

C:\Users\Plazma\Desktop\detektivky a valečné\Bujold, Lois McMaster - Prokletí Chalionu.pdb

PDB Name: Bujold Lois - Prokleti Chalionu
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 5.11.2007
Modification Date: 5.11.2007
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Lois McMaster Bujold
PROKLETÍ CHALIONU
TALPRESS

Copyright © 2001 by Lois McMaster Bujold

Translation © 2005 by Hana Březáková

Cover © 2005 by Jan Patrik Krásný

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoliv způsobem reprodukovat bez souhlasu nakladatele.

ISBN 80-7197-260-6

PODĚKOVÁNÍ

Autorka by ráda poděkovala profesoru Williamu D. Phillipsovi ml. za Historii 3714, těch nejužitečnějších čtyři sta dolarů, které jsem kdy utratila, a nejužitečnějších deset týdnů, které jsem kdy strávila ve škole; Pat „Ach, tak pojď, bude to legrace“ Wredeové za dopisní hru, která vůbec poprvé vytáhla jakýsi prototyp Cazarila, mžourajícího a klopýtajícího, ze zadní komůrky mého mozku na denní světlo; a myslím že taky veřejným službám města Minneapolis za tu horkou sprchu jednoho studeného února, kdy se v mé hlavě zcela neočekávaně střetly první dvě myšlenky, jež daly vzniknout novému světu a všem lidem v něm.

KAPITOLA 1

Cazaril uslyšel jezdců dřív, než je na cestě před sebou spatřil. Ohlédl se přes rameno. Dobře uježděná cesta před ním obtáčela svahy nevysokého pahorku, který se mohl na této větrné náhorní planině směle vydávat za kopec, načež se opět nořila do údolí pokrytého zimním blátem chudé půdy typické pro kraj Baocia. U nohou mu tekla malý potůček. Příliš malý a přerušovaný, než aby si vysloužil propust či můstek, stékal s jemným zurčením přes cestu z pastvin nahore, kde se i v tomto ročním období pásala stáda ovcí. Dusot kopyt, řinčení postrojů, cinkot zvonků, praskání kol a bezstarostná ozvěna mnoha hlasů na sebe až příliš rychle vzaly podobu, vylučující, že by se mohlo jednat o opatrného sedláka s povozem nebo o skupinu skoupých podomních obchodníků na mezích.

Družina jezdců klusala cestou po úbočí pahorku po dvou vedle sebe; bylo jich zhruba tucet. Nebyli to žádní lapkové ani banditi - Cazaril si ulehčeně vydechl a ztěžka polkl. Ne že by mohl lupičům nabídnout cokoli kromě možnosti pobavit se s ním. Poodešel kousek stranou a otočil se čelem k cestě, aby se podíval, jak budou projíždět kolem.

Postříbřené kroužkové košile jezdců se leskly ve vodnatém slunečním svitu časného jitra a Cazaril soudil, že je na sobě mají spíš na odív než k užítu. Na jejich kabátcích z modrého sukna, všech obarvených do téměř identického odstínu, byl bíle vyveden znak Paní jara. Šedivé pláště připnuté k ramenům již notně ošoupanými stříbrnými sponami měli přehozené dozadu, kde za nimi za jízdy vlály jako praporec. Vojenští bratři řádu na nějaké misi typické pro mírové časy, nikoli ve válce; ti by jistě netoužili poskvnit si tyhle šaty Cazarilovou vzpurnou krví.

K Cazarilovu překvapení zvedl jejich kapitán ruku, když k němu přijeli. Zástup jezdců neuspořádaně zastavil takovým způsobem, že mlaskání a čvachtání koňských kopyt v blátě by nepochybně přimělo starého podkoního Cazarilova otce začít na bandu těch chlapíků hulákat nevybíravě nadávky. Nu, na tom nesejde.

„Hej, ty tam, starý brachu,“ zavolal velitel přes rozsochu držáku svého praporce na Cazarila.

Cazaril, který byl na cestě sám, měl co dělat, aby neotočil hlavu a nepodíval se, koho že to voják oslovil. Zřejmě jej považovali za nějakého nevzdělaného místního sedláka, vlekoucího se na trh nebo za nějakou jinou pochůzkou, a Cazaril předpokládal, že na to i částečně vypadá: obnošené boty měl ztěžklé vrstvou bláta a před zmrznutím v kousavém jihovýchodním větru jej chránila roztodivná směsice různorodých kusů oděvu posbíraných z milodarů. A že byl všem bohům této roční doby za každý umouněný steh na těch hadrech jaksepatří vděčný! Na bradě jej svrběl neupravený dvoutýdenní porost. Opravdu chlapík k pohledání. Bylo by docela ospravedlnitelné, kdyby si kapitán zvolil k jeho oslovení mnohem nevybíravější výraz. Ovšem... starý?

Kapitán ukázal po cestě směrem k místu, kde se křížila s jinou. „Je tamto cesta do Valendy?“

Bývala... Cazaril se musel zarazit a v duchu počítat; výsledek jej vyděsil. Od doby, kdy jel po této cestě naposledy,

uplynulo sedmnáct let, a tehdy nejel na nějaký obřad jako tihle vojáci, ale do opravdové války během vojenského tažení provincara z Baocie. Třebaže byl tehdy mrzutý, že jede na valachovi a ne na nějakém nádherném válečném oři, měl přesně takové lesklé vlasy a byl stejně mladý, arogantní a pyšný na svoje šaty jako ta pěkná štěnata shlízející na něj teď z hřbetů svých koní. Dnes bych byl šťastný i za mezka, i kdybych na něm musel mít ohnutá kolena, abych nevláčel chodidla v blátě. Cazaril se v odpověď na vojenské bratry usmál, plně si vědom skutečnosti, že za většinou z těch na první pohled bohatých fasád leží měšec zející prázdnotou, vybraný až na dno. Věděl to z vlastní zkušenosti.

Měřili si jej pohrdavými pohledy a krčili nosy, jako by jej z výšky i cítili. Nebyl to člověk, na kterého by si přáli učinit dojem, žádný urozený pán či paní, kteří by vůči nim mohli projevit velkorysost, stejnou, jako prokazovali oni jemu už jen tím, že se s ním zahazovali, aniž by tušili, nakolik by právě on byl schopen vytříbit jejich aristokratické způsoby. Snad si zmýlili jeho opěťovaný pohled za obdiv, nebo možná za chabý rozum.

Potlačil pokušení poslat je špatným směrem, nahoru, někam do ovčína nebo kam cesta z té klamně široké křižovatky vedla. Nedalo by mu velkou práci utáhnout si z Dceřiných vojáků v předvečer oslav Dceřina dne. Jenže muži, kteří vstupovali do svatého vojenského řádu, nebyli příliš pověstní smyslem pro humor a mohlo by se stát, že kolem něho budou znovu projíždět, neboť měl namířeno do stejného města. A tak si odkašlal, poněvadž od předchozího dne nemluvil s živou duší. „Ne, kapitáne, cesta do Valendy je označená royovým mílníkem.“ Nebo alespoň kdysi byla. „Najdete ho o míli či dvě dál. Nemůžete ho minout.“ Vyndal ruku z teplých záhybů svého pláště a mávl jí dopředu. Když pohlédl na svoje pokroucené prsty, měl pocit, že hledí spíš na vyzáblý kostlivecký spár. Do oteklých kloubů se mu zahryzl mrazivý vzduch, a tak ji spěšně zasunul zpět do teplého hnízdečka pod pláštěm.

Kapitán pokývl hlavou svému vlajkonosi, chlapíkovi se silnými rameny, který třímal žerd' svého praporce v ohbí lokte. Voják vytáhl měšec. Zalovil v něm, nepochybně hledal nějakou minci malé hodnoty. Vytáhl na světlo mezi prsty rovnou dvě, jenže v tu chvíli sebou jeho kůň cukl. Mince - zlatý royal, nikoli měděná vaida - mu vypadla z prstů a s otáčením slétla do bláta. Muž se po ní natáhl, ale na poslední chvíli se vzpamatoval, narovnal se a nasadil si kamennou tvář. Přece nebude sesedat z koně před svými druhy, aby šmátral po minci v blátě. Přece se nebude chovat jako nějaký sedlák, za jakého považoval Cazarila. A tak jen zvedl bradu a rozmrzele se usmál. Zřejmě čekal, že se Cazaril dychtivě a pro jejich pobavení vrhne po daru, který mu tak neočekávaně spadl z nebes.

Cazaril se místo toho uklonil a zdvořile řekl: „Nechť požehnání Paní jara padne na vaši hlavu, mladý pane, se stejnou štědrostí, jakou jste vy projevil vůči tulákovi u cesty.“

Kdyby měl mladý vojenský bratr více rozumu, nepochybně by pochopil, že se jedná o výsměch, a Cazaril, v jejich očích obyčejný sedlák, by utržil zasloužené švihnutí koňským bičkem přes tvář. Tady se ovšem nemusel ničeho obávat, soudě už jen podle vojakova býčího vzhledu, třebaže kapitán podrážděně stiskl rty. Ale nakonec jen zavrtěl hlavou a pokynul svým mužům, aby jeli dál.

Pokud byl vlajkonos příliš hrdý, než aby šmátral v blátě, Cazaril na to byl příliš unavený. Počkal, dokud povoz se zavazadly a houf sluhů na mezcích uzavírajících průvod neprojel, a teprve pak se bolestně skrčil k zemi a zvedl malou típytívou minci ze studené vody vsakující se do otisku koňského kopyta. Srostlé tkáně na jeho zádech se bolestivě napjaly. Bohové. Já se opravdu pohybuju jako nějaký stařec. Zadržel dech a narovnal se. Cítil se při tom sto let star, připadal si jako bláto z cesty přilepené k patě boty Otce zimy, který odchází z tohoto světa, aby uvolnil cestu novému ročnímu období.

Očistil minci od bláta - dost malá, byť byla ze zlata - a vytáhl svůj měšec. Zel prázdnotou. Upustil plíšek do jeho kožených úst a shlížel z výšky na jeho osamocený lesk. Povzděchl si a uklidil měšec zpátky. Teď alespoň budou mít lupiči naději, že jej mohou o něco obrát. A on bude mít důvod ke strachu. Přemítal o svém novém břemeni, tak tíživém, ač bylo tak malé, když se vydal dál po cestě, ve stopách vojenských bratří. Téměř to nestojí za to. Téměř. Zlato. Pokušení pro slabé, únavná zátěž pro moudré... a vůbec, co to bylo za tupookého býčího vojáka, který se v důsledku své náhodné nešikovnosti dostal kvůli té minci do takových rozpaků?

Cazaril se rozhlédl po bezútěšné zimní krajině. Stromů a křovin tam mnoho nebylo, snad jen s výjimkou osamělého vodního toku v dálce, olemovaného holými větvemi ostružiní, uhelnatě černými v mlhavém svitu dne. Jediným útočištěm široko daleko v dohledu byl opuštěný větrný mlýn na malém pahorku po jeho levici. Jeho střecha se již dávno zborčila a lopatky byly místy ulámané a rozežrané hnilobou. Přesto... jen pro případ...

Sešel z cesty a začal se plahočit do svahu. Ve srovnání s horskými průsmyky, kterými procházel před pouhým týdnem, byl zdejší pahorek jen hromádkou hlíny a kamení. Výstup ho přesto vyčerpával a okrádal o dech; málem se otočil nazpět. Poryvy větru byly tam nahoře prudší, vanuly těsně nad zemí, pročešávaly stříbrozlaté chumáče suchých zimních trav. V kročil ze surového venkovního vzduchu do přišelí mlýna a vystoupil po vratkých schodech vinoucích se vzhůru podél vnitřní zdi. Vyhlédl oknem bez okenic.

Dole na cestě se lopotil nějaký muž na hnědém koni zpátky do směru, odkud přišel Cazaril. Nebyl to vojenský bratr, ale jeden z jejich sluhů, s uzdou v jedné ruce a tlustým klackem ve druhé. Že by jej poslal zpátky jeho pán, aby tajně sebral onu nešťastnou minci tomu pobudovi u cesty? Zmizel Cazarilovi z očí v zátočině cesty, ale po několika minutách se zase vracel. Zastavil se u blátivého potůčku, otočil se sem a tam v sedle, porozhlédl se po prázdných svazích, pak znechuceně zavrtěl hlavou a pobídl svého koně ostruhami, aby se znovu připojil ke svým druhům.

Cazaril si uvědomil, že se směje. Byl to divný pocit, neznámé chvějivé vibrace mezi jeho rameny, které tentokrát nebyly vyvolány chladem, šokem nebo strachem tak silným, že mu překrucoval útroby. A ta podivná dutá nepřítomnost... čeho? Šíravé závisi? Vřelé touhy? Ne, netoužil se rozjet za vojenskými bratry, nechtěl dokonce už nikdy stanout v jejich čele. Nechtěl být žádným z nich. Sledoval jejich zástup stejně netečně jako člověk, sledující prostoduché představení na tržišti. Bohové. Jak strašně musím být unavený. Taky hladový. Do Valendy mu zbývalo ještě čtvrt dne chůze. Snad se mu podaří najít tam penězoměnec, který by vyměnil jeho royal za užitečnější měděné vaidy. Dnes v noci, dá-li Paní, by mohl spát v hostinci a ne v kravském chlévě. Mohl by si koupit teplé jídlo. Mohl by

se oholit, vykoupat...

Otočil se. Jeho oči se již přizpůsobily šeru ve mlýně. A tehdy uviděl tělo ležící na sutinami poseté podlaze.

Ztuhl hrůzou a zatajil dech. Pak si uvědomil, že se tělo nehýbe a ulehčeně si vydechl. Žádný živý člověk by nemohl ležet bez pohybu v tak divné, dozadu zkroucené poloze. Z mrtvých lidí Cazaril strach neměl. To spíš z toho, co je činilo mrtvými...

Navzdory skutečnosti, že se tělo nehýbalo, sebral Cazaril uvolněný kámen z podlahy, než se k němu přiblížil. Byl to zavalitý muž středního věku - alespoň soudě podle šedin v jeho úpravně zastříženém vousu. Obličej pod vousem měl napučený a zbarvený do nachová. Zardoušený? Na jeho krku nebyly po skrčení žádné stopy. Jeho šat byl střízlivý, avšak velmi pěkný, přesto mu ale špatně padl, byl mu těsný a místy se napínal až k prasknutí. Hnědý vlněný kabátec, černý plášť bez rukávů a se stříbrně vyšívaným lemováním mohly být oděvem bohatého kupce nebo méně významného šlechtice se zálibou v jednoduchém stylu, či snad i nějakého ambiciózního učenice. Rozhodně ne sedláka nebo řemeslníka. Ani vojáka. Na rukou, plných červenožlutých skvrn a taky napučených, nebyl jediný mozol - Cazaril se podíval na svou vlastní levou ruku, kde dva chybějící konečky prstů svědčily o dávném zranění způsobeném nezkušeným zacházením s lanem hákovací kotvice - a nebyly nijak poškozené. Muž na sobě neměl žádné ozdoby, řetězy, prsteny nebo pečete, které by se hodily k jeho šatům. Přišel sem ještě před Cazarilem nějaký lupič?

Sklonil se k podrobnějšímu prozkoumání mrtvoly a vzápětí zařal zuby bolestí, protože po prudkém pohybu následoval trest v podobě bolestného natažení zjizvené tkáně na zádech. Ne, ty šaty mu špatně nepadly, ani nebyl otlý - to spíš celé jeho tělo bylo nepřírozně napučené, stejně jako tvář a ruce. Ale kdokoli, u koho již tak dalece pokročil posmrtný rozklad, by měl vyplnit toto pochmurné útočiště zápachem dostačujícím k tomu, aby Cazarila zadusil již ve chvíli, kdy strčil hlavu do rozbitých dveří. Z mrtvoly se však žádný pach nehnul a ve vzduchu byl cítit pouze jakýsi slabý pižmový parfém či kadidlo, kouř lojové svíce a jílovitě chladný pot.

Stačilo pohlédnout na zametenou tvrdě udusanou hliněnou podlahu kolem muže a Cazaril zapudil svou první myšlenku, že nebohý muž byl zavražděn a okraden dole na cestě a pak vytažen sem nahoru, aby jeho mrtvolu hned tak někdo nenašel. Bylo tam pět pahýlů voskovic, dohořelých až na malé loužičky modrého, červeného, zeleného, černého a bílého vosku. Hromádky bylin a popela, nyní všechny rozkopané. Načechraná tmavá kupička peří, o které vyšlo najevo, že je to mrtvá vrána se zakrouceným krkem. Po dalším krátkém průzkumu objevil mrtvou krysu, která ležela vedle vrány a měla podříznuté hrdlo. Krysa a vrána, zvířata zasvěcená Bastardovi, bohu všech pohrom a neštěstí vymykajících se jinak poklidným ročním dobám: tornád, zemětřesení, such, potop, potratů a vražd... Chtěl jsi k něčemu přimět bohy, co? Ten blázen se zřejmě pokoušel praktikovat magii smrti, a zaplatil za to obvyklou cenu, která se za tento druh čarování platívala. Byl tu sám?

Opatrně, aby se ničeho nedotkl, se Cazaril napřímil a šel se rozhlédnout po vnitřku mlýna a jeho okolí. Žádné vaky, žádný plášť nebo zavazadlo uložené v koutě. Na straně přes cestu byl ještě poměrně nedávno uvázan kůň nebo koně, soudě podle vlhkosti kobyliců, ale teď byli pryč.

Cazaril si povzdechl. Do věci jako tahle mu nic nebylo, ale bylo by bezbožné ponechat tu člověka mrtvého a opuštěného, aby shnil bez náležitého obřadu. Jen bohové věděli, jak dlouho by trvalo, než by ho tady našel někdo jiný. I když... Byl to očividně zámožný člověk, takže po něm zřejmě bude někdo pátrat. Nešlo o žádného otrhaného pobudu, který by si mohl jen tak zmizet beze stopy a nikdo by ho nepostrádal. Cazaril odolal pokušení vyběhnout zpátky na cestu a jít dál, předstíraje, že mrtvého muže nikdy neviděl.

Vydal se dolů po pěšině vedoucí od zadní strany mlýna. Na jejím konci snad bude nějaký statek, lidé, cokoli. Ale nešel dál než pouhých pár minut a potkal muže, který vedl mezka naloženého kletím a dřívím, stoupajícího proti němu do ohybu na pěšině. Muž zastavil a podezřívavě si ho změřil.

„Nechť ti Paní jara dopřeje dobrého jitra, pane,“ řekl Cazaril zdvořile. Co mu to udělá, když farmáře osloví titulem pane? Za strašlivých dnů svého otroctví na galéře musel líbat páchnoucí nohy mnohem méně významným mužům.

Muž si ho důkladně prohlédl od hlavy až k patě, napůl zvedl ruku na pozdrav a utrousil: „Paní budiž s tebou.“

„Žiješ tady někde poblíž?“

„Jo,“ odpověděl muž. Byl středního věku, dobře živý, jeho plášť s kápí byl - stejně jako Cazarilův - již obnošenější, ale stále slušný. Vykračoval si, jako by mu patřila půda, na které stál, i když jí zřejmě nebylo mnoho.

„Já, ehm,“ Cazaril ukázal zpátky vzhůru po pěšině, „sešel jsem na chvíli z cesty, abych si odpočinul v tom mlýně tam nahore“ - netřeba zabíhat do detailů, před čím se tam chtěl schovat - „a našel jsem mrtvého člověka.“

„Jo,“ řekl muž.

Cazaril zaváhal, přál si v tu chvíli, aby nebyl zahodil svůj kámen. „Ty o něm už víš?“

„Dnes ráno jsem tam nahore viděl uvázaného jeho koně.“

„Ach tak. A netušíš náhodou, kdo by mohl ten ubohý chlapík být?“

Sedlák pokrčil rameny a odplivl si. „Rozhodně to není nikdo zdejší, tím jsem si jistý. Hned jak mi došlo, jaké zlé věci se tam nahore děly minulou noc, nechal jsem zavolat naši božskou z chrámu. Odnesla odtamtud všechny věci toho chlapíka, co mohla pobrat, aby si je ponechala v úschově, dokud se o ně někdo nepřihlásí. Jeho kůň je u mě ve stodole. Spravedlivý obchod, řekl bych, za všechno to dříví a olej, které budou zapotřebí k jeho vyprovození ze světa. Božská řekla, že bych ho tam neměl nechávat déle než do soumraku.“ Ukázal k vysoko navršené hromadě dříví přivázané k zádům svého zvířete, zatahal za konopnou ohlávku a znovu se vydal na cestu. Cazaril se zařadil vedle něho.

„Netušíš náhodou, co to tam ten chlapík dělal?“ zeptal se.

„Já myslím, že je nad slunce jasné, co tam dělal.“ Sedlák si odfrkl. „A dostal, co si za to zasloužil.“

„Ehm... nebo komu to dělal?“

„Nemám ponětí. To ponechám na chrámu. Kéž by tak nikdy nebyl přišel na můj pozemek. Nosí to smůlu... teď už tady bude strašit navěky. Očistím ho ohněm a zároveň spálím na popel i tu proklatou trosku mlýna. Ničemu to neprospívá,

když ho tu nechávám stát, tak blízko u cesty. Přitahuje“ - podíval se na Cazarila - „problémy.“

Cazaril ještě chvíli kráčel vedle něho. Nakonec se zastavil. „Máš v úmyslu spálit ho v šatech, co má na sobě?“

Sedlák se na něj po očku podíval, odhadoval chudobu jeho odění, „Já se nedotknu ničeho, co má ten člověk oblečené. Nevzal bych si ani jeho koně, až na to, že by bylo kruté nechat tam to ubohé zvíře uvázané, aby pošlo hladu.“

„Nevadilo by ti tedy, kdybych si ty šaty vzal?“ řekl Cazaril o něco váhavěji.

„Mě se na to ptát nemusíš, ne snad? Já ti nemám co dovolovat. Porad' si s ním sám. Pokud si troufáš. Já ti v tom bránit nebudu.“

„Já... pomohu ti připravit ho.“

Sedlák zamrkal. „Tvoji pomoc jen uvítám.“

Cazaril usoudil, že sedlák je v duchu víc než potěšen, že bude moci přenechat manipulaci s mrtvolou jemu. A tak tedy nechal sedláka nanosít větší polena na hranici, kterou muž postavil uvnitř ve mlýně, a sám mu nabídl alespoň pár užitečných návrhů, jak je poskládat, aby měl oheň co nejlepší tah a aby získal co největší jistotu, že sežehne všechno, co zbývalo z nešťastné budovy. Také mu pomohl nanosít dovnitř lehčí klesti.

Sedlák pak z bezpečné vzdálenosti sledoval, jak Cazaril svléká mrtvolu, jak stahuje vrstvy oděvu přes strnulé napučené končetiny. Muž byl nafouklý ještě víc, než vypadal zpočátku, a když z něj Cazaril konečně stáhl vyšívanou spodní košili z tenké bavlny, objevilo se groteskně nafouklé břicho, které jako by mělo každou chvíli prasknout. Bylo to docela děsivé. Ale nakažlivé to určitě být nemohlo, soudě podle onoho prazvláštního nedostatku jakéhokoli mrtvolného pachu. Cazaril si říkal, co by se s tělem asi stalo, kdyby nebylo spáleno do soumraku, zda by puklo nebo se roztrhlo, a kdyby se tak stalo, co by z jeho břicha vylezlo... nebo vlezlo do něho. Jak nejrychleji mohl, sbalil jen nepatrně ušpiněné šaty do ranečku. Boty mu byly příliš malé, tak je nechal být. Společně se sedlákem pak mrtvolu nadzvedli a hodili ji na připravenou hranici.

Když bylo vše připraveno, Cazaril padl na kolena, zavřel oči a odříkal modlitbu za mrtvé. Protože nevěděl, který bůh k sobě vzal duši toho nešťastníka, třebaže se to mohl dohadovat, oslovil všech pět členů Svaté rodiny popořadě a hovořil k nim hlasitě a srozumitelně. Veškeré oběti bohům musí být tím nejlepším, co jim může člověk nabídnout, dokonce i když nemá víc než jen svá slova. „Budiž milostivi Otec a Matka, budiž milostivi Sestra a Bratr, budiž milostivi Bastard, pětkrát budižte milostivi, ó, Nejvyšší, snažně vás prosíme.“ Jakékoli hříchy mrtvý cizinec spáchal, nepochybně za ně zaplatil. Milosrdenství, Nejvyšší. Ne spravedlnost, prosím, ne spravedlnost. Všichni bychom byli blázni, kdybychom se modlili za spravedlnost

Když doříkal modlitbu, ztuhle se postavil a rozhlédl se kolem. Pozorně sebral krysu a vránu a přidal jejich mrtvolky k muži, k jeho hlavě a chodidlům.

Na Cazarila se toho dne usmálo štěstí. Bohové mu přáli. Říkal si, co asi přinesou dny příští.

Z hořícího mlýna stoupal k obloze sloupec olejnatého kouře a Cazaril se vydával na další cestu do Valendy, šaty mrtvého muže měl sbalené do těsného ranečku, jenž si připevnil na záda. Třebaže byly méně ušpiněné než šaty, které měl na sobě, říkal si, že vyhledá nějakou pradelnu a nechá je vyprat, než si je oblékne. Měděných vaid mu při tom počítání v duchu smutně ubývalo, ale služby pradelny budou stát za to.

Poslední noc spal ve stodole, kde se chvěl zimou na slámě, a jeho jídlem byla polovina bochníku okoralého chleba. Zbýlá polovina byla jeho snídaní. Bylo to téměř tři stovky mil od přístavního města Zagotur na mírném pobřeží Ibry, uprostřed Baocie, centrální provincie Chalionu. Nebyl schopen urazit tu vzdálenost ani zdaleka tak rychle, jak si plánoval. V Zagoturu strávil nějaký čas v chrámové nemocnici Matčina milosrdenství, kde se mniši starali o muže vyvržené mořem. Měsíc s penězi, kteří mu tamní akolyté ve své dobročinnosti dali, se ztenčil, pak vyschl docela; ještě předtím, než Cazaril dosáhl svého cíle. Ale bylo to jen tak tak. O jediný den, počítal, méně než o den. Kdyby dokázal klást jedno chodidlo před druhé ještě jeden další den, dosáhl by svého útočiště.

Když vyrazil z Ibry, měl hlavu plnou plánu, jak požádá provinciaru vdovu o místo v její domácnosti. Na paměť starých časů. U nohou jejího stolu. O cokoli, jen když to nebude příliš namáhavé. Jak se tak lopotil přes horské průsmyky na východ do chladnějších končin centrální plošiny, jeho ambice se zmenšovaly. Snad by mohl zajít alespoň za správcem jejího hradu nebo za vrchním podkoním, kteří by mu přidělili nějaké místo v jejích stájích, nebo snad v kuchyni, a nebude muset urozenou paní vůbec obtěžovat. Kdyby si dokázal vyprosit místo kuchyňského pomocníka, snad by dokonce ani nemusel prozrazovat své pravé jméno. Pochyboval, že v její domácnosti zůstane kdokoli, kdo by ho znal z těch starých kouzelných časů, kdy působil jako páže ve službách zesnulého provincara dy Baocia.

Sen o tichém, nenápadném místěčku u kuchyňského ohně, beze jména, kde by na něj neřval žádný jiný tvor děsivější než jen kuchař, a nedali by mu žádnou těžší úlohu než přinést vodu či nanosit dříví na oheň, jej táhl stále dál do posledních ze zimních větrů. Víze odpočinku jej hnala jako posedlost. A také vědomí, že každým krokem vkládá další yard mezi sebe a noční můru moře. Otupen dlouhými hodinami osamělého pochodu si vymýšlel vhodná, patřičně servilní jména pro svoje nové, anonymní já. Ale teď už se koneckonců, jak se zdá, nemusí objevit před šokovanými očima jejího dvora oblečen ve vyřazeném oděvu nějakého chudáka. Ne. Cazaril místo toho poprosí sedláka o šaty z mrtvolky, a je vděčný za dobročinnost obou. Je. Opravdu je. Je co nejpokorněji vděčný. Co nejpokorněji.

Město Valenda se ve svém původu rozprostíralo přes nízký kopec, jako nádherný přehoz vyšívaný rudou a zlatou nití. Rudou byly propracovány střechy, zlatou zdi postavené z místního kamene, a obojí se třpytilo ve slunci. Cazaril z té záře až zamrkal a do očí mu při pohledu na povědomé odstíny jeho domoviny vhrkly slzy. Všechny domy v Ibře byly obílené a za horkých severských odpolední až oslepovaly. Okrový pískovec byl však dokonalým odstínem pro dům, město, zemi - byl pohlazením pro oči. Na vrcholku kopce se jako zlatá koruna města tyčil hrad provincary, jehož

parkánové stěny jako by se mu vlnily před očima. Chvilí na něj hleděl pln dojetí, pak se vydal dál, najednou navzdory únavě svých bolavých roztřesených nohou o moc rychleji, než byl schopen jít po celý poslední úsek své předlouhé cesty.

Bylo již pozdě, tržiště byla zavřená a ulice, jimiž se proplétal na hlavní náměstí, dávno ztichly. U chrámové brány přistoupil k postarší ženě, která nevypadala na to, že by se pokusila následovat jej a oloupit ho, a zeptal se jí na cestu k nejbližšímu penězoměnci. Penězoměncem naplnil jeho dlaň uspokojivým množstvím měděných vajd výměnou za jeho royal a poradil mu, kudy se dostane k pradleně a veřejným lázním. Cestou k nim se zastavil jen na tak dlouho, aby si stačil koupit od osamělého pouličního prodáváče hutný koláč a zhltnout jej.

Vysypal svoje vajdy na pult u pradleny a domluvil si vypůjčení plátěných kalhot na stahovací tkanici, košile a páru lýkových sandálů, ve kterých by mohl sejít o kus dál po ulici k veřejným lázním. Pradlena odnesla v zarudlých rukou všechno jeho špinavé oblečení i zablácené boty. Holíč v lázních mu zastříhl vlasy a upravil vous, zatímco Cazaril nehybně seděl - och, to byla nádhera - na opravdové židli. Mladý lázeňský pomocník mu přinesl čaj. A pak se již ocitl vzadu na lázeňském dvoře, kde se postavil na kamenné dlaždice, celý se vydrhnul voňavým mýdlem a čekal, až jej chlapec spláchne vědrem teplé vody. V radostném očekávání pozoroval obrovskou dřevěnou kád' s měděným dnem, která byla velikostí uzpůsobená pro šest mužů či žen, každý den pro jedny, ale kterou měl mít díky šťastnému načasování zřejmě celou pro sebe. Oheň v železném koši udržovaný dole pod kádí zajišťoval, že voda byla stále horká. Bude se tam moci máchat celé odpoledne, zatímco pradlena se postará o jeho šaty.

Lázeňský hoch vylezl na stoličku a nalil mu vodu na hlavu, zatímco Cazaril se pod proudem otáčel a prskal. Pak se chvíli nic nedělo. Cazaril otevřel oči a zjistil, že chlapec na něj zírá s otevřenými ústy.

„Ty jsi byl... byl jsi dezertér?“ vyhrkl chlapec.

Ach tak. Jeho záda, provazcovitá rudá změť jizev nakupených jedna přes druhou tak hustě, že mezi nimi nebyla žádná hladká kůže; památka na poslední bičování, které mu uštědřili roknarští otrokáři na galéře. Tady, v royacii Chalionu, patřili armádní dezertéři mezi těch málo zločinců, kteří byli ještě stále trestáni tímto krutým způsobem. „Ne,“ odpověděl pevným hlasem. „Nejsem dezertér.“ Vyhnaný, to jistě; zrazený, snad. Ale nikdy neopustil své stanoviště, ani to nejhorší.

Chlapec zavřel ústa, s hlasitým klapnutím upustil dřevěné vědro a odběhl pryč. Cazaril si povzdychl a zamířil ke kádí.

Právě ponořil své rozbolavělé tělo až po bradu do božsky teplé vody, když se na dlážděný dvorek přičítal majitel lázni.

„Ven!“ zaburácel muž. „Okamžitě vylez, ty jeden -!“

Cazaril se schoulil hrůzou, když jej majitel lázni popadl za vlasy a osobně jej táhl z vody. „Co je?“ Muž po něm hodil jeho tuniku, kalhoty a sandály, všechno v jedné hromadě, a rozlíceně jej vedl za rameno ven ze dvorku a před svůj krám. „Hej, počkej, co to děláš? Přece nemůžu jít na ulici nahý!“

Lazebník ho otočil a na okamžik ho pustil ze svého sevření. „Oblékni se a vypadni odsud. Já tu vedu vážený podnik! Není pro takové jako ty! Jdi si dolů do nevěstince. Nebo ještě lépe, běž se rovnou utopit do řeky!“

Otupělý, s vodou odkapávající mu z těla, si Cazaril neohrabaně navlékl tuniku přes hlavu, natáhl na sebe kalhoty a pokoušel se nazout chodidla zpátky do lýkových sandálů, zatímco si na břicho přidržoval tkanice kalhot a zároveň byl nemilosrdně strkán směrem ke dveřím. Když z nich vyšel, uvědomění jej zasáhlo do tváře stejně prudce, jako by byl dostal políček. Dalším zločinem, který byl v royacii Chalionu trestán zbičováním až téměř k smrti, bylo znásilnění panny či chlapce. Jeho obličej zalil nach. „Ale to nebylo... já jsem nic... prodali mě korzárům z Roknaru...“

Stál tam celý roztřesený. Zvažoval, že zabuší na dveře a přiměje ty uvnitř, aby si poslechli jeho vysvětlení. Ach, moje ubohá čest. Ten lazebník byl nejspíš otec toho chlapce, jak hádal.

Dal se do smíchu. A rozplakal se. Balancoval na rozeklaném okraji... čeho... něčeho, co jej vyděsilo mnohem víc než pobouřený lazebník. Zalapal po dechu. Na nějaké argumenty neměl výdrž, a i kdyby se mu podařilo přimět je, aby si ho vyslechli, proč by mu měli věřit? Promnul si oči měkkou látkou rukávu a ucítil pronikavou, příjemnou vůni, jakou dokáže zanechat pouze železo horké žehličky. Ta vůně jej ve vzpomínkách přenesla zpátky k časům, kdy ještě bydlel v domech, ne v příkopech. Připadalo mu, jako by od té doby uplynulo tisíc let.

Poraženecky se otočil a šoural se ulicí zpátky k zeleně natřeným dveřím pradleny. Nesměle do nich strčil a provázen jemným zacinkáním zvonečku se vmáčkl dovnitř.

„Máš tady někde koutek, kde bych se mohl posadit, paní?“ zeptal se jí, když na zavolání zvonku přiběhla zezadu.

„Já... skončil jsem o něco dřív, než jsem...“ Jeho hlas odumřel v zahanbených rozpacích.

Pokrčila statnými rameny. „To víte, že jo. Pojd'te se mnou dozadu. Počkejte.“ Sklonila se pod svůj pult a vynořila se zpod něj s knížkou ne větší, než bylo rozpětí Cazarilovy dlaně, vázanou v hladké neobarvené kůži. „Tady je vaše knížka. Máte štěstí, že jsem vám prohledala kapsy, jinak by teď byla rozmáčená na kaši, to mi věřte.“

Cazaril si ji od ní ohromeně vzal. Zřejmě byla schovaná v silné látce vnějšího pláště mrtvého muže; když tam ve mlýně balil jeho šaty do rance, nenamatal ji. Měl by ji zanést božské do chrámu, kde je i zbytek mužových věcí. Nu, dnes večer se tam rozhodně vracet nebudu. V každém případě se pokusí vrátit ji co možná nejdříve.

Prozatím pradleně řekl jen: „Děkuji, paní,“ a následoval ji do středového dvora s hlubokou studnou, podobnou té, jaká byla v lázních, a kotlem s vodou udržovanou ve varu ohněm pod ním. Čtveřice mladých žen s cákáním drhla prádlo ve velkých kádích. Pradlena mu pokynula, aby se posadil na lavičku u zdi, a Cazaril ji vděčně poslechl. Chvilí pokojně hleděl na poklidnou pracovní scénu před sebou. Byly časy, kdy by pohrdal sám sebou, že vůbec věnuje pozornost skupině rudolících venkovských děvčat. Svoje pohledy si schraňoval výlučně pro urozené dámy. Copak si nikdy neuvedomil, jak krásné jsou pradleny? Pevně rostlé a usměvavé, pohybující se při praní jako by tančily, a laskavé, laskavé, tak přelaskavé...

Nakonec se v něm probudila zvědavost, a tak zvedl ruku, ve které dosud bez zájmu svíral knížku, co mu dala pradlena. Třeba je v ní zapsané mužovo jméno, což by objasnilo alespoň jednu záhadu. Rozevřel ji, jen aby zjistil, že její stránky

jsou popsané houštinou rukopisu, občas přerušovaného malými načmáranými obrazy. Vše bylo zapsáno v nesrozumitelných šifrách.

Zamrkal a sklonil se ke stránkám blíž. Jeho oči jako by samy o sobě a proti jeho vůli začaly rozlišovat jednu šifru od druhé. Jednalo se o zrcadlové písmo vylepšené systémem záměny písmen - asi bude únavné rozluštit to. Ale náhodou se stalo, že mu jedno krátké slovo, které se na stránce opakovalo třikrát po sobě, poskytlo potřebný klíč. Obchodník si vybral to nejprimitivnější šifrování, pouhé posouvání každého písmene o jedno místo, aniž se zatěžoval tím, že by svůj systém nějak následně zamaskoval. Až na to, že... že to nebylo v hovorovém ibránském jazyce, jímž se v různých dialektech hovořilo v royaciích Ibry, Chalionu a Brajaru. Bylo to v darthakanštině, řeči používané v jejížnějších provinciích Ibry a rozlehlé Darthaky za horami. Mužův rukopis byl příšerný, jeho pravopis ještě horší a znalost darthakanské gramatiky naprosto neomluvitelná. Možná to bude ještě těžší, než si Cazaril myslel. Pokud má dát téhle změti hlavu a patu, bude potřebovat papír a pero, tiché místo, čas a dobré světlo. Nu což, mohlo to být ještě horší. Mohlo to být zašifrované ve špatné roknařtině.

Téměř jistě se jednalo o mužovy poznámky, týkající se magických experimentů. Alespoň tohle z nich Cazaril poznal. Dost na to, aby jej to odsoudilo a poslalo na šibenici, pokud by už nebyl mrtvý. Tresty za praktikování - ne, za pokoušení se o - magii smrti byly nemilosrdné. Tresty za úspěšné v magii smrti byly všeobecně považovány za nadbytečné, poněvadž neexistoval žádný případ, o kterém by Cazaril věděl, kdy by magická vražda nestála svého adepta vlastní život. Ať to bylo jakékoli kouzlo, kterým adept přiměl Bastarda vypustit jednoho ze svých démonů do světa, démon se pokaždé vrátil ke svému pánovi se dvěma dušemi, nebo s žádnou.

V důsledku toho se měla někde v Baocii znenadání objevit minulé noci další mrtvola. Magie smrti nebyla sama o sobě příliš oblíbená a praktikovaná byla skutečně jen zřídka. Ve svém dvousečném osudovém působení nedovolovala žádné záměny a neumožňovala prostředníky. Zabít znamenalo být zabít. Nůž, meč, jed, kyj, téměř jakékoli jiné prostředky rozhodně byly lepší volbou, pokud chtěl dotyčný své vražedné úsilí přežít. Přesto se lidé o magii smrti, ať už s falešnými představami nebo z čirého zoufalství, stále tu a tam pokoušeli. Tuto knížečku musí Cazaril rozhodně odnést té venkovské kněžce, která ji pak předá jakémukoli chrámovému nadřízenému, který byl royacií pověřen vyšetřováním podobných případů. Cazaril se napřímil, nakrčil čelo a znepokojivý spisek zavřel.

Horká pára, rytmus ženské práce a veselých hlasů a jeho únava jej lákaly, aby si lehl na bok a stočil se na lavici do klubíčka s knížkou jako polštářkem pod hlavou. Zavřel by oči, jen na okamžik...

Probudil se s trhnutím a strnulou šíjí, jeho prsty se sevřely kolem neočekávané tíhy vlny... jedna z pradel přes něj přehodila pokrývku. Ze rtů mu unikl bezděčný povzdech vděku nad touto nenadálou laskavostí. Neobratně se napřímil, zkontroloval postavení slunce. Zřejmě prospal celé odpoledne. Zvukem, který ho probudil, bylo žuchnutí jeho vyčištěných a do takové míry, jak jen to šlo, vyleštěných holínek, upuštěných z pradelniny ruky. Na lavici vedle něho položila hromádku složených šatů, těch pěkných i těch ošuntělých.

Protože si dobře pamatoval reakci chlapce z lázní, Cazaril se ostýchavě zeptal: „Máš tady někde místnost, kde bych se mohl převléknout, paní?“ V soukromí.

Srdečně přikývla, odvedla ho do skromně zařízené ložnice v zadní části domu a nechala ho tam. Dovnitř se malým okénkem linulo světlo slunce stojícího na západě. Cazaril roztřídil svoje čisté prádlo a s nechutí pohlédl na obnošené šaty, ve kterých chodil celé týdny. Oválné zrcadlo na stojanu v koutě, ta nejdražší věc v celé místnosti, rozhodlo za něho.

Váhavě, s další modlitbou díky k duchu zesnulého muže, jehož neočekávaným dědicem se stal, si navlékl čisté úzké kalhoty, jemnou vyšivanou košili, hnědý vlněný kabátec - ještě teplý od žehlení, třebaže švy byly stále mírně vlhké - a nakonec černý plášť, který mu spadl v bohatém řasení a lesku stříbrných nití až ke kotníkům. Šaty mrtvého muže byly na Cazarilovu hubenou postavu dostatečně dlouhé, i když poněkud volné. Posadil se na postel a natáhl si svoje vysoké boty. Jejich podpatky byly sešlapané nakřivo a podrážky prošlapané téměř na tloušťku pergamenu. V zrcadle o nic větším nebo lepším než jen kousíček naleštěné oceli neviděl sám sebe... to už uplynuly tři roky? Tohle bylo skleněné a nakloněné tak, že ho ukazovalo celého, od hlavy až k patě.

Z plochy zrcadla se na něj díval cizí člověk. U pěti bohů, kdy můj vous tak prokvetl šedí? Roztřesenou rukou se dotkl úpravně zastřížené brady. Alespoň že mu ještě nijak moc nezačaly ustupovat vlasy z čela. Pokud by měl odhadovat sám sebe v tomto oděvu jako kupce, šlechtice, nebo učence, rozhodl by se pro učence; takového toho fanatičtějšího, s propadlými očima a trochu blázna. K tomu, aby se mohl prohlašovat za kohokoli jiného z těch tří, by takový oděv vyžadoval řetězy ze zlata či stříbra, pečeti, pěkný opasek s cvočky nebo drahokamy, a silné prsteny s lesklými kameny. Přesto mu splývavá tkanina slušela, pochvaloval si sám sebe. Napřímil se o něco víc.

V každém případě... potulný pobuda zmizel. V každém případě... nebyl mužem, který by musel prosit o místo pomocníka v kuchyni u hradního kuchaře.

Původně si plánoval, že si za svoje poslední vady koupí nocleh v hostinci a ráno se půjde představit provincaře. Nyní znepokojeně přemítal, zda řeči od lazebníka již nepronikly hluboko do města. Kde by spal, kdyby mu odepřeli vstup do každého bezpečného a váženého domu ve městě?

Teď večer. Jdi. Vyjde do hradu a zjistí, zda tam nalezne útočiště, či nikoli. Nepřežil bych další noc, kdybych to nevěděl. Ještě než ubude světla. Ještě než ztratím odvalu.

Zastrčil si v kůži vázanou knížečku zpátky do vnitřní kapsy černého pláště, kde byla zjevně ukrytá i předtím. Hromádku svého tuláckého oblečení nechal ležet na posteli, otočil se a vyšel z místnosti.

KAPITOLA 2

Při namáhavém výstupu posledního úseku svahu před hlavní hradní bránou Cazaril zalitoval, že si nemá jak opatřit

meč. Dva strážní v zelenočerných livrejích provincara Baocie sledovali jeho neozbrojený příchod naprosto nevzrušeně, ale také bez jakéhokoli ostrážitého zájmu, který by předznamenával alespoň určitý respekt. Cazaril pozdravil odměřeným pokývnutím hlavy toho, který měl na klobouku seržantský odznak. Servilní přístup, který si v duchu procvičoval, by mu možná pomohl někde u zadní branky, ale ne tady, pokud očekával, že se dostane o něco dál. Tady byl, díky laskavé pomoci od pradleny, alespoň schopn uvést správná jména.

„Dobrý večer, seržante. Přišel jsem navštívit správce hradu, rytíře dy Ferrej. Jmenuji se Lupe dy Cazaril.“ Na seržantovi pak ponechal, aby se dohadoval, pokud možno raději nesprávně, zda byl či nebyl předvolán.

„V jaké záležitosti, pane?“ zajímal se seržant. Byl sice zdvořilý, ale zjevně to na něj nijak nezapůsobilo.

Carazil napřimil ramena; nevěděl, z jaké nepoužívané zadní komnaty jeho duše se ten hlas vzal, nicméně z něj vyšel úsečný a velitelský: „V jeho záležitosti, seržante.“

Seržant automaticky zasalutoval. „Ano, pane.“ Pokývnutím naznačil svému druhovi, ať zůstane ve stěhu, zatímco sám pokynul Cazarilovi, aby ho následoval otevřenou bránou dovnitř. „Tudy, pane. Půjdu uvědomit správce.“

Když se Cazaril rozhlížel po širokém dlážděném nádvoří uvnitř hradu, bolelo u srdce. Kolik kožených podrážek prošlapal, když běhal přes tyto dlažební kameny na obchůzkách pro urozené panstvo? Mistr pážat si na chátrání pážecích koturnů stěžoval každou chvíli, dokud se provincara se smíchem nezeptala, zda by opravdu chtěl raději lenivá pážata, která by si spíš proseděla zadnici kalhot, protože jestli ano, mohla by mu jich pár dohodit.

Zdalo se, že stále spravuje svou domácnost bedlivým okem a pevnou rukou. Livreje strážných byly v bezvadném stavu, dlažební kameny nádvoří byly čistě zametené a z hlíny velkých květináčů lemujících vchod, ve kterých byly zasazené nyní holé stromky, rašily z cibulek čerstvé jarní květy, zářivě barevné a krásné, dokonale načasované na oslavu Dceřina dne.

Strážný pokynul Cazarilovi, aby počkal na lavici u zdi, stále příjemně vyhřáté odpoledním sluncem, zatímco sám šel k bočním dveřím vedoucím do úředních prostor, kde promluvil s domácím sluhou, jenž by mohl - anebo taky nemusel - jít vyhledat kvůli tomu cizímu muži správce hradu. Strážný neurazil ani polovinu cesty zpátky ke svému stanovišti, když jeho druh prostrčil hlavu bránou a zvolal: „Royse se vrací!“

Seržant otočil hlavu směrem k příbytkům služebnictva a předal ten výkřik dál: „Royse se vrací! Pojd'te sem!“ Sám pak zrychlil krok směrem k bráně.

Z různých dveří lemujících nádvoří se vyhnuli štolbové a sluhové a zvenčí od brány zazněl klapot koňských kopyt a směsice hlasů. Jako první projel pod kamenným obloukem brány, provázen hlasitou fanfárou pro dámy zcela nevhodných triumfálních výkřiků, pár mladých žen na určených koních s břichy potřísněnými blátem.

„Vyhrály jsme, Teidez!“ zavolala ta první přes rameno. Byla oblečená v jezdeckém kabátci z modrého sametu a v barevně odpovídající rozdělené dámské jezdecké sukni. Zpod nakřivo posazeného krajkového dívčího čepečku jí unikaly vlasy v prstýncích ani světlých ani rezavých, žhnoucích v paprscích zapadajícího slunce jako jantar. Měla velká ústa, bledou pleť a zvláštní oči s těžkými víčky, nyní svraštělé smíchem. V sedle na koni vedle ní se usmívala a vrtěla její vyšší společnice, udýchaná bruneta v červeném, a za nimi následovali ostatní jezdci, v čele s dokonce ještě mladším mužem, než byla první dívka, oblečeném v krátkém, jasně červeném kabátci se zvířaty vyšívanými stříbrnou nití, a sedícím na ještě působivějším leskle černém koni se zapleteným ocasem. Hned za ním jeli z obou jeho stran brunátní štolbové s nečitelnými výrazy, a nakonec zamračený muž. Mladík v červeném měl stejné vlnité vlasy - jako jeho sestra? ano, jistě... jen o odstín rezavější, a stejně široká ústa, o něco našpulnější: „Ten závod měl být od úpatí kopce, Iselle. Podváděla jsi.“

Udělala na svého královského bratra výraz značící něco jako pche, a než jí stačil loudavý sluha přistavit ke koni dámskou sesedací stoličku, seskočila z koně rovnou na nohy ve vysokých jezdeckých botách. Její tmavovlasá společnice při sesedání rovněž předešla sluhu se stoličkou. Podala mu otěže svého koně a řekla: „Nech ta ubohá zvířata ještě trochu projít, dokud úplně nevychladnou, Deni. Hrozně jsme je zneužili.“ Na důraz svých slov uštědřila koni polibek doprostřed jeho bílé lysiny, a když do ní s naučenou jistotou šťouchl, strčila mu do tlamy pamlsek vytažený z kapsy.

Jako poslední, o pár minut za děvčaty, projela bránou rudolící starší žena. „Iselle, Betriz, zpomalte! U Matky a Dcery, vy děvčata přece nemůžete cválat přes polovinu Valendy jako párek šilenců!“

„Už jsme zpomalily. Ve skutečnosti jsme zastavily,“ řekla tmavovlasá dívka logicky. „Tvůj jazyk stejně předběhnout nemůžeme, srdíčko, bez ohledu na to, jak se snažíme. Je příliš rychlý i na toho nejrychlejšího koně v Baocii.“

Starší žena s výrazem zoufalství ve tváři čekala, až jí štolba postaví ke koni stoličku. „Vaše babička vám koupila krásného bílého mezka, royesso. Proč si na něm někdy nevyjedete? Bylo by to pro vás mnohem vhodnější.“

„Jenže je o tolik póóómalejší,“ odsekla dívka s jantarovými vlasy se smíchem. „A kromě toho, ubohou Sněhovou vločku teď beztak pořád jen drhnou, kartáčují a zaplétají na zítřejší procesí. Štolbům by zlomilo srdce, kdybych si ji vzala na projížďku a protáhla ji venku blátem. Určitě mají v úmyslu držet ji celou noc zabalenou v houních.“

Těžce oddychující žena dovolila svému štolbovi, aby jí pomohl sesednout. Když byla opět na zemi, protřepala si nohy v sukních a protáhla si zjevně bolavá záda. Chlapec zmizel uprostřed shluku dychtivých služebníků a dvě mladé ženy, naprosto neudolané reptáním starší dámy, honily jedna druhou ke dveřím hlavní bašty. Žena se pomalu vydala za nimi a nepřestávala přitom vrtět hlavou.

Ještě než přišly ke dveřím, vyšel z nich podsaditý muž středního věku ve strohém černém oděvu z vlny, a když je míjel, poznamenal přísným hlasem, třebaže bez sebemenší zahořklosti: „Betriz, jestli ještě jednou přicváláš takhle na koni do kopce, vezmu ti ho. A ty pak můžeš využívat svou nadbytečnou energii k tomu, že budeš utíkat za royessou po svých.“

Vysekla mu rychlou úklonu a ustrašeně zamumlala: „Ano, otče.“

Dívka s jantarovými vlasy okamžitě zpozorněla. „Omluv, prosím Betriz, pane dy Ferrej. Byla to moje chyba. Neměla

jinou možnost než mne následovat, kam jsem ji vedla.“

Muž se mírně uklonil. „Pak byste mohla zauvažovat o tom, royesso, jakou čest si může nárokovat velitel, který přiměje své svěřence k mylnému chování, když ví, že on sám potrestání unikne.“

Široké rty světlolase dívky se při jeho slovech zkrivily. Po dlouhém pohledu zpod sklopených řas mu také vysekla nepatrnou úklonu a pak už obě dívky unikly dalšímu kárání tím, že vběhly dovnitř. Muž v černém si ztěžka povzdychl. Žena lopotíc se za dívkami jej obdařila vděčným pokývnutím.

Dokonce i bez těchto náznaků by Cazaril byl schopen poznat v muži správce hradu, a sice podle cinkání klíčů u jeho stříbrnými cvočky posetého opasku a podle řetězu jeho úřadu kolem krku. Jakmile se k němu muž přiblížil, vstal a vysekl mu poněkud neobratnou poklonu, zkrácenou bolestným natažením tkáně jizev na zádech. „Rytíř dy Ferrej? Jmenuji se Lupe dy Cazaril. Prosím o audienci u provincary vdovy, pokud... pokud by se uráčila přijmout mne.“ Jeho hlas pod zachmuřeným pohledem správce zakolísal.

„Neznám tě, pane,“ řekl správce.

„Z milosti bohů si mne snad pamatuje sama provincara. Kdysi jsem sloužil jako páže,“ neurčitě mávl rukou kolem sebe, „v tomto hradu. Když ještě žil starý provincar.“ V místě nejbližším domovu, jaké kdy opustil, jak předpokládal. Nyní si byl bolestně vědom, jakým je všude cizincem.

Šedivé obočí se zvedlo. „Zeptám se, zda tě provincara přijme.“

„To je všechno, oč žádám.“ Všechno, oč se odvažoval žádat. Klesl zpátky na lavici u zdi a spletl prsty dohromady, zatímco správce těžkým krokem kráčel zpátky do hlavní bašty.

Po několika minutách čekání, během kterých pozoroval procházející služebnictvo, Cazaril vzhledl a spatřil vracejícího se správce. Dy Ferrej si jej prohlížel poněkud zmateně.

„Její Výsost provincara ti laskavě udělí slyšení. Následuj mne.“

Cazarilovo tělo v chladnoucím podvečerním vzduchu ztuhlo. Namáhavě se zvedl, při prvním kroku klopýtl a proklínaje svou nešikovnost následoval správce dovnitř. Stěží potřeboval, aby ho někdo vedl. Plán paláce měl otřesený v paměti a teď se mu vybavoval s každým zabočením do další chodby. Ano, touto siní, přes tyto modrožluté vzorované dlaždice, vzhůru po těchto schodech a tamtěch, skrze obílenou vnitřní komnatu a pak do místnosti u západní zdi, kde v tuto hodinu vždycky ráda sedávala, protože tam měla nejlepší světlo na vyšívání a na čtení. Musel sklonit hlavu, aby mohl vejít do nízkých dveří, tak jak to nemusel dělávat nikdy předtím. Zdálo se, že to je jediná změna. Ovšem nezměnily se dveře.

„Tady je muž, kterého jste si pozvala, Vaše Výsosti,“ uvedl správce Cazarila neutrálně, odmítaje buď potvrdit nebo popřít jeho údajnou identitu.

Provincara vdova seděla v širokém dřevěném křesle, změkčeném pro její stárnoucí kosti množstvím polštářů. Měla na sobě střízlivý tmavozelený šat hodící se k jejímu urozenému vdovství, ale vdovský čepeček odmítala, dávala místo něj přednost tomu, že si svoje šedivějící vlasy splétala do dvou copů, které si omotávala kolem hlavy a zdobila zelenými stužkami připevněnými k vlasům sponkami, jež byly vykládané drahými kameny. Měla u sebe dámskou společnici téměř stejného věku, jako byla sama, usazenou po svém boku, rovněž vdovu, soudě podle oděvu laické zasvěcenkyně, který měla na sobě. Společnice svírala v ruce vyšívací kruh a pozorovala Cazarila pohledem plným nedůvěry.

Cazaril, který se modlil, aby jej teď jeho tělo nezhadilo bolestným škubnutím či šokbrtnutím, klesl před křeslem na koleno a sklonil hlavu v uctivém pozdravu. Její šaty byly navoněné a navíc byly cítit suchým pachem staré ženy. Vzhledl, pátraje v jejím obličejí po nějakém náznaku, že ho poznala. Pokud jej teď nepozná, tak se stane nikým i ve skutečnosti, a to hezky rychle.

Po chvíli na něj vytréštila oči a kousla se v údivu do rtu. „U pěti bohů,“ zamumlala tiše. „Opravdu jsi to ty. Můj pán dy Cazaril. Vítám tě v mém domě.“ Natáhla k němu ruku, aby ji mohl políbit.

Polkl, málem zalapal po dechu a sklonil hlavu nad její ruku. Kdysi byla jemná a bílá, s dokonale upravenými perletově lesklými nehty. Nyní z ní vyčnívaly klouby a tenká pokožka byla plná hnědých jaterních skvrn, třebaže nehty měla stále stejně udržované, jako když byla v nejlepších letech. Ani tím nejmenším trhnutím nereagovala na slzy, které mu bezmocně stekly z očí na hřbet její ruky, jen mírně stiskla rty. Vytáhla ruku z jeho lehkého stisku, dotkla se jeho vousu a pohládila jeden z šedivých pramenů. „Proboha, Cazarile, to jsem tak zestárla?“

Rychle na ni zamrkal. Neudělá to, nezhroutí se k zemi a nebude plakat jako vystrašené dítě... „Je to už tak dávno, Vaše Výsosti.“

„Tsss.“ Otočila hlavu a pohládila jej vyschlými prsty po tváři. „Teď jsi měl říct, že jsem se ani trochu nezměnila. Copak jsem tě neučila, jak dobře lhát dámě? Netušila jsem, že jsem byla ve svém snažení tak liknavá.“ S dokonalým klidem stáhla ruku nazpět a pokývla své společnici.

„Dovol, abych tě seznámila se svou sestřenicí, paní dy Hueltar. Tesso, dovol mi představit ti pana kastillara dy Cazaril.“

Cazaril koutkem oka viděl, jak správce s výdechem úlevy uvolnil svůj obezřetný postoj, založil si ruce na hrudi a opřel se o veřeje. Stále na koleni vysekl neobratnou poklonu ve směru zasvěcenkyně.

„Jste velmi laskavá, Vaše Výsosti, ale já již děle Cazaril nevlastním, ani hrad, ani pozemky mého otce. A nečiním si rovněž nárok na jeho titul.“

„Nebud' pošetilý, kastillare.“ Její hlas pod žertovným tónem zostřel. „Můj drahý provincar je mrtvý již deset let, ale já bych se postarala o to, aby Bastardovi démoni spolklí každého, kdo by se odvážil zvát mne něčím menším než provincarou. Vždycky máme jen to, co si dokážeme udržet, drahý chlapče, a ty jim nesmíš nikdy dovolit, aby tě viděli ucuknout nebo zakolísat.“

Zasvěcenkyně vedle ní nad těmito strohými slovy ztuhla, pokud ne nesouhlasem, tak určitě sentimentem. Cazaril považoval za nemoudré poukazovat na to, že ten titul nyní podle práva náleží provincarčině snaše. Její syn, současný

provincar, a jeho manželka, to zřejmě rovněž považovali za nemoudré.

„Vždy pro mne budete velkou paní, Vaše Výsosti, a vždy vás budu ctít,“ řekl Cazaril.

„To už je lepší,“ souhlasila. „Mnohem lepší. Líbí se mi muž, který dokáže tahat důvtipné poznámky z rukávu.“ Mávla na svého správce. „Dy Ferreji, přines kastillarovi židli. Taky jednu pro sebe, krčíš se tam jako vrána.“

Správce, který byl zjevně na takové zacházení zvyklý, se usmál a zamumlal: „Zajisté, Výsosti.“ Přitáhl vyřezávanou židli pro Cazarila, potěšeně řekl: „Posadí se můj pán?“ a pak si přinesl z vedlejší komnaty další pro sebe a postavil si ji v uctivé vzdálenosti od své paní a jejího hosta.

Cazaril vstal a vděčně se posadil. Pak se opatrně odvážil zeptat: „Byli to royese a royessa, koho jsem viděl vracet se z projíždky, když jsem sem přišel, Vaše Výsosti? Vězte, že bych vás sotva obtěžoval svou dotěrností, kdybych věděl, že máte tak vzácnou návštěvu.“ Neodvažoval by se toho.

„Nejsou tady na návštěvě, kastillare. Nyní tu se mnou žijí. Valenda je klidné, čisté město, a... moje dcera se necítí moc dobře. Vyhovuje jí, když si zde může odpočinout po životě na až příliš rušném dvoře.“ Přes tvář jí přelétl unavený výraz.

U pěti bohů, paní Ista je tu taky? Royina vdova Ista, opravil Cazaril spěšně sám sebe v duchu. Když před lety přišel sloužit do Baocie, byl stejně nezformovaná larva chlapce jako kterýkoli jiný hoch jeho věku a provincařina nejmladší dcera Ista mu připadala již dospělá, ačkoli byla jen o několik málo let starší než on. Naštěstí nebyl dokonce ani v tom bláznivém věku zas tak pošetilý, aby se svěřoval se svým tajným poblouzněním a láskou k ní komukoli jinému. Brzy poté se provdala za samotného royu Iase - pro ni to byl první sňatek, pro něj druhý - a Cazarilovi to připadalo jako úděl hodný ženy tak krásné jako ona, a to i navzdory věkovému rozdílu královského páru. Předpokládal, že Istino brzké ovdovění se dalo jen očekávat, třebaže ne tak brzy, jak k němu nakonec došlo.

Provincara se přestala tvářit unaveně a zeptala se: „A co ty? Když jsem o tobě slyšela naposledy, jezdil jsi jako kurýr pro provincara z Guaridy.“

„To bylo... už dávno, Vaše Výsosti.“

„Jak jsi sem přišel?“ Podívala se na něho, nakrčila obočí. „Kde máš meč?“

„Ach, ten.“ Tápatě se dotkl rukou boku, kde neměl ani opasek, na kterém by meč visel. „Ztratil jsem jej v... Když markýz dy Jironal vedl vojsko royi Orika vzhůru k severnímu pobřeží během zimního tažení před... třemi? ano, před třemi lety. Jmenoval mne tehdy hradním správcem pevnosti Gotorget. Pak došlo k tomu nešťastnému zvratu... devět měsíců jsme pevnost bránili proti roknarským silám. Jistě víte, jak to při takovém obléhání chodí. Přisahám, že v Gotorgetu nezbyla jediná nesnědená krysa, když se k nám doneslo, že se dy Jironal s Roknary domluvil, a nám bylo nabídnuto složit zbraně, odejít a přenechat pevnost bez boje svým nepřítelům.“ Přes ústa se mu mihl krátký úsměv a jeho pěst ležící v klíně se sevřela. „Útěchou nám měla být skutečnost, že roknarský kníže musel v rámci dohody zaplatit dy Jironalovi za Gotorget tři sta tisíc royalů. Taky ho to za těch devět měsíců stálo mnohem větší výdaje v poli, jak počítám.“ Ubohá útěcha za životy, které jsme zcela zbytečně ztratili. „Roknarský generál mi sebral meč mého otce, řekl, že si ho pověsí ve svém stanu, aby mu ho mne připomínal. Tehdy jsem svůj meč viděl naposledy. Potom...“ Cazarilův hlas, který během jeho líčení postupně sílil, zakolísal. „Když přišel seznam mužů, kteří měli být vykoupeni a poslání společně s truhlicemi royalů zpátky do Chalionu, moje jméno na něm nebylo. Roknarský proviantní důstojník přísahal, že nemohlo dojít k mýlce, poněvadž obnos přesně souhlasil s množstvím uvedených jmen, ale... prostě se někde stala chyba. Všichni moji důstojníci byli vykoupeni... mě dali dohromady s nevykoupenými muži a všechny nás nahnali do Vispingu, kde jsme měli být prodáni roknarským korzářům jako otroci na jejich galéry.“

Provincara se nadechla. Správce, který se během Cazarilova vyprávění nakláněl ve své židli stále víc a víc dopředu, vybuchl: „Ale určitější protestoval!“

„Och, u pěti bohů, samozřejmě že ano. Protestoval jsem celou cestu až do Vispingu. Stále ještě jsem protestoval, když mě táhli nahoru po můstku a když mne přikovávali k mému veslu. Protestoval jsem i ve chvíli, kdy jsme vyplouvali na moře, a pak jsem... se naučil neprotestovat.“ Znovu se usmál. Ten úsměv však jemu samému připadal jako šaškovská maska. Nikdo si toho naštěstí nevšiml.

„Byl jsem na jedné lodi, a pak na druhé po... po dlouhý čas.“ Devatenáct měsíců a osm dní, jak si to spočítal později. V té době nebyl schopen rozpoznávat jeden den od druhého. „A pak mě potkalo velké štěstí, protože se moje korzářská loď dostala do střetu s flotilou royi z Ibry, která byla na volném moři na manévrech. Dobrovolní ibránští veslaři zřejmě veslovali mnohem lépe než my zesláblí otroci, a tak nás brzy dohonili.“

Dva muži byli tehdy s'tati ve svých řetězech stále zoufalejšími Roknary pro úmyslné - nebo náhodné - rozbití svých vesel. Jeden z nich seděl vedle Cazarila, několik měsíců to byl jeho druh na lavičce. Něco z vystříklé krve se mu dostalo do úst. Stále ještě napůl cítil její chuť, když udělal tu chybu, že na ten zážitek začal vzpomínat. Cítil ji i teď. Jakmile se Ibránci korzářské lodě zmocnili, táhli roknarské otrokáře, některé ještě napůl živé, za lodí na provazech z jejich vlastních střev, dokud je ryby nesežrali. Někteří z osvobozených galejních otroků jim dobrovolně pomáhali veslovat. Cazaril toho nebyl schopen. Poslední bičování, které utřil od roknarského korzára jen pár hodin předtím, než byla jejich loď přepadena, jej zlomilo na těle i na duchu. Seděl na palubě, svaly v celém těle mu neovladatelně škubaly a plakal.

„Dobří Ibránci mě vysadili na pobřeží Zagosuru, kde jsem byl několik měsíců nemocný. Však víte, co se děje s lidmi, když je z nich zcela náhle snato břímě dlouhých útrap. Mohou se začít chovat... poněkud dětinsky.“ Omluvně se usmál na své posluchače. U něj to bylo psychické zhroucení a horečka, dokud se mu záda napůl nezhojila, pak úplavice a zimnice. A po celou tu dobu přicházely záchvaty neovladatelného pláče. Plakal, když mu mnich přinesl večeři. Když vyšlo slunce. Když sluneční paprsky vnikly dovnitř. Když jej vylekala kočka. Když jej vedli do postele. Nebo v kteroukoli jinou dobu, bez jakékoli příčiny. „Vzali mne k sobě do chrámové nemocnice Matčina milosrdenství. Když jsem se cítil o něco lépe“ - když záchvaty pláče téměř pominuly a akolyté usoudili, že příčinou není šílenství, ale jen poničené nervy -, „dali mi něco málo peněz a já přišel sem. Strávil jsem na cestě tři týdny.“

V místnosti bylo hrobové ticho.

Vzhlédl a uviděl, že provincařiny rty jsou stažené hněvem. Cazarila přepadla hrůza. „Bylo to jediné místo, které mě napadlo!“ omlouval se spěšně. „Je mi to moc líto. Je mi to líto.“

Správce ze sebe konečně vypustil dlouho zadržovaný dech a napřimil se, vytřeštěné oči upřel na Cazarila. Stejně nevěřicným způsobem na něj hleděla provincařina společnice.

Provincara rozřeseným hlasem prohlásila: „Jsi kastillar dy Cazaril. Měli ti dát koně. Měli ti poskytnout doprovod.“ Cazaril odmítavě mávl rukou. „Ne, ne, moje paní! Byl jsem... stačilo mi to.“ Nu, téměř. Po chvíli zmateného mrkání si uvědomil, že její hněv není namířen na něho. Och. Hrdlo se mu stáhlo a místnost kolem se rozmazala. Ne, už ne, ne tady... Spěšně mluvil dál. „Chtěl jsem vstoupit do tvých služeb, paní, pokud pro mne nalezneš uplatnění. Připouštím, že... že toho mnoho dělat nemohu. Teď určitě ne.“

Provincara se napřimila v křesle. Bradu měla lehce podepřenou dlaní a upřeně ho pozorovala. Po chvíli řekla: „Vzpomínám si, že jsi jako páže uměl krásně hrát na loutnu.“

„Ehm...“ Cazarilovy pokroucené, mozolnaté dlaně se v tu chvíli snažily schovat jedna do druhé. Pak se omluvně usmál a položil je na kolena, aby je provincara viděla. „Myslím, že teď už bych to nezvládl, moje paní.“

Naklonila se dopředu. Její pohled na okamžik spočinul na jeho zmračené levičce. „Vidím.“ Znovu se napřimila a našpulila rty. „Pamatuji si, že jsi přečetl všechny knihy v knihovně mého manžela. Mistr pážat si na tebe ustavičně stěžoval, že pořád jen čteš. Nařídila jsem mu, aby tě nechal být. Chtěl ses stát básníkem, pokud si vzpomínám.“

Cazaril si nebyl jistý, zda by v současné době vůbec dokázal sevřít v prstech pravé ruky brk. „Věřím, že Chalion byl díky mému odchodu do války uchráněn od množství podřadné poezie.“

Pokrčila rameny. „No tak, no tak, kastillare, docela jsi mě svou prosbou o službu vyvedl z míry. Nejsem si jistá, zda ubohá Valenda má dostatečné množství míst, aby tě vůbec mohla zaměstnat. Býval jsi dvořan, kapitán, správce hradu, kurýr...“

„Kurýra jsem nedělal od té doby, co roya Ias zemřel, moje paní. Jako kapitán... jsem pomohl prohrát bitvu u Dalusu.“ A poté hnil téměř rok v žalářích v royacii Brajar. „Jako hradní správce, nu, nevydrželi jsme obléhání. Jako kurýra mě málem pověsili coby zvěda. Dvakrát. A třikrát mě poslali na mučení za vměšování se do jednání. „A teď... nu, umím veslovat. A znám pět způsobů přípravy pokrmů z krys.“

Ve skutečnosti bych si teď na pořádném jídle z krys docela pochutnal.

Nevěděl, co četla v jeho obličejí po celou tu dobu, co ho její pronikavé staré oči pozorovaly. Možná na něm viděla vyčerpání, i když doufal, že rozpozná hlad. Sám si byl poměrně jistý, že to je to druhé, protože nakonec se usmála.

„Pojď teď s námi pojíst, kastillare, ačkoli se obávám, že kysu ti náš hradní kuchař nabídnout nemůže. V naší mírumilovné Valendě na ně teď zrovna není sezóna. O tvé žádosti budu ještě přemýšlet.“

Pln vděku mlčky přikývl, protože se obával, že kdyby promluvil nahlas, mohl by se opět rozplakat.

Poněvadž byla stále ještě zima, hlavní jídlo dne se podávalo v poledne, a byl to formální oběd ve velké síni. Večeře pak již byla lehčím pokrmem, sestávajícím v souladu s provincařinou šetrností ze zbytků chleba a masa od oběda, ale poněvadž měla svou hrdost, jen z těch nejlepších zbylých kousků, navíc doplněných štědrá dávkou jejich vynikajících vín. V chvějivém horku léta na náhorních planinách bývala procedura obrácená: odpolední pokrm býval mnohem lehčí a hlavní jídlo bývalo podáváno po setmění, kdy se Baocijci všech tříd uchylovali na svoje chladnější nádvoří a dvorky, aby pojedli ve světle lamp.

Ke stolu v soukromé komnatě v nové budově blízko kuchyně jich zasedlo pouze osm. Provincara se posadila do středu stolu a Cazarila usadila na čestné místo po své pravici. Cazaril s úlekem zjistil, že z jeho druhé strany sedí royessa Iselle, a royse Teidez hned naproti ní. Vzpatoval se, když se royse rozhodl ukrátit si chvíli čekání, než se všichni usadí, tím že k nelibosti své přísné babičky házela po sestře chlebové kuličky. Lesk touhy po odvetě v royessiných očích byl naštěstí utlumen jakýmsi příhodnějším rozptýlením od její společnice Betriz, usazené přes stůl něco málo níž od něho.

Na Cazarila se paní Betriz usmála s přátelskou zvědavostí, ukázala roztomilé dolíčky ve tvářích a zdálo se, že už chce zapříst hovor, ale tehdy mezi nimi prošel sluha s nádobkou k mytí rukou. Teplá voda byla provoněná verbenou. Cazarilovi se třásly ruce, když si je namácel a pak utíral do jemného lněného ručníku. Zamaskoval svou slabost tím, že je tak rychle, jak jen mohl, schoval do klína. Židle přímo proti němu zůstala prázdná.

Cazaril na ni pokývl a zeptal se provincary ostýchavě: „Připojí se k nám royina vdova, Vaše Výsosti?“

Provincara pevně sevřela rty. „Ista se dnes večer bohužel necítí dobře. Ona... většinu svých pokrmů jí ve své komnatě.“

Cazaril potlačil okamžik stísněnosti a rozhodl se, že se později zeptá někoho jiného, co trápí royseovu a royessinu matku. Provincařino strohé sdělení obsahovalo narážku, že se zřejmě jedná o něco dlouhodobého nebo příliš bolestného, než aby se o tom dalo hovořit. Dlouhodobé vdovství ušetřilo Istu nebezpečí dalších těhotenství a porodů, které bývaly zhoubou mladých žen, ovšem existovala i celá řada děsivých potíží, které postihovaly starší ženy... Jako druhá manželka royi Iase se Ista stala jeho ženou, když již byl mužem středního věku, a jeho syn a následník Oriko byl již dospělý. Během onoho krátkého času, který Cazaril před lety strávil na královském dvoře Chalionu, ji pozoroval jen z diskrétní vzdálenosti, a tehdy, když bylo jejich manželství nové, mu připadala šťastná. Byla světlem royových očí. Ias slepě miloval batole Iselle i Teideze, miminko v chůvině náruči.

Jejich štěstí učinila konec nešťastná tragédie zrady pána dy Lutez, která, jak se shodla většina pozorovatelů, urychlila u stárnoucího royi smrt žalem. Cazaril si nemohl pomoci, ale musel přemýšlet, zda v sobě nemoc, která nakonec vyhnala royinu Istu ze dvora jejího nevlastního syna, neměla nějaké neblahé politické prvky. Nový roya Oriko se však ke své nevlastní matce choval s úctou a ke svým nevlastním sourozencům byl podle všech zpráv laskavý.

Cazaril si odkašlal, aby zamaskoval kručení v žaludku, a věnoval pozornost royseovu učiteli, který seděl na

vzdáleném konci stolu vedle paní Betriz. Provincara muži pokývla, což bylo pobídkou, aby vedl modlitbu ke Svaté rodině, která měla požehnat nadcházející pokrm. Cazaril doufal, že jej přinesou rychle. Tajemství prázdné židle proti němu bylo objasněno, když opožděně přispěchal správce hradu rytíř dy Ferrej, a než se usadil, v krátkosti se omluvil všem přítomným.

„Cestou mne chytil božský Bastardova řádu,“ vysvětloval, zatímco sluhové roznášeli chléb, maso a sušené ovoce. Cazaril, bolestně se ovládající, aby se na všechno to jídlo nevrhl jako vyhladovělý pes, vydal zdvořilý tázavý zvuk a ukousl si první sousto.

„Abych pravdu řekl, je to ten nejotravnější mladý muž, jakého znám,“ vysvětloval dy Ferrej.

„Co chtěl tentokrát?“ zajímala se provincara. „Další milodary na nemocnici pro nalezence? Minulý týden jsme mu poslali dolů do města celý náklad. Hradní služebnictvo již odmítá dávat další ze svých starých šatů.“

„Chce kojné,“ odpověděl dy Ferrej mezi přezvykáváním.

Provincara si odfrkla. „Ne z mé domácnosti!“

„Ne, ale chtěl, abych předal dál jeho zprávu, že je chrám potřebuje. Doufal, že by někdo mohl mít příbuznou, která by se dala dojmout ke skutku zbožného milosrdenství. Minulý týden našli u brány pohozené další dítě a on očekává, že jich bude víc. Zřejmě je teď jejich čas.“

Bastardův řád považoval podle logiky své teologie nechtěné porody za věci nepatřící do žádné jiné doby a za věci nežádoucí, které spadaly do oblasti působnosti jejich boha: včetně bastardů - přirozené - a dětí, které v útlém věku přišly o rodiče. Nemocnice pro nalezence a sirotky byly jednou z hlavních starostí řádu. Cazaril si říkal, že bůh, o němž se předpokládalo, že velí celé armádě démonů, by měl mít se sháněním milodarů menší problémy.

Opatrně si nařadil víno vodou. Bylo zločinem zacházet tak s tím skvělým vínem, ale kdyby jej pil takto silně na prázdný žaludek, zcela jistě by mu hned stouplo do hlavy. Provincara souhlasně pokývla, ale pak se kvůli tomu začala dohadovat se svou sestřenicí, načež spor uzavřela tím, že si pro sebe nalila půl sklenice neředěného vína.

Rytíř dy Ferrej pokračoval: „I když, ten božský mi pověděl zajímavý příběh. Chcete vědět, kdo zemřel minulou noc?“

„Kdo, otče?“ pobídla jej Betriz.

„Rytíř dy Naoza, ten slavný šermíř.“

Cazaril to jméno sice neznal, ale provincara se při jeho vyslovení ušklíbala. „Už bylo načase. Příšerný člověk. Já jsem ho nepřijímala, ačkoli předpokládám, že se našlo dost bláznů, kteří to dělali. Že by nakonec přece jen podcenil svou obět - chci říct protivníka?“

„Právě tady se příběh stává zajímavým. Zjevně zahynul v důsledku působení magie smrti.“ Rytíř dy Ferrej, rozhodně nikoli špatný vypravěč, se odmlčel a obrátil do sebe víno, zatímco kolem stolu se rozhostilo šokované mumlání. Cazaril ztuhl uprostřed žvýkání.

„Bude se chrám snažit tu záhadu vyřešit?“ zeptala se royessa Iselle.

„Žádná záhada v tom není, i když je to tragédie. Zhruba před rokem o dy Naozu zavadil na ulici jediný syn jistého provinčního obchodníka s vlnou. S obvyklým výsledkem. Dy Naoza samozřejmě trval na souboji, ale na místě jeho konání byli tací, kteří prohlásili, že to byla krvavá vražda. Nějak ovšem nebylo žádného z nich možné nalézt, aby svědčil, když se chlapcův otec snažil popohnat dy Naozu za jeho čin před soud. Taký v tom jistým způsobem figurovala otázka bezúhonnosti soudce, jak se povídalo.“

Provincara hlasitě zamlaskala. Carazil se odvážil polknout a pobídnout jej: „Pokračuj.“

Správce hradu mluvil dál. „Kupce byl vdovec a ten hoch nebyl pouze jeho jediný syn, ale také jeho jediné dítě. A také měl zrovna před svatbou, aby to bylo ještě bolestnější. Abych pravdu řekl, magie smrti je ošklivá věc, ale nemohu si pomoci, abych k tomu ubohému kupci necítil aspoň zrnko soucitu. Byl bohatý, jak předpokládám, ale v každém případě už příliš starý, než aby se ještě stačil dopracovat ke stupni ovládnutí meče potřebnému k tomu, aby mohl sprovodit ze světa takového šermíře, jako byl dy Naoza. A tak se uchýlil k tomu, co považoval za svou jedinou možnost, jak se pomstít. Celý rok strávil studiem černých umění - kde našel všechnu potřebnou literaturu, to je pro chrám docela záhadou, zanechal svého podnikání, jak mi bylo řečeno, a pak, minulou noc se odebral do opuštěného mlýna zhruba sedm mil od Valendy a tam se pokoušel vyvolat démona. A představte si, u Bastarda, ono se mu to podařilo! Jeho mrtvolu tam našli dnes ráno.“

Otec zimy byl bohem všech úmrtí v dobré roční době a také bohem spravedlnosti; ale Bastard byl kromě všech ostatních pohrom a neštěstí ve své působnosti rovněž bohem popravčích. A také bohem plného měšce dalších nečistých řemesel. Zdá se, že si ten kupce zašel pro svůj zázrak do správného krámu. Knížečka s poznámkami v Cazarilově plášti jako by najednou vážila deset liber, a nemohl se zbavit vtíravého pocitu, že každou chvíli propálí silnou látku a vyšlehne plamenem.

„Nu, já pro něj soucitem neoplyvám,“ vyhrkl royse Teidez. „To bylo zbabělé!“

„Ano, ale co byste mohl očekávat od kupce?“ poznamenal jeho učitel od spodního konce stolu. „Muži této třídy nejsou vzdělávání v takovém kódu cti, jakému se učí každý opravdový šlechtic.“

„Jenže je to tak smutné,“ protestovala Iselle. „Chci říct, to o tom synovi, jak se měl právě oženit.“

Teidez si odfrkl. „Holky. Jediné, na co myslíte, jsou vdavky. Ale co je větší ztrátou pro royaci? Nějaký lichvářský obchodník s vlnou, nebo dobrý šermíř? Jakýkoli bojovník s takovými zkušenostmi je pro royu cenným vojákem!“

„Podle mne nikoli,“ poznamenal Cazaril suše.

„Co tím chceš říct?“ optal se neprodleně Teidez.

Cazaril polekaně zamumlal: „Omluvte mne, pane. Promluvil jsem nepromyšleně.“

„Jaký je v tom rozdíl?“ naléhal Teidez.

Provincara zatřásla prstem na desku stolu pokrytého ubrusem. „Pokračuj, kastillare.“

Cazaril pokrčil rameny a vyslal k chlapci mírnou omluvnou úklonou. „Rozdíl je v tom, roysei, že zkušený voják zabíjí

vaše nepřátele, kdežto zkušený šermíř se zálibou v soubojích zabíjí vaše spojence. Sám se pokuste rozhodnout, kterého by měl moudrý velitel raději ve svém táboře.“

„Ach tak,“ řekl Teidez. Zmlkl a tváří mu přelétl zamyšlený výraz.

S odnesením kupcových poznámek patřičným autoritám Cazaril zjevně nemusel nijak spěchat, a taky mu nehrozily žádné potíže. Mohl by zítra ve volném čase vyhledat božského z chrámu Svaté rodiny zde ve Valendě a odevzdat mu knížečku, aby ji pak svatý muž mohl předat dál. Bude třeba ji rozluštit. Někteří lidé považovali jakýkoli druh šifrování za obtížný či únavný, ale pro Cazarila bylo luštění kódů odpočinkem. Říkal si, zda by se mohl v projevu zdvořilosti nabídnout, že text rozluští sám. Dotkl se svého kabátce z jemné vlny, rád, že se za toho muže při jeho spěšném pohřbu pomodlil.

Betritz nakrčila tmavé obočí a zeptala se: „Kdo byl ten soudce, otče?“

Dy Ferrej chvíli váhal, pak pokrčil rameny: „Jeho Ctihodnost Vrese.“

„A,“ zamračila se provincara. „Ten.“ Nakrčila nos, jako by ucítila nějaký odporný puch.

„To znamená, že mu ten šermíř vyhrožoval?“ zeptala se royessa Iselle. „Neměl - nemohl požádat o pomoc nebo nechat dy Naozu zatknout?“

„Pochybuji, že by dokonce i dy Naoza byl natolik pošetilý, aby vyhrožoval justiciárovi provincie,“ poznamenal dy Ferrej. „Spíš je pravděpodobnější, že zastrašoval svědky. S Vresem si, ehm, zřejmě poradil mírumilovnějšími prostředky.“ Hodil si kousek chleba do úst a zammul palec a ukazovák o sebe, aby napodobil člověka, který tře v prstech minci.

„Pokud by soudce dělal svou práci poctivě a statečně, ten kupec by nikdy nebyl dohnán k magii smrti,“ řekla Iselle rozvážně. „Teď jsou mrtví a zatracení dva muži, i když mohl být jen jeden... a dokonce i kdyby byl dy Naoza za svůj čin popraven, měl by čas očistit svou duši, než by stanul před bohy. A pokud je tohle všeobecně známo, proč ten člověk dál vykonává úřad soudce? Babičko, nemohla bys s tím něco udělat?“

Provincara stiskla rty. „Jmenování provinčních soudních úředníků ani jejich sesazování není v mé pravomoci, drahá. Ujišťuji tě, že kdyby tomu tak bylo, panoval by mezi nimi mnohem větší pořádek.“ Napila se vína a na zamračený pohled své vnučky dodala: „Mám v Baocii velké privilegium, dítě. Ale nemám tady velkou moc.“

Iselle pohlédla na Teideze a pak na Cazarila, načež vážným hlasem jako v ozvěně zopakovala předchozí otázku svého bratra: „Jaký je v tom rozdíl?“

„Jedno je právo vládnout - a povinnost ochraňovat! To druhé je právo přijímat ochranu,“ odpověděla provincara.

„Mezi provincarem a provincarou je želbohu větší rozdíl než jen v tom jednom písmenu.“

Teidez se uculil. „Och, stejně jako rozdíl mezi roysem a royessou?“

Iselle se k němu otočila a zvedla obočí. „Tak? A jak bys ty navrhoval zbavit se toho prodejného soudce - privilegovaného chlapče?“

„To by stačilo, vy dva,“ pokárala je provincara přísně, byť její hlas byl ryze babičkovský. Cazaril potlačil úsměv. Uvnitř těchto zdí vládla až dost, podle kódu staršího, než byl chalionský. Byl to takový její malý stát.

Konverzace se stočila k méně ponurým záležitostem a sluhové přinášeli koláče, sýry a víno z Brajaru. Cazaril se - v tajnosti, jak doufal - docela přejedl. Uvědomoval si, že pokud brzy nepřestane, udělá se mu zle. A ze zlatého dezertního vína, které pil neředěné, byť jen jednu sklenici, mu u stolu málem vyhrkly slzy.

Po večeři se všichni opět pomodlili a royse Teidez byl svým učitelem odveden k dalšímu studiu. Iselle a Betritz byly poslány ke svému vyšívání. Vzdálily se poklusem, následovány dy Ferrejem, který za nimi šel mnohem rozvážnějším krokem.

„Ony snad skutečně dokáží sedět v klidu, když se věnují vyšívání?“ zeptal se Cazaril provincary, s očima upřenýma na vzdalující se mihotání jejich sukní.

„Brebentí a hihňají se, když už to nemohou vydržet, ale ano, jsou velmi šikovné,“ odpověděla provincara. Nesouhlasné sevření jejích rtů bylo v naprostém rozporu s teplem v jejích očích.

„Vaše vnučka je okouzlující mladá dáma.“

„Pro muže určitého věku, Cazarile, začínají být všechny mladé dámy okouzlující. Je to prvním příznakem senility.“

„To je pravda, moje paní,“ souhlasil s úsměvem.

„Utahala už dvě guvernanky a vyžívá se v ničení třetí, alespoň podle toho, jak si na ni ta ubohá žena ustavičně stěžuje. A přesto...“ Provincarin hlas zpomalil, „potřebuje být silná. Jednoho dne, a to je nevyhnutelné, se dostane daleko ode mne. Už jí nebudu moci pomáhat... a ochraňovat ji...“

Přitažlivá mladá royessa byla v politické hře Chalionu nikoli hráčem, ale jen obyčejnou figurkou. Její cena jako nevěsty bude vysoká, ale politicky a finančně výhodný sňatek se nemusí nevyhnutně vydat po citové a intimní stránce. Provincara vdova měla ve svém soukromém životě štěstí, s manželem se navzájem milovali, ale za ta léta měla nepochybně příležitost sledovat celou řadu neblahých osudů čekajících v manželství na urozené ženy. Pošlou Iselle do Darthaky? Provdají ji za nějakého bratrance v až příliš blízké spřízněné royacii Brajar? Bohové nedopustěte, aby ji nabídli ve směnném obchodě Roknarům za účelem zpečetění nějakého dočasného míru, aby ji poslali do vyhnanství na Souostroví.

Pozorovala ho po očku ve světle linoucím se ze záplavy svící, které měla vždy v oblíbě. „Jak jsi teď stár, kastillare? Říkala jsem si, že je ti kolem třinácti, když tě sem tvůj otec poslal, abys sloužil mému drahému provincarovi.“

„Ano, bylo mi zhruba tolik, Vaše Výsosti. Teď je mi třicet pět.“

„Ha. V tom případě by sis měl oholit ten ošklivý porost, co ti hyzdí tvář. Činí tě o patnáct let starším.“

Cazaril zvažoval, že pronese nějakou vtípnou poznámku na téma, jak člověk zestárne otročením na roknarské galěře, ale jaksi se na to necítil. Místo toho řekl: „Doufám, že jsem roysea svou bezmyšlenkovitou poznámkou nerozčilil, moje paní.“

„Ve skutečnosti věřím, že jsi Teideze přiměl přemýšlet. Zřidková událost. Kéž by něco podobného dokázal častěji jeho učitel.“ Krátce zabubnovala tenkými prsty na látku ubrusu a vyprázdnila poslední víno ze své malé číše. Odložila ji a řekla: „Nevím, ve kterém mouchami zamořeném hostinci dole ve městě ses ubytoval, kastillare, ale pošlu páže pro tvoje věci. Dnes v noci budeš spát tady.“

„Děkuji, Vaše Výsosti. Přijmu vaši nabídku s vděčností.“ A ochotou. Díky bohům, ach, pětikrát pěti, že ho vzali dovnitř, alespoň dočasně. Zaváhal, najednou pln rozpaků. „Ale, ach... nebude nutné obtěžovat vaše páže.“

Zvedla obočí. „Od toho je tu přece máme. Jak si možná pamatuješ.“

„Ano, ale,“ usmál se a ukázal na sebe, „tohle jsou všechny věci, co mám.“

Při jejím ztrápeném pohledu tiše dodal: „Když mě v Zagosuru vyložili z ibránské galéry, měl jsem ještě méně.“ Tehdy měl pouze nepřekonatelně špinavou bederní zástěrku a svrab. Akolyté ten cár při první příležitosti spálili.

„Pak tě tedy moje páže,“ řekla provincara klidným hlasem nespouštějíc z něj oči, „doprovodí do tvé komnaty. Můj pane kastillare.“

Když už se chystala zvednout a její sestřenice jí pospíchala na pomoc, ještě dodala: „Zítra si spolu zase promluvíme.“

Přidělili mu komnatu ve staré baště, kterou měli vyhrazenou pro vážené hosty - spíš kvůli tomu, že v ní během let spalo již několik slavných royů než kvůli nějakému mimořádnému pohodlí; Cazaril sám v ní obsluhoval hosty snad stokrát. V posteli byly tři matrace, slaměná, z obyčejného peří a z prachového, a ložní prádlo bylo z toho nejjemnějšího kmentu. Ještě než páže odešlo, přispěchaly dvě služebné, přinesly vodu k mytí, pitnou vodu, ručníky, mýdlo, dřívko na zuby, vyšívanou noční košili, čepičku a spodky. Cazaril měl původně v úmyslu spát v košili mrtvého muže.

Najednou toho na něj bylo moc. Posadil se na kraj postele a propukl v záchvat štkavých vzlyků. Lapaje po dechu pokynul vyjeveným přihlížejícím sluhům, aby odešli a nechali ho být.

„Co je to s ním?“ slyšel hlas služebné, když se jejich kroky vzdalovaly chodbou. Slzy se mu řinuly dolů po stranách nosu.

Páže znechuceně odpovědělo: „Řekl bych, že je to blázen.“

Po krátké odmlce k němu ještě zalétl slabý hlas služebné: „Nu, v tom případě sem dokonale zapadne, že ano...“

KAPITOLA 3

Zvuky procitajícího hradu - hlasy na nádvoří a vzdálené řinčení hrnců - probudily Cazarila v sedí před svítáním. Trochu dezorientované otevřel oči a téměř zpanikařil, ale ujišťující objetí péřové postele jej stáhlo zpátky do mátožného odpočinku. Žádná tvrdá lavice. Žádné kutálení sem a tam. Vůbec žádný pohyb, och, u pěti bohů, jen to samo pro něj znamenalo nebe. A což teprve to teplo, pravý balzám na jeho zjizvená záda.

Oslavy Dceřina dne budou probíhat od svítání do soumraku. Snad bude moci zůstat v posteli a vyspávat, dokud všichni neodejdou na procesí, a pak vstát, až se mu bude chtít. Nerušené se plížit kolem, vyhřívát se na sluníčku s hradními kočkami. Až dostane hlad, osvěží si vzpomínky z pážecích dnů - vždycky věděl, jak z kuchaře vymámit nějaký ten pamlsek navíc...

Jeho příjemné představy přerušilo zat'ukání na dveře. Cazaril sebou škubl, pak se opět uvolnil, když uslyšel hlas paní Betriz. „Můj pane dy Cazaril? Jsi vzhůru? Kastillare?“

„Okamžik, moje paní,“ odpověděl. Překulil se na kraj postele a vytrhl se z milostného sevření matrace. Díky tkanému koberečku na podlaze se mu do bosých chodidel ihned nezahryzl ranní chlad kamenů. Svěsil si přes nohy bohatý lem noční košile, přešoural se ke dveřím a pootevřel je. „Ano?“

Stála v chodbě se svíci chráněnou stínidlem z foukaného skla v jedné ruce a hromádkou šatů, kožených řemínků a něčeho, co hlasitě klinkalo, pod druhou paží. Byla už oblečená v modrých šatech a bílém plášti, který jí spadal od ramen ke kotníkům. Tmavé vlasy měla spletené do copů ovinutých kolem hlavy a měla do nich vetknuté květy a listy. Sametově hnědé oči s veselými ohníčky se jí leskly ve světle svíce. Cazaril si nemohl pomoci, ale musel se na ni usmát.

„Její Výsost provincara ti přeje požehnaný Dceřin den,“ oznámila a rázným rozkopnutím dveří dokořán přiměla Cazarila k vylekanému uskoku. S půvabným zhoupenutím boků pronesla svůj náklad dovnitř, podala mu svíci se stínidlem se slovy Tu máš, podrž to, a hodila věci na kraj postele: hromadu modrého a bílého šatstva a opasek s mečem. Cazaril postavil svíci na truhlu u nohou postele. „Posílá ti tyto šaty, aby sis je oblékl, a zve tě, aby ses k nám laskavě připojil v síni předků na ranní modlitby. Po nich bude následovat snídane, a ty jistě budeš vědět, jak provincara říká, kde se koná.“

„Ano, vím to, moje paní.“

„Ve skutečnosti jsem to byla já, kdo požádal otce o ten meč. Je to jeho druhý nejlepší. Prohlásil, že pro něj bude ctí půjčit ti ho.“ Stočila k němu zvědavý pohled. „Je pravda, že jsi bojoval v poslední válce?“

„Ehm... ve které?“

„Ty jsi byl ve více než jedné?“ Vytřeštila oči, pak je přimhouřila.

Myslím, že ve všech za posledních sedmáct let. Nu, vlastně ne. Většinu posledního neúspěšného tažení proti Ibře proseděl v žalářích Brajaru a taky promeškal tu bláznivou výpravu, kterou roya poslal na podporu Darthace, protože byl zaneprázdněn tím, jak jej vynalézavě mučil roknarský generál, se kterým tak neobratně vyjednával provincar z Guaridy. Kromě těch dvou ale zřejmě nedošlo během posledních deseti let k žádné jiné porážce, kterou by promeškal. „Tu a tam, za ta léta,“ odpověděl neurčitě. Najednou si uvědomil, že mezi jeho nahotou a jejím panenským očima není nic než jen tenká vrstva lnu jeho noční košile. Polekal se, zkrfžil si ruce pod břichem a usmál se.

„Ach,“ řekla, sledujíc jeho gesto, „přivedla jsem tě do rozpaků? Otec ale říká, že vojáci žádný stud nemají, protože žijí všichni společně v poli.“

Zalétla očima zpátky k jeho uzardělému obličejí. Cazaril ze sebe vypravil: „Já myslel spíš na tvůj stud, moje paní.“

„S tím si nedělej starosti,“ odpověděla vesele.

Myslel si, že teď už odejde, ale nestalo se tak.

Pokývl směrem k hromádce šatů. „Nerad bych rodinu během oslav obtěžoval svou přítomností. Jsi si jistá...?“

V upřímném údivu splácla ruce a propálila jej pohledem. „Vždyť ty přece musíš přijít na procesí, musíš, musíš, musíš se jít podívat na předávání čtvrtletních obětí při příležitosti Dceřina dne v chrámu. Tento rok bude hrát roli Paní jara sama royessa Iselle.“ Málem ve své neodbytnosti a vzrušení poskakovala.

Cazaril se odevzdaně usmál. „Dobrá tedy, když vám to udělá radost.“ Jak mohl odolat tak dychtivému nadšení?

Royesse Iselle teď musí jít na šestnáctý rok, říkal si. Jak staraje asi Betriz? Pro tebe až příliš mladá, starý brachu. V každém případě na ni může pohlížet s čistě estetickým potěšením a děkovat bohyni za její dary mládí, krásy a energie, ať už je rozdávala komukoli. Projasňovaly svět jako květiny.

„A kromě toho,“ poznamenala ještě Betriz, „provincara tě zve.“

Cazaril se chopil příležitosti, aby si připálil svou svíci od její a jako narážku, že je čas, aby odešla a nechala ho obléknout se, jí podal sklem chráněný plamen zpátky. Světlo dvou svící, které ji učinilo ještě půvabnější, jemu naopak nepochybně nezalichotilo. Právě se otočila k odchodu, když se rozpomněl na svou otázku, která zůstala minulého večera nezodpovězená.

„Počkej ještě, paní,“

Zvědavě se k němu otočila.

„Nechtěl jsem s tím obtěžovat provincaru nebo se vyptávat před roysem a royessou, ale... co trápí royinu Istu? Nerad bych řekl nebo udělal něco špatného z čiré nevědomosti...“

Světlo v jejích očích mírně pohaslo. Pokrčila rameny. „Je... unavená. A nervózní. To je všechno. Doufá, že s příchodem jara pookřeje. Vždycky se zdá, že na jaře a v létě je na tom o něco lépe.“

„Jak dlouho už tady žije se svou matkou?“

„Šest let, pane.“ Mírně se mu uklonila. „Teď už ale musím jít za royessou Iselle. Nezpozdí se, kastillare!“ Usmála se, ve tváři se jí opět krátce objevily doličky, a odběhla.

Nedokázal si představit, že by se ta mladá dáma mohla někam dostavit pozdě. Její energie byla přímo děsivá. Zavrtěl hlavou, byť se ještě usmíval, a obrátil se, aby si prohlédl svoje nové oblečení.

Rozhodně si opět polepšil. Tunika byla z modrého hladkého brokátu, kalhoty ze silné tmavomodré lněné tkaniny a po kolena dlouhý plášť z bílé vlny, všechno čisté, jen s občasnými, zcela nenápadnými správkami a skvrnkami; dy Ferrejoy slavnostní šaty, které mu již byly malé, nebo možná dokonce něco vyřazeného z šatníku zesnulého provincara. Volný oděv bez problémů umožňoval změnu majitele. S povědomou tíhou měče u boku pospíchal po schodech ven z bašty a přes šedivé nádvoří směrem k hradní síni předků.

Vzduch na nádvoří byl mrazivý a vlhký, dlažební kameny pod podrážkami jeho vysokých bot kluzké. Na obloze stále setrvalo posledních pár hvězd. Cazaril otevřel velké dřevěné dveře vedoucí do síně a nahlédl dovnitř. Svíce, postavy; že by přišel pozdě? Tíse vklouzl dovnitř.

Ne pozdě, ale brzy. Před řadou malých rodinných pamětních desek v přední části síně planulo půl tuctu starých zbytků svící. V přední lavici seděly dvě ženy zahalené v rozměrných přehozích, dohlížely na tu třetí.

Royina vdova Ista ležela před oltářem v pozici té nejhlubší pokory, natažená na podlaze, s rukama rozhozenýma. Její prsty se svíraly a rozevíraly, nehty byly okousány až na maso. Vedle jejího těla se prostírala změť nočního oděvu a šál a kolem hlavy se jí jako vějíř rozlévala záplava zvlněných vlasů, kdysi zlatých, nyní ztmavých věkem do matné šedohnědé. Cazaril se na okamžik podívil, zda tam neusnula, tak nehybně ležela. Avšak oči v jejím bledém obličejí, stočeném na stranu a položeném měkkou lící přímo na kameni, byly otevřené, šedé a nemrkající, naplněné neprolitými slzami.

Byla to tvář plná toho nejhlubšího zármutku. Cazarilovi připomněla vzhled mužů, které viděl, zlomených nejenom na těle, ale i na duchu dlouhým žalářováním nebo hrůzami prožitými na otrokářských galériích. Nebo jeho vlastní tvář, kterou nezřetelně spatřil v naleštěné ocelové desce v Matčině domě v Ibře, když mu akolyté oholili necitlivý obličej a dodali mu odvahy, aby se podíval, řkouce: „Podívej, není to takhle lepší?“ Tady si však byl zcela jistý, že royina se nikdy v životě neocitla ani na dohled od žaláře, nikdy nepocítila šlehnutí biče a snad ani ruku muže pozvednutou proti ní v hněvu. Co tedy? Stál tam bez hnutí, rty rozevřené, bál se promluvit.

Při zapraskání dveří a zvuku tichých hlasů za sebou se otočil přes rameno a spatřil, jak dovnitř vklouzla provincara vdova, provázená svou sestřenicí. Když procházela kolem, vrhla na něj pohled. Cazaril se jí mírně uklonil. Čekající ženy, které dávaly pozor na royinu, se pohnuly a vstaly a pak se přízračně uklonily.

Provincara kráčela uličkou mezi lavicemi a bez výrazu pozorovala svou dceru. „Ach ne. Jak dlouho už je tady?“

Jedna z čekajících žen se opět napůl uklonila. „Vstala v noci, Vaše Výsosti. Myslely jsme si, že bude lepší nechat ji sejit sem dolů než se s ní prát. Jak jste nařídila...“

„Ach ano.“ Provincara mávla nad její nervózní odpovědí rukou. „Spala dnes v noci vůbec?“

„Myslím, že jednu či dvě hodiny, moje paní.“

Provincara si povzdechla a poklekla vedle své dcery. Její hlas znězněl, všechna jedovatost z něj vyprchala a Cazaril v něm poprvé zaslechl její skutečný věk.

„Isto, srdce moje. Vstaň a vrať se do postele. Dnes za tebe převezmou modlitby jiní.“

Rty ležící ženy se dvakrát pohnuly, než z nich šepem vyšla slova. „Pokud bohové slyší. Pokud slyší, nemluví. Jejich tváře jsou ode mne odvrácené, matko.“

Stará žena ji neobratně pohládila po vlasech. „Dnes se budou modlit jiní. Zapálíme nové svíce a zkusíme to znovu. Dovol svým dámám odvést tě zpátky do postele. Vstaň, hned.“

Royina popotáhla, zamrkala a neochotně vstala. Čekající ženy na pokyn provincary pospíchaly dopředu. Odvedly

royinu ze síně a posbíraly šály, které popadaly na zem. Cazaril úzkostlivě pozoroval její tvář, když jej mýjela, ale nenalezl v ní žádné známky stravující nemoci, žádné žlutavé zabarvení pokožky či očí, žádnou vyhublost. Zdálo se, že Cazarila stěží vidí, a v očích se jí při pohledu na vousatého cizince neobjevila sebemenší jiskřička poznání. Nu, vždyť taky neměla důvod, proč by si ho měla pamatovat; byl kdysi pouze jedním z mnoha tuctů pážat, která se za ta léta v provincarově domácnosti vystřídala.

Provincara otočila hlavu, když se za její dcerou zavřely dveře; Cazaril byl dost blízko na to, aby viděl, jak si tiše povzddechla.

Vysekl ji hlubší poklonu. „Děkuji vám za slavnostní oblečení, Vaše Výsosti. Pokud...“, zaváhal. „Pokud je zde něco, co bych mohl udělat, abych ulehčil vašim břemenům nebo rovininým, stačí říct.“

Usmála se, vzala ho za ruku, nepřítomně ji pohladila, ale neodpověděla. Poodešla otevřít okenice na východní straně síně, aby dovnitř vpustila broskvově zbarvený rozbřesk.

Paní dy Hueltar sfoukla svíce kolem oltáře a posbírala je do košíku, který si sem na to přinesla. Provincara a Cazaril ji šli pomoci nahradit smutné kousičky vosku v každém držáku novými voskovicemi. Když stály tucty svící vyrovnané jako mladí vojáci před každou z pamětních desek, provincara ustoupila dozadu a s uspokojením pokývla hlavou.

Pak se již dovnitř začali trousit ostatní; Cazaril si vybral místo v zadní lavici, vzdálené co nejvíce od uličky. Kuchaři, sluhové, štolbové, pážata, lovci a sokolníci, vrchní hospodyně, kastelán, všichni ve svých nejlepších šatech, s tolika kusy oděvu v modré a bílé, kolik si jen byli schopni pořídít, se všichni nahnuli dovnitř a posadili se. Pak paní Betriz přivedla royessu Iselle, trochu strnulou v důmyslně vypracovaném, mnohovrstevném a nádherně vyšíváném šatu Paní jara, kterou měla při dnešní slavnosti ztělesňovat. Opatrně se posadily do přední lavice a podařilo se jim nezačít se společně hihňat. Za nimi následoval božský Svaté rodiny z chrámu ve městě, který také vyměnil svůj věřejší černošedý ornát Otce za modrobílou barvu Dcery. Božský odsloužil krátkou mši na počest nově nastupující roční doby a za klid duší všech mrtvých zde vzpomínaných, a když východním oknem pronikly první paprsky slunce, obřadně sfoukl poslední svíci, kterou nechali hořet, poslední plamen v celém domě.

Pak se odebrali ke studené snídani přichystané na stolech rozestavěných na nádvoří. Studené, ovšem nikoli střídme. Cazaril si musel připomínat, že si nemusí vynahrazovat tři roky hladovění za jediný den, a že jej čeká cesta dolů do města a zpátky nahoru. Nicméně se najedl dosyta a ke své spokojenosti a pak už se jen díval, jak dovnitř přivádějí royessinu bílou mulu.

Zvíře bylo ozdobené pentlemi modré barvy a do hřivy a ocasu mělo vpletené čerstvé jarní květiny. Přes záda mělo přehoz, nádherně vyšíváný všemi symboly Paní jara. Iselle v chrámovém oblečení, s vlasy naaranžovanými tak, aby jí ve vlnách spadaly dolů přes ramena jako jantarový vodopád zpod koruny z listů a květů, opatrně vysadili do sedla; kolem sebe si nechala ozdobně rozložit záhyby svého šatu. Tentokrát kupodivu použila nasedací stoličku i pomoc páru silných mladých pážat. Božský vzal modrý hedvábný provaz a vyvedl mulu s Iselle z brány hradu. Provincaru vysadili na klidnou kaštanově hnědou klisnu s nápadnými bílými ponožkami, rovněž ozdobenou pentlemi a květinami zapletenými v hřivě a ocase, kterou přivedl hradní správce. Cazaril potlačil řihnutí a na dy Ferrejův pokyn se pospíchal zařadit za dámy na koních, zdvořile nabízející rámě paní dy Hueltar. Zbytek domácnosti, tedy ti, kteří se šli zúčastnit oslav ve městě, se seřadili za nimi.

Celý ten veselý dav se vinul dolů ulicemi městečka ke staré východní bráně, odkud mělo procesí formálně vyjít. Na místě již čekalo několik stovek lidí, včetně zhruba padesáti jezdců na koních, pocházejících z místních organizací Dceřiných stráží poslaných sem z celého okolí Valendy. Cazaril prošel rovnou pod nosem statného vojáka, který mu předchozího dne hodil onu nešťastnou minci do bláta, ale muž se na něj podíval, aniž ho poznal, pouze zdvořile pokývl na jeho hedvábí a meč. A jeho nový účes a vydrhnuté tělo, jak Cazaril předpokládal. Jak podivně se necháváme zaslepovat povrchem věcí. Alespoň bohové snad viděli i pod něj. Říkal si, zda to bohům připadá stejně nepříjemné jako v tyto dny občas i jemu.

Raději zapudil podobné myšlenky a začal plně věnovat pozornost svému okolí. Procesí se zformovalo a vydalo se na cestu. Božský předal otěže Iselliny muly postaršímu šlechtici, kterého vybrali, aby ztělesnil Otce zimy. V zimním procesí převezme roli tohoto boha nový mladý otec, v tmavém oděvu úpravném jako u soudce, a pojedje na krásném černém koni, kterého povede odcházející otrhaný Syn podzimu. Dnes na sobě měl již starý otec sbírku šedivých cárů, ve srovnání se kterými vypadalo Cazarilovo ještě nedávné oblečení jednoznačně měšťanský, a jeho vous, vlasy a holá lýtka byly posypány popelem. Usmál se a pronesl nějaký vtíp k Iselle, která se nahlas zasmála. Za párem se seřadili strážní Dceřina řádu a celý průvod započal svůj okruh podél hradeb starého města - nebo alespoň tak blízko, jak se k nim mohli kolem všech těch nových budov dostat. Mezi strážné a ostatní účastníky průvodu se vmísili akolyté z chrámu, kteří předzpěvovali a vedli každého k tomu, aby užívali řádná slova písní a nikoli hanbaté verše.

Všichni obyvatelé města, kteří nešli přímo v průvodu, házeli na jeho účastníky květiny a vonné byliny. Cazaril si všiml několika svobodných mladých dívek, jak přiskočily, aby se dotkly Dceřiných šatů, což jim mělo zaručit, že v nadcházející roční době naleznou manžela, a pak se smíchem odběhly. Po této docela dlouhé ranní procházce - díky nebesům za puvabné mírné počasí, jednoho pamětihodného jara tohle prováděli za zuřivé plískanice - se celý dlouhý průvod propípl kolem města zpátky k východní bráně a nahnul se do chrámu v samém srdci města.

Chrást stál z jedné strany hlavního náměstí Valendy, obklopen zahradou a nízkou kamennou zdí. Byl postaven v obvyklém čtyřstranném tvaru, uskupený jako čtyřlístek kolem centrálního nádvoří. Jeho stěny byly ze zlatavého místního kamene - Cazaril se při pohledu na něj zaradoval - a střechu pokrývaly místní červené tašky. Každá ze čtyř kupolovitých částí chrámu obsahovala oltář pro boha jednoho ročního období; Bastardův byl v samostatné kulaté věži stojící přímo proti bráně kaple jeho Matky.

Paní dy Hueltar bezohledně vlekla Cazarila dopředu, zatímco royesse pomohli sesednout z muly a provedli ji pod krytým sloupopradím. Zjistil, že místo po jeho druhém boku zaujala paní Betriz, která si vytáhla krk, aby mohla sledovat

pohledem Iselle. Cazarilovo chřípí zasáhla čerstvá vůně květin a listů propletených do věnce kolem její hlavy, mísící se s teplou vůní jejích vlasů, což pro něj bylo něco jako dech samotného jara. Dav je tlačil stále dopředu dokořán otevřenými velkými dveřmi.

Uvnitř, na dlážděném hlavním nádvoří stále zšeřelém ranními stíny, vybral Otec zimy poslední popel z vyvýšeného krbu středového svatého ohniště a posypal se jím. Pak se rozběhl kupředu akolyté, kteří pospíchali naložit do krbu nový troud a dříví, jimž božský požehnal. Od popela umouněný Šedivous byl pak obřadně vyhnán ze síně houkáním, hvízdáním, cinkáním malých zvonečků zavěšených na větvičkách a kuličkami z měkké vlny, představujícími sněhové koule. Kdyby se náhodou stalo, že by dav mohl k tomuto účelu použít skutečné sněhové koule, bylo by to považováno za nešťastné znamení pro celý nadcházející rok. Pro nešťastníka zosobňujícího daného boha by to samozřejmě bylo o to větší pohromou.

Paní jara v osobě Iselle pak byla odvedena kupředu, aby zapálila pazourkem a ocelí nový oheň. Poklekla na připravené polštáře a kousla se do rtu, okouzující ve svém soustředění, když shrnovala na hromádku hobliny a suché posvátné byliny. Všichni přítomní zatajili dech; k zdárnému či naopak nepovedenému zapálení nového ohně pro každé roční období se samozřejmě opět vázala spousta pověr.

Tři rychlá křísnutí, sprška jisker, zafoukání, a již vyšlehl drobný plamínek. Božský rychle poklekl, aby od něj zapálil novou voskovici, než mohlo dojít k nějakému nešťastnému selhání. Všechno ale bylo v pořádku a davem proběhlo mumlání úlevného souhlasu. Plamínek byl přenesen do svatého ohniště a Iselle, která se tvářila samolibě a trochu úlevně, pomohli vstát. Zdálo se, že její šedé oči žhnou stejně jasně a vesele jako nový plamen.

Pak ji odvedli k trůnu vládnoucího boha a začala opravdová práce toho dopoledne: vybírání čtvrtletních darů pro chrám, které jej udrží v chodu po následující tři měsíce. Každý člověk z provinčiny domácnosti popošel kupředu, vložil svůj malý váček s mincemi nebo jiným darem Iselle do ruky, obdržel její požehnání a jeho částka byla zaznamenána chrámovým zapisovatelem, sedícím u stolu po Iselině pravici. Za to si pak mohli připálit voskovici novým ohněm, se kterým se vraceli do svých domovů. Členové provinčiny domácnosti předstupovali před Iselle jako první, podle svého postavení. Měšec, který položil do Iseliných rukou správce hradu, byl těžký zlatem. Pak postupovali dopředu ostatní zámožní lidé. Iselle se usmívala, přijímala dary a žehnala dárčům; nejvyšší chrámový božský se rovněž usmíval, předával je a děkoval; zapisovatel vše s úsměvem zaznamenával.

Tu najednou Betriz vedle Cazarila ztuhla... vzrušením? Krátce mu stiskla paži. „Jako další je na řadě ten odporný soudce, Vrese,“ zasyčela mu do ucha. „Jen se na něho podívej!“

K trůnu Paní jara přistoupil s měšcem v ruce zarputile se tvářící chlapík středního věku, nákladně oblečený v tmavomodrém sametu a ověšený zlatými řetězy. S upjatým úsměvem natáhl měšec před sebe. „Rodina Vreseů přináší svůj dar bohyni,“ zaintonoval nosovým hlasem. „Požehnej nám v nadcházejícím ročním období, moje paní.“

Iselle složila ruce do klína. Zvedla bradu, pohlédla na soudce s naprosto bezvýraznou tváří bez sebemenšího náznaku úsměvu a zvučným rozléhajícím se hlasem pronesla: „Dcera jara přijímá jen upřímně míněné dary od srdce. Nikoli úplatky. Ctihodný Vrese. Tvoje zlato pro tebe nepochybně znamená víc než cokoli jiného. Můžeš si je ponechat.“

Vrese ustoupil o půl kroku dozadu, otevřel ústa v šoku a zůstal tak. Shromážděným davem se zepředu dozadu převalilo ohromné ticho, jen aby se po chvíli vrátilo v silicím mumlání: Cože? Co to říkala? Neslyšel jsem ji... Cože? Zaznamenávající zapisovatel vzhledl s výrazem šokovaného zděšení.

Dobře oblečený muž čekající v řadě za soudcem se škodolibě zasmál. Jeho rty se rozevřely ve výrazu, který měl málo co do činění s humorem, spíš s uznáním vesmírné spravedlnosti. Paní Betriz vedle Cazarila se vytahovala na špičky a syčela skrze zuby. Vlnu potlačovaných úšklebků následovalo vysvětlující šeptání protékající zpátky skrze dav městského obyvatelstva jako jarní potůček.

Soudce stočil pohled k nejvyššímu božskému a chabě mávl rukou v marném pokusu předat měšec s penězi jemu namísto ní. Ruce božského svěšené podél jeho boků se otevřely a opět sevřely. Prosebně hleděl na pozemskou zástupkyni bohyně sedící na trůnu. „Paní Iselle,“ zašeptal koutkem úst, ne zas tak docela potichu, „nemůžete... nemůžeme... promlouvá k vám v této záležitosti bohyně?“

Iselle odpověděla, rovněž ani zdaleka potichu: „Promlouvá v mém srdci. Copak ve tvém není? A kromě toho, požádala jsem ji, aby mi dala znamení souhlasu, tím, že mi daruje plamen na první pokus, a ona tak učinila.“ S dokonalým klidem se naklonila kolem strnulého soudce, obdařila zářivým úsměvem dalšího obyvatele města, který stál v řadě za ním, a vyzvala ho: „Teď ty, pane?“

Soudci nezbyvalo než ustoupit stranou, zvláště pak když další muž v řadě ani trochu neotálel, s úsměvem rázně pokročil kupředu a odstrčil jej ramenem.

Jeden akolyta, uvedený do pohybu zlobným pohledem svého představeného, pospíchal dopředu a vyzval soudce, aby s ním poodešel někam stranou, kde by spolu mohli toto nedorozumění probrat. Jeho pokus natáhnout ruku směrem k obětnímu měšci byl záhy zmražen ledovým pohledem royessy. Založil si ruce za zády, uklonil se, pak je vyndal a začal strkat soptícího soudce pryč. Provincara sedící na druhé straně si otírala ústa dlaní a měřila si vnučku podrážděným pohledem. Iselle jen zvedla bradu a dál s laskavým úsměvem směřovala požehnání bohyně za čtvrtletní dary od nyní se již nenudících či apatických měšťanů.

Postupně přicházeli na řadu obyčejní obyvatelé města, jejichž dary jako slepice, vejce a hovězí kýty byly shromažďovány venku před chrámem a do posvátných prostor vstupovali pouze jejich dárci, aby dostali požehnání a nový oheň pro svoje domovy. Paní dy Hueltar a Betriz se připojily k provinčarce na její lavici a Cazaril se postavil za ně společně se správcem hradu, který se mračil na svou dceru. Většina z davu se již rozešla, ale royessa vesele pokračovala ve své posvátné povinnosti až k těm nejchudším a nejposlednějším a děkovala sběrači dřeva, uhlíři i žebrákovi - který jako svůj dar zazpíval chvalozpěv - stejným tónem, jakým udílela požehnání nejvýznamnějším obyvatelům Valendy.

Na provincařině tváři nebyl vidět hněv, dokud se celá její rodina nevrátila zpátky do hradu na odpolední slavnost.

Cazaril vedl jejího koně, zatímco správce hradu dy Ferrej prozíravě uchopil otěže Iselliny bílé muly. Cazarilův plán tiše se někam vytratit byl zmařen, když jej provincara ve chvíli, kdy jí sluhové pomáhali z kaštanově hnědé klisny, stroze požádala: „Kastillare, nabídní mi své rámě.“ Sevrěla ho do těsného rozechvělého stisku a procedila mezi tenkými rty: „Iselle, Betriz, dy Ferreji, pojdte se mnou.“ Pokynula hlavou směrem k dřevěným dveřím síně předků, hned vedle hradního nádvoří.

Iselle nechala svoje sváteční oblečení po skončení obřadu v chrámu a nyní už z ní zase byla jen mladá žena v pěkných modrobílých šatech. Ne, usoudil Cazaril, když pozoroval její nápadnou bradu, kterou po provincařiných slovech znovu zvedla: už je to zase royessa. Pod jejím klidným zevnějškem plála znepokojivá odhodlanost. Cazaril podržel dveře a všichni, včetně paní dy Hueltar, se kolem něj nahrnuli dovnitř.

Smutně si pomyslel, že kdyby byl pážetem tak jako kdysi, jeho instinkt pro nebezpečí hrnoucí se dolů z výšin by mu v tom okamžiku velel někam utéct a schovat se. Jenže dy Ferrej se zastavil a čekal na něho, a tak Cazarilovi nezbylo, než ho následovat.

Síň byla tichá, prázdná, zalitá teplým světlem linoucím se z řad svící na oltáři, které dnes budou plát, dokud nedohoň. Dřevěné lavice byly vyleštěny do matného lesku množstvím předchozích zbožných uživatelů. Provincara přešla do přední části místnosti a otočila se k oběma děvčatům, která se pod jejím přísným pohledem přitiskla k sobě.

„Tak. Kterou z vás tohle napadlo?“

Iselle popošla o půl kroku dopředu a vysekla jí malou poklonu. „Byl to můj nápad, babičko,“ řekla téměř, i když ne docela, stejně zvucným hlasem jako na nádvoří chrámu. Po chvíli pod provincařiným pohledem dodala: „Ačkoli Betriz napadlo, že mám bohyni požádat o plamen na první pokus, a brát to jako její souhlas.“

Dy Ferrej se otočil ke své dceři. „Tak ty jsi věděla, co se chystá? A neřekla jsi mi to?“

Betriz mu vysekla malou úklonu, která byla napodobeninou Iselliny, šikmo dolů, aniž ohnula páteř. „Chápu to tak, že jsem byla royesse přidělena, abych jí byla společnící, otče. Ne zvědem. Pokud jsem měla být na prvním místě loajální někomu jinému, a ne jí, nikdo mi to neřekl. Naopak, ty sám jsi mi pověděl, že mám chránit její čest svým životem.“ Po chvíli o něco opatrněji dodala: „Kromě toho, já jsem nemohla vědět, že se to stane, dokud Iselle nevykřesala plamen hned napoprvé.“

Dy Ferrej se otočil od své dcery a učinil směrem k provincaře bezmocné gesto.

„Jsi starší, Betriz,“ řekla jí provincara. „Mysleli jsme, že na ni budeš mít dobrý vliv. Že budeš Iselle učit povinností zbožné panny.“ Její rty se zkrivily. „Jako když vrchní psovod Beetim dává dohromady mladé psy se staršími. Škoda, že jsem nesvěřila její vychování jemu namísto těm neužitečným guvernantkám.“

Betriz zamrkala a znovu se jí uklonila. „Ano, moje paní.“

Provincara ji pozorovala s podezřívavým pohledem v očích. Cazaril se kousl do rtu.

Iselle se zhluboka nadechla. „Pokud je mezi prvořadými povinnostmi zbožné panny tolerování nespravedlnosti a zavírání očí před lidskou tragédií a zbytečným zatracením, pak mě tomu božští nikdy neučili!“

„Ne, to samozřejmě ne,“ odsekla provincara. Její drsný hlas v tu chvíli zjemněl. „Ale spravedlnost není tvůj úkol, moje milá.“

„Zdá se, že lidé, jejichž úkolem byla, na to jaksi pozapomněli. Já nejsem žádná hloupá posluhovačka. Pokud mám v Chalionu větší privilegium, nepochybně jde ruku v ruce s ním také víc povinností. Tohle mi řekli jak božský, tak tady naše dobrá zasvěcenkyně!“ Střelila vzdorovitým pohledem po rozpačité paní dy Hueltar.

„Já jsem hovořila jen o tom, že byste měla věnovat pozornost svému studiu, Iselle,“ protestovala paní dy Hueltar.

„Když božští mluvili o vašich zbožných povinnostech, Iselle,“ dodal dy Ferrej, „nemysleli tím... nemysleli tím...“

„Nemysleli tím, abych to brala vážně?“ opáčila sladkým hlasem.

Dy Ferrej se naježil. Cazaril s ním soucítit. Nevinný člověk s morální převahou, naprosto si nevědomý jejich nebezpečí coby štěněte, ke kterému ji provincara přirovnala. Cazaril byl neskonale rád, že v jejich rozepři nehraje žádnou roli.

Provincařino chřípí se rozšířilo. „Prozatím se můžete obě odebrat do svých komnat a zůstat tam. Ovšem zařídím, abyste obě musely jako pokání číst posvátné knihy! Později rozhodnu, zda vám dovolím zúčastnit se hostiny. Dobrá zasvěcenkyně, jdi s nimi a dohlédni na to, aby zůstaly ve svých pokojích. Jděte!“ pokynula panovačně. Když se Cazaril chystal následovat je, mávnutím ruky jej zastavila uprostřed kroku a namířila prst k zemi. „Kastillare, Dy Ferreji, zůstaňte ještě chvíli!“ Betriz vrhla při odchodu zvědavý pohled přes rameno. Zato Iselle kráčela s hlavou hrdě vztyčenou a ani jednou se neohlédla.

„Nu,“ řekl po chvíli dy Ferrej znaveně, „doufali jsme, že se stanou přítelkyněmi.“

Teď, když bylo její mladé posluchačstvo pryč, dovolila si provincara žalostně se usmát. „Bohužel, je tomu tak.“

„Kolik je paní Betriz?“ zeptal se Cazaril zvědavě, s pohledem upřeným na zavírající se dveře.

„Devatenáct,“ odpověděl její otec s povzdechem.

Cazaril si pomyslel, že její věk není zas tak neslučitelný s jeho, třebaže její životní zkušenosti nepochybně ano.

„Já jsem si opravdu myslel, že na ni Betriz bude mít dobrý vliv,“ dodal dy Ferrej. „Zdá se, že to funguje právě naopak.“

„Obviňuješ snad mou vnučku z toho, že zkazila tvou dceru?“ zeptala se provincara suše.

„Řekl bych spíš, že ji inspirovala,“ odpověděl dy Ferrej s pokrčením ramen. „Je to strašné. Říkám si... říkám si, zda bychom je neměli rozdělit?“

„Následovalo by mnoho pláče a zármutku.“ Provincara se vyčerpaně posadila na lavici a pokynula oběma mužům, aby učinili totéž. „Nechci dostat křeč do krku.“ Cazaril si stiskl ruce mezi kolena a trpělivě čekal, co bude následovat. To, že ho táhla až sem, musí mít nějaký důvod... Dlouho na něj zamyšleně hleděla.

„Jsi moudrý muž, Cazarile,“ řekla nakonec. „Nemáš nějaký návrh?“

Cazaril zvedl obočí. „Měl jsem na starosti výcvik mladých rekrutů, paní. Nikdy jsem nevychoval mladé panny. Řekl bych, že jsem tady spíš omylem.“ Zaváhal, pak pokračoval takřka navzdory sobě samému. „Mně se zdá, že už je poněkud pozdě učit teď Iselle zbabělosti. Ale mohla byste zaměřit její pozornost na to, jak se v první řadě odvážíla takto zachovat bez jakéhokoli přesvědčivého důkazu. Jak si mohla být tak jistá, že ten soudce se skutečně provinil tím, co se o něm povídá? Jednala na základě pouhých řečí, pomluv. A dokonce i takzvané důkazy mohou někdy být lživé.“ Cazaril si se smutkem v srdci vzpomněl na úsudek městského lazebníka o jizvách na jeho zádech. „Ohledně dnešního incidentu se tím již nic nevyřeší, ale mohlo by ji to trochu zbrzdit, až se podobná příležitost naskytne příště.“ O něco sušším hlasem dodal: „A vy byste si měli dávat větší pozor na to, o jakých nepodložených věcech před ní diskutujete.“

Dy Ferrej sebou škubl.

„Před kteroukoli z nich,“ řekla provincara. „Čtyři uši, jedna mysl - nebo jedno spiknutí.“ Našpulila rty a přimhouřila na něj oči. „Cazarile... ty umíš mluvit a psát v darthakanštině, je to tak?“

Cazaril z jejího nenadálého odbočení od tématu zamrkal. „Ano, moje paní.“

„A v roknarštině?“

„Ach, moje dvorská roknarština má v současné době poněkud trhliny. Zato moje hovorová roknarština je bezvadná.“

„A zeměpis? Znáš geografii chalionského, ibránského a roknarského království?“

„U pěti bohů, to víte, že znám, moje paní. Co jsem neprojel, prošel jsem pěšky, co jsem neprošel pěšky, byl jsem skrz to vláčen. Nebo po tom. Mám tu geografii přímo vrytou do kůže. A vesloval jsem přinejmenším kolem poloviny Souostroví.“

„A umíš psát, počítat, studovat v knihách - psal jsi dopisy, zprávy, smlouvy, zařizoval přesuny proviantu...“

„Teď zrovna je můj rukopis trochu roztřesený, ale ano, všechny tyhle věci jsem dělal,“ připustil s opožděně narůstající obezřetností. Kam tím výsledkem mířila?

„Výborně!“ Tleskla rukama, až sebou Cazaril při tom ostrém zvuku trhl. „Tebe mi jistě seslali sami bohové. Ať mě vezmou Bastardovi démoni, kdybych byla tak hloupá a nezaměstnala tě.“

Cazaril se na ni zmateně usmál.

„Cazarile, řekl jsi, že hledáš místo. Jedno pro tebe mám.“ Vítězoslavně se napřímila. „Budeš royessin tajemník a učitel!“

Cazaril cítil, jak mu spadla čelist. Přihloupě na ni zamrkal. „Cože?“

„Teidez má svého vlastního tajemníka, který se stará o knihy v jeho komnatách, píše jeho dopisy, ať už jsou jakékoli... je načase, aby také Iselle měla svého vlastního dohlížitele u brány mezi jejím ženským světem a tím větším, se kterým se bude muset potýkat. A kromě toho, žádná z těch hloupých guvernantek si s ní nikdy neuměla poradit. Potřebuje mužskou autoritu, tak je to. Ty máš postavení, máš zkušenosti...“ Provincara... se zazubila, to bylo jediné, co se dalo říct o jejím škodolibém výrazu. „Co myslíš, můj pane kastillare?“

Cazaril polkl. „Já myslím... myslím, že kdybyste mi teď půjčila břitvu, abych si jí podřízl hrdlo, bylo by to asi nejlepší pro všechny z nás. Prosím, Vaše Výsosti.“

Provincara si odfrkla. „No tak. Cazarile. Mám ráda muže, kteří se nepodceňují.“

Dy Ferrej, který se zpočátku tvářil ohromeně a vyplašeně, pozoroval Cazarila s novým zájmem.

„Vsadila bych se, že právě ty bys ji mohl přimět k nápravě jejich nedostatků jak v darthakanštině, tak ve všeobecných znalostech o této zemi. Koneckonců jsi tam byl, což se o žádné z těch bláznivých ženských říct nedá,“ pokračovala provincara stále nadšeněji. „V roknarštině také, i když se všichni modlíme, aby tuhle řeč nikdy nepotřebovala. Čti jí brajarskou poezii, pamatuju si, že se ti líbila. A způsoby? Bohové, sloužil jsi přece na royově dvoře, takže je ovládáš. No tak, Cazarile, nedívej se na mě jako tele na nová vrata. Bude to lehká práce po dobu tvé rekonvalescence. Ech, nemysli si, že nevidím, jak je ti zle,“ dodala na jeho zamítavé gesto. „Nemusel bys odpovídat na víc než nanejvýš dva dopisy týdně. Ba což, ještě méně. A jezdil jsi jako kurýr- kdybys ty jezdil po kraji s dívkami, nemusela bych poslouchat spoustu stěžování a kňourání o otláčeninách od sedla od těch ženských se stehny jako těsto. Co se týče péče o knihy v její komnatě - nu, po správcování v pevnosti by to pro tebe měla být hračka. Co říkáš, milý Cazarile?“

Ta představa byla lákavá i děsivá zároveň. „Nemohla byste mi místo toho raději nabídnout ke spravování obléhanou pevnost?“

Usmála se, ale jen na chvíli. Naklonila se dopředu, poklepala ho po koleni, ztišila hlas a vydechla: „Ona to bude potřebovat, Cazarile, a to dost brzy.“ Odmlčela se a pozorovala ho. „Ptal ses mě, jestli bys mohl udělat něco, abys ulehčil mým břemenům. Z velké části zní odpověď ne. Nemůžeš mi vrátit mládí, nemůžeš... napravit mnoho věcí.“ Cazaril se znovu podívil, do jaké míry na ni ztěžka doléhá podivně křehké zdraví její dcery. „Ale mohl bys pro mě udělat alespoň tohle, prosím?“

Prosila ho. Ona prosila jeho. Tak to být nemělo. „Samozřejmě udělám, co mi přikážeš, moje paní. Já jen... já jen... jsi si tím jistá?“

„Nejsi tady cizincem, Cazarile. A já zrovna teď zoufale potřebuju člověka, kterému mohu důvěřovat.“

Jeho srdce tálo. Nebo to možná byl jeho rozum. Sklonil hlavu. „V tom případě jsem tvůj.“

„Isellin.“

Cazaril s rukama opřenými o kolena vzhledl, podíval se přes provincaru na zamyšleně se tvářícího dy Ferreje a pak zpátky na napjatý obličej staré ženy. „Já... rozumím.“

„Věřím, že ano. A proto tě tu, Cazarile, chci mít pro ni.“

A tak se stalo, že byl Cazaril hned příštího rána samotnou provincarou odveden do učebny mladých dam. Tato slunečná malá komnata se nacházela na východní straně bašty, ve vrchním podlaží obývaném royessou Iselle, paní Betriz, jejich dvorní dámou a služebnou. Royse Teidez měl komnaty pro sebe a svoje lidi v nové budově z druhé strany nádvoří, mnohem štědřejší co se proporci týkalo, jak se Cazaril domníval, a s lepšími křby. Isellina učebna byla jednoduše zařízená několika malými stolkami, židlemi, jedinou poloprázdňou knihovnou a párem truhlic. Přičteme-li k tomu Cazarila, připadajícího si pod nízkým stropem až příliš velký a neobratný, a dvě mladé ženy, stěží se tam vešli. Věčně přítomná dáma si musela odnést své vyšívané do vedlejší komnaty, třebaže dveře mezi nimi samozřejmě nechala pootevřené.

Zdalo se, že Cazaril bude mít rovnou celou třídu, nejenom jednu žačku. Panna Isellina postavení rozhodně nemohla být ponechána o samotě, a zajiště ne s mužem, dokonce ani s předčasně zestárlým a zotavujícím se po dlouhých útrapách a navíc členem její vlastní domácnosti. Cazaril netušil, co si obě dámy o tomto přísném uspořádání myslí, ale v duchu se mu ulevilo. Nikdy se necítil odpudivěji mužský - neotesaný, nešikovný, degradovaný. Celkově se tato veselá, poklidná ženská atmosféra tak vzdalovala tomu, co zažíval na veslařské lavici roknarské galéry, že když si, skláněje hlavu pod dveřním překladem při vstupu dovnitř, tento kontrast uvědomil, musel potlačit slzy deroucí se mu do očí.

Provincara jej rázně představila jako Isellinu nového tajemníka a učitele, „Přesně takový, jakého má tvůj bratr,“ a zjevně zcela neočekávaný dar, který Iselle přijala po chvíli udiveného mrknutí bez jediné námítky. Podle jejího chladně vypočítavého pohledu pro ni byly novost a vzestupný status toho, že je představována muži, docela potěšující. Také paní Betriz, jak si Cazaril s radostí všiml, vypadala spíše potěšená a zaujatá než obezřetná či nepřátelská.

Cazaril důvěřoval tomu, že vypadá nakolik učeně, aby mohl svým zjevem mladé dívky ošálit. Kupecův úpravný oděv z hnědé vlny měl dnes opásaný cvočky vykládaným opaskem od správce, ale meč si nevzal. Měl tolik prozíravosti, že si opatřil všechny knihy v darthakanštině, které se daly při rychlém prohledání zbytků knihovny zesnulého provincara najít; zhruba půl tuctu různorodých svazků. S působivým zaduněním je upustil na jeden z malých stolků a obdařil obě nové žačky úmyslně zlověstným pohledem. Pokud má tohle být něčím na způsob výcviku mladých vojáků, mladých koní či mladých sokolů, klíčem bylo převzít iniciativu od prvního okamžiku a nenechat si ji nikým odebrat. Může být dutý jako buben, hlavně když bude patřičně hlasitý.

Provincara se odebrala pryč stejně rychle, jako přišla. V zájmu předstírání, že má učební plán, zatímco ve skutečnosti jej teprve vymýšlel, začal Cazaril okamžitým přezkoušením royessiných znalostí darthakanštiny. Dal jí přečíst nahodile vybranou stránku v jednom z přinesených svazků, který byl dílem náhody na téma, které Cazaril dobře znal: hloubení a kopání opevňovacích zákopů během obléhání. Iselle se s hojnou pomocí a pobízením pracně prokotala přes tři odstavce. Dvě nebo tři otázky, které jí Cazaril položil v darthakanštině vyzýváje ji, aby vysvětlila obsah toho, co právě přečetla, ji zanechaly bezmocně prskající a zcela vyčerpanou.

„Váš přízvuk je hrozný,“ řekl jí upřímně. „Pro rodlého mluvčího by byla vaše darthakanština naprosto nesrozumitelná.“

Zvedla hlavu a zamračila se na něho. „Moje guvernanka říká, že je docela dobrá. Prohlásila, že mám velmi melodickou intonaci.“

„Ano, mluvíte jako rybářka z Jižní Ibry, která na trhu vyřvává, jaké má dobré zboží. Ty také mluví velmi melodicky. Ovšem jakékoli darthakanské princátko, a že jsou všechna na ten svůj příšerný jazyk pyšná a arogantní jsou jako vosy, by se vám vysmálo do obličej.“ Alespoň to tak jednou udělali jemu. „Vaše guvernanka vám lichotila, royesso.“

Zamračila se na něj přes stůl. „Beru to tak, že ty sám se za lichotníka nepovažuješ, kastillare?“

Její tón a výrazy byly dvojsmyslnější, než očekával. Jeho ironická úklona ze sedátka na truhle přitažené ke druhé straně jejího stolu byla v důsledku záskubů bolesti v jeho zádech kratší a o něco méně omluvná, než měl původně v úmyslu. „Věřím, že nejsem úplný hulvát. Ale pokud toužíte po tom, abych vám říkal uspokojivé lži o vašich dovednostech, a tím okleštil jakoukoli naději na skutečnou dokonalost, pak jsem si jistý, že takového učitele najdete kdekoli. Ne všechna vězení jsou z železných mříží, royesso. Některá jsou z péřových postelí.“

Její chřípí se rozšířilo, rty se jí zúžily. Cazarila opožděně napadlo, že to možná byl špatný přístup. Bylo to křehké mladé stvoření, stěží víc než pouhé děvčátko - snad by k ní měl být měkčí - a pokud si na něj bude stěžovat provincaře, mohl by přijít o...

„Pokračujme,“ vyzvala ho ledovým hlasem.

U pěti bohů, viděl v jejím pohledu přesně ten výraz frustrované zuřivosti jako v očích mladých mužů, kteří se po pádu z koně sebrali, vyplivli z úst hlinu a pokračovali dál, až se z nich nakonec stali jeho nejlepší pobočníci. Možná to konečkonců nebude zas tak obtížné. S velkým úsilím proměnil široký úsměv ve svém nitru v ponuré zamračení a s majestátem učitele pokývl na souhlas. „Pokračujte.“

Tak mu v tomto příjemném, snadném zaměstnání uplynula první hodina. Nu, snadně pro něho. Když si všiml, jak si royessa mne spánky a jak se jí prohlubují rýhy pod obočím, které neměly nic společného s hněvem, řekl jí, aby přestala, a vzal si od ní knihu.

Paní Betriz po celou dobu všechno sledovala z místa po Isselině boku, její rty se tiše pohybovaly. Cazaril ji nechal zopakovat cvičení. Protože Iselle četla už všechno před ní, byla Betriz rychlejší, ale vyslovovala se stejně zřetelným jihoibránským přízvukem, což bylo pravděpodobně dědictví po předchozích jihoibránských royessiných učitelích. Iselle soustředěně naslouchala, když Cazaril Betriz trpělivě opravoval.

Své jídlo si už všichni rozhodně zasloužili, říkal si Cazaril, ale před obědem měl ještě jednu nepříjemnou úlohu, kterou ho důrazně pověřila provincara.

Naklonil se na židli, zatímco se dívky vrtěly a připravovaly se vstát, a odkašlal si.

„To bylo docela pozoruhodné gesto, které jste včera předvedla v chrámu, royesso.“

Její široká ústa se zkrivila v úsměvu, nezvykle těžká oční víčka se potěšeně přimhouřila. „Děkuji ti, kastillare.“

Cazarilův úsměv se změnil ve šířavý. „Ten nejokázalejší způsob, jak urazit člověka donuceného stát před vámi a neschopného se bránit. Aspoň že se pobavili okolostojící zvlouňi, soudě podle jejich smíchu.“

Iselle upjatě našpulila rty. „V Chalionu se toho děje hodně zlého, s čím nemohu nic dělat. A tak jsem udělala aspoň toto málo.“

„Pokud to bylo opodstatněné, pak jste to provedla opravdu dobře,“ připustil s klamně srdečným pokývnutím. „Ovšem povězte mi, royesso, jaké kroky jste předtím učinila, abyste se přesvědčila o vině toho muže?“

Její brada se zastavila v polovině pohybu. „Rytíř dy Ferrej... to o něm říkal. A já o správci vím, že je to pravdomluvný člověk.“

„Rytíř dy Ferrej řekl, a já si na jeho slova přesně vzpomínám, jak slyšel o tom, že se říká, že prý ten soudce vzal od šermíře úplatek. Netvrdil, že by o tom činu věděl z první ruky. Zeptala jste se ho snad po večeri, jak k tomuto svému přesvědčení dospěl?“

„Ne... kdybych komukoli řekla, co mám v úmyslu, zakázali by mi to.“

„Ale paní Betriz jste to řekla.“ Cazaril se s pokývnutím otočil k tmavovlasé mladé ženě.

Betriz ztuhla. „Proto jsem navrhla, aby požádala o potvrzení plamenem na první pokus,“ řekla opatrně.

Cazaril pokrčil rameny. „Aha, na první pokus. Jenže vaše ruka je mladá, silná a nechvěje se, paní Iselle. Jste si jistá, že ten plamen nebyl čistě jen vaše zásluha?“

Zamračila se ještě víc. „Obyvatelé města tleskali...“

„Zajisté. Asi tak polovina všech žadatelů, kteří se kdy dostavili před soudcovu stolicí, musela odejít s hněvem a zklamáním. Což ovšem neznamená, že by se jim stalo příkoří.“

Tohle, soudě podle změny v jejím obličejí, zasáhlo cíl. Sledovat, jak něčí tvář přechází od vzdorovitého výrazu k zaraženému, nebývá vždy příjemné. „Ale... ale...“

Cazaril si povzdychl. „Já neříkám, že jste se zachovala špatně, royesso. Tentokrát. Říkám jen, že jste jednala ukvapeně. A pokud to nebylo rovnou hlavou do stromu, tak to bylo jen z milosrdenství bohů a ne vaším přičiněním.“

„Och.“

„Mohla jste pošpinit čestného člověka. Nebo jste mohla zasadit úder spravedlnosti. Já nevím. Vyplývá z toho jediné... už to nedělejte.“

Její och bylo tentokrát tak tiché, že skoro nebylo slyšet.

Ta příšerně praktická část Cazarilovy mysli, která ho v životě provedla skrze takové množství šrámů, ho přiměla dodat: „A ať to bylo dobré či špatné, viděl jsem také to, že jste si tím udělala nepřítele a nechala jste ho naživu. Velké dobrodiní. Špatná taktika.“ Proklatě, takové řeči by přece neměl pronášet k něžné dívce... měl co dělat, aby se nepláči rukou přes ústa, kterážto gesto by rozhodně nepodpořilo jeho pózu velkomyslného a seriózního učitele.

Isellino obočí se vyšplhalo na čele výš a tentokrát tam na chvíli zůstalo. Stejně tak Betrizino.

Po skličujícím zamyšleném mlčení Iselle tiše řekla: „Děkuji ti za dobrou radu, kastillare.“

Otočil se k ní s pochvalným přikývnutím. Pokud se bez problémů dostal skrze tuto nepříjemnost, měl s ní napůl vyhráno. A nyní, díky bohům, k provincařinu štedrému stolu...

Iselle se opřela v židli a složila si ruce v klíně. „Ty máš být nejenom mým učitelem, ale také tajemníkem, kastillare, že ano?“

Cazaril, který se už už chystal vstát, zůstal sedět. „Ano, moje paní? Přeješ si pomoci s nějakým dopisem?“ Málem dvojsmyslně dodal: Po obědě?

„Pomoci. Ano. Ale ne s dopisem. Rytíř dy Ferrej říkal, že jsi byl kdysi kurýr, je to tak?“

„Kdysi jsem jezdil pro provincara z Guaridy, moje paní. Když jsem byl mladší.“

„Kurýr je zvěd.“ Její výraz se stal znepokojivě vypočítavým.

„Ne nevyhnutně, třebaže někdy bylo obtížné... přesvědčit lidi, že tomu tak není. Byli jsme důvěryhodní poslové, první a nejpřednější. Předpokládalo se o nás, že budeme mít oči na stopkách a budeme svá pozorování hlásit.“

„Dobrá tedy.“ Zvedla bradu. „V tom případě ti dám jako svému tajemníkovi za úkol jedno sledování. Chci, abys zjistil, zda jsem se dopustila chyby, či nikoli. Já sama nemohu dost dobře jít do města nebo se vyptávat kolem - musím zůstat na vršku tohoto kopce ve své,“ zapitvořila se, „pěřové posteli. Ale ty - ty můžeš.“ Podívala se na něj přes svůj stůl s výrazem znepokojivé důvěry.

Najednou měl pocit, že má žaludek dutý jako buben, a nemělo to nic společného s nedostatkem jídla.

Zjevně se právě pustil do ne zrovna příjemné hry. „To jako... okamžitě?“

Nepohodlně se zavrtěla. „Diskrétně. Jakmile se naskytne příležitost.“

Cazaril polkl. „Udělám, co bude v mých silách, moje paní.“

Cestou dolů po schodech do své komnaty, která byla o poschodí níž, se Cazarilovi vybavila v mysli vzpomínka z jeho pážecích dnů v tomhle hradu. Fandil tehdy sám sobě, že je dobrý šermíř, a to jen proto, že byl o sotva patrný odstín lepší než polovina tuctu dalších mladých vysoce urozených halamů, se kterými se dělil o svoje povinnosti a výcvik v provincarově domácnosti. Jednoho dne k nim přišlo nové páže, malý, mrzoutský hoch. Provincarův mistr šermíř vyzval Cazarila, aby se proti němu postavil při další výcvikové hodině. Cazaril si vymyslel jeden či dva šikovné výpady, včetně máchnutí, které by s opravdovým mečem bez problémů ukrojilo uši většině jeho kamarádů. Zkoušel tento speciální výpad na nově přichozím, samolibě zastavil hrot svého meče těsně u hlavy svého protivníka -jenže když se podíval dolů, uviděl lehké cvičební ostří toho hochy ohnuté téměř vpůli a zabodnuté do své břišní vycpávky.

To páže pak odešlo, jak se Cazaril doslechl, aby se stalo vrchním zbrojmistrem u royi v Brajaru. Cazaril sám se časem stal ucházejícím šermířem; měl příliš mnoho dalších zájmů, než aby si dokázal udržet potřebnou posedlost. Nikdy však nezapomněl na okamžik, kdy se v údivu díval na svoji skoro smrt.

Znátko ho, že mu jeho první lekce s křehkou Iselle přinesla na mysl právě tuto starou vzpomínku. Zvláštní malé jiskřičky, které plály v těch nesourodých očích... jak se jen to páže jmenovalo...?

Cazaril zjistil, že zatímco byl pryč, položili mu na postel dalších pár kabátů a kalhot, zřejmě pozůstatky z mladších a štihlejších dnů správce hradu. Odešel je přendat do truhlice u nohou své postele, a tam našel knížečku mrtvého obchodníka s vlnou, založenou uvnitř černého pláště. Vzal ji, myslel si, že s ní odpoledne sejde dolů do chrámu, ale pak si to rozmyslel. Bylo možné, že se v jejích zašifrovaných stránkách skrývá nějaká morální jistota, kterou u něj royessa hledala - sám ji vyzval, aby to udělala - nějaký výmluvnější důkaz pro nebo proti osočenému soudci. Nejdřív si ji prohlédne sám. Snad mu poskytne nějaké vodítko k tajemstvím místního dění ve Valendě.

Po obědě si šel Cazaril na chvíli zdřímnout. Právě se probíral, když na jeho dveře zaklepal rytíř dy Ferrej a předal mu knihy a záznamy z royessiných komnat. Krátce po něm následovala Betriz s krabicí dopisů, které měl vyřídít. Cazaril strávil zbytek odpoledne tím, že začal organizovat nahodile nakupenou hromádku a obeznamenovat se s royessinými záležitostmi. Finanční záznamy byly poměrně jednoduché - koupě té či oné nicotné hračky nebo kýčovitého šperku; seznam věcí přijatých a darovaných; o něco pečlivější seznam šperků skutečné hodnoty; dědictví či dary. Oblečení, Isellin jezdecký kůň, mula Sněhová vločka a jejich rozmanité postroje a ozdoby. Předměty jako povlečení a nábytek byly pravděpodobně zahrnuty v provincařině účetnictví, ale v budoucnosti přejdou do Cazarilova spravování. Urozená dáma bývala obvykle vypravována do manželství s plnými povozy - Cazaril doufal, že ne s plnými loděmi - jemného zboží, a u Iselle bylo jisté, že již teď musí započít hromadění na tuto cestu. Měl by v nevěstině inventáři uvést jako předmět číslo jedna sám sebe?

Představil si zápis: Tajemník-učitel, jeden kus. Dar od babičky. Třicet pět let stár. Značnou měrou poškozen na moři. Cena...?

Nevěstina výprava do manželství obvykle bývala cestou bez návratu, třebaže Isellina matka, royina vdova se vrátila... Zlomená, napadlo Cazarila, ale snažil se tu myšlenku zapudit. Paní Ista pro něj byla záhadou, která mu nedávala pokoj. Říkalo se, že v některých urozených rodech se projevuje šílenství. Nikoli v Cazarilově - jeho rodina musela místo toho trpět finančními potížemi a neblahými politickými aliancemi, o kterých vyšlo v průběhu času najevo, že jsou stejně zničující. Byla v tomto směru ohrožena i Iselle...? Určitě ne.

Isellina korespondence byla skrovná, ale zajímavá. Pár starých, laskavých krátkých dopisů od její babičky z doby, než se ovdovělá royina odstěhovala se svou rodinou ode dvora, plné rad a všeobecných příkazů jako buď hodná, poslouchej svou matku, nezapomínej se modlit, starej se o svého bratříčka... Jedno či dvě psaní od strýců a tet, provincařiných dalších dětí - ze strany svého otce, zesnulého royi Iase, Iselle žádné další příbuzné neměla, poněvadž Ias byl jediným přeživším dítětem svého neblahým osudem stíženého otce. Pravidelná každoroční přání k narozeninám a svátečním dnům od jejího mnohem staršího nevlastního bratra, současného royi Orika.

Byly psány royovou vlastní rukou, jak si Cazaril s uznáním všiml, nebo alespoň nevěřil, že by roya zaměstnával tajemníka s tak kostrbatým a špatně čitelným rukopisem. Byly to z velké části nezajímavé formální dopisy dospělého muže, který se snaží být laskavý k dítěti, s výjimkou pasáží, kde roya psal o svém milovaném zvěřinci. Tehdy se stávaly po jeden či dva odstavce radostnými, spontánními a plnými nadšení a víry, že existuje přinejmenším jeden zájem, který by spolu mohli dva nevlastní sourozenci sdílet.

Tuto příjemnou práci přerušilo pozdě odpoledne páže se vzkazem, že royessa kastillara Cazarila žádá, aby se vydal s ní a paní Betriz na projížďku. Spěšně si připjal půjčený meč a spěchal na nádvoří, kde již našel osedlané koně. Cazaril nepřehodil nohu přes koňský hřbet takřka tři roky a páže jej tedy sledovalo s překvapením a nelibostí, když požádal o nasedací stoličku, aby se opatrně vytáhl nahoru. Dali mu dobře vychované zvíře, stejného kaštanově hnědého valacha, na kterém viděl jet onoho prvního odpoledne royessinu dámu. Když se seřadili, dáma se vyklonila z okna bašty a zamávala jim kouskem plátna, zjevně Cazarilovi přejíc hodně zdaru. Projížďka však nakonec byla mnohem mírnější a klidnější, než očekával, pouhá cesta dolů k řece a zpátky. Protože na samém začátku výletu prohlásil, že veškerá jejich konverzace musí být vedena v darthakanštině, byla rovněž povětšinou tichá a tím klidnější.

Pak následovala večeře a nakonec odchod do jeho komnaty, kde uvažoval o tom, že si vyzkouší svoje staronové šaty, načež je odložil a pokoušel se rozluštit prvních pár zašifrovaných stránek z knížky nebohého mrtvého obchodníka s vlnou. Víčka mu u toho však ztěžkla, a tak usnul a spal jako špalek až do rána.

Dny pokračovaly poklidně. Dopoledne lekce darthakanštiny, roknařtiny, geografie, aritmetiky nebo geometrie se dvěma mladými půvabnými dámami. Co se týkalo geografie, získal pár dobrých map od Teidezova učitele a zabavoval royessu přiměřeně upravenými ličenými některých ze svých exotičtějších posledních cest po Chalionu, Ibře, Brajaru, velké Darthace a pěti neustále se svářících roknařských knížectvích, rozkládajících se podél severního pobřeží.

Svoje poměrně čerstvé názory na roknařské Souostroví podával mnohem uváženěji. Isellin a Betrizin zjevný nezáměr stran dvorské roknařtiny, jak zjistil, byl snadno napravitelný toutéž medicínou, kterou použil u několika mladých pážat z domácnosti provincara Guaridy, když kdysi dostal za úkol je tomuto jazyku vyučovat. Odměňoval dámy jedním slovem z nízké roknařtiny (samozřejmě nikoli těmi nejvulgárnějšími) za každých dvacet slov z dvorské roknařtiny, která si zapamatovaly. Ne že by měly tuto slovní zásobu kdy užívat, ale mohlo by pro ně být prospěšné, budou-li schopné rozumět věcem vyřčeným jim na doslech. A navíc se tomu tak okouzlivícím způsobem hihňaly...

Ze svého prvního přiděleného úkolu, nenápadného prošetřování bezúhonnosti provinčního justiciára, byl poněkud nervózní. Nepřímé vyšetřování provincary a dy Ferreje mu neposkytlo potřebnou jistotu, protože žádný z nich nezkoval profesionální schopnosti toho muže, pouze jeho podezřelé společenské styky. Pár výprav dolů do města, při kterých se pokoušel najít kohokoli, kdo Cazarila znal před sedmnácti lety a mluvil by s ním upřímně, bylo poněkud skličujících. Jediným mužem, který ho s jistotou poznal na první pohled, byl stárnoucí pekař, jenž si odjakživa udržoval

dlouhou a výnosnou kariéru prodáváním sladkostí všem pážatům, která se kdy na hradě vystřídala, ale byl to přátelský chlapík, naprosto bezúhonný a bez zájmu o jakékoli soudní pře.

Tak rychle, jak mu to jeho povinnosti dovoľovaly, se Cazaril propracovával stránku po stránce zápisky obchodníka s vlnou. Některé jeho skutečně odporné experimenty s vyvoláváním Bastardových démonů byly naprosto neúčinné, jak si Cazaril s úlevou všiml. Jméno mrtvého šermíře se v knížce nikdy neobjevilo bez určitých velmi očeřujících přídomek a někdy byl uváděn jen pod těmito nelichotivými přezdívkami; jméno mrtvého soudce se neobjevilo jednoznačně. Ale ještě předtím, než měl Cazaril tuto záhadnou změť jen zpola vyřešenou, přestal se jí zabývat úplně.

Přišel totiž vyšetřovací úředník ze dvora baocijského provincara, z rušného města Taryoonu, které si syn provincary vdovy zvolil po smrti svého otce za hlavní město své provincie. Později si Cazaril v duchu spočítal, že to časově odpovídalo napsání dopisu provincařinu synovi, jeho odeslání a přečtení, předání příkazu baocijskému úřadu spravedlnosti a zdolání cesty vyšetřovatelem samým a jeho družinou. Opravdu si pospíšili. Cazaril si nebyl jistý provincařinou loajalitou vůči zákonným procesům, ale vsadil by se, že představa, že by ponechala svobodně se pohybovat po městě Iselliny a tudíž i svoje nepřátele, jí pořádně hnula žlučí.

Příštího dne vyšlo najevo, že soudce Vřese odjel v noci se dvěma služebníky a narychlo sbalenými vaky a truhlicemi, ponechávaje za sebou domácnost ve stavu zmatku a krb plný popela ze spálených papírů.

Cazaril se snažil odradit Iselle od pokušení brát to jako důkaz, ale byl mu vystaven dokonce i on sám. Druhá možnost - že royesse toho dne skutečně pomohla bohyně - jej znepokojovala až příliš, než aby o ní přemýšlel. Bohové, jak obyčejné smrtelníky ujišťovali teologové znalí učení o Svaté rodině, působili na lidi sotva postřehnutelnými způsoby, tajnými, a především pak velmi sporadicky: skrze svět, ne v něm. Dokonce i kvůli potěšujícím, radostným a výjimečným zázrakům uzdravení - nebo temným zázrakům zkázy a smrti - musí lidská vůle otevřít přístupovou cestu pro dobro či zlo, aby mohly vstoupit do bdělého života. Cazaril se v jistou dobu setkal se dvěma či třemi osobami, o kterých předpokládal, že se jich skutečně dotkl bůh, a s mnohem větším množstvím takových, které si pouze myslely, že se tak stalo. S žádnou z nich se necítil příjemně. Upřímně věřil, že Dcera jara odešla ze slavnosti spokojena s činem své avatary. Nebo prostě jen odešla...

Iselle měla se svým bratrem a lidmi z jeho domácnosti žijícími ve věži na druhé straně nádvoří jen malý kontakt, s výjimkou chvílí, kdy se setkávali při jídle, nebo když si spolu udělali skupinovou projížďku po krajině. Cazaril hádal, že tyto dvě děti si byly bližší, než je začal nástup období dospívání rozhánět do odlišných světů mužů a žen.

Zdalo se, že royesův přísný tajemník a učitel, rytíř dy Sanda, je až zbytečně rozčilený z Cazarilova titulu kastillara. Požadoval lepší místo u stolu nebo v průvodu než pouhý dámský učitel. Cazaril zvažoval, že se mu pokusí vysvětlit, nakolik mu na tom nezáleží, ale pochyboval, že by se mu to podařilo, a tak se spokojil s pouhými úsměvy, což byla reakce, která dy Sandu přišerně mátlá, protože ji považoval za nějaký druh rafinované taktiky. Když se dy Sanda jednoho dne ukázal v Isellině učebně, aby požadoval půjčené mapy, očekával, že je Cazaril bude bránit, jako by se jednalo o nějaké tajné státní dokumenty. Cazaril je však ihned ochotně přinesl a ještě mu za ně upřímně poděkoval. Dy Sanda byl nucen odejít, aniž by si jen z poloviny vylil svoji špatnou náladu.

Paní Betriz procedila mezi zuby: „Ten chlapík! Chová se jako...“

„Jako jedna z hradních koček,“ dořekla to Iselle za ni, „když mezi ně přijde cizí kočka. Co jsi mu provedl, že na tebe tak syčí, Cazarile?“

„Ujišťuji vás, že jsem mu rozhodně nemočil venku pod oknem,“ odpověděl Cazaril upřímně, načež se Betriz málem rozkašlala smíchy a provinile se rozhlédla kolem, aby se ujistila, že je royesina dáma mimo doslech. Bylo to příliš vulgární? Byl si jistý, že mladé dámy ještě plně nepochopil, ale nestěžovaly si na něj navzdory dathakanštině. „On si zřejmě myslí, že bych raději dělal jeho práci. Pořád se s tím nějak nemůže srovnat.“

Nebo se s tím možná srovnal, uvědomil si Cazaril náhle. Když se Teidez narodil, o jeho nároku na trůn nemohla být řeč. Oriko se oženil a stal se z něj nový roya. Jenže jak roky ubíhaly a Orikova royina stále nepřicházela do jiného stavu, zájem - možná až příliš nezdravý - o Teideze jako příštího krále začal na chalionském dvoře narůstat. Možná proto Ista odjela z hlavního města, proto odvedla svoje děti z jeho vroucí atmosféry do tohoto klidného, čistého venkovského města. Skutečně moudrý tah.

„Och, ne, Cazarile,“ řekla Iselle. „Zůstaň tu s námi. Takhle je to mnohem lepší.“

„Zůstanu,“ ujistil ji.

„Přesto to není spravedlivé. Jsi dvakrát chytřejší než rytíř dy Sanda a desetkrát zcestovalejší! Proč snášíš jeho ústrky tak, tak...“ Zdalo se, že Betriz došla slova. „Tak klidně,“ řekla nakonec. Na okamžik odvrátila pohled stranou, jako by se bála, že si Cazaril bude myslet, že původně chtěla použít mnohem méně lichotivý výraz.

Cazaril se na svoji nenadálou přívrženkyni usmál. „Ty si myslíš, že by jej učinilo šťastnějším, kdybych mu předložil sám sebe jako terč pro jeho pošetlost?“

„Určitě ano!“

„Dobrá tedy. Tvoje otázka si odpovídá sama na sebe.“

Otevřela ústa a zavřela je. Iselle se zasmála.

Cazarilovy sympatie k dy Sandovi se nicméně zvýšily, když se jednoho rána objevil s obličejem tak bezkrevným, že byl málem zelený, se znepokojivou zprávou, že jeho královský svěřenec zmizel, že jej nenašel ani v domě, ani v kuchyni, psinci nebo ve stáji. Cazaril si připnul meč a připravil se vyjet s pátrací skupinou. V duchu již procešával kraj a město, zvažoval možnosti zranění, lupičů, utonutí v řece... hospod? Byl Teidez už dost starý na to, aby se pokusil koupit si nevěstku? Zřejmě by to pro něj byl dostatečný důvod, aby se pokusil uniknout svým všudypřítomným hlídačům.

Než mohl Cazaril začít vyjmenovávat nejrůznější možnosti ustaranému dy Sandovi, který byl přesvědčený, že Teideze unesli lupiči, vjel royse do dvora, celý mokrý a zablácený, s kuší přes rameno, s mladým štolbou jedoucím mu v patách a mrtvou liškou visící přes rozsochu jeho sedla. S nepřívětivým výrazem pohlédl na napůl shromážděnou skupinu

mužů.

Cazaril zanechal svého pokusu vyšplhat na koně, aniž by si namohl něco, co ho ještě nebolelo, posadil se na nasedací stoličku s otěžemi kaštanového hnědáka v ruce a fascinovaně se díval, jak čtyři dospělí muži začali chlapce plísnit.

Kde jste byl? se sotva musel někdo ptát. Proč jste to udělal? a podobně. Odpověď na otázku Proč jste to nikomu neřekl? byla každým okamžikem zjevnější. Teidez to po většinu času snášel se zaťatými zuby.

Když se dy Sanda odmlčel, aby se nadechl, Teidez vrazil svoji ochablou rezavou kořist lovcí Beetimovi. „Tu máš. Stáhni mi ji. Chci tu kůži.“

„Kůže není v tuto roční dobu dobrá, mladý pane,“ opáčil Beetim stroze. „Srst je řídká a vypelichaná.“ Ukázal prstem na tmavé liščí ceciky, nalité mlékem. „A nosí to smůlu, když vezmete život zvířecí matce v Dceřině roční době. Budu muset spálit její vousy, nebo se její duch vrátí a bude za nocí dráždit moje psy. A kde jsou liščata, co? Měl jste je tedy taky zabít, je kruté nechat je hladovět. Nebo jste je vy dva někam schovali, co?“ Přešel zamračeným pohledem k choulícímu se štolbovi.

Teidez odhodil kuši na dlažební kameny a podrážděně se zašklebil. „My jsme tu noru hledali. Nemohli jsme ji najít.“

„Ano, a ty...! otočil se dy Sanda k nešťastnému štolbovi. „Víš přece, že jsi měl přijít za mnou!“ Vynadal pak chlapci mnohem nevybíravějšími výrazy, než se odvážil říct royseovi, a skončil příkazem: „Beetime, jdi tomu klukovi dát výprask za jeho hloupost a drzost!“

„S radostí, můj pane,“ odpověděl Beetim pochmurně a odkráčel směrem ke stájím, liščí zátylek v jedné ruce a krčícího se štolbu ve druhé.

Pak dva starší pacholci odvedli koně zpátky do stájí. Cazaril jim s povděkem předal svého koně a zvažoval, že půjde na snídani - už nebylo zapotřebí odkládat ji. Dy Sanda, kterého se po prvotním zděšení zmocnil hněv, zabavil kuši a odvedl zamračeného Teideze dovnitř. Než se za těmi dvěma s konečnou platností zabouchly dveře, k Cazarilovi ještě zalétl poslední Teidezův argument: „Ale já se tady tak nudím...!“

Cazaril si nemohl pomoci, ale musel se usmát. U pěti bohů, jak strašlivý je tohle věk pro jakéhokoli chlapce! Plný tolika podnětů, přemíry energie a trápení ze strany těch nepochopitelných svévolných dospělých se stupidními nápady a neochotou nechat je vynechat ranní modlitby, aby si mohli místo nich vyjet za krásného jarního jitra na lov na lišku... Cazaril pohlédl na oblohu, projasňující se mezi rozpouštějícími se ranními mlhami do azurové modři. Poklid provincariny domácnosti, balzám na Cazarilovu duši, byl nepochybně pro ubohého, věčně omezovaného Teideze nudou nad nudu.

Dy Sanda by se vši pravděpodobností nepřijal jakoukoli radu od čerstvě zaměstnaného Cazarila v dobrém, když byla situace mezi nimi tak napjatá. Cazarilovi se ovšem zdálo, že pokud dy Sanda očekává, že si uhlídá svůj budoucí vliv na roysea, až chlapec dospěje a stane se mocným šlechticem - pokud už ne něčím jiným - Chalionu, jde na to úplně špatně. U Teideze bylo pravděpodobné, že se dy Sandy při první příležitosti zbaví.

Přesto byl dy Sanda svědomitý muž, to musel Cazaril uznat. Stejně ambiciózní člověk bez skrupulí by mohl Teidezovi nadbíhat a podporovat jej v jeho choutkách, místo aby se je snažil krotit. Cazaril už poznal jednoho či dva syny urozených pánů, zkažené jejich vychovateli... ovšem nikoli v rodině Baociů. Dokud zde vládla pevnou rukou provincara, bylo nepravděpodobné, že by se Teidez měl setkat s takovými parazity. S touto povzbudivou myšlenkou se Cazaril zvedl z nasedací stoličky.

KAPITOLA 5

Šestnácté narozeniny royessy Iselle připadly na střed jara, nějakých šest týdnů poté, co přišel Cazaril do Valendy. Narozeninovým darem poslaným tohoto roku z hlavního města Cargedossu jejím bratrem Orikem byla nádherná grošovaná klisna. Nápad buď dobře propočítaný nebo velmi šťastný, protože Iselle byla nad tím lesknoucím se zvířetem jako u vytržení. Cazaril musel uznat, že je to vskutku královský dar. A navíc se dokázal vyhnout nutnosti psát svým nyní nehezkým rukopisem, protože vůbec nebylo problémem přesvědčit Iselle, aby Orikovi napsala poděkování svou vlastní rukou a odeslala je po vracejícím se královském kurýrovi.

Ovšem stalo se, že Cazaril se v následujících dnech ocitl vystaven těm nejpodrobnějším a nejpečlivějším, pokud už ne rovnou zahanbujícím výslechům od Iselle a Betriz stran jeho zdraví. Posílaly mu podél stolu dárčky v podobě toho nejchutnějšího ovoce, aby povzbudily jeho chuť do jídla; pobízely ho, aby chodil brzy do postele a pil víno, ale ne zase mnoho; obě mladé dámy jej přesvědčovaly, aby chodil na časté krátké procházky po zahradě. Tak tomu bylo až do té doby, co dy Ferrej vypustil před provincarou nenucený vtip, který se pak Cazaril doslechl, že prý Iselle a její společnice byly nuceny zmírnit tempo svých projížděk s ohledem na údajně křehké zdraví jejich nového tajemníka. Cazarilovi se naštěstí podařilo překonat své rozhořčení natolik, že tuto zprávu přijal a potvrdil s upřímným úsměvem a přesvědčivě ztuhlou chůzí. Jejich ženská pozornost, jakkoli očividně sebestředná, byla příliš laskavá, než aby jim za to mohl spílat. A... zas tak hroznou věc neprovedly.

Jak zlepšující se počasí, tak - popravdě řečeno - jeho zlepšující se stav, jej zlákaly ke zmírnění svých nároků na výuku. Velmi brzy koneckonců nastanou letní vedra a všechn život se zpomalí. Když tak sledoval obě dívky, jak se pevně tisknou ke svým koním přeskakujícím nad kmeny stromů a řítícím se po křivolakých stezkách podél řeky, mihotajícím se ve vlnkách zlata a zeleně v polostínu nových listů nad jejich hlavami, jeho starost o jejich bezpečí polevovala. To spíš se svým koněm měl problémy; spláhl se, když před ním vyběhla srna z houští, shodil jej do spleti kamenů a kořenů, vyrazil mu dech a vyvolal agónii bolesti v zádech. Ležel tam ztěžka oddychující, s okolním lesem rozmazaným slzami bolesti, dokud se v jeho zorném poli neobjevily dva vystrašené ženské obličeje na pozadí krajkoví z listů a oblohy.

Bylo zapotřebí jich obou a spadeného stromu, který posloužil místo nasedací stoličky, aby jej dostaly zpátky do sedla. Zpáteční cesta do kopce ke hradu byla natolik způsobnou a šlechtičen hodnou procházkou, jakou si jen jejich

guvernantky mohly přát. Než projeli pod obloukem brány, svět se mu konečně přestal otáčet v hlavě v divných malých záskubech, ale natržená zjizvená tkáň na zádech byla spalujícím peklem vyznačeným pod jeho tunikou otokem velikosti vejce.

Se vši pravděpodobností se zbarví dočerna a bude trvat celé týdny, než se ztratí. Jakmile konečně přijel na nádvoří, nevěnoval pozornost ničemu kromě stoličky, pacholka a bezpečného sesednutí z koně. Konečně na nohou na okamžik postál, hlavu opřenou o rozsochu sedla, zuby zaťaté bolestí.

„Cazi!“

K jeho uším zničehonic dolehl známý hlas. Zvedl hlavu, a s mrkáním se rozhlédl kolem sebe. Jeho směrem rázoval s otevřenou náručí vysoký atleticky stavěný muž s tmavými vlasy, v elegantní tunice z červeného brokátu a vysokých jezdeckých botách. „U pěti bohů,“ zašeptal Cazaril, a pak: „Palli?“

„Cazi, Cazi! Zlíbám ti ruce! Zlíbám ti nohy!“ Vysoký muž jej popadl, málem jej porazil, splnil první část svého pozdravu, ale tu druhou raději vyměnil za pevné objetí. „Cazi, člověče! Já myslel, že jsi mrtvý!“

„Ne, ne... Palli...“ Na veškerou bolest rázem ze tří čtvrtin zapomněl, sám tmavovlasého muže popadl do náruče a otočil se k Iselle a Betriz, které přenechaly svoje koně štolbům a zvědavě popošly blíž. „Royesso Iselle, paní Betriz, dovolte mi představit vám rytíře dy Palliar. Byl mojí pravou rukou v Gotorgetu - u pěti bohů, Palli, co děláš tady?“

„Já bych se mohl zeptat na to samé tebe!“ odpověděl Palli a uklonil se dámám, které jej pozorovaly s narůstajícím zájmem. Více než dva roky od obléhání Gotorgetu jen přispěly ke zlepšení jeho již tehdy přitažlivého zjevu, i když ke konci obléhání už byli všichni zpustlí jako strašáci do zelí. „Royesso, moje paní, je mi ctí - ale teď už jsem markýz dy Palliar, Cazi.“

„Och,“ řekl Cazaril a pokývl omluvně hlavou. „Přijmi mou upřímnou soustrast. Kdy k tomu došlo?“

Palli odpověděl s chápavým pokývnutím brady. „Starý pán zemřel už před dvěma roky. Prodělal záchvat mrtvice, ještě když jsme byli obklíčeni v Gotorgetu, ale díky Otcí zimy žil stále dál, až do mého návratu domů. Poznal mě, a já ho konečně zase uviděl, pověděl mi o tažení - ve svůj poslední den se modlil i za tebe, ačkoli jsme si oba mysleli, že se modlíme za ztraceného mrtvého. Cazi, člověče, kde jsi byl?“

„Já... nebyl jsem vykoupěn ze zajetí.“

„Nebyl jsi vykoupěn? Jak je to možné? Jak jsi ty mohl nebýt vykoupěn?“

„Došlo k omylu. Moje jméno nebylo na seznamu.“

„Dy Jironal řekl, prý Roknarští nahlásili, že jsi zemřel na náhlou horkost.“

Cazarilovi strnul úsměv na tváři. „Ne. Prodali mě na galeje.“

Palli nevěřicně zavrtěl hlavou. „To musel být omyl! Ne, počkej, to nedává smysl...“

Cazarilovo zamračení a jeho ruka přitisknutá dlaní na jeho hrudník zastavily Palliho protesty, i když nepotlačily ohromený pohled v jeho očích. Palli vždycky dovedl pochopit narážku, pokud jste na něj šli dostatečně důrazně. Zkroucení jeho úst znamenalo: Dobrá, ale já to z tebe dostanu později! Než se obrátil k rytíři dy Ferrej, který přišel na nádvoří a se zaujatým výrazem pozoroval jejich shledání, měl na tváři zase veselý úsměv.

„Můj pán dy Palliar popíjí víno s provincarou na zahradě,“ vysvětlil strážce hradu. „Připoj se k nám, Cazarile.“

„Děkuji ti.“

Palli ho vzal za paži, otočili se a následovali dy Ferreje pryč z nádvoří a napůl cesty kolem pevnosti až k nevelkému pozemku, kde provincařin zahradník pěstoval květiny. Za hezkého počasí to bylo její oblíbené místo k venkovnímu posezení. Jenže stačily tři kroky a Cazaril se vlekl. Palli zkrátil při náhlém Cazarilově klopýtnutí krok a bokem jej pozoroval, zatímco provincara na ně čekala s trpělivým úsměvem, usazená pod obloukovou laťkovou mříží porostlou popínavými růžemi, které ještě nebyly v květu. Mávla jim, aby se posadili do křesel, které tam přinesli sluhové. Když Cazaril klesl na polštář, bolestí přimhouřil oči a zabručel.

„Bastardovi démoni,“ zamumlal Palli pod fousy, „to tě tak zřídili Roknaři?“

„Jen napůl. Zdá se, že paní Iselle - aúúú! - je rozhodnutá dokončit jejich úlohu.“ Opatrně se v křesle opřel. „A taky ten potřeštěný kůň.“

Provincara se zamračila na obě mladé dámy, které přišly k altánku, aniž by je někdo zval. „Iselle, ty jsi zase jela tryskem?“ zeptala se zachmuřeně.

Cazaril zamítavě mávl rukou. „Všechno to byla chyba mého ušlechtilého oře, moje paní - kterého napadla, jak se mu zřejmě zdálo, koňožravá srna. Rozběhl se stranou, zatímco já zůstal na místě. Děkuji.“ S hlubokým povděkem přijal od sluhy sklenici vína a rychleji vypil, přičemž se snažil neskrat nahlas. Nepříjemný roztřesený pocit v jeho útrobach se rychle vytrácel.

Babičce Iselle samozřejmě neušel vděčný pohled, kterým Cazarila její vnučka obdařila. Provincara sotva znatelně zavrtěla hlavou. Aby je alespoň trochu vytrestala, řekla: „Iselle, Betriz, jděte a převlékněte se z jezdeckých šatů do něčeho vhodnějšího k večeri. Žijeme sice na venkově, ale nemusíme se chovat jako divoši.“ Odplouly se pryč, otáčejíce hlavy přes rameno na zajímavého návštěvníka.

„Ale jak ses sem dostal, Palli?“ zeptal se Cazaril, když dívky zašly za roh pevnosti. Palli se za nimi také díval jako u vytržení. Zavřel tu otevřenou pusou, pomyslel si Cazaril pobaveně. Stejně jako já.

„Och! Jedu na sever do Cargedossu, mám nějaké řízení u dvora. Můj otec si tady vždycky udělal zastávku, protože se dobře znal se starým provincarem. Když jsme projížděli v blízkosti Valendy, vypravil jsem na cestu posla. A tady moje paní,“ pokývl hlavou k provincaře, „byla tak laskavá, že mě pozvala.“

„Zfackovala bych tě, kdyby sis odmítl splnit svou povinnost vůči mně,“ řekla provincara přátelsky, s podivuhodnou nelogičností. „Tvého otce ani tebe jsem už neviděla příliš mnoho let. Zarmoutilo mne, když jsem se doslechla o jeho skonu.“

Palli přikývl. Pak pokračoval směrem ke Cazarilovi: „Máme v úmyslu odpočinout si zde s koňmi přes noc a ráno

pokračovat volnějším tempem - počasí je příliš pěkné na to, abychom se zbytečně štváli. Na cestách jsou poutníci ke všem možným svatyním a chrámům, a také ti, kdo na nich kořistí, běda! V horských průsmycích prý řádí lupiči, ale my jsme naneštěstí žádné nenašli.“

„Copak vy jste je hledali?“ otázal se Cazaril zmateně. Nenarazit na lupiče bylo na cestě jeho jediným zbožným přáním.

„Hej! Chci, abys věděl, že jsem teď nejvyšší zasvěcenec Dceřina řádu v Palliaru, tak jako býval můj otec. Mám své povinnosti.“

„Ty jezdíš s vojenskými bratry?“

„Spíš se zásobovacími povozy. Samé udržování knih, vybírání poplatků, shánění zásob a jejich přesuny. Radosti velení, nu, však víš. Sám jsi mě tomu učil. Jedna část slávy v poměru k deseti částem přehazování hnoje.“

Cazaril se usmál. „Tak dobrý poměr? To jsi vskutku pozhnaný!“

Palli se na něj v odpověď usmál a přijal od sluhy sýr a koláče. „Ubytoval jsem svůj oddíl dole ve městě. Ale ty, Cazi! Jakmile jsem řekl Gotorget, ptali se mě, jestli jsme se setkali - byl bys mě převrhl slaměným stéblem, když moje paní řekla, že jsi tady, že jsi šel - šel pěšky celou cestu až z Ibry a vypadal jsi jako něco, co si ulovila kočka k snídani.“

Provincara na Cazarilův mírně káravý pohled jejím směrem jen pokrčila rameny.

„Celou uplynulou půlhodinu jsem jim vyprávěl válečné příběhy,“ pokračoval Palli. „Jak jsi na tom s rukou?“

Cazaril ji sevřel v klíně. „Už je to o hodně lepší.“ Rychle změnil téma. „Jaké máš řízení u dvora?“

„Nu, co můj otec zemřel, neměl jsem šanci složit formální přísahu Orikovi, a také mám zastupovat Dceřin řád Palliaru při slavnostním uvedení v úřad.“

„Investitura?“ zeptal se Cazaril nechápavě.

„Ach, že by Oriko konečně předal generálování Dceřina řádu?“ zeptal se dy Ferrej. „Slyšel jsem, že od té doby, co generál zemřel, jej každá urozená rodina v Chalionu otravuje, aby tento úřad předal některému z nich.“

„To si umím představit,“ řekla provincara. „Výnosné a mocné místo, i když méně významné než u Synova řádu.“

„Ach, ano,“ řekl Palli. „Ještě to nebylo oznámeno veřejně, ale nástupce už je znám, bude to Dondo dy Jironal, kancléřův mladší bratr.“

Cazaril ztuhl. Aby zakryl zděšení, usrkl si vína.

Provincara po dlouhé odmlce řekla: „Podivná volba. Člověk by očekával, že generál svatého vojenského řádu bude jaksi... asketičtější.“

„Ale, ale,“ podivil se dy Ferrej. „Kancelář Martou dy Jironal je přece generálem Synova řádu! Dva z jedné rodiny? To je nebezpečná koncentrace síly.“

Provincara zamumlala: „Martou se má stát rovněž provincarem dy Jironal, pokud jsou ty řeči pravdivé. Jakmile to starý dy Ildar přestane zdržovat.“

„Tohle jsem neslyšel,“ řekl Palli ohromeně.

„Ano,“ přitakala provincara suše. „Rodina Ildarů z toho není příliš nadšená. Mám dojem, že počítali s provincarstvím pro jednoho ze synovců.“

Palli pokrčil rameny. „Bratři Jironalové rozhodně mají v Chalionu vysoké postavení, alespoň co se týče Orikovy přízně. Předpokládám, že kdybych byl šikovný, našel bych nějaký způsob, jak se chytit okraje jejich pláště a svézt se s nimi.“

Cazaril se zamračil do svého vína a chopil se příležitosti změnit téma. „Jaké jiné zprávy ses doslechl?“

„Nu, před dvěma týdny Dědic Ibry pozvedl v Jižní Ibře svoji zástavu - už zase - proti starému Lišákovi, svému otci. Každý si myslel, že jejich smlouva z loňského léta zajistí dlouhodobý mír, ale zdá se, že minulého podzimu mezi nimi došlo k nějaké utajené rozepři a roya smlouvu anuloval. Už zase.“

„Dědic,“ řekla provincara, „si moc dovoluje. Ibra má koneckonců ještě jednoho syna.“

„Posledně Oriko Dědice podpořil,“ poznamenal Palli.

„A doplatil na to celý Chalion,“ zamumlal Cazaril.

„Mám za to, že Oriko uvažuje z dlouhodobějšího hlediska,“ řekl Palli. „Dědic to nakonec určitě vyhraje. Tím způsobem či oním.“

„Pro starého pána to bude neradostné vítězství, pokud ztratí svého syna,“ řekl dy Ferrej rozvážným tónem. „Ne, já se vsadím, že nechají na obou stranách padnout další spoustu vojáků a pak nad jejich mrtvolami uzavrou definitivní mír.“

„Smutná záležitost,“ řekla provincara a stáhla rty. „Z toho nemůže vzejít nic dobrého. Ech, dy Palliare. Řekni mi nějaké dobré zprávy. Pověz mi, že Orikova royina čeká dítě.“

Palli smutně zavrtěl hlavou. „Nic takového jsem neslyšel, moje paní.“

„Nu, v tom případě se odeberme k večeři a o politice už nemluvmě. Bolí mě z toho moje stará hlava.“

Zatímco Cazaril seděl, zjižvená tkáň na jeho zádech se i navzdory uvolňujícímu vínu stáhla, a tak málem upadl, když se pokoušel vstát z křesla. Palli jej chytil za loket, pomohl mu se narovnat a zamračil se. Cazaril zavrtěl hlavou a společně se odešli umýt a převléknout. A prohlédnout si v soukromí jeho modřiny.

Večeře byla veselou událostí, na kterou se dostavila většina domácnosti. Dy Palliar, který se u stolu nijak neuskrovněl, když přišlo na jídlo a pití, upoutával svými příběhy pozornost všech přítomných, od pána Teideze a paní Iselle až k tomu nejmladšímu pážeti. Navzdory vínu si dokázal udržet jasnou hlavu a vyprávěl jen veselé historky, ve kterých sám vystupoval spíš jako hlupák než jako hrdina. Ličení toho, jak jednou vedli s Cazarilem noční výpad proti roknarským sapérům, a tím je odradili od dalších útoků po celý následující měsíc, přitáhly udivené pohledy nejenom k němu, ale i k Cazarilovi. Očividně pro ně bylo obtížné představit si royessina plachého, málomluvného tajemníka, jak se plazí v blátě a plíží se hořícím křovím s dýkou v zubech. Cazaril si uvědomil, že se mu ty pohledy nelíbí. Chtěl tady být... neviditelný. Palli se dvakrát pokoušel přehodit míček konverzace k němu, aby převzal jeho roli v

zabavování společnosti, ale Cazaril jej dvakrát zdárně odrazil zpátky k němu nebo k dy Ferrejovi. Poté, co Pallimu selhal druhý pokus, od dalších podobných snah naštěstí upustil.

Jídlo se protáhlo do pozdních hodin, ale konečně nastal čas, po kterém Cazaril toužil a obával se ho zároveň, kdy se všichni rozešli spát a Palli zaklepal na dveře jeho komnaty. Cazaril ho pozval, aby vstoupil, přistrčil ke zdi truhlu a hodil na ni polštář, aby si mohl jeho host sednout, a sám se posadil na svou postel; jak v něm, tak v ní to slyšitelně zavržalo. Palli se posadil, pohlédl na něj v šerém svitu dvou svící a přešel rovnou k věci.

„Tak omyl, Cazi? Přemýšlel jsi o tom vůbec?“

Cazaril si povzdechl. „Měl jsem na přemýšlení celých devatenáct měsíců, Palli. Mnul jsem ve svém mozku každou možnost do tenká jako starou minci. Přemýšlel jsem o tom, dokud mi z toho přemýšlení nebylo špatně k smrti, a nakonec jsem prostě musel uznat, že se to stalo. Stalo se.“

Palli se ale nedal odbýt jen tak. „Myslíš, že to byla pomsta Roknarských? Že by se pomstili tak, že tě před námi zapřeli a tvrdili, že jsi zemřel?“

„To je docela možné.“ Až na to, že jsem viděl ten seznam.

„Nebo tě někdo vynechal ze seznamu úmyslně?“ naléhal Palli.

Ten seznam byl psán vlastní rukou Martoua dy Jironal. „Ano, k tomuto závěru jsem nakonec dospěl.“

Palli prudce vydechl. „Ohavné! Odporná zrada, po všem, co jsme vytrpěli - proklatě, Cazi! Až se dostanu ke dvoru, povím o tom markýzi dy Jironal. Bohové vědí, že je to ten nejmocnější pán v Chalionu. Vsadím se, že společně dokážeme přijít na kloub tomu, jak -“

„Ne!“ Cazaril se na svých polštářích zprudka napřimil, najednou vyděšený. „Ne, Palli! Neříkej dy Jironalovi dokonce ani to, že existuju. Nebav se s ním o tom, nezmiňuj se o mně - když si svět bude myslet, že jsem mrtvý, tím lépe. Kdybych si byl uvědomil, jak to je, byl bych zůstal v Ibře. Prostě... toho nech.“

Palli na něj nevěřicně hleděl. „Ale... Valenda přece není na konci světa. Lidé se tak či tak stejně dozvědí, že jsi naživu.“

„Valenda je poklidné, mírumilovné místo. Nikoho tady neobtěžuju.“

Jiní muži byli stejně stateční, někteří byli silnější; u Palliho to byla chytrost, díky které se v Gotorgetu stal Cazarilovým oblíbeným pobočníkem. Stačilo mu uchopit jedno jediné vlákénko a začal je rozplétat... jeho oči se zúžily, zaleskly se v měkkém světle svící. „Dy Jironal? Osobně? U pěti bohů, co jsi tomu kdy udělal?“

Cazaril se nepohodlně zavrtil. „Myslím, že to nebylo osobní. Myslím, že to byla jen malá... služba. Pro někoho. Malá, snadná služba.“

„Pak tedy dva muži musejí znát pravdu. Bohové, Cazi, kteří dva?“

Palli bude ve svém naléhání pokračovat - Cazaril mu buď nesmí říct nic, na což už bylo příliš pozdě, nebo naopak dost na to, aby mu zabránil udělat cokoli nepředloženého. Nic polovičatého, protože Palli by se tou záhadou stejně zaobíral tak dlouho, dokud by na to nepřišel - dělal to dokonce i teď.

„Kdo by tě mohl tolik nenávidět? Vždycky jsi byl člověk, se kterým se dalo velice dobře vyjít; byl jsi přímo pověstný tím, jak jsi odmítal souboje a případné protivníky jsi nechával, aby zesměšlili sami sebe, tím jak jsi dokázal urovnávat spory, jak jsi uměl usmlouvat ty nejužasnější mírové smlouvy, jak ses vyhýbal jakémukoli paktování. Bastardovo peklo, vždyť ty dokonce ani nesázíš a nehraješ hazardní hry! Malá, snadná služba! Co mohlo vyprovokovat takovou nesmiřitelnou krutou zášť vůči tobě!“

„Strach. Tedy alespoň myslím.“

Palli v údivu zkřivil rty.

„A pokud se o tom dozvíš, budou se bát i tebe. Není to věc, do které je radno se plést. Chci, aby ses od toho držel dál, Palli.“

„Pokud je to až takový strach, pak mne činí podezřelým už jen skutečnost, že jsme spolu vůbec mluvili. Jejich strach v kombinaci s mou nevědomostí - bohové, Cazi! Neposílej mne do bitvy s šátkem přes oči!“

„Já už nikdy nechci posílat žádného člověka do žádné bitvy!“ Prudkost jeho vlastního hlasu ohromila dokonce i samotného Cazarila. Palliho oči se rozšířily. Ale v tu chvíli napadlo Cazarila řešení, jak využít Palliho nenasytnou zvědavost proti němu. „Když ti řeknu, co vím, dáš mi svoje slovo, že se tím přestaneš zabývat? Že to nebudeš vyšetřovat, že se o tom před nikým slovem nezmiňuješ, že o tom nebudeš mluvit se mnou - žádné temné narážky, žádný tanec na tenkém ledě...“

„Myslíš to, co teď děláš ty se mnou?“ opáčil Palli suše.

Cazaril zabručel, napůl pobaveně, napůl bolestí. „Přesně tak.“

Palli se na truhle opřel o zeď a promnul si rty. „Obchodník,“ řekl přátelsky. „Nutí mne koupit si prase v pytli, aniž bych se na něj podíval.“

„Chro, chro, chro,“ zabručel Cazaril.

„Ale no tak, Cazi. Poslyš, já si nejsem vědom toho, že bys nás někdy zavedl na zrádné území nebo do pastí. Věřím tvému úsudku - přesně do té míry, jako ty věříš mé diskretnosti. Dávám ti na to svoje slovo.“

Dokonalý protiúder. Cazaril jej nemohl než obdivovat. Povzdechl si. Po Palliho slovech zůstal chvíli sedět v tichosti, třídil si v hlavě myšlenky. Kde začít? Nebyl v koncích proto, že by si to mnohokrát nebyl procházel zas a znovu ve své mysli. Byl to ten nejvytříbenější příběh, jaký znal, jenže ještě nikdy neprošel přes jeho rty.

„Dá se to vypovědět docela rychle. Donda dy Jironal jsem poznal před čtyřmi, vlastně ne, před pěti, ano, už je to pět let. Zúčastnil jsem se Guaridova tažení v té jeho malé pohraniční válce proti šílenému roknarskému knížeti Olusovi, však víš, tomu chlapíkovi, který měl ve zvyku pohřbívat své nepřátele až po pás do výkalů a pak je upalovat zaživa, tomu, kterého nakonec, asi po roce, zabili jeho vlastní tělesní strážci.“

„Ach, ano. Slyšel jsem o něm. Říká se, že sám skončil hlavou dolů ve výkalech.“

„Existuje několik verzí. Nicméně v té době byl stále ještě u moci. Pán dy Guarida zahnal Olusovu armádu - nu, spíš chátru - vysoko do kopců na kraji jeho knížectví. Pán Dondo a já jsme byli posláni jako vyslanci pod vlajkou vyjednávačů, abychom Olusovi doručili ultimátum a dohodli podmínky jeho kapitulace a výkupné. Vyjednávání dopadlo... špatně a Olus usoudil, že k vyřízení vzkazu shromážděným pánům Chalionu o jeho neochotě vzdát se je zapotřebí pouze jednoho posla. A tak si Donda a mě postavil do svého stanu obklopeného čtyřmi z jeho obludných strážných s meči a dal nám na vybranou. Kterýkoli z nás setne tomu druhému hlavu, bude moci odjet zpátky k našim liniím. Pokud oba odmítneme, pak zemřeme a on pošle naše hlavy zpátky katapultem.“

Palli otevřel ústa, ale jedinou poznámkou, na kterou se zmohl, bylo: „Ach.“

Cazaril se nadechl. „Dostal jsem šanci jako první. Odmítl jsem meč. Olus mi tím svým zvláštním úlisným hlasem pošeptal: ‚V této hře nemůžeš vyhrát, pane Cazarile.‘ Já mu na to řekl: ‚Já vím, m'hendi. Ale mohu tebe přinutit prohrát.‘ Chvilí byl zticha, pak se jen zasmál. Potom se otočil a dal šanci Dondovi, který byl zelený jako mrtvola...“

Palli se zavrtěl, ale nepřerušil hojen Cazarilovi tiše pokynul, aby pokračoval.

„Jeden ze strážných mě srazil na kolena, popadl mě za vlasy a stlačil mi hlavu na podnožku. Dondo - sekl.“

„Strážného do ruky?“ vyhrkl Palli nedočkavě.

Cazaril zaváhal. „Ne,“ řekl nakonec. „Olus v posledním okamžiku vrazil svůj meč mezi nás a Dondův meč sjel dolů po jeho čepeli a sklouzl.“ Cazaril stále v duchu slyšel ostré skřípavé skřípí kovu o kov. „Utržil jsem jen modřinu vzadu na krku, která byla černá celý měsíc. Dva ze strážných vyrvali Dondovi meč z ruky. A pak nás oba vysadili na koně a poslali zpátky do dy Guaridova tábora. Když mi přivazovali ruce k sedlu, Olus ke mně opět přišel a pošeptal mi: ‚Teď uvidíme, kdo prohraje.‘“

Byla to velmi tichá jízda zpátky. Dokud jsme nebyli na dohled od našeho tábora; tehdy se Dondo otočil, vůbec poprvé se na mě podíval a řekl: ‚Jestli někdy někomu povíš, k čemu tam došlo, zabiju tě.‘ A já na to: ‚Neměj strach, pane Dondo. Já vyprávím u tabule pouze zábavné příběhy.‘ Raději jsem měl držet jazyk za zuby. Teď už to vím, a přesto... možná by to stejně bylo k ničemu.“

„On ti ale vděčí za svůj život!“

Cazaril zavrtěl hlavou a odvrátil pohled. „Viděl jsem jeho duši svlečenou donaha. Pochybuji, že mi tohle může někdy v životě odpustit. Nu, já o tom samozřejmě nikdy nikde nemluvil, a on to nechal být. Myslel jsem si, že na to zapomněl. Jenže pak přišel Gotorget, a pak... nu. Pak přišlo to, co bylo po Gotorgetu. A teď jsem dvojnásob prokletý. Pokud se Dondo někdy dozví, pokud si uvědomí, že moc dobře vím, jak se stalo, že jsem byl prodán do otroctví, jakou bude mít podle tebe můj život cenu pak? Ale pokud budu mlčet a neudělám nic, co by mu to připomnělo... možná už na to zapomněl. Já jen chci, aby mě všichni nechali na pokoji, aby mě na tomto poklidném místě nikdo ničím neobtěžoval. On má v těchto dnech jistě mnohem nebezpečnější nepřátele.“ Otočil tvář zpátky k Pallimu a nervózně řekl: „Nikdy se o mně nezmiňuj před žádným z Jironalů. Nikdy. Nikdy jsi neslyšel příběh, který jsem ti teď vyprávěl. Sotva mě znáš. Pokud jsi mne měl někdy rád, Palli, nech to být.“

Palli měl rty stisknuté k sobě. Jeho přísaha jej bude vázat, pomyslel si Cazaril. Palli přesto udělal malé, bezmocné gesto. „Jak si přeješ, ale, ale... prokletě. Prokletě.“ Dlouho hleděl přes šerou komnatu na Cazarila, jako by v jeho obličejí pátral po kdovičem. „To není jen strašlivé vysvětlení pro ten vous. Celkově ses hodně změnil.“

„Opravdu? To je dobře.“

„Jak...“ Palli odvrátil pohled, pak se podíval zpátky. „Jak zlé to opravdu bylo na galejích?“

Cazaril pokrčil rameny. „Měl jsem při vši své smůle štěstí. Přežil jsem. Mnohým se to nepodařilo.“

„Člověk slyší různé strašlivé příběhy, jak jsou otroci týráni nebo... zneužíváni...“

Cazaril se poškrábal na zarostlé bradě. „Ty příběhy nejsou ani tak moc nepravdivé jako spíš překroucené, přehnané - výjimečné události považované za denní chléb. Ti nejlepší kapitáni se k nám chovali asi tak, jako se dobrý farmář chová ke svým zvířatům. S určitou neosobní laskavostí. Měli jsme jídlo, vodu - haha -tělesný pohyb, dostatečnou hygienu, aby nás uchránila před nemocemi a v dobré kondici. Když otroka zmlátíš do bezvědomí, nemůže pak dobře veslovat, jak jistě víš. Nicméně, tento druh fyzické... disciplíny byl vyžadován pouze v přístavu. Jakmile jsme byli na moři, voda všechno nahradila.“

„Nerozumím.“

Cazaril zvedl obočí. „Proč rozbíjet muži kůži nebo hlavu, když mu můžeš zlomit srdce jednoduše jen tím, že ho hodíš do moře jako návnadu pro velké ryby? Jak rádi jsme plavali zpátky k lodi, a prosili Roknary a žebrali a slibovali jim, že zase budeme poslušní otroci.“

„Tys byl vždycky dobrý plavec. To ti jistě pomohlo snášet to lépe než ostatní?“ V Palliho hlase zaznívala naděje.

„Obávám se, že to bylo právě naopak. Muži, kteří klesli pod vodu jako kámen, zemřeli milosrdně rychle. Zamysli se nad tím, Palli. Já jsem to udělal.“ Dělal to stále, pokaždé, když se v noci s trhnutím napřímil v posteli, milosrdně probraný z nějaké strašlivé noční můry, při které se mu zavírala voda nad hlavou. Nebo z ještě horší... „Jednou, když mistr veslařů hrál tuhle svoji malou hru s jedním vzpurným Ibráncem, zvedl se neočekávaně vítr, a kapitán, dychtivý dostat se do přístavu dřív, než vypukne bouře, odmítl vrátit se pro něj s lodí. Ibráncovy odeznívající výkřiky se odrážely ozvěnou nad vodou, zatímco se loď vzdalovala, byly stále slabší a slabší... Kapitán srazil mistrovi veslařů ze mzdy cenu za toho otroka jako trest za jeho špatný úsudek, a ten byl pak kvůli tomu celé týdny nevrlý.“

Palli chvíli zaraženě mlčel, pak řekl jen: „Och.“

Och... opravdu. „Ujišťuji tě, že moje pýcha - a moje ústa - mi zaručily nejeden výprask, když jsem poprvé přišel na palubu, jenže tehdy jsem sám sebe stále ještě považoval za chalionského šlechtice. Zlomil jsem se... až později.“

„Ale... nebyl jsi... neučinili tě objektem... chci říct, nezneužili tě k nějakému ohavnému... ehm...“

Světlo bylo příliš slabé, než aby se v něm dalo rozpoznat, zda Palli zrudl, ale Cazarilovi nakonec došlo, že se snaží vyzvědět tím svým ustaraným a popleteným způsobem, jestli byl Cazaril znásilněn. Zkřivil rty do chápavého úsměvu.

„Myslím, že si pleteš roknarské loďstvo s darthakanským. Obávám se, že tyto pověsti jen představují něčí zbožné přání. Podle roknarského kacířského náboženství, které vyznává pouze čtyři bohy, je bizarní láska mezi muži, která tady u nás spadá do říše Bastardových záležitostí, u Roknarů zločinem. Roknarští teologové tvrdí, že Bastard je démon, stejně jako jeho Otec, a ne bůh po své svaté Matce, a tak nás nazývají uctívači ďábla - což je hluboká urážka Paní Jara, jak si myslím, stejně jako ubohého Bastarda samotného, protože žádal snad on, aby se narodil? Muže přistížené při homosexuálním styku tam mučí a věší, a lepší roknarští kapitáni to netolerují na palubách svých lodí ani mezi svými muži, ani mezi otroky.“

„Ach tak,“ vydechl si Palli úlevně. Ale pak, protože to byl Palli, se neopomenul zeptat: „A ti horší roknarští kapitáni?“ „Těm bylo jedno, co se na jejich lodích dělo. Mně se to naštěstí nestalo - myslím, že jsem byl až příliš kostnatý - ale někteří z mladších mužů, pohlednějších chlapců... My otroci jsme věděli, že oni jsou naše oběť, a snažili jsme se být k nim laskaví, když se pak vraceli na svoje lavice. Někteří plakali. Jiní se naučili využívat tuto smůlu ve svůj prospěch... jen málo z nás jim nepřálo porce jídla navíc nebo nicotné odměny tak draze koupené. Byla to nebezpečná hra, protože Roknarští, kteří se s nimi v tajnosti miliskovali, se na ně pak mohli v kterémkoli okamžiku vrhnout a zabít je, jako by tím mohli zavraždit svůj vlastní hřích.“

„Z tvého vyprávění mi vstávají vlasy na hlavě. Myslel jsem, že toho vím hodně a že se vyznám, ale... ech. Ale aspoň jsi byl ušetřen toho nejhoršího.“

„Já nevím, co bylo nejhorší,“ řekl Cazaril zamyšleně. „Jednou jsem byl zneužit v krutém žertu, který měl vyplnit jedno pekelné odpoledne. Ve srovnání s tím, co se stávalo některým chlapcům, to vypadalo jako přátelské gesto, a přitom žádný Roknar neriskoval, že by kvůli tomu měl viset.“ Cazaril si uvědomil, že o tomto incidentu nikdy nikomu nevyprávěl, ani laskavým akolytům v chrámové nemocnici a rozhodně ne nikomu v provincařině domácnosti. Až doposud neměl nikoho, s kým by si o tom mohl popovídat. Pokračoval téměř dychtivě. „Náš korzár se dopustil té chyby, že napadl pomalu se vlekoucí loď jistého brajarského kupce a až příliš pozdě zpozoroval jeho doprovodné galéry. Jak nás tak honili, odpadl jsem u svého vesla, omdlel jsem horkem. Aby ze mě měl mistr veslařů i navzdory mé slabosti nějaký užitek, nechal mě vyvléknout z řetězí, svléknout a pověsit přes zábradlí na zádi, s rukama přivázanými ke kotníkům, abych urážel naše pronásledovatele svou holou zadnicí. Nebyl jsem schopen říct, zda byly šipy z kuší, které se zabodávaly do zábradlí nebo zádě kolem mne známkou dobré, či naopak špatné mušky ze strany brajarských lučištníků, ani z milosrdenství jakého boha jsem s několika z nich v mé zadnici ne-vypustil duši. Snad si mysleli, že jsem Roknar. Možná se pokoušeli ukončit mé trápení.“ Když Cazaril viděl, jak na něj Palli třeští oči, raději se rozhodl vypustit některé z absurdnějších detailů. „Víš, jak jsme v Gotorgetu těch několik měsíců před koncem žili v ustavičném strachu, dokud jsme si na něj nezvykli, na ten druh neutuchající hlodavé bolesti v útrokách, dokud jsme se nenaučili ignorovat ji, přestože nikdy úplně neodešla?“

Palli přikývl.

„Já jsem ale zjistil, že... je to divné. Vlastně ani nevím, jak to říct.“ Nikdy předtím neměl příležitost pokusit se formulovat to slovy, až doposud. „Zjistil jsem, že existuje místo mimo strach. Když už to tělo a mysl prostě nemohou vydržet. Svět, čas... se nově uspořádají. Můj srdeční tep zpomalil, přestal jsem se potit a slinit... bylo to, téměř jako bych upadl do posvátného transu. Když mě tam Roknarští pověsili, plakal jsem strachy a hanbou, agónií a znechucením z toho všeho. Jakmile Brajarští konečně zanechali pronásledování a mistr veslařů mě nechal sundat, celého pokrytého puchýři od slunce... smál jsem se. Roknaři si mysleli, že jsem se zbláznil, a totéž si říkali moji ubozí druhové veslaři, ale já si to nemyslel. Celý svět byl jaksí... nový.“

Samozřejmě, celý můj svět byl jen několik málo kroků dlouhý, vyrobený ze dřeva, a houpal se na vodě... a všechen čas tam představovalo jen obracení přesýpacích hodin. Plánoval jsem si svůj život od hodiny k hodině tak pečlivě, jako si někdo plánuje rok, a nikdy ne víc než hodinu. Všichni lidé byli najednou laskaví a krásní, každý svým způsobem, Roknaři i jejich otroci, lidé urozeného i prostého původu, a já byl se všemi přítel a usmíval jsem se. Už jsem se nebál. Nicméně jsem si dával pozor na to, abych u vesla už nikdy neomdlel.“ Zamyšleně zpomalil. „Takže kdykoli se do mého srdce znovu vkrade strach, mám z toho větší radost než z čehokoli jiného, protože to беру jako znamení, že už nejsem šilený. Nebo že se možná konečně zotavuji. Strach je můj přítel.“ Vzhledl s omluvným úsměvem.

Palli tam seděl, přitisknutý zády ke zdi, nohy měl napjaté, tmavé oči kulaté jako talířky, na tváři strnulý úsměv. Cazaril se zasmál nahlas.

„U pěti bohů, Palli, odpusť. Nechtěl jsem si z tebe udělat dutou vrbou, které bych mohl svěřit svá tajemství, abys je pak bezpečně odvezl.“ Nebo možná chtěl, protože Palli koneckonců zítra odjíždí. „Budeš s sebou vláčet nestejnorodou snůšku. Omlouvám se.“

Palli mávl nad jeho omluvou rukou, jako by chtěl zaplácnout bodavou mouchu. Jeho rty se pohnuly. Polkl a podařilo se mu zeptat: „Jsi si jistý, že to nebyl sluneční úžeh?“

Cazaril se zasmál. „Och, ten jsem měl samozřejmě taky. Jenže ten, pokud tě rovnou nezabije, pomine za den či dva. Tohle trvalo... měsíce.“ Až do toho posledního incidentu s vydešeným ibranským chlapcem a Cazarilova následného zbičování málem k smrti. „My otroci...“

„Přestaň s tím!“ vykřikl Palli, prohrabávaje si vlasy rukama.

„Přestaň s čím?“ nechápal Cazaril.

„Přestaň to říkat. My otroci. Jsi chalionský šlechtic!“

Cazaril se zašklebil. Laskavým hlasem pak řekl: „Tak tedy raději my šlechtici u našich vesel? My potíci se, močíci pod sebe na palubu, klející, námahou chroptící urození pánové? Já myslím že ne, Palli. Na galejích nejsou žádní páni nebo knáni. Byli jsme lidé nebo zvířata, a kdo byl kdo, nemělo nic společného s původem či krví. Tou nejkrásnější lidskou bytostí, kterou jsem tam kdy potkal, byl jeden koželuh, a já bych mu teď zlíbal nohy radostí, kdybych se dozvěděl, že to přežil. My otroci, my páni, my blázni, my muži a ženy, my smrtelníci, my hračky bohů - všechno je jedna a tatáž věc,

Palli. Pro mne jsou teď všichni stejní.“

Palli se dlouze nadechl a pak náhle změnil téma a začal hovořit o bezvýznamné záležitosti organizace své družiny z příslušníků Dceřina vojenského řádu. Cazaril mu udělil pár užitečných rad týkajících se ošetřování hniloby kůže a projevů infekcí na koňských kopytech. Brzy poté Palli odešel - nebo spíš utekl - do noci. Spořádaný ústup, ale Cazaril věděl své.

Se svými bolestmi a svými vzpomínkami ulehl ke spánku, který ale navzdory dobrému jídlu a vínu dlouho nepřicházel. Strach byl možná jeho přítel, pokud to nebylo jen jalové chvástání kvůli Pallimu, ale bylo zřejmé, že bratři dy Jironalové jeho přáteli nejsou. Ono Roknarští nahlásili, že jsi zemřel na náhlou horkost byla nepopiratelná lež, chytrá lež, prakticky až do nynějška neověřitelná. Nu, tady v pokojné Valendě byl určitě dobře ukrytý.

Nezbývalo mu než doufat, že Palliho dostatečně důrazně upozornil, aby na dvoře v Cargedossu našlapoval obezřetně a nešlápl nevědomky do hromady hnoje. Cazaril se překulil ve tmě a šeptem se pomodlil k Paní jara za Palliho bezpečí. A taky ke všem bohům i k Bastardovi za ochranu všech, kdo byli té noci na moři.

KAPITOLA 6

Iselle již nebyla pozvána, aby si na chrámové slavnosti konané při příchodu léta zopakovala svou roli Paní jara, protože této úlohy se obvykle zhostila žena nedávno provdaná. Velmi plachá a ostýchavá mladá nevěsta předala trůn avatara vládnoucího boha stejně způsobilé matroně obtěžkané dítětem. Cazaril viděl koutkem oka, jak si božský Svaté rodiny ztěžka vydechli úlevou, když obřad dospěl k závěru, tentokrát bez jakýchkoli nemilých překvapení.

Život zpomalil. Cazarilovy žačky vzdychaly a zívaly v dusné učebně, zatímco odpolední slunce spékalo kameny bašty, a stejně tak vzdychal jejich učitel. Jednu upocenou hodinu náhle ukončil a zrušil na toto roční období všechny lekce po odpoledním jídle. Jak řekla Betriz, zdálo se, že royina Ista na tom začíná být lépe, s tím jak se dny prodlužovaly a slunečního světla přibývalo. Častěji přicházela pojist se svou rodinou a téměř každé odpoledne seděla se svými společníci ve stínu pokroucených ovocných stromů na konci provincařiny květinové zahrady. Její strážní jí nicméně nedovolili vystoupit k závrtně vysokým vízkám nahoře na cimbuří, které měly v takové oblibě Iselle s Betriz, a kam obě unikaly před horkem a nevlídností různých postarších osob, jež zrovna neměly v přílišné oblibě výstupy po schodech.

Jednoho parného horkého dne následujícího po nezvykle silném nočním dešti zašel Cazaril, vyhnán dusnou stísněností své komnaty, do zahrady, kde si hledal pohodlnější posezení. Kniha, kterou třímal v podpaždí, byla jedna z těch mála ze skrovné hradní knihovny, které dosud nečetl, i když ne že by Ordolova Pětinasobná stezka duše: O pravých cestách kvintariánské teologie byla zrovna jeho vášní. Možná, že s jejími listy třepetajícími se mu volně v klíně bude vypadat učeněji pro náhodné kolemjdoucí, i když to pravděpodobně dopadne tak, že si zdřímne. Obešel růžemi porostlou zahradní besídku a tu se náhle zastavil, protože spatřil royinu ve společnosti jedné z jejích dam s vyšívacím rámem, jak sedí na lavičce, kam se chtěl posadit sám. Když ženy vzhledly, vyhnul se páru vzteklých včel a vysekl jejich směrem omluvnou úklonu, že je neúmyslně vyrušil.

„Zůstaň, kastillare dy... Cazaril, je to tak?“ řekla tiše Ista, když se otočil k odchodu. „Jak moje dcera pokračuje ve studiích?“

„Velmi dobře, moje paní,“ odpověděl Cazaril, který se k ní otočil zpátky a sklonil hlavu. „Dělá pokroky v aritmetice a geometrii a je velmi, ehm, vytrvalá v darthakanštině.“

„Dobře,“ řekla Ista. „To je dobře.“ Krátce pohlédla stranou přes sluncem zalitou zahradu.

Její společnice se sklonila nad svým rámem, aby zavázala nit. Paní Ista nevyšívala. Cazaril slyšel šeptat jednu služebnou, že ona a její dámy vyšívaly půl roku pracnou oltářovou pokrývku pro chrám. Právě když dodělávaly poslední stehy, royina ji najednou popadla a spálila ji v krbu své komnaty, když ji tam její společnice nechaly chvíli o samotě. Ať už byl ten příběh pravdivý či ne, nedržela dnes v prstech žádnou jehlu, jenom růži.

Cazaril pátral v jejím obličejí po hlubším poznání. „Říkal jsem si... měl jsem v úmyslu zeptat se vás, moje paní, zda si mne pamatujete ze dnů, když jsem zde sloužil vašemu vznešenému otci jako páže. Je to už mnoho let, takže by nebylo divu, kdybyste na mne zapomněla.“ Troufl si usmát se. „Tehdy jsem neměl vous.“ Přitiskl si dlaň přes dolní polovinu obličeje, aby vous zakryl.

Ista se na něj v odpověď usmála, ale její obočí se nakřčilo v úsilí o poznání, které bylo očividně marné. „Je mi líto. Můj otec měl během let mnoho pážat.“

„Vskutku, byl to velký pán. Nu, na tom nezáleží.“ Cazaril si přendal knihu z ruky do ruky, aby skryl zklamání, a usmál se ještě omluvněji. Předtím se obával, že její zapomnětlivost má co do činění s jejím nervovým stavem. Pravděpodobně se jí spíš nikdy nezapsal do paměti, dychtivé mladé ženě hledící spíš kupředu a vzhůru než dozadu a dolů.

Royinina společnice, shánějící se po své krabičce s vyšívacími nitěmi, tiše zaklela: „K čertu,“ a vzhledla s otázkou v očích na Cazarila. „Můj pane dy Cazaril,“ řekla a mile se usmála. „Pokud by to pro tebe nepředstavovalo problém, mohl bys zde zůstat a dělat mé paní společnost, zatímco já si doběhnu do své komnaty pro tmavozelené hedvábí?“

„Nebude to pro mě vůbec žádný problém,“ ujistil ji Cazaril automaticky. „Tedy, ehm...“ Pohlédl na Istu, která vyrovnaně hleděla zpátky na něj se znepokojivým nádechem ironie v očích. Ne, tady se nemusel ničeho obávat. Ista nikdy nemívala záchvaty hysterického křiku. Dokonce i slzy, které někdy viděl v jejích očích, tryskaly tiše. Istina společnice vstala a Cazaril ji obdařil mírnou úklonou. Popadla ho za rameno a odvedla si ho kousek dál kolem besídky.

Musela se postavit na špičky, aby mu mohla pošeptat do ucha: „Všechno bude v pořádku. Hlavně před ní nezmiňuj pána dy Lutez. A zůstaň tu s ní, dokud se nevrátím. Pokud sama začne znovu mluvit o starém dy Lutezovi, tak... prostě ji tu nenechávej.“ S těmito slovy odešla.

Cazaril si nemohl pomoci, ale zvažoval riziko, jaké by jej očekávalo, kdyby o dy Lutezovi začal mluvit.

Výjimečný, oslnivý pán dy Lutez byl po třicet let nejbližším rádcem zesnulého royi Iase - přítel z dětství, bratr ve zbrani, laskavý společník. Ias jej během let obdařil každou možnou poctou, která byla v jeho pravomoci, učinil jej

provincareem dvou krajů, kancléřem Chalionu, maršálem oddílů domácí stráže a mistrem bohatého Synova vojenského řádu - všechno k tomu, aby měl větší moc a mohl lépe ovládat a utlačovat ostatní, reptali lidé. Mezi jeho nepřáteli i obdivovateli se šeptalo, že skutečným royou je v Chalionu dy Lutez, tedy kromě jména. A Ias že je jeho royina...

Cazaril se někdy divil, zda to byla z Iasovy strany slabost, či moudrost, že nechal dy Luteze dělat špinavou práci a snášet za royu veškeré stížnosti urozených pánů, a roya sám se pak mohl honosit přezdívkou Ias Dobrý. I když rozhodně ne, připustil si Cazaril v duchu, Ias Silný, ani Ias Moudrý, ba dokonce ani Ias Šťastný. Byl to dy Lutez, kdo zařídil Iasův druhý sňatek s paní Istou, čímž učinil přítrž neodbytným lžím kolujícím mezi vysoce urozenými pány Cargedossu o nepřírozené lásce mezi royou a jeho životním přítelem. A přesto...

Pět let po sňatku upadl dy Lutez náhle a smrtelně v royouv nemilost a byl zbaven všech poct. Obviněn ze zraedy zemřel na následky krutého mučení v žalářích Zangre, největší královské pevnosti v Cargedossu. Mimo chalionský dvůr se šeptalo, že jeho skutečnou zradou bylo to, že se zamiloval do mladé royiny Isty. V intimnějších kruzích pak kolovaly ještě tlumenější šepoty o tom, že Ista přesvědčila svého manžela, aby jejího nenáviděného soka v lásce konečně odstranil.

Jakkoli byl jejich trojúhelník uspořádaný, ve scvrkávající se geometrii smrti se zbortil ze tří bodů ve dva, a pak, s tím jak Ias obrátil tvář ke zdi a zemřel necelý rok po dy Lutezovi, v jeden. A Ista vzala svoje děti a utekla ze Zangre. Nebo odtamtud byla vypovězena.

Dy Lutez. Nezmiňuj se před ní o dy Lutezovi. Nezmiňuj se tudíž o většině historie Chalionu po celou uplynulou generaci a půl. Dobrá.

Cazaril se vrátil k Istě a opatrně se posadil na sedátko její nepřítomné společnice. Ista začala otrhávat svou růži, ne prudce, ale velmi něžně a systematicky. Obírala jeden okvětní plátek po druhém a kladla je na lavičku vedle sebe do vzoru napodobujícího jejich původní formu, do stále se zmenšující spirály.

„Minulou noc mne ve snách navštívili ztracení mrtví,“ pokračovala Ista nenuceně. „Ačkoli ve skutečnosti to byly falešné sny. Navštěvují tebe někdy tvoji mrtví, Cazarile?“

Cazaril zamrkal a usoudil, že Ista je až příliš soustředěná, než aby tohle mohl být projev slabomyslnosti, i když mluvila trochu nejasně. Kromě toho neměl problém pochopit význam jejích slov, což by jistě nebylo možné, kdyby byla šilená. „Někdy se mi zdá o mém otci a matce. Po krátký čas noci chodí a mluví, jako když žili... a tak vždycky lituji, že se probudím a opět je ztratím.“

Ista přikývla. „Falešné sny jsou smutné. Ale opravdové sny jsou kruté. Bohové jsou k tobě milostiví, Cazarile, když tě šetří hrůz skutečných snů.“

Cazaril se zamračil a naklonil hlavu na stranu. „Všechny moje sny jsou jen bláznivé propletence a při probuzení se rozpouštějí jako dým a pára.“

Ista sklonila hlavu ke své listů zbavené růži. Nyní skládala do drobného vějířku uprostřed kruhu z okvětních plátků zlaté prašné tyčinky, jemné jako kousičky hedvábí. „Skutečné sny sedí jako olovo v srdci a žaludku. Váží dost na to, aby... utopily tvou duši v žalu. Skutečné sny přežívají i za bílého dne. A přesto nás stále zrazují, stejně jistě, jako může jakýkoli člověk z masa a kostí spolknout svoje vyvrácené sliby, jako pes svou vyvrženou večeři. Nevkládej svou víru ve sny, kastillare. Nebo v lidské sliby.“ Zvedla tvář od seskupení okvětních lístků a její oči byly najednou soustředěné.

Cazaril si rozpačitě odkašlal. „Nikoli, paní, to by bylo pošetilé. Ale je příjemné vidět čas od času svého otce, byť jen ve snu, protože žádným jiným způsobem se s ním už nesetkám.“

Obdařila ho zvláštním úsměvem. „Ty se svých mrtvých nebojíš?“

„Ne, moje paní. Ne ve snech.“

„Možná tvoji mrtví nejsou moc děsiví.“

„Po většinu času ne, moje paní,“ souhlasil.

Vysoko ve zdi pevnosti se dokořán otevřelo křídlové okno. Vyklonila se z něj Istina společnice a pohlédla dolů do zahrady. Zjevně ujistěná pohledem na svou paní zabranou do klidné konverzace se svým opotřebovaným dvořanem zamávala a znovu zmizela.

Cazaril si říkal, jak Ista tráví svůj čas. Zjevně nevyšívá, ani se nezdálo, že by byla nadšená čtenářka, ani si nevydržovala svoje vlastní hudebníky. Cazaril ji sporadicky vídal na modlitbách, některé týdny trávila hodiny v síni předků nebo, což se stávalo mnohem zřídka, se doprovázená svými dámami a dy Ferrejem odebrala dolů do chrámu ve městě, ačkoli nikdy ve chvílích, kdy byl přeplněný. Jindy uplynuly celé týdny, kdy se zdálo, že bohům vůbec nevěnuje pozornost. „Nacházíš hodně útěchy v modlitbách, paní?“ zeptal se zvědavě.

Vzhlédla a usmála se na něj o něco přátelštěji. „Já? Já nenacházím útěchu nikde. Bohové mi provedli krutý zert. Ráda bych jim tu službu oplatila, jenže zadržují mé srdce a můj dech jako rukojmí pro své rozmary. Mé děti jsou vězni osudu. A osud tady v Chalionu zešílel.“

Cazaril váhavě řekl: „Já myslím, že existují horší vězení než tato slunná pevnost, paní.“

Její obočí vylétlo vzhůru. Opřela se na lavičku. „Ach, ano. Byl jsi někdy na Zangre, v Cargedossu?“

„Ano, když jsem byl mladší. Teď už dlouho ne. Byla to rozlehlá země staveb, uliček a nádvoří. Dobrou polovinu času jsem tam byl ztracený.“

„To je zvláštní. Já jsem se tam taky ztratila... straší tam, víš.“

Cazaril zvažoval tuto věcnou poznámku. „To mě ani nepřekvapuje. Je povahou každé velké pevnosti, že v ní umírá tolik lidí, kolik ji stavělo, získávají ji a ztrácejí... lidé Chalionu, proslulí roknarští stavitelé před námi, první králové a lidé ještě před nimi, o kterých jsem si jistý, že kdysi žili v jeho jeskyních, daleko v hlubinách času. Je to už prostě takové místo.“ Po celé generace vznešený domov royů a urozených lidí - na Zangre ukončily svůj život celé řady mužů a žen, někteří docela pozoruhodně... jiní v tajnosti. „Zangre je starší než Chalion sám. To znamená, že se to tam... hromadí.“

Ista začala něžně ulamovat trny ze svého růžového stonku a klást je do řady jako zuby pily. „Ano. Hromadí. To je

přesně ten výraz. Zangre hromadí neštěstí jako velká nádrž, stejně jako jeho kanály sbírají dešťovou vodu. Udělal bys dobře, kdyby ses Zangre do budoucna vyhnul, Cazarile.“

„Nemám v úmyslu navštívit dvůr, moje paní.“

„Já po tom kdysi toužila. Celým svým srdcem. Jenže se až příliš často stává, že jako odpovědi na naše modlitby přicházejí ty nejkrutější kletby bohů, víš? Modlitba je nebezpečná věc. Myslím, že by ji měli postavit mimo zákon.“ Začala ze svého stonku odlupovat tenké zelené proužky, pod kterými se objevily jemné linie bílé dužiny.

Cazaril neměl ponětí, co na to říct, a tak se jen váhavě pousmál.

Ista začala rozdělovat oloupaný stonek po délce vpůli. „Pánu dy Lutez bylo předpovězeno, že by se neměl nikdy utopit, s výjimkou vrcholku hory. A taky se nikdy nebál plavat, bez ohledu na to, jak kruté byly vlny, protože každý ví, že na vrcholku hory žádná voda není, poněvadž všechna stéká do údolí.“

Cazaril potlačil první známky paniky a nenápadně se rozhlédl kolem, zda se už nevrací její společnice. Zatím nebyla nikde v dohledu. Říkalo se, že pán dy Lutez zemřel na následky mučení vodou v žalářích Zangre. Pod kameny hradu, ale stále dostatečně vysoko nad městem Cargedoss. Na vrcholku kopce. Mlčky si oblízl rty a vypravil ze sebe: „Tohle jsem nikdy neslyšel, když ten člověk ještě žil. Podle mého názoru si to později vymyslel nějaký povídálek, aby to znělo děsivě. Ospravedlňování... má tendenci posmrtně narůstat, aby odpovídalo tak působivému konci, jako byl ten jeho.“

Její rty se rozdělily ve zvláštním druhu úsměvu. Roztrhla poslední vlákna stonku od sebe, položila si je na kolena uhladila je naplocho. „Ubohý Cazarile! Kdy ses stal tak moudrým?“

Cazaril byl spasen od snahy vymyslet si nějakou odpověď Istinou společnicí, která se vynořila ze dveří bašty s přádemkem barevného hedvábí v ruce. Cazaril se zvedl a uklonil se royině. „Vaše společnice se vrací...“

Při odchodu se mírně uklonil. Žena mu ještě naléhavě pošeptala: „Chovala se rozumně, můj pane?“

„Ano, dokonale.“ Svým způsobem.

„Nic o dy Lutezovi?“

„Nic... pozoruhodného.“ Zajisté nic, o čem by se s ní on chtěl bavit.

Společnice si vydechla úlevou a šla dál, pokoušejíc se o úsměv. Ista ji pozorovala se znuděnou shovívavostí, když začala brebentit o všech předmětech, které musela převrátit a zpřeházet, aby našla svoje zatoulané přádekno. Cazarilovi přelétlo myslí, že žádná provincařina dcera, ani matka Iselle, by přece nemohla být mdlého rozumu.

Pokud Ista hovořila s lidmi ze své poněkud omezenější společnosti ve stejných tajemných myšlenkových skocích jako s ním, nebylo divu, že kolovaly řeči o jejím šílenství, a přesto... její příležitostná nesrozumitelnost mu připadala spíš jako zašifrované vzkazy než jako pouhé nesmysly. Těžko postižitelná vnitřní konzistence, jen kdyby se k ní dal nalézt klíč. On ho rozhodně neměl. A ne že by se to samé nedalo říct rovněž o některých družích šílenství, která viděl...

Sevřel svoji knihu a odešel si vyhledat nějaké stinné místo.

Léto pokračovalo lenivým tempem, které zklidňovalo Cazarilovu mysl i jeho tělo. Jenom nešťastný Teidez se nad tou nečinností rozčiloval, poněvadž jeho lovecké výpravy omezovalo horko, roční doba i jeho učitel. A tak alespoň střílel králíky kuší v ranních mlhách kolem hradu, za upřímného potlesku a souhlasu hradních zahradníků. Zkrátka to nebyla jeho roční doba. Ten chlapec byl žhavý, nepokojný a baculatý - pokud se někdy narodil pravý zasvěcenec Syna podzimu, boha lovu, války a chladnějšího počasí, pak jím zajisté byl podle Cazarilova soudu právě Teidez.

Cazarila trochu překvapilo, když jej jednoho horkého poledne na cestě k polednímu jídlu zastavil Teidez s jeho učitelem. Soudě podle jejich zarudlých obličejů byli uprostřed další ze svých divokých hádek.

„Pane Cazi!“ pozdravil jej Teidez bez dechu. „Brával za starého provincara mistr šermíř pážata také na jatka, aby tam porážela mladé býky - aby je učil odvaze ve skutečném boji a neomezoval je na nějaké tanečky v soubojovém ringu?“

„Nu, ano...“

„Vidíš, já ti to říkal!“ vykřikl Teidez na dy Sandu.

„Ale samozřejmě jsme cvičili taky v ringu,“ dodal Cazaril vzápětí ze solidarity, protože dy Sanda ji zjevně potřeboval.

Učitel se zašklebil. „Lákání býků je starý venkovský zvyk, roysei. Není to zrovna vhodný druh výcviku pro urozeného pána. Vám je určeno být šlechticem - přinejmenším! - nikoli řeznickým pacholkem!“

Provincara si v těchto dnech nevydržovala ve své domácnosti žádného mistra šermíře, a tak si zajistila, aby royseův učitel byl zběhlý rovněž v šermu. Cazaril, který příležitostně sledoval jeho hodiny praktického výcviku s Teidezem, respektoval dy Sandovu preciznost. Dy Sandovo umění meče bylo docela pěkné, i když ne brilantní. Poctivé, čestné. Ale pokud dy Sanda i znal nějaké strašné brutální triky, které udržovaly muže v poli naživu, Teidezovi je rozhodně neukazoval.

Cazaril se suše zasmál. „Mistr šermíř nás neučil, abychom byli šlechtici. Učil nás, jak být vojáky. Musím uznat, že jeho stará metoda byla dobrá; jakékoli bitevní pole, na kterém jsem se kdy ocitl, připomínalo spíš řeznický dvůr než soubojové zápasiště. Bylo to ošklivé, ale naučilo nás to našemu řemeslu. A rozhodně to nepřišlo nazmar. Myslím, že těm býkům v konečném důsledku nezáleželo na tom, zda zemřeli poté, co je hodinu honil kolem nějaký blázen s mečem, nebo byli jednoduše znehybněni a bouchnuti do hlavy řeznickou palicí.“ Ačkoli Cazaril sám tuhle záležitost rozhodně nikdy neprotahoval, tak jak to dělali někteří z mladých mužů, kteří se snažili učinit hru s pološilenými zvířaty co nejděsivější a nejnebezpečnější. S trochou praxe se naučil zabít zvíře výpadem meče téměř tak rychle, jak by to dokázal řezník. „Ujist'uji vás, že na bitevním poli jsme nejedli, co jsme zabili, snad jen občas s výjimkou koní.“

Dy Sanda se nad jeho vtípem nesouhlasně zamračil, načež se smířlivě otočil k Teidezovi: „Zítř ráno bychom si mohli vyjít na lov se sokoly, můj pane, pokud to počasí dovolí. A pokud si doděláte svoje úkoly z kartografie.“

„Zábava pro holky, se sokoly a holuby... holuby! Co je mně po nějakých holubech!“ Hlasem plným touhy dodal: „Na royově dvoře v Cargedossu loví na podzim divoké kance v dubovém lese. To je podle mě opravdová zábava, chlapecká zábava. Říkájí, že ta prasata jsou nebezpečná!“

„To je pravda,“ přitakal Cazaril. „Svémi velkými kly dokáží rozpárat psa nebo koně. Nebo i člověka. Jsou mnohem rychlejší, než byste si myslel.“

„Lovil jsi někdy v Cargedossu?“ zeptal se jej Teidez dychtivě.

„Několikrát jsem tam jel se svým pánem, provincarem z Guaridy.“

„Ve Valendě žádní kanci nejsou,“ povzdechl si Teidez lítostivě. „Ale máme tady býky! Alespoň něco. Lepší než holubi. Nebo králíci!“

„Och, lov králíků je ve výcviku vojáků také užitečný,“ prohodil Cazaril konejšivě. „Pro případ, že někdy budete muset honit krysy k jídlu. Je to hodně podobné.“

Dy Sanda se na něj zamračil. Cazaril se usmál a uklonil se jim oběma, ponechávaje Teideze jeho soužení.

Během poledního jídla si Iselle začala prozpěvovat.

„Babičko, je tu takové horko. Nemohly bychom si jít zaplavat do řeky, tak jak to dělá Teidez?“

Jak se léto pomalu vleklo, royseovy odpolední projížďky s jeho učitelem, štolby a pázaty byly nahrazeny odpoledním plaváním v chráněném jezírku v řece kus po proudu od Valendy; stejné místo navštěvovali přehráti obyvatelé hradu, když tady byl Cazaril pázetem. Dámy byly samozřejmě z těchto výletů vyloučeny. Cazaril zdvořile odmítal pozvání připojit se ke skupině; tvrdil, že má povinnosti vůči Iselle. Skutečným důvodem bylo, že svléknutí donaha, aby si zaplavával, by odhalilo všechna stará zla a přikojí vepsaná do jeho kůže, historii, kterou by jen nerad ukazoval okolnímu světu. Nedorozumění s lazebníkem jej stále děsilo.

„To zajisté ne!“ zrohobila se provincara. „To by bylo velmi nemravné.“

„Ne s ním,“ řekla Iselle. „Uděláme si svou vlastní skupinu, dámskou skupinu.“ Otočila se ke Cazarilovi. „Ty jsi říkal, že dámy z hradu chodily plavat, když jsi byl pázetem!“

„Služky, Iselle,“ namítla její babička znaveně. „Prostí lidé. Rozhodně to není zábava pro tebe.“

Iselle zvaldla, horká a zrudlá, špulící rty. Betriz, ušetřená neslušivého zrudnutí, seděla stejně ochable na svém místě, na rozdíl od royessy bledá a znavená. Přinesli polévku. Každý tam seděl a pozoroval svoji kouřící misku s nechutí. Dbajíc na úroveň - jako vždycky - provincara vzala svou lžici a odhodlaně si jako první usrkla tekutiny.

Cazaril najednou řekl: „Ale paní Iselle umí plavat, že ano, Vaše Výsosti? Předpokládám, že ji tomu naučili, když byla mladší?“

„To určitě ne,“ odpověděla provincara.

„Och,“ řekl Cazaril. „Och, proboha.“ Rozhlédl se kolem stolu. Royina Ista s nimi tentokrát nebyla, a tak se zbaven starosti kvůli jistému znepokojivému tématu rozhodl, že se odváží. „To mi připomíná jednu hroznou tragédii.“

Provincara přimhouřila oči, neskočila mu na lep. Betriz nicméně ano. „Och, co se stalo?“

„Stalo se to, když jsem jezdil pro provincara z Guaridy, během potyček s roknarským knížetem Olusem. Olusovy oddíly přejely pod příkrovem noci hranici a zaútočily na nás. Dostal jsem příkaz odvézt dámy z dy Guaridovy domácnosti, než bude město obklíčeno. Nedlouho od svítání, poté, co jsme jeli polovinu noci, jsme přejížděli rozvodněnou řekou. Jednu z provincařiných dvorních dam smetla voda, když spadl její kůň, a byla unášena proudem, společně s pázetem, které jí šlo na pomoc. Než se mi podařilo otočit koně, zmizeli nám z očí... Příštího rána jsme našli o kus dál po proudu jejich těla. Řeka tam nebyla zas tak hluboká, ale ona zpanikařila a neuměla plavat. Malý výcvik mohl proměnit smrtelnou nehodu v pouze děsivou a byly by zachráněny tři lidské životy.“

„Tři?“ nechápala Iselle. „Dvorní dáma, páže...“

„Ta žena čekala dítě.“

„Ach.“

Následovalo hrobové ticho.

Provincara si mnula bradu a po očku Cazarila pozorovala. „To se opravdu stalo, kastillare?“

„Ano,“ povzdechl si Cazaril. Její tělo bylo pohmožděné a dobité, chladné a modře zbarvené, nehybné pod jeho prsty jako jíl, její vodou nasáklé šaty těžké, ale ne tak těžké jako jeho srdce. „Musel jsem to oznámit jejímu manželovi.“

„Huh,“ zabručel dy Ferrej. Nejspolehlivější vypravěč u stolu se tentokrát nepokusil přebít Cazarilův příběh nějakým jiným.

„Nebyl to zážitek, který bych si někdy přál zopakovat,“ dodal Cazaril.

Provincara si odfrkla a odvrátila pohled. Po chvíli řekla: „Moje vnučka přece nemůže chodit plavat nahá do řeky jako nějaký úhoř.“

Iselle se napřímila. „A co kdybychom na sobě měly, ehm, třeba plátěné šaty?“

„To je pravda, když člověk potřebuje plavat při nějaké nehodě, tak na sobě obvykle mívá šaty,“ podotkl Cazaril nápomocně.

Betriz toužebně dodala: „A mohly bychom se při tom dvakrát ochladit. Poprvé když bychom plavaly a podruhé, až bychom pak seděly venku a usychaly.“

„Nemohla by ji učit nějaká dáma z domácnosti?“ přemlouval provincaru Cazaril.

„Ty také neumíš plavat,“ řekla provincara pevným hlasem.

Betriz souhlasně přikývla. „Ty se jen brodí.“ Vzhlédla. „Nemohl bys nás učit ty, jak plavat, pane Cazi?“

Iselle radostně zatleskala. „Ach, ano!“

„Já... ehm...“ zajíkl se Cazaril. Na druhé straně... v této společnosti by si na sobě mohl nechat svoji košili bez jakéhokoli vysvětlování. „Za předpokladu, že... kdyby s námi šly i vaše dámy.“ Pohlédl přes stůl na provincaru. „A samozřejmě pokud by to dovolila vaše babička.“

Provincara po dlouhém mlčení neochotně zabručela: „Dávejte pozor, abyste nenachladly.“

Iselle a Betriz prozíravě potlačily radostné výkřiky, ale neopomněly na Cazarila vrhnout rozzářené pohledy plné vděku. Říkal si, zda si náhodou nemyslí, že si ten příběh s nočním utonutím kvůli nim jen vymyslel.

Lekce plavání začaly téhož odpoledne, s Cazarilem stojícím uprostřed řeky a snažícím se přesvědčit dvě poněkud křečovitě mladé ženy, že se neutopí v okamžiku, kdy si namočí vlasy. Jeho obavy, že to se svým ponurým varováním o bezpečnosti přehnal, postupně přešly, když se obě dívky nakonec uvolnily a naučily se, jak ve vodě splývat. Zcela přirozeně byly jaksi splývavější než Cazaril, i když měsíce strávené u provincarína stolu vyhnaly z jeho tváře hodně z původní vlčí vyzáblosti.

Jeho trpělivost nakonec přinesla své ovoce. Na konci léta se ve vodním řečišti potápěly a plavaly jako dvě vydry. Cazarilovi stačilo sedět po pás ve vodě na mělčině a volat na ně příležitostně rady.

Jeho volba tohoto výhodného místa ve vodě měla jen částečně co do činění s tím, že chtěl zůstat v chladu. Musel uznat, že provincara měla pravdu - plavání bylo neslušné. A jejich volné lněné šaty, promáčené od krku až ke kotníkům a lnoucí ke štíhlým mladým tělům, si přímo činily výsměch z cudnosti, kterou se snažily zachovávat, což na něj mělo ohromující účinek, na který před svými dvěma lehkovážnými svěřenkyněmi samozřejmě nepoukazoval. Ba co hůř, ten účinek byl jako dvojsečný meč. Mokrý úzký lněný kalhoty lnoucí k jeho slabinám natolik odhalovaly stav jeho mysli - ehm, těla - ehm, zlepšujícího se zdraví, že se upřímně modlil, aby si toho nevšimly. U Iselle měl pocit, že si toho nevšimla v každém případě. Nebyl si ovšem zcela jistý ohledně Betriz. Jejich dámě, ženě středního věku jménem Nan dy Vrit, která odmítla učit se plavat, ale brodila se kolem po mělčinách plně oblečená se sukněmi zvednutými k lýtkům, neušlo vůbec nic, a očividně se jen s velkými potížemi přemáhala, aby potlačila hihňání. Zdálo se však, že je shovívavá a má z jeho zlepšujícího se zdraví radost, a nesmála se mu tedy nahlas, ani na něj nežalovala před provincarou. Alespoň... si to nemyslel.

Byl si nepříjemně vědom skutečnosti, že jeho náklonnost k Betriz den ode dne narůstá. Ještě to nedospělo k bodu, kdy by ji strkal pod dveře anonymní špatnou poezii, díky bohům za vlákénka zdravého rozumu. Hrát na loutnu pod jejím oknem již, snad naštěstí, nepatřilo mezi jeho schopnosti. A přesto... v dlouhém letním poklidu Valendy se začal odvažovat přemýšlet o životě měřeném jinými věcmi než jen obracením přesýpacích hodin.

Betriz se na něj usmívala, to byla pravda, nic si nenamlouval. Jenže ta se smála a byla laskavá taky na svého koně. Její upřímná přátelská zdvořilost byla stěží dostatečným základem k budování snového zámku, natožpak aby si tam přinesl postel a povlečení a snažil se do něj nastěhovat. Přesto... usmívala se na něho.

Opakovaně tu myšlenku potlačoval, ale ona se ustavičně drala na povrch - společně s jinými věcmi - především během lekcí plavání. Cazaril se však zapřísahal ode všech ambicí; nemusel ze sebe dělat ještě většího blázna, než jakým už byl, proklatě. Jeho do rozpaků jej uvádějící tělesné vzrušení sice bylo příznakem navracející se síly, ale co dobrého mu to přinášelo? Byl na tom stejně špatně - bez peněz a bez majetku - jako ve svých pážecích dnech, a navíc už i bez iluzí. Byl blázen, že v sobě hýčkal naději na žádostivost a na lásku, a přesto... Betrizin otec byl bezzemek z dobré krve, který žil svůj život ve službě jiným. Jistě by jim tedy nemohl opovrhovat za to, že sám nemá hrad a pozemky.

Neopovrhoval Cazarilem, ne, na to byl dy Ferrej příliš moudrý. Také ale byl dostatečně chytrý, aby věděl, že krása jeho dcery a její styky s royessou jsou věnem, které by jí mohlo přinést mnohem lepšího manžela než nemajetného Cazarila nebo syna nějakého místního bezvýznamného šlechtice, jenž sloužil v provincaríně domácnosti jako páže. Betriz zjevně v každém případě považovala ty chlapce za dotěrná štěňata. Ale některý z nich mohl mít starší bratry, dědice skrovných statků...

Ponořil se do vody až po bradu a předstíral, že se zpod řas nedívá, jak si Betriz vylezla na kámen. Z průsvitného šatu odkapávala voda a černé vlasy jí spadaly dolů přes ladné křivky. Natáhla ruce ke slunci a pak se sklonila dopředu, aby ošplíchala Iselle, která s výskotem uhnula a začala na oplátku stíkat na ni. Dny se již krátily, noci ochlazovaly a stejně tak i odpoledne. Zakrátko se měla konat slavnost nástupu Syna podzimu. Bylo již příliš chladno, než aby mohli chodit plavat celý minulý týden; pravděpodobně zbývalo již jen pár dostatečně teplých dnů, ve kterých budou moci chodit na soukromé výpravy k řece. Rychlé projížďky a lov brzy odlákají jeho dámy k sušším zábavám. A jeho zdravý rozum se k němu navrátil jako zatoulaný pes. Nebo ne?

Slunce klonící se k západu a chladný vzduch konečně vyhnaly otálející plaveckou skupinku z vody, aby uschla na kamenitých březích. Cazaril byl tak ponořený do lahodné nečinnosti, že je dokonce ani nenutil vést to jejich prázdné tlachání v darthakanštině či roknařtině. Nakonec si natáhl těžké jezdecké kalhoty a vysoké boty - dobré nové boty, dar od provincary - a připnul si opasek na meč. Utáhl pasoucím se koním otěže, odvázel je a pomohl dámám nasednout. Neochotně, s mnoha pohledy zpět na záři lesní řeky pohasínající vzadu za nimi, se malý průvod vydal po točité cestě vzhůru k hradu.

Cazaril ve výbuchu bezstarostnosti popohnal svého koně dopředu, aby vyrovnal tempo s Betriziným. Pohlédla na něho, zamrkala, ve tváři se jí krátce objevily doličky. Byl to nedostatek odvahy, či spíš nedostatek rozumu, co mu proměnilo jazyk v ústech ve dřevo? Usoudil, že obojí. On a paní Betriz navštěvovali Iselle společně každý den. Mohlo by se stát, že pokud by se nějaký jeho těžkopádný pokus o dvoření ukázal jako nevídaný, zničilo by to onen nádherný přátelský vztah, který se mezi nimi v royessiných službách vytvořil? Ne - musí, měl by něco říct - ale to už její kůň začal kousek od hradní brány cválat a vzácný okamžik pominul.

Jakmile vjeli na nádvoří a dusot kopyt jejich koní na dlažebních kamenech se dutě odrazil od vysokých stěn, z bočních dveří vyběhl Teidez s křikem: „Iselle! Iselle!“

Cazaril v šoku zajel rukou k jílcí svého meče - chlapcova tunika a kalhoty byly potřísněné krví - a pak zděšený odpadl při pohledu na prachem pokrytého a zmazaného dy Sandu vlekoucího se za svým svěřencem. Teidezův krvavý zjev byl pouze výsledkem odpoledního výcviku na dvoře valendských jatek. Nebyla to hrůza, která vyprovokovala jeho uchvácené výkřiky, ale nadšení. Kulatá tvář, kterou obrátil ke své sestře, mu svítila radostí.

„Iselle, stala se ta nejbájenější věc na světě! Hádej, hádej!“

„Jak mám hádat...“ začala se smíchem.

Netrpělivě mávl rukou a jeho novina se mu sama vyhrnula z úst. „Právě přijel kurýr od royi Orika. Ty a já jsme dostali příkaz, abychom se tohoto podzimu dostavili na jeho dvůr v Cargedossu! Matka ani babička pozvány nebyly! Iselle, konečně se dostaneme z Valendy!“

„My pojedeme na Zangre?“ vypískla Iselle a sklouzla ze sedla, aby popadla zapáchající ruce svého bratra a začala se s ním točit po nádvoří. Betriz se naklonila v sedle a přihlížela, rty rozevřené ve vzrušeném potěšení.

Jejich dáma našpulila rty v mnohem menším potěšení. Cazaril zachytil dy Sandův pohled. Ústa royseova učitele byla stažená v ponurém zachmuření.

Když si Cazaril uvědomil důsledky této noviny, stáhl se mu žaludek. Royessa Iselle dostala příkaz, aby se dostavila ke dvoru, a její malá družina tudíž pojede s ní do Cargedossu. Včetně jejího společníce paní Betriz.

A jejího tajemníka.

KAPITOLA 7

Royseův a royessin obytný vůz přijel ke Cargedossu z jižní strany. Vyjeli do vršku a spatřili z hřebene rozsáhlou planinu prostírající se mezi kolébkou hor a vlnící se do dále.

Cazaril se nadechl chladného větru a chřípí se mu rozšířilo. Chladný déšť minulé noci pročistil vzduch. Valící se hradby břidlicově modrých mraků se na východě protrhaly, kopírující linie krabatých modrošedých horských hřebců, které objímaly celý obzor. Paprsky slunce klonícího se k západu probodávaly planinu jako nesčetná kopí. Usazený na samém vršku obrovité skály, která se tyčila do výše nad soutokem dvou řek a dominovala planině, horským průsmykům a očím všech pozorovatelů, stál hrad Zangre, odrážející sluneční světlo a zářící jako roztavené zlato na pozadí temných ustupujících hradeb mračen. Jeho okrově žluté kamenné věže byly korunovány břidlicovými střechami v barvě uhánějících mraků, jako přehlídka ocelových příleb na hlavách oddílů chrabrých bojovníků. Zangre, již po generace oblíbené sídlo royů Chalionu, vypadalo z jejich vyvýšené pozorovatelný jako jednolitá pevnost, ne pouze obyčejný hrad, ale bašta, oddaná záležitostem války stejně dychtivě jako kterýkoli vojenský bratr, jenž přísahal věrnost svatému řádu.

Royse Teidez popohnal svého černého koně kupředu ke Cazarilovu hnědákovi a s tváří rozzářenou bázlívou dychtivostí se soustředěně zahleděl na cíl jejich cesty. Jistě hlad po příslibu velkolepějšího života zbaveného starostlivých omezení ze strany matky a babičky, předpokládal Cazaril. Jenže Teidez by musel být mnohem hloupější, než vypadal, kdyby se právě v tuto chvíli v duchu nezaobíral myšlenkou, zda by tento svítivý zázrak z kamene nemohl být jednoho dne jeho. A opravdu, proč by byl chlapec zavolán ke dvoru, kdyby Oriko, který zřejmě konečně ztratil naději na to, že kdy zplodí dědice, neměl v úmyslu připravit jej na roli svého nástupce?

Iselle zastavila svou grošovanou klisnu a hleděla na město skoro stejně dychtivě jako Teidez. „To je zvláštní. Pamatuju si to tady nějak větší.“

„Jen počkejte, až přijedeme blíž,“ poznamenal Cazaril suše.

Rytíř dy Sanda jedoucí v předvoji jim pokynul, aby jeli dál, a celý průvod jezdců a nákladních mezků se pohnul a znovu se vydal kupředu po blátivé cestě: dvě královské děti, jejich učitelé a tělesná stráž, paní Betriz, sluhové, štolbové, ozbrojený doprovod strážných v zelenočerných uniformách Baocie, náhradní koně, Sněhová vločka - která by si v tomto okamžiku docela zasloužila mnohem příhodnější jméno Blátošlapka - a všechna jejich nadpočetná zavazadla. Cazaril pohlížel na postup konvoje jako na malý zázrak. Trvalo jim pouhých pět dní, než přijeli z Valendy, ve skutečnosti čtyři a půl. Royessa Iselle, obratně podporovaná Betriz, hnala svoji družinu kupředu s neuvěřitelnou vervou. A opravdu, žádné z nevyhnutelných zpoždění na cestě nemohlo být připsáno na vrub jejím ženským vrtochům.

Ve skutečnosti to bylo tak, že jak Teidez, tak Iselle vyburcovali svůj doprovod k nejvyšší rychlosti již v okamžiku, kdy vyjeli z Valendy a sami se cvailem rozjeli kupředu, jen aby nechali daleko za sebou Istín srdceryvný nárek, který byl slyšet dokonce i přes hradby. Iselle si dala dlaně přes uši a popoháněla svého koně koleny, dokud neunikla ozvěně přehnaného nářku své matky.

Zpráva, že její děti dostaly příkaz odjet od ní ke dvoru, uvrhla royninu vdovu pokud ne rovnou do stavu šílenství, tak alespoň do hlubokého rozrušení a zoufalství. Plakala, modlila se a argumentovala a nakonec už jen mlčela, což byla svým způsobem úleva. Dy Sanda se potom Cazarilovi svěřil, jak se ho snažila vydírat a chtěla ho podplatit, aby s Teidezem uprchl, i když netušil kam a jak. Popisoval, jak jej svírala za ruku, nesmyslně drmolila a málem měla ústa potřísněná pěnou.

Přišla také za Cazarilem do jeho komnaty, kde si večer před odjezdem balil sedlové vaky. Jejich rozhovor, nebo cokoli to bylo, probíhal poněkud odlišně, a v každém případě to nebylo uplakané hysterické breptání.

Pozorovala jej po dlouhý, tichý a znepokojivý okamžik, načež prudce vyhrkla: „Máš strach, Cazarile?“

Cazaril chvíli zvažoval odpověď, a nakonec řekl jednoduše a pravdivě: „Ano, moje paní.“

„Dy Sanda je blázen. Alespoň ty nejsi.“

Nevěda, co na to říct, Cazaril zdvořile sklonil hlavu.

Nadechla se, vytřeštila na něj oči a řekla: „Chraň Iselle. Pokud jsi kdy miloval mne nebo svoji čest, chraň Iselle. Odpřísáhni mi to, Cazarile.“

„Přísahám.“

Její oči pátraly v jeho, ale k jeho nemalému překvapení po něm již nepožadovala žádné další důkladnější ujištění nebo opakování jeho slibu. „Před čím ji mám ochraňovat?“ zeptal se opatrně. „Z čeho máte strach, paní Isto?“

Stála tam tichá ve světle svící.

Cazaril si vzpomněl na Palliho úpěnlivou prosbu. „Paní, neposílej mne do bitvy s šátkem přes oči!“

Prudce vydechla, jako by dostala ránu pěstí do žaludku, ale pak zoufale zavrtěla hlavou, otočila se na patě a pospíchala z místnosti. Její společnice, očividně ustaraná až k zoufalství, tiše vydechla a následovala ji.

Navzdory vzpomínce na Istinu prosbu Cazaril zjistil, že i on je pozvednutý nad všechn strach díky nakažlivému vzrušení obou mladých lidí, které s tím, jak se blížil cíl jejich cesty, narůstalo. Sestoupili do zalesněné oblasti, kde se cesta setkávala s řekou tekoucí z Cargedossu a dál sledovala její tok. Ujeli další kus cesty a k prvnímu toku se připojil druhý, rovněž vytékající z Cargedossu. Studený proud protékal zastíněným údolím. Z jedné strany vedla cesta, kdežto na druhém břehu se ze země kolmo zvedala tři sta stop vysoká tvář útesu a ztrácela se jím ve výši nad hlavami. Tu a tam zoufale lnuly ke kameni zakrslé stromy a v kaskádách spadaly dolů přes skalnatý povrch vodopády zelených kapradin.

Iselle se zastavila a pohlédla vzhůru. Cazaril přijel se svým koněm k jejímu. Odsud člověk dokonce ani neviděl spodek titěrných obranných valů, díla lidských rukou, korunujících vrchol stěny této přírodní pevnosti.

„Ach,“ vydechla Iselle.

„Panečku,“ dodala Betriz, která popojela k nim a rovněž zvedla hlavu vzhůru.

„Hrad Zangre,“ řekl Cazaril, „nebyl nikdy ve své historii dobyt.“

„To docela chápu,“ vydechl Teidez.

Temný proud řeky u jejich nohou s kroužením unášel do dále plovoucí žluté listy, příslib nadcházejícího podzimu. Skupina dychtivě pobídlá své koně kupředu, vzhůru z říčního údolí až tam, kde se přes dravý proud klenul velký kamenný oblouk mostu vedoucí k jedné ze sedmi městských bran. Hrad Zangre se dělil o vodami vykrojenou náhorní plošinu s městem Cargedoss. Svítící městské hradby se táhly do dále podél vrcholků strží ve tvaru připomínajícím člun se Zangre na přidi a na koncích se stáčely proti sobě v dlouhém valu tvořícím zád.

V jasném svitu svěžího odpoledne se městu nedařilo vyhlížet jakkoli pochmurně. Tržiště zahlédnutá z koňských hřbetů v bočních uličkách hýřila barvami vystavených potravin a květin a byla zalidněná muži a ženami. Svě služby tam nabízeli pekaři a bankéři, tkalci a krejčí, klenotníci a sedláři, společně se zástupci takových řemesel a živností, které nebyly omezeny potřebou tekoucí vody a nemusely se tudíž nacházet dole na nábřeží. Královská společnost projela přes Chránové náměstí, které mělo pět stran, každou vyhrazenou pro jeden z velkých oblastních mateřských domů svatých řádů jednotlivých bohů. Kolem procházeli božští, akolyté a zasvěcenci a vypadali spíš nadutě a byrokraticky než asketicky. V rozlehlém dlážděném středě náměstí se zvedal cargedosský chrám Svaté rodiny postavený v povědomém tvaru jetelového lístku a samostatně věže, ale byl samozřejmě mnohem rozlehlejší než jeho útulná malá verze ve Valendě.

Iselle k Teidezově špatně skrývané netrpělivosti požadovala, aby tam zastavili, a poslala Cazarila, aby zaběhl na ozvěnou se rozléhající vnitřní chránové nádvoří a tam položil obětinu v podobě zlatých mincí na oltář Paní jara na výraz vděčnosti za jejich bezpečnou cestu. Akolyta si peníze s díky vzal a zvědavě pohlédl na Cazarila. Ten zamumlal krátkou roztržitou modlitbu a pospíchal zpátky k ostatním.

Stoupající po dlouhém mírném svahu směrem k Zangre projížděli ulicemi, kde se jeden vedle druhého, vysoké a čtverhranné, tyčily domy šlechty, postavené z opracovaného kamene a s nádherně tepanými železnými mřížemi chránícími jejich okna a brány. V jednom z takových žila v době následující krátce po svém ovdovění i royina vdova. Iselle vzrušeně určila tři možné kandidáty na její domov z dětství, dokud celá zmatená nepřiměla Cazarila, aby jí slíbil, že později zjistí, který z nich to ve skutečnosti je.

Konečně vyjeli až nahoru k velké bráně Zangre. Přirozená trhlina v náhorní plošině se těsně před ní otvírala v hlubokou stinnou propast, mnohem děsivější, než by mohl být jakýkoli hradní příkop. Na protilehlé straně tvořily obrovité balvany nejnižší řadu kamenů v hradbách; nepravidelné, ale padnoucí tak těsně k sobě, že by mezi nimi neproklouzlo ostří nože. Nad nimi se zvedaly do výše kameny s povrchem zdobeným jemnými roknarskými rytinami, jejichž ornamenty ve tvaru geometrických vzorů připomínaly spíš kusy cukru než kámen. A nad nimi byly jiné dokonale opracované kameny, tyčící se nad jejich hlavami do závratných výšin, jako by lidé soupeřili se samými bohy, kteří svrhli na zem velké skalisko, na němž celá budova stála. Zangre byl jediný hrad, kde se Cazarila zmocňovala vířivá závrať, když stál dole u úpatí hradeb a díval se nahoru.

Seshora zaznělo troubení a vojáci v livrejích royi Orika salutovali, když jeli přes padací most a vjížděli úzkou klenutou bránou na nádvoří. Paní Betriz svírala oštěp a s rozevřenými rty se rozhlížela kolem. Nádvoří dominovala masivní vysoká čtverhranná bašta, nejnovější ze všech, dostavěná až za vlády royi Iase a pána dy Lutez. Cazaril si vždycky říkal, zda je její nadměrná velikost měřítkem síly těch mužů... nebo jejich strachu. O kousek dál za ní, téměř stejně vysoká, se v jednom rohu hlavního bloku tyčila kulatá věž. Její břídlíková střecha byla zborcená dovnitř a vrcholek byl rozbitý a zpusťlý.

„Drazí bohové,“ vydechla Betriz, hledíc na poloviční ruinu, „co se tady stalo? Proč ji neopraví?“

„Ach,“ odpověděl Cazaril náhle učitelským tónem, spíš kvůli vlastnímu ujištění než pro Betriz. „To je věž royi Fonsy Moudrého.“ Po jeho smrti obecněji známého jako Fonsa Docela-Moudrého. „Říkají, že chodil celé noci po jejím vršku a snažil se vyčist z hvězd vůli bohů a osud Chalionu. Jedné noci tam provedl kouzlo magie smrti proti Zlatému generálovi, ale přišla velká bouře a zášlehy blesků shodily střechu a způsobily požár, který hořel navzdory přivalům deště až do bílého rána.“

Když Roknarští poprvé připluli zpoza moře, zabrali při svém prvním zuřivém výpadu většinu Chalionu, Ibry a Brajaru, dokonce se dostali až za Cargedoss, k samotným úpatím jižních horských pásem. I Darthaka jimi byla ohrožována. Ale z popela oslabených Starých království a z kruté kolébky hor se vynořili noví lidé, kteří celé generace bojovali, aby znovu získali to, co bylo v těch dávných časech ztraceno. Národ válečníků-zlodějů učinil svým zdrojem obživy nájezdy; bohaté statky si nebudovali, ale loupili je pro sebe. Znamenalo to obrat, protože roknarská představa vybírání daní spočívala v koloně vojáků beroucích na své krivolaké cestě pod přiloženým hrotem meče vše, na co přišli, jako sarančata ve zbrani. Úplatky a protiúplatky jejich kolony obracely zpátky, až se Chalion nakonec stal podivným

propleteným tancem počítajících armád a vyzbrojených účetních. Ale během času byli Roknarští opět zatlačeni zpátky na sever až k moři a ponechali za sebou jako svoje dědictví zbytky hradů a brutalitu. Nakonec byli cizí útočníci zredukováni na pět rozhádaných knížectví tisknoucích se k severnímu pobřeží.

Našel se jeden muž, říkali mu Zlatý generál nebo také Roknarský lev, a ten pátral po možnosti, jak opět zvrátit běh historie ve prospěch Roknarů. Prostřednictvím války, podlosti a sňatku se mu během deseti divokých let podařilo poprvé od doby vyloštění Roknarů na kontinentu sjednotit všech pět knížectví. Stěží třicetiletý shromáždil ve svých zemích početnou armádu, se kterou se připravoval znovu vtrhnout na jih, a prohlašoval, že jednou provždy smete ohněm a mečem kvintariánské pohany a uctíváče Bastarda z povrchu zemského. Chalion, Ibra a Brajar, zoufalí a nejednotní, prohrávali v boji proti němu na každé frontě.

Poněvadž běžnější formy úkladné vraždy selhaly, snad tucetkrát nebo ještě víckrát byla proti roknarskému géniovi vyzkoušena magie smrti, vždy bez výsledku. Až nakonec Fonsa Moudrý na základě důkladného studia usoudil, že Zlatý generál byl zřejmě vyvolen jedním z bohů a že jeho bouřlivý život nemůže ukončit oběť méně významná než život krále. Fonsa ztratil ve válkách na severu jednoho po druhém pět synů a dědiců. Ias, jeho poslední a nejmladší syn, byl sevřen v krutém zápase s Roknary o poslední horské průsmyky blokující cestu k jejich vpádu do říše. Jedné bouřlivé noci s sebou Fonsa vzal jenom božského Bastardova řádu, kterému důvěřoval, a mladé věrné páže, vešel s nimi do své věže, zamkl za nimi dveře...

Následujícího rána vytáhli chalionští dvořané ze sutí zborcené střechy tři ohořelá těla. Jen podle jejich různící se výšky byly schopni rozpoznat kněze od pážete a royi. Rozechvělý dvůr, šokovaný a vystrašený, očekával svůj ortel. Kurýr z Cargedossu, cválající na sever se zprávou o ztrátě a žalu, se setkal s kurýrem cválajícím na jih s novinou o Iasově vítězství. Ve zdech hradu Zangre se současně konaly pohřeb i korunovace.

Cazaril se nyní rozhlížel po zdech kolem. „Když se royse - vlastně tehdy už roya - Ias vrátil z války,“ pokračoval k Betriz, „nařídil, aby byly dolní okna a dveře věže jeho mrtvého otce zazděny, a prohlásil, že do ní už nikdy nikdo nevstoupí.“

Z vrcholku pusté věže se snesl temný pleskající tvar a Betriz vyjekla a trhla sebou.

„Od té doby tam hnízdí jen vrány,“ poznamenal Cazaril, který zvrátil hlavu dozadu a pozoroval černou siluetu, kroužící na pozadí ostře modré oblohy. „Věřím, že to je stejné hejno posvátných vran, které Bastardovi božští krmí na chrámovém náměstí. Chytří ptáci. Akolyté si z nich dělají své mazlíčky a učí je mluvit.“

Iselle, která popojela blíž, zatímco Cazaril vyprávěl o osudu jejího královského děda, se zeptala: „Co umí říkat?“

„Moc toho není,“ připustil Cazaril a usmál se na ni. „Nikdy jsem neviděl žádnou, jejíž slovník by sestával z více než tří druhů kráknutí, třebaže někteří z akolytů tvrdili, že toho umí říkat mnohem víc.“

Upozorněn jezdcem, kterého vyslal dy Sanda kupředu, se k nim vyhrnul roj štolbů a sluhů, aby se jich ujal. Správce hradu Zangre vlastníma rukama umístil sesedací stoličku k Isellinu koni. Snad jí svou skloněnou šedivou hlavou připomněl, že by přece jen měla zachovávat určitou důstojnost, a tak tentokrát pro změnu použila stoličku a sesedla ze svého koně s urozeným půvabem. Teidez hodil oštěv uklánějícímu se štolbovi a lesknoucím očima se rozhlížel kolem. Správce se narychlo poradil s dy Sandou a Cazarilem o tuctu praktických detailů, od ustájení koní a štolbů k - Cazaril se pousmál - k „ustájení“ roysy a roysy.

Správce pak doprovodil královské děti do jejich komnat v levém křídle hlavního bloku, následován procesím služebníků nesoucích zavazadla. Teidez a jeho doprovod dostali polovinu poschodí, Iselle a její dámy poschodí nad nimi. Cazarilovi přidělili malou místnost na samém konci pánského poschodí. Říkal si, zda se od něho očekává, že bude hlídat schodiště.

„Odpočiňte si a občerstvěte se,“ řekl správce. „Roya a royina vás dnes večer přijmou na slavnostním banketu, na který se dostaví celý dvůr.“ Přival služebnictva přinášejícího vodu k mytí, čisté povlečení, chléb, ovoce, koláče, sýr a víno ujistil návštěvníky z Valendy, že je nikdo rozhodně nechce nechat do večere hladovět.

„Kde je můj královský bratr a moje švagrová?“ zeptala se Iselle správce.

Muž se jí mímě uklonil. „Royina odpočívá. Roya prodlévá ve svém zvěřinci, který je mu velkou útěchou.“

„Ráda bych jej viděla,“ řekla mímě roztouženě. „Často mi o něm píše.“

„Řekněte mu to. S radostí vám jej ukáže,“ ujistil ji správce s úsměvem.

Dámská skupina byla brzy hluboce zabraná do horečnatého vybalování zavazadel, aby si přichystaly šaty na večerní banket, což byl druh činnosti, který zcela zjevně nevyžadoval Cazarilovu neodbornou pomoc. Usměnil sluhu, který položil jeho truhlici do úzké místnosti a odešel, hodil svoje sedlové vaky na postel a prohrabal se jimi, aby našel dopis pro Oriku. Provincara jej přísně pověřila, aby jej doručil do royových rukou a ničích jiných, pokud možno co nejdříve po jejich příjezdu. Zastavil se jen proto, aby si z rukou spláchl prach z cesty a dopřál si rychlý pohled z okna svého pokoje. Rovnou pod jeho parapetem se na této straně hradu rozevírala hluboká propast. Omamný lesk řeky byl viditelný jen přes vršky korun stromů hluboko dole.

Cestou do zvěřince, který se nacházel za hradbami a zahradami, přistavěný ke stájím, se Cazaril ztratil jen jednou. Pokud už podle něčeho jiného, snadno jej rozpoznal podle pronikavého palčivého pachu podivných druhů mrvy, ani koňské, ani lidské. Pohlédl do klenutého průchodu kamenné budovy, přizpůsobil oči jejímu chladnému stínu a nakonec ostýchavě vstoupil.

Několik bývalých stání bylo proměněno v klece pro pár nádherně lesklých černých medvědů. Jeden spal na hromadě čisté zlatavé slámy, druhý hleděl přímo na něj, zvedal čenich a nadějně číchal ve vzduchu, když Cazaril procházel kolem. Stání na druhé straně uličky hostila jakási velmi podivná zvířata, která Cazaril nedokázal dokonce ani pojmenovat, něco jako vysoké nohaté kozy, ale s dlouhými klenutými krky, mírnými vodnatými očima a hustou měkkou srstí. V místnosti na jedné straně si čechral peří a cvrlikal tucet velkých, nádherně zbarvených ptáků na bidýlkách, a další, o něco drobnější, ale stejně barevní, švitořili a poletovali v klecích lemujících zeď. V otevřeném stání naproti voliéře konečně

našel lidské obyvatele: upraveného štolbu v královské livreji a tlustého muže sedícího se zkříženýma nohama na stole a držícího za obojek vykládaný drahými kameny leoparda. Když muž strčil hlavu rovnou k otevřeným čelistem velké kočky, Cazaril zalapal po dechu a ztuhl.

Muž zvíře ráznými pohyby kartáčoval. Od těch dvou stoupalo ke stropu mračno žlutých a černých chlupů, zatímco leopard se vrtěl na stole v čemsi, co Cazaril po chvíli rozpoznal jako kočičí extázi. Jeho oči byly tak upoutané pohledem na leoparda, že mu chvíli trvalo, než v muži poznal samotného royu Orikaa.

Ten tucet let, které uplynuly od doby, kdy ho Cazaril viděl naposledy, k němu nebylo laskavých. Orik nikdy nebyl pohledný muž, dokonce ani v rozpuku mládí. Nedosahoval ani průměrné výšky, krátký nos, který si nešťastnou náhodou zlomil při jezdecké nehodě ve věku dospívání, teď vypadal uprostřed jeho obličeje spíš jako rozmáčkнутá houba. Vlasy míval zlatohnědé a vlnité. Nyní byly šedobílé, stále vlnité, ale mnohem řidší. Jeho vlasy na něm byly jedinou věcí, která ubyla, jinak jeho tělo příšerně ztloustlo. Tvář měl bledou a oteklou, s váčky pod očima. Cukroval na svou skvrnitou kočku, která si otírala hlavu o royovu tuniku, ztrácejíc další chlupy, pak rázně oblízla brokát tuniky jazykem velikosti mycí žínky, zjevně ve snaze odstranit velkou mastnou skvrnu, která se táhla přes royův impozantní břich. Roya měl rukávy vyhrnuté k loktům a jeho předloktí zdobilo na půl tuctu strupy pokrytých škrábanců. Velká kočka zachytila holou ruku, krátce ji podržela ve žlutých zubech, ale čelisti nestiskla. Cazaril rozevřel prsty svírající jilec meče a odkašlal si.

Roya otočil hlavu a Cazaril klesl na koleno. „Veličenstvo, přináším vám uctivé pozdravení od provincary vdovy Baocie, a zde je od ní dopis.“ Natáhl ruku s listem a dodal, jen pro případ, že se o tom zatím nikdo před ním nezmínil: „Royse Teidez a royessa Iselle bezpečně přijeli, Veličenstvo.“

„Ach, ano.“ Roya kývl hlavou na postaršího štolbu, který přešel ke Cazarilovi, uklonil se a natáhl ruku k dopisu.

„Její Výsost provincara mi nařídila, abych jej předal do vašich vlastních rukou,“ dodal Cazaril nejistě.

„Ano, ano, okamžik...“ Orik se s nemalým úsilím naklonil přes svoje rozměrné břicho, aby kočku ještě jednou rychle objal, pak ji připnul k obojku stříbrný řetěz. Zacukroval na ni a pobídl ji a kočka zlehka seskočila ze stolu. On sám se z něj svezl mnohem namáhavěji a řekl: „Turnáš, Umegate.“

Zjevně to bylo jméno štolby, nikoli kočky, protože muž popošel kupředu a vzal místo dopisu stříbrné vodítko. Odvedl zvíře k jeho kleci o kus dál v uličce a neobradně jej postrčil kolenem do zadku, když se zastavilo, aby se oťelo o mříž. Cazarilovi se přece jen dýchalo o něco volněji, když štolba klec konečně zamkl.

Orik rozlomil pečeť a rozsypal přitom vosk na zametenou dlážděnou podlahu. Nepřítomně pokynul Cazarilovi, aby se zvedl, a pak si pomalu četl provinčarino pavoučí písmo, přičemž se občas zastavil, aby si dal papír blíž nebo dál od obličeje, a občas přimhouřil oči. Cazaril, který se rychle vžil zpátky do své role kurýra, si založil ruce za zády a trpělivě čekal, zda bude Orikem tázán, nebo propuštěn.

Mezitím při čekání pozoroval - hlavního? - štolbu. Dokonce i bez nápovědy jeho jména byl ten muž očividně roknarského původu. Umegat byl dost vysoký, i když nyní již mírně sehnutý. Jeho pokožka, která měla zřejmě v mládí barvu leštěného zlata, byla nyní seschlejší a vybledla v barvu slonoviny. Oči a ústa měl ověnčená jemnými vráskami. Kučeravé bronzové vlasy, mírně prošedivělé, měl spletené těsně k hlavě do dvou copů, které mu běžely od spánků přes temeno, aby se vzadu setkaly v úpravném uzlu, což byl starý roknarský styl. Vypadal jako čistý Roknar, třebaže pro Chalion byli typičtí spíš míšenci. Roya Orik sám měl ve svém rodokmenu pár roknarských princezen jak na chalionské, tak na brajarské straně, což vysvětlovalo vzhled vlasů příslušníků rodu. Štolba na sobě měl služební uniformu Zangre, tuniku, přiléhavé kalhoty a po kolena dlouhou kytli s vyšitým symbolem Chalionu, královským leopardem volně se vznášejícím nad stylizovaným hradem. Zdálo se, že dbá na čistotu mnohem úzkostlivěji než jeho urozený pán.

Orik dočetl dopis a povzdychl si. „Royina Ista z toho neměla příliš radost, že ne?“ zeptal se Cazarila.

„Přirozeně byla zarmoucená, že se musela rozloučit se svými dětmi,“ řekl Cazaril opatrně.

„Toho jsem se obával. Nedá se tomu pomoci. Ať si je citově rozrušená ve Valendě, ne tady v Cargedossu. Já ji tady mít nemohu, je to s ní příliš... obtížné.“ Promnul si nos hřbetem ruky a popotáhl. „Vyříd' Její Výsosti provinčare, že má veškerou moji úctu, a ujisti ji, že i mně leží na srdci dobrý osud jejich vnoučat. Jsou zde pod ochranou svého bratra.“

„Mám v úmyslu napsat jí ještě dnes večer, Veličenstvo, abych ji ujistil o našem bezpečném příjezdu. S radostí jí vaše slova vyřídím.“

Orik pokývl hlavou, znovu si promnul nos a přimhouřil oči. „Znáš tě?“

„Já... myslím, že ne, Veličenstvo. Je to poměrně nedávno, co mne provincara vdova jmenovala tajemníkem a učitelem royessy Iselle. V mládí jsem sloužil zesnulému provinčarovi Baocie jako páže,“ dodal. Nezmínil se o své službě v dy Guaridově tažení, což by mohlo docela dobře oživit royovy vzpomínky, i když ne že by Cazaril byl někdy něčím víc než jen jedním ze zástupců dy Guaridových mužů. Neúmyslné zamaskování mu nepochybně propůjčil i jeho vous, šedí prokvetlé vlasy a celková sešlost - pokud jej nepoznal Orik, byla zde šance, že by nemuseli ani ostatní. Říkal si, jak dlouho bude moci chodit po Cargedossu, aniž by musel odhalit svoji identitu. Škoda, že si už dávno nezměnil jméno.

Nyní ale, jak se zdálo, dostal příležitost zůstat v anonymitě ještě o chvíli déle, protože Orik zjevně spokojeně pokývl hlavou a mávl rukou, že může odejít. „Takže se dostavíte na banket. Vyříd' mé krásné sestře, že se těším, až ji tam uvidím.“

Cazaril se poslušně uklonil a odešel.

Cestou zpátky k hradní bráně si ustaraně hryzal spodní ret. Pokud se má na dnešní uvítací banket dostavit celý dvůr, jistě tam nebude chybět ani markýz dy Jironal, Orikův kancléř a jeho pravá ruka, a kam šel markýz, tam jej obvykle provázal i jeho bratr, pán Dondo.

Možná si na mě nevzpomenou. Od pádu Gotorgetu uplynuly přes dva roky a ještě dřív došlo k tomu nepříjemnému incidentu ve stanu šíleného knížete Oluse. Samotná Cazarilova existence nikdy nemohla být pro tyto mocné pány ničím

víc než jen drobnou mrzutostí. Nemohou přece vědět, že si uvědomil, že jeho prodej na galeje byl chladnokrevně vykalkulovanou zradou, nikoli nešťastnou náhodou. Pokud neudělá nic, čím by na sebe přitáhl pozornost, určitě jim ne-připomene to, na co už zapomněli a on bude v bezpečí.

Pošetilá naděje.

Svěsil ramena a zrychlil krok.

Zpátky ve svých komnatách toužebně vzal do rukou svůj střízlivý šat z hnědé vlny a černý plášť. Ovšem poslušen příkazů poslaných po služce z horního poschodí si oblékl mnohem nápadnější oděv, světlemodrou tuniku, tyrkysovou brokátovou vestu a tmavomodré kalhoty z šatníku starého provincara, stále slabě vonící kořením, které k nim bylo přiloženo na ochranu proti molům. Dvořanský oděv doplňovaly vysoké boty a meč, třebaže postrádal množství prstenů a řetězů. Na Teidezův naléhavý rozkaz vyběhl Cazaril udýchaně nahoru přesvědčit se, zda jsou dámy již připravené, jen aby zjistil, že je součástí stejnorodé skupiny. Iselle právě oblékali do jejich nejlepších šatů v její oblíbené modrobílé barvě a Betriz a dvorní dámy na sobě měly vrstvy tyrkysové a noční modří. Někdo ve skupině přišel s návrhem být střízlivější, a tak Iselle ozdobili šperky hodícími se k panně, pouze diamantovými kapkami v uších, broží ve výstřihu, emailovaným opaskem a jen dvěma prsteny. Betriz si půjčila něco ze zbytku inventáře. Cazaril tam stál o něco vzpřímeněji a již tak nelitoval své nápadnosti, odhodlaný být Iselle odpovídajícím společníkem.

Teprve po zhruba sedmi či osmi zdrženích na výměny a opravy posledních kousků oblečení či ozdob je Cazaril všechny sehnal dolů, aby se připojily k Teidezovi a jeho malému doprovodu mužů, sestávajícímu z dy Sandy, baocijského kapitána, který je hlídal cestou, a jeho hlavního seržanta, přičemž ti dva byli ve své nejlepší baocijské uniformě a všichni měli meče s jílcí vykládanými drahými kameny. S šustěním a cinkotem následovali královské páže, které je mělo odvést do Orikovy trůnní síně.

Krátce se zastavili v předpokojí, kde se na základě šeptaných instrukcí od hradního správce srovnali do správného pořadí. Dveře se rozléty dokořán, rozlehlo se zatroubení rohů a správce zvučným hlasem oznámil: „Royse Teidez dy Chalion! Royessa Iselle dy Cha-lion! Rytíř dy Sanda...“ a tak dále přes celou skupinu v přísném sledu hodností, konče s „paní Betriz dy Ferrej, kastillar Lupe dy Cazaril, rytířka Nan dy Vrit!“

Betriz úkosem pohlédla na Cazarila, v očích se jí zablesklo a potichu zamumlala: „Lupe? Tvoje první jméno je Lupe?“

Cazaril si říkal, že od pokusu odpovědět jí jej omlouvá samotná jejich situace - což bylo jen dobře, protože by to z něj beztak vyšlo naprosto překroucené. Místnost byla přeplněná dvořany a dámami, třpyticími se a šustícími, vzduch byl hustý parfémů, kadidlem a vzrušením. Cazaril si uvědomil, že v tom davu je jeho oblečení skromné a nenápadné - ve své střízlivé hnědi a černi by mezi nimi vypadal jako vrána mezi pávy. Dokonce i stěny byly vytapetovány rudým brokátem.

Na vyvýšeném stupínku na konci místnosti, krytém rudým brokátovým baldachýnem lemovaným zlatými trásněmi, seděli bok po boku v pozlacených křeslech roya Orika a jeho royina. Oriko vyhlížel mnohem lépe než odpoledne, byl umytý a v čistých šatech, dokonce s kapkou barvy ve svých odulých tvářích; a se zlatým kruhem koruny kolem hlavy vypadal těžkopádným středověkým způsobem velmi královsky. Royina Sara byla elegantně oblečená v barevně ladícím šarlatovém oděvu a seděla ve svém křesle velmi vzpřímeně, téměř škrobeně. Bylo jí něco přes třicet a její dřívější krása byla povadlá a znavená. Její výraz byl maličko stnulý a Cazaril si říkal, jak smíšené musí být na této královské recepci její pocity. V důsledku své neplodnosti selhala ve splnění své hlavní povinnosti vůči royacii Chalion - pokud bylo selhání na její straně. Dokonce i když se Cazaril držoval před lety jen na okrajích dvora, šeptalo se, že Oriko nikdy nezpłodil žádného bastarda, třebaže v té době byl tento nedostatek připisován jeho nadměrné věrnosti vůči manželskému loži. Teidezovo pozvání ke dvoru bylo ve skutečnosti veřejnou výpovědí královského páru o jejich nejniternějším zoufalství.

Teidez a Iselle jeden po druhém přistoupili ke stupínku. Vyměnili si otcovské uvítací políbení na ruce s royou a roysinou, ale plné formální polibky podřízenosti na čelo, ruce a chodidla po nich dnes večer požadovány nebyly. Každému členu jejich doprovodu byla prokázána ta čest, že mohli rovněž pokleknout a políbit královské ruce. Sařiny byly pod Cazarilovými zdvořilými rty chladné jako vosk.

Cazaril se postavil za Iselle, zatímco královští sourozenci se připravovali k přijetí dlouhé řady dvořanů, z nichž žádný nemohl být uražen tím, že by byl vynechán nebo by mu bylo odepřeno osobní představení či dotek. Cazarilovi se zastavil dech v hrdle, když poznal první a nejpřednější pár mužů, kteří popošli kupředu.

Markýz dy Jironal byl oblečen v plném dvorském šatu generála svatého vojenského řádu Syna, ve vrstvách hnědé, oranžové a žluté. Dy Jironal se mnoho nezměnil od té doby, co jej Cazaril viděl naposledy před třemi lety, kdy přijal z jeho rukou v polním stanu klíče od Gotorgetu a byl pověřen jeho velením. Byl pořád hubený, prošedivělý, s chladnými očima, sršící energií, náchylný zapomínat se usmívat. Široký opasek na meč, který se mu křížil přes hrudník, byl vykládaný emaillem a drahými kameny v symbolech Syna, zbraněmi, zvířaty a vinnými sudy. Kolem krku mu visel těžký zlatý řetěz úřadu kancléře Chalionu.

Ruce mu zdobily tři velké pečetní prsteny, první jeho vlastního bohatého rodu, druhý Chalionu a třetí Synova řádu. Žádné další jeho prsty neobepínaly - bohatství šperků by už snad ani nemohlo dodat této nenucené ukázce moci větší důraz.

Jeho bratr Dondo dy Jironal měl na sobě také šat svatého generála, v modré a bílé Dceřina řádu. Byl podsaditější než jeho bratr, s neblahou tendencí k přílišnému pocení, a ve čtyřiceti letech z něj stále vyzařovala typická živočišnost jejich rodu. Až na nová vyznamenání se moc nezměnil, jako by od té doby, co jej Cazaril viděl naposledy v táboře jeho bratra, ani nezestárl. Cazaril si uvědomil, že doufal, že Dondo alespoň ztloustl jako Oriko, vycházející z jeho neblaze proslulé nestřídmosti u stolu, v posteli, a v každé další možné rozkoši, ale byl jen nepatrně břichatý. Třpyt na jeho rukou, nemluvě o uších, krku, pažích a zlatých ostruhách na botách plně vynahrazoval neochotu jeho bratra dávat okázale najevo velikost rodinného bohatství.

Dy Jironalův pohled přelétl přes Cazarila bez zastavení nebo známky poznání, ale Dondovo černé obočí pokleslo, když čekal, až na něj přijde řada, a na přivětivě se tvářícího Cazarila se zamračil. Po chvíli se jeho zachmuření ještě prohloubilo, nicméně svůj pátravý pohled od Cazarila odtrhl, když jeho bratr pokynul sluhovi, aby přinesl dopředu dar, který věnoval roysci Teidezovi: stříbrem zdobené sedlo a uzdu, krásnou loveckou kuši a jasanový kančí oštěp se zlověstně se lesknoucím ocelovým hrotem. Teidezovy vzrušené díky byly zcela upřímné.

Pán Dondo po svém formálním představení luskl prsty a kupředu popošel sluha držící malý košík a otevřel jej. S divadelním gestem z něj vytáhl nesmírně dlouhou šňůru perel, kterou podržel ve výši, aby ji všichni viděli. „Royesso, vítám vás v Cargedossu jménem svého svatého řádu, své šlechtě rodiny a své vznešené osoby! Mohu vás obdarovat šňůrou perel v dvojnásobné délce vaší postavy,“ zamával šňůrou, která byla skutečně dvakrát tak dlouhá, jako byla překvapená Iselle vysoká, „a poděkovat bohům, že nejste vyšší, jinak bych přišel na mizinu?“ Mezi shromážděnými dvořany proběhla po jeho vtipu vlna smíchu. Podmanivě se na ni usmál a zamumlal: „Mohu?“ Aniž čekal na odpověď, naklonil se dopředu a navlékl jí šňůru přes hlavu. Maličko sebou škubla, když jeho ruka krátce zavadila o její krk, ale pak přejížděla prsty po lesknoucích se kuličkách a udiveně se na Donda usmívala. Se zajíkaním ze sebe vypravila zdvořilé poděkování a Dondo se uklonil - příliš hluboce, pomyslel si Cazaril kysele; to gesto mu připadalo zabarvené sotva patrným tónem výsměchu, alespoň na jeho vkus.

Teprve tehdy si Dondo našel okamžik, aby něco zamumlal svému bratrovi do ucha. Cazaril tichá slova nerozlišil, ale zdálo se mu, že viděl, jak Dondovy rty zformovaly slovo Gotorget. Dy Jironal ohromeně stočil pronikavý pohled ke Cazarilovi, krátce na něm setrval, ale pak už museli oba muži vyklidit cestu dalšímu urozenému pánu v řadě.

Royseovi a royesse bylo vnučováno na uvítanou až skličující množství drahých nebo nápaditých darů. Nakonec to dopadlo tak, že Cazaril dostal na starost Isellinu hromadu a s Betrizinou pomocí činil detailní zápisy stran dárců, aby tento soupis později přidal k jejímu domácímu účetnictví. Osobně mu připadalo, že dvořané se kolem mladých lidí rojí jako vosy kolem rozlitého medu. Teidez byl radostí natolik bez sebe, že se málem začal hihňat. Dy Sanda byl maličko strnulý, na jedné straně potěšený, na druhé nervózní. Iselle, ačkoli byla očividně taky rozradostněná, se chovala velmi důstojně. Zpanikařila jen jednou, když jí byl představen roknarský vyslanec z jednoho ze severských knížectví, vysoký a se zlatou kůží, se zlatohnědými vlasy spletenými do důmyslných copů. Jeho vyšívaný šat z jemného lnu se na něm při jeho vzletné úkloně zatřepetal jako praporec. Odpověděla mu taky úklonou, sice bez úsměvu, ale zdvořile, a poděkovala za krásný opasek z broušených korálů, nefritu a zlatých článků.

Teidezovy dary byly různorodější, ačkoli se jednalo převážně o zbraně. Iselle dostávala většinou šperky, ale byly mezi nimi i nejméně tři krásné hudební skřínky. Celkově byly všechny dary, které si obdarovaní bezprostředně nevzali na sebe, odnášeny a vystavovány na stůl pod dohledem páru pážat; koneckonců, byla to ukázka bohatství dárců, jejich důvtipu či štědrosti, ačkoli dobrá polovina stěží kdy poslouží svému účelu - a shromážděná cargedosská elita se nahnula do hodovní síně.

Royse a royesa byli odvedeni k vyvýšenému stolu a usazení z obou stran od Orika a jeho royiny. Jim naopak seděli po stranách bratři Jironalové. Kancelář dy Jironal se poněkud upjatě usmíval na čtrnáctiletého Teideze, Dondo se zjevně snažil chovat příjemně k Iselle, ačkoli se svým vlastním vtipům smál hlasitěji než ona. Cazarila usadili u jednoho z dlouhých stolů kolmo k přední části místnosti, nad solí a nepříliš daleko od své světenkyně. Zjistil, že muž středního věku po jeho pravici je ibránský vyslanec.

„Ibránci se ke mně během mého posledního pobytu ve tvé zemi chovali velmi dobře,“ pronesl Cazaril zdvořile po jejich vzájemném představení, ačkoli se rozhodl nezabíhat do detailů. „Jak ses dostal do Cargedossu, můj pane?“

Ibránc se na něj přátelsky usmál. „Ty jsi člověk royesy Iselle, co? Nu, kromě toho, že mne přilákaly půvaby lovu v podzimním Cargedossu, roya Ibry mne sem poslal, abych přesvědčil roya Orika, ať nepodporuje Dědicovu novou rebelii v Jižní Ibře. Dědic přijímá pomoc od Darthaky a podle mého názoru časem shledá, že je to dar, který se otočí proti němu.“

„Dědicova rebelie je pro roya z Ibry bolestným utrpením,“ řekl Cazaril popravdě, i když s hranou neutrálností. Starý Lišák z Ibry hodněkrát velice prospěchářsky vyjednával s Chalionem na to, aby byl považován za pochybného přítele a nebezpečného nepřítele, ačkoli pokud byla tato hrozná věčně končící a znovu začínající válka s jeho vlastním synem pomstou bohů za jeho lstivost, pak bylo zajisté třeba obávat se jich. „Neznám názor royi Orika, ale zdá se mi, že podporovat mládí proti stáří je sázet na jistotu. Měli by se znovu spojit, jinak za ně rozhodne čas. Jestliže starý pán porazí svého vlastního syna, je to jako by porazil sám sebe.“

„V tomto případě ne. Ibra má ještě jednoho syna.“ Vyslanec se rozhlédl kolem, naklonil se blíž k Cazarilovi a ztišil hlas. „Což je skutečnost, která samozřejmě neunikla Dědicově pozornosti. Aby se pojistil, zorganizoval zákeřný tajný útok na svého mladšího bratra, ačkoli nyní tvrdí, že on sám jej nenařídil, ale že jej na vlastní pěst provedli jeho přísluhovači, kteří si špatně vyložili jeho neopatrná slova. Já bych řekl, že mu rozuměli až moc dobře. Jeho pokus odstranit jednu provozy mladého roysa Bergona byl nicméně díky bohům zmařen a Bergon byl zachráněn. Jenže tentokrát Dědic přece jen zašel příliš daleko a míra royovy trpělivosti přetekla. Teď už mezi nimi nezavládne mír, dokud se zavrženíhodná Jižní Ibra nevzdá.“

„Smutná záležitost,“ podotkl Cazaril. „Doufám, že nakonec všichni přijdou k rozumu.“

„Ano,“ přitakal vyslanec. Suše se usmál nad Cazarilovou vyhýbavostí a nechal ho být.

Pokrmu z hradní kuchyně byly úžasné a Cazaril se brzy přejedl k prasknutí. Dvůr se přesunul do tančírny, kde roya Orika k Cazarilově závistě okamžitě usnul ve svém křesle. Dvorní hudebníci byli stejně skvělí, jako bývali vždycky. Royina Sara rovněž netančila, ale její chladná tvář změkla ve zjevném potěšení z hudby a vyklepávala rukou rytmus do opěrky křesla. Přejedený Cazaril se odebral k boční stěně, pohodlně se o ni opřel a pozoroval mladší a čilejší, nebo méně přejedené tanečnický, jak se za něžných tónů hudby proměňují, otáčejí a pohupují.

Zamračil se, když Betriz zaujala místo v taneční figuře s třetím, vlastně již pátým mladým šlechticem. Royina Ista

nebyla jediným ustaraným rodičem, který za ním přišel, než vyjeli z Valendy. Byl za ním rovněž rytíř dy Ferrej. Dávej na moji Betriz pozor, prosil jej. Měla by s sebou mít svou matku nebo nějakou starší dámu, která ví, jak to na světě chodí, avšak běda... Dy Ferrej byl zmítán mezi strachem z případné katastrofy a nadějí na příležitost. Pomáhej jí vyhýbat se bezcenným mužům, flamendům, nemajetným příživníkům, však znáš ty typy. Něco jako on sám? musel se v duchu divit Cazaril. Na druhé straně bych nebyl proti, kdyby její srdce našlo zalíbení v... však víš, nějakém milém muži, och, dejme tomu, ve tvém příteli markýzi dy Palliar. Tento nenucený příklad nezněl Cazarilovým uším zas až tak nahodile. Projevila se snad už u Betriz tajná náklonnost? Palli zde dnes večer nebyl, protože se po slavnostním uvedení pána Donda do svatého generálského stavu vrátil do svého vlastního kraje. Cazaril by v davu kolem sebe rozhodně uvítal přátelskou a známou tvář.

Pohlédl stranou a spatřil známý obličej, jenže tento se na něj chladně usmíval, a nepatřil mezi ty, které by zrovna vítal. Kancelář dy Jironal se mu na pozdrav mírně uklonil. Cazaril se odstrčil od zdi a rovněž se uklonil. Jeho bdělost se probojovávala skrze topornost navozenou přemírou jídla a pití zpátky k plné ostražitosti.

„Dy Cazaril. Jsi to ty. A my tě považovali za mrtvého.“

To bych se vsadil. „Ne, můj pane, nejsem mrtvý. Podařilo se mi vyvážnout.“

„Někteří z tvých přátel se obávali, že jsi zběhl...“

Žádný z mých přátel by se takové věci neobával.

„Ale Roknarští přece nahlásili, že jsi zemřel.“

„Podlá lež, pane.“ Cazaril neřekl či lež, na to neměl odvalu. „Prodali mě na galeje společně s ostatními nevykoupenými muži.“

„Odporné!“

„To jsem si taky myslel.“

„Je tedy zázrakem, že jsi takové utrpení vůbec přežil.“

„Ano. To je.“ Cazaril zamrkal a mile se usmál. „Požadoval jsi alespoň nazpět svoje peníze za výkupné, pane dy Jironal, jako cenu té lži? Nebo si je někdo strčil do vlastní kapsy? Rád bych věděl, že za ten podvod někdo zaplatil.“

„Nevzpomínám si. Beztak by to spadalo do kompetence proviantního důstojníka.“

„Nu, byla to nešťastná náhoda, ale nakonec to dobře dopadlo.“

„Vskutku. Rád bych si někdy poslechl něco víc o tvých dobrodružstvích.“

„Kdykoli si budeš přát, můj pane.“

Dy Jironal mu stroze pokývl, usmál se a přesunul se dál, zjevně upokojen.

Cazaril se na něj usmál v odpověď, potěšen svým sebeovládáním - pokud to nebyl pouze chorobný strach. Dokázal se usmívat a nevrhnout se tomu prolhané-mu zlosynovi po krku. Nakonec ze mě ještě bude dvořan, co?

Už klidnější zanechal marného snažení o neviditelnost a dodal si odvahy požádat paní Betriz o tanec. Věděl, že je vytáhlý, vyzábělý a nepůvabný, ale aspoň opilecky nevrávoral, což se mu nyní dalo přičíst ve srovnání s ostatními přítomnými mladými muži k dobru. Nemluvě o tom, že Dondo dy Jironal, který se poté, co si zabral Iselle na nějaký čas k tanci pro sebe, se svými hlučnými kumpány vzdálil, buď aby si našel nějaké drsnější povyražení, nebo naopak tichou chodbu, kde by se mohl vyzvracet. Cazaril doufal v to druhé. Když se s ním Betriz otáčela v kole, oči jí zářily veselím.

Nakonec, když už hudebníci umdlévali, se spící Orikó probudil a večer zdárně dospěl ke konci. Cazaril zmobilizoval pážata, paní Betriz a Nan dy Vrit, aby pomohli odnést Iselliny dary a bezpečně je uskladnili. Teidez, opovrhující tancem, si místo toho dopřával působivou přehlídku sladkostí a alkoholu a Cazaril si říkal, zda se dy Sanda v důsledku toho nebude muset nad ránem potýkat s royseovým nápojem prudké nevolnosti. Bylo však zřejmé, že chlapec je opilý spíš slávou a pozorností než z vína.

„Pan Dondo řekl, že by mi každý hádal osmnáct!“ vychloubal se před Iselle vítězoslavně. Jen toto léto svou starší sestru o hodně přerostl, což bylo zdrojem mnohého chvástání z jeho strany a úšklebků z Iselliny. Odkráčel směrem ke své komnatě s chodidly stěží se dotýkajícími podlahy.

Betriz s rukama plnými šperků, které právě ukládali do Iselliných uzamykatelných skříněk v jejím předpokoji, se náhle zeptala Cazarila: „Tak a teď mi pověz, proč nepoužíváš svoje jméno, pane Cazi? Vždyť je to jméno hodné silného muže.“

„Lupe,“ povzděchl si. „Vlček. Averse z mládí. Můj starší bratr a jeho přátelé mne mučivali tím, že na mne ňafali a vyli, dokud mne vždycky nedohnali k slzám zlosti, z čehož jsem šlel ještě víc - bohužel do té doby, než jsem vyrostl natolik, abych ho za to mohl zmlátit, ho ta hra už omrzela. Říkal jsem si, že to od něj bylo velice nespravedlivé.“

Betriz se zasmála. „Ach tak.“

Cazaril se uchýlil do ticha své ložnice, kde si uvědomil, že provincaře zapomněl napsat slíbený dopis. Rván mezi touhou po spánku a povinností si nakonec povzděchl, vytáhl brky, papír a vosk, ale jeho líčení bylo mnohem kratší než zábavné hlášení, které měl původně v úmyslu, jen pár stručných řádek ukončených slovy Zde v Cargedossu je všechno v pořádku.

Zapečetil jej, vyhledal ospalé páže, řekl mu, ať jej odnese jakémukoli kurýrovi, který ráno vyjíždí ze Zangre, a padl do postele.

KAPITOLA 8

Po uvítacím banketu prvního večera příštího dne až příliš brzy následovala snídaně, pak oběd a večerní slavnost, na které nechyběly masky. I po všechny další dny byli od rána do večera zahrnováni přepychovými pokrmami, až se Cazaril, místo aby přemýšlel o tom, jak smutně roya Orikó ztloustl, musel divit, jak je možné, že je ten muž stále ještě schopen chůze. Alespoň že polevilo počáteční bombardování královských sourozenců dary. Cazaril je všechny konečně stačil zaznamenat do inventáře a začal přemýšlet o tom, kde a při jakých příležitostech by něco z tohoto množství mohlo být případně opětovně věnováno. Od royessy se očekávalo, že bude štedrá.

Čtvrtého dne ráno se probudil ze zmateného snu o tom, že pobíhá po Zangre s rukama plnými šperků, které nebyl schopen doručit správným lidem ve správný čas a mezi které kupodivu patřila i velká mluvící krysa, jež ho posílala nemožnými směry. Když se probral, zvažoval, že se bude muset zříct buď Orikových silných vín, nebo sladkostí, které obsahovaly až příliš mnoho mandlového marcipánu. Říkal si, jaké pokrmy na něj asi čekají dnes. A pak se nahlas zasmál, protože si vzpomněl na žalostné příděly z doby obléhání. Stále s úsměvem na rtech se skulil z postele.

Vytřepal tuniku, kterou na sobě měl včera odpoledne, a rozšněroval manžetu širokého rukávu, aby z něj vyndal okoralou polovinu bochníku chleba, kterou mu Betriz dala do úschovy, když byl královský piknik u řeky přerušen typickými, ale nevitány odpoledními dešťovými přeháňkami. Pobaveně si říkal, zda náhodou není účelem těch širokých dvořanských rukávů právě možnost schovávat v nich potraviny. Shodil ze sebe noční košili, natáhl si kalhoty, zavázal jejich tkanice a šel se ošplouchnout do umývadla.

Od otevřeného okna zaznělo zmatené pleskání. Cazaril pohlédl stranou, překvapený tím zvukem, jen aby uviděl jednu z hradních vran, která přistála na širokém kamenném parapetu a naklonila hlavu na stranu. Dvakrát zakrákala, pak vydala tichý mumlavý zvuk. Rozveselen si utřel tvář do ručníku a pomalu se přibližoval k ptákovu, aby se přesvědčil, zda je to jeden z ochočených, kteří si brávali jídlo z ruky.

Zdalo se, že pták pozoruje chléb, protože se nevznesl, když se k němu Cazaril přiblížil. Kousek k němu natáhl. Černý lesklý pták jej chvíli upřeně pozoroval, pak sebral chléb z jeho prstů. Cazaril se musel ovládat, aby neucukl, když se ostrý černý zobák dotkl jeho kůže. Ruku mu však nezranil. Pták se na parapetu posunul, zatřepal křídly a roztáhl ocas, ve kterém scházela dvě pera. Znovu cosi zamumlal, pak zakrákal pronikavým drsným zvukem odrážejícím se v malé komnatě ozvěnou.

„Neměla bys říkat krá, krá,“ řekl Cazaril. „Měla bys říkat Caz, Caz!“ Několik minut bavil sám sebe a zjevně taky ptáka, pokoušeje se vyučovat ho novému jazyku, dokonce mu vyšel napůl cesty vstříc a trylkoval na něj Cazaril! Cazaril!, a to s přízvukem, který považoval za ptačí, ale zdálo se, že pták je i navzdory štědrým porcím chleba vůči lidské řeči dokonce ještě odolnější než Iselle vůči darthakanštině.

Lekci přerušilo zaklepání na dveře jeho komnaty a Cazaril nepřítomně zvolal: „Ano?“

Dveře se pootevřely; vrána zamávala křídly a odlétla. Cazaril se ještě na chvíli vyklonil, aby se podíval, kam letí. Chvilí se řítla střemhlav dolů do propasti pod jeho oknem, pak rozprostřela křídla a začala plachtit, kroužíc v proudu ranního vánku zvedajícího se podél příkré stěny skaliska.

„Můj pane Cazarile, ro -“ Hlas se prudce zarazil. Cazaril se odstrčil od okenního parapetu a otočil se, jen aby spatřil ve dveřích šokovaně vyhlížející páže. S náhlým rozpačitým ruměncem si uvědomil, že si ještě neoblékl košili.

„Ano, chlapče?“ Aniž by působil dojmem, že pospíchá, nenuceně se natáhl po tunice, znovu ji vytřepal a oblékl si ji. „Co se děje?“ Jeho lhostejný hlas vylučoval jakékoli komentáře či dotazy na rok starou změť jizev na jeho zádech.

Páže polklo a po chvíli znovu našlo hlas. „Můj pane dy Cazaril, royessa Iselle ti vzkazuje, abys ji ihned po snídani navštívil v Zelené komnatě.“

„Děkuji,“ odpověděl Cazaril chladně. Strohým pokývnutím páže propustil. Chlapec odběhl.

Ukázalo se, že ranní exkurze, na které Iselle požadovala Cazarilův doprovod, nemá být ničím víc než jen slíbenou prohlídkou Orikova zvěřince. Roya sám chtěl provázet svou sestru. Když Cazaril vstoupil do Zelené komnaty, našel ho tam klímbajícího v křesle v rámci jeho ranního odpočinku po snídani. Oriko se s trhnutím probudil a promnul si čelo, jako by jej trápila bolest hlavy. Smetl si ze širokánské tuniky lepkavé odrobinky, sebral plátěný uzel, ve kterém měl cosi zabaleného, a odvedl svou sestru, Betriz a Cazarila ven z hradní brány a přes zahradu.

Na stájovém nádvoří se setkali s formující se Teidezovou ranní loveckou skupinou. Teidez prosil o toto příjemné povyrazení prakticky od okamžiku svého příjezdu na Zangre. Pán Dondo, jak se zdálo, zařídil, aby bylo chlapcovo přání splněno, a nyní vedl skupinu, která zahrnovala půl tuctu dalších dvořanů, štolbů a honců, tři páry psů a rytíře dy Sanda. Teidez, na hřbetě svého černého koně, vesele zasalutoval své sestře a královskému bratrovi.

„Pán Dondo říká, že je pravděpodobně příliš brzy, než abychom narazili na kance,“ řekl jim, „protože listí ještě neopadalo. Ale snad budeme mít štěstí.“ Teidezův štolba, sedící na svém vlastním koni, byl obtěžkán neuvěřitelným arzenálem zbraní, jen pro případ, včetně nové kuše a kančího oštěpu. Iselle, kterou zjevně nepozvali, je pozorovala s těžko skrývanou závistí.

Dy Sanda se spokojeně usmál, tak jako se nad touto vznešenou zábavou usmíval vždycky, a pán Dondo zahalekal a energickým klusem vyvedl kavalkádu jezdců z nádvoří. Cazaril se díval, jak odjíždějí, a pokoušel se dovítit, co jej na tom krásném podzimním výjevu, který představovali, tak znepokojilo. Nakonec mu došlo, že žádnému z mužů, kteří obklopovali Teideze, nebylo pod třicet. Žádný nestál chlapci po boku z čirého přátelství, nebo dokonce z naděje na možné přátelství; všichni tam byli čistě jen kvůli svým vlastním sobeckým zájmům. Pokud by kterýkoli z těch dvořanů měl aspoň špetku rozumu, měli by teď přivést ke dvoru svoje syny, představit je royseovi a nechat událostem volný průběh. Vize nikoli bez určitých nebezpečí, a přesto...

Oriko se pomalu vlekl dál kolem stájového bloku a dámy s Cazarilem jej následovaly. Vrchní štolba Umegat, zjevně upozorněný předem, na ně způsobně čekal u brány zvěřince, otevřené dokořán v ranním slunci a mírném vánku. Sklonil před svým pánem a jeho hosty hlavu s úhledně spletenými copy.

„To je Umegat,“ představil jej Oriko své sestře. „Stará se o můj zvěřinec. Roknar, ale v každém ohledu dobrý člověk.“

Iselle ovládla počáteční záchvat paniky a půvabně sklonila hlavu. V ucházející dvorské roknařtině, třebaže ne tak docela správně z hlediska užitého gramatického způsobu mluvy pána vůči válečníkovi, poněvadž měla použít spíš způsob pána vůči sluhovi, řekla: „Požehnání Svatých budiž na tobě dnešního dne, Umegate.“

Umegatovy oči se rozšířily a jeho úklona se prohloubila. „Požehnání Nejvyšších budiž těž na vás, m'hendi,“ odpověděl s tím nejčistším přízvukem Souostroví, ve zdvořilé gramatické formě otroka vůči pánovi.

Cazarilovo obočí se zvedlo. Jak se zdálo, Umegat nakonec přece jen nebyl chalionský míšenec. Cazaril se v duchu

divil, díky jakému spletitému vývoji osudu se ocitl právě tady. S nově probuzeným zájmem se odvážil poznamenat: „Jsi daleko od domova, Umegate,“ způsobem mluvy služebníka vůči nižšímu služebníkovi.

Na štolbovy rty se vrátil mírný úsměv: „Máte dobré ucho, m'hendi. To je zde v Chalionu zřidkavé.“

„Pán dy Cazaril mne učí,“ dodala Iselle.

„V tom případě se vám dostává dobrých služeb, paní. Ale -“ otáčeje se k Cazarilovi změnil způsob mluvy, nyní otroka k učenci, což bylo dokonce ještě vytříbenější než mluva otroka k pánovi: „Chalion jest mi nyní domovem, Vaše Moudrosti.“

„Pojďme ukázat mé sestře má zvířata,“ vložil se do rozhovoru Oriko, který byl z této dvojjazyčné konverzace zjevně stále znuděnější. Zvedl svůj lněný šátek a spiklenecky se usmál. „Ukradl jsem ze stolu se snídání plástev medu pro moje medvědy, a pokud se jej rychle nezbavím, začne kapat.“

Umegat se usmál a odvedl je do příjemně chladné kamenné budovy.

Dnešního rána bylo místo ještě čistější než onehdy, vymetenější a uklizenější než Orikovy plesové sály. Oriko se omluvil a okamžitě poodešel stranou do jedné z klecí, kde měl svoje medvědy. Jeden z medvědů se probudil a posadil se. Oriko si dřepel proti němu na čistou vonící slámu a pak se navzájem pozorovali. Zajímavé, ale Oriko měl téměř stejný tvar jako medvěd. Rozbalil šátek, ulomil kus medové plástve, medvěd k ní přičichl a začal mu olizovat prsty dlouhým růžovým jazykem. Iselle a Betriz se rozplývaly nadšením nad medvědovou nádhernou hustou srstí, ale nijak se nesnažily připojit se k royovi v kleci.

Umegat je nasměroval ke zjevně býložravějším kozovitým tvorům a tentokrát dámy beze strachu vešly do stání, začaly zvířata hladit a obdivovat jejich velké hnědé oči a dlouhé řasy. Umegat jim vysvětlil, že se to zvíře jmenuje vella a pochází odněkud zpoza Souostroví. Pak přinesl mrkev a dámy velly spokojené a s chichotáním krmily. Pak si Iselle otřela poslední zbytky mrkve smíšené se slinami velly o sukni a všichni následovali Umegata směrem k voliére. Oriko, prodlévající se svým medvědem, jim lenivě mávl, aby pokračovali bez něho.

Ze slunečního svitu vyrazil do klenuté kamenné uličky tmavý tvar a s pleskáním křídel a křikem usedl na rameno Cazarilovi, který zděšením málem vylétl z kůže. Vyvrátil krk, jen aby zjistil, že je to vrána, která mu dnes ráno přilétla na okno, soudě podle mezery v ocasních perech. Zabořila mu pařáty do ramene a zakrákala: „Caz, Caz!“

Cazaril propukl v smích. „Už byl nejvyšší čas, ty bláznivý ptáku! Ale teď je ti to k ničemu - žádný chléb mi nezbyl!“ Pokrčil ramenem, ale pták se jej dál držel a znovu křičel: „Caz, Caz!“ přímo do jeho ucha, bolestně nahlas.

Betriz se zasmála, udiveně rozevřela rty. „Co to máš za přítelkyni, pane Cazi?“

„Dnes ráno přilétla k mému oknu a já se ji pokoušel naučit, ehm, několika slovům. Netušil jsem, že se mi to podařilo...“ „Caz! Caz!“ naléhala vrána.

„Měla byste věnovat stejnou péči své darthakanštině, moje paní!“ řekl Cazaril Iselle. „Tak už leť, pane Ptáku. Jdi pryč! Já už žádný chléb nemám. Leť si najít nějakou vylekanou rybu pod vodopády nebo pěkně páchnoucí mrtvou ovci nebo... kšáá!“ Škubl ramenem, ale pták se jej tvrdšíje držel dál. „Jsou to velice nenasytní ptáci, tyhle hradní vrány. Venkovské vrány musejí létat po kraji a hledat si potravu samy. Tihle leniví tvorové očekávají, že jim ji strčíte rovnou do zobáku.“

„Pravda,“ přitakal Umegat s šibalským úsměvem. „Ptáci tady na Zangre jsou jako zdejší dvořani.“ Cazaril poněkud opožděně potlačil smích a vrhl další pohled na dokonale vyhlízejícího roknarského -bývalého roknarského - štolbu. Nu, pokud zde Umegat pracoval už dlouho, měl ke studiu chování dvořanů spoustu času.

„Tvoje pochlebování by bylo lichotivější, kdybys aspoň byla chutnější pták. Kšáá!“ Smetl si vránu z ramene, ale ta se jen s pleskáním křídel vznesla na vrcholek jeho hlavy a zaryla mu drápy do kůže. „Au!“

„Cazaril!“ vykřikla vrána pronikavě ze svého nového bidýlka.

„Vy musíte jistě být mistr mezi učiteli jazyků, můj pane dy Cazaril.“ Umegat se usmál o něco víc doširoka. „Já tě slyším,“ ujistil vránu. „Pokud skloníte hlavu, můj pane, vašeho pasažéra shodím.“

Cazaril to udělal. Mumlaje cosi v roknarštině, Umegat ptáka přesvědčil, aby mu přešel na ruku, odnesl jej ke dveřím a vyhodil jej do vzduchu. Vrána odletěla, vydávajíc ze sebe k Cazarilově úlevě již jen obyčejné krákání.

Pokračovali k ptačí voliére, kde se Iselle ocitla mezi nádherně barevnými malými ptáčky, kteří si ji zřejmě oblíbili stejně jako vypelichaná vrána Cazarila. Poskakovaly jí po rukávě a Umegat jí ukázal, jak je přimět, aby zobali zrnka, která držela mezi zuby.

Obrátili se k dalším ptákům na bidýlkách. Betriz obdivovala velkého jasně zeleného ptáka se žlutými hrudními pery a rubínovým krkem. Klapl silným žlutým zobákem, zahoupal se ze strany na stranu a vystrčil úzký černý jazyk.

„Toto je poměrně nový přírůstek,“ vysvětlil jim Umegat. Soudím, že měl nelehký potulný život. Docela krotký, ale vyžádalo si to hodně času a trpělivosti, než jsem ho zklidnil.“

„Umí mluvit?“ zeptala se Betriz.

„Ano,“ odpověděl Umegat, „ovšem pouze neslušná slova. V roknarštině, což je možná štěstí. Myslím, že to kdysi zřejmě byl pták nějakého námořníka. Markýz dy Jironal jej přivezl tohoto jara ze severu, jako součást válečné kořisti.“

Zprávy a zvěsti o tom bezvýsledném tažení pronikly i do Valendy. Cazaril si říkal, zda i Umegat byl někdy válečná kořist - stejně jako kdysi on - a zda se právě takhle dostal do Chalionu. Suše řekl: „Pěkný pták, ale zdá se mi být ubohou odměnou za tři města a moc nad průsmykem.“

„Věřím, že pán dy Jironal přivezl mnohem více kořisti než jen tohoto ptáka,“ řekl Umegat. „Jeho vozům s kořistí vracejícím se do Cargedossu trvalo celou hodinu, než projely bránou.“

„Taky už jsem měl co do činění s tak pomalými mezky,“ zamumlal Cazaril nepřesvědčen. „Chalion na tom špatně naplánovaném tažení ztratil víc, než dy Jironal získal.“

Iselle zvedla obočí. „Copak to nebylo vítězství?“

„Podle čeho tak soudíte? My a roknarská knížectví se kvůli té pohraniční oblasti strkáme a přetahujeme už celá

desetiletí. Bývala to dobrá země - teď je z ní pustina. Sady, olivové háje a vinice shořely, farmy jsou opuštěné, zvířata utekla a zdvicořela nebo zahynula hladu - to mír pozvedá bohatství země, nikoli válka. Válka jen přesouvá vlastnictví zbytků od slabšího k silnějšímu. Ba co hůř, co je koupeno krví, to se prodává za peníz a pak je ukradeno nazpět.“ Na okamžik se zamyslel, pak s hořkostí dodal: „Váš děd roya Fonsa koupil Gotorget za životy svých synů. Markýz dy Jironal jej prodal za tři sta tisíc royalů. Úžasný obchod, když se krev jednoho muže mění v peníze druhého. Proměna olova ve zlato proti tomu není ničím.“

„Copak na severu nikdy nezavládne mír?“ zeptala se Betriz, překvapená jeho neobvyklou rozhorleností.

Cazaril pokrčil rameny. „Ne, dokud z války plyne takový zisk. Roknarská knížata hrají stejnou hru. Je to všeobecná korupce.“

„Vítězství ve válce by to ukončilo,“ řekla Iselle zamyšleně.

„Jenže to je pouhý sen,“ povzdechl si Cazaril. „Splnil by se, kdyby se royovi podařilo zaonačit to tak, aby si jeho šlechticové nevšimli, že přicházejí o svá budoucí válečná živobytí. Ale ne, to prostě není možné. Samotný Chalion nikdy nemůže porazit všech pět knížectví, a dokonce i kdyby se tak nějakým zázrakem stalo, nemá námořní zkušenosti, aby pak dokázal udržet pobřeží. Kdyby se všechny kvintariánské royacie spojily a tvrdě bojovaly po celou generaci, pak by mohl nějaký nesmírně silný a odhodlaný roya prorazit a sjednotit celou zemi. Jenže cena v lidských životech, odvaze a penězích by byla nedozírná.“

„Větší než cena tohoto nekonečného vylévání proudu krve a cti na severu? Správně provedeno - jednou správně provedeno - bylo by to provedeno jednou provždy,“ řekla zamyšleně Iselle.

„Jenže neexistuje nikdo, kdo by to udělal. Žádný muž s takovou odvahou, vizí a vůlí. Roya Brajaru je stárnoucí opilec, který si užívá se svými dvorními dámami, Lišák z Ibry je svázán občanskou válkou ve své zemi, Chalion...“ Cazaril zaváhal, uvědomil si, že jej jeho pohnuté emoce svádějí k nerozumné otevřenosti.

„Teidez,“ začala Iselle a nadechla se. „Možná to bude Teidezův dar, až dospěje...“

Nebyl to dar, který by Cazaril komukoli přál, a přesto se zdálo, že ten chlapec má v tomto směru jisté rodící se nadání, jen kdyby jej jeho vzdělávání v příštích pár letech dokázalo přivést ke správnému postoji.

„Dobytí není jediný způsob, jak lidi sjednotit,“ prohlásila Betriz. „Je tu také sňatek.“

„Ano, ale nikdo se nemůže oženit se třemi royaciemi a pěti knížectvími,“ řekla Iselle a nakrčila nos. „V každém případě ne se všemi najednou.“

Zelený pták, možná podrážděný tím, že přišel o pozornost svých obdivovatelů, si vybral tento okamžik k tomu, že ze sebe vypravil pozoruhodně obscénní větu v nízké roknařtině. Námořnický pták, vskutku - odněkud z otrokářské galéry, usoudil Cazaril. Umegat se suše usmál nad Cazarilovým bezděčným odfrknutím, ale mírně zvedl obočí, když Betriz a Iselle zmlkly, jako když utne, a zalil je ruměncem, podívaly se jedna na druhou a nálem ztratily rovnováhu. Natáhl se po čepičce a přetáhl ji ptákovi přes hlavu. „Dobrou noc, můj zelený příteli,“ řekl mu. „Myslím, že nejsi dost dobře připravený na slušnou společnost. Možná by se tu měl pán dy Cazaril občas zastavit a učit tě taky dvorní roknařtině, což?“

Cazarilovu myšlenku, že Umegat by ptáka mohl docela dobře vyučovat dvorní roknařtině sám, přerušily překvapivě rychlé kroky u dveří voliéry. Byl to Oriko, který si otíral medvědí sliny z kalhot a šťastně se usmíval. Cazaril usoudil, že poznámka hradního správce onoho prvního dne byla namístě: zdálo se, že zvěřinec skýtá royovi útěchu. Jeho oko bylo jasné, do tváře se mu opět vlila barva, byl daleko od vyčerpání, kterého si u něj Cazaril všiml hned po snídani.

„Musíte se jít podívat na moje kočky,“ řekl dámám. Všichni jej následovali do kamenné uličky, kde jim hrdě ukazoval klece s několika nádhernými zlatými kočkami se střapečky na uších, pocházejících z hor jižního Chalionu a vzácnou modrookou horskou kočku téhož druhu, ovšem albína s neuvěřitelně černými ušními střapečky. Na konci uličky byla rovněž klec obsahující pár zvířat, která Umegat pojmenoval jako písečné lišky ze Soustroví a která vypadala jako hubení poloviční vlci, ale s obrovskými trojúhelníkovými ušima a cynickými výrazy.

Nakonec se Oriko s rozmáchlým gestem obrátil ke svému zjevnému oblíbenci, leopardovi. Vypuštěný z klece se na svém stříbrném řetěze otíral royovi o nohy a tiše vrčel. Cazaril zatajil dech, když si Iselle, pobídnutá svým bratrem, klekla, aby ho pohladila, a její obličej se ocitl hned vedle silných čelistí zvířete. Leo-pardovy kulaté, průzračné jantarové oči mu připadaly jakékoli jiné jen ne přátelské, ale jejich víčka se naplň zavírala ve zjevném potěšení a široký, cihlově zbarvený čenich se mu chvěl, když ho Iselle rázně škrábala pod bradou a projížděla roztaženými prsty skrze jeho nádherný skvrnitý kožich. Když však poklekl Cazaril, mručení na sebe vzalo - alespoň mu to tak znělo - rozhodně nepřátelské zbarvení a nepřítomný jantarový pohled zvířete již nevybízel k žádným důvěrnostem.

Poněvadž se roya rozhodl ještě setrvat ve zvěřinci se svým vrchním štolbou, Cazaril vyvedl dámy zpátky na Zangre, zatímco ony se přátelsky dohadovaly, které zvíře bylo nejzajímavější.

„Jaký je tam podle tebe nejzvláštnější exemplář?“ zeptala se ho Betriz.

Cazaril se před svou odpovědí na chvíli zamyslel, ale nakonec se rozhodl říct pravdu. „Umegat.“

Betriz otevřela ústa, aby proti této údajně lehkovážnosti protestovala, ale pak je opět zavřela, zatímco Iselle na něj vrhla ostrý pohled. Rozhostilo se mezi nimi zamyšlené ticho a přetrvávalo po celou cestu až k hradní bráně.

Zkracování délky denního světla, které bylo neodbytnou známkou podzimu, nebylo obyvateli Zangre vnímáno jako nějaká ztráta, protože prodlužující se noci byly projasňovány světlem svící, hostinami a slavnostmi. Dvořané se navzájem překonávali ve vymýšlení různých druhů zábav a obveselení, rozmařile rozhazovali peníze, jen aby byli co nejoriginálnější. Teidez a Iselle byli vši tou nádhrou oslnění, Iselle naštěstí ne zcela. S pomocí Cazarilem nenásilně vštěpovaných rad a pokynů začala pátrat po skrytých významech a poselstvích, sledovat záměry, kalkulovat výdaje a očekávání.

Teidez, alespoň podle toho, co mohl Cazaril říct, spolykal všechno, co mu předložili, a tak nebylo divu, že se u něj

brzy začaly projevovat příznaky poruchy trávení. Mezi Teidezem a dy Sandou propukaly stále otevřenější spory, nicméně dy Sanda zjevně bojoval v předem prohrané bitvě a marně se snažil udržet royseovu disciplínu, kterou mu předtím tak důkladně vštěpoval v provincařině pečlivé domácnosti. Dokonce i Iselle si začínala dělat starosti ohledně zvyšujícího se napětí mezi svým bratrem a jeho učitelem, jak Cazaril usoudil, když na něj naoko nenucené jednoho rána zatlačila Betriz v okenním výklenku, z něhož byl výhled na soutok řek a polovinu Cargedossu.

Po několika poznámkách o počasí, které bylo typické pro roční období, a o lovu, který byl pro podzim typický rovněž, náhle přešla k záležitosti, která ji za ním v první řadě přivedla. Ztišila hlas a zeptala se: „Kvůli čemu byla včera večer ta strašlivá hádka mezi Teidezem a ubohým dy Sandou ve vaší chodbě? Slyšely jsme ten křik přes okna a skrze podlahu.“

„Ehm...“ U pěti bohů, jak si jen měl s tímhle poradit? Dívky. Napůl si přál, aby za ním Iselle byla poslala Nan dy Vrit. Ta vdova většinou dokázala svým zdravým selským rozumem vyřešit jakékoli problémy, které tam nahoře měly. Ano, jenže lepší je být neomalený než špatně pochopený. A daleko lépe je být neomalený k Betriz než k Iselle. Betriz již nebyla dítě a především pak nebyla jediná Teidezova sestra, takže snad sama bude schopná rozhodnout, co z toho přetlumočit Iselliným uším. „Dondo dy Jironal přivedl Teidezovi minulou noc nevěstku až do postele. Dy Sanda ji vyhodil. Teidez se vztekal.“ Vztek se, zahanbený, ale možná se mu tajně ulevilo, a později toho večera mu bylo špatně z vína. Ach, úchvatný dvorský život!

„Och,“ hlesla Betriz. Trochu ji šokoval, ale, jak si s úlevou všiml, ne zase tolik. „Och.“ Na chvíli upadla do zamyšleného mlčení, vyhlížela z okna na zvlněné zlatavé pláne prostírající se za řekou a na rozšiřující se říční údolí. Úroda již byla téměř všechna sklizená. Kousla se do spodního rtu a pohlédla zpátky na Cazarila s očima přimhouřenými úzkostí. „To není... to jistě není...“ řekla bych, že na chování čtyřicetiletého muže, jako je pán Dondo, je něco velmi divného, když podlézá čtrnáctiletému chlapci.“

„Že podlézá chlapci? Spíš royseovi, svému budoucímu royovi, rozdělovači pozic, bohatství, povýšení, vojenských příležitostí - tak je to ve skutečnosti. Ručím ti za to, že kdyby se Dondo pustil svého místa u Teideze, okamžitě by jej pro sebe uchvátili tři jiní muži. Tady jde spíš o... způsob, jakým to dělá.“

Betriz znechuceně zkřivila rty. „Skutečně. Nevěstku, hmm. Pán Dondo... proto se mu říká pasák, že?“

„Ano, a ještě hrubšími jmény. Ne že by... ne že by Teidez nestál na prahu dospělosti, a každý muž musí jednou začít...“

„To jim nestačí svatební noc? My ženy se to všechno dozvídáme až o ní.“

„Muži... se obvykle žení později,“ pokusil se namítnout, ale v duchu usoudil, že do takových argumentů by se raději pouštět neměl, a kromě toho jej zahanbovala vzpomínka, jak pozdě v tomto oboru přišla jeho vlastní učňovská léta.

„Přesto chlapec obvykle má přítele, bratra nebo alespoň otce či strýce, který ho zasvětil do toho... jak si s tím poradit. S dámami. Ale Dondo dy Jironal ničím z toho pro Teideze není.“

Betriz se zamačila. „Teidez nikoho takového nemá. Tedy kromě... kromě royi Orika, který je mu svým způsobem jak bratrem, tak otcem.“

Jejich oči se setkaly a Cazaril si uvědomil, že nemusí dodávat nahlas: Ovšem nikoli příliš užitečným způsobem.

Betriz se znovu zamyslela a pak dodala: „A jaksi si neumím představit, že by rytíř dy Sanda...“

Cazaril potlačil smích. „Och, ubohý Teidez. To si nedovedu představit ani já.“ Zaváhal a pak dodal: „Je to takový divný věk. Kdyby byl Teidez strávil u dvora celý život, byl by na tuhle atmosféru zvyklý, neučinila by... na něj takový dojem. Nebo kdyby ho sem přivedli, když byl trochu starší, mohl teď mít vyrovnanější povahu, pevnější mysl. Ne že by dvůr nebyl oslňující pro člověka v jakémkoli věku, především když je náhle vržen rovnou do jeho samého středu. A přesto, pokud má být Teidez Orikovým nástupcem, je načase, aby ho k tomu začal vést. Aby mu vysvětlil, jak si rozvážně poradit jak s potěšenými, tak s povinnostmi.“

„A je takto vychováván? Mně se nezdá, že by byl. Dy Sanda se o to snaží přímo zoufale, ale...“

„Dy Sanda je zde početně převyšován,“ dokončil za ni Cazaril ponuře. „To je jádro celého problému.“ Když o tom přemýšlel, čelo se mu nakrčilo. „V provincařině domácnosti měl dy Sanda její podporu, její autoritu, která doplňovala jeho vlastní. Tady v Cargedossu by se měl této role podujmout roya Oriko, jenže nemá zájem. Dy Sanda musí úplně sám bojovat proti neskutečným nevýhodám.“

„Má tento dvůr...“ Betriz se zamačila, zjevně se snažila uspořádat si myšlenky. „Má tento dvůr nějaký střed?“

Cazaril si ustaraně povzddechl. „Dobře vedený dvůr má vždycky ve svém středu někoho, kdo představuje morální autoritu. Pokud to není roya, tak možná jeho royina, někdo jako provincara, kdo udává tón, udržuje určitý standard. Oriko je...“ nemohl říct slabý, neodvažoval se říct nemocný, „Oriko to nedělá a royina Sara...“ Royina Sara připadala Cazarilovi jako duch, bledá a věchýtkovitá, téměř neviditelná. „Ta to taky nedělá. Což nás přivádí ke kancléři dy Jironal, který je velmi zaneprázdněn státními záležitostmi a nestará se o to, aby držel na uzdě svého bratra.“

„Chceš říct, že to nakonec poslal Donda on?“

Cazaril se varovně dotkl prstem úst. „Pamatuješ si Umegatův vtip o vránách a dvořanech na Zangre? Zkus si to představit jinak. Pozorovala jsi někdy hejno vran, jak se shlukují dohromady, aby přepadly hnízdo jiného ptáka? Jedna odláká jeho ptačí rodiče, zatímco další vletí do hnízda a uchvátí vejce nebo holátka...“ Hlas mu vyschl. „Většina dvořanů Cargedossu našťěstí nepracuje společně tak šikovně jako hejno vran.“

Betriz si povzddechla. „Jsem si jistá, že Teidez si dokonce ani neuvědomuje, že to všechno není tak úplně míněno v jeho prospěch.“

„Obávám se, že dy Sanda mu to navzdory všem svým nemalým starostem nevyložil dostatečně jasně v patričních pojmech. Myslím, že by musel být tvrdý a neomalený, aby pronikl skrze tu mlhu lichocení, kterou je teď Teidez obklopen.“

„Jenže ty to pro Iselle děláš, po celý čas,“ namítla Betriz. „Říkáš jí; dávejte si pozor na toho člověka, dívejte se, co dělá druhý, snažte se pochopit, proč udělal to či ono - sedmkrát či osmkrát se ukáže, že se netrefíš do černého, a my si nemůžeme pomoci, ale jen posloucháme - a pak po desáté či dvanácté to konečně začneme vidět taky. Copak by dy

Sanda nemohl dělat to samé pro roysea Teideze?“

„Je snazší vidět šmouhu na tváři druhého než na své vlastní. To hejno dvořanů se netlačí na Iselle ani zdaleka tak dotěrně, jako se lepí na Teideze. Díky za to bohům. Všichni vědí, že jednou bude provdána pryč ode dvora, pravděpodobně někam mimo Chalion, takže pro ně tolik neznamená. To Teidez bude zajišťovat jejich budoucí živobytí.“

Tímto bezvýsledným a neuspokojivým konstatováním svůj rozhovor ukončili, ale Cazaril byl rád, když se dozvěděl, že si Betriz a Iselle uvědomují sotva postřehnutelná nebezpečí dvorského života. Ta nádhera a veselí byly oslnivé, svůdné, svátek pro oko, který mohl zanechat rozum stejně opilý a vrávoravý jako tělo zmámené vínem. Pro některé dvořany a urozené dámy, soudil Cazaril, to ve skutečnosti byla radostná, nevinná - ačkoli nákladná - hra. Pro jiné to byl tanec okázalosti, zašifrované poselství, útok a protiútok stejně vážný, pokud ne tak bezprostředně smrtící jako souboj. Aby člověk zůstal na nohou, musel umět odlišit hráče od pouhých hracích figurek. Dondo dy Jironal byl hlavním hráčem ve své vlastní hře, a přesto... pokud nebyl každý pohyb, který učinil, usměřován jeho starším bratrem, dalo se zcela bezpečně říci, že každý jeho pohyb mu byl jeho bratrem povolen. Ne, není bezpečné říkat takové věci. Ale je to pravda.

Jakkoli negativní byl jeho pohled na morálku dvora, Cazaril musel uznat, že Orikó má velmi dobré hudebníky. Nenasytně jim naslouchal při každém večerním tanci. Pokud měla royina Sara nějakou útěchu, která by se vyrovnala Orikovu zvěřinci, tak to jistě byli zangreští minstrelové a zpěváci. Sama nikdy netančila, zřídka se usmívala, ale nikdy nezmeškala slavnost, kde hrála hudba. Buď seděla vedle svého opilého ospalého manžela, nebo, pokud se Orikó odpotácel do postele o něco dříve, setrvala se svými dámami za vyřezávaným paravánem na galerii proti hudebníkům. Cazaril si říkal, že chápe její hlad po této útěše, když se opíral o zeď síně na svém obvyklém místě, podupával si nohou do rytmu a vlídně pozoroval své dámy otáčející se ve víru tance po naleštěné dřevěné podlaze.

Hudebníci a tanečníci se zastavili, aby si vydechli po svižném rondelu, a Cazaril se připojil k potlesku royiny za její zástěnou. Tehdy vedle jeho ucha promluvil naprosto neočekávaný hlas.

„Nu, kastillare. Teď už se víc podobáš svému starému já!“

„Palli!“ Cazaril se musel ovládnout, aby se na svého přítele nevrhl s otevřenou náručí. Místo toho se mu podařilo proměnit gesto v rozmáchlou úklonu. Palli, formálně oblečený v modrých kalhotách a tunice a bílé košili Dceřina vojenského řádu, vysoké boty naleštěné a blyštivý meč u pasu, se zasmál a vysekl mu stejně obřadnou úklonu, ačkoli po té jeho následoval pevný, i když krátký stisk Cazarilových rukou. „Co tě přivádí do Cargedossu?“ zeptal se Cazaril dychtivě.

„Spravedlnost, u bohyně! Přijel jsem sem podpořit pána zasvěcence provincara dy Yarrin na takové jeho malé svaté výpravě. Povím ti o tom víc, ale, „Palli se rozhlédl kolem po přeplněném sále, kde se tanečníci již opět řadili k tanci, „tady asi ne. Zdá se, že jsi svůj výlet ke dvoru přežil, co?“

Cazaril zkřivil rty. „Zatím. Taky ti o tom povím víc - ale ne tady.“ Rychlým pohledem se ujistil, že v daném okamžiku nejsou v sále přítomni ani Dondo, ani jeho starší bratr, ačkoli viděl zhruba půl tuctu mužů, o nichž věděl, že jim donášejí, a byl si jistý, že horlivě nahlásí, s kým se Cazaril setkal a jak vroucně se s ním přivítal. Tak ať. „Najdeme si tedy klidnější místo.“

Nenucené spolu vyšli do vedlejší komnaty a Cazaril si Palliho odvedl k okennímu výklenku, ze kterého byl výhled na měsícem zalité nádvoří. Na jeho vzdálené straně seděl milenecký pár, ale Cazaril usoudil, že jsou oba mimo doslech a stejně se nestarají o nic jiného než jen o sebe.

„Takže co má starý dy Yarrin za lubem, že jej to přivádí ke dvoru?“ zeptal se dy Cazaril zvědavě. Provincar Yarrinu byl nejvýše postavený šlechtic v Chalionu, který se rozhodl pro věrnost svatému vojenskému řádu Dcery. Většina mladých mužů s vojenskými sklony se rozhodovala pro mnohem přitažlivější Synův řád, s jeho vznešenou tradicí bojů proti roknarským nájezdníkům. Dokonce i Cazaril složil v mládí slib laického zasvěcence Synova řádu - a zrušil přísahu, když... nech to být. Mnohem menší vojenský řád Dcery měl na starosti spíš vnitřní záležitosti, ostrahu chrámů, hlídkování u cest k poutním místům. Také se snažili omezovat lupičství, pronásledovali zloděje koní a dobytka, asistovali při chytání vrahů. To, co postrádali vojáci bohyně co do počtu, si často vynahrazovali romantickou oddaností vůči ní. U Palliho byla oddanost Dceři zcela přirozená a Cazaril si s úsměvem pomyslel, že v řádu jistě konečně našel své poslání.

„Jarní úklid.“ Palli se na okamžik usmál stejně prohnáně jako jedna z Umegatových písečných lišek. „Konečně spláchneme páchnoucí nepořádek uvnitř chrámových stěn. Starý generál je nemocný a již dlouho pomalu umírá a dy Yarrin má už nějaký čas podezření, že hlavní účetní řádu zde v Cargedossu odlévá stranou něco z finančních prostředků, které mu protékají mezi prsty.“ Palli si promnul ruce. „Do svého osobního měšce.“

Cazaril zabručel. „To je nemilé.“

Palli zvedl obočí. „Tebe to nepřekvapuje?“

Cazaril pokrčil rameny. „Ani ne. Takové věci se tu a tam stávají, když jsou muži pokoušeni nad rámec své oddanosti. Ačkoli jsem proti účetnímu Dceřina řádu neslyšel vyřčeno nic konkrétního, tedy nic kromě obvyklých klepů kolujících o každém úředníkovi v Cargedossu, ať už je poctivý či ne. Opakuje se stále dokola každý mluvk.“

Palli přikývl. „Dy Yarrin už přes rok nenápadně shromažďuje důkazy a svědky. Zaměřili jsme se na toho účetního a jeho knihy - a před dvěma hodinami jsme k němu neohlášení vtrhli. Teď sedí zamčený dole ve sklepě Dceřina domu, pod dozorem stráží. Zítra ráno předloží Dy Yarrin celý případ radě řádu. Do zítřejšího poledne bude hlavní účetní zbaven svého místa a hodnosti a odvezen ke kancléři Cargedossu k potrestání. Ha!“ Jeho pěst se sevřela v očekávaném triumfu.

„Dobrá práce! Zdržíš se tady ještě, až budeš se svou prací hotov?“

„Doufal jsem, že tu zůstanu týden či dva a trochu si zalovím.“

„Och, to je skvělé!“ Bude mít čas pohovořit si, a navíc s mužem, který je chytrý a má svou čest - dvojí požitek.

„Bydlím ve městě v Yarrinově paláci, ale dnes večer se zde dlouho nezdržím. Právě jsem přijel na Zangre s dy Yarrinem, zatímco on se šel poklonit royovi Orikovi a generálu Dondovi dy Jironal a předat jim hlášení.“ Palli se odmlčel. „Podle tvého zdravého vzhledu usuzuji, že se obavy ohledně bratří Jironalů ukázaly být plané?“

Cazaril zmlkl. Vánek profukující skrze okenní výklenek byl stále chladnější. Dokonce i milenci dole na nádvoří zašli dovnitř. Nakonec řekl: „Dávám si pozor, aby se moje kroky nekřížily s jejich. V každém ohledu.“

Palli se zamračil a zdálo se, že spolkl slova, která se mu drala na jazyk.

Pár sluhů provezl předpokojem směrem k tanečnímu sálu vozík s hliněným hrncem, ve kterém bylo svažené víno vonící kořením a cukrem. Ze dveří vyběhla chichotající se mladá dáma pronásledovaná rozesmátým dvořanem a oba zmizeli ve dveřích na druhé straně, třebaže jejich smích prodléval ve vzduchu. Dolehly k nim útržky hudby snášející se dolů z galerie jako květiny.

Palliho výraz se rozjasnil. „Přijela s royessou Iselle z Valendy rovněž paní Betriz dy Ferrej?“

„Copak jsi ji mezi tanečníky neviděl?“

„Ne, jako prvního jsem spatřil tebe, dlouhou tyčku podpírající zeď. Když jsem se doslechl, že je tady royessa, přišel jsem se sem podívat s nadějí, že tě tu možná potkám taky, ačkoli podle toho, co jsi mi říkal posledně, jsem si tím nemohl být jistý. Myslíš, že bych si pro sebe mohl ukrást taneček, než to dy Yarrin vyřídí s Orikem?“

„Pokud myslíš, že máš sílu proboujet si cestu tím davem, co ji obklopuje, tak možná ano,“ odpověděl Cazaril suše a mávl mu rukou, aby šel dál. „Mě obvykle porazí.“

Pallimu se to podařilo bez nějakého zjevného úsilí a brzy již s rozjařenou elegancí otáčel překvapenou a smějící se Betriz v tanečních figurách. Zatančil si také s royessou Iselle. Zdálo se, že obě dámy setkání s ním těší. Když se potom vydychával, pozdravilo ho několika čtyři či pět urozených pánů, které zřejmě znal; pak k němu přišlo páže, dotklo se jeho lokte a zašeptalo mu do ucha vzkaz. Palli se uklonil a odešel, pravděpodobně aby se připojil ke svému druhovi, urozenému pánu zasvěcenci dy Yarrin, a doprovodil ho zpátky do jeho domu ve městě.

Cazaril doufal, že Dceřin nový svatý generál pán Dondo dy Jironal bude rád a vděčný, že zítra bude mít svůj chrám opět čistý. Doufal v to opravdu upřímně.

KAPITOLA 9

Následující den strávil Cazaril v radostném očekávání potěšení, které vnese Palliho návštěva u dvora do jeho každodenní rutiny. Betriz a Iselle také mluvily o mladém markýzi s chválou a nadšením. Palliho si zkrátka musel oblíbit každý.

A co z toho? Palli byl zámožný muž, vlastnil pozemky, peníze, dobře vypadal, měl charisma a úctyhodné postavení. Dejme tomu, že by to on a paní Betriz dali dohromady. Byl některý z nich něčím méně, než si ten druhý zaslouhoval? Cazaril nicméně zjistil, že v duchu vymýšlí plány na čas strávený s Pallim, které jeho dámy jaksi nezahrnovaly.

K jeho zklamání se však Palli toho večera u dvora neobjevil - a nepřišel ani provincar dy Yarrin. Cazaril předpokládal, že za sebou mají unavný den a že předkládání důkazů z Dceřina domu jakékoli radě spravedlnosti, která se tam shromáždila, bylo složitější, než předpokládali, a protáhlo se daleko za čas večere. Nu, pokud bude případ trvat déle než Palliho první optimistický odhad, alespoň se prodlouží jeho pobyt v Cargedossu.

Neviděl Palliho až do příštího rána, kdy se markýz náhle objevil u otevřených dveří Cazarilovy pracovny, což byl předpokoj k řadě pokojů obývaných royessou Iselle a jejími dámami. Cazaril překvapeně vzhlédl od psacího stolu. Palli odložil svoje dvorské odění a byl oblečen v cestovním šatu - obnošených botách, silném kabátci a krátkém jezdeckém plášti.

„Palli! Posad' se.“ Cazaril ukázal na stoličku.

Palli si ji přitáhl přes místnost a posadil se na ni s unaveným heknutím. „Jen na chvíličku, starý příteli. Nemohl jsem odjet, aniž bych se s tebou rozloučil. Mně, dy Yarrinovi a našim oddílům bylo nařízeno, abychom do dnešního poledne odjeli z Cargedossu pod pohrůžkou vypovězení z Dceřina svatého řádu, pokud tak neučiníme.“ Jeho úsměv byl napjatý jako našponované lano.

„Cože? Co se stalo?“ Cazaril odložil svůj brk a odstrčil stranou knihu Isellina stále složitějšího účetnictví.

Palli si prohrábl tmavé vlasy a zavrtěl hlavou, jakoby v nevěře. „Nejsem si jistý, zda o tom mohu mluvit, aniž bych nevypěnil. To bylo taky jediné, co jsem mohl udělat minulou noc, abych nevytáhl svůj meč a nevykuchal tomu usmívajícímu se darebákovi střeva rovnou na místě. Cazi, oni dy Yarrinův případ odmítli projednávat! Zabavili veškeré důkazy, propustili všechny svědky - jako nežádoucí! Neslýchané! Pustili toho prohaného zlodějského červa účetního ze sklepení...“

„Kdo to udělal?“

„Náš svatý generál, Dondo dy Jironal, a jeho, jeho, jeho stvůry z Dceřiny rady, jeho zastrašení psi - bohyně oslep mne, jestli jsem někdy předtím viděl takovou smečku úlisných čoklů, poskvrmu jejich čistých barev!“ Palli s prskáním začal pěstí na kolenou. „Všichni jsme věděli, že dům řádu v Cargedossu je již nějakou dobu v nepořádku. Předpokládám, že jsme měli předložit petici royovi, aby uvolnil starého generála hned jak onemocněl natolik, než aby to všechno dokázal udržet v rukou, ale nikdo neměl srdce ho takto vyhodit; všichni jsme si mysleli, že mladší, aktivnější muž to pak dá všechno do pořádku a začne znovu. Jenže tohle, tohle je horší než liknavost. To je trestný čin! Cazi, oni toho účetního zprostiti viny a vyhodili dy Yarrina - sotva se podívali na jeho dopisy a účetní knihy, drahá bohyně, těch papírů byly dvě truhly - přísahal bych, že toto rozhodnutí bylo učiněno ještě předtím, než bylo zasedání rady vůbec svoláno!“

Cazaril neslyšel Palliho mluvit takto rozčileně od té doby, co royův statný kurýr, který pronikl přes roknarské linie,

doručil vyhladovělé zbídačené posádce Gotorgetu zprávu o jeho prodeji. Opřel se v židli a popotáhl se za vous.

„Mám podezření - ne, jsem si tím jistý - že pán Dondo dostal za svoje rozhodnutí zaplacen. Pokud teď jednoduše není novým pánem toho účetního. A dvě truhlice důkazů budou použity k živění ohňů na oltáři. Cazi, náš nový svatý generál používá Dceřin řád coby svou osobní dojnou krávu. Včera večer mi jeden akolyta na schodišti řekl - a ten muž se třásl, když mi to šeptal - že náš generál poslal šest oddílů Dceřiných mužů Dědicovi do Jižní Ibry, zřejmě jako placené žoldnéře. To není v jeho pravomoci, tohle není práce bohyně... to je horší než krádež peněz, to je krádež krve!“

Zašustění a syknutí zatajeného dechu obrátily pozornost obou mužů k vnitřním dveřím. S rukou na veřejí tam stála paní Betriz a přes rameno jí nahlížela royessa Iselle. Obě dívky měly vytřeštěné oči.

Palli otevřel a zavřel ústa, pak vyskočil a uklonil se jim. „Royesso, paní Betriz. Je mi líto, ale musím vás opustit. Dnes dopoledne se vracím do Palliaru.“

„Vaše společnost nám bude chybět, markýzi,“ řekla royessa tichým hlasem.

Palli se otočil k Cazarilovi. „Cazi,“ omluvně se mu uklonil. „Je mi líto, že jsem ti nevěřil to o Jironalech. Koneckonců jsi vůbec nebyl blázen. Měl jsi pravdu do posledního písmene.“

Cazaril rozpačitě zamrkal. „Já myslel, že jsi mi věřil.“

„Starý dy Yarrin je stejně chytrý jako ty. Měl podezření od samého začátku. Ptal jsem se ho, proč si myslí, že si s sebou musí vzít tak velký oddíl, abychom mohli vstoupit do Cargedossu. Řekl mi na to: „Ne, chlapče - to je proto, abychom pak mohli z Cargedossu odjet.“ Nerozuměl jsem jeho vtípu. Až doted.“ Palli se hoře zasmál.

„Vrátíš se... vrátíš se sem někdy?“ zeptala se Betriz poněkud udýchaným hlasem. Ruka jí vylétla ke rtům.

„Přisahám před bohyní,“ Palli se dotkl rukou čela, rtů, břicha a slabin a pak ji doširoka rozevřel nad srdcem v pětinasobném svatém gestu, „že se do Cargedossu nevrátím, leda na pohřeb Donda dy Jironal. Dámy-“ Postavil se do pozoru a uklonil se jim. „Cazi-“ Popadl Cazarilovy ruce přes stůl a sklonil se, aby je políbil. Cazaril mu tu čest spěšně oplatil. „Sbohem“ Palli se otočil a vyšel z místnosti.

Místnost, kterou opustil, jako by se náhle scvrkla, jako by právě odešli čtyři muži, a ne jeden. Betriz přešla po špičkách k vnějším dveřím a vyhlédla z nich do chodby, aby ještě naposledy spatřila jeho záda.

Cazaril sebral svůj brk a nervózně si zastrčil jeho konec mezi prsty. „Kolik jste toho slyšely?“ zeptal se dívek.

Betriz se podívala na Iselle a odpověděla: „Myslím, že úplně všechno. Nemluvil zrovna tiše.“ S ustaraným výrazem na tváři pomalu přešla ode dveří přes předpokoj.

Cazaril pátral po nějakém způsobu, jak tyto neúmyslné posluchačky varovat. „Jednalo se o záležitost uzavřené rady svatého vojenského řádu. Palli o tom neměl mimo zdi Dceřina domu vůbec mluvit.“

„Jenže není snad on zasvěcenec, člen té jejich rady? A nemá snad právo - povinnost! - mluvit jako kterýkoli z nich?“ namítla Iselle.

„Ano, ale... v žáru svého rozohnění vznesl vážná obvinění proti svému vlastnímu svatému generálovi, která nemá... moc dokázat.“

Iselle si jej změřila pronikavým pohledem. „Věříš mu?“

„Na tom, zda mu věřím, či nikoli, nesejde.“

„Ale pokud je to pravda, tak je to zločin, ba ještě víc než zločin. Urážlivá bezbožnost a porušení důvěry nejen krále a bohyně na nebesích, ale všech níže postavených, kteří přísahali, že je budou poslouchat.“

Ona vidí důsledky v obou směrech! Dobře! Ne, počkat, to ne. „My jsme ty důkazy neviděli. Možná se rada chovala oprávněně, když je vyhodila. To nemůžeme vědět.“

„Pokud nemůžeme vidět důkazy tak jako markýz dy Palliar, můžeme snad alespoň věřit jeho úsudku.“

„Ne,“ řekl Cazaril pevným hlasem. „Dokonce i notorický lhář může čas od času mluvit pravdu a čestný člověk může podlehnout pokušení, aby za nějaké mimořádné situace lhal.“

Betriz vylekaně řekla: „Ty si myslíš, že tvůj přítel lhal?“

„Protože je to můj přítel, tak samozřejmě ne, ale... mohl se mýlit.“

„Tohle všechno je až příliš temné,“ řekla Iselle rozhodným hlasem. „Budu se modlit k bohyni o vedení.“

Cazaril, který si vzpomněl na poslední příležitost, kdy to udělala, spěšně řekl: „Nemusíte sahat pro vedení tak vysoko, royesso. Neúmyslně jste vyslechla důvěrné sdělení. Máte povinnost nikde je neopakovat. Slovem ani skutkem.“

„Jenže jestli je to pravda, tak na tom záleží. Hodně na tom záleží, pane Cazi!“

„Niméně to, jestli se vám něco líbí nebo nelíbí, není o nic větším důkazem než nějaké nepodložené řeči.“

Iselle se zamýšleně zamračila. „Je pravda, že pán Dondo se mi nelíbí. Divně páchne a jeho ruce jsou vždycky horké a upocené.“

Betriz se znechuceným úšklebkem dodala: „Ano. a pořád mě jimi osahává. Fuj!“

Brk v Cazarilově ruce se zlomil, potřísnil několika kapkami inkoustu jeho rukáv. Odložil jej stranou. „Tak?“ řekl tónem, který považoval za neutrální. „Kde se to stalo?“

„Och, všude, při tanci, při večeři, na chodbách. Chci říct, že tady flirtuje mnoho urozených pánů, někteří docela příjemně, ale pán Dondo... naléhá. U dvora je přece dost půvabných dam, které jsou mu věkově blíží. Já nevím, proč nejde za nimi a nepokouší se okouzlit spíš je.“

Cazaril se jí málem zeptal, zda jí pětaticetiletý muž připadá stejně prastarý jako čtyřicetiletý, ale raději to spolkl a místo toho řekl: „Samozřejmě mu jde o to, aby měl vliv nad roysem Teidezem. Proto touží po jakémkoli projevu přízně, kterého se mu může dostat od Teidezovy sestry, buď přímo nebo prostřednictvím jejich společnic.“

Betriz si ulehčeně vydechla. „Ach, ty myslíš, že je to kvůli tomu? Přiznávám, že mi bylo docela špatně při pomyšlení, že by do mě mohl být opravdu zamilovaný. Ale pokud mi nadbývá jen proto, aby z toho měl nějaké výhody, tak je to v pořádku.“

Cazaril se stále snažil strávit to, když Iselle řekla: „Má velmi divnou představu o mém charakteru, pokud si myslí, že

mu svádění mých dam získá moji přízeň! A nemyslím si, že by na Teideze potřeboval mít ještě větší vliv, pokud je příkladem to, co jsem dosud viděla. Chci říct, pokud by to byl dobrý vliv, neměli bychom vidět spíš dobré výsledky? Neměli bychom být svědky toho, jak se Teidez zdokonaluje v studiu, jak se mu zlepšuje zdraví, jak se jeho mysl otvírá širšímu světu?“

Cazaril raději spolkl poznámku, že to poslední Teidez od pána Donda určitě dostává... svým způsobem.

Iselle pokračovala čím dál víc rozvášněně. „Neměl by Teidez začít studovat umění státnictví? Alespoň se dívat, jak kancléř pracuje, účastnit se zasedání rad, naslouchat vyslancům? Nebo pokud to nebude státnictví, pak tedy skutečnému umění boje? Lov je příjemný, ale neměl by společně se svými muži prodělat vojenský výcvik? Jeho duševní potrava, jak se zdá, sestává ze samého cukroví a žádného masa. Jakého royu z něj mají v úmyslu udělat?“

Zřejmě přesně takového, jaký je Oriko - věčně opilého a nemocného - který nebude schopen soupeřit s kancléřem dy Jironal o moc v Chalionu. Nahlas však Cazaril řekl jen: „To já nevím, royesso.“

„A jak to mám vědět já? Jak mám vědět cokoli?“ Chodila sem a tam po předpokoji, záda našponovaná rozčilením, sukně šustící. „Matka a otec by si přáli, abych na něj dávala pozor. Cazarile, mohl bys alespoň zjistit, zda je pravda to o prodeji mužů Dceřina řádu Dědicí z Ibry? Alespoň tohle by přece nemělo být žádným strašlivým tajemstvím!“

V tom měla pravdu. Cazaril polkl. „Pokusím se, moje paní. Ale - co pak?“ zeptal se stroze. „Dondo dy Jironal představuje moc, ke které se nikdo neodvažuje chovat jinak než s tou největší zdvořilostí.“

Iselle se otočila a zahleděla se na něho. „Bez ohledu na to, o jak zkorumpovanou moc jde?“

„Čím zkorumpovanější, tím méně je to bezpečné.“

Iselle zvedla bradu. „Tak tedy, kastillare, pověz mi - jak nebezpečný je podle tvého soudu Dondo dy Jironal?“

Svou otázkou ho zaskočila. Bezmocně pootevřel ústa. Tak to řekni - Dondo dy Jironal je druhý nejnebezpečnější muž v celém Chalionu, hned po svém bratrovi. Místo toho vzal z hliněného džbánu nový brk a začal jej perořízkem ořezávat do špičky. Po chvíli ze sebe vypravil: „Mně se ty jeho upoceně ruce taky nelíbí.“

Iselle si odfrkla. Cazaril byl naštěstí ušetřen dalšího křivého výsledku návštěvou Nan dy Vrit, která přišla kvůli nějaké záležitosti ohledně šálů a poztracených říčních perel, a obě dívky se odebraly zpátky do svých komnat.

Za chladných odpolední, když z hradu nevyjížděla žádná vzrušující lovecká výprava, si royessa Iselle vybíjela svou nepokojnou energii tím, že shromáždila svou malou družinu a jezdila na vyjíždky po dubových lesích kolem Cargedossu. Jednou Cazaril společně s paní Betriz a párem šupějících štolbů ujížděli klusem ve stopách její grošované klisny po zelené cestě ve svěžím vzduchu třpytícím se padajícími zlatými listy, když za sebou zaslechl přibližující se dusot kopyt. Ohlédl se přes rameno a žaludek se mu sevřel: po cestě se řítila kavalkáda maskovaných jezdců. Ta ječící sebranka je předjela. Měl meč již napůl tasený, než poznal koně a ekvipáž patřící jednomu z mladších zangreských dvořanů. Muži byli oblečení v ohromující přehlídce hadrů, holé paže a nohy měli pomazané čímsi, co podezřele připomínalo černí na boty.

Cazaril se zhluboka nadechl, na vteřinu se sklonil nad rozsochou svého sedla a přál si, aby se jeho srdce zklidnilo, zatímco ta zubící se chátra „unesla“ royessu a paní Betriz a svázala svoje vězně, včetně Cazarila, hedvábnými stuhami. Vroucně si přál, aby ho - alespoň jeho - upozornili na tyto žertíky předem. Smějící se pán dy Rinal jen o zlomek vteřiny unikl, ačkoli si to zřejmě vůbec neuvědomoval, reflexivním máchnutím jako břitva ostré oceli přes svoje hrdlo. Jeho statné páže, cválající z Cazarilovy druhé strany, mohlo zemřít na zadní výpad a Cazarilův meč by se zabořil do břicha třetího muže, než by jej mohli - kdyby to byli opravdoví banditi - dostat společnými silami dolů z koně. A to všechno ještě předtím, než Cazarilův mozek zformuloval první jasnou myšlenku nebo než se jeho ústa otevřela k varovnému výkřiku. Všichni se srdečně smáli při pohledu na výraz hrůzy v jeho tváři a škádli jej kvůli tasené oceli. On se jen pokorně usmíval a rozhodl se nevysvětlovat jim, z jakého důvodu by se v něm „Jen kvůli tomuhle“ krve nedořezal.

Odjeli do jejich „lupičského tábora“, velké mýtiny v lese, kde množství zangreských služebníků, rovněž oblečených v umělecky naaranžovaných cárech, opékalo na rožních nad otevřenými ohni jeleny a menší zvěř. Příjezd únosců se odehrával za všeobecného jásotu loupežnic, pastýřek a několika poněkud majestátně vyhlížejících žebraček. Iselle vyjekla smíchy, když jí král lupičů dy Rinal ustříhl kadeř vlnitých vlasů a zvedl ji do výše jako výkupné. Ale to ještě nebyl všemu konec, protože na tento popud cválala do tábora skupina „zachránců“ v modrém a bílém, vedená panem Dondem dy Jironal. Následovala zuřivá fingovaná šermířská řež, včetně několika úděsných a dosti nechutných okamžiků, kdy použili prasečí měchýře naplněné krví, než byli všichni banditi pozabíjeni - někteří si pořád stěžovali, jak je to nespravedlivé - a kadeř byla Dondem zachráněna. Pak vešel do tábora představitel Bratra, který zázračně vzkřísil mrtvé bandity zpátky k životu za pomoci měchu vína, a celá společnost se rozesadila k ubrusům prostřeným v trávě k hodování a pití.

Cazaril zjistil, že se dělí o ubrus s Iselle, Betriz a pánem Dondem. Seděl se zkříženými nohama na kraji, pojídal zvěřinu a chléb, díval se a naslouchal, jak Dondo zabavuje royessu - na jeho vkus - poněkud těžkopádnými vtipy. Dondo prosil Iselle, aby mu darovala ustríženou kadeř jako odměnu za odvážnou záchranu a na oplátku luskl prsty na svoje čekající páže, které mu podalo kůží potaženou truhličku obsahující dva krásné hřebeny ze želvoviny, zdobené drahými kameny.

„Poklad za poklad, a jsme vyrovnáni,“ řekl jí Dondo a okázale si zastrčil kadeř vlasů do vnitřní kapsy svého pláště, rovnou nad srdce.

„Je to krutý dar,“ opáčila Iselle, „darovat mi hřebeny, ale neponechat mi vlasy, kterými bych je sepjala.“

Zvedla jeden z hřebenů a otočila jej, lesknoucí se a průhledný ve slunečním světle.

„Vlasy vám přece dorostou, royesso.“

„A tobě taky doroste nové bohatství, pane?“

„Stejně snadno, jako vám mohou narůst nové vlasy, o tom nepochybujte.“ Opřel se o loket vedle jejího boku a usmál se na ni vzhůru, hlavu málem v jejím klíně.

Iselle se přestala smát. „To považuješ svoje nové místo za tak výdělečné, svatý generále?“

„Přesně tak.“

„V tom případě jsi byl špatně obsazen. Možná jsi měl dnes hrát spíš roli krále lupičů.“

Dondův úsměv se ztenčil. „Kdyby to tak na světě nechodilo, jak by mohli muži kupovat perly, aby potěšili krásné dámy?“

Iselle se začervenala a sklopila oči. Dondův úsměv se opět spokojeně rozšířil. Cazaril, s jazykem staženým za zuby, se natáhl po stříbrném džbánu s vínem, s úmyslem vychrtnout jej jakoby nešťastnou náhodou v případě potřeby Dondovi za krk. Jenže běda, džbán byl prázdný. Iselle si k jeho nezměrné úlevě vzala kousek chleba a maso a začala je pomalu žvýkat. Cazaril si nemohl nevšimnout, že když se přišťe pohnula, nenápadně odtáhla svoje sukně pryč od Donda.

Již se zvedal chlad podzimního večera a stíny houstly, když se přejedená společnost po lupičském hodování pomalu vracela na Zangre. Iselle zatáhla za otěže své grošované klisny a na okamžik se zařadila vedle Cazarila.

„Kastillare. Už jsi odhalil pravdu o těch mužích z Dceřina řádu, co byli prodáni jako žoldáci?“

„Jeden či dva muži to říkali, jenže to přece nemůžeme považovat za potvrzenou zprávu.“ Ve skutečnosti byla absolutně potvrzená, ale Cazaril považoval za nemoudré říkat to Iselle právě v tomto okamžiku.

MLčky se zamračila, pak popohnala svého koně dopředu a opět se připojila k Betriz.

Toho večera se konal o něco skromnější večerní banket než obvykle, bez tance, a unavení pánové a dámy se poměrně brzy odebrali na lože nebo k soukromým potěšením. Cazarila na odchodu dostihl v předpokoji Dondo dy Jironal.

„Pojď chvíli se mnou, kastillare. Myslím, že bychom si měli promluvit.“

Cazaril ochotně pokrčil rameny a následoval Donda, předstíraje, že si nevšiml dvou statných mladíků, Dondových věrných přátel, kteří tiše našlapovali pár kroků za nimi. Vyšli z věžního bloku na úzkém konci pevnosti na nepravidelný malý čtyřúhelník nádvoří, z něhož byl výhled na soutok řek. Na pokyn od Donda se jeho dva přátelé zastavili u dveří, kde se opřeli o kamennou zeď jako znučení a unavení strážníci.

Cazaril odhadoval svoje šance. Navzdory nedávné nemoci měl díky měsícům veslování na galéře ruce mnohem silnější, než to na první pohled vypadalo. Dondo byl nepochybně lépe vycvičen v umění boje. Jeho přátelé byli mladí. Trochu opilí, ale mladí. Při třech na jednoho možná šermu dokonce ani nebude třeba. Nemotorný a opilý tajemník se šel po večeri projít na hradby, uklouzl a ve tmě spadl, odráží se od skály vysoké tři stovky stop až dolů k vodní hladině. Jeho dolámané tělo by našli příštího dne bez jediné bodné rány, která by vypovídala o násilné smrti.

Několik málo lamp v nástěnných hořácích vrhalo přes dlažební kameny míhotavé oranžové světlo. Dondo pokynul směrem ke kamenné lavičce u vnější zdi. Kámen byl pod Cazarilovými stehny drsný a chladný, když se na něj posadil, a na krk mu foukal vlahý noční vánek. Dondo se s tichým zamručením taky posadil a nacvičeným pohybem odhrnul svůj plášť, aby měl přístup k jílcí meče.

„Tak, Cazarile,“ začal Dondo. „Vidím to tak, že sis docela získal důvěru royessy Iselle.“

„Místo jejího tajemníka je velmi zodpovědná práce. Jejího učitele tím více. Beru své poslání velmi vážně.“

„To mě nepřekvapuje - ty jsi vždycky všechno bral až příliš vážně. Jenže víš, příliš mnoho nějaké dobré vlastnosti může nakonec vyznít jako chyba.“

Cazaril pokrčil rameny.

Dondo se na lavičce opřel a zkřížil nohy v kotnících, jako by se chystal na příjemné popovídání s blízkým přítelem. „Tak například,“ mávl rukou směrem k věžnímu bloku tyčícímu se před nimi „dívka jejího věku a postavení by se již měla začít rozehrávat vůči mužům, a já ji přesto shledávám podivně chladnou. Klisna jako ona je zrozená k chovu - má dobré široké boky, aby muže dovedla hezky povořit.“ Pro názornost dvakrát zahýbal dopředu a dozadu vlastními slabiny. „Člověk může jen doufat, že unikla té nešťastné poskvrně jejího rodu, a že to není časný příznak určitého druhu, ehm, potíží, které nyní trápí její ubohou matku.“

Cazaril se rozhodl, že to raději nebude komentovat. „Mmm,“ zabručel jen.

„Člověk může doufat. A přesto, pokud tohle není to, čeho by se měl obávat, nezbyvá mu než se divit, zda si nějaká... až přespříliš vážná osoba neusmyslela otrávit její mysl vůči mně.“

„Tento dvůr je plný pomluv. A pomlouvačů.“

„To ano. A, ehm... jak s ní o mně mluvíš ty, Cazarile?“

„Opatrně.“

Dondo se napřímil a založil si ruce na hrudi. „Dobře. To je dobře.“ Na chvíli se odmlčel. „Přesto si myslím, že bych dal přednost tomu, kdyby to bylo spíš laskavě. Přesně tak. Laskavě by rozhodně bylo mnohem lepší než opatrně.“

Cazaril si zvlhl rty. „Iselle je velmi chytrá a citlivá dívka. Jsem si jistý, že by vycítila, kdybych ji lhal. Bude lépe nechat to tak, jak to je.“

Dondo si odfrkl. „A, už jsme u toho. Měl jsem podezření, že máš vůči mně stále ještě zášť kvůli té ošklivé malé hře u šileného Oluse.“

Cazaril mávl rukou. „Ne, na to jsem zapomněl, můj pane.“ Dondova blízkost, stejná jako tehdy v Olusově stanu, a jeho podivný pach, mu vzpomínku na ten zážitek oživil s nebývalou intenzitou, propalující se skrze Cazarilovu mysl, to šupějící zoufalství, to skřípí kovu o kov, ten těžký úder do krku... „Je to už dávno.“

„Hmm. Mám rád muže s kujnou pamětí, a přesto... pořád mám dojem, že ty potřebuješ ještě větší žár. Předpokládám, že jsi stále chudý muž, tak jako ostatně vždycky. Někteří lidé nikdy nepochopí triky, s pomocí kterých se dá proniknout do velkého světa.“ Dondo spustil ruce z hrudi a s určitými potížemi stáhl prsten z jednoho ze svých silných, věčně upocených prstů. Zlatá obroučka byla tenká, ale byl v ní zasazený velký, do obdélníku vybroušený plochý zelený

kámen. Nastrčil ho směrem k Cazarilovi. „Nechť tento dar rozehřeje tvoje srdce vůči mně. A tvůj jazyk.“

Cazaril se nepohnul. „Všechno, co potřebuju, dostávám od royessy, můj pane.“

„Opravdu?“ Dondovo černé obočí se zkrivilo, jeho tmavé oči se pod přimhouřenými víčky zableskly ve světle lamp. „Předpokládám, že tvoje pozice ti poskytuje nemalou příležitost, jak si plnit vlastní kapsy.“

Cazaril zaťal zuby, potlačil vztek. „Pokud odmítáš věřit v mou bezúhonnost, můj pane, alespoň bys mohl přemítat o budoucnosti royessy Iselle a věřit, že mám stále rozum, který mi dali bohové. Ona má dnes svou domácnost. Jednoho dne to může být nějaká royacie nebo knížectví.“

„Skutečně? Tohle si myslíš?“ Dondo se usmál, znovu se opřel a pak se zasmál nahlas. „Ach, ubohý Cazarile. Pokud člověk zanedbává vrabce, kterého má v hrsti, kvůli hejnu holubů na střeše, je pravděpodobné, že nakonec nebude mít nic. To podle mě není moc chytré.“ Položil prsten na kámen mezi nimi.

Cazaril rozevřel ruce a otočil je před hrudníkem dlaněmi vzhůru, v gestu propuštění. Pak si je položil zpátky na kolena a klidným hlasem řekl: „Nech si svoje poklady, můj pane, aby sis za ně mohl koupit člověka, kterým nižší cenu. Jsem si jistý, že nějakého určitě najdeš.“

Dondo shrábl svůj prsten a ošklivě se na Cazarila zamračil. „Nezměnil ses. Pořád tentýž licoměrný mravokárce. Ty a ten blázen dy Sanda jste úplně stejní. Není divu, říkám si, když si vás oba vybrala ta stará ženská ve Valendě.“ Vstal a šel dovnitř. Cestou si nasadil prsten zpátky na prst. Dva muži čekající u dveří vrhli zvědavé pohledy na Cazarila a otočili se, aby Donda následovali.

Cazaril si povzdechl a podivil se, zda nebyl jeho okamžik divokého uspokojení vykoupen příliš vysokou cenou. Možná by bylo moudřejší vzít si ten úplatek a nechat pána Donda v klidu, šťastného ve víře, že si koupil dalšího člověka, stejného, jako je on sám, snadno pochopitelného a snadno ovladatelného. S pocitem nezměrné únavy se zvedl z lavičky, zašel zpátky dovnitř a vystoupil po schodech ke své komnatě.

Právě strkal klíč do zámku u svých dveří, když kolem něj prošel chodbou zívající dy Sanda. Vyměnili si dostatečně zdvořilé zamumlání na pozdrav.

„Počkej chvíli, dy Sando.“

Dy Sanda vrhl pohled přes rameno. „Kastillare?“

„Dáváš si v těchto dnech pozor na to, abys nechával svoje dveře zamčené a klíč nosil u sebe?“

Dy Sanda zvedl obočí a otočil se. „Mám truhlu s dobrým, pevným zámek, která slouží ke střežení všeho, co mám k hlídání.“

„To nestačí. Musíš si hlídat celý svůj pokoj.“

„Aby z něj nemohlo být nic ukradeno? Mám toho velice málo a...“

„Aby nemohlo být nic ukradeného dáno dovnitř.“

Dy Sandovy rty se rozevřely. Okamžik tam stál, a když mu to konečně došlo, zvedl oči a setkal se s Cazarilovým pohledem. „Ach tak,“ řekl nakonec. Pomalu Cazarilovi pokývl, téměř se uklonil. „Děkuji ti, kastillare. Na to jsem nepomyslel.“

Cazaril mu pokývl v odpověď a vešel do své ložnice.

KAPITOLA 10

Cazaril se posadil ve své ložnici obklopen rozmařilostí svící, s klasickým brajarským románem ve verších Legenda o zeleném stromu na klíně, a spokojeně si povzdechl. Zangreská knihovna bývala v časech Fonsy Moudrého proslulá, ale od té doby byla zanedbávána - tento svazek, soudě podle přemíry prachu, nebyl vytažen z police od konce Fonsovy vlády. Přepych dostatečného množství svící však činil čtení takto pozdě v noci potěšením, nikoli námahou, stejně jako Beharovy verše, které plnily radostí jeho srdce. A taky trochu pocitem viny - výdaje za kvalitní voskovice se budou po konečném součtu vyjímat v účetnictví Iselliny domácnosti přece jen trochu divně. S Beharovými zvuknými kadencemi odrážejícími se mu ozvěnou v hlavě si navlhčil prst a otočil stránku.

Beharovy verše však nebyly jedinou věcí, která tam hřměla a lomozila ozvěnou. Zvedl oči ke stropu, skrze který k němu pronikal dupot, bouchání a tlumené zvuky smíchu a volajících hlasů. Nu, vynucování odchodů na lože v rozumném čase bylo díky bohům prací Nan dy Vrit, nikoli jeho. Přejel pohledem zpátky k básnickovým teologicky symbolickým vizím a ignoroval ten povyk, ovšem jen do chvíle, než uslyšel pronikavé prasečí zakvičení.

S takovou záhadou nemohl soupeřit dokonce ani velký Behar. Se rty roztahujícími se mu v úsměvu odložil svazek na přehoz postele a přehoupl nohy stále oblečené v kalhotách přes pelest, upravil si košili, nasoukal chodidla do bot a vzal svící ve skleněném válcí, aby mu osvětlila cestu nahoru.

Na schodech potkal Donda dy Jironal sbíhajícího dolů. Dondo byl oblečen ve svém obvyklém dvorském oděvu, modré brokatové tunice a kalhotách z vlny a lnu, třebaže jeho bílý plášť mu visel z ruky, společně s mečem v pochvě a opaskem. Obličej měl uzardělý a výraz tvrdý. Cazarilova ústa se otevřela ke zdvořilému pozdravu, ale slova mu pod Dondovým vražedným pohledem odumřela na rtech. Dondo kolem něj prosupěl beze slova.

Cazaril vběhl do chodby v horním patře, našel tam zapálené lampy v hořících na stěnách a nevysvětlitelný sbor lidí. Nejenom Betriz, Iselle a Nan dy Vrit, ale i pána dy Rinal, jednoho z jeho přátel, a další dámu, a také tam byl rytíř dy Sanda a všichni se smáli, až se za břicha popadali. Rozptýlili se ke stěnám, zatímco jejich středem proběhli Teidez s pázetem, horlivě pronásledující vymydleného a opentleného vepřika táhnoucího za sebou dlouhý šál. Páze chytilo zvíře u Cazarilových nohou a Teidez vítězoslavně zařičel.

„Do pytle, do pytle s ním!“ zvolal dy Sanda.

Společně s paní Betriz popošli kupředu, zatímco Teidez a páze strkali kvičícího tvora do velkého plátěného pytle, kam se mu očividně nechtělo. Betriz se sklonila a několikrát vzpouzející se zvíře poškrábala za pleskajícíma ušima. „Máš moje díky, paní Prasátko! Hrála jsi svou roli skvěle. Ale nyní je načase vrátit se zpátky do tvého domova.“

Páže si přehodilo těžký pytel přes rameno, zaslutovalo shromážděné společnosti a s úsměvem na rtech se vypotácelo s pytle ven.

„Ach, to byl přenáramný žert!“ zvolal Teidez. „Měl jsi vidět ten pohled na tváři pána Donda!“

Cazaril jej právě viděl a nenaplnil jej veselím. Žaludek se mu sevřel. „Co jste mu udělali?“

Iselle pohodila hlavou. „Ani moje narážky, ani zcela srozumitelná Betrizina slova neposloužila k tomu, aby odradila páně Dondovu pozornost, nebo jej přesvědčila, že je nevitáný, a tak jsme se domluvily, že pro něj přichystáme milostné dostaveníčko, po kterém tak toužil. Teidez si vzal na starost přinést z chléva naši herečku. A tak namísto panny, kterou pán Dondo sebejistě očekával, když po špičkách přišel ve tmě k Betrizině posteli, našel - paní Prasátko!“

„Och, jak jste zneuctila to ubohé prase, royesso!“ vykřikl pán dy Rinal. „Mohla to koneckonců taky ještě být panna!“

„Jsem si jistá, že byla, jinak by tolik nekvičela,“ dodala se smíchem dáma zavěšená do jeho rámě.

„Spatné je na tom pouze to,“ řekl dy Sanda kysele, „že jste se zrovna netrefili do vkusu pána Donda. Přiznávám, že mě to docela překvapilo. Podle všech zpráv, co jsem o tom muži slyšel, bych si byl myslel, že lehá s čímkoli.“ Jeho oči zalétly stranou, aby prověřil účinek svých slov na řehtajícího se Teideze.

„A navíc jsme ji navoněly mým nejlepším darthakanským parfémem,“ povzdechla si Betriz. Veselí v jejích očích se střídalo s hněvem a pronikavým uspokojením.

„Měly jste mi to říct,“ začal Cazaril. Říct mu co? O tomhle žertíku? Dobře věděly, že by jim to zakázal. O Dondově neutuchajícím naléhání? O tom, jak jim připadalo odporné? Cítil, jak se mu nehty zatínají do dlaní. A co by s tím mohl udělat? Jít za Orikem, za roynou Sárou? Zbytečné...

Pán dy Rinal řekl: „Bude to ten nejlepší příběh týdne v celém Cargedossu - a taky ten nejlepší ocas, i když zatočený. Pán Dondo si nezahrál pitomce už celé roky a já myslím, že byl nejvyšší čas. Už slyším to kvičení. Ten muž se neposadí k obědu s vepřovým celé měsíce, aniž by je slyšel kolem sebe. Royesso, paní Betriz,“ vysekl jim poklonu, „děkuji vám z celého srdce.“

Dva dvořané a dáma odešli, pravděpodobně aby tu historku hezky za tepla pověděli komukoli ze svých přátel, kteří ještě byli vzhůru.

Cazaril, který zdárně potlačil prvních pár poznámek deroucích se mu na rty, nakonec řekl: „Royesso, to nebylo moudré.“

Iselle se na něj v odpověď zamračila. „Ten muž nosí šat svatého generála Paní jara, a přesto se snižuje k tomu, že okrádá ženy o panenství, které má být obětováno Jí, stejně jako okrádá... nu, ty vlastně říkáš, že nemáme žádný důkaz, že krade ještě něco jiného. Alespoň tady jsme získali důkaz, u bohyně! Třeba jej to naučí, jak je nemoudré snažit se krást v mé domácnosti, ať je to cokoli. Zangre by mělo být královským dvorem, ne svinským.“

„Hlavu vzhůru, Cazarile,“ poradil mu dy Sanda. „Ten muž koneckonců nemůže pomstít svou uraženou ješitnost na roysovi a royesse.“ Rozhlédl se kolem. Teidez poodešel do chodby, aby posbíral pošlapané pentle, které vepřík poztrácel při svém pokusu o útěk. Ztišil hlas a dodal: „A stálo to za všechny problémy, jen aby Teidez viděl toho svého hrdinu v méně lichotivém světle. Když se rozvášněný pán Dondo vypotácel z Betriziny ložnice s tkanicemi svých kalhot v rukou, našel tam čekat v řadě všechny svědky. Paní Prasátko jej málem povalila, když mu prchala mezi nohama. Vypadal jako naprostý blázen. Byla to ta nejlepší lekce, jakou jsem byl schopen dát mu za celý ten měsíc, co jsme tady. Možná bychom měli v tomto ohledu začít získávat ztracenou půdu, co?“

„Modlím se, abys měl pravdu,“ řekl Cazaril obezřetně. To, že royse a royessa nejsou jediní lidé, na kterých může Dondo vykonat svou pomstu, si raději nechal pro sebe.

V průběhu příštích pár dnů však žádný náznak snahy po odvetě ze strany pána Donda nezaznamenali. Pán Dondo bral popichování dy Rinala a jeho přátel s upjatým úsměvem, nicméně s úsměvem. Cazaril si sedal ke každému jídlu s obavami, že se na royessině tabuli objeví přinejmenším jedno sele naservírované se stuhami kolem krku, ale nic takového se nestalo. Betriz, zpočátku nakažená Cazarilovými obavami, byla už přesvědčená, že je všechno v pořádku. Cazaril ovšem ne. Navzdory své horkokrevné povaze Dondo již nejednou prokázal, jak dlouho je schopen čekat na svou příležitost, aniž by zapomněl na své rány.

K Cazarilově úlevě „knikání“ v hradních chodbách odeznělo během necelých čtrnácti dní, a jeho místo zaujaly nové řeči, žertíky a klepy. Cazaril začínal doufat, že pán Dondo spolkne svou veřejně podanou medicínu bez vyplivnutí. Možná se jeho starší bratr, muž s většími obzory, než mu poskytovala malá společnost uvnitř zangreských stěn, rozhodl potlačit bratrovu nepřiměřenou reakci již v zárodku. Z vnějšího světa přicházelo dost zpráv na to, aby pohltily pozornost dospělých mužů a přiměly je nezabývat se malichernostmi: zotřetí občanské války v Jižní Ibře, rozmach lupičství v provinciích, špatné počasí uzavírající horské průsmyky na tuhle roční dobu nezvykle brzy.

Ve světle těchto zpráv věnoval Cazaril pozornost organizaci přepravy royessiny družiny pro případ, že by se dvůr rozhodl odjet ze Zangre dřív a přestěhovat se na svoje tradiční zimní sídlo ještě před Otcovým dnem. Seděl ve své kanceláři, sčítal koně a mezky, když se ve dveřích předpokojů objevilo jedno z Orikových pážat.

„Můj pane dy Cazaril, roya tě zve, abys jej navštívil v Iasově věži.“ Cazaril zvedl obočí, odložil brk a následoval chlapce, přemýšleje, co po něm asi bude roya chtít. Orikovy náhlé nápady bývaly někdy mírně výstřední. Dvakrát nařídil Cazarilovi, aby jej provázal na jeho výpravách do zvěřince, a tam neprováděl žádné jiné služby, než jaké by docela dobře zvládl páže či štolba, držel řetězy jeho zvířat nebo podával kartáče či pomáhal krmit. Nu, vlastně ne - roya mu rovněž očividně ledabylým způsobem kladl nejrůznější otázky, jak si vede jeho sestra Iselle. Cazaril se chopil příležitosti, aby mu vyličil Iselliny obavy, že bude vyvdána na Souostroví nebo nějakému roknarskému knížeti, a doufal, že royovo ucho je otevřenější, než jeho ospalé chování naznačovalo.

Páže jej vedlo k dlouhé místnosti na druhém podlaží Iasovy věže, kterou používal dy Jironal jako svůj úřad, když dvůr přebýval na Zangre. Byla lemována policemi přeplněnými knihami, pergameny, spisy a řadou zapečetěných jezdeckých brašen používaných královskými kurýry. Dva strážníci v livrejích je následovali dovnitř a postavili se do pozoru na svá

místa za dveřmi. Cazaril na sobě cítil jejich pohledy.

Roya Oriko seděl s kancléřem za velkým stolem poházeným papíry. Oriko vypadal unaveně. Dy Jironal byl dnes oblečen v obyčejném dvorském šatu, ale na krku mu visel řetěz jeho úřadu. U konce stolu stál dvořan, ve kterém Cazaril poznal rytíře dy Maroc, royova vrchního zbrojíře a garderobiéra. Na druhém konci stálo jedno z Orikových pážat, vyhlížející velmi ustarané.

Cazarilův průvodce oznámil: „Kastillar dy Cazaril, Veličenstvo,“ a pak, po pohledu vrženém na druhé páže, odcouval dozadu, aby se stal neviditelným u vzdálené zdi.

Cazaril se uklonil. „Veličenstvo, můj pane kancléři?“

Dy Jironal si pohladil svůj ocelově šedý vous, pohlédl na Orika, který pokrčil rameny a tiše řekl: „Cazarile, mohl bys poslechnout Jeho Veličenstvo, svléknout si tuniku a otočit se k nám zády?“

Neschopen promluvit, Cazaril sevřel rty, pokývl hlavou a rozepnul si tuniku. Pak ze sebe jediným pohybem svlékl tuniku i plášť a složil si je úhledně přes ruku. S kamennou tváří provedl vojenské čelem vzad a zůstal nehybně stát. Slyšel, jak oba muži za ním potlačili zalapání po dechu a mladý hlas zamumlal: „Bylo to tak. Já to viděl.“ Och. To páže. Ano.

Někdo si odkašlal. Cazaril čekal, až poleví horký ruměnec, který mu vyrazil na tvářích, pak se opět otočil dokola. Pevným hlasem řekl: „To je všechno, Veličenstvo?“

Oriko se zavrtěl a řekl: „Kastillare, říká se... jsi obviněn... bylo vzneseno obvinění... že jsi byl usvědčen ze zločinu znásilnění v Ibře a za trest zbičován.“

„To je lež, Veličenstvo. Kdo to říkal?“ Pohlédl na rytíře dy Maroc, který mírně zbledl. Dy Maroc nepatřil mezi přímé zaměstnance bratří Jironalů a nebyl, pokud Cazaril věděl, ani jedním z Dondových přísluhovačů... že by byl podplacen? Nebo to byl upřímný hlupák?

Z chodby se ozval zvukný hlas: „Chci vidět svého bratra, a to hned! Mám na to právo!“

Orikovi strážní se nahnuli dopředu, pak zase rychle couvali, zatímco royessa Iselle, následovaná velmi bledou paní Betriz a rytířem dy Sanda vtrhli do místnosti.

Iselle rychlým pohledem přelétla shromáždění přítomných mužů. Zvedla bradu a vykřikla: „Co to má znamenat, Oriko? Dy Sanda mi řekl, že jsi nechal zatknout mého tajemníka! Aniž bys mi o tom řekl!“

Podle rozmrzelého zkřivení úst kancléře dy Jironal s tímto vyrušením nepočítal. Oriko zamával tlustýma rukama. „Ne, ne, nebyl zatčen. Nikdo tady nikoho nezatkl. Shromáždili jsme se, abychom prošetřili jisté obvinění.“

„Jaké obvinění?“

„Velmi vážné, royesso a nikoli pro vaše uši,“ řekl dy Jironal. „Měla byste odejít.“

Zněřila si jej jedovatým pohledem, přitáhla si židli, posadila se na ni a založila si ruce na hrudi. „Pokud je to vážné obvinění vznesené proti mému nejdůvěryhodnějšímu služebníkov, tak to rozhodně je pro mé uši. Cazarile, kvůli čemu jsi tady?“

Cazaril se jí mírně uklonil. „Zjevně zde byla rozšířena pomluva, osobami dosud nejmenovanými, že jizvy na mých zádech jsou trestem za zločin.“

„Spáchaný vloni na podzim,“ vložil se do toho dy Maroc nervózně. „V Ibře.“

Podle Betriziných vyteřštěných očí a zatajeného dechu poznal, že zřejmě dostala možnost spatřit zblízka provazcovitou změť na jeho zádech. Rty rytíře dy Sanda se rovněž křečovitě stáhly.

„Mohl bych si znovu obléknout tuniku, Veličenstvo?“ zeptal se Cazaril odměřeně.

„Ach ano,“ mávl Oriko na souhlas.

„Povaha toho zločinu, royesso,“ poznamenal dy Jironal nevzrušeně, „je taková, že vrhá velmi vážné pochybnosti na to, zda by tento muž měl být důvěryhodným služebníkem tvé nebo jakékoli jiné dámské družiny.“

„To jako znásilnění?“ pronesla Iselle opovržlivě. „Cazaril? To je ta nejabsurdnější lež, jakou jsem slyšela.“

„Přesto,“ trval na svém dy Jironal, „má na zádech jizvy po bičování.“

„Dar,“ procedil Cazaril mezi zaťatými zuby, „od roknarského mistra veslařů, oplátkou za jistý špatně uvážený projev vzdoru. Minulý podzim. A bylo to u pobřeží Ibry, to je pravda.“

„To je možné, a přesto... divné,“ řekl dy Jironal pochybovačným tónem. „Krutosti těch galejí jsou legendární, ale pochybuji o tom, že by rozumný mistr veslařů poškodil otroka natolik, aby se nedal použít.“

Cazaril se napůl usmál. „Vyprovokoval jsem ho.“

„Jak se to stalo, Cazarile?“ zeptal se Oriko. Seděl opřený ve svém křesle a podpíral si rukou tučnou bradu.

„Přehodil jsem mu řetěz od svého vesla kolem krku a ze všech sil jsem se ho snažil uškrtit. Málem se mi to podařilo. Jenže mě z něj stáhli příliš brzy.“

„Drazí bohové,“ vydechla Betriz udiveně. „To jsi jako chtěl spáchat sebevraždu?“

„Já... nejsem si docela jistý. Myslel jsem si, že už se po měsících strávených na galéře ani nedokážu rozčítat, ale... dostal jsem na lavici nového souseda, ibránského chlapce, snad patnáctiletého. Rekl mi, že ho unesli a prodali na galeje a já jsem mu věřil. Bylo na něm vidět, že je z dobré rodiny, byl laskavý, dobře mluvil, nebyl zvyklý na tvrdou práci - na slunci se mu nadělaly strašlivé puchýře a jeho ruce krvácely od vesel. Byl vyděšený, plný vzdoru, zahanbený... řekl, že se jmenuje Danni, ale nikdy mi neprozradil své příjmení. Mistr veslařů jej chtěl zneužít způsobem pro Roknary zakázaným a Danni ho napadl, než jsem ho stačil zastavit. Bylo to šílené bláznovství, ale ten chlapec si neuvědomil... myslel jsem si - nu, tehdy mi to sice moc jasně nemyslelo, ale myslel jsem si, že když se na něj vrhnu, zabrání mu to pomstít se na něm.“

„Aby se místo toho pomstil na tobě?“ vydechla Betriz udiveně.

Cazaril pokrčil rameny. Než mistrovi veslařů přehodil řetěz kolem krku, prudce ho kopl do slabin, aby si zajistil, že nebude mít milostné choutky přinejmenším celý další týden, jenže týden rychle uplyne a co potom? „Bylo to marné

gesto. Bylo by marné, nebýt náhody, že nás příštího rána dostihla ibránská námořní flotila a všechny nás zachránila.“

Dy Sanda povzbudivě řekl: „V tom případě máš svědky. A je jich docela velké množství, jak se zdá. Ten chlapec, galejní otroci, ibránské námořníky... co se vůbec pak stalo s tím hochem?“

„Já nevím. Nějaký čas jsem ležel nemocný v chrámové nemocnici Matčina milosrdenství v Zagossu, a všichni se rozptýlili a odešli po svých, do té doby než jsem, ehm, mohl odejít i já.“

„Velmi hrdinský příběh,“ podotkl dy Jironal suchým tónem pečlivě vypočítaným k tomu, aby jeho posluchačům připomněl, že tohle je Cazarilova verze. Významně se zamračil a rozhlédl se po společnosti. Jeho pohled chvíli setrval na dy Sandovi, pak přešel k vyděšené Iselle. „Přesto... se domnívám, že bys mohl požádat royessu, aby tě na měsíc uvolnila ze svých služeb, takže bys mohl odjet do Ibry a vyhledat tam některé z těch, ehm, příhodně rozprášených svědků. Pokud to vůbec jde.“

Ponechat tady svoje dámy nestřežené celý měsíc? A přežil by tu cestu? Nebo by ho zabili a pohřbili v mělkém hrobě v lesích dvě hodiny jízdy od Cargedossu, ponechávající dvůr ve víře v jeho vinu, protože kvůli tomu utekl? Betriz si přitiskla ruku ke zbělelým rtům, ale dál upírala zlostný pohled na dy Jironala. Alespoň jeden člověk, který věřil Cazarilovi, a ne jeho zádum. Napřímil se o něco víc.

„Ne,“ řekl nakonec. „Stal jsem se obětí pomluv. Moje čestné slovo zde stojí proti nepodloženému očernění. Pokud nemáte lepší důkazy než hradní klepy, popírám vaši lež. Nebo - odkud jste ten příběh slyšeli? Vystopovali jste jej k jeho zdroji? Kdo mne obviňuje - jsi to ty, dy Maroku?“ zamračil se na dvořana.

„Vysvětli to, dy Maroku,“ vyzval ho dy Jironal s nenuceným pokývnutím.

Dy Maroc se nadechl. „Dozvěděl jsem se to od jednoho ibránského obchodníka s hedvábím, se kterým jsem měl jisté jednání kvůli royovu šatníku. Řekl, že kastillara zná z bičovaciho špalku v Zagossu, a byl velmi šokován, když ho spatřil zde. Prozradil mi, že to byl ošklivý případ - že kastillar zneužil dceru muže, který ho vzal k sobě a poskytl mu přístřeší, a tudíž si to velmi dobře pamatoval, protože to byl odporný čin.“

Cazaril se poškrábal na bradě. „Jsi si jistý, že si mě jednoduše nezmýlil s nějakým jiným mužem?“

Dy Maroc škrobeně odpověděl: „Ne, protože znal tvoje jméno.“

Cazaril přimhouřil oči. Ne, tady se nejedná o omyl - byla to nehorázná lež, koupená a zaplacená. Ale čí jazyk byl takto koupěn? Dvořanův, či obchodníkův?

„Kde je ten obchodník teď?“ vložil se do hovoru dy Sanda.

„Odvezl své zboží zpátky do Ibry, aby tam dorazil ještě před sněhy.“

Cazaril mírným hlasem řekl: „Kdy přesně jsi slyšel tento příběh?“

Dy Maroc zaváhal, zjevně se snažil upamatovat, protože ohýbal prsty ruky spuštěné podél boku, jako by počítal. „Odjel před třemi týdny. A mluvili jsme spolu těsně před jeho odjezdem.“

Tak teď už vím, kdo tady lže. Cazarilovy rty se zkrivily, ale nebyl to úsměv. O tom, že existoval opravdový obchodník s hedvábím, který k tomu datu odjel z Cargedossu, nepochyboval. Jenže ten Ibránec odjel dlouho před tím, než se Dondo snažil Cazarila uplatit svým smaragdovým prstenem, a Dondo by se neobtěžoval vymýšlením této nepřímé cesty k tomu, aby se Cazarila zbavil, pokud by se ještě předtím nepokusil koupit si jej přímo. Naneštěstí se nejednalo o argument, který by mohl uvést na svou obranu.

„Ten obchodník s hedvábím,“ dodal dy Maroc, „nemohl mít důvod k tomu, aby mi lhal.“

Ale ty ho máš. Říkám si, co to asi je? „Ty ses o tomto vážném obvinění dozvěděl před třemi týdny a teprve teď jsi to řekl svému pánovi? To je divné, dy Maroku.“

Dy Maroc se na něj zamračil.

„Pokud je ten Ibránec pryč,“ řekl Oriko nevrle, „je nemožné zjistit, kdo tady mluví pravdu.“

„To znamená, že bychom měli v tomto případě rozhodnout ve prospěch pána dy Cazaril,“ řekl dy Sanda, který tam stál vzpřímený jako svíce. „Vy ho možná neznáte, ale zná ho provincara Baocie, která jej obdařila svou důvěrou. Sloužil jejímu zesnulému manželovi celkem takových šest či sedm let.“

„V mládí,“ opáčil dy Jironal. „Lidé se mění, jak jistě víš. Především díky brutalitě války. Pokud o tomto muži panují jakékoli pochybnosti, neměl by působit na tak kritickém a odvažují se říci“ - pohlédl jedovatě na Betriz - „tak lákavém místě.“

Betrizino dlouhé, rozzlobené nadechnutí bylo naštěstí přerušeno royessou, která vykřikla: „Och, jaké nesmysly! Uprostřed brutality války jsi ty sám dal tomuto muži klíče od pevnosti Gotorget, která byla na severu kotvou celé bitevní linie Chalionu. Očividně jsi mu tehdy důvěřoval dostatečně, markýzi! A on tvou důvěru nezradil.“

Dy Jironal zaťal zuby a upjatě se usmál. „Nemohu než se divit, jak odbojným se Chalion stal, když se i naše panny snaží dávat nám rady ohledně našich strategií.“

„A radí lépe než mnozí pánové,“ zabručel Oriko pod fousy. Jen mírné šlehnutí pohledem stranou prozradilo, že jej dy Jironal slyšel.

Dy Sanda řekl zmateným hlasem: „Ano, a proč nebyl tady kastillar vykoupěn společně se zbytkem svých důstojníků, když musel Gotorget kapitulovat, dy Jironale?“

Cazaril zaťal zuby. Raději zmlkni, dy Sando.

„Roknarši nahlásili, že zemřel,“ odpověděl kancléř stručně. „Ukryli ho, aby se mohli pomstít, jak jsem usoudil, když jsem se dozvěděl, že je stále naživu. Ačkoli pokud ten obchodník s hedvábím mluvil pravdu, možná to bylo z hanby. Pak jim zřejmě uprchl a nějaký čas se potuloval po Ibře až do svého, ehm, nešťastného zatčení.“ Podíval se na Cazarila, ale ihned pohled odvrátil.

Sám víš, že lžeš. Já taky vím, že lžeš. Jenže dy Jironal dokonce ani teď nevěděl s jistotou, zda Cazaril ví, že lže. Nezdálo se mu, že by to byla nějaká velká výhoda v jeho prospěch. Teď nebyl okamžik vhodný k protiútok. Vznesené obvinění mu již tak podkopalo půdu pod nohama, bez ohledu na výsledek Orikova šetření.

„Nu, já jen chci říct, že prostě nechápu, jak je možné, že jeho zmizení prošlo jen tak, bez jakéhokoli vyšetřování,“ řekl dy Sanda s pohledem upřeným na dy Jironala. „Byl to přece velitel pevnosti.“

Do jejich hovoru se vložila Iselle. „Pokud jsi usoudil, že šlo o odplatu, pak jsi musel vědět, že stál Roknary v poli velice moc, když ho potom takto zneužili.“

Dy Jironal se ušklíbl, zjevně se mu nelíbilo, kam se vyšetřování ubírá. Opřel se v křesle a mávl nad tímto odbočením rukou. „Ocitli jsme se tady ve slepé uličce. Slovo muže proti slovu muže a nic, co by nám pomohlo rozhodnout. Veličenstvo, upřímně vám radím, abyste byla prozíravá. Ať můj pán dy Cazaril dostane nějaké méně významné místo nebo jej pošlete zpátky k provincaře vdově Baocie.“

Iselle málem vyprskla. „Aby ta urážka byla ponechána bez odpovědi? Ne! To nedopustím.“

Oriko si promnul spánky, jako by ho bolela hlava, a střelil postranním pohledem po svém chladnokrevném hlavním rádci a své zuřící nevlastní sestře. Ze rtů mu uniklo tiché zasténání. „Ach, bohové, jak já tyhle věci nesnáším...“ Jeho výraz se změnil a opět se v křesle napřimil. „Ach! Ale samozřejmě. Ono přece existuje řešení... jediné správné řešení, ha, ha...“ Pokynul svému pážeti, tomu, které přišlo pro Cazarila, a pošeptal mu něco do ucha. Dy Jironal se díval, mračil se, ale zjevně nemohl rozlišit, co bylo řečeno. Páže odběhlo.

„Jaké řešení, Veličenstvo?“ zeptal se dy Jironal znepokojeně.

„Ne moje řešení. Boží řešení. Necháme bohy rozhodnout, kdo je tady nevinný a kdo lže.“

„Nemáte snad v úmyslu nechat o tomto sporu rozhodnout v souboji, že ne?“ otázal se dy Jironal hlasem, z nějž zaznívalo nefalšované zděšení.

Cazaril mohl jeho zděšení jen sdílet - a stejně tak dy Maroc, soudě podle toho, jak se mu z obličeje vytratila barva.

Oriko zamrkal. „Ne, dostal jsem jiný nápad.“ Pohlédl na dy Maroka a na Cazarila. „Zdá se, že poměr sil je mezi nimi vyrovnaný. Dy Maroc je samozřejmě mladší a vede si moc dobře na písku mého výcvikového ringu, ale zkušeností zatím moc nepobral.“

Paní Betriz pohlédla na dy Maroka a ustaraně se zamračila. Totéž udělal Cazaril, i když z opačného důvodu. Dy Maroc byl v soubojích vskutku šikovný protivník. Proti brutalitě bitevního pole by však vydržel, jak Cazaril odhadoval, možná pět minut. Dy Jironalův pohled se při tomto vyšetřování prakticky poprvé setkal s Cazarilovým, a Cazaril věděl, že v duchu činí stejné kalkulace. Cazarilovi se zvedl žaludek, když si představil, že by byl nucen zabít toho chlapce, bez ohledu na to, že byl jen něčí nástroj a lhář.

„Já nevím, jestli ten Ibránc lhal, nebo ne,“ poznamenal dy Maroc opatrně. „Vím jen to, co jsem slyšel.“

„Ano, ano.“ Oriko nad tím mávl rukou. „Myslím, že mám lepší nápad.“ Popotáhl, otřel si nos rukávem a čekal. Rozhostilo se dlouhé tísnivé ticho.

Bylo přerušeno až příchodem pážete, které oznámilo: „Umegat, Veličenstvo.“

Upravený roknarský štolba vstoupil a rozhlédl se s výrazem mírného překvapení po shromážděných, ale šel přímo ke svému pánovi, před kterým se uklonil: „Čím vám mohu posloužit, můj pane?“

„Umegate,“ řekl Oriko, „chci, abys šel ven, chytil první posvátnou vránu, kterou uvidíš, a přinesl ji sem. Ty,“ ukázal na páže, „s ním jdi jako svědek. A pospěšte si, honem, honem.“ Oriko netrpělivě zatleskal.

Aniž dal najevo sebemenší překvapení, Umegat se znovu uklonil a rázným krokem vyšel z místnosti. Cazaril si všiml, jak se dy Maroc podíval na kancléře s žalostným Co teď? v očích, ale dy Jironal jen zaťal zuby a ignoroval jej.

„A teď,“ řekl Oriko, „jak to provedeme? Aha, už vím - Cazarile, ty se postav najeden konec místnosti. Dy Maroku, ty se jdi postavit na druhý.“

Dy Jironalovy oči znejistěly. Sotva znatelně pokývl hlavou dy Marokovi, aby se postavil na ten konec místnosti, kde bylo otevřené okno. Cazaril se ocitl odkázán na tmavší, uzavřený konec.

„Vy všichni,“ Oriko ukázal na Iselle a její doprovod, „se postavte stranou jako svědkové. Ty a ty a ty taky,“ řekl strážným a zbývajícím pážeti. Roya se zvedl a šel kolem stolu, aby je rozestavil ke své naprosté spokojenosti. Dy Jironal zůstal usazený tam, kde byl, hrál si s brkem a mračil se.

V mnohem kratším čase, než Cazaril očekával, se Umegat vrátil s rozmrzele vyhlížející vránou v podpaždí a vzrušeným pážetem poskakujícím kolem.

„Byl to první pták, kterého jsi uviděl?“ zeptal se Oriko chlapce.

„Ano, můj pane,“ odpovědělo páže bez dechu. „Nu, nad Fonsovou věží jich kroužilo celé hejno, takže přepokládám, že jsme jich viděli šest či sedm najednou. A tak Umegat prostě jen nehybně stál na nádvoří s nataženou rukou a zavřenýma očima. A tahle slétla k němu a přistála mu rovnou na rukávě!“

Cazaril přimhouřil oči, snažil se rozlišit, zda tiše krákorajícímu ptákovu čistě náhodou nescházejí dvě ocasní pera.

„Velmi dobře,“ pochvaloval si Oriko. „A teď, Umegate, chci, aby ses postavil přesně do středu místnosti a až ti dám znamení, pusť posvátnou vránu. Uvidíme, ke kterému muži poletí, a pak budeme vědět! Počkat - každý z vás by měl v duchu odříkat modlitbu k bohům.“

Iselle se uklidnila, ale Betriz vzhlédla. „Veličenstvo, co budeme vědět? Má vrána letět ke lháři, nebo k pravdomluvnému muži?“ Upřeně se zahleděla na Umegata.

„Aha,“ řekl Oriko. „Hmm.“

„A co když jen bude létat dokola?“ řekl dy Jironal, kterému se vkradl do hlasu podrážděný tón.

Pak budeme vědět, že bohové jsou z toho stejně zmateni jako my všichni, pomyslel si Cazaril, ale neřekl to nahlas.

Umegat, hladící ptáka, aby jej uklidnil, se mírně uklonil. „Protože pravda je pro bohy posvátná, nechme vránu letět k poutivému muži, Veličenstvo.“ Na Cazarila se nepodíval.

„Och, velmi dobře. Tak tedy pokračujme.“

Umegat se postavil přesně doprostřed mezi dva muže, zvedl ptáka do výše a pomalu uvolňoval své sevření. Chvilí tam stál s výrazem zbožného pokoje ve tváři. Cazaril si říkal, co asi bohové rozluštili z kakofonie protřečících si

modliteb nepochybně stoupajících v tu chvíli k nebesům. Pak Umegat vyhodil vránu do vzduchu a spustil ruce podél těla. Vrána zakrákala, rozprostřela křídla a roztáhla ocas, ve kterém chyběla dvě pera.

Dy Maroc pln naděje rozpráhl ruce a tvářil se, jako by přemýšlel, zda může zadržet ptáka ve vzduchu, až poletí kolem Cazaril, hotový vykřiknout jen pro jistotu Caz, Caz, byl najednou přemožen teologickou zvědavostí. On již znal pravdu - co jiného mohla tato zkouška odhalit? Stál tam nehybný a vzpřímený, rty rozevřené a fascinovaně se díval, jak vrána ignorovala otevřené okno a s pleskáním křídel se snesla rovnou na jeho rameno.

„Dobře,“ řekl jí tiše, když do něj začala drápy a posunula se ze strany na stranu. „Dobře.“ Naklonila černou hlavu na stranu a pozorovala ho bezvýraznými korálkovými očima.

Iselle a Betriz vyskočily, zavýskly, objaly se navzájem a málem ptáka vyplašily tak, že znovu odlétl. Dy Sanda se ponuře usmíval. Dy Jironal skřípal zuby a dy Maroc se tvářil mírně zděšeně.

Oriko si oprášil otlé ruce. „Výborně. Takže tím jsme to vyřešili. A teď, u všech bohů, chci večeri.“

Iselle, Betriz a dy Sanda obklopili Cazarila jako čestná stráž a vyšli s ním z Iasovy věže na nádvoří.

„Jak jste věděli, že mi máte přijít na pomoc?“ zeptal se jich Cazaril. Pokradmu se podíval nahoru, ale žádné vrány tam zrovna nekroužily.

„Doslechl jsem se od pážete, že tě dnes ráno zatkl,“ řekl dy Sanda, „a hned jsem s tím šel za royessou.“

Cazaril si říkal, zda má dy Sanda, stejně jako on sám, soukromý účet, ze kterého platí za časné zprávy různým pozorovatelům na Zangre. A jak je možné, že se to v tomto případě nedoneslo o něco rychleji i jemu. „Děkuji ti za to, žes mi kryl,“ spolkl slovo záda, „že jsi mi pomohl. Kdybyste nepřišli, zbavili by mne úřadu a nikdo by se za mne nepostavil.“

„Není třeba děkovat,“ odpověděl dy Sanda. „Věřím, že to samé bys udělal i ty pro mě.“

„Můj bratr potřeboval, aby ho někdo podepřel,“ řekla Iselle s mírnou hořkostí v hlase. „Jinak se ohýbá pod jakýmkoli větrem, který vane v největší blízkosti.“

Cazaril byl rván mezi touhou pochválit ji za její chytrost a potlačit její upřímnost. Pohlédl na dy Sandu. „Jak dlouho se o mně u dvora šíří tahle pomluva?“

Dy Sanda pokrčil rameny. „Myslím, že nějakých čtyři či pět dní.“

„My jsme se o tom dozvěděly až dnes,“ řekla Betriz rozhořčeně.

Dy Sanda omluvně rozevřel ruce. „Ten příběh byl zřejmě až příliš drsný, než aby ho někdo šeptal do vašich panenských uší, moje paní.“

Iselle se zamračila. Dy Sanda ještě jednou přijal poděkování od Cazarila a odešel se podívat, co dělá Teidez.

Betriz řekla přidušeným hlasem: „To všechno byla moje vina, že ano? Dondo na tebe udeřil, aby se pomstil za to prase. Ach, pane Cazi, je mi to tak líto!“

„Ne, moje paní,“ řekl Cazaril pevným hlasem. „Mezi mnou a Dondem je jedna stará záležitost, která se datuje zpátky do doby před... před Gotorgetem.“ Její tvář se k jeho úlevě rozjasnila, ale Cazaril se nicméně chopil šance a obezřetně dodal: „Ujist'uji vás však, že ten žertík s prasetem ničemu nepomohl a víckrát už byste to dělat neměly.“

Betriz si povzddechla a pak se usmála. „Nu, alespoň mě přestal obtěžovat. Takže to přece jen k něčemu bylo.“

„Nemohu popřít, že to je dobře, ale... Dondo zůstává mocným mužem. Prosím vás - obě - abyste se ho snažily obcházet širokým obloukem.“

Iselle k němu zalétla pohledem a tiše řekla: „Jsme tady v obležení, že ano? Já, Teidez, celá naše družina.“

„Věřím,“ povzddechl si Cazaril, „že to všechno není tak strašné, jak to vypadá. Prostě jen buďte opatrnější, ano?“

Doprovodil je zpátky do jejich komnat v hlavním bloku, ale sám se ke svým výpočtům ještě nevrátil. Místo toho zamířil zpátky dolů po schodech a ven kolem stáji ke zvěřinci. Umegata našel v ptačí voliére, kde přesvědčoval malé opeřence, aby si dali prachovou koupel v nádobě s popelem, což byla účinná ochrana proti vším. Uhlazený Roknar v kytli a zástěře vzhledl a usmál se na něho.

Cazaril mu úsměv neoplatil. „Umegate,“ začal bez okolků. „Vybral sis tu vránu, nebo si vrána vybrala tebe?“

„Záleží na tom, můj pane?“

„Ano.“

„Proč?“

Cazaril otevřel ústa a zase je zavřel. Nakonec začal znovu, téměř prosebně. „Byl to trik, že ano? Tys je podvedl, protože jsi přinesl vránu, kterou jsem krmil u svého okna. Bohové ve skutečnosti v té místnosti nezasahovali, je to tak?“

Umegat zvedl obočí. „Bastard je ten nejinteligentnější ze všech bohů, můj pane. Jen proto, že je něco trik, není to zárukou toho, že nejste bohem požehnaný.“ Omluvně dodal: „Obávám se, že tak už to prostě chodí.“ Zacrklil na jasně barevného ptáka, zjevně již hotového se svou koupelí v popelí, nalákal jej semínkem vytaženým z kapsy zástěry, aby mu přelétl na ruku, a šel jej zavřít zpátky do klece.

Cazaril jej následoval a pořád přitom argumentoval: „Byla to vrána, kterou jsem krmil. Samozřejmě, že letěla ke mně. Tyji krmíš taky, co?“

„Já krmím všechny posvátné vrány z Fonsovy věže. Stejně tak je krmí pázata a dámy, návštěvníci Zangre, akolyté, zasvěcenci a božští ze všech chrámových domů ve městě. U těch vran je zázrakem už jen to, že nejsou všechny natolik vypasené, že ještě můžou létat.“ Nacvičeným pohybem chytil dalšího ptáka a ponořil jej do popelové lázně.

Cazaril ustoupil o kousek stranou, když popel vyletěl do vzduchu a zamračil se. „Ty jsi Roknar. Nevyznáváš náhodou kvadrénskou viru?“

„Ne, můj pane,“ odpověděl Umegat vážně. „Od pozdního mládí jsem oddaný kvintarián.“

„Konvertoval jsi po svém příchodu do Chalionu?“

„Ne, tehdy jsem stále ještě byl na Souostroví.“
„Jak... je možné, že tě nepověsili za kacířství?“
„Podařilo se mi uprchnout na loď do Brajaru, než mne chytili.“
Cazaril se zvednutým obočím studoval mužovy jemně vykreslené rysy. „Jaký byl tvůj otec, tam na Souostroví?“
„Úzkoprsý. Ačkoli velmi zbožný, svým kvadrénským způsobem.“
„To jsem nemyslel.“
„Já vím, můj pane. Jenže můj otec je už dvacet let mrtvý. Takže na tom nesejde. Jsem spokojený s tím, jaký jsem teď.“
Cazaril se poškrábal na bradě, zatímco Umegat vzal dalšího barevného ptáka. „Jak dlouho už jsi hlavním správcem tohoto zvěřince?“
„Od jeho založení. Zhruba šest let. Přišel jsem sem s leopardem a prvními ptáky. Byli jsme dar.“
„Od koho?“
„Och, od arcibožského z Cargedossu a od Bastardova řádu. Při příležitosti royových narozenin. Od té doby sem přibýlo mnoho krásných zvířat.“
Cazaril se na chvíli zamyslel. „Je to velmi neobvyklá sbírka.“
„Ano, můj pane.“
„Jak neobvyklá?“
„Velmi neobvyklá.“
„Můžeš mi říct víc?“
„Prosím vás, abyste se mne víc neptal, můj pane.“
„Proč ne?“
„Protože vám nechci lhát.“
„Proč ne?“ Všichni ostatní to dělají.
Umegat zadržel dech a s pohledem upřeným na Cazarila se usmál. „Protože, můj pane, ta vrána si vybrala mě, ne já ji.“
Cazarilův úsměv v odpověď znejistěl. Mírně se Umegatovi uklonil a odešel.

KAPITOLA 11

Zhruba o tři rána později Cazaril právě odcházel ze své ložnice na snídani, když jej zastavilo udýchané páže a popadlo jej za rukáv.

„Můj pane dy Cazaril! Správce hradu tě prosí, abys za ním neprodleně přišel dolů na nádvoří!“
„Co je? Co se děje?“ Poslušen tak naléhavého vzkazu Cazaril zrychlil vedle chlapce krok.
„Jde o rytíře dy Sanda. V noci jej přepadli lapkové, okradli jej a pobodali!“
Cazaril zrychlil ještě víc. „Jak hodně je zraněn? Kde leží?“
„Nebyl zraněn, můj pane. Zabili ho!“

Ach, bohové, to ne! Teď už Cazaril nechal páže za sebou a rychle sbíhal po schodišti. Vběhl na přední nádvoří hradu právě včas, aby spatřil muže v uniformě cargedosskeho správce pořádku, a dalšího muže oděného jako sedlák, jak sundávají ze zad mezka nehybné tělo a pokládají je na dlažební kameny. Správce hradu Zangre si zamračeně dřepel vedle těla. Pár royových strážných je obezřetně pozoroval ze vzdálenosti několika kroků, jako by mohly být bodné rány nakažlivé.

„Co se stalo?“ vyhrkl Cazaril.

Sedlák si na pozdrav sundal z hlavy plstěný klobouk. „Našel jsem ho dnes ráno u řeky, pane, když jsem tam hnal dobytek, abych ho napojil. Řeka se tam stáčí - často nacházím věci, které uvíznou na mělčině. Minulý týden to bylo kolo od vozu. Vždycky se raději podívám. Mrtvolu často nenacházím, díky Matce milosrdenství. Vlastně jsem nenašel žádnou od té doby, co se tam před dvěma lety utopila...“ Podíval se na správce pořádku a ten pokývl hlavou na znamení, že ví, o čem muž mluví. „Tento ale nevypadal jako utopený.“

Dy Sandovy kalhoty byly stále ještě promáčené, ale z vlasů mu již odkapala všechna voda. Tuniku mu svlékli jeho nálezci - Cazaril viděl její brokát složený přes mezkova záda. Krev z otvorů jeho ran byla vymyta říční vodou a samotné rány teď vypadaly už jen jako tmavé svrastělé štěrbin v bledé kůži na zádech, břiše a krku. Cazaril napočítal přes deset bodných ran, hlubokých a prudkých.

Správce hradu dřepící na bobku ukázal na kousek roztřepeného provazu uvázaného kolem dy Sandova pasu. „Ten měsíc mu odřízli. Zdá se, že pospíchali.“

„To ale nebyla obyčejná loupež,“ namítl Cazaril. „Stačila by jedna nebo dvě takové rány, aby jej srazili k zemi, přece nemuseli... Chtěli si zabezpečit, že bude opravdu mrtvý.“ Oni nebo on? Neexistoval žádný způsob, jak se to dozvědět, ale jeden muž by na dy Sandu pravděpodobně nestačil, tak snadné to s ním zase nebylo. Takže spíš oni.

„Předpokládám, že mu vzali i meč.“ Měl vůbec čas tasit jej? Nebo jej zaskočil hned první úder, poněvadž přišel od člověka, který krácel vedle něho a těšil se jeho plné důvěře?

„Buď mu ho vzali, nebo skončil v řece,“ usoudil sedlák. „Tělo by tam dolů nepříplulo tak brzy, kdyby jej stahovala ke dnu tíha meče.“

„Měl na sobě nějaké prsteny nebo šperky?“ zeptal se strážce pořádku.

Správce hradu přikývl. „Několik a taky nosil zlatý kroužek v uchu.“ To všechno teď bylo pryč.

„Budu chtít soupis všech těch věcí, můj pane,“ řekl strážce pořádku a správce pokývl hlavou.

„Víte, kde bylo nalezeno jeho tělo,“ řekl Cazaril strážci pořádku. „Tušíte ale, kde byl přepaden?“

Muž zavrtěl hlavou. „Těžko říct. Možná někde na dolním konci.“ Dolní konec Cargedossu, nízký jak ze společenského hlediska, tak topograficky, se tiskl k oběma stranám zdi, která se táhla mezi dvěma řekami. „Je tam asi jen půl tuctu míst, kde by mohl někdo shodit tělo přes městské hradby a být si přitom jistý, že je odnese proud. Některá jsou osamělejší

než jiná. Kdy ho tady někdo viděl naposledy?“

„Já ho viděl při večeři,“ odpověděl Cazaril. „Nezmínil se ani slovem o tom, že by měl v úmyslu jít do města.“ I přímo tady na Zangre bylo pár míst, odkud by se dalo tělo shodit do řeky... „Měl zlámané kosti?“

„Podle toho, co jsem nahmatal, tak ne, pane,“ odpověděl strážce pořádku. A opravdu, na bledém mrtvém těle nebyly vidět žádné podlitiny ani odřeniny.

Výslech hradních strážů odhalil, že dy Sanda odešel ze Zangre sám a pěšky, zhruba uprostřed doby mezi střídáním strážů. Cazaril se tedy vzdal naděje plánu prohledat každou píď dlouhých hradních chodeb a četných výklenků, kde chtěl pátrat po krvavých stopách. Později toho odpoledne našli strážci pořádku tři lidi, kteří vypověděli, že viděli royseova učitele popíjet v hostinci v podhradí, a že odtamtud odešel sám. Jeden dokonce odpřisáhl, že odešel vrávoravou chůzí. Tototo svědka by Cazaril měl rád na nějaký čas samotného v jedné ze zangreských kamenných cel, které dokonale pohlcovaly zvuk, nacházejících se v prastarých tunelech, co vedly dolů k řece. Možná by se mu podařilo dostat tam z něj jinou pravdu. Cazaril totiž nikdy neviděl, že by dy Sanda pil tolik, aby se opil.

Cazarilovi připadlo shromáždit a zabalit dy Sandovu skromnou hromádku světských statků, aby mohly být odeslány prostřednictvím povozníka k jeho jedinému přeživšímu staršímu bratrovi, který žil kdesi v chalionské provincii. Zatímco strážci pořádku marně prohledávali podhradí, aby našli údajné lapky, Cazaril otočil každý kousek papíru v dy Sandově pokoji. Ať to však byla jakákoli fingovaná schůzka, která jej vylákala do podhradí, buď obdržel pozvání pouze ústně, nebo si vzkaz vzal s sebou.

Poněvadž dy Sanda neměl dostatečně blízko žádné příbuzné, na které by se muselo čekat, pohřeb se měl konat již příštího dne. Na bohoslužbu se dostavili zasmušilí royse, royessa a jejich společníci, a také pár dvořanů dychtících po jejich pozornosti. Obřad rozloučení s mrtvým, který se konal v Synově síni stranou od hlavního nádvoří chrámu, byl krátký. Tehdy Cazaril pochopil, jak osamělý muž dy Sanda ve skutečnosti byl. U jeho katafalku se netísnil žádní přátelé, kteří by pro svou vzájemnou útěchu pronášeli oslavné řeči. Jen Cazaril pronesl pár formálních slov lítosti jménem royessy, přičemž se mu podařilo zvládnout svůj proslov bez rozpaků z toho, že by se musel dívat na papír, kam si jej tak spěšně naškrábal toho rána a strčil si jej do rukávu.

Ustoupil od katafalku, aby udělal místo posvátným zvířatům, a postavil se s malým davem truchlících před oltář. Akolyté, oblečení každý v barvě svého vyvoleného boha, přivedli dovnitř svá zvířata a rozestavili se kolem már na pět rovnoměrně rozložených bodů. Ve venkovských chrámech bývaly při tomto obřadu používány nanejvýš nestejnorodé zvířecí směsice. Jednou Cazaril viděl, jak byl obřad proveden -úspěšně- pro mrtvou dceru jednoho chudáse jediným přepracovaným akolytou s košíkem pěti koťat s barevnými stuhami uvázanými kolemkrků. Roknaři často používali ryby, třebaže byly čtyři, nikoli pět; kvadrénští božští je označovali barvou a věštili vůli bohů podle vzorců, které dělaly, když plavaly v nádrži. Ať už byly použity jakékoli prostředky, osudové znamení byl jediný malý zázrak, který bohové zaručovali při posledním rozloučení každému člověku, bez ohledu na to, zda chudému či bohatému.

Cargedosský chrám měl dost prostředků na to, aby si mohl dovolit ta nejkrásnější z posvátných zvířat, vybraných pro svou barvu a rod. Dceřina akolyta oblečená v modré róbě držela krásnou samičku chocholaté modré sojky vylíhlou posledního jara. Matčina žena v zeleném měla na rameni velkého zeleného ptáka a Cazarila napadlo, že to zřejmě bude blízký příbuzný Umegatovy pýchy v royově zvěřinci. Synův akolyta ve svém rudooranžovém oděvu přivedl nádhernou mladou psolišku, jejíž lesklý kožich hořel v ponurých stínech rozlehlé klenuté síně jako oheň. Otcův akolyta v šedém přivedl dovnitř mohutného, již stárnoucího a nesmírně důstojného šedého vlka. Cazaril očekával, že Bastardova akolyta v její bílé róbě přinese jednu z Fonsových posvátných vran, ale ona místo toho chovala v náruči pár tlustých, zvědavě vyhlížejících bílých krys.

Božský padl tváří k zemi před bohy, poprosil je, aby vydali znamení, a znovu se postavil k dy Sandově hlavě. Barevné odění akolyté jeden po druhém pobízeli svá zvířata kupředu. Dceřina akolyta zvedla zápěstí, do výše se třepetavě vznesla modrá sojka, ale pak slétla zpátky dolů na její rameno, a stejně se zachoval Matčin zelený pták. Psoliška, puštěná ze svého měděného řetízku, příběhla ke katafalku, zavyla, vyskočila nahoru a svinula se do klubička po dy Sandově boku. Čenich položila mrtvému muži na srdce a zhluboka si povzdechla.

Vlk, zjevně již v těchto záležitostech velmi zběhlý, nedal najevo sebemenší zájem. Bastardova akolyta vypustila na dlažební kameny svoje krysy, ale ty pouze vyběhly zpátky po jejím rukávu, pomazlily se čenichy s jejíma ušima a začaly jí drápy do vlasů, takže musely být jemně vyproštěny.

Dnes se tedy nekonalo žádné překvapení. Pokud nebyli zemřelí oddáni nějakému jinému konkrétnímu bohu, pak dětské duše obvykle putovaly k Dceři či Synovi, zemřelí rodiče odcházeli k Matce nebo Otcovi. Dy Sanda byl bezdětný muž a v mládí jezdil jako laický zasvěcenec Synova řádu. Bylo tedy zcela přirozené, že si jeho duši vezme k sobě Syn. Taky se ale stávalo, že tento okamžik pohřbu byl pro pozůstalou rodinu prvním upozorněním, že člen, kterého pohřbili, měl někde neočekávané dítě; v tom případě si jej k sobě bral Bastard. Bastard si k sobě brával všechny ze svého vlastního řádu - a kromě nich veškeré duše, kterými vznešenější bohové opovrhli. Bastard byl bohem posledního útočiště, spása pro ty, kdož učinili ze svých životů jednu velkou katastrofu.

Poslušen výběru elegantní podzimní lišky popošel kupředu Synův akolyta, aby ukončil obřad a poprosil svého boha o požehnání pro dy Sandovu od těla oddělenou duši. Truchlící procházeli jeden po druhém kolem katafalku a kladli na Synův oltář malé obětiny za spásu duše mrtvého.

Cazaril si nehty málem proťal kůži na dlaních, když se díval, jak Dondo dy Jironal koná zbožné pohyby a na tváři má výraz zármutku. Teidez byl šokovaný a zamlklý, zřejmě v duchu litoval, jak Cazaril doufal, všech těch rozvášněných stížností, které kupil na hlavu svého přísného, leč věrného učitele, když ten nebohý muž ještě žil. Jeho obětinou byla pozoruhodně velká hromádka zlata.

Iselle a Betriz byly také podivně mlčenlivé, tehdy i později. Téměř nekomentovaly řeči o vraždě, které kolovaly u dvora, a také odmítaly pozvání jít do města a nacházely si výmluvy, aby mohly čtyři či pětkrát za večer zkontrolovat,

zda Cazaril ještě žije.

U dvora to kvůli této záhadě hučelo jako v úle. Byly navrhovány nové, přísnější tresty pro tak nebezpečnou a nízkou spodinu, jako jsou kapesní zloději a lapkové. Cazaril neřikal nic. Pro něj nebylo na dy Sandově smrti nic záhadného; kromě toho, jak si opatřit důkazy vedoucí k Jironalům. Převracel to v myšlenkách zas a znovu stále dokola, ale marně. Věděl, že nemůže nikoho osočit, dokud nebude mít zcela jasné důkazy a všechno promyšlené od začátku do konce, jinak by mohl docela dobře podříznout sám sobě krk a skoncovat s tím.

Pokud ovšem, usoudil, nebude falešně obviněn nějaký nešťastný kapesní zlodějíček nebo lapka. Pak by mohl... co? Jakou teď mělo cenu jeho slovo, po onom nezdařeném očernění kvůli jízvám po bičování? Na většinu dvora svědectví vrány zapůsobilo - na někoho ale ne. Bylo snadné rozpoznat jedny od druhých, podle způsobu, jakým někteří urození pánové stahovali před Cazarilem stranou své pláště, nebo podle toho, jak dámy ucukávaly před jeho dotykem. Žádný obětní beránek však předveden nebyl a dvůr na nepříjemný incident brzy zapomněl pod nápojem nových zábav a povyražení.

Teidezovi byl přidělen nový tajemník, osobně vybraný z royova vlastního kancléřství samotným dy Jironalem starším. Byl to chlapec s úzkým obličejem, veskrze kancléřův tvor; neučinil jediný vstřícný krok, aby se s Cazarilem spřátelil. Dondo dy Jironal se veřejně podujal úlohy rozptýlit mladého roysea ze zármutku tím, že mu obstarával ta nejdelikátnější povyražení. Jak delikátní, to mohl Cazaril posoudit, když pozoroval jednotvárný proud podnapilých kumpánů vcházejících a vycházejících pozdě v noci z Teidezových komnat. Jednou vklopýtal Teidez do Cazarilova pokoje, očividně neschopen rozeznat jedny dveře od druhých a vyzvracel mu k nohám zhruba kvart červeného vína. Cazaril jej odvedl, malátného a slepého, zpátky k jeho služebníkům, aby ho očistili.

Cazarilův nejznepokojivější okamžik však nastal toho večera, kdy jeho oko zachytilo zelenkavý záblesk na ruce Teidezova kapitána stráží, muže, který s nimi přijel z Baocie. Toho, jenž před vyjetím přísahal matce a pramatce, formálně a na kolena, že bude strážit oba mladé lidi svým životem.. Cazarilova ruka vystřelila, když kapitán procházel kolem, jeho prsty sevřely mužovo zápěstí, donutily ho zastavit se. Chvilí zíral na povědomý broušený kámen.

„Pěkný prsten,“ řekl po chvíli.

Kapitán zamračeně stáhl ruku. „Taky si myslím.“

„Doufám, že jsi za něj nezaplatil příliš. Domnívám se, že ten kámen je falešný.“

„Je to pravý smaragd, můj pane!“

„Na tvém místě bych jej odnesl k brusiči a nechal si jej prověřit. Nepřestává mne udivovat, jaké lži jsou dnes lidé schopní pro svůj vlastní prospěch napovídat druhým.“

Kapitán si přikryl ruku s prstenem druhou dlaní. „Je to dobrý prsten.“

„Ve srovnání s tím, za co jsi jej vyměnil, bych řekl, že je to brak.“

Kapitán stiskl rty k sobě, pokrčil rameny a odešel.

Pokud je tohle obléhám, pomyslel si Cazaril, tak prohráváme.

Jak se Synovo roční období chýlilo ke konci, počasí se měnilo v chladné a deštivé a řeky se vzduly. Jednoho vlhkého večera, při hudebním dýchánku po večeři, se Oriko naklonil ke své sestře a pošeptal jí: „Zítřka v poledne přiveď svoje lidi do trůnního sálu, na dy Jironalovo slavnostní uvedení v úřad. Mám pár šťastných oznámení, která hodlám učinit před celým dvorem. A obleč si svoje nejslavnostnější šaty. Och, a vezmi si své perly - pán Dondo mi včera večer říkal, že zatím ještě neviděl, že by sis je někdy vzala.“

„Myslím, že mi nesluší,“ odpověděla Iselle. Pohlédla úkosem na Cazarila sedícího poblíž a pak sklopila zrak na ruce sevřené v klíně.

„Nesmysl, jak by mohly perly jakékoli dívce neslušet?“ Roya se narovnal v křesle, aby mohl zatleskat právě končící živé skladbě.

Iselle po této poznámce už raději mlčela, a to až do té doby, než Cazaril doprovodil svoje dámy do kancelářského předpokoje. Už jim chtěl popřát dobrou noc a se zíváním odejít do postele, když vybuchla: „Já si perly toho zlodějského Donda nikdy nevezmu. Dala bych je Dceřinu řádu, ale věřím, že by pro bohyni byly urážkou. Jsou poskvrněné. Cazarile, co s nimi mám dělat?“

„Bastard není zrovna vybíravý bůh. Dejte je božskému jeho nemocnice pro péči o nalezence. Ať je prodá a získá za ně peníze pro sirotky,“ navrhl.

Její rty se zkřivily. „Nerozlušilo by tohle pána Donda? A nemohl by dokonce ani protestovat! Dobrý nápad. Odneseš je sirotkům, společně s mým přáním všeho nejlepšího. A co se týče zítřka - obleču si přes bílé hedvábné šaty svůj sametový červený plášť, to bude zajisté slavnostní, a vezmu si granátovou soupravu, kterou mi darovala matka. Nikdo mě nemůže plísnit za to, že si vezmu šperky od matky.“

„A co podle vás váš bratr míní těmi šťastnými oznámeními?“ zeptala se Nan dy Vrit. „Nemyslíte si doufám, že již rozhodl ohledně vašeho zasnoubení, že ne?“

Iselle znehybněla, zamrkala, pak odhodlaně řekla: „Ne. Tak to přece nebývá. Nejdříve se celé měsíce vyjednává - navštěvují se vyslanci, piší se dopisy, vyměňují dary, sepisují smlouvy kvůli věnu - a především pak je třeba mého souhlasu. Taky musí namalovat můj portrét. A já obdržím obraz svého ženicha, ať to bude kdokoli. Opravdový a poctivý portrét, namalovaný umělcem, kterého sama pošlu. Pokud bude můj princ tlustý, šilhavý či holohlavý nebo bude mít ovislý ret, tak ať, ale nechci, aby mi na plátně někdo lhal.“

Betriz při představě muže, kterého Iselle právě popsala, protáhla tvář. „Upřímně věřím, že dostanete pohledného muže, až nastane správný čas.“

Iselle si povzddechla. „Bylo by to pěkné, ale když uvážím to množství urozených pánů, které jsem už viděla, tak je to nepravděpodobné. Myslím, že bych se měla spokojit se zdravým a nezatěžovat bohy nemožnými modlitbami. Se

zdravým a kvintariánem.“

„Velmi rozumné,“ vložil se do hovoru Cazaril, pln naděje, že takové uspořádání by jeho život v blízké budoucnosti jenom zklidnilo.

Betriz stísněně řekla: „Tohoto podzimu sem ke dvoru přijíždělo a zase odsud odjíždělo velké množství vyslanců z roknarských knížectví.“

Iselle stáhla ústa. „Hmm.“

„Mezi těmi nejurozenějšími pány není mnoho kvintariánů,“ musel připustit Cazaril.

„Roya z Brajaru je opět vdovec,“ poznamenala Nan dy Vrit a pochybovačně našpulila rty.

Iselle nad její poznámkou mávla rukou. „Toho bych určitě nechtěla. Je mu padesát sedm, má pakostnici a dospělého a ženatého dědice. Jaký by mělo smysl, kdybych měla syna, který by se přátelsky choval ke svému strýci Orikovi - nebo svému strýci Teidezovi, pokud se stane royou - kdyby nevládl své zemi?“

„Je tu taky Brajarův vnuk,“ řekl Cazaril.

„Sedm let stár! Musela bych čekat ještě dalších sedm let, než -“

Což není, pomyslel si Cazaril, zas tak špatná věc.

„Je to příliš dlouhá doba. Během sedmi let se může stát cokoli. Lidé umírají, země vedou války...“

„To je pravda,“ souhlasila Nan dy Vrit. „Váš otec roya las vás zasnoubil ve věku dvou let s jedním roknarským knížetem, ale ten ubohý chlapec brzy nato onemocněl a zemřel, takže to k ničemu nebylo. Jinak by vás před dvěma lety odvezli do jeho knížectví.“

Betriz škádlivým tónem řekla: „Lišák z Ibry je taky vdovec.“

Iselle se zahihňala. „Tomu je přes sedmdesát!“

„Ale není tlustý. A předpokládám, že byste ho nemusela trpět po svém boku příliš dlouho.“

„Ha. Mohl by žít ještě dalších dvacet let, jen ze zášti – má ji na to v sobě dost. A jeho následník je taky ženatý.“

Myslím, že jeho druhý syn je jediný royse v zemi, který má blízko k mému věku, a ten není následník.“

„Tento rok vám Ibrance určitě nenabídnou, royesso,“ řekl Cazaril. „Lišák je na Orika velmi rozlícený za jeho nešikovné vměšování se do války v Jižní Ibře.“

„Ano, ale... říkají, že všichni ibránští šlechticové prodělávají výcvik námořních důstojníků,“ řekla Iselle zamyšleně.

„No a k čemu by to bylo užitečné pro Orika?“ odfrkla si Nan dy Vrit. „Chalion přece nemá jediný yard pobřeží.“

„A můžeme si za to sami,“ zamumlala Iselle.

Cazaril litostivě řekl: „Když jsme měli Gotorget a ovládali jsme průsmyky, byli jsme málem v pozici, kdy jsme mohli sjet na pobřeží a uchvátit přístav Visping. Tu moc teď už nemáme. Podle mého odhadu, royesso, jste určená pro nějakého šlechtice z Darthaky. A tak tedy budeme nadcházející týden věnovat o něco víc času skloňování podstatných jmen, ano?“

Iselle protáhla tvář, ale nakonec si rezignovaně povzddechla. Cazaril se usmál a s úklonou se vzdálil. Cestou dolů po schodech si říkal, že pokud se Iselle nemá provdat za nějakého vládnoucího royu, vůbec by mu nevadilo, kdyby si ji vzal nějaký darthakanský pohraniční pán. Nebo alespoň nějaký z jedné z těch teplejších severních provincií. Buď jeho moc nebo vzdálenost od Chalionu by měly stačit k tomu, aby Iselle ochránily od... potíží na chalionském dvoře. A čím dříve, tím lépe.

Pro ni, nebo pro tebe?

Pro nás oba.

Navzdory tomu, že si Nan dy Vrit dala ruku přes oči a zasténala, si Cazaril pomyslel, že Iselle vypadá ve svém karmínovém oděvu velmi rozzářeně a hřejivě. Jantarové kadeře jí spadaly jako vodopád po zádech až téměř k pasu. Protože mu bylo naznačeno, že všichni mají být oblečeni v podobném duchu, sám si oblékl červenou brokátovou tuniku, která kdysi patřila starému provincarovi, a bílý vlněný plášť. Betriz na sobě také měla svou oblíbenou červenou. Nan, která tvrdila, že má z červené unavené oči, si vybrala střízlivou černou a bílou. Ty rudé byly docela nápadné, ale rozhodně rozjasňovaly pošmourný den.

Všichni pospíchali přes vlhké dlažební kameny nádvoří k Iasově velké věži. Všechny vrány z Fonsovy věže odlétly hřadovat - ne, vlastně ne všechny. Cazaril uhnul, když se z mrholivé mlhy nad jeho hlavou snesl jistý bláznivý pták, kterému chyběla v ocase dvě péra, a zakrákal: Caz, Caz! Bedlivě hlídaje svůj sněhobílý plášť, aby mu jej neznečistila trusem, vránu odehnal. Smutně zakrákala a krouživým pohybem se vznesla zpátky k rozbitým taškám.

Orikův rudý brokátový trůnní sál byl zářivě osvětlen svícemi, které rozháněly ponurou šed' podzimního dne. Uvnitř byly dva či tři tucty pánů a dam. Oriko na sobě měl svůj formální šat a korunu, ale royina Sara dnes po jeho boku nešeděla. Teidez dostal místo v nižším křesle po Orikově pravici.

Členové royessiny skupiny mu políbili ruce a zaujali svá místa. Iselle se posadila do menšího křesla po levici od Sařina prázdného trůnu, zatímco ostatní zůstali stát. Oriko s úsměvem velkoryse zahájil den tím, že odměnil Teideze výnosy ze čtyř královských měst na podporu jeho domácnosti, za což mu jeho mladší bratr poděkoval náležitým zlíbáním ruky a krátkým připraveným proslovem. Předchozího dne Dondo nezdržoval roysea dlouho do noci, a tak chlapec nebyl tak bledý a zpustošený jako jindy.

Oriko pak pokynul svému kancléři, aby přistoupil k jeho královskému koleni. Jak bylo oznámeno, roya mu předal pověřovací listiny a meč a přijal přísahu, která učinila dy Jironala starším provincarem Ildaru. Pak pokleklo několik z ildarských méně významných pánů a tentokrát oni přísahali věrnost dy Jironalovi. Méně očekáváno bylo, že se ti dva ihned otočili a převedli Jironalovo markýzství, společně s jeho městy a daňovými výnosy na pána - nyní markýze - Donda.

Iselle byla překvapena, ale zjevně potěšena, když ji její bratr dále odměnil výnosy ze šesti měst na podporu její

domácnosti. Že bylo načase - její apanáž byla až doposud na royessu pozoruhodně skrovná. Pěkně mu poděkovala, zatímco Cazaril začal ihned v duchu počítat. Mohla by si Iselle nyní dovolit svou vlastní stráž namísto mužů z Baocie, o které se dosud dělila s Teidezem? A mohl by je pro ni Cazaril vybrat sám? Mohla by mít svůj dům ve městě, hlídaný jejími vlastními lidmi? Iselle se vrátila do svého křesla na stupínku a urovnala si sukně. Z tváře se jí pozvolna vytrácelo napětí.

Oriko si odkašlal. „Těší mne, že jsem konečně dospěl k té nejšťastnější z odměn dnešního dne, poctivě zasloužené a, ehm, toužebně chtěné. Iselle, povstaň.“ Oriko vstal a natáhl ke své nevlastní sestře ruku. Zmatená, ale s úsměvem na tváři vstala a postavila se k Orikovi před stupínek.

„Markýzi dy Jironal, přístup blíž,“ pokračoval Oriko. Pán Dondo, ve slavnostním šatu Dceřina svatého generála a s pážetem v livreji rodu dy Jironalů v patách, popošel kupředu a postavil se po Orikově druhé ruce. Cazaril cítil, jak mu začínají vstávat chloupky vzadu na krku, jak se na to tak díval z druhé strany místnosti. Co má Oriko v úmyslu...?

„Můj nadmíru milovaný a věrný kancléř a provincar dy Jironal požádal o dar krve z mého rodu a já jsem po zvážení všech okolností dospěl k závěru, že mé srdce je hotovo s radostí mu vyhovět.“ Netvářil se však nijak radostně. Vypadal spíš nervózně. „Požádal mne o ruku mé sestry Iselle pro svého bratra, nového markýze. Ze svobodné vůle mu ji uděluji.“ Otočil Dondovu silnou ruku dlaní nahoru, Isellinu štíhlou ruku dlaní dolů, stiskl je k sobě ve výši svého hrudníku a poodstoupil.

Z Isellina obličej se vytratila všechna barva a výraz. Stála tam naprosto nehybná, hleděla na Donda, jako by nevěřila svým vlastním smyslům. Cazarilovi hučela v uších krev, téměř burácela, a byl stěží schopen se nadechnout. Ne, ne, ne...!

„Uhádl jsem, po jakém zasnubním daru vaše srdce nejvíc prahne, moje drahá royesso, aby byla doplněna vaše výbava,“ řekl jí Dondo a pokynul svému pážeti, aby popošlo kupředu.

Iselle, hledící na něj se stále stejným ztuhlým výrazem, řekla: „Ty jsi uhádl, že chci pobřežní město s nádherným přístavem, pane?“

Dondo, chvilkově zaskočen, se srdečně zasmál a otočil se od ní. Páže otevřelo ozdobnou krabičku potaženou kůží, odhalilo nádherný diadém z perel a stříbra, a Dondo pro něj sáhl a zvedl jej do výše, aby se na něj mohl podívat celý dvůr. Davem jeho přátel proběhl povrchní potlesk. Cazarilova ruka se zatřásla na jílci meče. Kdyby jej tasil a vrhl se dopředu... zabili by ho dřív, než by se mu podařilo přeběhnout přes trůnní sál.

Když Dondo zvedl diadém do výše, aby jej nasadil Iselle na hlavu, ucukla před ním jako splašený kůň. „Oriko...“

„Toto zasnoubení je moje vůle a moje přání, drahá sestro,“ řekl Oriko nervózním hlasem.

Dondo, zjevně neochotný honit ji po místnosti s diádemem v ruce, se zastavil a střílel významným pohledem po royovi.

Iselle polkla. Bylo zřejmé, že její mysl zoufale pátrá po řešení. Potlačila svůj první výkřik rozhořčení a neuchýlila se k triku, že by padla k zemi v přesvědčivém předstírání mdlob. Stála tam polapená při plném vědomí. „Veličenstvo. Jak řekl provincar Labranu, když se vojska Zlatého generála převalila přes jeho hradby... tohle je pro mne docela překvapení.“

Mezi dvořany proběhlo po této duchaplné poznámce velmi váhavé zahihňání.

Iselle ztišila hlas a procedila mezi zuby: „Neřekl jsi mi to. Nezeptal ses mě.“

Oriko jí stejně tiše odpověděl: „Promluvíme si o tom později.“

Po dalším mrazivém okamžiku Iselle pokývla hlavou. Dondovi se zdárně podařilo zbavit se svého perlového diádemu. Poklekl a políbil ji ruku. Moudře nepožadoval obvyklý polibek na oplátku; z výrazu zmateného odporu na Isellině tváři poznal, že by ho spíš kousla, než políbila.

Kupředu popošel Orikův dvorní božský v sezónním oděvu Bratra a nahlas se pomodlil ke všem bohům o požehnání pro nový pár.

Pak Oriko oznámil: „Za tři dny ode dneška se zde všichni znovu sejdem a budeme svědky uzavření a oslavy tohoto sňatku. Děkuji vám všem.“

„Tři dny! Tři dny!“ zděsila se Iselle. Tehdy se její hlas poprvé zlomil. „Neměly to být tři roky, Veličenstvo?“

„Tři dny,“ potvrdil Oriko. „Připrav se.“ On sám se připravil k odchodu z trůnního sálu a pokynul svým služebníkům, aby se kolem něho shromáždili. Většina dvořanů odešla s dy Jironaly, předbíhali se v tom, kdo jim bude první blahopřát. Pár z těch odvážnějších a zvědavějších zůstalo, uši nastražené, aby slyšeli konverzaci mezi bratrem a sestrou.

„Cože, za tři dny? Vždyť to není dokonce ani čas na to poslat kurýra do Baocie, natožpak abych od své matky nebo babičky obdržela odpověď.“

„Tvoje matka, jak všichni víme, je příliš nemocná, než aby vydržela útrapy cesty ke dvoru, a tvoje babička musí zůstat ve Valendě, aby se tam o ni starala.“

„Jenže já ne...“ zjistila, že oslovuje široká královská záda, protože Oriko už chvátal z trůnního sálu.

Utíkala za ním do vedlejší komnaty, s Betriz, Nan a Cazarilem v patách. „Ale Oriko, já si Donda dy Jironal vzít nechci!“

„Dáma tvého společenského postavení se nevzdává pro svoje vlastní potěšení, ale proto, aby to přineslo výhody jejímu rodu,“ odvětil přísně, když se jí ho konečně podařilo zastavit, a to jen díky tomu, že se přiřítla až před něho a postavila se mu do cesty.

„Tak takhle je to? V tom případě bys mi snad mohl vysvětlit, jakou výhodu přinese rodu Chalionu odhodit mne - promrhat mne - kvůli mladšímu synovi nějakého bezvýznamného pána? Můj manžel by nám měl přinést věnem royacii!“

„Tohle mně dy Jironaly zaváže - i Teidezovi.“

„Raději řekni, že to sváže nás s nimi! Mně ta výhoda připadá tak trochu jednostranná!“

„Prohlásila jsi, že si nepřeješ provdat se za roknarského knížete, a já ti tvou prosbu splnil. A nebylo to kvůli nedostatku nabídek - jen tuhle sezónu jsem odmítl dva. Přemýšlej o tom, a buď mi za to vděčná, drahá sestro!“

Cazaril si nebyl jistý, zda Oriko vyhrožuje, či prosí.

Pokračoval: „Nepřeješ si odejít z Chalionu. Dobrá tedy, neodejdeš z Chalionu. Chtěla ses provdat za kvintariánského šlechtice - dal jsem ti ho, a ještě k tomu svatého generála vojenského řádu! Kromě toho,“ pokračoval s podrážděným pokrčením ramen, „kdybych tě dal někomu mocnému příliš blízko u našich hranic, mohli by tě použít jako záminku k zabrání některých z mých území. Takže jsem to udělal i pro zajištění míru v Chalionu.“

„Pán Dondo je čtyřicet let stár! Je to prodejný, bezbožný zloděj! Ba ještě hůř! Oriko, tohle mi nemůžeš udělat!“ Její hlas silil.

„Už tě nebudu poslouchat,“ řekl Oriko a dal si ruce přes uši. „Za tři dny. Uklidni se a připrav si šaty.“ Utekl od ní jako od hořící věže. „Tohle nebudu poslouchat!“

Myslel to vážně. Čtyřikrát toho odpoledne se pokusila vyhledat jej v jeho komnatách, aby ho mohla znovu prosit, ať si to ještě rozmyslí, a čtyřikrát ji nechal svými strážemi odehnat. Poté raději odjel ze Zangre, aby se ubytoval v loveckém zámku hluboko v dubových lesích, což byl projev mimořádné zbabělosti. Cazaril mohl jen doufat, že střecha toho zámku na královskou hlavu propouští ledový déšť.

Té noci spal Cazaril špatně. Když vyšel ráno nahoru, našel tam tři neupravené ženy, které vypadaly, že v noci nezamhouřily oka.

Iselle s opuchlými víčky si jej přitáhla za rukáv do své komnaty, posadila jej na okenní sedátko a ztišila hlas do naléhavého šepotu.

„Cazarile. Mohl bys opatřit čtyři koně? Nebo tři? Nebo dva či dokonce jednoho? Promyslela jsem si to. Přemýšlela jsem o tom celou noc. Jediným řešením je uprchnout.“

Povzdechl si. „Já jsem o tom taky přemýšlel. Tak za prvé, hlídají mě. Když jsem chtěl včera večer odejít ze Zangre, sledovali mne dva z royových strážných. Říkali, že je to proto, aby mne ochraňovali. Byl bych schopen zabít nebo podplatit jednoho - o dvou však pochybuji.“

„Mohli bychom dělat, jako že jedeme na lov,“ argumentovala Iselle.

„V tomhle dešti?“ Cazaril ukázal na neúnavné mrhnutí snášejí se z oblohy za vysokým oknem, zamlžující údolí tak, že nebylo vidět dokonce ani řeku pod hradem, a měnící holé větve stromů v černé inkoustové skvrny nakaňkané v šedi. „A i kdyby nás nechali vyjet, určitě by se postarali o to, aby s námi jel početný ozbrojený doprovod.“

„Kdyby se nám podařilo získat náskok hned na začátku...“

„I kdyby podařilo, co potom? Jestliže - když! - nás na cestě dohoní, první věcí, kterou udělají, bude to, že mě stáhnou z koně, useknou mi hlavu a nechají tam ležet moji mrtvolu pro lišky a vrány. A vás by pak odvezli zpátky. A i kdyby nás náhodou nějakým zázrakem nechtyli, kam bychom se vydali?“

„K hranici. Jakékoli hranici.“

„Brajar a Jižní Ibra by nás bez okolků poslaly zpátky, aby se zavděčily Orikovi. Pět knížectví nebo Lišák z Ibry by vás zajali jako rukojmí. Darthaka... to předpokládá, že by se nám podařilo projet přes polovinu Chalionu a celou Jižní Ibru. Obávám se, že to nepůjde, royesso.“

„Co jiného mohu dělat?“ Její mladý hlas byl plný zoufalství a beznaděje.

„Sňatek si nemůže nikdo na nikom vynutit. Obě strany musí svobodně souhlasit před bohy. Pokud máte odvahu jednoduše se tam postavit a říct ne, obřad nebude moci pokračovat. Měla byste v sobě tolik kuráže, abyste to dokázala udělat?“

Iselle stiskla rty k sobě. Po chvíli odpověděla: „Samozřejmě, že bych to dokázala udělat. Ale co bude pak? Teď si myslím, že jsi to z nás dvou ty, kdo to dostatečně nepromýšlel. Ty věříš, že pán Dondo by to jen tak vzdal?“

Zavrtěl hlavou. „Sňatek nebude platný, pokud si jej vynutí, a každý to ví. Prostě se jen držte té myšlenky.“

Zavrtěla hlavou v něčem mezi zármutkem a zlostí. „Ty to nechápeš.“

Divil by se, kdyby Dondo sám nepřišel toho odpoledne do royessiny komnaty, aby přesvědčil svou snoubenku k poslušnosti. Oboje dveře do royessina přijímacího pokoje zůstaly otevřené, ale stáli u nich ozbrojení strážníci, zadržující jak Cazarila na jedné straně, tak Nan dy Vrit a Betriz na druhé, a tak rozlišil sotva jedno slovo ze tří ze zuřivě tlumené hádky, která probíhala mezi podsaditým dvořanem a rudovlasou pannou. Nakonec Dondo vyšel z místnosti s výrazem divokého uspokojení ve tváři a Iselle se zhroutila na okenní sedátko, téměř neschopná dýchat, zmítaná hrůzou a vztekem.

Sevěla Betriz a vypravila ze sebe: „On říkal, že když nebudu svolná, vezme si mě tak či tak. Já jsem mu na to řekla, že Oriko by mu nikdy nedovolil, aby znásilnil jeho sestru. A on řekl, proč ne? Dovolil jim prý znásilnit svou manželku. Říkal, že když royina Sara stále nemohla přijít do jiného stavu a Oriko byl neschopný zplodit jediného bastarda, bez ohledu na to, kolik urozených dam, panen a děvek k němu přivedli, Jironalové ho nakonec přesvědčili, aby je k ní pustil a dovolil jim to zkusit... Dondo řekl, že on a jeho bratr to zkuseli každou noc po celý rok, vždycky jen jeden nebo oba najednou, dokud nezačala vyhrožovat, že se zabije. Pak řekl, že se mnou bude lehat, dokud nezasadí svoje semě do mého lůna, a do té doby, než budu zralá k puknutí, naučím se na něm dostatečně lpět jako na svém manželovi.“ Zamrkala na Cazarila usazenými očima, rty stažené dozadu na zaťatých zubech. „Řekl, že mi naroste pořádně velké břicho, protože jsem malá. Kolik odvahy potřebuju pro to obyčejné ne, Cazarile, co myslíš? A co se stane, když na tom moje odvaha vůbec, ale vůbec nic nezmění?“

Já myslel, že jediným místem, kde záleží na odvaze, je roknarská otrokářská galéra. Mýlil jsem se. Přestože opovrhoval sám sebou, nemohl jí nabídnout jinou odpověď než: „Já nevím, royesso.“

V koncích a zoufalá se uchýlila k pústu a modlitbám. Nan a Betriz jí pomohly postavit v jejích komnatách přenosný oltář, nashromáždily všechny symboly Paní jara, které byly schopné najít, a ozdobily jej jimi. Cazaril, následován svými dvěma strážnými, sešel do Cargedossu, našel tam prodavače květin s rychlenými fialkami, přinesl je zpátky do hradu a položil je ve džbánu s vodou na oltář. Připadal si hloupě a bezmocně, ačkoli royessa uronila slzu na jeho ruku, když

mu děkovala. Nejedla ani nepila, jen ležela na podlaze v pozici té nejhlubší pokory, stejně jako royina Ista, když ji Cazaril poprvé spatřil v provincařině síni předků. Byl z pouhého pohledu na ni tak zdrcený, že to nevydržel a musel utéct z místnosti. Celé hodiny strávil tím, že chodil po Zangre, pokoušel se přemýšlet, ale myslel jen na hrůzy, které mají přijít.

Později toho večera jej paní Betriz zavolala nahoru do kancelářského předpokoje, který se rychle stával místem hektické noční můry.

„Mám řešení!“ řekla mu. „Cazarile, nauč mne, jak zabít člověka dýkou.“

„Cože?“

„Tebe znají Dondovi strážní natolik, aby tě k němu nepustili. Ale já budu stát vedle Iselle v její svatební den jako její svědek. Ode mne to nebude nikdo očekávat. Schovám si dýku do živůtku. Až Dondo přistoupí blíž a skloní se, aby jí políbil ruku, bodnu ho, dvakrát, třikrát, dřív, než mě stačí někdo zastavit. Jenže nevím, jak a kam bodnout, abych měla jistotu, že ho zabiju. Určitě do krku, že ano, ale do které části přesně?“ Plna důvěry vytáhla zpod sukní těžkou dýku a natáhla ji k němu. „Ukaž mi to. Můžeme si to procvičovat, dokud mi to nepůjde hladce a rychle.“

„Bohové, to ne, paní Betriz! Zapomeň na tak šílený nápad! Chytili by tě - a pak pověsili!“

„Kdyby se mi předtím podařilo zabít Donda, tak půjdu na šibenici ráda. Přisahal jsem, že budu Iselle chránit svým životem. A taky to udělám.“ Hnědé oči jí v bledém obličejí jen žhnuly.

„Ne,“ řekl pevným hlasem, vzal jí dýku a nechal si ji. Kde ji vůbec vzala? „Tohle není práce pro ženu.“

„Já bych řekla, že je to práce pro kohokoli, kdo k tomu dostane příležitost. Já mám ze všech nejlepší šanci. Ukaž mi to!“

„Poslyš, to přece nejde. Prostě... počkej. O něco se pokusím, zjistím, co se dá dělat.“

„A můžeš zabít Donda? Iselle tam leží, modlí se k Paní, říká, že před svatbou zabije jeho nebo sebe, a už jí nezáleží na tom, kdo to bude. Ale mně na tom záleží. Já si myslím, že by to měl být Dondo.“

„Plně s tebou souhlasím. Poslouchej, paní Betriz. Čekej, jen čekej. Podívám se, co by se dalo dělat.“

Pokud bohové nevyslyší tvoje modlitby, paní Iselle, pokusím se o to já.

Celé hodiny následujícího dne, posledního před sňatkem, strávil tím, že se pokoušel sledovat Donda po Zangre jako kance v kamenném lese. Nikdy se k němu nedostal tak blízko, aby mohl zaútočit. Uprostřed poledne se Dondo vrátil do velkého paláce dy Jironalů ve městě a Cazaril nebyl schopen dostat se přes jeho zdi nebo bránu. Při druhém pokusu jej Dondovi rváči vyhodili, jeden jej držel, zatímco druhý ho mnohokrát udeřil do hrudi, břicha a slabin. Jeho návrat na Zangre byl spíš pomalým ploužením, při kterém se musel opírat jako opilec o stěny. Royovi strážní, které se mu podařilo na čas setřást ve spleti cargedosských uliček, přišli právě včas, aby viděli jeho výprask i neslavný odchod zpátky na hrad. Nezasáhli do ničeho.

Ve výbuchu inspirace se rozpomenul na tajnou chodbu, která probíhala mezi Zangre a velkým palácem Jironalu, když ještě patřil pánu dy Lutez. Ias a dy Lutez byli známi tím, že ji používali přes den ke schůzkám a jednáním nebo v noci k milostným dostaveníčkům, v závislosti na vypravěči. Tunel, jak zjistil, byl nyní asi tak tajný jako cargedosská hlavní ulice, měl stráž z obou stran a zamčené dveře. Jeho pokus o podplacení mu vysloužil jen odhánění, nadávky a výhrůžku, že znovu dostane výprask.

To jsem ale úkladný vrah, pomyslel si s hořkostí, když se za soumraku odpotácel do své ložnice a se sténáním padl na lože. S bolestně bušící hlavou a domláceným tělem tam nějaký čas ležel bez hnutí, pak se nakonec zvedl alespoň natolik, aby mohl zapálit svíci. Měl by jít nahoru a podívat se na svoje dámy, ale nebyl si jistý, zda by dokázal snést jejich pláč. Nebo nahlášení svého neúspěchu Betriz nebo to, co by po něm mohla požadovat pak. Pokud sám nedokázal zabít Donda, jaké měl právo snažit se mařit její úsilí?

Rád bych dal i svůj život, jen abych mohl překazit tu zítřejší ohavnost...

Myslíš to opravdu vážně?

Strnule se posadil, celý udivený, zda ta poslední slova vůbec vyšla z něho. Jazyk se mu mírně pohnul za rty, jako obvykle, když hovořil sám k sobě. Ano.

Prudce se vrhl k nohám postele, klesl na kolena a otevřel víko kufru. Prohrabával se mezi složenými kusy oděvů proložených vonným hřebíčkem na ochranu proti molům, dokud nenašel černý sametový plášť složený kolem hnědého vlněného oděvu, ukrývající v sobě šíframi popsanou knížečku, jejíž luštění nikdy nedokončil, když ten nepoctivý soudce uprchl z Valendy a jemu se zdálo, že je již příliš pozdě vrátit ji do chrámu bez trapného vysvětlování. Horečnatě ji vytáhl a zapálil další svíce. Už nezbývá mnoho času. Zhruba třetina knížečky byla ještě nepřečtená. Zapomeň na všechny nepodařené experimenty. Jdi rovnou k poslední stránce...

Dokonce i přes špatné zašifrování prosvítalo textem strašlivé zoufalství obchodníka s vlnou. Nakonec upustil od všech svých předchozích bizarních plánů a uchýlil se nikoli k čarování, ale k jednoduché modlitbě. Potřeboval jen krys a vránu, aby odnesly jeho prosbu, svíce, aby mu osvětlily cestu, byliny, aby pozvedly jeho srdce svými vůněmi a přivedly jeho mysl k čistotě vůle; vůle jím odložené, bezvýhradně položené na oltář boha. Pomoz mi. Pomoz mi. Pomoz mi.

To byla poslední slova zapsaná v knížečce.

Tohle bych zvládl, pomyslel si Cazaril udiveně.

A kdyby selhal... pořád ještě tu bude Betriz se svou dýkou.

Ale já neselžu. Už jsem v životě selhal prakticky ve všem. Ve smrti nezklamu.

Zasunul knížečku pod polštář, zamkl za sebou dveře své ložnice a šel vyhledat páže.

Ospalý chlapec, kterého si vybral, čekal v chodbě na zavolání kteréhokoli pána či paní, jež právě večeřeli v Orikově hodovní síni, kde byla Isellina nepřítomnost nepochybně předmětem velkého množství řečí, neudržovaných dokonce ani na úrovni šepotu, když nebyla žádná z hlavních osob přítomna. Dondo soukromě hýřil ve svém paláci se svými

pochlebovači a Oriko se stále schovával v lesích.

Vylovil ze svého měšce zlatý royal a podržel jej v prstech, usmívaje se na hocha přes prostor ve tvaru O mezi svým palcem a ukazovákem. „Poslyš, chlapče. Chtěl by sis vydělat royal?“

Zangreská pážata se naučila být ostrážitá; royal byl docela dost, aby si za něj mohl člověk koupit některé skutečně intimní služby od těch, kdož takové prodávali. A dost na to, aby byl varováním pro ty, kdo podobné hry nehráli. „Co mám udělat, můj pane?“

„Chyť mi krysu.“

„Krysu, můj pane? Proč?“

A. Proč. No přece proto, abych mohl vykonat zločin magie smrti na druhém nejmocnějším šlechtici v Chalionu, samozřejmě! Ne.

Cazaril se opřel rameny o zed' a důvěrně se na páže usmál. „Když jsem byl v pevnosti Gotorget během obléhání města před třemi lety - víš vůbec, že jsem byl jejím velitelem? Tedy jen dokud ji můj statečný generál neprodal - naučil jsem se jíst krysy. Chutná malá zvířátka, když jich člověk dokázal nacytat dostatečné množství. Chyť mi nějakou opravdu velkou, vypasenou, a dostaneš k tomu prvnímu ještě druhý.“ Cazaril upustil royal do pážecí dlaně a olízl si rty. Říkal si přitom, jak šíleně asi musí v chlapcových očích vypadat. Páže před ním začalo couvat. „Víš, kde je moje komnata?“

„A... ano, můj pane.“

„Přines mi ji tam. V pytlí. Co nejrychleji. Mám hlad.“ Odešel od pážete se smíchem, a byl to skutečný smích, ne pouze hraný. Jeho srdce naplnilo podivné divoké veselí.

Drželo se jej až do té doby, než přišel zpátky do své ložnice a posadil se, aby naplánoval zbytek svého činu, své temné modlitby, své sebevraždy. Byla noc. Žádná vrána k jeho oknu v noci nepřiletí, dokonce ani kvůli kousku chleba, který uchvátí z hodovní síně před návratem do hlavního bloku. Obracel chléb v dlaní. Vrány hnízily ve Fonsově věži. Pokud nepřiletí ony k němu, mohl by se dostat on k nim, přes střešní tašky. Přepížit se po nich ve tmě? A pak zpátky do své komnaty s kráječím rancem v podpaží?

Ne. Tím rancem bude krysa v pytlí, kterou odnese do Fonsovy věže. Když ten čin spáchá tam, ve stínu zborcené střechy na jakékoli sežehnuté a roztřesené ploše, která zůstala uvnitř, bude muset svůj výlet vykonat jen jednou. Zpátky už nepůjde. A... magie smrti tam už přece jednou zabrala, ne? Velice působivým stylem pro Isellina dědečka. Mohl by Fonsův duch nabídnout svou pomoc nesvatému vojákovi své dcery? Ta věž byla znepokojivé místo, zasvěcené Bastardovi a jeho miláčkům, především za noci, v půlnoci a v chladném dešti. Cazarilovo tělo možná nebude nikdy nalezeno ani pohřbeno. Vrány budou hodovat na jeho pozůstatcích, což bude spravedlivý obchod za smrt, kterou plánoval pro jednu z nich. Zvířata byla nevinná, dokonce i hrůzu nahánějící vrány a krysy, a ta nevinnost je zajisté všechna činila alespoň trochu posvátnými.

Váhavé páže se dostavilo mnohem rychleji, než Cazaril doufal, v ruce drželo pytel a v něm se svíjelo cosi živého. Cazaril zkontroloval jeho obsah - chňapající, syčící krysa musela vážit libru a půl - a zaplatil mu.

Páže si zastrčilo minci do kapsy a s pohledem vrženým přes rameno odešlo. Cazaril pytel pevně zavázal a zamkl jej do své truhlice, aby zabránil odsouzené kryse v útěku.

Svlékl si své dvořanské odění a oblékl si šaty a plášť obchodníka s vlnou, který v nich zemřel, pro štěstí. Vysoké boty, obyčejné trepky, nebo má jít bos? Co bude nejbezpečnější na kluzkých dlažebních kamenech a střešních taškách? Bos, usoudil nakonec. Přece jen ale vklouzl do svých trepek, aby vykonal ještě jednu krátkou, praktickou výpravu.

„Betritz?“ zašeptal hlasitě přes dveře svého kancelářského předpokoje. „Paní Betritz? Já vím, že je pozdě, ale mohla bys přijít ke mně?“

Stále byla oblečená v šatech, které na sobě měla přes den, byla bledá a vyčerpaná. Dovolila mu sevřít své ruce v jeho a krátce se mu opřela čelem o hrud'. Teplá vůně jejích vlasů jej přenesla na omamný okamžik zpátky do jeho druhého dne ve Valendě, kdy vedle ní stál při shromáždění v chrámu. Jedinou věcí, která se od té šťastné hodiny nezměnila, byla její věrnost.

„Jak je royesse?“ zeptal se jí Cazaril.

Zvedla oči vzhůru v šerém světle svící. „Bez přestání se modlím k Dceři. Od věčejška nic nejedla a nepila. Nevím, kde jsou bohové, ani proč nás opustili.“

„Já jsem dnes nemohl Donda zabít. Vůbec se mi nepodařilo přiblížit se k němu.“

„Myslela jsem si, že to tak dopadlo. Jinak bychom se už něco doslechly.“

„Chci se pokusit ještě o jednu věc. Pokud to nevyjde... tak se ráno vrátím a uvidíme, co by se dalo dělat s tou tvou dýkou. Ale chtěl jsem, abys věděla... jestli se ráno nevrátím, tak jsem v pořádku. A nestarejte se o mě ani mě nehledejte.“

„Snad nás neopouštíš?“ Její ruce se křečovitě sevřely kolem jeho.

„Ne, to bych nikdy neudělal.“

Zamrkala. „V tom případě tomu nerozumím.“

„To je dobře. Dávej pozor na Iselle. A nevěř kancléři dy Jironal, nikdy.“

„Tohle mi říkat nemusíš.“

„Je toho ještě víc. Můj přítel Palli, markýz dy Palliar, zná pravdivý příběh o tom, jak jsem byl zrazen po prodeji Gotorgetu. Jak se stalo, že jsme teď s Dondem nepřátelé... mně už na tom nezáleží, ale Iselle by měla vědět, že mne jeho starší bratr úmyslně vyškrtl ze seznamu mužů, kteří měli být vykoupeni, čímž mne odsoudil na galeje a k smrti. Viděl jsem ten seznam psaný jeho vlastním rukopisem, který jsem velmi dobře znal z jeho vojenských rozkazů.“

Zasyčela přes zaťaté zuby. „Nedá se s tím nic udělat?“

„Pochybuji. Kdyby se to dalo dokázat, dobrá polovina všech šlechticů z Chalionu by pravděpodobně odmítla dál

jezdit pod jeho zástavou. Možná by to stačilo k tomu, aby ztratil moc. Nebo taky ne. Je to záležitost, kterou by si Iselle měla uskladnit ve svém toulci, a jednoho dne ji možná bude moci vypálit jako šíp.“ Shlížel na její tvář vyvrácenou k jeho, slonovinovou a korálovou, a na hluboké, přehluboké tmavé oči, obrovské v šerém světle. Neobratně se sklonil a políbil ji.

Zatajila dech, pak se ohromeně zasmála a položila si ruku přes ústa. „Omlouvám se. Tvůj vous škrábe.“

„Já... promiň. Palli pro tebe bude tím nejváženějším manželem, pokud jsi mu nakloněna. Je velmi poctivý. Stejně čestný jako ty. Vyříd' mu, že jsem to říkal.“

„Cazarile, co chceš...“

Z royessiných komnat zavolala Nan dy Vrit: „Betriz? Mohla bys sem prosím přijít?“

Ted' se musí rozloučit se vším, dokonce i s lítostí. Políbil jí ruce a odešel.

Noční šplhání po střeších Zangre od hlavního bloku až k Fonsově věži bylo každým coulem tak strašlivé, jak Cazaril předpokládal. Stále pršelo. Mezi mraky chvílemi prosvítal měsíc, ale jeho ponurý svit moc nepomáhal. Podklad se pod jeho bosými chodidly buď drolil, nebo byl tak kluzký, až se mu tajil dech, a tak studený, že mu chodidla znecitlivoval. Nejhorší část představoval závěrečný skok přes propast v šířce šesti stop na vrchol kulaté věže. Naštěstí byl ten skok směřovaný dolů, ne nahoru, a Cazaril neukončil svůj život obyčejnou sebevraždou, bez užitku rozplácnutý na dlažebních kamenech hluboko dole.

S pytle trhající se mu v ruce, s dechem hvízdající mu z hrdla přes chladem necitlivé rty se po skoku napůl přikrčil, celý roztřesený, a opřel se o řadu kluzkých střešních tašek. Představil si, jak se některá z nich uvolní, roztříští se o kameny dole, přitáhne pozornost strážných... Pomalu se sunul dál, dokud se vedle něho v rozbité střeše nerozevřela tmavá propast. Posadil se na její kraj a šmátral chodidly pod sebou, ale nemohl narazit na pevný povrch. Čekal na trochu měsíčního světla; je to tam dole podlaha? Nebo kousek zábradlí? Ve tmě zakrákala vrána.

Dalších deset minut strávil balancující na kraji otvoru a roztřesenýma rukama se po hmatu snažil zapálit svíčku křesadlem a troudem. Spálil se, ale nakonec se mu přece jen podařilo vykřesat malý plamen.

Bylo to zábradlí a kus hrubé podlahy. Někdo postavil po požáru uprostřed věže těžké lešení, zřejmě proto, že tam zpevňovali kameny, aby nepadaly lidem na hlavu. Cazaril zatajil dech a skočil na podlahu. Byla pevná, třebaže malá a plná třisek. Zaklínal oharek svíčky do škvíry mezi dvěma prkny a zapálil od ní další, vytáhl chléb a Betrizinu jako břitva ostrou dýku a rozhlédl se kolem. Chytit vránu. Správně. Tam v jeho ložnici to znělo tak jednoduše. Tady, v mihotavých stínech, dokonce žádné vrány ani neviděl.

Při zamávání křídel nad jeho hlavou se mu málem zastavilo srdce. Vrána přistála na zábradlí. Roztřesenou rukou k ní natáhl kousek chleba. Popadla jej z jeho ruky a zase odletěla. Cazaril zaklel, pak se několikrát zhluboka nadechl a připravil se. Chléb, nůž, svíčky. Svíjející se plátěný pytel. Muž na kolenou. Pokoj v jeho srdci? To sotva.

Pomoz mi. Pomoz mi. Pomoz mi.

Vrána nebo její dvojče se vrátila. „Caz! Caz!“ zakrákala, ne moc nahlas. Ten zvuk se však odrážel po celé věži, dolů a zpátky nahoru, podivně zvučný.

„Dobře,“ zamumlal Cazaril. „Dobře.“

Vytřepal krysu z pytle, položil jí nůž na hrdlo a zašeptal: „Utíkej ke svému pánovi s mou modlitbou.“ Rychlým, ostrým tahem jí podřízl krk a nechal vytékat krev života. Tmavá teplá tekutina mu stékala po ruce. Položil si mrtvolku dolů ke koleni.

Natáhl ruku k vráně; vyskočila mu na ni a sklonila se, aby si nabrala krysí krev z jeho ohnuté dlaně. Její černý jazyk, který vyrazil ze zobáku jako šipka, jej natolik ohromil, že sebou škubl a málem o ptáka znovu přišel. Zastrčil si jeho tělo do podpaždí a políbil jej na hlavu. „Odpusť mi. Moje potřeba je velká. Možná tě Bastard nakrmí chlebem bohů a budeš moci sedávat na Jeho rameni, až k Němu doletíš. Let' ke svému pánovi s mojí modlitbou.“ Rychlým zakroucením přelomil ptákovu krk. Vrána krátce zatřepetala křídly, zachvěla se a znehybnila mu v ruce. Položil ji dolů před svoje druhé koleno.

„Bastarde, bože spravedlnosti tam, kde spravedlnost selže, bože rovnováhy, všech věcí nechtěných, bože mé potřeby. Za dy Sandu. Za Iselle. Za všechny, kdo ji milují - paní Betriz, rovinu Istu, starou provinciaru. Za všechny tu hrůzu na mých zádech. Za pravdu proti lžím. Přijmi mou modlitbu.“ Neměl ponětí, zda jsou to správná slova, nebo zda vůbec správná slova existují. Dech se mu krátil. Možná taky plakal. Určitě plakal. Zjistil, že se sklání nad mrtvými zvířaty u svých kolenou. V jeho břiše se začala rodit strašlivá bolest, křečovitá, spalující mu útroby. Och. Nevěděl, že to bude tak bolet...

Rozhodně je to lepší než bezdůvodná smrt na galéře od letky brajarských střel z kuší do mé zadnice.

Zdvořile si vzpomněl, že má říct: „Také za tvá požehnání ti děkuji, bože žádného období,“ přesně jak to říkával ve svých modlitbách u postýlky, když byl malý chlapec.

Pomoz mi, pomoz mi, pomoz mi.

Ach...

Plameny svíce se zatřepetaly a zhasly. Temný svět potemněl ještě víc a ztratil se.

KAPITOLA 12

Cazarilova slepená oční víčka se od sebe bolestivě odtrhla. Aniž chápal, jak je to možné, hleděl vzhůru na rozeklaný šedivý kus oblohy zasazený v černém rámu. Olízl si rozpraskané rty a polkl. Ležel na zádech na tvrdých prknech - na podlážce lešení ve Fonsově věži. Vzpomínky na právě prožitou noc se k němu přifitily se závratnou rychlostí.

Já žiju.

To znamená, že jsem neuspěl.

Jeho pravá ruka, poslepu šmátrající kolem, narazila na nehybnou malou hromádku vychladlého peří a ucukla. Ležel tam a s lapáním po dechu si vybavoval prožitou hrůzu. Do útrob se mu zahryzla křečovitá tupá bolest. Trásl se, celý provlhlý, promrzlý, prochladlý jako mrtvola. Ale nebyl mrtvý. Dýchal. A stejně tak určitě dýchá Dondo dy Jironal v... byl dnes jeho svatební den?

Jak se jeho oči pomalu přizpůsobovaly, uviděl, že tam není sám. Na hrubém zábradlí, které ohraničovalo plošinu řemeslníků, hřádovalo ve stínech věže tucet či více vran, naprosto tichých, téměř nehybných. Zdálo se, jako by všechny shlížely na něho.

Cazari se dotkl tváře, ale žádné krvácející ranky nenahmatl - žádný pták se dosud o klofnutí nepokusil. „Ne,“ zašeptal roztráseným hlasem. „Já nejsem vaše snídaně. Je mi líto.“ Žádná z nich při zvuku jeho hlasu neodletěla, jen jedna nepokojně zašustila křídly. I když se posadil, posouvaly se na zábradlí, ale do vzduchu se nevznosily.

Ne všechno utonulo v černi minulé noci - jeho paměti bloudily útržky snu. Zdálo se mu o tom, že je Dondo dy Jironal, že popíjí se svými kumpány a jejich děvkami v nějaké pochodněmi a svícemi osvětlené síni, tabule se leskne stříbrnými čísemi, na silných rukou se mu blýskají prsteny. Oplzlými vtipy připil na krvavou oběť Isellina panenství a zhluboka se napil... pak jej najednou přemohl kašel a škrábání v krku, které rychle přerůstalo v bolest. Hrdlo mu napuchlo, pevně se uzavřelo, dusilo ho, odřezávalo mu přívod vzduchu, jako by byl škrcen zevnitř ven. Kolem vířily uzardělé tváře jeho společníků, jejichž smích a úšklebky se měnily v paniku, když jim při pohledu na jeho nachovávající černomodré rysy pozvolna docházelo, že nic nepředstírá. Výkřiky, převrhované vinné poháry, šokované ustrašené syčení Jed! Žádná poslední slova se nepromáčkla skrze to zevnitř skrčené hrdlo, přes dřevěňející jazyk. Jen tiché křeče, zrychlený tep, ostrá bolest v hrudi a hlavě, černé mraky prostřílené rudými šípy vroucí v jeho temnějším zorném poli...

Byl to jen sen. Pokud žiju, je naživu i on.

Cazari si na polovinu otočení přesýpacích hodin lehl zpátky na hrubá prkna podlažky a svinul se kolem svého bolavého břicha, vyčerpaný, plný beznaděje. Řada vran jej hlídala ve zneklidňujícím tichu. Postupně si začínal uvědomovat, že se bude muset vrátit. A on zpáteční cestu neplánoval.

Mohl by sešplhat dolů po lešení... jenže to by se ocitl na dně vysoké cihlové věže, na vrcholu roky se hromadícího trusu a suti, křičící, aby ho pustili ven. Uslyšel by jej vůbec někdo přes silný kámen? Považovali by jeho tlumený hlas za ozvěnu vraního krákání, nebo za skučení nějakého ducha?

Tedy nahoru? Zpátky cestou, kterou přišel?

Nakonec vstal, uchopil zábradlí, vytáhl se vzhůru -dokonce ani teď vrány neodlétly - a protáhl si ztuhlé bolavé svaly. Několik vran musel ze zábradlí shodit, aby si udělal místo ke stání; rozhořčeně se vznesly do vzduchu, stále tajuplně tiché. Oprášil si hnědý šat, zastrčil lem za opasek. Když se u zábradlí napřímil, byl to k obvodové zdi věže jen kousek. Pevně jej uchopil a vytáhl se vzhůru. Jeden nepříjemný okamžik, kdy si intenzivně uvědomoval prázdnotu pod svými bosými kopajícíma nohama, a už byl nahoře a přelézal přes kameny na střešní tašky. Mlha byla tak hustá, že stěží viděl nádvoří dole pod sebou. Svítání nebo těsně po něm, hádal. Méně urození obyvatelé hradu již budou v toto chmurné ráno na konci podzimu vzhůru. Vrány jej vážně následovaly, s pleskáním křidel vylétaly jedna po druhé otvorem ve střeše, usedaly na kameny a střešní tašky. Otáčely hlavy a sledovaly jej korálkovými očima.

Začal si představovat, že se houfují proto, aby mu společnými silami překazily jeho skok z věže nahoru na střechu hlavního bloku, aby pomstily svou mrtvou družku. A pak v duchu viděl, jak jeho chodidla marně škrábou po nejistém povrchu, jak se jeho paže třesou a pouštějí se, pouštějí se všeho a on padá vstříc své smrti na kamenech dole. Útroby mu sevřela spalující křeč, vyrazila z něj dech v prudkém výdechu.

Tehdy by se byl pustil, ale zabránila mu v tom jen náhlá hrůza z uvědomění, že by mohl ten pád přežít, s rozdrčenými nohama a navždy zmrzačený. Jen to jej pobídlo nahoru přes okapy až na tašky střechy hlavního bloku. Ve svalech mu bolestivě škublo, když se na ně vytáhl, a dlaně si odřel až na maso, jak křečovitě drápal po všem kolem.

Nebyl si v té blednoucí mlze jistý, ze kterého z tuctu střešních vikýřů vylezl předchozího večera. Co když někdo šel mezitím kolem, zavřel jej a zamkl? Kousek po kousku se sunul po střeše, zkoušel jedno okno po druhém. Vrány jej následovaly, kradly se okapovými rourami, pleskaly křídly při krátkých skocích, drápy jejich nohou taky tu a tam uklouzly a zaškrábaly na vlhkých střešních taškách. Mlha se srážela v drobné krůpěje lesknoucí se na jejich peří a na jeho vousu a vlasech. Čtvrté okno v řadě se pod jeho škrábajícími prsty se zhoupnutím otevřelo. Byla to nepoužívaná místnost na dříví, kde svou výpravu předchozího večera započal. Protáhl se oknem a zavřel jej před svým doprovodem v černých livrejích právě včas, aby zabránil páru ptáků vlétnout za ním dovnitř. Jeden se s žuchnutím odrazil od skla.

Odplížil se dolů po schodech na svoje podlaží, aniž by potkal jediného ze služebníků, doklopýtal do své komnaty a zavřel za sebou dveře. S plným močovým měchýřem a bolestmi břicha použil nočník; z útrob mu vyšly děsivé krvavé chuchvalce. Ruce se mu trásly, když si je oplachoval v porcelánové mise, která mu sloužila jako umyvadlo. Potom šel vylít zakrvácenou vodu od mytí do propasti pod svým pokojem, a odsunul přitom z parapetu dvě tiché hlídkující vrány. Okno za sebou pevně zavřel a zasunul západku.

Z posledních sil se jako opilec odpotácel do postele, svalil se do ní a omotal kolem sebe pokrývkou. Jak třes pokračoval, slyšel kolem sebe zvuky hradního služebnictva roznášejícího vodu, ručníky a nočníky, chodidla pleskající nahoru po schodech a dolů chodbami, příležitostně tlumené zavolání nebo příkaz.

Iselle o poschodí výš už probudili, aby ji umyli a oblékli, svázali šňůrami perel a spoutali přemírou šperků na její strašlivou schůzku s Dondem? Spala vůbec? Nebo celou noc plakala, modlila se k ohluchlým bohům? Měl by vstát, jít nahoru a nabídnout jí jakoukoli útěchu, jaké by byl schopen. Najde si Betriz jinou dýku? Nedokážu se jim postavit tvářím v tvář. Svinul se ještě těsněji do klubička a v agonii stiskl víčka k sobě.

Stále ležel v posteli, lapaje po dechu nebezpečně blízko ke stěskání, když v chodbě zazněly tvrdé kroky nohou ve vysokých botách a dveře jeho pokoje se rozletěly dokořán. Ozval se strohý hlas kancléře dy Jironal: „Já vím, že to byl on. Musí to být on!“

Kroky přešly přes podlažní prkna jeho pokoje a někdo z něj prudce strhl pokrývku. Překulil se a překvapeně pohlédl na dy Jironalův udýchaný obličej orámovaný ocelově šedým vousem a udiveně se na něj mračící.

„Ty jsi naživu!“ vykřikl dy Jironal rozhořčeným hlasem.

Kolem dy Jironalova ramene se shluklo půl tuctu dvořanů, z nichž v několika Cazaril poznal Dondovy tělesné strážce, a i ti na něj zírali plni údivu. Ruce měli na jílcích svých mečů, jako by byli připraveni na dy Jironalův příkaz tuto mýlku napravit. Úplně vzadu stál roya Oriko ve svém nočním šatu, tlustými prsty si svíral u krku obnošený starý plášť. Ale vypadal jaksi... divně. Cazaril zamrkal a promnul si oči. Royu obklopoval jakýsi druh záření, ne ze světla, ale ze tmy. Cazaril je viděl zcela zřetelně, i když je nemohl nazvat mrakem či mlhou, protože nic nezakrývalo. A přesto tam bylo, pohybovalo se zároveň s tím, jak se hýbal Oriko, jako nějaký plášť.

Dy Jironal se kousl do rtu, jeho oči se zavrtaly do Cazarilovy tváře. „Pokud jsi to nebyl ty - kdo tedy? Musel to být někdo... musel to být někdo blízký... to děvče! Odporná malá vražedkyně!“ Otočil se, stroze pokynul svým mužům, aby jej následovali, a vyrazil z místnosti.

„Co se stalo?“ zeptal se Cazaril Orika, když se roya otočil, aby se odkolébál za nimi.

Oriko se ohlédl přes rameno, roztáhl ruce a zmateně pokrčil rameny. „Svatba byla odvolána. Dondo dy Jironal byl minulou noc kolem půlnoci zavražděn - magií smrti.“

Cazaril otevřel ústa, ale nevyšlo z nich nic kromě tichého: „Ach.“ Zmámeně klesl zpátky do postele, zatímco Oriko se vyšoural za svým kancléřem.

Tomu nerozumím.

Pokud je Dondo mrtev, a já přesto žiju... nemohl mně být udělen zázrak smrti. A Dondo je přesto mrtvý. Jak?

Jak jinak, než že někdo jiný Cazarila v tom činu předešel.

Jeho rozum opožděně dohonil dy Jironalův.

Betriz?

Ne, ach ne...!

Překulil se z postele, ztěžka dopadl na podlahu, vyškrábal se na nohy a potácel se za davem rozlícených a zmatených dvořanů.

Prispěchal do přeplněného kancelářského předpokoje, jen aby slyšel, jak dy Jironal řve: „Tak ji tedy přiveď, ať ji vidíme!“ na neupravenou a vyděšeně se tvářící Nan dy Vrit, která nicméně hájila dveře do vnitřních komnat svým vlastním tělem, jako by byla hotová bránit padací most. Cazaril málem omdlel úlevou, když se za jejím ramenem objevila velice zamračená Betriz. Nan byla v noční košili, ale Betriz, rozčuchaná a znaveně vyhlížející, na sobě stále měla tytéž zelené vlněné šaty, které měla předchozího večera. Spala vůbec? Ale žije, ona žije!

„Proč zde vydáváš tento neomalený povyk, můj pane?“ zeptala se Betriz chladně. „Je to neslušné a nevhodné v tuto hodinu.“

Dy Jironal rty se v jeho vousem rozevřely; byl zjevně zaskočen. Po chvíli sevkl zuby k sobě. „Kde je v tom případě royessa? Musím vidět royessu.“

„Na chvíli usnula, poprvé za několik dní. Nebudu ji budit. Už brzy bude muset vyměnit své sny za trvalou noční mru.“

Dy Jironal napřimil záda, z úst mu vyšel výdech podobný hadímu zasyčení. „Probudit ji? A můžeš ji vůbec probudit?“

Drazí bohové. Že by Iselle...? Než však mohla tato nová hrůza sevřít Cazarilovo hrdlo, objevila se sama Iselle, protlačila se mezi svými dámami, chladně popošla v předpokojí kupředu a postavila se proti dy Jironalovi.

„Já nespím. Co po mně chceš, můj pane?“ Její oči přelétly přes jejího bratra Orika prodlévajícího na kraji shromážděného davu, opustily ho s výrazem pohrdání a vrátily se k dy Jironalovi. Její obočí se ostražitě napjalo. Bylo zřejmé, že dobře chápe, čím moc ji nutí k nevídanému sňatku.

Dy Jironal hleděl z jedné ženy na druhou, všech nepopíratelně živých. Otočil se a znovu se zahleděl na Cazarila, který mhouřil oči na Iselle. I kolem ní plála aura, stejně jako kolem Orika, ale ta její byla mnohem nepokojnější, víření hluboké temnoty a svítivé světlé modří, jako polární záře, kterou kdysi viděl na noční obloze na dalekém jihu.

„Ať to byl kdokoli,“ procedil dy Jironal mezi zuby, „já si mrtvolu toho odporného zbabělce najdu, i kdybych měl převrátit naruby celý Chalion.“

„A co pak?“ zeptal se Oriko a zamnul si neoholené tváře. „Pověšíš ho?“ Na dy Jironalův zamračený škleb odpověděl ironickým výrazem se zvednutým obočím. Dy Jironal se otočil na patě a vyrazil z místnosti. Cazaril ustoupil stranou, aby nechal jeho doprovod projít, a pohledem přitom potajmu přeskakoval od Orika k Iselle, porovnával ty dvě... halucinace? Nikdo jiný tam takto nepulzoval. Možná jsem nemocný. Třeba jsem zešílel.

„Cazarile,“ řekla Iselle udiveně, jakmile muži vyčistili prostor před vnějšími dveřmi - Nan pospíchala zavřít je za nevídanými vetřelci - „co se stalo?“

„V noci někdo zabil Donda dy Jironal. Pomocí magie smrti.“

Rozevřela rty a stiskla dlaně pevně k sobě, přesně jako dítě, kterému právě někdo slíbil splnit jeho nejtoužebnější přání. „Ach! Ach! Ach, to je vítaná zpráva! Ach, díky, Paní, ach, díky, Bastarde - pošlu dary na jeho oltář - ach, Cazarile, kdo?...“

Na Betrizin pohled plný divokých dohadů vržený jeho směrem zavrtěl Cazaril hlavou. „Já to nebyl, jak je vidět.“ Ne že bych to nezkoušel.

„Ty jsi...“ začala Betriz, ale zavřela pusou. Cazaril se na ni usmál vděčný, že nevyzvídá nahlas a před dvěma svědky, zda plánoval hrdelní zločin. Bez tak bylo stěží třeba, aby něco řekl; oči se jí leskly.

Iselle chodila sem a tam, téměř se vznášela úlevou. „Já myslím, že jsem to cítila,“ řekla hlasem plným údivu. „V každém případě jsem něco cítila... půlnoc, kolem půlnoci jsi říkal?“ Tohle před ní nikdo neřekl. „Moje srdce se zklidnilo, jako by něco ve mně náhle vědělo, že moje modlitby byly vyslyšeny. Ale nikdy jsem neočekávala tohle. Prosila jsem Paní o

svou smrt...“ Zarazila se a dotkla se rukou svého širokého bílého čela. „Nebo o to, co si Ona sama bude přát.“ Její hlas zvolnil. „Cazarile... udělala jsem... udělala jsem to já... mohla jsem to udělat? Je Dondova smrt odpovědí bohů na moje modlitby?“

„Já... já nevím, jak by to bylo možné, royesso. Modlila jste se k Paní jara, že ano?“

„Ano, a také k Matce léta, k oběma. Ale většinou k Jaru.“

„Obě tyto mocné bohyně provádějí zázraky života a uzdravování. Ne smrti.“ Obvykle. A všechny zázraky jsou samy o sobě velmi zřídka a nepředvídatelné. Bohové... Kdo zná jejich omezení, jejich cíle a záměry?

„Nebylo to cítit jako smrt,“ svěřovala se Iselle. „A přesto jsem si připadala jako vysvobozená. Něco málo jsem pojedla a nevyzvrátila jsem to a taky jsem nějaký čas spala.“

Nan dy Vrit souhlasně přikývla. „A já za to byla ráda, moje paní.“

Cazaril se zhluboka nadechl. „Nu, jsem si jistý, že dy Jironal tu záhadu vyřeší za nás. Vypátrá každého, kdo minulou noc v Cargedossu zemřel, v celém Chalionu, o tom nepochybuji, dokud nenalezne vraha svého bratra.“

„Budiz požehnána ubohá duše, která tak zvrátila jeho odporné plány.“ Iselle se formálně dotkla čela, rtu, břicha, slabin a srdce, a roztáhla nad ním pět prstů. „A za takovou cenu. Ať jsou k němu Bastardovi démoni tak milosrdní, jak jen mohou.“

„Amen,“ řekl Cazaril. „Jenom doufejme, že dy Jironal nenajde žádné blízké příbuzné či přátele, aby na nich mohl vykonat pomstu.“ Sevřel si rukama břicho, ve kterém již opět začal pociťovat křeče.

Betriz k němu popošla a zahleděla se mu do tváře, zvedla ruku, ale pak ji nechala váhavě klesnout. „Pane Cazi, vypadáš příšerně. Tvá kůže má barvu studené ovesné kaše.“

„Není... není mi dobře. Asi jsem snědl něco špatného.“ Nadechl se. „Takže se dnes budeme připravovat nikoli na truchlivou svatbu, ale na radostný pohřeb. Mohu vám důvěřovat, dámy, že se vynasnažíte skrýt na veřejnosti své veselí?“

Nan dy Vrit si odfrkla. Iselle jí pokynula, aby byla zticha a pevným hlasem řekla: „Vážná zbožnost, to ti slibuji. A pokud je mé srdce plné dikůvzdání namísto zármutku, budou o tom vědět jen bohové.“

Cazaril přikývl a promnul si rozbolavělý krk. „Obvykle bývá oběť magie smrti spálena ještě před setměním, aby bylo mrtvému znemožněno, jak říkají božstí, přijmout do sebe duchy, kteří by se do jeho těla rádi nastěhovali. Bude to velice uspěchaný pohřeb na tak urozeného pána. Všechno musí být hotovo, než se setmí.“ Z Iselliny třeptivé aury se mu málem udělalo zle. Polkl a odvrátil od ní pohled.

„Tak tedy, Cazarile,“ řekla Betriz, „pro všechno na světě, jdi si teď lehnout a odpočívej až do večera. Teď jsme, i když zcela neočekávaně, v bezpečí. Už pro nás nic dělat nemusíš.“ Vzala jej za studené ruce, na chvíli je sevřela a starostlivě se usmála. Podařilo se mu odpovědět jí úsměvem. Pak se vzdálil.

Odplížil se zpátky do postele. Ležel tam snad hodinu, celý zmatený a stále se třesoucí, když se dveře jeho pokoje otevřely, po špičkách vešla Betriz a podívala se na něho. Položila mu ruku na zpoceně čelo.

„Měla jsem strach, zda nemáš horečku,“ řekla, „ale jsi prochladlý.“

„Byl jsem, ehm... ano, prochladl jsem. Zřejmě jsem ze sebe v noci odkopal pokrývky.“

Dotkla se jeho ramene. „Máš úplně vlhké šaty.“ Přimhouřila na něj oči. „Kdy jsi naposledy jedl?“

Nevzpomínal si. „Myslím, že včera ráno.“

„Chápu.“ Chvilí jej pozorovala zamračeným pohledem, pak se otočila a odešla.

O deset minut později přišla služka s ohřívací pánví plnou žhavých uhlíků a s péřovou pokrývkou. Nedlouho po ní se dostavil sluha s konvicí horké vody a přísnými instrukcemi, aby dohlédl na to, že se pán umyje a vrátí se do postele v suchých šatech. To všechno v hradu, ve kterém se všichni dvořané a dámy chovali jako šílení, protože se měli zcela náhle a neočekávaně připravovat nikoli na svatbu, ale na pohřeb veledůležitého pána. Cazaril se na nic nevyptával. Sluha jej právě pečlivě zasilal do teplých suchých pokrývek, když se znovu objevila Betriz s miskou na tácu. Nechala dveře jeho pokoje otevřené a posadila se na pelest postele.

„Sněz to.“

Byl to chléb máčený v horkém mléce, oslazený medem. První lžící přijal ve známém překvapení, pak se mu podařilo zvednout se na polštářích. „Zas až tak zle mi není.“ Pokoušeje se znovu získat svou důstojnost si od ní vzal misku. Nic proti tomu nenamítala, pokud nepřestával jíst. Zjistil, že má přímo vlčí hlad. Než všechno snědl, přestal se trást.

Spokojeně se na něj usmála. „Už nemáš tak příšernou barvu. Výborně.“

„Jak se vede royesso?“

„O mnoho lépe. Je... dalo by se říci bez sebe, ovšem nikoli žalem. Je to taková ta požehnaná úleva, která přichází, když je z člověka zcela náhle snáto nesnesitelné břímě. Už je radost na ni pohlédět.“

„Ano. Chápu.“

Betriz přikývla. „Teď odpočívá, dokud nebude čas se obléknout.“ Vzala od něj prázdnou misku, odložila ji stranou a ztišila hlas. „Cazarile, co jsi dělal minulou noc?“

„Nic. Jak je vidět.“

Podrážděně stiskla rty. Jaký by teď mělo smysl pokládat na ni břímě svého tajemství? Doznání by mohlo ulevit jeho duši, ale vystavilo by ji nebezpečí v jakémkoli následném vyšetřování, při kterém by od ní požadovali, aby vypovídala pod přísahou.

„Pán dy Rinal se dozvěděl, že jsi zaplatil pážeti, aby ti včera večer chytilo krysu. Právě díky téhle zprávě vtrhl kancléř dy Jironal dnes ráno do tvé komnaty, jak mi řekl dy Rinal. Páže tvrdilo, že jsi měl v úmyslu ji sníst.“

„Ano, měl. To přece není žádný zločin, když člověk sní krysu. Byla to taková malá vzpomínková hostina na památku obléhání Gotorgetu.“

„Cože? Právě jsi mi řekl, že jsi od včerejšího rána nic nejedl.“ Zaváhala, její oči zneklidněly. „A služebná říká, že ve tvém nočníku, který dnes ráno vyprazdňovala, byla krev.“

„Bastardovi démoni!“ Cazaril, který po jídle vklouzl zpátky do svých pokrývek, se znovu narovnal. „Vidím, že hradní klepy se nezastaví vůbec před ničím. Copak ani ten nočník už nemůže člověk zvat čistě jen svým?“

Zvedla ruku. „Pane Cazi, nežertuj o tom. Jak hodně je ti zle?“

„Bolelo mě břicho. Teď už se to zklidnilo. Pomíjívá nevolnost, dalo by se říci.“ Zamračil se a rozhodl se, že se před ní nezmíní o svých halucinacích. „Ta krev v nočníku byla zřejmě od toho, jak jsem zabíjel krysu. A bolest břicha je přesně to, co jsem si zasloužil za to, že jsem snědl tak odporného tvora. Co?“

„Je to dobrý příběh,“ řekla nepřesvědčena. „Všechno v něm hezky zapadá do sebe.“

„Přesně tak.“

„Jenže, Cazi - lidé si budou myslet, že jsi divný.“

„Mohu si je přidat do sbírky, společně s těmi, co si myslí, že znásilňuju holčičky. Předpokládám, že bych potřeboval ještě třetí zvrácenost, aby to bylo náležitě vyvážené.“ Nu, bylo zde podezření na pokus o magii smrti. A tahle zvrácenost by jej mohla docela dobře poslat na šibenici.

Napřímila se na pelesti jeho postele, hluboce se zamačila. „V pořádku. Nebudu na tebe naléhat. Jen jsem si říkala...“ Objala si tělo rukama a upřeně ho pozorovala. „Pokud by se - čistě teoreticky - měly dvě osoby pokoušet o magii smrti na stejné oběti ve stejný čas, mohly by obě skončit... napůl mrtvé?“

Cazaril na ni hleděl vyteřstěnými očima - ne, nevypadala, že by jí bylo zle - a zavrtěl hlavou. „To si nemyslím. Když vezmu v úvahu všechny ty různé marné pokusy, které lidé dosud učinili, aby přiměli bohy vykonat zázrak magie smrti, kdyby se to mohlo stát tímto způsobem, tak by k tomu určitě už někdy došlo. Bastardovi démoni smrti jsou vyobrazení na chrámových malbách a dřevořezbách s vahadlem přes ramena a dvěma stejnými vědřami, jedním pro každou duši. Nemyslím, že by si démon mohl vybrat jinak.“ V mysli mu zazněla ozvěnou Umegatova slova. Obávám se, že tak už to na světě chodí. „Nejsem si dokonce jistý, zda by si sám bůh mohl vybrat jinak.“

Přimhouřila na něj oči ještě víc. „Ty jsi řekl, že kdyby ses do dnešního rána nevrátil, nemáme si o tebe dělat starosti a nemáme tě hledat. Řekl jsi, že budeš v pořádku. Také jsi řekl, že pokud není tělo do soumraku řádně spáleno, mohou se přihodit strašlivé tajemné věci.“

Nepohodlně se zavrtěl. „Učinil jsem opatření.“ Určitého druhu.

„Jaké opatření? Vyplížil ses pryč, neřekl jsi nikomu, komu na tobě záleží, kde tě hledat, nebo dokonce zda se modlit!“

Odkašlal si. „Fonsovy vrány. Minulou noc jsem přešel po střeše do Fonsovy věže, abych tam, ehm, odříkal svoje modlitby. Kdyby, kdyby to dopadlo, ehm, jinak, hádal jsem, že by ten nepořádek uklidily, stejně jako jejich druhové vždycky uklidí bitevní pole nebo zatoulanou ovci, která se zřítila z útesu.“

„Cazarile!“ vykřikla rozhořčeně, pak spěšně ztišila hlas skoro v šepot. „Cazi, to je, to je... chceš říct, že ses vyplížil do noci úplně sám, abys zemřel v zoufalství, a svou mrtvolu jsi tam chtěl nechat, aby ji sežraly... to je strašné!“

S ohromením se díval, jak se jí v očích zaleskly slzy. „Hej, no tak! Tak zlé to zase nebylo. Správně vojenské, řekl bych.“ Začal natahovat prsty k slzám na její tváři, pak zaváhal a nechal je klesnout zpátky na pokrývku.

Její dlaně se v klíně sevřely v pěsti. „Jestli ještě někdy uděláš něco takového, aniž bys mi to řekl... aniž bys to řekl komukoli, tak já, já - té normálně zbiju!“ Protřela si oči klouby na rukou, promnula si tvář a napřímila se. Její hlas se zcela náhle vrátil ke konverzačnímu tónu. „Máš v úmyslu jít na pohřeb, nebo zůstaneš v posteli?“

„Pokud vůbec budu moci chodit, tak půjdu. Chci se na to podívat. Bude tam každý Dondův nepřítel, i kdyby jen proto, aby dokázali, že oni to nebyli. Řekl bych, že to bude vskutku pozoruhodná společenská událost.“

Pohřební obřad Donda dy Jironal v cargedosském hlavním chrámu měl mnohem větší návštěvnost než pohřeb ubohého osamělého dy Sandy. Sám roya Oriko, oděný v střídmém šatu, kráčet v čele pomalého procesí truchlících ze Zangre dolů do města. Royinu Sáru nesli v nosítkách. Její tvář byla tak bezvýrazná, že by mohla být vytesána z kusu ledu, ale její odění bylo výkřikem barev: slavnostní šaty ze tří ročních dob smíchané dohromady, ověšené a ošperkované snad polovinou šperků z její šperkovnice. Každý předstíral, že si toho nevšiml.

Cazaril ji po očku pozoroval, ale nebylo to kvůli jejímu bizarně zvolenému oblečení. Spíš kvůli druhému šatu, jejímu stínovému plášti, viditelnému i neviditelnému dvojčeti Orikova, které sebou škubalo a svíjelo se před jeho vnitřním zrakem. Teidez kolem sebe rovněž měl takovou temnou auru, rozmazaný stín provázející jej na každém kroku po dlažebních kamenech. Cokoli měl ten podivný přelud znamenat, zdálo se, že jsou stejně postiženi všichni členové královské rodiny. Cazaril si říkal, co by asi viděl, kdyby se teď podíval na roynin vдовu Istu.

Sám arcibožský Cargedossu ve své pětibarevné róbě vedl obřad navštívený v tak hojném počtu, že se musel konat na hlavním chrámovém nádvoří. V procesi, jež vyšlo z paláce dy Jironalů, přinesli nosítka s Dondovým tělem a postavili je pár kroků před ohniště bohů, kulatou kamennou vyvýšenou plošinu s měděnou stříškou ve tvaru stanu, postavenou nad ní na pěti štíhlých pilířích, aby chránila svatý oheň před živly. Studený mokrý den se chýlil k večeru a nádvoří plnilo šedavé světlo beze stínů. Ve vzduchu se vznášel nafialovělý opar mísící se s vůní kadidel pálených při modlitbách a očištných rituálech.

Dondovo nehybné tělo položené na katafalku a obklopené květinami a bylinami symbolizujícími štěstí a ochranu - příliš pozdě, pomyslel si Cazaril - bylo oděno v modrobílém šatu svatého generála Dceřina vojenského řádu. Na hrudi mu ležel obnažený meč a jeho ruce byly sepjaté přes jilec. Jeho tělo nebylo nijak zvlášť opuchlé nebo jakkoli jinak znetvořené - dy Rinal šeptal hrůzné řeči, že muselo být těsně staženo obvazy, než je oblékli. Tvář mrtvolky byla stěží víc otekla, než bývala v důsledku Dondových ranních kocovin. Ale bude muset být spálen se svými prsteny na rukou. Z jeho tučných klobáskovitých prstů by je totiž nesundali jinak než s pomocí řeznického nože.

Cazarilovi se podařilo sejít ze Zangre bez klopýtnutí, ale břicho se mu již opět svíjelo v křečích, nepříjemně se mu

vzdouvalo proti opasku. Zaujal v hradním davu -jak alespoň doufal - nenápadné místo za Betriz a Nan dy Vrit. Iselle od nich musela odejít, aby se postavila ke kancléři a royovi Orikovi mezi hlavní pozůstalé, kde se ocitla v důsledku svého krátkého zasnoubení. Stále se v Cazarilových bolavých očích třeptila jako polární záře. Tvář měla ztrhanou a bledou. Pohled na Dondovo mrtvé tělo ji zjevně připravil o jakékoli nutkání k nepatřičnému projevu radosti.

Kupředu popošli dva dvořané, aby přednesli zdánlivě upřímné oslavné proslovy nad Dondem, které podle Cazarila naprosto neodpovídaly hříšnému životu muže, jenž ležel mrtvý před nimi. Kancléř dy Jironal byl příliš zničený, než aby pronášel dlouhou řeč, ačkoli pod jeho ocelovým povrchem bylo těžké poznat, zda to bylo žalem nebo hněvem, či snad obojím. Vyhlásil, že věnuje měsíc s tisíci royaly jako odměnu za informaci vedoucí k identifikaci vraha jeho bratra, což byla toho dne jediná zmínka ohledně náhlého způsobu Dondovy smrti.

Bylo zřejmé, že na chrámový oltář byl předem položen skutečně štědrý obnos. V barevně odlišných zástupech tam byli shromážděni snad všichni zasvěcenci, akolyté a božští Cargedossu, aby v unisonu i sólově harmonicky prozpěvovali modlitby a prosby, jako by se podle jejich objemu mělo zesnulému dostat mimořádné míry svatosti. Cazaril zachytil svým vnitřním zrakem jednu ze zpěvaček v zeleně oděné skupince altů. Byla středního věku a boubelatá, a svítila jako svíce pozorovaná přes zelené sklo. Jednou se podívala přímo na Cazarila, pak odvrátila zrak zpátky k ustaranému božskému, který dirigoval jejich zpěv.

Cazaril strčil do Nan a zašeptal: „Nevíš, kdo je ta akolyta na konci druhé řady Matčinych zpěváků?“

Podívala se tím směrem. „Jedna z Matčinych porodních bab. Myslím, že je to ta, co se o ní říká, že je nesmírně laskavá.“

„Ach tak.“

Když byla přivedena posvátná zvířata, dav zpozorněl. Nikomu nebylo zcela jasné, který bůh by si chtěl vzít k sobě dy Jironalovu duši. Jeho předchůdce, generála Dceřina řádu, třebaže již otce, ba děda, si pro sebe okamžitě zabrala Paní jara, v jejichž dlouholetých službách zemřel. Dondo sám sloužil v mládí jako důstojník v Synově vojenském řádu. A bylo o něm známo, že zplodil pěknou řádku bastardů a také měl se svou zesnulou první manželkou dvě dcery, kterými opovrhoval a které byly posílány na výchovu k příbuzným na venkově. A - což samozřejmě byla nikým nevyslovená myšlenka, poněvadž jeho duši odnesl Bastardův démon smrti, jistě již prošla Bastardovým rukama. Že by se kolem ní sevřely?

Akolyta nesoucí Dceřinu sojku vykročila na pokyn arcibožského Mendenala kupředu a zvedla zápěstí. Pták se jen zhoupnul, ale dál se zarputile držel jejího rukávu. Zvedla oči k arcibožskému, který se zamračil a sotva znatelně jí pokývl hlavou, aby popošla blíž ke katafalku. Její chřipí se rozšířilo v chabém protestu, ale poslušně vykročila kupředu, vzala sojku do obou rukou a položila ji na hrudník mrtvolky.

Pustila ji. Sojka zvedla ocas, upustila na mrtvého hromádku trusu a vystřelila k nebi, táhla za sebou svoje vyšívané hedvábné řemínky a pronikavě vřeštěla. Přinejmenším tři muži v Cazarilově doslechu se škodolibě uchechtli, ale při pohledu na kancléřovy zaťaté zuby se nikdo neodvážil zasmát nahlas. Iselliny oči zaplály jako blankytné ohně. Pak opět chmurně sklopila zrak k zemi. Její aura kolem ní divoce vířila. Akolyta ustoupila dozadu, s vyvrácenou hlavou znepokojeně sledovala pohledem let ptáka. Sojka se nakonec usadila na ornamentech na vršku jednoho z kruhu porfyrových sloupů kolem nádvoří a znovu zavřískla. Akolyta se zamračeně podívala na arcibožského; spěšně mávl rukou, ať se vzdálí, a ona se uklonila a odešla, aby se pokusila přilákat ptáka zpátky na svou ruku.

Matčín zelený pták rovněž odmítl opustit ruku akolyty, která ho držela. Arcibožský Mendenal již raději neopakoval předchozí katastrofální pokus, pouze jí pokývl, aby se vrátila na svoje místo v kruhu posvátných zvířat.

Synův akolyta přitáhl lišku na jejím řetězu ke kraji katafalku. Zvíře zakňučelo a chňaplo, jeho černé drápy hlučně zaškrábaly na dlaždicích, jak se vzpouzelo a snažilo se dostat pryč. Arcibožský mu mávl, aby odešel.

Statný šedý vlk s velkým rudým jazykem visícím mu z tlamy zavrčel, když jeho šedě oděný psovod zatahal za stříbrný řetěz. Hrdelní zavrčení se rozlehlo ozvěnou po kamenném nádvoří. Vlč si lehl na břicho na dlaždice a natáhl tlapy před sebe. Akolyta opatrně spustil ruce a odstoupil od něho; jeho pohled na arcibožského tiše říkal: Já se ho už nedotknu. Mendenal se s ním nedohadoval.

Oči všech přítomných se s očekáváním stočily k Bastardově bíle oděné akolytě s jejími bělostnými krysami. Kancléř dy Jironal měl rty pevně stisknuté k sobě a byl bledý bezmocným vztekem, ale neexistovalo nic, co by mohl udělat nebo říct. Žena v bílém se nadechla, popošla ke katafalku a položila svoje posvátné tvory Dondovi na hrudník, aby stvrdila přijetí nepřijatelné, opovrhované, odhozené duše Bastardem.

V okamžiku, kdy její ruce pustily hedvábná bílá těla, obě krysy vyrazily každá na jednu stranu od katafalku, jako by je vystřelil z katapultu. Akolyta skočila doprava a doleva, jako by nebyla schopná rozhodnout, kterého posvátného svěřence má začít honit dřív, a vymrštila ruce do vzduchu. Jedna krysa utíkala do bezpečí sloupů, druhá vběhla do davu truchlících. Několik dam nervózně vyjeklo. Shromážděným davem probíhaly vlny ohromného mumlání, šokovaného šeptání, nevíry a zděšení.

Betritz byla mezi nimi. „Cazarile,“ řekla s úzkostí v hlase, tlačíc se k němu, aby mu mohla zašeptat do ucha, „co to znamená? Bastard si přece vždycky bere ty, které žádný jiný bůh nechce. Vždycky. Je to Jeho, Jeho... je to Jeho práce. Nemůže nepřijmout odvrženou duši -já myslela, že to už udělal.“

Cazaril byl také ohromený. „Pokud si žádný bůh nevzal duši pána Donda... pak je stále tady na světě. Chci říct, pokud není tam, tak musí být tady. Někde...“ Nepokojný duch, zavržený navrátilce. Oddělený a zatracený.

Obřad byl pozastaven a arcibožský s kancléřem dy Jironal se vzdálili dozadu za ohniště buď aby se domluvili, nebo možná spíš pohádali, soudě podle zvedání hlasů. Arcibožský vyhlédl a zavolal jednoho z Bastardových akolytů. Mladý muž po krátké, šepem vedené poradě někam odběhl. Obloha nad jejich hlavami temněla. Jeden podbožský pobídl ve výbuchu iniciativy v róbách oděné zpěváky k neplánovanému hymnu, aby vyplnil vzniklou mezeru. Než skončili, dy Jironal a Mendenal se vrátili na svá místa.

Stále čekali. Zpěváci se pustili do další písně. Cazaril zjistil, že si přeje, aby byl použil Ordolovu Pětinasobnou stezku k něčemu jinému než jen k tomu, že si ji bral jako rekvizitu, když chtěl zamaskovat svá odpolední zdřímnutí. Běda, kniha byla daleko odsud, ve Valendě. Pokud nebyl Dondův duch odnesen démonickým sluhou k jeho pánovi, kde tedy je? A jestliže se démon může vrátit jedině tak, že má naplněna obě vědra, kde je teď oddělená duše Dondova neznámého vraha? A když o tom tak přemýšlí, kde je teď démon sám? Cazaril se nikdy příliš nezabýval teologií. To téma mu z nějakého důvodu připadalo obskurní a jeho studium považoval za nepraktické, vhodné jen pro prostáčky a snílky. Dokud se ovšem neprobudil do této noční můry.

Pisklavý zvuk u jeho boty jej přiměl pohlédnout dolů. Vzhůru po noze mu šplhala posvátná bílá krysa, růžový čumáček se jí chvěl. Otfela si špičatou tlamičku o Cazarilovu holeň. Sklonil se a zvedl ji, s úmyslem vrátit ji její akolytě. Stulila se v extázi v jeho ohnutých dlaních a začala mu olizovat palec.

Ke Cazarilovu překvapení se udýchaný akolyta vrátil na chrámové nádvoří se správcem zvěřince Umegatem, oblečeným jako obvykle v prosté kytli zangreských štolbů. Pohled na Umegata Cazarila ohromil.

Roknar zářil bílou aurou jako člověk stojící před průzračným skleněným oknem při úsvitu u moře. Cazaril zavřel oči, ačkoli věděl, že to nevidí svýma očima. Bílá záře stále setrvávala za jeho zavřenými víčky.

A byla tam i tma, která nebyla tmou, a dvě další, o kus dál pak nepokojná polární záře a ještě dál slabá zelená jiskra. Otevřel oči. Umegat pohlédl na zlomek vteřiny přímo na něho a Cazaril se cítil jako stažený z kůže. Royův štolba šel dál, předstoupil s ostýchavou úklonou před arcibožského a poodešel s ním stranou, aby se šeptem poradili.

Arcibožský k sobě zavolal Bastardovu akolytu, které se mezitím podařilo chytit jednoho ze svých svěřenců. Podala krysu Umegatovi, který ji pochoval v náruči a podíval se směrem ke Cazarilovi. Pak roknarský štolba zamířil rovnou k němu, prodíraje se s nesmělými omluvami davem dvořanů, kteří se na něj stěží podívali. Cazaril nechápal, jak je možné, že se před tou vlnou bílého záření nerozevírají jako moře před přídílí lodí. Umegat k němu natáhl otevřenou dlaň a Cazaril na ni přihloupale zamrkal.

„Posvátnou krysu, můj pane,“ vyzval ho Umegat laskavě.

„Och.“ Tvor mu stále olizoval prsty, šimral jej vousky. Umegat stáhl neochotně zvíře z Cazarilova rukávu, a jen tak tak zabránil jeho druhovi, aby přeskočil a zaujal jeho místo. S krysami v náruči se tiše vrátil zpátky ke katafalku, kde čekal arcibožský. Přicházel Cazaril o rozum - neodpovídej si na to - nebo se Mendenal jen stěží zdržel toho, že se správci zvěřince hluboce uklonil? Zdálo se, že zangreským dvořanům nepřipadá nic divného na tom, že si arcibožský nechal v této poněkud neobvyklé krizové situaci zavolat royova štolbu s největšími zkušenostmi v zacházení se zvířaty. Oči všech přítomných se upíraly na krysy, ne na Roknara. Podivné a nesmyslné to připadalo pouze Cazarilovi.

Umegat choval bílé tvory v náruči a cosi jim šeptal, když s nimi přistoupil k Dondovu tělu. Následoval dlouhý okamžik, ve kterém krysy, třebaže pokojné, neučinily jediný pohyb, aby si zabraly Donda pro svého boha. Nakonec Umegat odstoupil, omluvně zavrtěl na arcibožského hlavou a předal krysy zpátky ustarané mladé ženě.

Mendenal se vrhl k zemi mezi ohništěm a katafalkem, chvíli se pokorně modlil, ale brzy zase vstal. Zasvěcenci již přinášeli tenké svíce, aby jimi zapálili nástěnné lampy kolem temnějícího nádvoří. Arcibožský povolal kupředu nosiče, kteří odnesli máry s Dondem k čekající hranici a zpěváci se dali do zpěvu svatých písní.

Iselle se otočila k Betriz a Cazarilovi. Protřela si hřbetem dlaně oči orámované temnými kruhy. „Myslím, že už to déle nesnesu. Dy Jironal sám může dohlédnout na to, jak se jeho bratr peče. Odved' mne domů, pane Cazi.“

Royessina malá skupina se oddělila od truchlících, a nebylo to jediné znavené osoby, které to udělaly a odešly mezi předním krytým sloupopadím do vlhkého soumraku podzimního dne.

Správce zvěřince Umegat, opřený rameny o pilíř, se napřímil, popošel jejich směrem a uklonil se. „Můj pane Cazarile? Mohl bych s vámi krátce pohovořit?“

Cazarila málem překvapilo, že se jeho aura neodráží od vlhkých dlažebních kamenů u jeho chodidel. Omluvně se uklonil Iselle a poodešel s Roknarem stranou. Tři ženy čekaly na kraji portika, Iselle se opírala o Betrizino rámě.

„Můj pane, prosím vás, zda byste mi mohl udělit, pokud možno co nejdříve, soukromé slyšení.“

„Přijdu za tebou do zvěřince ihned, jakmile odvedu domů Iselle.“ Cazaril zaváhal. „Víš o tom, že svítíš jako planoucí pochodně?“

Roknar naklonil hlavu. „To mi již bylo řečeno několika lidmi s očima, které to vidí. Bohužel člověk takto nikdy nemůže vidět sám sebe. Žádné světské zrcadlo to neodráží. Jenom oči duše.“

„Tam uvnitř byla žena, která plála jako zelená svíce.“

„Matka Clara? Ano, mluvila o tobě se mnou. Je to ta nejlepší porodní bába.“

„Co je to, to zvláštní světlo?“ Cazaril pohlédl tam, kde čekaly tři ženy.

Umegat se dotkl rtů. „Ne tady, pokud vám to nevadí, můj pane.“

Cazarilova ústa zformovala neslyšné Ach tak. Přikývl.

Roknar mu vysekl hlubokou poklonu. Když se otočil, aby tiše odešel do snášejíciho se šera, dodal přes rameno: „A vy planete jako hořící město, pane.“

KAPITOLA 13

Royessa byla účastí na prapodivném pohřbu pána Donda tak vyčerpaná, že cestou do hradu klopýtala. Cazaril rozhodně nevymlouval Nan a Betriz jejich moudrý nápad uložit Iselle rovnou do postele a nechat služebnictvo, aby jim přinesli prostou večeři do jejich komnat. Sám vyšel zpátky z hlavního bloku k hradní bráně, tam se zastavil a vyhlédl na město, aby se podíval, zda z chrámu stále ještě stoupá sloupec kouře. Zdálo se mu, že vidí slabou oranžovou zář odrážející se od nízko plujících mračen, ale byla již příliš tma, než aby rozlišil cokoli víc.

Srdce mu poskočilo leknutím při náhlém zapleskání nad hlavou, když procházel přes stájové nádvoří, ale byly to jen

Fonsovy vrány, opět se kolem něj shlukující. Smetl dvě, které se mu pokoušely přistát na rameni a máváním, sykotem a dupáním se snažil zahnat ostatní. Odhopkaly mimo jeho dosah, ale neodletěly, sledovaly ho po celou cestu až do zvěřince.

U nástěnných lamp čekal jeden z Umegatových podřízených a přidržoval mu dveře vedoucí do uličky mezi klecemi. Byl to malý postarší muž bez palců na ruku, který Cazarila obdařil širokým úsměvem, při němž se objevil zkrácený jazyk, a jeho mručení s otevřenými ústy provázené přátelskými gesty si Cazaril vyložil jako vřelé uvítání. Štolba otevřel těžké dveře jen natolik, aby dovnitř vpustil Cazarila a zamezil vstup vránám, které se jej snažily následovat, přičemž tu nejdotěrnější opatrně vystrčil z mezery mezi dveřmi chodidlem a teprve pak je zavřel.

Štolbův svícen chráněný stínidlem z foukaného skla ve tvaru tulipánu měl silnou rukojeť uzpůsobenou speciálně pro jeho čtyřprstou ruku. Ve světle své svíce vedl Cazarila uličkou zvěřince. Zvířata ve svých klecích větřila a dupala, když Cazaril procházel kolem, tiskla se k mřížím a pozorovala jej ze stínů. Leopardovy oči svítily jako zelené jiskry; od stěn se odráželo jeho hrdelní vrčení, tiché a nepřátelské, ale vibrující v podivně zvědavé monotónnosti.

Štolbové pracující ve zvěřinci měli vyhrazena místa k bydlení v jedné polovině horního patra budovy, přičemž ta druhá byla určená ke skladování suchého krmiva a slámy. Dveře byly otevřené, světlo svíci se z nich vylévalo do tmavé chodby. Štolba zaklepal na zárubeň. Odpověděl Umegatův hlas: „Výborně. Děkuji ti.“

Štolba s úklonou odstoupil ode dveří. Cazaril jimi prošel a uviděl úzkou, ale soukromou komůrku s oknem, z něhož byl výhled na ztemnělé stájové nádvoří. Umegat spustil přes okno roletu a chvíli chodil kolem hrubého stolu z borového dřeva, na kterém byl jasně barevný ubrus, vinný džbán, hliněné poháry a táč s chlebem a sýrem. „Děkuji vám, že jste přišel, pane Cazarile. Vstupte prosím a posaďte se. Děkuji ti, Darisi, to bude všechno.“ Umegat zavřel dveře. Cazaril se cestou k židli, na kterou Umegat ukázal, zastavil a zahleděl se na polici plnou knih včetně titulů v ibránštině, darthakanštině a roknařštině. Jeho pozornost upoutala pozlacená písmena na jednom povědomě vyhlížejícím hřbetu. Pětinasobná stezka duše. Ordol. Kožená vazba byla ohmataná od častého používání, svazek a většina jeho společníků na polici byly bez prachu. Většinou teologie. Jak to, že mě to nepřekvapuje?

Posadil se na obyčejnou dřevěnou židli. Umegat obrátil pohár a nalil do něj těžké červené víno, usmál se a natáhl jej ke svému hostu. Cazaril pohár vděčně sevřel třesoucí se rukou. „Děkuji ti. Potřebuji to.“

„To si dokážu představit, můj pane.“ Umegat nalil pohár vína pro sebe a posadil se ke stolu naproti Cazarilovi. Stůl byl možná prostý a chudobný, ale štedrá řada svíců na něm vydávala bohaté, jasné světlo. Takové světlo, aby v něm mohl člověk číst.

Cazaril si zvedl pohár ke rtům a polkl. Když jej položil zpátky na stůl, Umegat mu ihned nalil znovu. Cazaril zavřel oči a otevřel je. Ať je měl otevřené či zavřené, Umegat pořád svítil.

„Ty jsi akolyta. Ne - jsi božský. Je to tak?“ řekl Cazaril.

Umegat si omluvně odkašlal. „Ano. Božský Bastardova řádu. Ačkoli to není důvod, proč jsem tady.“

„Proč jsi tady?“

„K tomu se dostaneme.“ Umegat se naklonil dopředu, sebral ze stolu připravený nůž a začal jím odřezávat kousky chleba a sýra.

„Myslel jsem si... doufal jsem... říkal jsem si... zda mi tě náhodou neselali bohové. Abys mě vedl a hlídal.“

Koutky Umegatových rtů se zvedly nahoru. „Opravdu? A já si říkám, zda jste vy nebyl seslán bohy, abyste vedl a hlídal mě.“

„Och. To... tak to určitě není.“ Trochu se schoulil a znovu se napil vína. „Odkdy?“

„Od toho dne ve zvěřinci, kdy vám Fonsova vrána prakticky poskakovala na hlavě a křičela: To je on! To je on! Odvažuji se říci, že mnou zvolený bůh bývá tu a tam zapeklitě nejednoznačný, ale tohle se dalo stěží přehlédnout.“

„Už tehdy jsem svítil?“

„Tehdy ještě ne.“

„Kdy jsem to začal, ehm, dělat?“

„Někdy mezi dobou, kdy jsem vás viděl naposledy, což bylo včera pozdě odpoledne, když jste se vrátil z města na Zangre s kulháním, jako by vás byli shodili z koně, a dneškem v chrámu. Domnívám se, že sám byste měl mít lepší přehled než já, co se týká přesného času. Nepojíte něco málo, můj pane? Nevypadáte moc dobře.“

Cazaril nejedl od té doby, co mu Betriz přinesla toho dne v poledne misku mléka s chlebem. Umegat počkal, dokud neměl jeho host ústa plná chleba a chutného sýra a pak poznamenal: „Jedním z mých rozličných úkolů jako mladého božského, než jsem přišel do Cargedossu, byla funkce pomocného vyšetřovatele pro chrám, v jehož náplni práce bylo prošetřování údajných obvinění z magie smrti.“ Cazarilovi zaskočilo. Umegat vznešeně pokračoval dál. „Nebo zázraku smrti, abych to řekl s větší teologickou přesností. Odhalili jsme docela velký počet důmyslných podvrhů -obvykle šlo o jed, ačkoli, ehm, omezenější vrazi někdy zkoušeli i hrubší metody. Musel jsem jim vysvětlit, že Bastard nikdy nepopravuje nenapravitelné hříšníky dykou ani kladivem. Ke skutečným zázrakům magie smrti dochází mnohem zřídka, než by jejich nechvalná proslulost mohla naznačovat, ale nikdy jsem se nesetkal s autentickým případem, kde by oběť byla nevinná. Abych to řekl ještě delikátněji, Bastard ve skutečnosti konal zázraky spravedlnosti.“ Jeho hlas byl nyní odhodlanější, veškerá pokora se z něj vytratila společně s většinou jeho měkkého roknařského přízvuku.

„Ach ano,“ zamumlal Cazaril a znovu se napil vína. Tohle je ten nejchytřejší člověk, s jakým jsem se v Cargedossu setkal, a já strávil uplynulé tři měsíce tím, že jsem ho přehlížel, protože na sobě nosí oděv služebníka. Bylo však zřejmé, že Umegat si nepřál přitahovat na sebe pozornost. „Ta kytle je stejně dobrá jako plášť neviditelnosti, víš?“

Umegat se usmál a napil se.

„Takže... ty jsi teď tazatel?“ Znamená to jeho konec? Bude obviněn, usvědčen a popraven za svůj vražedný, byť marný pokus zavraždit Donda?

„Ne. Už to nedělám.“

„Co v tom případě jsi?“

Umegat se k Cazarilovu ohromení dal do smíchu. „Jsem světec.“

Cazaril na něj hleděl po dlouhý, předlouhý čas a pak vyprázdnil pohár. Umegat mu jej přátelsky dolil. Cazaril si byl toho večera jistý ohledně velmi mála věcí, ale nemyslel si, že by Umegat byl blázen. Nebo že by mu lhal.

„Světec. Bastardův.“

Umegat přikývl.

„To je... trochu neobvyklý druh práce, na Roknara. Jak k tomu došlo?“ Tohle byla hloupá otázka, ale se dvěma poháry vína na prázdný žaludek začínal mít těžkou hlavu.

Umegatův úsměv se změnil ve smutný a nostalgický. „Pro vás jen pravdu. Předpokládám, že na jménech již nezáleží. Stalo se to před celými věky. Když jsem byl mladým šlechticem na Souostroví, zamiloval jsem se.“

„Tohle dělají mladí lidé, ať urození či prostí, na celém světě.“

„Mému milenci bylo tehdy kolem třiceti. Muž bystrého ducha a laskavého srdce.“

„Och. Taková láska je přece na Soustroví zakázaná.“

„Přesně tak. Mě ale jejich náboženská dogmata nezajímala. Ze zcela zřejmých důvodů jsem byl tajný kvintarián. Dělali jsme si plány, jak spolu uprchneme. Mně se podařilo dostat se na loď do Brajaru. On to nezvládl. Strávil jsem plavbu sužován mořskou nemocí a zoufalý, učil jsem se -jak jsem si myslel- modlit se. Doufal jsem, že se mu podařilo dostat se na jinou loď a že se setkáme v přístavním městě, které jsme si zvolili za cíl své cesty. Trvalo přes rok, než jsem se dozvěděl, jak skončil. Řekl mi to jeden roknarský kupec na obchodní cestě, kterého jsme oba kdysi znali.“

Cazaril se napil. „Jako obvykle?“

„Ach, ano. Genitálie, palce na rukou a na nohou –aby jimi nemohl znázorňovat pátého boha...“ Umegat se dotkl čela, břicha, slabin a srdce, skládaje palec pod dlaň po kvadrénském způsobu, jako by pátý prst, který byl Bastardův, neměl. Jazyk si nechali na konec, v naději, že ještě vyrazí ostatní. Neudělal to. Zemřel jako mučedník na šibenici.“

Cazaril se dotkl čela, rtu, břicha, slabin a srdce, nad kterým roztáhl prsty doširoka. „To je mi líto.“

Umegat přikývl. „Nějaký čas jsem o tom přemýšlel. Alespoň při příležitostech, kdy jsem nebyl opilý nebo nezvracel nebo se nechoval stupidně. Mládí, ech. Nebylo to snadné. Nakonec jsem jednoho dne vešel do chrámu a odevzdal se jím.“ Nadechl se. „A Bastardův řád mne přijal k sobě. Poskytli domov bezdomovci, přátele osamělému, čest opovrhovanému. A dali mi práci. Byl jsem... okouzlen.“

Chrámový božský. Cazaril si říkal, že Umegat vynechal pár detailů. Asi tak na čtyřicet let. Ovšem nebylo nic neobvyklého na tom, když se inteligentní, energický, oddaný muž dostal skrze chrámovou hierarchii až na takové místo. Hlava se mu točila z něčeho úplně jiného. Z toho, že Umegat svítil jako měsíc v úplňku skrze sněhovou vánici. „Skvělé. Výborné. Záslužná práce. Nemocnice pro nalezence a, ehm, tazatelská činnost. Teď mi ale vysvětlí, proč svítíš ve tmě.“ Zachmuřeně si pomyslel, že buď už toho vypil až příliš, nebo naopak ještě moc málo.

Umegat se jemně zatahal za svůj copánek. „Víte vůbec, co to znamená, být svatý?“

Cazaril si rozpačitě odkašlal. „Předpokládám, že musíš být velmi ctnostný.“

„Ve skutečnosti ani ne. Člověk nemusí být dobrý. Nebo dokonce milý.“ Umegat se náhle zatvářil jízlivě. „Zaručuji vám, že jakmile člověk jednou prožije... to, co prožije, jeho choutky se mění. Hmotné touhy a přání mu připadají malicherné. Hrabivost, pýcha, ješitnost, hněv a všechno ostatní se stávají příliš nezajímavými, než aby se jimi člověk zabýval.“

„Tělesný chtíč?“

Umegat se rozzářil. „Chtíč, což mohu s radostí říci, zůstává povětšinou nedotčen. Nebo bych snad mohl říct spíš láska. Protože krutost a sobeckost, které činí chtíč nízkým, se stávají únavnými. Ale osobně si myslím, že nejde ani tak o nárůst ctnosti jako spíš o nahrazení předchozích neřestí něčím úplně jiným, a o oddanost jednomu bohu.“ Umegat vyprázdnil pohár. „Bohové milují své muže a ženy s velkou duší tak, jako miluje umělec krásný mramor, ale podstatnou věcí není ctnost. Je to vůle. Což je dláto a kladivo. Už před vámi někdy někdo citoval klasické Ordolovo kázání o pohárech?“

„To, jak ten božský rozlévá přes všechno vodu? Poprvé jsem je slyšel, když mi bylo deset. Připadalo mi velice legrační, když si zmáčel boty, jenže to mi samozřejmě bylo deset. A navíc náš chrámový božský v Cazarilu měl tendenci hrozně drmolit.“

„Měl byste si je poslechnout teď a rozhodně se nebudete nudit.“ Umegat obrátil svůj pohár na ubrusu dnem vzhůru. „Lidská vůle je svobodná. Bohové do ní nemohou proniknout o nic víc, než já mohu nalít víno do tohoto poháru přes jeho dno.“

„Ne, neplýtvej tím vínem!“ protestoval Cazaril, když Umegat sáhl po džbánu.

Umegat se usmál a nechal toho. „Ale pochopil jste, jak jsou bohové ve skutečnosti bezmocní, když je i ten nejnížší otrok může vypudit ze svého srdce? A když ze svého srdce, tak i z celého světa, protože bohové do něj nemohou zasahovat jinak než skrze živoucí duše. Pokud by bohové měli volný přístup ke každému, koho by chtěli, pak by lidé byli pouhé loutky. Jenom tehdy, pokud je jim svobodně dána nebo propůjčena vůle ochotného člověka, získávají určitou přístupovou cestu, skrze kterou mohou jednat. Nebo,“ Umegat obrátil pohár opět dnem dolů a zvedl džbán, „někdy jim člověk může otevřít sám sebe a nechat je skrze sebe proudit do světa.“ Naplnil svůj pohár. „Svatý není ctnostná duše, ale prázdná. Svatý - nebo svatá - svobodně dávají dar své vůle vybranému bohu. A zřeknutí se činu dělá čin možným.“ Zvedl pohár ke rtům, znepokojivě se nad jeho okrajem zahleděl na Cazarila, napil se a pak dodal: „Váš božský neměl použít vodu. Ta nedokáže upoutat pozornost. Víno. Nebo přinejhorším krev. Prostě nějakou tekutinu, která má větší cenu.“

„Hmm,“ podařilo se zabručet Cazarilovi.

Umegat se opřel o opěradlo a chvíli jej upřeně pozoroval. Cazaril si nemyslel, že se Roknar dívá na jeho tělo. Tak mi

tedy pověz, co dělá odpadlý roknarský chrámový božský, učenec a Bastardův světec zamaskovaný za správce zvěřince tady na Zangre?

„Co děláš tady?“

Umegat pokrčil rameny. „To, co si můj bůh přeje.“ Slitoval se nad Cazarilovým nechápavým pohledem a dodal: „A tím, co si přeje, je, jak se zdá, udržet royu Orika naživu.“

Cazaril se v židli napřímil, snažil se rozplést zmrščenou hlavu, kterou mu víno nadělalo v mozku. „Oriko je nemocný?“

„Ano. Pozor, je to státní tajemství, ačkoli takového druhu, které je dostatečně zjevné každému, kdo má rozum a oči. Nicméně,“ Umegat si přiložil prst na rty v prosbě o diskretnost.

„Ano, ale... já myslel, že léčení spadá do náplně práce Matky a Dcery.“

„Kdyby měla royova nemoc přirozené důvody, tak ano.“

„Nepřirozené důvody?“ Cazaril přimhouřil oči. „Ten temný stín - vidíš ho taky?“

„Ano.“

„Jenže Teidez má ten stín taky a Iselle... a royina Sara je taky nemocná. Co je to za zlou věc, že jsi nedovolil, abychom o ní hovořili na ulici?“

Umegat odložil pohár, zatahal se za bronzově šedý cop a povzdechl si. „Všechno se to datuje zpátky do časů Fonsy Docela-Moudrého a Zlatého generála. Což je pro vás, jak předpokládám, historie a pověst. Já jsem v těch zoufalých časech žil.“ Nenuceným tónem dodal: „Jednou jsem generála viděl, víte? Dělal jsem v té době zvěda v jeho knížectví. Nenáviděl jsem všechno, co představoval, a přesto... stačilo by slovo, pouhé jedno slovo, a myslím, že bych se za ním plazil po kolenou. Byl víc než jen bohem pomazaný. Byl přímo ztělesněný avatar, krácející směrem ke středu světa v dokonale načasovaném okamžiku. Téměř. Už měl ten okamžik na dosah, když jej Fonsa a Bastard zničili.“ Umegatův uslechtilý hlas, mírně nostalgický, poklesl v rozpomenuté bázni. Zahleděl se kamsi do hlubin své paměti.

Pak jeho pohled přeskočil ze ztracené minulosti zpátky k Cazarilovi. Vzpomněl si, jak se usmát, natáhl ruku, vystrčil palec nahoru a mírně jím zakymácel ze strany na stranu. „Bastard, třebaže nejslabší z celé rodiny, je bůh rovnováhy. Odporu, který poskytuje ruce její pevné sevření. Říká se, že pokud by měl kterýkoli bůh pohltit všechny ostatní, pravda se stane jedinou, jednoduchou a dokonalou, a svět skončí v mohutném výbuchu světla. Některým spořádaně myslícím lidem připadá tato myšlenka ve skutečnosti přitažlivá. Mně osobně se zdá hrozná, jenže já měl vždycky přízemní vkus. Ale Bastard, nespjatý s žádným ročním obdobím, věčně krouží kolem, aby nás všechny zachoval.“ Umegat poklepal prsty, jedním po druhém, Dcerou, Matkou, Synem a Otcem, na břicho svého palce.

Pak pokračoval: „Zlatý generál byl přílivovou vlnou osudu, sbírající se k tomu, aby smetla svět. Fonsova duše se vyrovnala jeho duši, ale nemohla se vyrovnat jeho velikému osudu. Když démon smrti odnášel jejich duše z tohoto světa, ten osud přetekl a ulpěl na Fonsových dědicích jako nakažlivina smůly, neštěstí a věčné hořkosti. Ten černý stín, který vidíte, je nenaplněný osud Zlatého generála, hromadící se kolem životů jeho nepřátel. Jeho smrtelné prokletí, chcete-li.“

Cazaril si v duchu říkal, zda tohle vysvětluje, proč dopadla tak špatně všechna Iasova a Orikova vojenská tažení, kterých se kdy účastnil. „Jak... jak lze tu kletbu zrušit?“

Umegat si povzdechl. „Snažím se na to přijít už šest let, a zatím jsem nenašel odpověď. Možná vyprchá se smrtí všech, kdo byli zplozeni z Fonsových slabín.“

Ale to je... roya, Teidez... Iselle!

„Nebo snad,“ pokračoval Umegat, „bude dokonce i pak pokračovat dál, bude protékat skrze čas jako jedovatý proud. Orika to mělo zabít už před lety. Kontakt s posvátnými zvířaty royu ochraňuje od leptavého působení kletby, ale vždycky jen na krátký čas. Ten zvěřinec odkládá jeho zkázu, i když mi bůh nikdy nevyjevil, proč tomu tak je.“ Umegat měl pochmurný hlas. „Bohové totiž nepiší dopisy s instrukcemi, víte? Dokonce ani svým svatým. Já o to prosil, v mnoha svých modlitbách. Celé hodiny jsem proseděl s inkoustem zasychajícím na mém brku, cele k Jeho službám. A co mi On místo toho pošle? Jednu potrhlou vránu se slovníkem sestávajícím z jediného slova.“

Cazaril sebou provinile škubl, když si vzpomněl na ubohou vránu. Ve skutečnosti se cítil mnohem hůř kvůli smrti vrány než kvůli smrti Dondova.

„Takže tohle je důvod, proč jsem tady,“ řekl Umegat. Zvedl hlavu a pohlédl bystrýma očima na Cazarila. „Tak. A co tady děláte vy?“

Cazaril bezmocně rozhodil rukama. „Umegate, já opravdu nevím.“ Prosebným hlasem dodal: „Nemohl bys mi to říct ty? Říkal jsi... že svítím. Vypadám jako ty? Nebo jako Iselle? Nebo dokonce jako Orik?“

„Nevypadáte jako nic, co jsem viděl od té doby, co mi byl propůjčen vnitřní zrak. Pokud je Iselle svíce, tak vy jste přímo požár. Jste... ve skutečnosti je docela znepokojivé přemýšlet o tom, co jste.“

„Já se jako požár necítím.“

„A jak se tedy cítíte?“

„Zrovna teď? Jako hromada hnoje. Je mi špatně a jsem opilý.“ Zatočil rudým vínem na dně svého poháru. „Mám křeče v břiše, které přicházejí a odcházejí.“ V daném okamžiku od nich měl pokoj, ale břicho měl stále vzednuté. „A jsem unavený. Tak unavený jsem se necítil od té doby, co jsem ležel nemocný v Matčině domě v Zagosuru.“

„Myslím,“ promluvil Umegat opatrně, „že je velmi, velmi důležité, abyste mi pověděl pravdu.“

Jeho rty se stále usmívaly, ale jeho šedé oči jako by přímo žhnuly. Tehdy Cazarila napadlo, že dobrý chrámový tazatel by pravděpodobně měl být okouzlující a zběhlý v získávání důvěrných sdělení od lidí při svých vyšetřováních. Zběhlý v tom, jak je nenásilně opít.

Rozhodl ses obětovat svůj život. Není správné kňučet, aby ti byl navrácen.

„Minulou noc jsem se pokoušel vykonat magii smrti na Dondovi dy Jironal.“

Umegat nevypadal ani šokovaný, ani překvapený, jen o něco soustředěněji. „Ano. Kde?“

„Ve Fonsově věži. Přešel jsem tam po střešních taškách. Přinesl jsem si s sebou svou vlastní krysu, ale vrána... ta ke mně přiletěla. Nebála se. Já ji totiž krmil, víš?“

„Pokračujte...“ vydechl Umegat.

„Zabil jsem krysu a zlomil vaz té nebohé vráně, a na kolenou jsem se modlil. Pak přišly bolesti. Nečekal jsem je. A nemohl jsem dýchat. Svíce zhasly. A já jsem řekl Děkuji ti, protože jsem cítil...“ Nedokázal mluvit o tom, co cítil, o tom zvláštním pokoji, jako by si lehl na to nejbezpečnější místo na světě a měl tam navždy odpočívat. „A pak jsem omdlel. Myslel jsem, že umírám.“

„A pak?“

„Pak... nic. Probudil jsem se do ranní mlhy, bylo mi špatně a zima a připadal jsem si jako naprostý blázen. Ne, počkat - zdál se mi zlý sen o Dondovi, jak se udusil. Ale věděl jsem, že jsem selhal. A tak jsem se odplazil zpátky do postele. Pak do mého pokoje vtrhl dy Jironal a...“

Umegat chvíli bubnoval prsty na desku stolu a měřil si ho přimhouřenýma očima. A pak se na něj díval se zavřenýma očima. Znovu s otevřenýma. „Můj pane, mohu se vás dotknout?“

„Ano...“ Když se nad ním Roknar sklonil, Cazaril se chvíli obával nějaké nevítané snahy o důvěrnosti, ale Umegatův dotek byl stejně profesionální jako od kteréhokoli lékaře: čelo, tvář, krk, páteř, srdce, břicho... Cazaril ztuhl, ale Umegatova ruka už niž nesjela. Když skončil, Umegatova tvář byla nehybná. Sel přinést další džbán vína z košíku u dveří a vrátil se s ním ke stolu.

Cazaril se pokusil odvrátit džbán od svého poháru. „Už mám dost. Jestli vypiju ještě víc, neodejdu sám domů.“

„Moji štolbové vás pomohou odvést do vašeho pokoje.“ Umegat si místo toho naplnil svůj vlastní pohár a znovu se posadil. Projel prstem přes desku stolu v malém obrazci, zopakoval to třikrát - Cazaril si nebyl jistý, jestli je to nějaké kouzlo, nebo jenom nervy - a nakonec řekl: „Podle svědectví posvátných zvířat nepřijal duši Donda dy Jironal žádný bůh. Obvykle je to znamením, že nepokojný duch zůstal tady na světě, a příbuzní a přátelé - a taky nepřátelé - horempádem pospíchají a kupují si od chrámu obřady a modlitby. Někteří pro spásu mrtvého - jiní pro svou vlastní ochranu.“

„Jsem si jistý,“ řekl Cazaril mírně ironicky, „že Dondo dostane všechny modlitby, které se dají za peníze koupit.“

„V to doufám.“

„Proč? Co...?“ Co vidíš? Co víš?

Umegat vzhledl a nadechl se. „Dondova ducha se zmocnil démon smrti, ale nepředal jej bohům. Tohle víme. Osobně se domnívám, že se démon smrti nemohl vrátit ke svému pánovi, protože mu bylo znemožněno vzít i druhou, vyvažující duši.“

Cazaril si olízl rty a bojácně se zeptal: „Jak znemožněno?“

„Věřím, že v okamžiku, kdy se o to démon pokoušel, byl ovládnut - přinucen - spoután, jestli chcete, druhým, současně probíhající zázrakem. Soudě podle charakteristických barev, které z vás vyzařují, ten druhý zázrak pocházel ze svaté a milosrdné ruky Paní jara. Pokud mám pravdu, tak mohou jít chrámoví akolyté všichni klidně spát, protože Dondův duch není na svobodě. Je připoután k démonu smrti, který se musel vrátit tam, kde je druhá duše. A ta v současné době stále přebývá v živém těle.“ Umegat zvedl prst a namířil jej na Cazarila. „Tady.“

Cazaril otevřel ústa. Pohlédl dolů na svoje bolavé, oteklé břicho a zpátky na fascinovaného... svatého. Krátce mu přišly na mysl Fonsovy poblázněné vrány, které jej sledovaly na každém kroku. Na jazyk se mu dral prudký nesouhlas, ale uvízl tam, zastavený Umegatovou jasnou aurou, kterou viděl svým vnitřním zrakem. „Já se minulou noc k Dceři nemodlil.“

„Zjevně to dělal někdo jiný.“

Iselle. „Royessa říkala, že se modlila. Viděl jsi ji tak, jak jsem ji dnes viděl já?“ Cazaril udělal zmatený pohyb rukama, nevěda, jaká slova použít, aby popsal onen vířící nepokoj kolem Isellina těla. „Je to to, co vidíš u mne? Vidí mne Iselle tak, jako já vidím ji?“

„Říkala o tom něco?“ zeptal se Umegat.

„Ne. Ale to jsem neříkal ani já.“

Umegat na něj opět úkosem pohlédl. „Zažil jste někdy, když jste pobýval na Souostroví, noci, kdy bylo moře Matkou dotčené? Viděl jste, jak voda zeleně září ve vlnách rozbíjejících se kolem plujících lodí?“

„Ano...“

„To, co jste viděl kolem Iselle, byla taková vlna. Brázda za lodí. Průchod Dcery, podobný parfému setrvávajícímu ve vzduchu. To, co vidím ve vás, není pouhý Průchod, ale Přítomnost. Požehnání. Je to mnohem silnější. Korona pomalu skomírá, za den či dva by vámi posvátná zvířata již neměla být tak fascinována, ale v samém středu sedí pevné modré jádro safíru, do kterého nejsem schopen nahlédnout. Myslím, že je to opouzďení.“ Ohnul ruce do tvaru misek a přiložil je k sobě, jako člověk svírající v nich živou ještěrku.

Cazaril polkl a vydechl. „Chceš říct, že bohyň proměnila mé břicho v takový malý přístavek pekla? Jeden démon, jedna ztracená duše, spojení jako dva hadi v láhvi?“ Položil si dlaně se zkroucenými prsty na břicho, jako by si chtěl rezervat útroby. „A tomu říkáš požehnání?“

Umegatovy oči zůstaly vážné, ale jeho obočí se soucitně nakřivilo. „Nu, čím je z jiného úhlu pohledu požehnání, když ne prokletím? Pokud vám to bude útěchou, představujte si, že Dondo dy Jironal je teď z tohoto vývoje události ještě méně šťastný, než jste vy.“ Po chvíli zamyšleně dodal: „A nedokážu si představit, že by z toho byl nějak zvlášť nadšený ten démon.“

Cazarila v tu chvíli přepadly takové křeče, že se málem zvrátil ze židle. „U pěti bohů! Jak se mohu zbavit tohohle - tohohle - téhle - hrůzy?“

Umegat k němu natáhl ruku. „Já... navrhuji... abyste na to moc nespěchal. Následky by mohly být velmi

komplikované.“

„Jak komplikované? Jak může být něco ještě komplikovanější než tahle obludnost?“

„Nu,“ Umegat se naklonil dozadu a spletl ruce dohromady, „tím nejzjevnějším způsobem, jak zlomit, ehm, to požechnání, by byla vaše smrt. Kdyby se vaše duše osvobodila od hmotného těla, démon by mohl odletět s vámi oběma.“

Cazarilovi přejel mráz po zádech, protože si vzpomněl, jak kvůli náhlým křečím v břiše málem spadl, když za svítání přeskakoval průrvu mezi střechami. Aby unikl své opilecké hrůze, promluvil stejně nenuceným tónem jako Umegat. „Och, to je skvělé. Můžeš mi navrhnout ještě nějaké jiné způsoby léčby, doktore?“

Umegat mávl nad Cazarilovou snahou o ironii rukou. „Stejně tak by měl zázrak, který v sobě momentálně hostíte, ustát, kdyby se rozevřela ruka Paní.“ Umegat napodobil člověka rozevírajícího ruce, jako by chtěl pustit na svobodu ptáka. „Myslím, že tehdy by se démon neprodleně pokusil dokončit své poslání. Ne že by měl na vybranou; Bastardovi démoni nemají svou vlastní svobodnou vůli. Nemůžete se s nimi dohadovat nebo se je snažit přesvědčit. Ve skutečnosti vůbec nemá smysl s nimi mluvit.“

„Takže ty chceš říct, že bych mohl v kterémkoli okamžiku zemřít?“

„Ano. A v jakém ohledu se to liší od toho, jaký byl váš život ještě včera?“ Umegat naklonil hlavu na stranu.

Cazaril si odfrkl. Byla to chabá útěcha... a přesto útěcha, i když poněkud dvojznačná. Umegat byl rozumný svatý, jak se zdálo. Což Cazaril rozhodně nečekal... setkal se vůbec kdy předtím se světcem? Podle čeho bych ho poznal? Vedle tohoto jsem chodil téměř každý den a nevěděl jsem to o něm.

Umegatův hlas teď měl tón učenecké zvědavosti. „Ve skutečnosti by to mohlo odpovědět na otázku, která mi již dlouho nedává pokoj. Velí Bastard celému oddílů démonů smrti, nebo jen jednomu? Pokud na světě ustanou všechny zázraky magie smrti, zatímco je démon spoután ve vás, byl by to přesvědčivý důkaz jedinečnosti oné svaté moci.“

Z Cazarilových rtů vyšel ošklivý smích. „Můj příspěvek ke kvintariánské teologii! Bohové, Umegate, co mám dělat? V mé rodině nikdy nic takového nebylo. Já na takové věci nejsem stavěný. Já nejsem svatý!“

Umegat rozevřel rty, pak je zase zavřel. Nakonec řekl: „Čím déle člověk něco používá, tím lépe je s tím obeznámený. Když jsem byl poprvé hostitelem zázraku, taky jsem z toho nebyl zrovna nadšený, a to jsem u řemesla, dalo by se říci. Osobně vám dnes večer doporučuji opít se do nemoty a jít spát.“

„Tak abych se mohl ráno probudit ovládaný démonem, a ještě k tomu s kocovinou?“ Ve skutečnosti si nedokázal představit, že by dokázal usnout za jakýchkoli jiných okolností kromě možnosti, že by mu dal někdo pořádnou ránu do hlavy.

„Nu, mně se to jednou osvědčilo. Opilost je skvělým prostředkem k tomu, aby člověk zůstal po nějakou dobu tak pasivní, že není schopen udělat nic hloupého.“ Umegat na okamžik odvrátil pohled stranou. „Bohové nekonají zázraky pro naše účely, ale pro svoje vlastní. Pokud se máte stát jejich nástrojem, je to z nějakého naléhavého důvodu. Ale vy jste jen nástroj. Nejste dílo. Očekávejte, že podle toho budete náležitě oceněni.“

Zatímco se Cazaril marně snažil to pochopit, Umegat se naklonil dopředu a nalil mu do poháru další víno. Cazaril nenamítal.

O hodinu později bylo zapotřebí dvou štolbů, aby dávali pozor na jeho kroky přes kluzké dlažební kameny, když ho vedli přes stájové nádvoří, branou a nahoru po schodech, kde uložili jeho bezvládné tělo do postele. Cazaril si nebyl jistý, kdy přesně se odloučil od svého ustaraného vědomí, ale nikdy nebyl raději, že se to stalo.

KAPITOLA 14

Cazaril musel uznat Umegatovu vinu jednu zásluhou vlastnost - strávil díky němu prvních pár hodin příštího rána tím, že toužil po smrti, místo aby z ní měl strach. Když pak začal převládat strach, poznal, že jej kocovina přechází.

Bylo to zvláštní, ale našel ve svém srdci podivuhodně málo lítosti nad tím, že je jeho život ztracen. Viděl toho ze světa mnohem víc než většina lidí a dostal svoje šance, třebaže jen bohové věděli, jak málo jich v životě využil. Srovnává si svoje myšlenky, jak tak odpočíval zachumlaný pod pokrývkami, si s nemalým údivem uvědomil, že největší zármutek cítí kvůli práci, kterou bude nucen ponechat nedokončenou.

Na jeho mysl zaútočily obavy, na které neměl čas během dne, kdy se snažil sledovat Donda. Kdo bude dávat pozor na jeho dámy, kdyby měl nyní zemřít? Kolik času mu ještě zbývá, aby se pro ně pokusil najít nějaké lepší útočiště? Komu mohou být bezpečně svěřeny? Betriz by mohla nalézt ochranu jako manželka, řekněme, u odvážného venkovského šlechtice, jako je markýz dy Palliar. Jenže co Iselle? Její matka a babička byly příliš bezmocné a příliš daleko, Teidez byl ještě moc mladý a Oriko zjevně veskrze tvor svého kancléře. Iselle zřejmě nenajde bezpečí a klid, dokud se neocitne mimo dosah tohoto proklátého dvora.

Další křeč odvedla jeho pozornost k smrtonosnému malému peklu v jeho útrokách a Cazaril ustaraně pohlédl pod pokrývky na svoje vzvednuté břicho. Jak hodně bude tohle umírání bolet? Dnes ráno už z něj tolik krve nevyšlo. S nžouráním se rozhlížel ve světle úsvitu po své komnatě. Stále viděl podivné přeludy, bledé rozmazané skvrny na okrajích zorného pole, které předtím přičítal vinu z minulého večera. Že by další příznak?

Ozvalo se rázné zaklepání na dveře jeho pokoje. Cazaril vylezl ze svého teplého útočiště, a pouze mírně sehnutý přešel ke dveřím, aby je odemkl. Byl to Umegat, nesoucí v ruce konev s víčkem. Popřál mu dobré jitro, vešel dovnitř a zavřel za sebou dveře. Stále slabě zářil: běda, včerejšek koneckonců nebyl pouze bizarní špatný sen.

„No to snad ne,“ řekl správce zvěřince, rozhlížeje se udiveně kolem. Mávl rukou. „Kšáá! Kšáá!“

Světlé rozmazané skvrny zavířily po pokoji a rozlétly se do stěn.

„Co je to za věci?“ zeptal se Cazaril, který si zalezl zpátky do postele.

„Duchové. Tu máte, vypijte tohle.“ Umegat nalil tekutinu z konvice do glazovaného poháru z Cazarilovy mycí soupravy a natáhl jej k němu. „Zklidní vám to žaludek a pročistí hlavu.“

Cazaril, připravený tekutinu s odporem odmítnout, zjistil, že to není víno, ale nějaký druh studeného bylinkového čaje. Opatrně jej ochutnal. Příjemně nahořklý, podporující žádoucí tvorbu slin v jeho lepkavých ústech. Umegat si přitáhl stoličku k jeho posteli a vesele se posadil. Cazaril pevně zavřel oči a pak je opět otevřel. „Duchové, říkáš?“

„Nikdy jsem neviděl tolik zangreských duchů shromážděných na jednom místě. Zřejmě je to k vám přitahuje, stejně jako posvátná zvířata.“

„Vidí je ještě někdo jiný?“

„Kdokoli s vnitřním zrakem. To znamená tři v Cargedossu, pokud je mi známo.“

A dva z nich jsou tady. „Zdržují se tady kolem po celou dobu?“

„Tu a tam je zahlédnu. Obvykle jsou mnohem vyhubřejší. Nemusíte se jich bát. Jsou bezmocní a nemohou vám ublížit. Staré ztracené duše.“ V odpověď na Cazarilův poněkud vyjevený pohled dodal: „Když, jak se to čas od času stává, žádný bůh nepřijme od těla oddělenou duši, musí zůstat tady a bloudit po světě, přičemž pomalu ztrácí uvědomění sebe sama a vyprchává do vzduchu. Noví duchové na sebe nejdříve berou takovou podobu, jakou měli zaživa, ale ve svém zoufalství a osamělosti si ji nedokáží dlouho udržet.“

„Och.“ Jeho mysl se snažila uhánět třemi odlišnými směry najednou. Jaký byl potom osud duší, které bohové přijali? A co přesně se dělo s rozlíceným duchem tak zázračně a strašlivě uzavřeným v něm? A... náhle v duchu uslyšel slova rovinny vdovy Isty. Na Zangre straší, víš? Nakonec přece jen žádná metafora nebo šilenství, jak se zdálo, ale jednoduchý výsledek pozorování. Kolik ještě jiného z těch přízračných věcí, co říkala, nemuselo být známkou pomatenosti, ale čistou pravdou - pouze viděnou odlišnými očima?

Zvedl hlavu a zjistil, že Umegat jej zamyšleně pozoruje. „A jak se dnes cítíte, můj pane?“ zeptal se zdvořile Roknar.

„Lépe dnes odpoledne než dnes ráno.“ Po krátkém zaváhání dodal: „Lépe než včera.“

„Jedl jste něco?“

„Ještě ne. Snad později.“ Prohrábl si rukou vous. „Co se děje venku?“

Umegat se napřímil a pokrčil rameny. „Kancelář dy Jironal ve městě nenalezl žádné kandidáty, a tak vyjel do Cargedossu pátrat po mrtvole vraha svého bratra a jakýchkoli spoluviníků, co zůstali naživu.“

„Doufám, že omylem neuvězní nikoho nevinného.“

„Jede s ním zkušený chrámový tazatel, který by měl být schopen takovému omylu zabránit.“

Cazaril pokývl hlavou. Umegat po chvíli pokračoval: „Představenstvo vojenského řádu Dceřina domu vyslalo kurýry s poselstvím ke všem jeho pánům zasvěcencům, aby je svolali na všeobecné shromáždění. Mají v úmyslu nedovolit royoovi Orikoovi ustanovit nad nimi dalšího velitele, jako byl pán Dondo.“

„Jak by mu mohli vzdorovat? Vzpourou?“

Umegat nad tímto vlastizrádným návrhem zamítavě mávl rukou. „To jistě ne. Pomoci peticí. Žádostí.“

„Hmm. Ale já myslel, že když takto protestovali posledně, nebylo jim to k ničemu. Dy Jironal jen tak nedovolí, aby mu moc nad tímto řádem vyklouzla z rukou.“

„Tentokrát má vojenský řád podporu všech svých bratrů.“

„Nu, uvidíme. A, ehm... co jsi dnes dělal ty?“

„Modlil jsem se o vedení.“

„A dostal jsi odpověď?“

Umegat se na něj dvojznačně usmál. „Snad.“

Cazaril na okamžik zvažoval, jak nejlépe formulovat svou další otázku. „Prozradil jsem ti toho o sobě docela dost. Chápu to tak, že by nyní bylo zbytečné, abych sešel do chrámu a přiznal se arcibožskému Mendenalovi z Dondovy vraždy?“

Umegat zvedl obočí. „Předpokládám,“ řekl po chvíli, „že by mě nemělo překvapit, že si Paní jara vybrala nástroj s nabroušeným ostřím.“

„Jsi božský a zkušený tazatel. Nemyslím si, že bys ses mohl nebo chtěl vyhýbat svým přísahám a slibům. Dostal jsi mne do stavu, kdy jsem se ti svěřil se vším, co jsem udělal.“ Cazaril zaváhal. „To, že teď už nejsem zatčený, by mi mělo leccos napovědět... ale nejsem si jistý co.“

Umegat si prohlížel svoje ruce položené na kolenou. „Jako božský podléhám svým nadřizeným. Jako světec se zodpovídám pouze svému bohu. Jenom jemu. Pokud On důvěřuje mému úsudku, tak musím nezbytně i já. A tak musí i moji nadřízení.“ Vzhledl, a nyní byl jeho pohled znepokojivě přímý. „To, že vás bohyně vyslala na nějakou cestu vedoucí k jejímu prospěchu jako kurýra je zřejmě už jen z toho, že vás neustále drží při životě. Chrám tady je... ne k vašim službám, ale k Jejím. Myslím, že vám mohu slíbit, že vás v této záležitosti nebude nikdo obtěžovat.“

„Jenže co se ode mě očekává, že budu dělat?“ zakvílel Cazaril.

Umegat měl téměř omluvný hlas. „Mám-li hovořit pouze na základě svých vlastních zkušeností, předpokládal bych, že svoje běžné povinnosti, tak jak k vám přicházejí.“

„To není velmi užitečná rada.“

„Ano, já vím.“ Umegatovy rty sebou cukly v náznak smíchu. „Takže bohové zahanbují rádoby moudré, jak se zdá.“ Po chvíli dodal: „Když už mluvíme o denních povinnostech, musím se vrátit ke svým. Oriko se dnes necítí dobře. Přijďte do zvěřince kdykoli budete chtít, můj pane dy Cazaril.“

„Počkej,“ Když Umegat vstával, Cazaril natáhl ruku. „Mohl bys mi říci, jestli Oriko ví o blahodárném účinku, kterým na něj zvěřinec působí? Chápe roya... ví vůbec, že je prokletý? Přisahal bych, že Iselle o tom neví nic, a stejně tak Teidez.“ Na druhé straně rovinna Ista... „Nebo uvědomuje si roya alespoň to, že se cítí lépe, když je v kontaktu se svými zvířaty?“

Umegat mírně pokývl hlavou. „Oriko to ví. Rekl mu to jeho otec Ias na smrtelném loži. Chrám provedl již mnoho tajných obřadů určených k tomu, aby kletbu zlomil, ale zdá se, že zvěřinec je jediným, co má v tomto případě nějaký účinek.“

„A co royina vdova Ista? Má kolem sebe stejný stín jako Sara?“

Umegat se zatahal za svůj copánek a zamyšleně se zamračil. „To bych mohl lépe posoudit, kdybych se s ní setkal tváří v tvář. Rodina dy Baociů ji odstranila z Cargedossu krátce předtím, než sem přivedli mne.“

„Víš o tom dy Jironal?“

Umegat se zamračil ještě víc. „Pokud ano, tak ne ode mne. Často jsem Orika upozorňoval, aby o této záležitosti s nikým nemluvil, ale...“

„Pokud Orik před dy Jironalem někdy něco zamlčel, tak by to bylo poprvé.“

Umegat v odpověď pokrčil rameny, ale po chvíli dodal: „Vycházej z předchozích katastrof, ke kterým došlo za jeho vlády, Orik věří, že cokoli, čeho se odváží, bude na škodu Chalionu. Kancléř je jako kleště, pomocí kterých se roya snaží zvládat všechny státní záležitosti, aniž by dál šířil své prokletí.“

„Leckdo by se mohl divit, zda je dy Jironal odpovědí na toto prokletí, nebo jeho součástí.“

„Zdá se, že zpočátku to zástupnictví docela fungovalo.“

„A později?“

„Později - znásobili jsme naše prosby k bohům.“

„A jak bohové odpověděli?“

„Zdá se, že tím... že poslali vás.“

Cazaril se napřímil, sevřel s obnoveným pocitem zděšení své pokrývky. „Mě nikdo neposlal. Přišel jsem sem čistě náhodou.“

„Moc rád bych si někdy v brzké době vyslechl podrobné vyličení té náhody. Až sám budete chtít, můj pane.“

Umegat se s hlubokým pohledem plným naděje, který Cazarila vyděsil stejně jako kterákoli z jeho svatých poznámek, uklonil a odešel.

Po několika málo dalších hodinách strávených v teple a bezpečí svých pokrývek Cazaril usoudil, že pokud není možné, aby se člověk upřemýšlel k smrti, tak dnes odpoledne určitě nezemře. A i kdyby měl zemřít, tak s tím nic nenadělá. V žaludku mu kručelo, a rozhodně to nebylo ničím nadpřirozeným. Jak chladného podzimního světla ubývalo, vylezl z postele, protáhl si bolavé svaly, oblékl se a šel dolů na večeři.

Hrad Zangre byl nepřirozeně tichý. Dvůr byl náhle uvržen do hlubokého zármutku, a tak se dnes večer nekonal žádná slavnost a nehrála hudba. Cazaril nalezl hodovní síň poloprázdnou; nebyla přítomna Isellina ani Teidezova družina, royina Sara se rovněž nedostavila a roya Orik se svým temným stínem halicím jej jako plášť jedl spěšně a bezprostředně po jídle se vzdálil.

Důvodem Teidezovy nepřítomnosti, jak se Cazaril záhy dozvěděl, bylo to, že kancléř dy Jironal vzal roysea s sebou na pátrací výpravu po Chalionu. Cazaril po této zprávě jen zamrkal a mlčel. Snad se dy Jironal nehodlá pokoušet pokračovat v oblužování roysea úplatkářstvím, které tak mistrně zvládal jeho bratr? Ve srovnání s Dondem byl naprosto asketicky a neměl pro taková infantilní potěšení zalíbení ani vkus. Nedokázal si ho například představit, jak hýří s mladistvými kumpány. A troufal by si Cazaril příliš, kdyby doufal, že by dy Jironal mohl změnit svou strategii k ovládnutí Teidezovy mysli tím, že by se jal vychovávat chlapce skutečně otcovským způsobem a připravovat ho na umění vládnout? Mladý royse byl z neustálé zahálky napůl nemocný a jakékoli vystavení mužské práci by pro něj bylo lékem. Pravděpodobněji, pomyslel si Cazaril znaveně, se kancléř jednoduše neodvažuje vzdát se své budoucí moci nad Chalionem.

Pán dy Rinal, usazený proti Cazarilovi, se s úšklebkem rozhlédl po prázdné síni a poznamenal: „Všichni se rozprchli. Na svá venkovská sídla, pokud nějaká mají, než napadne sníh. Ujišťuji tě, že to bude chmurná oslava Otcova dne. Napilno mají jen švadleny a krejčí, kteří dávají do pořádku smuteční šaty.“

Cazaril se natáhl přes rozmazanou skvrnu ducha, který se vznášel vedle jeho talíře, a spláchl poslední zbytek jídla douškem vína hodně ředěného vodou. Už do síně se za ním táhli čtyři či pět hradních duchů a teď se kolem něho shlukovali jako prochladlé děti tísnící se u krbu. Dnes večer si automaticky vzal tmavé oblečení; říkal si, zda by si neměl opatřit řádný smuteční oděv nošený u dvora, levandulový a černý, jako měl dy Rinal, vždycky módní barvy, nyní okázale nošené. Považoval by to ten hnus uzavřený v jeho břiše za pokrytectví, nebo za gesto úcty? Věděl by to vůbec? Kolik ze své odporné povahy si ponechala Dondova duše, čerstvě oddělená od těla? Zdálo se, jako by jej ti vybledlí staří duchové pozorovali zvenčí. Sleduje jej Dondova duše zevnitř? Ušklíbl se, ale podařilo se mu zdvořile zeptat: „A ty zůstáváš, nebo odcházíš, pane?“

„Myslím, že taky odejdu. Vydám se na jih s markýzou dy Heron až do Heronu, a pak to vezmu přes nižší průsmyky domů. Stará bude jen ráda, když bude mít ve své družině další meč, a dokonce mne pozvala, abych zůstal na zimu v jejím sídle.“ Lokl si vína a ztišil hlas. „Jistě si uvědomuješ, že pokud ani Bastard nepřijal pána Donda z našich rukou, je stále někde tady mezi námi. Člověk by si myslel, že bude strašit v Jironalově paláci, kde zemřel, ale ve skutečnosti by mohl být kdekoli v Cargedossu. A byl velice krutý, když ještě žil, takže je pravděpodobné, že se bude chovat pomstychtivě i nyní. Zavražděn v noci před svou svatbou, bohové!“

Cazaril se tvářil neutrálně.

„Kancléř sice pořád tvrdí, že to byla magie smrti, ale já bych se nedivil, kdyby vyšlo najevo, že příčinou smrti byl obyčejný jed. Předpokládám, že teď, když bylo tělo spáleno, se to už určitě nedá. Což se někomu nepochybně hodí.“

„Jenže byl přece obklopen svými přáteli. Jak by mu mohl někdo dát do jídla jed? Tys tam byl taky?“

Dy Rinal se ušklíbl. „Po paní Prasátku? Ne. Budiž vzdán hold všemu jejímu kvikotu, že jsem díky němu nebyl přítomen při té řezničině.“ Dy Rinal se rozhlédl kolem, jako by se obával, že se k němu zrovna plíží nějaký nevráživý duch. O tom, že jich na dosah ruky prodlévá skoro půl tuctu, zjevně nic netušil. Cazaril si smetl jednoho z obličejů a snažil se neupírat oči na to, co se jeho společníkovi muselo jevit jako prázdný vzduch.

K jejich stolu přišel rytíř dy Maroc, royův vrchní garderobiér. „Dy Rinal! Slyšel jsi zprávy z Ibry?“ řekl a až opožděně si všiml, že se o desku stolu lokty opírá Cazaril; mírně se začervenal.

Cazaril se kysele usmál. „Člověk by věřil, že získáváš svoje klepy z Ibry ze stále spolehlivějších zdrojů, dy Maroku.“

Dy Maroc ztuhl. „Pokud by jedním z nich byl kancelářův vlastní kurýr, tak ano. Přijel celý rozčuchaný a neupravený zrovna ve chvíli, kdy můj hlavní krejčí dával do pořádku Orikův smuteční šat, který musel povolit na šířku čtyř prstů - nicméně, je to oficiální. Dědic z Ibry minulý týden zcela náhle zemřel v Jižní Ibře na kašlací horečku. Skupina jeho nejvěrnějších se rozpadla a pospíchá uzavřít smlouvu se starým Lišákem, nebo se zachránit tím, že obětují jeden druhého. Válka v Jižní Ibře skončila.“

„Vida!“ Dy Rinal se napřímil a uhladil si vous. „A je to dobrá zpráva, nebo špatná? Bohové vědí, že pro ubohou Ibrou je určitě dobrá. Ale náš Oriko si opět vybral prohrávající stranu.“

Dy Maroc přikývl. „Říká se, že Lišák je na Chalion nanejvýš rozlícený za to, že míchal hrnec a udržoval jej ve varu, tedy ne že by Dědic potřeboval s nošením dříví na ten svůj oheň jakoukoli pomoc.“

„Možná, že chuť starého royi na potyčky bude pohřbena s společně s jeho prvorozeným,“ poznamenal Cazaril, i když ne moc nadějně.

„Takže Lišák má teď nového následníka, i když je to ještě dítě. Jak se ten chlapec jmenuje?“ zeptal se dy Rinal.

„Royse Bergon,“ odpověděl Cazaril.

„Ano,“ přitakal dy Maroc. „Je opravdu ještě dost mladý. A Lišák by mohl zemřít v kterémkoli okamžiku a ponechat na trůnu toho nezkušeného hochy.“

„Ne zas tak nezkušeného,“ namítl Cazaril. „Zažil jedno obléhání a prolomení dalšího, jezdil po kraji a přežil občanskou válku. A taky si myslím, že syn muže, jako je Lišák, ani nemůže být hloupý.“

„Ten první byl,“ opáčil dy Rinal nesmlouvavě, „když ponechal svoje stoupence v takovém zmatku.“

„Smrt na kašlací horečku se sotva dá svést na nedostatek rozumu,“ řekl Cazaril.

„Za předpokladu, že to skutečně byla kašlací horečka,“ řekl dy Rinal, který našpulil rty v novém podezření.

„Cože, ty myslíš, že by Lišák otrávil svého vlastního syna?“ zasl dy Maroc.

„Spíš jeho agenti.“

„V tom případě to mohl udělat už dávno a ušetřit Ibře spoustu strádání.“

Cazaril se usmál a zvedl se od stolu, ponechávaje dy Rinala a dy Maroka jejich spekulacím. Nevolnost v důsledku přemíry vína byla pryč a po jídle se cítil lépe, ale vyčerpání a třes, které zůstaly, rozhodně nepatřily mezi stavy, o kterých by se dalo říct, že je mu dobře. Royessa po něm dnes večer nic nechtěla, a tak se vrátil zpátky do postele.

Příliš vyčerpaný, než aby měl vůbec strach, usnul, jako když ho do vody hodí. Kolem půlnoci se však se zalapáním po dechu probudil. V hlavě se mu vzdáleně odrážely ozvěnou lidské výkřiky. Výkřiky, přerušovaný pláč a dusivé vytí hněvu. Vylekaně se v posteli posadil, otáčeje hlavu, aby vypátral zdroj těch strašlivých zvuků. Byly slabé a podivné - že by přicházely zpoza propasti za hradem nebo zezdola od řeky pod jeho oknem? Zdálo se, že nikdo ze Zangre na ně nereaguje, neslyšel žádné kroky ani výkřiky strážných... Během několika dalších okamžiků si uvědomil, že to zmučené vytí neslyší svými ušima o nic víc, než vidí bleďé šmouhy vznášející se kolem své postele očima. A poznal ten hlas.

Lehl si zpátky do postele, svinul se do klubíčka a snašel ten strašný povyk dalších deset minut. Připravovala se proklátá duše Donda dy Jironal k úniku na svobodu ze sevření Paní a bude jej strašit až k smrti? Už se chystal, že vyběhne z postele a bude utíkat do zvěřince tak jak byl, ve spacím úboru, zabuší na dveře, probudí Umegata a bude svatého prosit o pomoc - mohl by s tím Umegat něco udělat? - když výkřiky umlkly.

Uvědomil si, že to bylo zhruba kolem hodiny Dondovy smrti. Možná v tom čase duch nabýval nějaké zvláštní schopnosti. Nemohl říci, zda k tomu došlo i minulé noci, protože byl namol. Jedna nepokojná noční mūra mu splývala s šílenými útržky jiných.

Mohlo by to být ještě horší, řekl si, když se jeho tep pozvolna opět zklidnil. Dondo mohl dostat svůj normální výřečný hlas. Jen pomyslení na Dondova ducha, který by k němu mohl svobodně promlouvat, ať už vztekla či se sprostými nadávkami nebo odpornými návrhy, zlomilo jeho odvalu tak, jak to obyčejné sklíčení nedokázalo, a Cazaril se z čiré hrůzy té představy rozplakal.

Důvěřuj Paní. Důvěřuj Paní. Septem odříkal několik nesouvislých modliteb a pomalu nad sebou opět získal kontrolu. Pokud jej Paní přivedla tak daleko kvůli nějakému konkrétnímu záměru, jistě by jej teď neopustila.

Jak si v duchu vybavoval svou rozpravu s Umegatem, napadla ho další strašlivá myšlenka. Pokud mohla bohyně vstoupit do světa jen díky tomu, že se Cazaril zřekl své vlastní vůle v Její prospěch, mohla by zoufalá touha žít, rovněž akt vůle, pokud kdy nějaký existoval, stačit k tomu, aby Ji a Její zázrak zahnalý? Ochranné zapouzdření by mohlo prasknout jako mýdlová bublina, čímž by se uvolnil paradox smrti a zkázy... Myslel na to pořád a nemohl usnout, zatímco noc se pomalu vlekla ke svítání. Obdélník okna v jeho komnatě již začínal mírně sednout, když opět upadl do pozhnaného nevědomí.

Příštího dne pozdě odpoledne vyšel následován svou přízračnou eskortou duchů po schodech do svého kancelářského předpokoje. Díky nedostatku spánku byl vyčerpaný a bez nadšení pozoroval zhruba týdenní hromadu nevyřízené korespondence a účtů neuspořádaně poházených na svém stole od doby Iselliných nešťastných zásnub.

Svoje dámy našel nahoře. V přijímacím pokoji hned za jeho kanceláří měly rozprostřeny na stole všechny nové školní mapy. Iselle se opírala rukama o stůl; dívala se do nich. Betriz tam stála s rukama založenými na hrudi, nahlížela jí přes rameno a mračila se. Obě mladé ženy a také Nan dy Vrit, která tam seděla a vyšívala, na sobě měly černou a levandulovou, přísně formální dvorské smuteční oblečení, což bylo obezřetné opatření, které Cazaril schvaloval.

Když vstoupil, uviděl vedle Iselliny ruky hromádku hustě popsaných listů papíru, přičemž některé věci tam byly zaškrtnuté, jiné zakroužkované či jinak označené. Iselle se zamračila, ukázala na místo na mapě označené masivním

špendlíkem z klobouku a řekla směrem k Nan dy Vrit: „Jenže tohle není lepší než...“ Když uviděla Cazarila, zmlkla. Ten temný, neviditelný plášť k ní stále lnul a mezi jeho líné vířícími záhyby tu a tam problesklo slabé vlákno modrého světla. Skvrny duchů se od něj prudce stočily stranou a pak, kupodivu jen částečně k Cazarilově úlevě, zmizely.

„Jsi v pořádku, pane Cazi?“ zeptala se Iselle, když se na něj podívala. „Nevypadáš zrovna dobře.“

Cazaril se uklonil na pozdrav. „Omlouvám se za svou včerejší nepřítomnost, royesso. Trápila mě... střevní kolika. Už to skoro přešlo.“

Nan dy Vrit vzhledla od vyšívání, změřila si ho nevraživým pohledem a poznamenala: „Služebná, která uklízí ve tvém pokoji, říká, že jsi zřejmě trpěl bolehlavem od pití a hygieny se stájovými štolby. Říkala, že tě viděla přijít po pohřbu pána Donda tak opilého, že ses stěží držel na nohou.“

Cazaril, vědom si zkormouceného Betrizina pohledu, omluvně řekl: „Pil jsem, to ano, ale nehýřil jsem. Už se to nestane, moje paní.“ Trochu sušeji dodal: „Stejně mi to nepomohlo.“

„Pro royessu je skandální, když byl její učitel spatřen tak opilý, že nebyl schopen...“

„Ticho, Nan,“ ukončila její peskování netrpělivě Iselle. „Nech ho být.“

„Co je to, royesso?“ Cazaril ukázal na mapu označenou špendlíky.

Iselle se zhluboka nadechla. „Přemýšlela jsem o tom. Dokud se nevdam, budou kout pikle. Nepochybuji o tom, že dy Jironal navrhne nějakého jiného kandidáta, aby se pokusil připoutat mě a Teideze ke svému klanu. A jsou tu další věci; teď, když vyšlo najevo, že mne Oriko ochotně zasnoubí i s méně urozeným pánem, jej začne každý malý šlechtic v Chalionu otravovat s žádostí o mou ruku. Mojí jedinou obranou, mým jediným jistým útočištěm před tím vším, bude to, že již budu vdaná. A nikoli za nějakého méně významného pána.“

Cazarilovo obočí vylétlo vzhůru. „Přiznávám, royesso, že i mne to už napadlo.“

„Důležité je, aby to bylo rychle, Cazarile. Dřív než budou moci přijít s někým ještě odpornějším, než byl Dondo.“ Její hlas byl ostrý napětím.

„Najít někoho takového bude výzvou dokonce i pro našeho drahého kancléře,“ zamumlal nesměle a Iselle se alespoň trochu pousmála. Našpulil rty. „Je to důležité, to je pravda, ale ujišťuji vás, že nebezpečí nehrozí tak bezprostředně, jak by se mohlo zdát. Dy Jironal sám od vás bude odhánět menší pány, tím jsem si jistý. Vaše první linie obrany musí odrazit dy Jironalova příštího kandidáta. Ačkoli, když tak přemýšlím o jeho rodině, není mi jasné, koho by mohl navrhnout. Oba jeho synové jsou ženatí, jinak by v první řadě rovnou navrhl některého z nich namísto Donda. Nebo sám sebe, kdyby nebyl ženatý.“

„Manželky umírají,“ řekla Betriz ponuře. „Někdy umírají dokonce velmi příhodně.“

Cazaril zavrtěl hlavou. „Dy Jironal naplánoval svoje rodinné svazky s velkou péčí. Jeho snachy - a taky jeho manželka - jsou jeho pouty k některým z nejmocnějších rodů v Chalionu, dcery a sestry mocných provinciarů. Neříkám, že by nevyužil uvolněného místa, ale neodvážil by se toho, aby byl viděn nebo dokonce jen podezírán, že by si je pro sebe sám vytvořil. A jeho vnuci jsou batolata. Ne, dy Jironal teď musí vyčkávat.“

„Co jeho synovci?“ zajímala se Betriz.

Cazaril po chvíli přemýšlení opět zavrtěl hlavou. „Příliš vzdálené příbuzenstvo, nedostatečně ovládané. On touží po podřízenosti, ne po rivalovi.“

„Já odmítám,“ procedila Iselle mezi zuby, „čekat celé desetiletí, aby mě pak předhodil nějakému chlapci o patnáct let mladšímu než já.“

Cazaril bezděčně pohlédl na paní Betriz. Sám byl o patnáct let starší než ona. Vyhnal tu nepříjemnou myšlenku z hlavy. Teď mezi nimi byla ještě větší bariéra než mládí versus věk. Život se nevzdává za Smrt.

„Zabodly jsme špendlík do mapy pro každého svobodného či ovdovělého vladaře nebo následníka mezi Cargedossema a Darthakou, na kterého jsme si dokázaly vzpomenout,“ řekla Betriz.

Cazaril popošel kupředu a podíval se na mapu. „Cože, dokonce i roknarská knížectví?“

„Chtěla jsem to mít všechno,“ vysvětlovala Iselle. „Bez nich, nu... příliš možností nezbyvá. Připouštím, že se mi příliš nelíbí představa, že bych se měla provdat za roknarského knížete. Když pomínu to jejich příšerné kvadréské náboženství a jejich zvyk vybírat za následníka kteréhokoli ze svých synů, ať už od manželky či konkubíny, je takřka nemožné určit, zda se člověk vdává za budoucího vladaře, nebo budoucího děvkaře.“

„Nebo budoucí mrtvolu,“ dodal Cazaril. „Polovina vítězství, která kdy Chalion získal nad Roknary, byla výsledkem toho, že nějaký zahořklý neúspěšný kandidát na trůn bodl do zad svého nevlastního knížecího bratra.“

„Jenže když vynecháme Roknary, zůstávají jen čtyři kvintariáni skutečně urozeného původu,“ vložila se do rozhovoru Betriz. „Roya z Brajaru, Bergon z Ibry a dvojčata, synové markýze Yisse hned za darthakanskou hranicí. A těm je teprve dvanáct let.“

„To by pro mne bylo přijatelné,“ řekla Iselle uvážlivě, „ale markýz dy Yiss by neměl přirozený důvod, aby později navazoval s Teidezem spojenectví proti Roknarům. Nemají s roknarskými knížectvími společné hranice a netrpí důsledky jejich drancování. A je poslušen Darthace, která rozhodně nemá zájem na tom, aby vzniklo silné spojenectví ibránských států, které by jednou provždy učinilo konec neutuchající válce na severu.“

Cazaril byl potěšen, když slyšel, jak z royessiných úst vycházejí jeho vlastní analýzy. Zjevně byla ve svých hodinách zeměpisu pozornější, než si myslel. Povzbudivě se na ni usmál.

„A kromě toho,“ dodala Iselle, „Yiss taky nemá mořské pobřeží.“ Nešťastně posunula ruku přes mapu na východ. „Můj bratranec roya z Brajaru je už docela stár a říká se o něm, že je příliš prosáklý vínem, než aby mohl vyjet do války. A jeho vnuk je zase příliš mladý.“

„Brajar nemá dobré přístavy,“ poznamenala Betriz. O něco nejistěji, ačkoli tónem člověka zdůrazňujícího výhodu, dodala: „Předpokládám, že by už moc dlouho nežil.“

„Ano, ale jak by to pomohlo Teidezovi, kdybych byla pouhá royina vdova? Asi bych sotva mohla přikazovat svému

nevlastnímu vnukovi, kam má poslat svoje oddíly.“ Isellina ruka zabloudila zpátky k druhému pobřeží. „A nejstarší syn Lišáka z Ibry je ženatý, jeho mladší syn není následník a země je sužována občanskou válkou.“

„Už ne,“ řekl Cazaril náhle. „Copak vám nikdo ne-řekl tu zvěst, která dorazila včera z Ibry? Dědic je mrtvý. Zemřel v Jižní Ibře - na kašlací horečku. Nikdo nepochybuje o tom, že jeho místo zaujme royse Bergon. Během celé té nepříjemné záležitosti byl loajální svému otci.“

Iselle otočila hlavu a pohlédla na něj rozšiřujícíma se očima. „Opravdu? A jak starý že je Bergon? Patnáct či tak nějak?“

„Myslím, že už mu táhne na šestnáctý rok, royesso.“

„Což je lepší než padesát sedm.“ Její prsty zlehka přeběhly po mapě nahoru k pobřeží Ibry a podél šňůry pobřežních měst k velkému přístavu Zagotur, kde se zastavily a spočinuly na špendlíku s hlavičkou z vyřezávané perleti. „Co víš o royse Bergonovi, Cazarile? Je hezký? Viděl jsi ho někdy, když jsi byl v Ibře?“

„Ne na vlastní oči. Říkají, že je to pohledný hoch.“

Iselle netrpělivě pokrčila rameny. „Všichni royseové jsou vždy popisováni jako pohlední, pokud ovšem nejsou absolutně groteskní. To se pak říká, že mají charakter.“

„Věřím, že Bergon je docela atleticky stavěný, což naznačuje, že bude přinejmenším slušně vypadat. Říkají o něm, že byl vycvičen v námořním umění.“ Cazaril si všiml lesku nadšení v jejich očích a cítil se povinen dodat: „Jenže váš bratr Oriko vedl s royou z Ibry po uplynulých sedm let poněkud zvláštní, dalo by se téměř říci poloviční válku. Lišák nemá Chalion v lásce.“

„A znáš snad lepší způsob, jak ukončit válku, než svatební smlouvou?“

„Kancleř dy Jironal se proti tomu určitě postaví. Pomínu-li, že vás chce pro svoje vlastní rodinné konexe, chce také, aby Teidez neměl teď ani v budoucnu žádné spojení silnější, než je on.“

„Z tohoto důvodu by se ovšem musel postavit jakémukoli dobrému sňatku, který bych mu mohla navrhnout.“ Iselle se opět sklonila nad mapou, její ruce přelétly v oblouku nad územím zahrnujícím jak Chalion, tak Ibru - dvě třetiny země mezi moři. „Ale kdybych dokázala dát Teideze a Bergona dohromady...“ Položila ruku na mapě na severní pobřeží a pomalují přejela přes pět roknarských knížectví. Špendlíky popadaly z papíru a rozlétly se. „Ano,“ vydechla. Přimhouřila oči a její výraz ztvrdl. Když opět pohlédla na Cazarila, oči se jí leskly. „Předložím tento návrh svému bratru Oriko hned teď, než se dy Jironal vrátí. Když do toho nebude moci mluvit, bude-li to pak veřejně vyhlášeno, jistě jej ani dy Jironal nebude moci přimět, aby vzal svá slova zpět.“

„Ještě si to promyslete, royesso. Myslete na všechny důsledky. Jednou z nevýhod je nepochybně ten strašný tchán.“ Cazaril sraštil čelo. „Ačkoli předpokládám, že čas jej odstraní. A pokud je někdo schopen potlačit své emoce ve prospěch politiky, pak je to jistě starý Lišák.“

Otočila se od stolu a začala spěšně přecházet sem a tam přes komnatu, provázena šustěním těžkých sukní, obklopena temným zářením.

Royina Sara sdílela s royou Orikem ten nejděsivější kal jeho kletby; to prokletí na ni pravděpodobně přešlo zároveň se sňatkem. Pokud by se Iselle z Chalionu vyvdala, zbavila by se své kletby? Je tohle způsob, jak by tomu mohla uniknout? Nebo by ji starý temný odkaz Zlatého generála provázel přes hranice do její nové země? Musí to probrat s Umegatem, a to brzy.

Iselle se zastavila a zahleděla se z okenního výklenku, kde se posadila i tehdy, když musela přetpět Dondovo odporné dvoření. Přimhouřila oči. Nakonec odhodlaným hlasem řekla: „Musím se o to pokusit. Nedovolím, aby byl můj osud unášen po proudu k dalším zrádným peřejím, aniž bych učinila jediný pohyb, abych se jim vyhnula. Půjdu s tím za svým bratrem, a to hned.“

Zvedla se, zamířila ke dveřím a ostře kývla hlavou jako generál svolávající své oddíly. „Betriz, Cazarile, doprovodte mne!“

KAPITOLA 15

Po chvíli marného hledání po Zangre nakonec narazili na Orika - ke Cazarilovu překvapení - v komnatách royiny Sáry na horním podlaží Iasovy věže. Roya a royina seděli u malého stolku pod oknem, hráli spolu v kostky. Jednoduchá hra s vyřezávanou deskou a barevnými hracími kostkami vypadala jako dobrá zábava pro děti nebo osoby zotavující se po nemoci, ovšem nikoli pro nejmocnějšího pána a paní v celém království... tedy ne že by si Orika mohl kdokoli se zkušeným okem splést se zdravým člověkem. Přízračné stíny obklopující královský pár jako by byly pouze nadbytečným zdůrazněním jejich znaveného zármutku. Nehráli ze zahálky, jak si Cazaril uvědomil, ale kvůli rozptýlení, aby hra alespoň na chvíli odvedla jejich mysl od strachu a trápení, které je obklopovaly ze všech stran.

Cazarila vyvedlo z míry Sařino odění. Namísto dvorského smutečního šatu v černé a levandulové, který na sobě měl Oriko, byla oblečená celá v bílém, slavnostním šatu Bastardova dne, přestupného svátku vloženého každé dva roky za Matčín letní slunovrat, čímž byl umožněn plynulý kalendářní chod jednotlivých ročních dob. Vybělený len byl do panujícího počasí příliš tenký, a tak byla proti chladu zahalená do rozměrné nadýchané vlněné šály. Vypadala v tom bílém odění ponuře, vyhuble a nezdravě. A její bílý šat byl ještě pronikavější urážkou než pestrobarevné šaty a šperky, které na sebe ve spěchu naházela na Dondův pohřeb. Cazaril si říkal, zda má v úmyslu nosit Bastardovu běl po celé období truchlení. A zda se proti tomu dy Jironal odváží něco namítat.

Iselle se svému královskému bratrovi a švagrově uklonila a postavila se před Orika s jasným pohledem a rukama sepnatými před sebou v postoji ostýchavé ženskosti, která byla v rozporu s její napřímenou páteří. Cazaril a paní Betriz, kteří ji provázeli, se rovněž uklonili. Oriko zvedl pohled od hracího stolku a odpověděl na pozdrav své sestry mírným pokývnutím. Upravit si v klíně svoje velké břicho a znepokojeně se na ni zadíval. Cazaril při bližším pohledu rozlišil

místa v podpaždí, kam jeho krejčí přidal odpovídající kusy levandulového brokátu, aby zvětšil obvod jeho tuniky, a mírně odlišné zabarvení tam, kde byly vytaženy švy a nově přešity rukávy. Royina Sara se zahalila do své šály a poodešla kousek stranou do okenního sedátka.

Iselle se nezdržovala žádnými dlouhými řečmi a ihned přednesla royovi svou prosbu, aby zahájil formální vyjednávání s Ibrou o ruku roysea Bergona. Vyzdvihla význam této příležitosti v úsilí zajistit mír, čímž by byla napravena roztřeska vzniklá v důsledku Orikovy neblahé podpory zesnulého Dědice, protože jistě ani Chalion, ani vyčerpaná Ibra nejsou připravené pokračovat nyní v konfliktu. Poukázala na to, jak vhodným nápadníkem by pro ni byl Bergon co se týče věku a postavení, a na to, jak výhodné by bylo pro Orika - diplomaticky nedodala a také pro Teideze - mít v budoucnu za příbuzného spojence na ibránském dvoře. Vykreslila před ním živou scénu obtěžování ze strany méně významných šlechticů Chalionu soupeřících mezi sebou ve snaze získat její ruku, kterému by se Orikó mohl tímto krokem šikovně vyhnout, což byla ukázka výmluvnosti, která royu přiměla toužebně si povzdechnout.

Orikó nicméně při posledním bodě začal se svou očekávanou vyhýbavostí. „Jenže Iselle, tvoje truchlení ti přece poskytuje na určitý čas ochranu. Dokonce ani Martou by neurazil památku svého bratra tím, že by provdal Dondovu pozůstalou snoubenku nad jeho horkým popelem.“

Iselle si při slově truchlení odfrkla. „Dondův popel brzy vychladne, a co pak? Orikó, ty už mi nikdy nevnutíš manžela bez mého souhlasu - mého předchozího souhlasu, získaného předem. Já ti to prostě nedovolím.“

„Ne, to samozřejmě ne,“ souhlasil Orikó spěšně, mávaje rukama. „To... to byla chyba, teď už to vím. Je mi to líto.“

Tohle je poněkud zdrženlivé vyjádření...

„Neměl jsem v úmyslu urazit tě, drahá sestro, ba ani... ani bohy.“ Orikó se nenápadně rozhlédl kolem, jako by se obával, že by na něj nějaký uražený bůh mohl v kterémkoli okamžiku seslat odněkud z astrální zálohy blesk. „Chtěl jsem jen tvoje dobro, tvoje a Chalionu.“

Cazarilovi opožděně došlo, že zatímco nikdo u dvora kromě něho a Umegata neví, či přesně modlitby sprovodily Donda... nu, nikoli z tohoto světa, ale z jeho života, všichni věděli, že se royessa modlí o svou záchranu. Nikdo, pomyslel si Cazaril, ji nepodezřívá ani neobviňuje z toho, že by prováděla magii smrti - nicméně Iselle byla zde a Dondo ne. Každý rozumně uvažující dvořan musel být Dondovou záhadnou smrtí znepokojen - a někteří spíš více než méně.

„Žádný sňatek ti v budoucnu nebude nabídnut bez tvého předchozího souhlasu,“ řekl Orikó s podivnou rozhodností. „To ti slibuji na svou vlastní hlavu a korunu.“

Byla to tak vážně míněná přísaha, že Cazaril zvedl obočí. Orikó to myslel skutečně vážně. Iselle sevřela rty, pak jeho prohlášení přijala s mírně obezřetným pokývnutím.

Tichý suchý výdech, vyfouknutý přes ženské chřípí - Cazarilovy oči zalétly k royně Saře. Její obličej tonul ve stínu okenního výklenku, ale její ústa se při slovech jejího manžela krátce zkrivila jakoby v ironii. Cazaril v duchu přemítal, kolik asi Orikó porušil vážných slibů, které jí kdy dal, a rozpačitě odvrátil pohled stranou.

„Ze stejného důvodu,“ přeskočil Orikó ke své další výmluvě podobné jako člověk, překračující nášlapné kameny v řece, „je v důsledku našeho zármutku ještě příliš brzy nabídnout tě do Ibry. Lišák by si mohl náš spěch vyložit jako urážku.“

Iselle netrpělivě mávla rukou. „Jenže když budeme čekat, Bergona si pro sebe s největší pravděpodobností uchvátí někdo jiný! Royse je nyní následník, je ve věku zralém na ženění a jeho otec touží po bezpečnosti svých hranic. Lišák má nepochybně v úmyslu směřit jej za dobrého spojence, například za dceru velkovévody z Yissu nebo za nějakou bohatou darthakanskou šlechtici, a Chalion přijde o svou šanci!“

„Ještě je příliš brzy. Příliš brzy. Neříkám, že tvoje argumenty nejsou dobré, a možná jednou dojdou svého naplnění. Vskutku, Lišák vedl před lety diplomatická jednání ohledně tvé ruky, už jsem zapomněl pro kterého syna, ale všechno bylo zmařeno, když propukly nepokoje v Jižní Ibře. Nikdy není nic pevně dáno. Jen považ, moje nebohá brajarská matka byla zasnoubena pětkrát, než se konečně provdala za royu Iase. Buď trpělivá, zklidni se a vyčkej na příhodnější čas.“

„Podle mne je zrovna teď ten nejpríhodnější čas. Chci, abys učinil své rozhodnutí, veřejně je oznámil a stál si za ním, a to dřív, než se vrátí kancléř dy Jironal.“

„A, ehm, ano. To je další věc. Je vyloučeno, abych učinil krok tak závažné povahy bez porady s nejvýznamnějším šlechticem svého království a dalšími pány z rady.“ Orikó si pro sebe přikývl.

„Posledně ses s žádnými šlechtici o ničem neradil. Já si myslím, že se především bojíš udělat cokoli, s čím by nemusel souhlasit dy Jironal. Kdo je vůbec royou v Cargedossu, Orikó dy Chalion, nebo Martou dy Jironal?“

„Já... já... já... budu o tvých slovech přemýšlet, drahá sestro.“ Orikó začal zamítavě mávat tlustýma rukama.

Iselle, která na něj chvíli hleděla s přímo spalující intenzitou, až se roya pod jejím pohledem ošíval, přijala tato slova s mírným pokývnutím. „Ano, přemýšlej o mém návrhu, můj pane. Přijdu se tě znovu zeptat zítra.“

S tímto slibem - nebo hrozbou - se Orikóvi a Saře opět uklonila a odešla, s Betriz a Cazarilem v patách.

„Zítra a pak každý den poté?“ zeptal se Cazaril tichým hlasem, když pospíchala chodbou provázena zuřivým šustěním sukní.

„Každý den, dokud to Orikó nevzdá,“ procedila přes zaťaté zuby. „S tím počítej, Cazarile.“

Později toho odpoledne se Cazaril ubíral ven ze Zangre ke zvěřinci. Pohlédl na oblohu, kde sluneční paprsky šikmo prosvěcovaly šedivá mračna, přitáhl si těsněji k tělu tenký vlněný kabátec a stáhl krk dovnitř jako želva proti vlhkému chladnému větru. Když otevřel ústa a vydechl, viděl, jak se mu před nimi sráží jeho vlastní dech do malého obláčku. Vydechl pár takových obláčků na duchy, kteří se, ve slunečním svitu bludí téměř k neviditelnosti, kolem něj ustavičně vznášeli. Dlažební kameny pod jeho chodidly pokrývala vlhká námraza. Strčil do těžkých dveří zvěřince právě jen tolik, aby se jimi mohl protáhnout dovnitř, a ihned je za sebou pevně zavřel. Chvilu tam stál, aby se jeho oči mohly

přízpůsobit tmavšímu vnitřku budovy, a kýchal od pachu sena.

Pak uviděl štolbu bez palců, který odložil vědro, rozběhl se k němu, uklonil se a začal ústy bez jazyka vydávat zvuky na uvítanou.

„Přišel jsem navštívit Umegata,“ řekl mu Cazaril. Malý starý muž se znovu uklonil a pokynul mu, aby jej následoval. Vedl Cazarila uličkou. Když procházel kolem, všechna ta nádherná zvířata se shromáždila v přední části svých stání, upírala na něj oči, čenichala ve vzduchu a fíkala a písečné lišky vzrušeně vyskakovaly a ňafaly.

Umegata se, že místnost s kamennými stěnami na vzdáleném konci je bývalá sedlárna, přeměněná na pracovnu a odpočívárnu pro štolby, kteří pracovali ve zvěřinci. V kamenném krbu tam vesele plápolal oheň, zaháněl nepříjemný chlad, a vzduchem se linula slabá, příjemná vůně dřevného kouře mísící se s pachem kůže, leštidla na kov a mýdla. Vlnou vycpané polštáře na židlích, kam se šel na pokyn štolbů posadit, byly vybledlé a místy prodřené a starý pracovní stůl byl plný skvrn a šrámů. Jinak ale byla místnost čistě zametená a okna po obou stranách krbu, zasazená v olověných kulatých rámečcích, vyleštěná do cista.

Netrvalo dlouho a vstoupil Umegat, utřel si ruce do kusu hadru a urovnal si kytli. „Vítejte, můj pane,“ řekl tiše. Cazaril si najednou nebyl jistý, jak se k němu má chovat, zda má vstát, jako by mu Umegat byl společensky nadřazený, nebo má zůstat sedět, jako by to byl sluha. Roknarská gramatika neznala žádný dvorní způsob mluvy tajemníka ke světci. Nakonec se uchýlil ke kompromisu - vsedě se napřímil a rozpačitě se uklonil od pasu dolů. „Umegate.“

Umegat zavřel dveře, aby zajistil soukromí. Cazaril se naklonil dopředu, sevřel dlaněmi desku stolu a promluvil s naléhavostí pacienta k lékaři. „Vidáš kolem sebe duchy Zangre. Slyšíš je taky někdy?“

„Ne, obvykle ne. Vy snad ano?“ Umegat si odtáhl od stolu židli a posadil se na ni v pravém úhlu proti Cazarilovi.

„Ne tyhle -“ Mávnutím od sebe zahnal toho nejdotěrnějšího, který za ním proklouzl dovnitř. Umegat sevřel rty, mávl po něm svým hadrem a duch odlétl. „Dondova.“ Cazaril mu popsal svůj strašlivý půlnoční zážitek. „Myslel jsem, že se snaží dostat ze ze mě ven. Mohlo by se mu to podařit? Pokud bohyně povolí své sevření?“

„Jsem si jistý, že boha žádný duch přemoci nemůže,“ odpověděl Umegat.

„To není... tak docela odpověď,“ přemítal Cazaril. Možná Dondo a démon měli v úmyslu přivodit mu smrt v důsledku čirého vyčerpání. „Nemohl bys alespoň navrhnout nějaký způsob, jak se před ním uzavřít? Strčit hlavu pod polštář mi jaksi nepomohlo.“

„Je v tom určitý druh souměrnosti,“ řekl Umegat pomalu. „Vnější duchové, které vidíte, ale neslyšíte je, a vnitřní duchové, které slyšíte, ale nevidíte je... pokud v tom má prsty Bastard, tak to má možná něco společného s udržováním rovnováhy. V každém případě jsem si jistý, že vaše uchování při životě nebylo náhodné a nebude jen tak náhodou zrušeno.“

Cazaril o tom chvíli přemýšlel. Denní povinnosti, ech. Dnešek přinesl pár zajímavých zvratů. Nyní mluvil jako druh k druhovi. „Umegate, poslouchej, mám nápad. Víme, že ta kletba postihla mužskou linii chalionského rodu, od Fonsy přes Iase k Orikovi. Royina Sara kolem sebe přesto nosí stín téměř stejně temný, jako ten, co má kolem sebe Oriko, a přitom nepochází z Fonsovy krve. Nepochybně to bylo tak, že se do té kletby provdala, že ano?“

Umegat se zamračil a jemné rysy jeho tváře se prohloubily. „Sara kolem sebe ten stín měla, už když jsem sem před lety přišel, ale domnívám se... ano, muselo to tak být.“

„A u Isty je to pravděpodobně stejné?“

„Pravděpodobně.“

„Takže - mohla by se Iselle z té kletby naopak vyvdat? Osvobodit se od ní s manželskými sliby, když opustí rodinu, ze které pochází, a vstoupí do rodiny svého manžela? Nebo ji bude kletba následovat a postihne je oba?“

Umegat zvedl obočí. „To nevím.“

„Ale nevíš ani, že to nepůjde. Přemýšlel jsem, že by to mohla být cesta k záchraně...“

Umegat se na židli napřímil. „Možná. Opravdu nevím. U Orika jsem o ničem takovém nikdy neuvažoval.“

„Já to potřebuju vědět, Umegate. Roeyssa Iselle naléhá na Orika, aby zahájil vyjednávání kvůli jejímu vyvdání z Chalionu.“

„Něco takového kancléř dy Jironal nikdy nedovolí.“

„Já bych její přesvědčovací schopnosti nepodceňoval. Není to další Sara.“

„Ani Sara taková nebyla, kdysi. Ale máte pravdu. Ach, ubohý Oriko, svírán mezi takovými dvěma mlýnskými kameny.“

Cazaril se kousl do rtu a na dlouhý čas se odmlčel, načež se pustil do dalšího vyptávání. „Umegate... ty sleduješ dění na tomto dvoře již celé roky. Byl dy Jironal vždycky tak jedovatý a zkorumpovaný, nebo jej ta kletba taky pomalu nahlodává? Přitáhla kletba toho muže až na jeho mocnou pozici, nebo by se kdokoli, kdo by se snažil sloužit rodu Chalionu, stal časem tak prohnitým?“

„Kladete mi velmi zajímavé otázky, pane Cazarile.“ Umegatovo šedivější obočí zamyšleně pokleslo dolů. „Kéž bych tak pro vás měl lepší odpovědi. Martou dy Jironal byl vždycky přesvědčivý, inteligentní, schopný. Ponechme stranou přemítám o jeho mladším bratrovi, který si získal dobrou pověst díky silné paži v poli, nikoli silné hlavě na královském dvoře. Když nastoupil do úřadu kancléře, rozhodně bych nepovažoval dy Jironala staršího za náchylnějšího ke svodům pýchy a hrabivosti než kteréhokoli jiného významného šlechtice Chalionu s rodinou, jež ho dokázala podpořit.“

Dost chabá chvála. A přesto...

„A přesto si myslím...“ řekl Umegat, jako by navázal na samotnou nit Cazarilových myšlenek a zvedl oči, aby se střetly s pohledem jeho hosta, „že ani jemu nepřinesla kletba nic dobrého.“

„Takže... zbavit se dy Jironala není řešením na Orikovy nesnáze? Na jeho místo by se jednoduše pozvedl další takový muž, možná i horší?“

Umegat rozpráhl ruce. „Ta kletba na sebe bere stovky forem, překrucuje každou dobrou věc, která by měla být Orikovi ku prospěchu, podle slabosti její povahy. Žena se stává neplodnou, místo aby mu porodila dědice. Hlavní rádc se stává prodejním, místo aby mu zachovával oddanost. Přátelé jsou nestálí, místo aby byli věrní, z jídla se mu dělá zle, místo aby jej posilovalo, a tak dále.“

Tajemník-učitel se stává zbabělým pošetilem namísto odvážným a moudrým mužem? Nebo možná jen bláznivým šilencem... Pokud by byl zranitelný jakýkoli člověk, který by se ocitl v dosahu působnosti kletby, bylo by mu předurčeno, aby se stal Isellinou zhoubou, stejně jako dy Jironal Orikovou? „A Teidez a Iselle... musí všechna jejich rozhodnutí dopadnout stejně špatně jako Orikova, nebo pouze on vládí, obzvlášť těžké břímě, protože je roya?“

„Myslím, že ta kletba na Orika působí v průběhu času stále drtivější silou.“ Roknarovy šedé oči se zúžily. „Položil jste mi tučt otázek, pane Cazarile. Dovolte, abych nyní já položil jednu vám. Jak se stalo, že jste vstoupil do služeb royessy Iselle?“

Cazaril otevřel ústa, opřel se o polštáře a vrátil se v duchu ke dni, kdy jej provincara zaskočila svou nabídkou zaměstnání. Ale ne, předtím bylo... a předtím bylo... Zjistil, že namísto toho vypráví Umegatovi o dni, kdy mu voják Dceřina řádu sedící obkročmo na koni hodil zlatou minci do bláta a o tom, jak přijel do Valendy. Umegat uvařil na malém ohni čaj a přistrčil kouřící hrnek před Cazarila, který se odmlčel jen proto, aby svlažil vyschlé hrdlo. Cazaril mu popsal, jak Iselle uvedla do rozpaků prodejného soudce v Dceřin den, a dopodrobna mu líčil, jak se vůbec dostal do Cargedossu.

Umegat se popotahoval za svůj copánek. „Myslíte si, že vaše kroky byly vedeny osudem už od té doby? Znepokojující myšlenka. Ovšem bohové jsou vychytrali a využijí každou šanci, kterou se jim podaří najít.“

„Pokud jsou to bohové, kdo usměřňuje mé kroky po této cestě, kde je pak moje svobodná vůle? Ne, takhle to být nemůže!“

„Ach.“ Umegatova tvář se při debatě o tomto ožehavém teologickém tématu rozjasnila. „Já mám na takové osudy jiný názor, takový, který nepopírá ani bohy, ani lidi. Možná bohové, místo aby kontrolovali každý náš krok, poslali na tu cestu stovku nebo tisícovku Cazarilů a Umegatů. A na její konec dojdou jen ti, kteří se tak rozhodnou.“

„Jenže jsem první, kdo přišel až sem, nebo poslední?“

„Nu,“ odvětil Umegat suše, „mohu vás ujistit, že rozhodně nejste první.“

Cazaril souhlasně zamručel. Po chvíli přemýšlení najednou řekl: „Ale pokud bohové dali tebe Orikovi a mě Iselle - ačkoli osobně se domnívám, že se Někdo dopustil svatého přehmatu - kdo byl poslán, aby ochraňoval Teideze? Neměli bychom tady být tři? Zajisté by to měl být člověk oddaný Bratru, ačkoli zda nástroj, či světec, nebo blázen, to nevím... nebo snad všech sto chlapcových původních ochránců odpadlo jeden po druhém někde při cestě? Možná sem ten člověk ještě nedorazil.“ Napadlo jej něco, co ho málem připravilo o dech. „Možná to měl být dy Sanda.“ Naklonil se kupředu, zabořil obličej do dlaní. „Pokud tu zůstanu ještě o chvíli déle a budu se s tebou dál bavit o teologii, přísahám, že to dopadne tak, že se zase opiju do němoty, jen abych se donutil přestat přemýšlet.“

„Návykové pití je ve skutečnosti mezi božskými poměrně obvyklé riziko,“ poznamenal Umegat.

„Začínám chápat proč.“ Cazaril zvrátil hlavu dozadu, vyprázdnil z hrnku poslední kapku čaje, který mezitím vychladl, a odložil jej. „Umegate... pokud se musím ohledně každého činu dotazovat, nejenom zda je moudrý či dobrý, ale také zda je to ten, o kterém se předpokládá, že si ho vyberu, tak se z toho blázním. Stane se ze mne šilenc. Skončím schoulený do roztřeseného klubička někde v rohu, kde nebudu dělat nic jiného než nesmyslně drmolit a naříkat.“

Umegat se uchechtl - krutě, jak se Cazarilovi zdálo - ale pak zavrtěl hlavou. „Bohy nemůžete přechytračit. Držte se svých ctností, pokud víte, jaké máte, a věřte tomu, že úkol položený před vás je úkolem, který je od vás požadován. A vlohy, které vám byly dány, jsou vlohy, které byste měl dát do služeb božích. Věřte, že bohové by od vás nechtěli nazpět nic, co vám napřed nepropůjčili. Dokonce ani váš život.“

Cazaril si promnul tvář a zhluboka se nadechl. „Pak se tedy ze všech sil vynasnažím prosadit Isellin sňatek a zrušit tak moc kletby nad ní. Musím důvěřovat svému rozumu. Proč jinak by si bohyně vybrala rozumného člověka za Isellina strážce?“ Pod fousy si tiše dodal: „Alespoň jsem býval docela rozumný...“ Přikývl, mnohem odhodlaněji, než se cítil, a zvedl se ze židle. „Modli se za mne, Umegate.“ „Každou hodinu každého dne, můj pane.“

Již se stmívalo, když paní Betriz přinesla do Cazarilovy malé kanceláře voskovici a chvíli chodila po pokoji a zapalovala jeho čtecí svíce ve skleněných válcích. Usmál se na ni a přikývl na znamení díků. Betriz se usmála v odpověď a sfoukla svou voskovici, ale pak se zarazila. Stála tam, na stejném místě, kde se spolu rozloučili v noc Dondovy smrti.

„Zdá se, že se situace trochu zklidnila, díky bohům,“ poznamenala.

„Ano. Trochu.“ Cazaril odložil svůj brk.

„Začínám věřit, že bude všechno v pořádku.“

„Ano.“ Sevřel se mu žaludek. Ne.

Dlouhá odmlka. Znovu zvedl brk a namočil jej do inkoustu, třebaže už neměl nic dalšího, co by mohl psát.

„Cazarile, ty snad věříš, že bys zemřel, kdyby ses přiměl znovu mě políbit?“ vybuchla přikře.

Sklonil hlavu, začervenal se a odkašlal si. „Přijmi mou nejhlubší omluvu, paní Betriz. Už se to víckrát nestane.“

Neodvažoval se vzhlednout, ze strachu, aby se snad nepokusila znovu prolomit jeho křehkou obranu. Ze strachu, aby se jí to nepodařilo. Ach, Betriz, neobtěuj svou důstojnost pro mou nanicovatost!

Její hlas zněl najednou stroze. „Moc mě mrzí, že tohle říkáš, kastillare.“

Oči upíral na účetní knihu, zatímco se její kroky vzdalovaly.

Uplynulo několik dní, během kterých Iselle pokračovala ve svém tažení proti Orikovi. A uplynulo několik nocí, které

byly pro Cazarila peklem v důsledku příšerného skučení Dondovy duše trýzněné v mukách. Tyto vnitřní návštěvy se skutečně opakovaly každou noc a pokaždé to byla čtvrt hodina neuvěřitelné hrůzy. Cazaril nedokázal před tímto půlnočním krátkým intermezem upadnout do spánku, pln neblahého očekávání, ani dlouho po něm, roztřesený šokem z prožité hrůzy, a jeho obličej byl pomalu ale jistě šedivější únavou. Rozmazané prastaré příznaky mu začínaly ve srovnání s jeho nočními zážitky připadat jako příjemní mazlíčkové. Neexistoval způsob, jak by mohl každou noc vypít dostatek vína, aby vše prospal, a tak mu nezbyvalo, než se pokaždé obrnit natolik, aby to přetrpěl.

Oriko snášel návštěvy své sestry s menší statečností. Začal se jí vyhýbat stále bizarnějšími způsoby, ale ona jej i tak pokaždé našla, v komoře, kuchyni, a jednou, ke zděšení Nan dy Vrit, dokonce v jeho parní lázni. V den, kdy za svítání vyjel do svého loveckého zámku v dubových lesích za Zangre, jej Iselle neprodleně následovala ihned po snídani. Cazarilovi se ulevilo, když si všiml, že jeho vlastní přízračná družina odpadla a zůstala vzadu, když vyjeli z hradu, jako by duchové byli vázáni k místu svého skonu.

Bylo vidět, že rychlý cval je pro Iselle zdrojem nepopsatelné radosti, protože při něm ze sebe setřásala všechna pouta stísněného života na hradě. Den v sedle ve svěžím časně zimním vzduchu, jízda tam a návrat od jinak neplodného rozhovoru jí rozjasnily zrak a vehnaly barvu do tváří. Paní Betriz na tom byla podobně. Čtyři baocijští strážníci, kteří dostali příkaz jet s nimi, se za nimi pachtili na svých koních a jen stěží dokázali udržovat tempo. Cazaril sám se snažil zamaskovat, že je mu špatně. Toho večera z něj opět vyšla krev, což se nestalo už několik dní, a Dondova noční serenáda byla obzvlášť otřesným zážitkem, protože Cazarilovo vnitřní ucho bylo poprvé schopno rozlišit v jeho výkřicích slova. Nebyla to slova, která by dávala smysl, a přesto byla rozlišitelná. Bude toho následovat víc?

Pln strachu z další takové jízdy vyšel Cazaril příštího dne pozdě ráno po schodech do Iselliných komnat. Právě se pohodlně usadil do své židle za psacím stolem a vzal účetní knihu, když se objevila royina Sara, provázená dvěma ze svých dam. Provanula kolem Cazarila v oblaku bílé vlny. Překvapeně se vyškrábal na nohy a hluboce se jí uklonil. Ona vzala jeho existenci na vědomí nepřítomným pokývnutím.

Vlna ženských hlasů v zapovězených komnatách za jeho kanceláři oznámila návštěvu její švagrové. Obě royiny dvorní dámy a Nan dy Vrit byly vykázány do přijímacího pokoje, kde seděly, vyšívaly a tiše si spolu povídaly. Po zhruba půl hodině vyšla royina Sara ven a se stejně nepřítomným výrazem prošla Cazarilovým kancelářským předpokojem.

Betriz následovala krátce poté. „Royessa ti nařizuje, aby ses za ní dostavil do jejího přijímacího pokoje,“ řekla Cazarilovi. Její černé obočí bylo nakrčené starostmi. Cazaril okamžitě vstal a následoval ji dovnitř.

Iselle seděla ve vyřezávaném křesle, rukama pevně svírala jeho opěrky a těžce oddychovala. „Prodejný! Můj bratr je prodejný, Cazarile!“ spustila na něj, když se uklonil a přitáhl si stoličku k jejímu kolenu.

„Moje paní?“ zeptal se a co neopatrněji se posadil. Křeče v břiše z poslední noci přetrvávaly, a bodalo ho v něm, kdykoli se pohnul příliš rychle.

„Žádný sňatek bez mého souhlasu, ano, to byla pravda -jenže také žádný bez dy Jironalova! Sara mi to všechno řekla. Po smrti svého bratra, ale ještě předtím, než vyjel z Chargedossu hledat vraha, se kancléř zavřel s mým bratrem a přesvědčil ho, aby sepsal dodatek ke své závěti. V případě Orikovy smrti bude kancléř jmenován regentem zastupujícím mého bratra Teideze.“

„Věřím, že toto opatření bylo již nějaký čas známo, royesso. Také byla ustanovena regentská rada, která mu má radit. Provincari Chalionu by nedopustili, aby taková moc přešla jen na jednoho z nich, aniž by měli možnost kontrolovat jej.“

„Ano, ano, to jsem věděla, ale...“

„Snad se dodatek nepokouší tu radu zrušit?“ zeptal se Cazaril znepokojeně. „To by se urozeným pánům nelíbilo.“

„Ne, tahle část tam byla naštěstí ponechána v původním znění. Ale já jsem se předtím měla podle závěti stát světenkyní mojí babičky a mého strýce, provincara Baocie. Nyní mám přejít do dy Jironalova poručnictví. O žádné radě, která by na to dohlížela, se tam nepíše! A poslouchej, Cazarile! Termín jeho poručnictví má trvat až do té doby, než se vdám, a svolení k mému sňatku leží výlučně v jeho rukou! Může mi bránit vdát se, dokud nezemřu na sešlost věkem, pokud se tak rozhodne!“

Cazaril zamaskoval své znepokojení a zvedl ruku, aby ji uklidnil. „To jistě ne. On sám zemře stářím dlouho před vámi. A dlouho předtím -jakmile Teidez dosáhne dospělosti a přejde na něho plná pravomoc royacie, vás může osvobodit královským výnosem.“

„Teidezova plnoletost byla stanovena na pětadvacet let, Cazarile!“

Ještě před deseti lety by Cazaril sdílel její pobouření nad tímto dlouhým termínem. Nyní mu to připadalo jako dobrý nápad. Ovšem ne s dy Jironalem po celou tu dobu v sedle.

„To mně bude téměř dvacet osm let!“

Dalších dvanáct let, aby na ni... a v ní... mohla působit kletba. Ne, to rozhodně nebylo dobré.

„Taky by mohl tebe propustit z mé družiny!“

Máte jinou patronku, která se zatím nerozhodla propustit mne. „Ujist' uji vás, že nemáte důvod k obavám, royesso. A není třeba zabývat se problémy, dokud se neobjevily. Na ničem z toho, co jste říkala, nezáleží, dokud je Oriko stále naživu.“

„Sara říká, že se necítí dobře.“

„Není na tom se zdravím právě nejlépe,“ souhlasil Cazaril opatrně. „Ale v žádném případě to ještě není starý člověk. Je mu stěží přes čtyřicet.“

Soudě podle výrazu Iselliny tváře jej royessa považovala za docela starého. „Royina Sara říká, že je mu mnohem.. hůř, než se zdá.“

Cazaril zaváhal. „Žije s ním v natolik intimním vztahu, aby to věděla? Já si myslel, že ti dva jsou si odcizeni.“

„Já nevím. Nerozumím tomu.“ Iselle si promnula oči. „Och, Cazarile, byla to pravda, co mi Dondo řekl. Později jsem si

říkala, že to možná byla jen strašlivá lež, aby mne vyděsil. Sara tak zoufale toužila po dítěti, že souhlasila s tím, aby se o to dy Jironal pokusil, když Oriko... již nemohl. Řekla, že Martou nebyl tak špatný. Byl alespoň zdvořilý. Teprve když se ani jemu nedařilo přivést ji do jiného stavu, přemluvil jej jeho bratr, aby mu taky dovolil zapojit se do toho. Dondo se k ní choval příšerně a vyžíval se v jejím ponižování. A Cazarile, Oriko o tom věděl. Osobně pomáhal přesvědčit Saru, abys tím pobuřujícím činem souhlasila. Já to nechápu, protože přece není možné, aby Oriko nenáviděl Teideze tak hodně, že by si přál posadit místo něho na trůn dy Jironalova bastarda.“

„Ne.“ A ano. Syn dy Jironala a Sary by nebyl potomkem Fonsy Docela-Moudrého. Oriko zřejmě dospěl k závěru, že takové dítě by mohlo vyrůst v muže, který osvobodí chalionskou royacii od kletby Zlatého generála. Zoufalé opatření, ale možná by bylo účinné.

„Royina Sara,“ dodala Iselle se zkrivenými rty, „říká, že pokud dy Jironal nalezne Dondova vraha, má v úmyslu zaplatit za jeho pohřeb, zaopatřit jeho rodinu a nechat za něj zpívat neutuchající modlitby v cargedosském chrámu.“

„To jsem rád, že to vím,“ řekl Cazaril opatrně. Ačkoli neměl žádnou rodinu, kterou by bylo třeba zaopatřovat. Mírně se nahrbil a usmál se, aby zakryl grimasu bolesti. Takže dokonce ani Sara, která naplnila Iselliny panenské uši šokujícími intimními detaily, jí neřekla o kletbě. A on si byl jistý, že Sara o ní ví. Oriko, Sara, dy Jironal, Umegat, možná Ista, snad dokonce i provincara, a nikdo se neodhodlal zatěžovat tyto děti vědomostí o temném mračnu, které nad nimi visí. Kdo je on, aby zradil tuto nevyslovenou tajnou dohodu o mlčenlivosti?

Mně to taky nikdo neřekl. A jsem jim teď za jejich ohleduplnost vděčný? Kdy tedy měli Teidezovi a Isellini ochránci v úmyslu říct jim o temných úkladech, které je obklopují? Počítal Oriko s tím, že jim to vyjeví až na smrtelném loži, tak jako to řekl jeho umírající otec jemu?

Měl Cazaril právo svěřit Iselle tajemství, která se její přirození ochránci rozhodli utajit?

Byl připraven začít jí teď vysvětlovat, jak to on sám všechno zjistil?

Podíval se na paní Betriz sedící na druhé stoličce a znepokojeně pozorující svoji rozrušenou královskou paní. Dokonce ani Betriz, která věděla, že se pokoušel o magii smrti, netušila, že se mu to podařilo.

„Já nevím, co mám dělat dál,“ zasténala Iselle. „Oriko je k ničemu.“

Mohla by Iselle uniknout ze spárů kletby, aniž by o tom vůbec věděla? Zhluboka se nadechl, protože to, co nyní hodlal říct, popíralo zdravý rozum. „Sama byste mohla podniknout kroky, jak zařídit svůj sňatek.“

Betriz se zavrtěla a vytřeštila na něj oči.

„To jako v tajnosti?“ nechápala Iselle. „Před svým královským bratrem?“

„Rozhodně v tajnosti před jeho kancléřem.“

„Je to legální?“

Cazaril si povzdechl. „Sňatek, smluvně uzavřený a dovršený o svatební noci, nemůže být následně jen tak zrušen, dokonce ani samotným royem. Kdyby bylo možné přesvědčit dostatečně velké množství obyvatel Chalionu k tomu, aby vás podpořili - a povážlivá část opozice vůči dy Jironalovi je hotová udělat to kdykoli - pak by bylo pro Orika tím obtížnější sňatek neuznat.“ A pokud by se dostala z Chalionu pod ochranu inteligentního tchána, jako byl, řekněme, Lišák z Ibry, mohla by uniknout zpod moci kletby a zároveň dy Jironalovu vlivu. Obtížnou částí bylo zařídit to tak, aby jednoduše nevyměnila svou pozici bezmocného rukojmího na jednom dvoře za tutéž pozici na jiném. Ale přinejmenším rukojmího nepostiženého kletbou, co?

„Ano!“ Iselle zajiskřilo v očích. „Cazarile, dalo by se to zařídit?“

„Jsou zde určité praktické obtíže,“ připustil. „Všechny ovšem mají řešení. Tím nejdůležitějším je najít pro vás muže, kterému by se dalo věřit natolik, že by mohl být vaším vyslancem. Musel by být natolik moudrý, aby vám byl schopen získat tu nejsilnější možnou pozici ve vyjednávání s Ibrou, duchapřítomný, aby se vyhnul urážení Chalionu a aby dokázal nepovšimnut projet přes neklidné pohraniční oblasti, musel by mít sílu k cestování, loajalitu k vám a jenom k vám a neochvějnou víru ve vaši věc. Omyl v jeho výběru by byl osudový.“ Možná doslovně.

Stiskla ruce k sobě a zamračila se. „Mohl bys pro mě takového člověka najít?“

„Budu o tom přemýšlet a budu se pozorně dívat kolem sebe.“

„Udělej to, pane Cazarile,“ vydechla. „Udělej to pro mě.“

„Určitě se nemusíš dívat daleko,“ poznamenala Betriz.

„Já to být nemohu.“ Ztěžka polkl. Jen stěží zabránil tomu, aby dodal: Já bych vám mohl v kterémkoli okamžiku padnout k nohám mrtvý. Místo toho řekl: „Neodvažuji se ponechat vás tady bez ochrany.“

„Budeme o tom všichni přemýšlet,“ řekla Iselle pevným hlasem.

Oslavy Otcova dne proběhly v poklidu. Chladný déšť v Cargedossu mnohé ze Zangre odradil od návštěvy městského procesí; Oriko tam šel a příšerně nasydl. Využil toho k tomu, že se uchýlil do postele a zmizel všem z očí. Obyvatelé Zangre, stále v černé a levandulové na znamení smutku za pána Donda, se zúčastnili střízlivé hostiny s posvátnou hudbou, ale bez tance.

Ledový déšť se snášel k zemi po celý další týden. Jednoho mokrého odpoledne kombinoval Cazaril praktické záležitosti s učitelskými tím, že vyučoval Betriz a Iselle, jak vést účetnictví, když se najednou ozvalo rázné zaťukání na dveře předcházející nesmělý hlas pážete: „Markýz dy Palliar prosí, aby směl navštívit pána dy Cazaril.“

„Palli!“ Cazaril se otočil a zvedl se ze židle s rukou opřenou o stůl. Tváře obou jeho dam zaplavil radostný jas, vyhnal všechnu nudu. „Neočekával jsem tě tady v Cargedossu tak brzy!“

„Ani já to nečekal.“ Palli se uklonil ženám a obrátil se ke Cazarilovi. Upustil pážeti do dlaně minci, chlapec se ohnul vpůli, což naznačovalo spokojenost se štědrá částkou, a odběhl.

Palli pokračoval: „Vzal jsem s sebou jen dva pobočníky a ujížděl jsem, seč mi síly stačily. Můj oddíl z Palliaru jede za mnou tempem, při kterém neztrhají koně.“ Rozhlédl se kolem sebe po místnosti a pokrčil statnými rameny. „Bohyně

chraň! Ani mě nenapadlo, že mluvím v proroctvích, když jsem tady byl posledně. Mám z toho víc husí kůže než z toho studeného deště!“ Odhodil ze sebe vodou potřísněný vlněný plášť, odhalil modrobílou uniformu příslušníka Dceřina řádu a smetl průzračné kapky, které v jeho tmavých vlasech vypadaly jako korálky. Potřásl si rukou s Cazarilem. „Bastardovi démoni, Cazi, vypadáš hrozně.“ prohlásil.

Běda, na tohle Cazaril nemohl odpovědět svým oblíbeným: Velmi dobře řečeno. Místo toho jen utrousil: „Myslím, že to bude tím počasím. Každý kvůli němu vypadá sklesle a zpustle.“

Palli od něj poodstoupil a sjel ho pohledem odshora dolů. „Počasí? Když jsem tě viděl naposledy, neměla tvá kůže barvu plesnivého těsta, neměl jsi pod očima černé kruhy jako pruhovaná skalní kočka a vypadal jsi docela zdravě, ne tak bledě a vyzáběle. A taky jsi neměl tak nafouklé břicho.“ Cazaril se napřímil, svoje bolavé břicho stáhl, zatímco Palli na něj namířil prst a dodal: „Royesso, měla byste svého tajemníka poslat k doktorovi.“

Iselle pohlédla na Cazarila a ruka jí vylétla k ústům, jako by se na něj opravdově podívala po celých týdnech. Což, jak předpokládal, byla pravda, poněvadž v poslední době měla dost vlastních problémů. Betriz se dívala z jednoho na druhého a kousala se zuby do spodního rtu.

„Já nepotřebuju jít k doktorovi,“ vyhrkl Cazaril odhodlaně. Ani k žádnému jinému šťouralovi, drazí bohové.

„To říkají všichni lidé, ze strachu před skalpelem a klystýrem.“ Palli nad jeho protesty mávl rukou. „Posledně jsem musel jednoho z mých seržantů, kterému se udělaly opruzeniny od sedla, hnát k jednomu starému mastičkáři, co léčil pijavicemi, před hrotem meče. Neposlouchejte ho, royesso. Cazarile,“ Palli se napůl uklonil Iselle, „mohl bych si s tebou na okamžik promluvit o samotě? Hned vám ho vrátím, royesso. Nemohu se zde dlouho zdržet.“

Iselle mu zasmušile udělila své královské svolení. Cazaril, který podle Palliho hlasu poznal, že se něco děje, jej odvedl nikoli do svého kancelářského předpokojí, ale dolů po schodech až do své ložnice. Chodba byla naštěstí prázdná. Pevně za nimi zavřel těžké dveře, aby zabránil komukoli naslouchat. Šmouhy prastarých duchů žádné důvěrnosti naštěstí nikomu nevyzradí.

Cazaril se ihned posadil do židle, aby zamaskoval bolest. Palli usedl na kraj postele, plášť složil vedle sebe a volně sepjál ruce mezi kolena.

„Dceřin kurýr do Palliaru to musel stihnout navzdory zimním blátům ve skvělém čase,“ poznamenal Cazaril, počítaje v duchu dny.

Palliho tmavé obočí se zvedlo. „Ty už o tom víš? Já myslel, že jde o, ehm, zcela soukromé svolání konklávy. Ačkoli brzy to vejde ve veřejnou známost, jakmile se do Cargedossu začnou sjíždět další páni zasvěcenci.“

Cazaril pokrčil rameny. „Mám svoje zdroje.“

„O tom nepochybuji. Stejně jako mám já svoje.“ Palli mu pohrozil prstem. „V současné době jsi jediný vyzvědač na Zangre, kterému se odvažují důvěřovat. Co se to - pod očima bohů - momentálně děje tady na Zangre? Ohledně náhlého odchodu našeho nebohého svatého generála kolují ty nejodpudivější a nejpřekroucenější povídačky. A přestože je ten obrázek potěšující, jaksi si nemyslím, že by ho opravdu odnesla smečka démonů se žhnoucími křídly, kteří přišli v odpověď na modlitby royessy Iselle.“

„Ehm... ne tak docela. Jenom se zadusil uprostřed pitky noc před svatbou.“

„Doufám, že se zadusil tím svým jedovatým, prohaným jazykem.“

„Skoro to tak bylo.“

Palli si odfrkl. „Páni zasvěcenci, kteří Donda nenáviděli, což nejsou pouze ti, které se mu nepodařilo koupit si přímo, ale také ti, kteří se od té doby začali za svoje zaprodanectví stydět, vidí v jeho odchodu symbolické boží mlýny. Jakmile se celé naše kvórum dostaví do Cargedossu, máme v úmyslu odmítnout za kancléře nějakého markýze a představit Orikovi našeho vlastního kandidáta na místo svatého generála. Nebo snad dokonce tři schopné muže, ze kterých si roya bude moci vybrat.“

„To by možná bylo lepší. Je to delikátní balancování mezi...“ Cazaril se zarazil před slovy, která chtěl říct. Věrností a zradou. „Kromě toho, dy Jironal má svoje vlastní přívržence, v církvi i na Zangre. Určitě nestojíš o to, aby se tato rivalita nějak ošklivě vyostřila.“

„Dokonce ani dy Jironal se neodvážá zakročit tak, že by poslal Synovy vojáky proti Dceřiným,“ prohlásil Palli s jistotou.

„Hmm,“ zabručel Cazaril.

„Někteří z pánů zasvěcenců - teď zrovna nechci nikoho jmenovat - chtějí jít ještě dál. Chtěli by se shromáždit a předložit Orikovi dostatečné množství důkazů o dy Jironalově úplatkářství, vyhrožování, zpronevěrách a trestných činech, které by royu přiměly propustit dy Jironala jako kancléře. Chtějí royu přinutit zaujmout v této záležitosti pevné a nekompromisní stanovisko.“

„Přinutit Orika zaujmout pevné stanovisko by bylo jako snažit se postavit věž ze želatiny. Nedoporučuji to. Ani nebude souhlasit s tím, aby se nechal oddělit od dy Jironala. Roya na něj spoléhá v... mnohem víc, než tady teď mohu vysvětlovat. Vaše důkazy by musely být naprosto zdrcující,“ řekl varovným tónem Cazaril.

„Ano, což mne vlastně přivádí za tebou.“ Palli se dychtivě naklonil dopředu. „Byl bys ochoten opakovat, pod přísahou před Dceřinou konklávou, příběh, který jsi mi vyprávěl ve Valendě, o tom, jak tě dy Jironalové prodali na galeje?“

Cazaril zaváhal. „Já mohu nabídnout jako důkaz pouze svoje slovo, Palli. A ujišťuji tě, že takový důkaz je příliš nezávazný, než aby mohl svrhnout dy Jironala.“

„Ne sám o sobě, to ne. Ale mohla by to být právě ta mince, která převáží miskou vah, stéblo, které podpálí oheň.“

Stéblo, které bude vyčnívat nad všechna ostatní? Chtěl být znám jako ústřední bod tohoto spiknutí? Cazaril vystrašeně zkřivil rty.

„A jsi muž, který tu má svou pověst,“ přesvědčoval ho dál Palli.

Cazaril sebou trhl. „Zajisté ne příliš dobrou...“

„Cože? Každý tu přece zná royessina bystrého tajemníka, muže, který si ví rady v každé situaci a je nepostradatelnou pravou rukou pro royessu, ochránce Gotorgetu, naprosto lhostejného k bohatství.“

„Ne, to nejsem,“ ujistil jej Cazaril upřímně. „Jenom se špatně oblékám. Bohatství mám docela rád.“

„Těšíš se royessině bezvýhradné důvěře. A nepředstírej mi tu žádnou dvořanskou lačnost, na vlastní oči jsem viděl, jak jsi odmítl tučné roknarské úplatky, abys zradil Gotorget, přičemž ten poslední byl v době, kdy jsi byl vyhladovělý málem k smrti, a mohu si s sebou na to přivést svědky, aby mne podpořili.“

„Nu, já jsem samozřejmě neměl...“

„Tvému hlasu budou na sněmu naslouchat, Cazi!“

Cazaril si povzdychl. „Budu o tom přemýšlet. Teď mám naléhavější povinnosti. Řekněme, že promluví, až přijde čas, pokud si myslíš, že mého svědectví bude skutečně zapotřebí. Vnitřní chrámová politika mi nic neříká.“ Křeč v jeho břiše jej přiměla zalitovat svého výběru slov. Obávám se, že právě teď jsem zapleten do vnitřní politiky bohyně víc, než jsem kdy chtěl.

Palliho spokojené pokývnutí stvrdilo jeho slova jako odhodlanější souhlas, než si Cazaril přál. Jeho přítel vstal, poděkoval mu a odešel.

KAPITOLA 16

O dvě odpoledne později seděl Cazaril u svého pracovního stolu a přičezával si brky, když do jeho předpokojů vstoupilo zangreské páže a ohlásilo: „Přišel zasvěcenec Rojeras, poslušen příkazu royessy Iselle, můj pane.“

Rojeras byl muž zhruba čtyřicetiletý, s pískově rudými vlasy, které mu už trochu ustupovaly z čela, pihovatý a s živými modrými očima. Povolání toho muže šlo snadno uhádnout podle zelené róby laického zasvěcence cargedosské chrámové nemocnice Matčina milosrdenství, jejíž záhyby se mu při chůzi vlnily, a jeho hodnost mistra pak podle mistrovského prýmku našitého přes rameno. Cazaril okamžitě poznal, že jeho obětí nemá být žádná z jeho dam, jinak by z Matčina řádu poslali osobu ženského pohlaví. Překvapeně ztuhl, ale zdvořile přikývl. Vstal a otočil se, s úmyslem jít ho ohlásit do vnitřních komnat; paní Betriz a royessa však už stály ve dveřích a usmívaly se na příchozího - evidentně ho znaly.

Betriz zdvořile odpověděla na hlubokou úklonu a řekla: „To je ten muž, o kterém jsem vám říkala, royesso. V nemocnici mi potvrdili, že má za sebou speciální studium stravujících chorob, a učedníci se za ním sjíždějí z celého Chalionu, jen aby se u něj mohli vzdělávat!“

Takže Betrizina včerejší výprava do chrámu neměla za cíl jen modlitby a dobročinné příspěvky. Iselle se toho měla učit o dvorských intrikách mnohem méně, než si Cazaril myslel. Tohle se jí v každém případě podařilo zařídit, aniž by o tom dokonce jen tušil. Byl přepaden ze zálohy a nic netušící svými vlastními světenkyněmi. Upjatě se usmál. Ten muž kolem sebe nešířil žádnou světelnou auru druhého zraku; co asi bude schopen vyčíst z pouhého Cazarilova těla?

Iselle si lékaře prohlédla a spokojeně přikývla. „Zasvěcence Rojerasi, prohlédni prosím mého učitele a po: dej mi o tom zprávu.“

„Royesso, já žádného doktora nepotřebuju!“ A především nepotřebuju, aby doktor viděl mě.

„V tom případě přijdeme o pouhý zlomek času,“ opáčila Iselle, „který nám bohové tak či tak dávají každý den. Ačkoli to dělám velice nerada, nařizuji ti, abys šel s ním, Cazarile.“ Odhodlání v jejím hlase se nedalo s ničím pomýlit.

Zatracený Palli, nejenom proto, že ji tuhle myšlenku nasadil do hlavy, ale také proto, že ji naučil, jak mu zavřít zadní vrátka. Iselle se učila až příliš rychle. Přesto... lékař buď diagnostikuje zázrak, nebo ne. Pokud ano, Cazaril zavolá Umegata a nechá světce, s jeho nepochybně vysokými konexemi v chrámu, ať si s tím poradí. A pokud ne, jaká se může stát škoda?

Cazaril poslušně, i když poněkud uraženě přikývl na souhlas a odvedl svého nevídaného návštěvníka dolů po schodech do své komnaty. Betriz šla za nimi, aby viděla, zda budou příkazy její královské paní splněny. Obdařila ho krátkým omluvným úsměvem, ale když před ní Cazaril zavíral dveře, měla oči plné úzkosti.

Jakmile se lékař ocitl s Cazarilem o samotě, přinutil jej posadit se k oknu, zatímco mu měřil tep a díval se mu do očí, uší a krku. Dále ho přiměl vymociť se, načež k moči přičichl a pozoroval ji ve skleněné trubici zvednuté ke světlu. Vypytával se na trávení a Cazaril se mu neochotně přiznal ke krvi ve stolici. Pak Cazarila požádal, aby se svlékl, položil se, a přetrpěl, když lékař poslouchal jeho tep a dýchání uchem přitisknutým k jeho hrudi, načež mu prohmatal celé tělo a píchál do něj hbitými studenými prsty. Cazaril mu musel vysvětlit, jak přišel k jizvám z bičování. Lékařův komentář se omezil na pár hrůzostrašných návrhů, jak by mohl zbavit Cazarila bolestí v zádech, kdyby si to Cazaril přál a sebral k tomu odvahu. Cazaril si pomyslel, že to si raději počká, až spadne z dalšího koně. Řekl to doktorovi, který se dal do smíchu.

Rojerasův úsměv se ovšem vytratil, když se vrátil k důkladnějšímu a hlubšímu promačkávání Cazarilova břicha a nakláněl se na jednu stranu a pak na druhou. „Tady to bolí?“

Cazaril, odhodlaný přejít to bez povšimnutí, pevným hlasem řekl: „Ne.“

„A co když udělám tohle?“

Cazaril vyjekl.

„Á. Takže nějakou bolest přece jen cítíš, pane.“ Další dloubání. Další škrábání. Rojeras se na okamžik zastavil s prsty položenými na Cazarilově břiše a nepřítomně se zahleděl do prázdna. Pak se zdálo, jako by se se zachvěním probral do přítomnosti. V tu chvíli připomínal Cazarilovi Umegata.

Rojeras se stále usmíval, když se Cazaril opět oblékal, ale jeho pohled byl podivně zamyšlený.

„Mluv, zasvěcence,“ pobídl ho Cazaril. „Jsem rozumný člověk a nesesypu se z toho.“

„Opravdu? Tak dobrá.“ Rojeras se nadechl a bez dalších okolků spustil: „Můj pane, máš v těle zcela zřetelně

hmatatelný nádor.“

„Takže... takhle je to,“ vydechl Cazaril a opatrně se posadil zpátky do židle.

Rojeras rychle vzhledl. „Tebe to nepřekvapuje, pane?“

Zdaleka ne tak hodně, jako mne překvapila moje poslední diagnóza. Cazaril si toužebně pomyslel, jakou úlevou by mu bylo, kdyby se dozvěděl, že jeho opakující se křeče jsou zcela přirozené, byť smrtelné povahy. Jenže běda, byl si docela jistý, že nádory většiny lidí na ně nejeví obecnosti uprostřed noci. „Měl jsem svoje důvody předpokládat, že ne všechno je v pořádku. Ale co to pro mne vlastně znamená? Jaké mám podle tebe vyhlídky?“ Snažil se udržet svůj hlas tak neutrální, jak jen to šlo.

„Nu...“ Rojeras se posadil na kraj Cazarilovy prázdné postele a spletl prsty dohromady. „Existuje velké množství druhů těchto nádorů. Některé jsou neohraničené, jiné zauzlované nebo opouzdřené, některé zabíjejí rychle, jiné tam sedí celé roky a zřídka kdy působí jakékoli potíže. Zdá se, že ten tvůj je opouzdřený, což nám poskytuje určitou naději. Docela často se vyskytuje jeden druh, něco na způsob cysty vyplněné tekutinou, jenž měla například žena, kterou jsem léčil, a ten jí vydržel v břiše přes dvanáct let.“

„Och,“ řekl Cazaril a snažil se tvářit, že ho to velice povzbudilo.

„Krátko před smrtí vážil jedno sto liber,“ pokračoval lékař. Cazaril sebou škubl, ale Rojeras bezstarostně dodal: „A je tu další, ten nejzajímavější, jaký jsem za léta svých studií viděl pouze dvakrát - kulatá masa, o které se po otevření ukázalo, že obsahuje kusy tkáně s vlasy, zuby a kostmi. Ten první se nacházel v břiše jedné ženy, což téměř dávalo smysl, ovšem ten druhý měl jeden muž v noze. Mám teorii, že byly zplozeny uniknuvším démonem, který se snažil narůst do lidské podoby. Pokud by se to démonovi podařilo, předpokládám, že by si mohl prokousat cestu ven a vstoupil by do světa v tělesné podobě, což by zajisté byla ohavnost. Dlouho jsem toužil nalézt nějaký další v pacientovi, který by stále ještě žil, abych jej mohl studovat a přesvědčit se, zda je moje teorie správná.“ Zamyšleně se podíval na Cazarila.

Ten se jen s největším úsilím přemohl, aby nevyskočil a nezačal křičet. Pln hrůzy sklopil zrak na svoje vzedmuté břicho, ale nevydržel to a musel se odvrátit. Dosud si o svém postižení myslel, že je pouze duševní povahy, nikoli fyzické. Nenapadlo ho, že by to mohlo být obojí najednou. Šlo o vniknutí nadpřirozena do pevného tělesa, což by komukoli mohlo připadat neuvěřitelné, ale v jeho případě to bylo až příliš věrohodné. Vyrazil ze sebe: „Tyhle taky narůstají až do váhy sta liber?“

„Ty dva, které jsem vyřízl já, byly mnohem menší,“ ujistil jej Rojeras.

Cazaril na něj pohlédl s náhlou nadějí v očích. „To znamená, že je dokážeš z těla vyndat?“

„Och, pouze z mrtvých lidí,“ odpověděl Rojeras omluvně.

„Ale, ale... šlo by to udělat?“ Kdyby byl člověk natolik statečný, aby si dokázal lehnout a chladnokrevně se podrobil jako břitva ostré čepeli... kdyby se ten hnus dal z člověka vyrvat brutálně rychle, amputací... Bylo možné fyzicky odstranit zázrak, pokud byl ten zázrak ve skutečnosti z masa a krve?

Rojeras zavrtěl hlavou. „Na paži nebo v noze možná. Ale tohle... Byl jsi voják, pane, určitě jsi viděl, co se děje, když se zraní rána v břiše. Dokonce i kdyby se ti podařilo přežít ten šok a bolest při řezání, během pár dní bys zemřel na horkost.“ Zvážněl. „Pokoušel jsem se o to třikrát, a to jen proto, že moji pacienti vyhrožovali, že se sami zabijí, když to nezkusím. Všichni zemřeli. Už tímto způsobem nehodlám zabíjet další lidi. Netrap se a nemuč sám sebe přemýšlením o tak zoufalých a nemožných řešeních. Uživej si to, co ti ze života zbývá, a modli se.“

Právě modlení mě do tohoto dostalo - nebo tohle do mě... „Neříkej to royesse!“

„Můj pane,“ namítl lékař vážným hlasem, „já musím.“

„Ale ona mě nesmí - ne teď - nesmí mě propustit ze svých služeb a poslat do postele! Nemohu opustit místo po jejím boku!“ Cazaril zvedl hlas v panice.

Lékařovo obočí vylétlo vzhůru. „Tvoje věrnost je obdivuhodná, pane Cazarile. Uklidni se! Není nutné, aby ses uchýloval na lože, dokud sám nepocítíš potřebu. Naopak, takové lehké povinnosti, jaké se ti mohou naskytnout v jejích službách, zaměstnají tvou mysl a pomohou ukonejšit tvou duši.“

Cazaril se zhluboka nadechl a rozhodl se nezbavovat Rojerasa jeho mylných příjemných představ o tom, co obnáší služba rodu Chalionu. „V každém případě budu rád, když před royessou prohlásíš, že nemám být vypovězen ze svého místa.“

„Udělám to, pane, ale ty to ode mne nebudeš brát jako svolení k tomu, abys mohl přepínat své síly,“ odvětil Rojeras přísně. „Očividně potřebuješ mnohem víc odpočinku, než sis dopřával dosud.“

Cazaril rychle přikývl na souhlas a snažil se při tom vypadat svolně i odhodlaně zároveň.

„Je tu ještě jedna důležitá věc,“ dodal Rojeras, který se na posteli vrtěl, jako by se chystal k odchodu, ale ještě nevstával. „Ptám se jen proto, že jsi, jak jsi sám řekl, rozumný člověk, a myslím, že bys to mohl pochopit.“

„Ano?“ pobídl ho Cazaril opatrně.

„Mohl bych před tvou smrtí - a musíme se modlit, aby k ní došlo za co nejdelší dobu - dostat tvé písemné prohlášení, že si budu moci vyříznout ten nádor pro svou sbírku?“

„Ty sbíráš takové hrůzy?“ zděsil se Cazaril. „Většina lidí se spokojí se sbíráním obrazů, starých mečů nebo řezbářských prací ze slonoviny.“ Urážlivost zápasila se zvědavostí a prohrála. „Ehm... jak je uchováváš?“

„V nádobách s vinným lihem.“ Rojeras se usmál a jeho bledou pleť zabarvil slabý ruměncem rozpaků. „Vím, že to zní hrozně, ale uchováвам si naději... jen kdybych se toho dozvěděl dost, že jednoho dne pochopím... že budu schopen přijít na způsob, jak těm věcem zabránit, aby zabíjely živé lidi.“

„Jistě jsou to temné dary od bohů, a my se jim nedokážeme v pobožnosti bránit?“

„Takové gangrény se umíme ubránit amputací, i když jen někdy. Umíme se ubránit infekci čelisti tím, že vytáhneme zkažený zub. Horkost léčíme střídáním tepla a chladu a starostlivou péčí. Ke každému způsobu léčby musí jednou dojít

poprvé. „Rojeras zmlkl.

Po chvíli ticha řekl: „Chápu to tak, že v tobě royessa Iselle našla velké zalíbení a chová tě v úctě.“

Cazaril, který se náhle ocitl v koncích, protože nevěděl, jak na to odpovědět, řekl: „Vstoupil jsem do jejích služeb minulého jara, ve Valendě. Předtím jsem sloužil v domácnosti její babičky.“

„Nepodléhá hysterii, že ne? Urozené ženy někdy mívají...“ Rojeras raději jen mírně pokrčil rameny, než by řekl něco neomaleného.

„Ne,“ musel Cazaril připustit. „Nikdo z její domácnosti ničím takovým netrpí. Spíš naopak.“ Po chvíli ticha dodal: „Ale rozhodně o tom nemusíš dámat říkat a tím je znepokojovat hned teď... tak brzy.“

„Samozřejmě, že to udělám,“ řekl lékař, třebaže laskavým tónem, a vstal. „Jak by mohla royessa volit dobré kroky, aniž by byla o všem informována?“

Až příliš přesvědčivé stanovisko. Cazaril zahanbeně přikývl a následoval zasvěcence po schodech zpátky nahoru.

Betriz se vyklonila při zvuku jejich přibližujících se kroků do chodby. „Bude v pořádku?“ zeptala se neprodleně Rojeras.

Rojeras zvedl ruku. „Chvíli strpení, moje paní.“

Prošli do royessina přijímacího pokoje, kde čekala Iselle, sedící strnule jako pravítko na vyřezávané židli, ruce způsobně složené v klíně. Na Rojerasovu poklonu odpověděla pokývnutím hlavy. Cazaril se na to nechtěl dívat, ale chtěl vědět, co bude řečeno, a tak klesl do židle, kterou pro něj Betriz ustaraně přitáhla, a na kterou Iselle ukázala. Rojeras zůstal v přítomnosti royessy stát.

„Moje paní,“ řekl Rojeras Iselle a znovu se uklonil, jakoby v omluvě za svou neomalenost, „zjistil jsem, že váš tajemník má v břiše nádor.“

Iselle na něj hleděla plna nevíry. Betrizin obličej postrádal jakýkoli výraz. Iselle polkla, pak řekla: „Ale určitě v žádném případě... neumírá?“ Se strachem v očích pohlédla na Cazarila.

Rojeras, který tvář v tvář této situaci ztrácel své přesvědčení, jak musí být lékař vůči pacientovi a jeho příbuzným otevřený, se uchýlil ke zdvořilému vymlouvání. „Smrt přichází ke všem lidem, a to různě. Je mimo moje schopnosti, abych určil, jak dlouho může pán Cazaril ještě žít.“ Když se podíval stranou, zachytil Cazarilův tvrdý, prosebný pohled, a věren svému slibu dodal: „Samozřejmě zde není důvod, proč by nemohl pokračovat ve svých tajemnických povinnostech tak dlouho, dokud se na to bude cítit. Neměla byste mu však dovolit, aby se přepínal. Pokud dovolíte, rád bych sem přicházel každý týden, abych ho znovu prohlédl.“

„Samozřejmě,“ odpověděla Iselle slabým hlasem.

Po dalších doporučeních ohledně Cazarilovy stravy a povinností se Rojeras zdvořile rozloučil.

Betriz, sametově hnědé oči plné slz, vydechla: „Nemyslela jsem, že to bude zas až tak zlé - ty jsi to tušil, Cazarile, když jsi -já nechci, abys umřel!“

„Nu, já taky nechci umřít, takže jsme dva,“ odpověděl Cazaril žalostně.

„Tři,“ řekla Iselle. „Cazarile, co pro tebe můžeme udělat?“

Cazaril, připravený odpovědět nic, se této příležitosti chopil a odhodlaně prohlásil: „Především tohle -laskavě o tom nehovořte s každým hradním pomlouvačem, kterého potkáte. Upřímně si přeju, aby to zůstalo soukromou informací tak dlouho, jak jen to půjde.“ Kromě jiného by zpráva o tom, že Cazaril umírá, mohla dy Jironalovi vnuknout nové myšlenky ohledně bratrovy smrti. Kancleř se již brzy vrátí do Cargedossu, nepochybně zklamaný ze svého neúspěchu, a začne znovu přemýšlet o problému chybějící mrtvoly vraha svého bratra.

Iselle jeho prosbu přijala s pokývnutím hlavy a Cazaril dostal svolení vrátit se do svého předpokoje, kde se mu ovšem vůbec nedařilo soustředit na účetní knihy. Jakmile se potřetí stalo, že Betriz vešla po špičkách dovnitř, aby se zeptala, zda něco nepotřebuje, poprvé na royessin popud a dvakrát ze své vlastní vůle, Cazaril zahájil protiútok a prohlásil, že je čas na dlouho zanedbávané lekce z gramatiky. Pokud jej nehodlají nechat na pokoji, může docela dobře využít jejich společnosti. Jeho dvě žáčky byly toho odpoledne velmi poslušné a ukázněné a chovaly se jako pravé dámy. Ačkoli byl tento trpělivý studijní přístup něčím, po čem u nich dlouho marně toužil, zjistil, že si přece jen raději přeje, aby to takhle netrvalo moc dlouho.

Přesto si vedly velmi dobře, i při únavném procvičování gramatických způsobů dvorské roknařtiny. Dokonce se ani nedurdily, když je tu a tam počastoval výtkou. A na konci hodiny se k němu obě dámy, budiž pozhnána jejich intelligence, již opět chovaly téměř normálně, jak si zjevně přál, ačkoli kolem Betriziných pevně stažených úst se neobjevily žádné dolíčky, které by mu poskytly útěchu.

Iselle vstala, aby se protáhla a rozchodila ztuhlé tělo. Zastavila se u okna a vyhlédla na mrazivou zimní mlhu, která plnila propast pod zdmi Zangre. „Levandulová není moje barva. Připadá mi jako barva modřiny. Tady v Cargedossu je smrt až příliš častým hostem. Kéž bych sem tak nikdy nebyla přijela,“ poznamenala nepřítomně.

Cazaril, poněvadž považoval za nerozumné souhlasit s jejími slovy, jen pokývl hlavou a odešel se obléknout na večeri.

Toho týdne poprášily ulice a střechy Cargedossu první vločky zimního sněhu, ale během odpoledne se pokaždé rozpustily. Palli Cazarila pravidelně informoval o příjezdu svých druhů zasvěcenců, sjíždějících se jeden po druhém do hlavního města, a na oplátku se od svého přítele dozvídal v řečech, které kolovaly po Zangre. Vzájemná pomoc a důvěra, přemítal Cazaril, ale také prolomení stěn institucí, kterým teoreticky pomáhali existovat. Přesto, pokud by kdy přišlo na volbu stran mezi chrámem a Zangre, Chalion by to byl již prohrál.

Dy Jironal s roysem Teidezem v závěsu se vrátil, jakoby přivanut jihovýchodním větrem, který městu rovněž přinesl nevitáný dar deště se sněhem. K Cazarilově úlevě se kancleř vrátil s prázdnými rukama, nevláčel ze své výpravy za spravedlností a odplátou u svých nohou žádnou kořist v železech. Z dy Jironalovy tváře se nedalo vyčíst, zda již byl ze

svého marného lovu na člověka zoufalý, nebo se vrátil z popudu rychle ujíždějících zvěďů, kteří mu pověděli o silách shromažďujících se v Cargedossu, jež on sám nesvolal.

Teidez se odvěkl do svých komnat v hradu. Na první pohled vyhlížel znaveně, mrzutě a nešťastně. Cazarila to nepřekvapovalo. Jezdit jako šílení po třech provinciích a pátrat po každém úmrtí, ke kterému došlo v noc Dondova skonu, by jistě bylo dost strašlivé samo o sobě, i bez toho ohavného počasí.

Během svého oslnění v době, kdy na něm Dondo uplatňoval svoje zkušené podlézavé triky, Teidez hodně zanedbával společnost své starší sestry. Když toho odpoledne přišel na návštěvu do Iselliných komnat a oplatil ji vřelé sourozenecké objetí, zdálo se, že dychtí po rozhovoru s ní mnohem víc než kdy jindy. Cazaril se diskretně vzdálil do svého předpokoj a posadil se tam s otevřenými účetními knihami, nervózně si pohrává se zasychajícím brkem. Poněvadž Oriko nechal své sestře jako svatební dar připsat daň ze šesti měst na podporu její domácnosti a laskavě si jej nevzal zpátky, když pohřeb nahradil svatbu, Cazarilovo účetnictví a korespondence byly nyní o mnoho složitější.

Zamyšleně naslouchal přes otevřené dveře stoupání a klesání mladých hlasů. Teidez do detailů líčil sestřiným dychtivým ušima svoji dobrodružnou výpravu: rozbahněné cesty a plašící se koně, nemocní, nervózní a rozmrzelí muži, nevýrazné jídlo a studené hostinské pokoje. Iselle poukazovala hlasem, který prozrazoval spíš závist než soucit, na to, jak dobrou praxí to bylo pro jeho budoucí vojenská tažení. O důvodu cesty se kterýkoli z nich stěžl zmínil. Teidez byl stále znatelný a dotčený sestřiným odmítnutím jeho zesnulého hrdiny a Iselle byla zjevně neochotná zatěžovat jej líčením bizarnějších příčin svých nesympatií.

Kromě toho, že byl zdrcen příšernou povahou náhlé smrti pána Donda, musel být Teidez jedním z té hrstky, kteří toho muže znali, kdo pro něj upřímně truchlil. A proč ne? Dondo Teideze zahrnoval lichotkami a dary, snažil se dělat pro něj, co mu na očích viděl, a chystal mu příjemná překvapení, z nichž mnohá byla pro chlapce jeho věku naprosto nevhodná; jak měl Teidez pochopit, že neřesti dospělých mužů nejsou totéž co ctnosti?

Dy Jironal starší mu musel ve srovnání s Dondem připadat jako velmi chladný a pasivní společník. Jejich výprava za sebou zjevně zanechala stopu zkázy, s tím jak vyšetřování nabývalo na drsnosti a dy Jironalův pocit marnosti narůstal. Ba co hůř, dy Jironal, který Teideze zoufale potřeboval, byl nedostatečně obratný ve skrývání, jak málo má chlapce osobně rád, a zanechal jej svým manipulátorům - učitelům, strážným a sluhům - kteří se k němu chovali jako k nějaké slečince namísto k pobočníkovi. Ale pokud, jak jeho mrzutá slova naznačovala, začal Teidez nelásku svého hlavního dohlázeatele oplácet, nebylo mu to k ničemu dobré.

Nakonec Nan dy Vrit přikázala mladým lidem, aby se připravili na večeri, a tím Teidezovu návštěvu ukončila. Teidez pomalu odcházel přes Cazarilův předpokoj a mračil se. Ten chlapec byl již téměř stejně vysoký jako jeho nevlastní bratr Oriko a jeho kulatá tvář naznačovala, že by v budoucnu mohl být i stejně široký, třebaže si zatím udržoval svalnatou mladickou zdatnost. Cazaril nahodile otočil list ve své účetní knize, namočil brk a vzhledl k royseovi s nejistým úsměvem. „Jak se vám vede, můj pane?“

Teidez pokrčil rameny, ale pak, v půli cesty přes pokoj, se otočil a přišel ke Cazarilovu stolu. Jeho výraz nebyl nazlobený - nebo pouze nazlobený - ale také unavený a ustaraný. Krátce zaklepal prsty do dřeva a podíval se na něj přes hromadu knih a papírů. Cazaril si založil ruce na hrudi a obdařil jej povzbudivým tázavým pohledem.

Teidez přikře řekl: „Tady v Cargedossu se děje něco špatného, je to tak?“

V Cargedossu bylo špatných tolik věcí, že Cazaril sotva mohl vědět, jak si Teidezova slova vyložit. Opatrně řekl: „Co vás k této myšlence vede?“

Teidez netrpělivě mávl rukou, krátce popotáhl. „Oriko vypadá nemocný a nevládne tak, jak by měl. Příliš mnoho spí, jako nějaký stařec, jenže tak starý ještě není. A každý říká, že ztratil svou,“ Teidez se trochu začervenal, „však víš... prostě nemůže jednat tak, jak by měl muž jednat se ženou. Nikdy tě nenapadlo, že na té jeho nemoci je něco záhadného?“

Cazaril chvíli zaváhal, snažil se získat čas: „Vaše postřehy jsou vsutku bystré, roysei.“

„Smrt pána Donda byla také záhadná. Já si myslím, že to spolu všechno nějak souvisí.“

Ten chlapec uměl přemýšlet, a to bylo dobře. „Měl byste jít se svými úvahami za...“ hlavně ne za dy Jironalem, „svým bratrem Orikem. On je tou nejvhodnější autoritou, kterou byste měl v tomto případě oslovit.“ Cazaril se pokoušel představit si Orika, jak Teidezovi pohotově a upřímně odpovídá a povzdech si. Pokud se Iselle nepodařilo přivést toho muže k rozumu vším svým vášnivým přesvědčováním, jakou naději měl mnohem méně výmluvný Teidez? Oriko se bude odpovědím vyhýbat, jak jen bude moci.

Měl by Cazaril převzít toto zasvěcení do svých vlastních rukou? Nejenže mu nebylo uděleno právo prozrazovat státní tajemství, dokonce neměl právo o nich sám vědět. A... tajemství kletby Zlatého generála se muselo k Teidezovi dostat přímo od royi.

mlčel už příliš dlouho. Teidez se k němu naklonil přes stůl, přimhouřil oči a zasyčel: „Pane Cazarile, co o tom ty osobně víš?“

Vím, že se neodvážíme ponechat vás v nevědomosti o mnoho déle. Ani Iselle. „Roysei, promluví si o tom s vámi později. Dnes večer vám nemohu odpovědět.“

Teidez sevřel rty. Netrpělivě si prohrábl rukou tmavě jantarové kadeře. Cazarilovi se zdálo, že jeho oči jsou plné nejistoty, nedůvěry a... podivné osamělosti. „Chápu,“ řekl strohým hlasem, otočil se na patě a vyšel z pokoje. Z chodby se k Cazarilovi doneslo už jen jeho tiché mumlání: „Musím to tedy udělat sám...“

Pokud měl v úmyslu promluvit si s Orikem, bude to jen dobře. Cazaril ale půjde za Orikem jako první, a pokud nic nesvede, vrátí se k royovi s Umegatem, aby ho podpořil. Strčil svoje brky do džbánu, zavřel knihy, zhluboka se nadechl, aby se obrnil proti bodavé bolesti, která ho mučila s každým prudším pohybem, a vstal.

K rozhovoru s Orikem bylo snazší se odhodlat než jej uskutečnit. Protože jej stále bral jako mluvčího ve věci Isellina

plánu provdat se za ibránského prince Bergona, roya před Cazarilem prchal, kdykoli ho uviděl, a navíc poručil svému komorníkovi, aby mu nabídl celý tucet výmluv pro jeho indispozici. Záležitost byla tím obtížnější, že bylo nutné, aby se tato konverzace odehrála v soukromí jen mezi nimi dvěma a aby je přítom nikdo nevyrušoval. Cazaril krácel po večeri chodbou vedoucí z hodovní síně, hlavu sklopenou, a zvažující, jak nejlépe zahnat do úzkých svoji královskou kořist, když tu jím napůl otočilo prudké strčení do ramene. Vzhledl a omluva za jeho neobratnou roztržitost mu odumřela na rtech. Muž, do kterého narazil, byl rytíř dy Joal, jeden z Dondových nyní nezaměstnaných nájemných rváčů - a co by teď všechny tyhle nešťastné duše neudělaly pro nějaký ten peníz? Že by je podědil Dondův bratr? - provázený jedním ze svých přátel a rytířem dy Maroc, který se našťavaně mračil. Muž, který narazil do něj, opravil Cazaril sám sebe. Světlo svící ze zrcadlových nástěnných svícňů se odráželo v jasných jiskřičkách v ostražitých očích mladého muže.

„Ty nešikovný hulváte!“ zařval dy Joal hlasem, který zněl jen mírně nacvičeně. „Jak ses opovážil vytlačit mě ode dveří?“

„Prosím za prominutí, rytíři dy Joal,“ řekl dy Cazaril. „Byl jsem duchem jinde.“ Vysekl mu poloviční úklonu a začal jej obcházet.

Dy Joal uskočil stranou, zastoupil mu cestu a odhrnul svůj plášť, aby Cazarilovi ukázal jilec svého meče. „Říkám, že jsi do mě strčil úmyslně. A teď mi navíc ještě lžeš?“

Je to léčka. Ach ne. Cazaril se zastavil, ústa se mu stáhla. Znaveně řekl: „Co po mně chceš, dy Joale?“

„Sežeň si svědka!“ Dy Joal se otočil ke svému příteli a dy Marokovi. „Strčil do mě.“

Jeho přítel úslužně odpověděl: „Ano, viděl jsem to,“ ačkoli se tvářil méně jistě.

„Za tohle požaduji satisfakci, pane Cazarile!“ řekl dy Joal.

„Chápu,“ odvětil Cazaril suše. Jenže byla tohle opilecká stupidita, nebo ta nejjednodušší forma vraždy na světě?

Souboj do první kapky krve, odsouhlasená zvyklost a výpust pro rozvášněné city mezi mladými horkokrevnými dvořany, následovaná omluvami: Ten meč mi uklouzl, na mou čest! On mi na něj naběhl! a potvrzená jakýmkoli počtem zaplacených svědků, které si mohl dotýčný dovolit.

„Řekl bych, že budu požadovat tři kapky krve, aby tuto urážku odčinily.“ Byla to obvyklá výzva.

„Já bych řekl, že bys měl raději ponořit hlavu do vědra s vodou, dokud nevystřízlivíš, hochu. Já souboje nevedu. Co ty na to?“ Cazaril krátce zvedl ruce dlaněmi ven, pak rozevřel svůj plášť, aby ukázal, že k večeri meč nenosí. „Nech mě projít.“

„Urraku, půjč tomu zbabělci svůj meč! Máme tady dva svědky. Vyřídíme to venku, hned teď.“ Dy Joal pokývl hlavou ke dveřím na konci chodby, které vedly na hlavní nádvoří.

Jeho přítel odepjal svůj meč a s úšklebkem jej hodil Cazarilovi. Cazaril zvedl obočí, ovšem nikoli ruku a nechal zbraň v pochvě s třeskotem dopadnout ke svým nohám. Odkopl ji zpátky k jejímu majiteli. „Já souboje nevedu.“

„Mám tě rovnou nazvat zbabělcem?“ dorážel dy Joal. Rty měl rozevřené a dech se mu zrychlil vzrušením. Cazaril uviděl koutkem oka pár dalších mužů přilákaných zesílenými hlasy, jak zvědavě postupují chodbou směrem k hloučku mužů, ostře si vyměňujících názory.

„Říkej si mi, jak chceš, v závislosti na tom, jak hodně chceš vypadat jako blázen. Tvoje urážky jsou mi lhostejné,“ povzdychl si Cazaril. Ze všech sil se snažil předstírat malátnou znučenost, i když cítil, jak se mu zrychlil tep. Že by strachy? Ne. Zuřivosti...

„Nosíš jméno šlechtice. Copak nemáš šlechtickou čest?“

Jeden koutek Cazarilových úst se zvedl, a nebylo to tím, že by mu to připadalo humorné. „Pomatení myslí, kterému ty říkáš čest, je nemoc, na kterou mají skvělý lék roknařští otrokáři na galériách.“

„Tolik tedy tvoje čest! Jistě neodmítneš tři kapky krve pro moji!“

„Přesně tak.“ Cazarilovi se podivně zklidnil hlas. „Přesně tak,“ vydechl znovu.

Zvedl levou ruku dlaní ven a pravičkou vytrhl od svého opasku nůž, který naposledy použil ke krájení chleba při večeri. Dy Joal sevřel jilec svého meče a napůl jej tasil.

„Ne v královské síni!“ vykřikl dy Maroc znepokojeně. „Víš přece, že se souboj musí konat venku, dy Joale! U Bratra, on nemá meč, to přece nemůžeš!“

Dy Joal zaváhal: Cazaril, místo aby postupoval směrem k němu, si vyhrnul levý rukáv a zlehka si přejel čepelí svého vlastního nože přes zápěstí. Necítil přitom žádnou bolest. Z ruky se vyřinula krev, rudý karmín lesknoucí se ve světle svící, ale nestříkala tak, aby jej to ohrozilo na životě. Jeho vidění zahalil prazvláštní druh mlhy, vytěsnil všechny kromě něho samého a nyní se nejistě usmívajícího mladého blázna, který se jej tak snažil vyprovokovat k souboji. Já ti dám souboj. Zastrčil nůž zpátky do pochvy na opasku. Dy Joal, zatím ještě málo ostražitý, nechal svůj meč zajet zpátky do pochvy a sundal z něj ruku. Usmívající se Cazaril zvedl ruce, jednu krvácející, druhou prázdnou. Pak se vrhl dopředu.

Chytil šokovaného dy Joala a prudce jej přitiskl zády ke stěně, kde přistál se zaduněním, které se rozlehlo po celé chodbě, jednu ruku polapenou za zády. Pak ho Cazaril sevřel pravou rukou pod bradou, zvedl jej do vzduchu a přišpendlil za krk ke zdi. Pravé koleno mu zabořil do slabin. Tlačil jej ke stěně, aby mu znemožnil vytáhnout zpoza zad uvězněnou ruku. Dy Joal po něm hrábl tou druhou, ale tu mu Cazaril také přitiskl ke zdi. Dy Joalovo zápěstí se kroutilo v kluzké krvi Cazarilovy sevřené dlaně, ale nemohlo se osvobodit. Stále brunátnější mladý muž nevykřikl, třebaže jeho oči se začaly obracet v sloup a ze rtů mu vyšlo chroptivé zabublání. Patami zoufale bušil do zdi. Dondovi rváči věděli, že Cazarilovy pokřivené ruce držívaly pero, ovšem zapomněli na to, že v nich dlouho třímalo veslo. Dy Joal byl v koncích.

Cazaril mu zavrčel do ucha, tichým hlasem, ale dobře slyšitelným pro všechny: „Já souboje nevedu, chlapče. Zabíjím tak, jako zabíjí voják, což znamená tak, jako zabíjí řezník. Rychle, důkladně a s tím nejmenším rizikem pro sebe sama. Když se rozhodnu, že zemřeš, tak zemřeš, kde si vyberu, kdy si vyberu, jakým způsobem si vyberu a nikdy neuvidíš, jak ten úder přichází.“ Pustil dy Joalovu nyní zesláblou ruku, zvedl zápěstí a přitiskl rozříznuté místo k napůl otevřeným chvějícím se ústům své vystrašené oběti. „Chceš tři kapky krve pro svoji čest? Tak si je teď vypij.“ Kolem dy

Joalových cvakajících zubů stříkala krev a sliny, ale teď už se Cazarila neodvážil dokonce ani kousnout. „Pij, proklatě!“ Cazaril mu přitiskl ruku na ústa silněji, rozmazal mu krev po celém obličejí, fascinován rudými stříkanci na zsinale pokožce, dotekem drsného strniště vousu na svém zápěstí, jasnou září svící odrážející se v slzách, které dy Joalovi vyhrkly z vytřeštěných očí. Pohlédl do nich, díval se, jak se kalí.

„Cazarile, u všech bohů, nech ho nadechnout.“ Dy Marokův ustrašený výkřik pronikl skrze Cazarilovu krvavou clonu.

Uvolnil své sevření a dovolil dy Joalovi, aby se roztřeseně nadechl. S kolenem stále v jeho slabínách stáhl dozadu zakrvácenou levou ruku, sevřel ji v pěst a zasadil dy Joalovi do břicha velice pečlivě mířený tvrdý úder, který z něj opět vyrazil dech. Dy Joalova kolena přitom sebou škubla nahoru. Teprve pak ustoupil Cazaril dozadu a pustil jej.

Dy Joal dopadl na podlahu a ohnul se vpůli, lapal po dechu a dusil se, plakal, dokonce se ani nesnažil vstát. Po chvíli začal zvracet.

Cazaril překročil vyzvracenou hromádku jídla, vína a žluči směrem k Urrakovi, který před ním pozpátku utíkal, dokud jej nezastavila vzdálená zeď. Cazaril se naklonil těsně k jeho obličejí a tiše zopakoval: „Já souboje nevedu. Ale pokud chceš zemřít jako krvavá šmouha, zkříž mi znovu cestu.“

Otočil se na patě. Na okraji jeho zorného pole se rozmazaně vznášela naprosto bezkrevná dy Marokova tvář, která syčela: „Cazarile, copak jsi zešlel?“

„Můžeš si to vyzkoušet.“ Cazaril se na něj divoce zasmál. Dy Maroc před ním couvl. Cazaril odrazoval pryč chodbou kolem rozmazaniny mužů, mávaje kolem sebe rukama, až mu z nich odstříkovaly krvavé krůpěje, a vyšel do mrazivého šoku noci. Zavírající se dveře utály stoupající hlasy za ním.

Málem přes zledovatělé dlažební kameny nádvoří směrem k hlavnímu bloku a útočišti utíkal a jeho kroky i jeho dech byly stále rychlejší a méně rovnoměrné, s tím, jak se něco - přítel, opožděná hrůza? - vkrádaly nazpět do jeho mysli. Cestou po schodech mu zasáhla žaludek prudká křeč. Prsty, kterými šmátral po klíči od své komnaty, se mu třásl tak hrozně, že je dvakrát upustil, a musel použít obě ruce a opřít se o dveře, než se mu konečně podařilo zastrčit jej do zámku. Zavřel za sebou a se sípáním a sténáním padl přes postel. Duchové, kteří jej věčně provázeli jako věrní psi, se během konfrontace s dy Joalem rozprchli do všech stran a on si tehdy jejich dezerce ani nevšiml. Překulil se na bok a svinul se do klubička kolem svého bolavého břicha. Rána na zápěstí začala teprve teď bolestně pulzovat, stejně jako jeho hlava.

Už několikrát předtím viděl, jak člověk dokáže uprostřed bitevní vřavy zešleat. Nikdy předtím si ale nedokázal představit, jak to musí být cítit zevnitř. Nikdo nikdy nemluvil o tom krátkodobém pocitu povznesení, opojném stejně jako víno či sex. Neobvyklé, ale přirozené, výsledek odvahy, uvědomění smrtelnosti a strachu, smáčknutých k sobě na příliš malém prostoru, do příliš krátkého časového úseku. Ne přirozené. Ne... to se tak projevovala ta věc v jeho břiše, vysmívala se mu a popíchovala ho, snažila se dovést ho ke smrti a svému vlastnímu vysvobození...

Ach.

Víš, co jsi udělal Dondovi. Teď jsi viděl, co může dělat Dondo tobě.

KAPITOLA 17

V pozdních hodinách následujícího rána se čistě náhodou stalo, že Cazaril spatřil Orika loudajícího se z hradní brány směrem ke zvěřinci pouze s pážetem v patách. Zastrčil do vnitřní kapsy svého pláště dopisy, které nesl na kancléřství, otočil se ode dveří Iasovy věže a následoval ho. Royův komorník předtím odmítl rušit svého pána z krátkého zdržímnutí po snídani. Bylo zjevné, že Oriko se konečně probral a nyní hledá útěchu a povzbuzení mezi svými zvířaty. Cazaril si říkal, zda se roya probudil se stejnou bolestí hlavy, jakou dnes trpěl on.

Jak tak kráčel přes dlažební kameny, v duchu si uspořádal svoje argumenty. Pokud se roya obává cokoli podniknout, Cazaril poukáže na to, že nečinnost je pod zlověstným vlivem kletby pravděpodobně stejně zhoubná. Jestliže bude roya trvat na tom, že děti jsou ještě příliš mladé, zdůrazní před ním, že v první řadě neměly být ještě zvány do Cargedossu. Ale když už jsou tady, tak pokud je Oriko není schopen sám ochránit, má povinnost jak vůči Chalionu, tak vůči dětem, říct jim o nebezpečí, které jim hrozí. Cazaril si zavolá Umegata, aby mu potvrdil, že roya nemůže, a ve skutečnosti neudrží kletbu jen na sobě samém. Neposílejí je do bitvy s šátkem přes oči - bude prosit a doufat, že Palliho slova zasáhnou Orika do srdce stejně silně, jako zasáhla jeho. A jestliže se to nepodaří...

Pokud by tu záležitost převzal do vlastních rukou, měl by to říct nejdříve Teidezovi jako následníkovi trůnu Chalionu a žádat jej o pomoc při ochraňování jeho sestry? Nebo nejdříve Iselle a snažit se získat její podporu při jednání s mnohem obtížnějším Teidezem? Druhá volba by mu lépe umožnila skrýt svou spoluvinu za royessiny sukně, ale jenom pokud by tajemství jeho činu přežilo její bystrý křížový výslech.

Ze zadumání jej vytrhl klapot kopyt. Vzhlédl právě včas, aby stačil uhnout z cesty družině jezdců vyjíždějících ze stájí. Royse Teidez, sedící na svém nádherném černém koni, vedl skupinu baocijských strážných, jejich kapitána a dva muže. Royseův kulatý obličej vypadal v kontrastu s jeho černofialovým smutečním šatem v zinním slunečním svitu vyčerpaně a bledě. Když kapitán stráží zvedl ruku, aby Cazarilovi oplatil jeho zdvořilý pozdrav, na ruce se mu zableskl Dondův zelený kámen.

„Kam jedete, roysei?“ zvolal Cazaril. „Na lov?“ Družina na to byla vyzbrojená, muži měli oštěpy, kuše, meče a hole.

Teidez zastavil svého vzpínajícího se koně a krátce pohlédl dolů na Cazarila. „Ne, jenom se jedeme projet podél řeky. Na Zangre je dnes ráno... příliš dusno.“

Vskutku. A pokud se jim podaří skolit přitom jelena či dva, budou připraveni tuto velkorysost bohů přijmout. Ovšem nejedná se o skutečný lov, teď v období truchlení, to ne. „Chápu,“ řekl Cazaril a potlačil úsměv. „Koním to jen prospěje.“ Teidez znovu zvedl otěže. Cazaril ustoupil stranou a zachmuřeně dodal: „Později si s vámi promluvíme o té

záležitosti, která vám ležela na srdci včera, roysei.“

Teidez ledabyly mávl rukou a zamračeně přikývl -ne zrovna souhlasně, ale přece jen. Cazaril se uklonil na rozloučenou, zatímco muži vyjížděli za klapotu kopyt ze stájového nádvoří.

A zůstal skloněný, protože jej v tu chvíli zasáhla do břicha silou koňských kopyt dosud nejhorší křeč ze všech. Dech se mu zastavil. Z břicha jako centrálního zdroje se mu po celém těle rozlévaly vlny bolesti. Otrásla jím strašlivá vize Rojerasem vykresleného démonického monstra připravujícího se ke krvavému vydrápání z jeho těla na svobodu. Jeden tvor, či dva? Mohli by démon a Dondo splynout dohromady v jednu strašlivou bytost? Byla pravda, že slyšel pouze jeden hlas, nikoli dva, štěkající na něj za noci z hlubin svých útrob. Kolena mu bezmocně poklesla na studené dlažební kameny. Rozechvěle se nadechl. Svět jako by mu vířil kolem hlavy v krátkých, oslepujících záškubech.

Po několika minutách se u jeho ramene vztyčil obrys, za kterým se vleklo mocné aroma koní. U ucha mu zamumlal drsný hlas. „Můj pane? Jste v pořádku?“

Cazaril mžouravě vzhledl a uviděl, jak se nad ním sklání jeden ze štolbů, muž středního věku s vykotlanými zuby.

„Ne... nejsem,“ podařilo se mu vydechnout.

„Neměl byste jít dovnitř, pane?“

„Ano... myslím, že ano...“

Štolba mu vsunul ruku pod loket, pomohl mu vstát a pomalu jej odvedl zpátky bránou k hlavnímu bloku. Dole u schodiště Cazaril hlesl: „Počkej. Ještě ne,“ a lapaje po dechu se posadil se na schody.

Po minutě rozpačitého ticha se štolba zeptal: „Mám pro vás někoho sehnat, můj pane? Musím se vrátit ke svým povinnostem.“

„Je to... jenom křeč. Za chvíli přejde. Už jsem v pořádku. Můžeš jít.“ Bolest přetrvávala, naplňovala jej pocitem rozrušení a cizoty.

Štolba se s pohledem upřeným dolů na Cazarila nejistě zamračil a pak odešel.

Dlouho seděl bez hnutí na schodech, pozvolna se vzpamatovával, znovu začínal normálně dýchat a nakonec se odvážil narovnat záda. Svět kolem něj přestal dunět. Dokonce i pár skvrn duchů, kteří se vyplížili ze stěn a shlukli se mu u nohou, se zklidnilo. Cazaril je pozoroval ve stínech schodiště, zvažoval, jak chladným a osamělým zatracením musí být jejich pomalý rozklad provázený ztrátou všeho, co je činilo jednotlivými muži a ženami. Jaké to musí být, když někdo cítí, jak kolem něj jeho duch pomalu uhnívá, podobně jako hnije maso kolem mrtvých údů? Pociťovali duchové, že ubývají, nebo se toto vnímání sebe sama milosrdně časem vytrácelo? Bastardovo pověstné peklo se všemi jeho údajnými mukami mu ve srovnání s tímto osudem připadalo jako nebe.

„Ach! Cazarile!“ Překvapený hlas jej přinutil vzhlednout. Stál tam Palli s nohou v holince na prvním schodu, provázen dvěma mladými muži, kteří stejně jako on měli pod jezdeckými pláště z šedé vlny modrobílou uniformu Dceřina řádu.

„Právě jsem tě hledal.“ Palliho tmavé obočí se nakrčilo. „Proč sedíš tady na schodech?“

„Jen chvíli odpočívám.“ Cazaril vyčaroval na tváři rychlý maskující úsměv a napřímil se, třebaže musel, zdánlivě nenuceně, nechat jednu ruku na zdi, aby neztratil rovnováhu. „Co pro tebe mohu udělat?“

„Doufal jsem, že budeš mít chvíli času, aby ses se mnou mohl vypravit do chrámu ve městě. A promluvit s několika muži o té malé záležitosti v Gotorgetu.“

„Už?“

„Včera v noci přijel dy Yarrin. Nyní je nás dost na to, abychom mohli jako shromáždění činit závažná rozhodnutí. A poněvadž dy Jironal je již také zpátky ve městě, nejlepší bude, když se do toho pustíme bez dalších odkladů.“

To je pravda. Orika může Cazaril vyhledat až po svém návratu. Pohlédl na dva mladé muže a pak zpátky na Palliho, jako by toužil po vzájemném představení, ale v jeho pohledu se zračila otázka: Jsme s těmito dvěma v bezpečí?

„Ach,“ řekl Palli zvesela. „Dovol mi představit ti moje bratrance Ferdu a Foixe dy Gura. Přijeli se mnou z Palliaru. Ferda je pobočník mého vrchního podkoního a jeho mladší bratr Foix - nu, toho si necháváme na zvedání těžkých předmětů. Ukloněte se kastillarovi, hoši.“

Ten menší, statnější ze dvou mladíků, se ostýchavě usmál a oběma se jim podařily přiměřeně graciézní úklony. Mezi nimi a Pallim byla slabě patrná rodová podoba, což se projevovalo především v silných liniích brady a živých hnědých očích. Ferda byl střední výšky a šlachovitý, očividně dobrý jezdec, s nohama již mírně prohnutýma do O, zatímco jeho bratr byl široký a svalnatý. Působili dojmem docela příjemného páru venkovských šlechticů, byli zdraví, veselí a ne-zjizvení. A hrozně mladí. Palliho slabý důraz na slově bratranci však odpověděl na Cazarilův nevyslovený dotaz.

Oba bratři se zařadili za ně, když Cazaril a Palli vyšli z brány a zamířili dolů do Cargedossu. Třebaže byli mladí, jejich oči byly ostražitě. Neustále se rozhlíželi kolem sebe a dávali pozor, aby se jim jílce mečů nezapletly do pláštěů či tunik. Cazaril byl rád, že Palli nechodí po cargedosských ulicích nestřežen, dokonce i za šedavého zimního poledne. Když procházeli pod omítnutými kamennými zdmi paláce dy Jironalů, ztuhl, ale žádní ozbrojenci se z jeho železem pobitých dveří nevyhrnuli a nikdo je neobtěžoval. Přišli na nádvoří chrámu, aniž by cestou potkali kohokoli dotěrnějšího než trojici služek. Usmívaly se na muže oděné v barvách Dceřina řádu a chichotaly se, jakmile prošly kolem nich, což bratry dy Gura mírně rozrušilo, neboje to alespoň přiměřlo kráčet o něco prkenněji.

Stavba Dceřina domu tvořila zeď podél celé jedné strany pětihranného chrámového nádvoří. Hlavní brána byla zasvěcena ženám a dívkám, které byly těmi nejobvyklejšími zasvěcenkyněmi, akolytami a božskými domu. Muži Dceřina svatého vojenského řádu měli svůj vlastní samostatný vchod, budovu a stáje pro koně kurýrů. Chodby vojenského velitelství byly chladné, a to i navzdory hojnosti zapálených nástěnných svícňů a přemíře nádherných tapiserií a kobereců utkaných a vyšitých zbožnými dámami z celého Chalionu, jimiž byly ověšené jejich stěny. Cazaril automaticky zamířil k hlavní síni, ale Palli jej nasměroval do jiné chodby a pak vzhůru po schodišti.

„Vy se nescházíte v Síni pánů zasvěcenců?“ podivil se Cazaril, ohlížeje se přes rameno.

Palli zavrtěl hlavou. „Příliš studená, příliš velká a příliš prázdná. Jsme tam příliš na očích. Pro naše uzavřené rozpravy a

výpovědi jsme si zvolili komnatu, kde se cítíme bezpečněji a nezebou nás tam chodidla.“

Palli nechal bratry dy Gura v chodbě, aby tam rozjímali nad jasně zbarveným vyšívaným podáním legendy o panně a džbánu na vodu, na kterém byla zobrazená výjimečně smyslná panna ve společnosti bohyně. Provedl Cazarila kolem páru Dceřiných strážných, kteří si zblízka prohlédli jejich tváře a oplátili Pallimu pozdrav, a skrze dvojité dveře ozdobené vzájemně propletenými úponky vinné révy vyřezanými ze dřeva. V komnatě za nimi byl dlouhý stůl, kolem kterého se tísnily dva tucty mužů, hezky v teple a především, jak si Cazaril všiml, v soukromí. Kromě dobrých voskovic bojovalo proti zimní ponuřosti okno vykládané pestrobarevnými skličky znázorňujícími oblíbené jarní květiny Paní.

Palliho druhové, páni zasvěcenci, byli mladí muži i šedovousí, v modrobílém odění zářivě barevném a drahém nebo vybledlém a obnošeném, ale všichni jednotní v ponuré vážnosti tváří. V čele stolu pod oknem seděl provincar Yarrinu, služebně nejstarší z přítomných mužů. Cazaril si říkal, kolik z nich jsou špehové nebo přinejmenším bezstarostní mluvkové. Skupina mu připadala až příliš velká a různorodá na úspěšné spiknutí, a to i navzdory všem vnějším opatřením podniknutým k tomu, aby svou konklávu utajili. Paní, veď je k moudrosti.

Palli se uklonil a řekl: „Pánové, dovolu, abych vám představil kastillara dy Cazaril, který byl mým velitelem při obléhání Gotorgetu, a který před vás přišel vypovídat.“

Palli se posadil do prázdné židle napůl cesty kolem stolu a nechal Cazarila stát u jeho dolního konce. Další pán zasvěcenec jej vyzval, aby složil přísahu pravdy ve jménu bohyně. Cazaril rozhodně neměl sebemenší potíže opakovat s upřímností a zanícením část, kde se pravilo: Ať mne její ruce drží a nepouštějí mne.

Šetření vedl dy Yarrin. Byl bystrý a zjevně od Palliho dobře informovaný, protože z něj dostal celý příběh o tom, co se s Cazarilem stalo po pádu Gotorgetu, během několika minut. Cazaril nepřidával žádné barvitě detaily. Pro některé z přítomných ani nemusel. Podle svírání jejich rtů poznal, kolik pochopili z toho, co zůstalo nevysloveno. Pochopitelně se našli i tací, kteří chtěli vědět, jak v první řadě vůbec dospěl do stavu takového nepřátelství s Dondem, a on byl nucen neochotně se pustit do líčení svého bezmála stěti ve stanu knížete Oluse.

Obvykle bylo považováno za známku špatného vychování očerňovat mrtvé, a sice na základě teorie, že se nemohou bránit. V Dondově případě si Cazaril nebyl tak jistý. Ale učinil své vyprávění tak krátkým a stručným, jak jen to šlo. Navzdory vši jeho stručnosti to ale trvalo poměrně dlouho, a než celý příběh vypověděl, opíral se rukama o stůl a cítil, že má nebezpečně lehkou hlavu.

Následovala krátká debata o problému získání přesvědčivého důkazu, který Cazaril považoval za neřešitelný. Dy Yarrin, jak se zdálo, si to ale nemyslel. Cazarila ovšem nikdy nenapadlo získat svědectví od přeživších Roknarů nebo sesterských kapitul Dceřina řádu v zemích za hranicemi.

„Jenže, moji páni,“ řekl Cazaril nesměle do jedné z mála krátkých odmlk v proudu návrhů a námitek, „i kdyby byla má slova prokázána tucetkrát po sobě, můj případ nemá zas takovou váhu, aby to stačilo k sesazení tak významného muže. Není to nic tak velkého jako zrada pána Luteze.“

„Ta taky nebyla nikdy přesvědčivě prokázána, dokonce ani tehdy,“ zamumlal dy Yarrin suše.

„Co je to velký případ?“ ozval se Palli. „Já si myslím, že bohové neměří velikost tak, jako to dělají lidé. Osobně například shledávám náhodné zničení lidského života odpornějším než úmyslné.“

Cazaril se opřel o stůl ještě více ztěžka, a sice proto, aby se v tom dramatickém okamžiku nezhroutil k zemi jako názorný příklad. Palli trval na tom, aby byl jeho hlas vyslechnut na sněmu. Dobrá tedy, ať je to hlas obezřetný. „Vybrat si vašeho vlastního svatého generála je zajisté ve vaší pravomoci, pánové. Orik možná dokonce na vaši volbu přistoupí, pokud mu to usnadníte. Ovšem vyzvat k odstoupení kancléře Chalionu a svatého generála vašeho bratrského řádu přesahuje rámec vaší pravomoci a já se domnívám, že se vám Orika nikdy nepodaří přesvědčit, aby vás v této věci podpořil. Osobně jsem proti.“

„Je to buď všechno, nebo nic,“ vložil se jeden muž. „Už nikdy nestrpíme dalšího Donda,“ spustil druhý.

Dy Yarrin zvedl ruku, zarazil příval žhavých komentářů. „Děkuji ti, pane Cazarile, jak za tvoji svědeckou výpověď, tak za tvůj názor.“ Jeho výběr slov vyzýval jeho druhy k tomu, aby si uvědomili, co je co. „My nyní musíme pokračovat v naší debatě v uzavřené konklávě.“

Znamenalo to, že může jít. Palli odsunul svou židli od stolu a vstal. Na chodbě vyzvedli bratry dy Gura. Cazarila mírně překvapilo, když se Palli s bratranci nezastavil u brány. „Neměl by ses vrátit zpátky na poradu?“ zeptal se, když vyšli na ulici.

„Dy Yarrin mi o tom poví, až přijdu zpátky. Mám v úmyslu doprovodit tě bezpečně až k bráně Zangre. Nezapomněl jsem na tvoje vyprávění o ubohém rytíři dy Sanda.“

Ve chvíli, kdy přecházeli přes chrámové nádvoří, se Cazaril ohlédl přes rameno na dva mladé důstojníky krácející za nimi. Ach tak. Takže ten ozbrojený doprovod je kvůli němu. Rozhodl se, že si nebude stěžovat a místo toho se Palliho zeptal: „Kdo je tedy tvým hlavním kandidátem na místo svatého generála, kterého bys chtěl předložit Orikovi? Dy Yarrin?“

„Ano, byl by mou volbou,“ odpověděl Palli.

„Zdá se, že má na sněmu velký vliv. A byl by schopen věnovat se té funkci celým svým srdcem?“

„Myslím, že ano. Má v úmyslu předat provincarství Yarrinu svému nejstaršímu synovi a věnovat všechnu svou pozornost řádu, bude-li zvolen.“

„Ach tak. Kéž by tak Martou dy Jironal činil totéž pro Synův řád.“

„Ano. Tolik funkcí. Jak může v kterékoli z nich sloužit s plným nasazením?“

Stoupali do kopce, proplétali se dlážděnými uličkami města, opatrně našlapovali přes středové odtokové roury důkladně propláchnuté nedávnými studenými dešti. Uličky s obchůdky ustupovaly širším náměstím s pěknými domy. Cazaril pomyslel na dy Jironala, když se jim před očima opět objevil jeho palác. Pokud kletba působila tak, že překrucovala a zrazovala lidské ctnosti, jakou že to ctnost znetvořila v Martouovi dy Jironal? Možná lásku k rodině,

kterou proměnila v nedůvěru vůči všem, kdo do jeho rodiny nepatřili? Jeho nadměrné spoléhání na jeho bratra Donda se zajisté měnilo ve slabost a pád. Možná. „Nu... já jen doufám, že převáží umírněné hlavy.“

Palli se usmál. „Život u dvora tě mění v diplomata, Cazi.“

Cazaril mu oplatil bezútěšný úsměv. „Ech, raději ani nechtěj vědět, v co mě dvorský život opravdu mění!“ Prudce uhnul stranou, když ze střechy nejbližšího domu slétla jedna z Fonsových vran a s drsným křikem si to namířila rovnou na jeho hlavu. Pták se málem rozplácl o zem u jeho chodidel, ale hned se zase zvedl, začal hopkat na dláždění, krákat a divoce třepetat křídly. Netrvalo dlouho a přiletěli dva další. Jeden přistál na Cazarilově zvednuté paži a držel se tam, krákal a hvízdal, zasekával mu drápy do rukávu. Vzduchem divoce zavířilo několik černých per. „Prokletí ptáci!“ Myslel si, že o něj už dávno ztratili zájem, a najednou byli zpátky a projevovali vůči němu větší nadšení než dřív.

Palli se smíchem uskočil dozadu, pohlédl vzhůru na střešní tašky a řekl: „U pěti bohů, jen se podívejte! Něco je muselo vyplašit! Ve vzduchu nad Zangre je jich celé hejno. Podívejte, jak tam krouží!“

Ferda dy Gura si zastínil oči a zahleděl se tam, kam Palli ukazoval, na vzdálené víření temných tvarů, které se podobaly černým listům zmítaným ve větrné smršti, klesaly a opětovně stoupaly. Jeho bratr Foix si přitiskl ruce na uši, protože ptáci u jejich chodidel dál hlasitě vřískali, a vykřikl přes ten rámus: „Taky jsou pořádně hluční, jen co je pravda!“

Tihle ptáci nejsou ničím uchvácení, uvědomil si Cazaril; byli hysteričtí. Srdce se mu proměnilo v hrudi v kámen. „Něco se stalo. Pojďte honem!“

Nebyl zrovna v nejlepší formě, aby mohl do kopce k hradu utíkat. Brzy ho začalo píchat v boku a musel si na něj přitisknout dlaň. To už se ale blížili ke zvěřinci na kraji Zangre. Pták, jenž k němu slétl jako první, jej provázel jako kurýr, třepetal křídly nad jeho hlavou. Tehdy už zaslechli pod neutuchajícím krákaním lidské výkřiky a Palliho a jeho bratrance nebylo třeba pobízet, aby s ním udržovali krok.

Před otevřenými dveřmi zvěřince se v kruzích potácel štolba v královské livreji, křičel a nařikal, po tváři mu stékala krev. Vchod do zvěřince hlídali dva z Teidezových černošele oděných baocijských strážných s tasenými meči, zadržovali tři zangreské strážné, kteří znepokojeně postávali před nimi, rovněž s tasenou ocelí, ačkoli se zdálo, že se neodvažují zaútočit. Vrány potřebnou kuráž nepostrádaly. Nemotorně se vrhly na Baocijce, snažily se škrábat je pařáty a sekaly do nich zobáky. Baocijci nadávali a odháněli je. Dvě hromádky pokryté černým peřím již ležely na dláždění, jedna sebou škubala.

Cazaril přiřazoval rovnou ke dveřím zvěřince a vykřikl: „Co se to tady ve jménu Bastarda děje? Jak se opovažujete zabíjet posvátné vrány?“

Jeden z Baocijců na něj namířil hrot svého meče. „Nepřibližujte se, pane Cazarile! Nesmíte projít! Máme přísné příkazy od samotného roysea!“

Cazaril se rty staženými hněvem odmrštil meč strážného paží omotanou pláštěm, vrhl se dopředu a vy-kroutil jej z mužova sevření. „Dej mi to, ty blázne!“ Mrštil jím na kameny ve směru zangreských strážných a Palliho, který se vyplašeně stáhl, když Cazaril zasáhl neozbrojen proti strážnému. Meč s řinčením dopadl na dláždění a otáčel se tam, dokud jej Foix nezastavil chodidlem v těžké botě, kterým na něj dupl a zůstal na něm stát s vyzývavým pohledem.

Cazaril se otočil k druhému Baocijci, jehož čepel náhle poklesla. Strážný ustupoval před jeho kroky a křičel přitom: „Kastillare, my to děláme proto, abychom ochránili život royi Orika!“ „Cože abyste udělali? Oriko je uvnitř? Co se to tady vůbec děje?“

Hluboké zavření velké kočky měnící se ve smrtelné skučení přimělo Cazarila otočit se. Vylekaného Baocijce přenechal zangreským strážným, kteří konečně popošli kupředu, a sám vběhl do šeré středové uličky budovy zvěřince.

Starý štolba bez jazyka tam klečel na dlaždicích, ohnutý vpůli, vydával dávivé plačtivé zvuky. Ruce bez palců měl přitisknuté k tváři a mezi prsty mu stékal tenký pramínek krve. Při zvuku Cazarilových kroků vzhlédl, chvějící se vlhká ústa zkrivená utrpením. Jak Cazaril probíhal kolem medvědíh stání, zahlédl dvě nehybné černé hromady prostřelené šipkami z kuší, mokrou srst potřísněnou krví. Dveře stání, ve kterém bydlely velly, byly otevřené a vzácná zvířata tam ležela na boku na čisté slámě, oči otevřené a nehybné, hrdla podřiznutá.

Na vzdáleném konci zvěřince se royse Teidez právě zvedal z nehybného těla skvrnitě kočky. Při vstávání pod sebe dal svůj krví potřísněný meč a opřel se o něj, ztěžka oddychující, s obličejem plným divoké radosti. Jeho temný stín se kolem něj vlnil jako bouřkové mraky o půlnoci. Zvedl oči ke Cazarilovi a divoce se zašklebil. „Ha!“ vykřikl.

Z voliéry se vyřítíl rovnou Cazarilovi do cesty baocijský kapitán stráží svírající v ruce malého ptáčka s pokroucenými křídly. Na podlaze voliéry ležely roztroušeny hromádky barevného peří, mrtví a umírající ptáci všech velikostí, z nichž někteří sebou stále bezmocně tloukli o zem. „Stůj, kastillare,“ začal. Cazaril ho popadl za tuniku, otočil jej a mrštil jím na podlahu do cesty Pallimu, který pospíchal za ním, nevěřicně mumlaje: „Bastard pláče. Bastard pláče...“ Tohle byla Palliho bojová slova v Gotorgetu, když se jeho meč donekonečna zvedal a klesal na muže řinoucí se z vrcholů žebříků a jemu se nedostávalo dechu ani na to, aby mohl vykřiknout.

„Podrž ho,“ zavrčel Cazaril přes rameno a pevným krokem zamířil k Teidezovi.

Teidez škulbl hlavou dozadu a podíval se Cazarilovi přímo do očí. „Ty mě zastavit nemůžeš! Už jsem to udělal. Dokázal jsem to! Zachránil jsem royu!“

„Co... co... co...“ Cazaril byl tak vyděšený a rozrušený, že jeho rty a mysl byly stěží schopné formulovat souvislá slova. „Bláznivý chlapče! Co je to za ničivé šílenství, tohle, tohle...?“ Rozevřel roztřesené ruce a mávl jimi kolem sebe.

Teidez se k němu naklonil, vycenil zuby. „Prolomil jsem kletbu, tu černou magii, která přivodila Orikoji jeho nemoc. Pocházela z těchto zlých zvířat. Byla tajným darem od Roknarů, určeným k tomu, aby jej pomalu otrávil. A zabili jsme roknarského zvěda - tedy alespoň myslím.“ Teidez se mírně pochybovačně ohlédl přes rameno.

Teprve tehdy si Cazaril všiml nehybného těla na podlaze na vzdáleném konci uličky. Umegat tam ležel zhroutený na boku, stejně nehybný jako ptáci či velly. Opodál ležely propletené mrtvolky písečných lišek. Cazaril jej zpočátku

neviděl, protože jeho jasná bílá záře pohasla. Mrtvý? Cazaril zasténal, vrhl se k němu a padl na kolena. Pokožka na levé straně Umegatovy hlavy byla roztržená, jeho šedivobronzový cop napůl rozpletený a prosáklý sraženou krví. Kůži měl popelavou jako starý hadr. Jeho lebka však stále mírně krvácela, tudíž...

„Dýchá ještě?“ zeptal se Teidez, který popošel dopředu a nahlédl Cazarilovi přes rameno. „Kapitán jej uhodil hruškou meče, protože nám nechtěl ustoupit z cesty...“

„Blázne, blázne, bláznivý chlapče!“

„Ne, já nejsem blázen. To on byl za tím vším.“ Teidez pokývl hlavou směrem k Umegatovi. „Roknarský čaroděj, poslaný sem, aby z Orika vysál všechnu sílu a nakonec ho zabil.“

Cazaril zaskřípal zuby. „Umegat je chrámový božský. Poslaný sem Bastardovým řádem, aby se staral o posvátná zvířata, která byla darovaná bohem k tomu, aby Orika ochraňovala. A pokud jste jej nezabil, je to to jediné štěstí, které jste dnes měl.“ Umegatův dech byl mělký a přerývaný, ruce měl studené jako mrtvola, ale žil.

„Ne...“ Teidez zavrtěl hlavou. „Ne, ty se mylíš, tak to přece nemůže být...“ Tehdy poprvé začal povznesený výraz hrdiny na Teidezově tváři ustupovat pochybnostem.

Cazaril vstal a Teidez ustoupil o krok dozadu. Cazaril se otočil a s úlevou zjistil, že Palli mu stojí za zády a Ferda hned za ním. Oba se vyděšeně rozhlíželi. Přinejmenším Pallimu mohl Cazaril důvěřovat, že ví, jak poskytnout první pomoc raněným v bitvě.

„Palli,“ zachroptěl, „převezmi to tady. Postarej se o zraněné štolby, především pak o tohoto. Možná má rozbitou lebku.“ Ukázal na Umegatovo nehybné tělo. „Ferdo.“

„Můj pane?“

Ferdův odznak a barvy mu získají přístup do kterýchkoli posvátných prostor. „Utíkej do chrámu. Vyhledej arcibožského Mendenala. Nedovol nikomu a ničemu, aby ti zabránili jít rovnou za ním. Řekni mu, co se tady stalo, a popros ho, aby sem poslal chrámové lékaře - řekni mu, že Umegat potřebuje Matčinu porodní bábu, tu zvláštní. On už bude vědět. Pospěš si!“

Palli, který již klečel vedle Umegata, dodal: „Dej mi svůj plášť. A utíkej, chlapče!“

Ferda hodil plášť svému veliteli, otočil se a byl pryč dřív, než se Palli stačil podruhé nadechnout. Palli začal halit tělo bezvědomého Roknara do šedivé látky.

Cazaril se otočil zpátky k Teidezovi, jehož oči těkaly s narůstající nejistotou sem a tam. Royse ustoupil k neživému tělu leoparda, šesti stopám od čenichu ke špičce ocasu ležícím nehybně na dlaždicích. Jeho nádherná skvrnitá srst zakrývala místa, kudy mu vjel meč do těla, ale boky měl zbrocené srážející se krví. Cazarilovi se na okamžik objevilo před očima dy Sandovo probodané tělo.

„Zabil jsem ho svým vlastním mečem, protože to byl královský symbol mého rodu, i když byl očarován,“ vyhrkl Teidez. „A abych si vyzkoušel svou odvalu. Sekl mě drápy do nohy.“ Sklonil se k pravé holeni, kde měl černé kalhoty skutečně roztržené; visely na něm v krvi prosáklých cárech.

Teidez byl následník trůnu a Isellin bratr. Cazaril si nemohl přát, aby mu to zvíře bylo prokouslo hrdlo. V každém případě by si to přát neměl. „U pěti bohů, jak jste jen přišel na tento temný nesmysl?“

„To není nesmysl! Ty jsi věděl, že Oriкова nemoc má nepřírozenou příčinu! Viděl jsem ti to ve tváři - Bastardovi démoni, viděl to každý. Pán Dondo mi svěřil tajemství, než zemřel. Byl zavražděn - zavražděn proto, aby to tajemství nevyzradil, jak si myslím já, jenže už bylo příliš pozdě.“

„Tenhle... plán útoku jste si vymyslel sám?“

Teidez hrdě zvedl hlavu. „Ne, ale když jsem byl jediný, kdo tady zbyl, uskutečnil jsem ho celý sám! Chtěli jsme to provést společně, jakmile se Dondo ožení s Iselle - zničit tu kletbu a osvobodit rod Chalionu od jejího zlého působení. Jenže to zbylo jenom na mne. A tak jsem ze sebe učinil vlajkonoše, jeho paži natahující se ze záhroby, aby zasadila ještě jeden poslední úder za Chalion!“

„Ach! Ach ne!“ Cazaril byl tak zdrcený a rozčilený, že chodil po místnosti stále dokola. Věřil Dondo tomu svému strašnému nesmyslu, nebo to byl jen prohnáný plán, jak zneužít Teideze, nepřímo a neprokazatelně, k tomu, aby oslabil či dokonce zabil Orika? Zlý úmysl, nebo čirá hloupost? U Donda si nemohl být ničím jistý. „Ne!“

„Pane Cazarile, co máme dělat s těmi Baocijci?“ ozval se Foixův ostýchavý hlas.

Cazaril vzhlédl a spatřil odzbrojeného baocijského kapitána stráží, kterého mezi sebou drželi Foix a jeden ze zangreských strážných. „A ty!“ křikl na něj Cazaril, „ty tupče, ty blázne, ty ses tomuhle propůjčil, této šílené svatokrádeži, a nikomu jsi to neřekl? Nebo jsi pořád Dondův tvor? Ách! Odvedte jej i jeho muže a zavřete je do cely, dokud...“ Cazaril zaváhal. Za tímhle vším byl Dondo, ach ano, natahující se ze záhroby, aby působil chaos a neštěstí, neslo to jeho pečeť - ale pro tentokrát, jak se Cazaril domníval, Martou za Dondem nestál. Právě naopak, pokud se ovšem ve svém úsudku nemýlil. „Ty tam,“ mávl rukou směrem k dalšímu zangreskému strážnému. „Utíkej na kancléřství nebo do Jironalova paláce nebo kamkoli jinam, kde se dá kancléř najít, a řekni mu, co se tady stalo. Požádej ho, na mě počkal, než půjde za Orikem.“

„Pane Cazarile, nemůžeš přece nařídít, aby byli moji strážní zatčeni!“ křičel Teidez.

Cazaril zde byl jediným člověkem s určitou autoritou, který mohl rozhodnout, co dál. „Vy půjdete rovnou do svých komnat, dokud váš bratr nenařídí jinak. Já vás tam doprovodím.“

„Dej ze mě ty ruce pryč!“ vykřikl Teidez, když jej Cazaril uchopil železným stiskem za paži. Ale při pohledu na Cazarila se jaksi se neodvažoval vzpírat.

„Ne, vy jste přece zraněný, mladý pane, a je mnou povinností pomoci vám k lékaři,“ řekl Cazaril sladkým hlasem a pod fousy tiše pošeptal Teidezovi do ucha: „A srazím vás k zemi a potáhnu vás za sebou, když budu muset.“

Teidez, zachovávající si veškerou důstojnost, které byl v danou chvíli schopen, zamumlal svému kapitánovi stráží: „Jděte tedy pokojně s nimi. Pošlu pro vás později, až prokážu, že se pán Cazaril mýlil.“ Poněvadž jeho dva průvodci již

kapitána odváděli ven, byla Teidezova slova adresována baocijským zádům a vyzněla jaksi naprázdno. K Pallimu přispěchali zranění štolbové a snažili se mu pomoci s Umegatem. Palli se otočil přes rameno a obdařil Cazarila rychlým, ujišťujícím pohledem.

Cazaril mu pokývl v odpověď a pod rouškou toho, že roysea podepírá a pomáhá mu, jej v silném stisku odvedl ze strašlivých jatek, která chlapec nadělal z královského zvěřince. Příliš pozdě, příliš pozdě, příliš pozdě... tepalo mu v mozku s každým krokem. Vrány venku již nekroužily a nekřičely ve vzduchu. Rozrušeně hopkaly po dlažebních kamenech a připadaly Cazarilovi stejně zmatené a bezcílné jako jeho vlastní myšlenky.

Stále držel Teideze pevně za paži a vedl jej skrze bránu Zangre, kde se nyní objevili další strážní. Teidez před nimi mlčel a zdržel se jakýchkoli protestů, ačkoli jeho zasmušilý, vztekly a uražený výraz nevěstil pro Cazarila nic dobrého. Royse nedal najevo slabost a nijak svoji zraněnou nohu nešetřil, třebaže za sebou zanechával na dlažebních kamenech hlavního nádvoří krvavé otisky.

Cazarilovu pozornost upoutal pohyb ve dveřích Iasovy věže, kde se objevila jedna ze Sařiných dvorních dam a páže. „Pospěš si, honem!“ pobízela žena chlapce, který se s bledým obličejem vyřítit směrem k hradní bráně. Málem ve spěchu vrazil do Cazarila.

„Kam utíkáš, chlapče?“ zavolal za ním Cazaril.

Otočil se a na okamžik běžel pozpátku. „Do chrámu, pane. Nesmím se zdržovat - royina Sara - roya upadl do bezvědomí!“ Otočil se a jak nejrychleji mohl, vyběhl z brány. Strážní znepokojeně zírali střídavě na něj a zpátky k Iasově věži.

Teidezova paže ztratila v Cazarilově pevném stisku svůj strnulý odpor. Pod jeho uraženým úšklebkem se mu vkradl do očí vystrašený pohled a opatrně pohlédl stranou na svého samozvaného strážce.

Cazaril, který Teideze ani na okamžik nepustil, se po chvíli váhání otočil na patě a zamířil k Iasově věži. Pospíchal, aby dohonal dámu, která zatím vešla zpátky dovnitř, a volal za ní, ale zdálo se, že ho neslyšela, když pospíchala po schodech nahoru. Než vyběhl do patra, kde měl Oriko svoje komnaty, ztěžka oddychoval. Pln zlých předtuch nahlédl do chodby.

Chodbou se ve spěchu ubírala royina Sara zahalená v bílé šále, s nějakou ženou pospíchající jí v patách. Když přišla ke schodišti, Cazaril se jí znepokojeně uklonil.

„Moje paní, co se stalo? Mohu být nějak nápomocen?“

Dotkla se dlaní svého vystrašeného obličeje. „Já to ještě sama nevím, kastillare. Oriko... předčítal mi nahlas v mých komnatách, zatímco já vyšívala, tak jak to někdy dělává pro moje potěšení, když tu najednou přestal, zamrkal, promnul si oči a řekl, že nevidí na slova a že místnost je celá temná. Jenže nebyla! Pak vypadl z křesla. Zavolala jsem svoje dámy a uložily jsme ho do postele a pak jsem nechala poslat pro chrámového lékaře.“

„Viděli jsme royovo páže,“ ujistil ji Cazaril. „Utíkalo, jak nejrychleji mohlo.“

„Och, to je dobře...“

„Myslíte, že to byla mrtvice?“

„Ne, to si nemyslím... nevím to. Trochu mluví a zas tak moc namáhavě nedýchá... Co předtím znamenal všechn ten povyk vzadu u stáji?“ Nečekajíc na odpověď prošla s nepřítomným výrazem kolem něho a začala vystupovat po schodech.

Teidez, který teď měl na tváři naprosto otupělý a omámený výraz, si olízl rty, ale neřekl ani slovo, když jej Cazaril otočil a vedl zase zpátky dolů na nádvoří.

A mlčel až do té doby, než začali vystupovat po schodech v hlavním bloku, kde začal bez dechu opakovat: „Tak to být nemůže. Dondo mi řekl, že celý zvěřinec představuje černou magii, roknarskou kletbu, která činí Orika nemocným a slabým. A já jsem viděl, že je to tak.“

„Roknarská kletba tu opravdu existuje, ale zvěřinec je zázrakem bílé magie, který udržuje Orika naživu navzdory kletbě. Byl tím zázrakem. Až dodneška,“ dodal Cazaril hořce.

„Ne... ne... to všechno je špatně. Dondo mi řekl...“

„Dondo se mýlil.“ Cazaril zaváhal. „Nebo si Dondo přál uspišit nahrazení royi, který měl v přízni jeho staršího bratra, takovým, který by upřednostňoval jeho.“

Teidezovy rty se rozevřely na protest, ale žádný zvuk z nich nevyšel. Cazarilovi se nezdálo, že by royse ten šokovaný pohled v očích jen předstíral. Jediným milosrdenstvím v tomto dni, pokud to milosrdenství bylo - bylo to, že Dondo Teideze sice možná uvedl v omyl, ale zdálo se, že ho nezkorumpoval, alespoň ne v nějakém nenapravitelném rozsahu. Teidez byl pouhý nástroj, nikoli spoluspiklenec, který si přál bratrovraždu. Naneštěstí to byl nástroj, který pracoval sám i poté, co z něj ruka řemeslníka odpadla. A čím chyba to byla, že ten chlapec polykal lži, když se nikdo neodvažoval nakrmit jej pravdou?

Chlapík s nažloutlou kůží, který nyní zastával místo royseova tajemníka a učitele, překvapeně vzhlédl od svého psacího stolu, když Cazaril přivedl chlapce do jeho komnat.

„Postarej se o svého pána,“ řekl mu Cazaril stručně. „Je zraněný. Nesmí opustit tuto budovu, dokud nebude kancléř dy Jironal informován o všem, co se stalo, a nedá mu svolení odejít.“ S mírně zatrpklým uspokojením dodal: „Pokud jsi o tomto násilném činu věděl a neudělal jsi nic, abys mu zabránil, budeš mít kancléři co vysvětlovat.“

Muž zbledl, ale Cazaril se k němu již otočil zády. Teď se půjde podívat, co se děje s Umegatem...

„Ale pane Cazarile,“ řekl Teidez rozechvělým hlasem. „Co mám teď dělat?“

Cazaril si odplivl přes rameno a zamířil ven z pokoje. „Modlete se.“

Cazaril zabočil ke schodišti na konci chodby a uslyšel ženské kroky spěšně sbíhající po schodech. Vzhlédl a spatřil paní Betriz pospíchající dolů, provázenou šustěním levandulových sukní, jež se za ní táhly po zemi.

„Pane Cazarile! Co se to tady děje? Slyšely jsme nějaký povyk - jedna ze služebných vykřikovala, že royse Teidez zešílel a snaží se pozabíjet všechna royova zvířata!“

„Není šílený, jen pomýlený. Alespoň myslím. A nesnažil se o to, udělal to.“ V několika málo hořkých slovech jí vylíčil krveprolití, ke kterému došlo ve zvěřinci.

„Ale proč?“ Její hlas byl ochraptělý hrůzou.

Cazaril zavrtěl hlavou. „Lež od pána Donda, alespoň tak to vidím já. Přesvědčil roysea, že Umegat je roknarský čaroděj, který zvířata nějakým způsobem zneužívá k tomu, aby vysávala sílu z royi. Což byl pravý opak skutečnosti: ta zvířata tam byla proto, aby Orika udržovala při životě, a on teď velmi onemocněl. U pěti bohů, nemohu to všechno vysvětlovat tady na schodech. Vyříd' royesse Iselle, že za ní brzy přijdu, ale nejdřív se musím jít podívat na zraněné štolby. Držte se stranou - ať se Iselle nepřiblíží ke zvěřinci.“

Když ale neřekne Iselle, co má v této krizové situaci dělat, mohla by si sama vymyslet něco pošetilého. „Počkejte tady na Sáru, obě dvě, je z toho napůl pomenaná.“

Cazaril pokračoval dolů po schodech, kolem místa, kam byl předtím - něčím úmyslem? - odveden kvůli záchvatu bolesti. Nyní neučinil Dondův démonický duch jediný pohyb, aby jej zastavil.

Ve zvěřinci Cazaril zjistil, že skvělý Palli a jeho muži již odnesli Umegata a vážněji zraněné štolby do Matčiny nemocnice. Zbývající štolba klopytal kolem ve snaze polapit vyplašeného modrozlutého ptáčka, kterému se nějak podařilo uniknout běsnění baocijského kapitána stráží a našel útočiště na horních římsách. Do zvěřince přispěchali nějací štolbové ze stájí, kteří se teď neobratně snažili pomoci. Jeden dokonce vzal svou kytli a mával jí nad hlavou ve snaze srazit ptáka k zemi.

„Nech toho!“ vykřikl Cazaril na pokraji paniky. Podle všeho, co věděl, byl ten malý opeřenec posledním vláčenkem, které nyní Orika stále ještě poutalo k životu. Nařídil rádoby pomocníkům, aby místo toho raději posbírali těla pozabíjených zvířat, položili je ven na stájové nádvoří a očistili krvavou zmrštinu na dlaždicích uvnitř. Vzal hrst zrní ze stání velí, zbytky jejich posledního násilně přerušeno oběda, a snažil se nalákat ptáčka na svoji ruku, přičemž na něj cvrlikal stejně, jako to viděl a slyšel dělat Umegata. K jeho nemalému překvapení k němu pták slétl a nechal se zavřít zpátky do klece.

„Sřez jej jako oko v hlavě“, řekl štolbovi. „Jestli zemře, přijdeš o život i ty.“ Planá hrozba, ale nic jiného mu nezbývalo. Štolbové vypadali, že to na ně nijak nezapůsobilo. Pokud zemře, zahyne i Oriko? Najednou mu to připadalo strašlivě pravděpodobné. Otočil se a šel pomoci vytáhnout na nádvoří mrtvolu medvědu.

„Máme je stáhnout z kůže, pane?“ zeptal se jeden ze stájových pomocníků s pohledem upřeným na výsledky Teidezova ďábelského lovu, navržené venku na dlažebních kamenech.

„Ne!“ řekl Cazaril. Dokonce i několik z Fonsových vran stále otálejících na stájovém nádvoří pozorovalo zakrvácené mrtvolu s obezřetným zájmem, ale neučinily žádný pokus přiblížit se k nim. „Chovejte se k nim... jako ke královským vojákům, kteří padli v bitvě. Spalte je nebo pohřbte. Nestahujte je. A u bohů, hlavně je nejezte.“ Ztěžka polkl, sklonil se a přidal k řadě mrtvol tělíčka dvou vran. „Pro dnešní den už bylo svatokrádeží dost.“ A bohové buďte chvalořeční za to, že Teidez nezabil s posvátnými zvířaty i Bastardova světce.

Klapot kopyt oznámil příjezd Martoua dy Jironal, kterého podle všeho přivedli rovnou z jeho paláce. Vzhůru do kopce za ním pěšky běželi čtyři sluhové, nyní lapající po dechu. Kancelář se zhoupl z frkajícího nepokojného koně, podal jeho otěže uklánějícímu se štolbovi a spěchal se podívat na řadu mrtvých zvířat. Tmavou srst medvědu čeril studený vítr; to byl jediný pohyb, který tam byl k vidění. Dy Jironalovy rty se zkrivily nevyslovenými kletbami. „Co je tohle za šílenství?“ Zvedl pohled k Cazarilovi a oči se mu zúžily ve zmateném podezření. „To ty jsi navedl Teideze na tak hrůzný čin?“ Dy Jironal se, jak Cazaril soudil, nepřetvařoval. Byl tím vyvedený z míry stejně jako Cazaril sám.

„Já? Ne! Já Teideze neovládám“, poznamenal Cazaril zatřpkle. „A jak se zdá, ty taky ne. Pobýval ve tvé společnosti po uplynulých dva týdny, a ty jsi o tomhle neměl tušení?“

Dy Jironal zavrtěl hlavou.

„Abych řekl slovo na jeho obranu. Zdá se, že Teidez nosil v hlavě jakousi značně zvrácenou představu, že tento čin pomůže royovi. To, že neměl víc rozumu, je chybou jeho věku, ovšem to, že neměl lepší vědomosti... nuže, ty a Oriko jste mu v této věci neposloužili. Kdybyste byli jeho uši naplnili pravdou, měl by pak v hlavě méně místa pro lži. Jeho baocijské strážné jsem nechal zatknout a roysea jsem odvedl do jeho komnat, aby tam očekával...“ royovy příkazy by nyní nebylo zrovna nejvhodnější, a tak dořekl: „...tvoje příkazy, pane.“

Dy Jironal jej prudkým pohybem ruky zarazil. „Počkat. Royse byl včera na návštěvě u své sestry. Je možné, aby ho na tento čin navedla ona?“

„Pět svědků řekne, že ne. Včetně Teideze samotného. Včera na sobě nedal v nejmenším znát, co má v úmyslu provést.“ Téměř ani v nejmenším. Měl jsem, měl jsem, měl jsem...

„Ty máš na royessu Iselle poměrně silný vliv“, vyštěkl dy Jironal hoře. „Myslíš si, že nevím, kdo ji podporuje v její vzdorovitosti? Stále jaksí nechápu tajemství její zhoubné náklonnosti k tobě, ale mám v úmyslu to pouto mezi vámi zničit.“

„Tak? Dy Joal se mě včera večer snažil ohrožovat svým mečem. Příště už bude chytřejší a bude za svoje služby pro tebe požadovat víc. Nebezpečné povolání, jen co je pravda.“ Dy Jironal pochopil. Cazaril se nadechl, aby se uklidnil. Tato hádka ničemu neposlouží a navíc stupňovala jejich vzájemnou nevěřivost. Poslední věcí, po které toužil, bylo, aby mu dy Jironal začal věnovat svoji plnou pozornost. „V každém případě tu nejde o žádnou záhadu. Teidez říká, že tento čin, který nyní spáchal royse sám, s ním plánoval uskutečnit tvůj laskavý bratr, ještě než zemřel.“

Dy Jironal o krok ustoupil, vytřeštil oči, ale včas zatřásl zuby, než stačil jakkoli nepřiměřeně zareagovat.

Cazaril pokračoval: „Já bych teď velice rád věděl jednu věc - a ty jsi v lepší pozici, abys znal odpověď než já - věděl Dondo, co zvěřinec ve skutečnosti znamená pro Orika?“

Dy Jironal ho provrtal pohledem „A ty to víš?“

„Teď už to ví celé Zangre: Orika zasáhla slepota a zhroutil se právě ve chvíli, kdy jeho zvířata umírala. Sara a její dámy ho odnesly na lože a poslaly pro chrámové lékaře.“ Touto odpovědí se nejenže vyhnul dy Jironalově otázce, ale taky náhle přesměroval kancléřovu pozornost úplně jinam. Dy Jironal zbledl, otočil se na patě a zamířil k bráně Zangre. Cazaril si uvědomil, že se ani nezeptal na Umegata. Dy Jironal zjevně věděl, co zvěřinec pro Orika znamená. Chápal taky, jak na něj jeho zvířata působila?

A ty to chápeš?

Cazaril zavrtil hlavou a otočil se opačným směrem, aby se vydal na další vyčerpávající pochod dolů do města.

Cargedosská chrámová nemocnice Matčina milosrdenství bylo adaptované staré panské sídlo, které řádu odkázala jedna zbožná vdova. Stála na ulici za Matčíným domem, který tvořil jednu stranu Chrámového náměstí. Cazaril se vydal ve stopách Palliho a Umegata skrze změt' chodeb směrem k ochozu v patře nad vnitřním nádvořím. Cíl své cesty poznal podle bratrů dy Gura, kteří se sešli na stráž před zavřenými dveřmi místnosti. Zasalutovali mu a nechali ho projít.

Vstoupil a našel tam Umegata ležícího v bezvědomí na lůžku. Skláněla se nad ním bělovlasá žena v zeleném šatu chrámové lékařky, zašívala mu roztrženou ránu na hlavě. Pomáhala jí povědomá baculatá žena středního věku, jejíž nazelenalá záře nedlužila nic jejímu zelenému oděvu. Cazaril viděl její slabé vyzařování dokonce i se zavřenými očima. U lůžka znepokojeně stál sám arcibožský Cargedossu ve svém pětibarevném rouchu a o zeď se opíral Palli s rukama založenýma na hrudi. Jakmile spatřil Cazarila, odlepil se od zdi a smutně se pousmál.

„Jak to vypadá?“ zeptal se Cazaril Palliho tichým hlasem.

„Ten ubožák o sobě stále neví,“ zamumlal Palli v odpověď. „Podle mne to musel být pořádně silný úder. A co ty?“

Cazaril mu vypověděl příběh o Orikově náhlém zhroucení. I arcibožský Mendenal přistoupil blíž, aby dobře slyšel, a lékařka se ohlédla přes rameno. „Řekli vám už, co se stalo, arcibožský?“ zeptal se Cazaril.

„Ach ano. Hned jak budu moci, vydám se za Orikovými lékaři na Zangre.“

Pokud se i bělovlasá lékařka divila, proč by si měl zraněný štolba vyžadovat větší pozornost arcibožského než nemocný roya, nedala to na sobě znát nijak jinak než jen mírným zvednutím obočí. Dokončila poslední úhledný steh, namočila kousek pláténka do nádoby s vodou a umyla škráloup sražené krve z oholené kůže kolem rány. Osušila si ruce, zkontrolovala oči obrácené v sloup pod Umegatovými víčky a napřímila se. Matčina porodní bába sebrala Umegatův odstřížený levý cop a uklidila lékařské náčiní.

Arcibožský Mendenal sepal prsty dohromady a zeptal se lékařky: „Nuže?“

„Nu, podle toho, co jsem nahmatala, nemá naštěstí rozbitou lebku. Nebudu ránu přikrývat, abych mohla lépe pozorovat známky krvácení nebo vznikajícího otoku. Víc říct nemohu, dokud se neprobudí. Teď už pro něj nemůžeme udělat nic, než že ho budeme udržovat v teple a hlídat ho, dokud se nezačne hýbat.“

„Kdy to bude?“

Lékařka se s pochybnostmi v očích podívala na svého pacienta. Cazaril taky. Na svůj vzhled puntičkářský Umegat by svoji současnou, zuboženou podobu s napůl ustříženou okrasou hlavy zajisté nenáviděl. Umegatovo tělo bylo stále stejně mrtvolně šedivé, jeho původně zlatavá roknarská kůže vyhlížela jako špinavý hadr. Dech mu skřípal v hrdle. To není dobré. Cazaril už viděl muže, kteří vypadali stejně jako nyní Umegat, jak se uzdravují a zotavují. Viděl však i takové, jejichž stav se stále zhoršoval, až nakonec zemřeli.

„To nemohu říci,“ odpověděla lékařka nakonec, jakoby v ozvěně Cazarilovy vlastní tiché diagnózy.

„V tom případě pojďme. Akolyta na něj dohlédne.“

„Ano, Vaše Ctihodnosti.“ Lékařka se uklonila a poučila porodní bábu. „Pošli pro mne okamžitě, jakmile se probudí nebo se dostaví horečka nebo dostane křeče.“ Vzala svoje nástroje.

„Pane dy Palliar, děkuji ti za pomoc,“ řekl arcibožský. Pak se otočil k Cazarilovi: „Můžeš tu zůstat, pane Cazarile, jestli chceš.“

Palli řekl jen: „Nemáte za co, Vaše Důstojnosti.“ Cazarila se zeptal: „A ty jsi v pořádku, příteli?“

„Zatím ano.“

„Pak bych se snad měl vrátit do Dceřina domu. Pokud budeš kdykoli cokoli potřebovat, pošli pro mě tam nebo do Yarrinova paláce, a já se o to okamžitě postarám. Neměl bys nikam chodit sám.“ Obdařil Cazarila přísným pohledem, aby si byl jistý, že to jeho přítel pochopil jako příkaz, a ne jako pouhou zdvořilostní frázi na rozloučenou. Pak se uklonil, otevřel dveře lékařce a vyšel jí v patách ven.

Když se za nimi zavřely dveře, Mendenal se otočil k Cazarilovi s rukama nataženýma před sebou, jako by o něco prosil. „Pane Cazarile, co bychom podle tebe měli dělat?“

Cazaril sebou škubl. „U pěti bohů, vy se ptáte mne?“

Muž žalostně zkrivil rty. „Pane Cazarile, já jsem arcibožským Cargedossu pouhé dva roky. Byl jsem vybrán, protože jsem byl dobrý administrátor, alespoň si to myslím, a přijal jsem to, abych potěšil svou rodinu, protože můj bratr a před ním můj otec byli mocní provincaři. Bastardovu řádu jsem oddán od svých čtrnácti let, kdy jsem dostal od svého otce slušnou sumu, která mi zajistila vzdělání a postup. Sloužím bohům věrně po celý svůj život, jenže... oni ke mně nepromlouvají.“ Díval se na Cazarila a pak pohlédl stranou na Matčinu porodní bábu. V očích se mu zračila podivná beznadějná závist, která ovšem postrádala jakoukoli nevraživost. „Když se obyčejný zbožný člověk ocitne v místnosti se třemi činnými svatými, pak, pokud má alespoň špetku zdravého rozumu, musí uznat, že mu nezbyvá než hledat u nich radu, a neměl by předstírat, že on je tady tím, kdo má moc cokoli nařizovat.“

„Já nejsem...“ Cazaril se odmlčel. Měl naléhavější starosti než se dohadovat o teologické definici svého současného stavu, ačkoli pokud tohle byla svatost, tak se bohové zřejmě dopustili svého dosud největšího přehmatu. „Ctěná

akolyto, omlouvám se, ale zapomněl jsem tvé jméno?“

„Jsem Clara, pane Cazarile.“

Cazaril se jí mírně uklonil. „Akolyto Claro. Vidiš teď - nebo nevidíš - Umegatovu záři? Nikdy jsem ho neviděl, když... je to tak, že záře pohasíná, když člověk spí nebo je v bezvědomí?“

Zavrtěla hlavou. „Bohové jsou s námi, ať bdíme či spíme, pane Cazarile. Jsem si jistá, že nemám sílu vidění, jakou oplýváš ty, ale pravdou je, že Bastard už v Učeném Umegatovi není přítomen.“

„Ach ne,“ vydechl Mendenal.

„Jsi si jistá?“ naléhal Cazaril. „Nemohlo by jít jen o nějakou vadu mého - tvého vnitřního vidění?“

Pohlédla na něho, mírně sebou trhla. „Ne. Protože tebe vidím zcela zřetelně. Viděla jsem tě ještě předtím, než jsi vstoupil do dveří. Je téměř bolestné pobývat s tebou ve stejné místnosti.“

„Znamená to, že zázračná síla, kterou působil zvěřinec na Oriku, byla narušena?“ zeptal se Mendenal znepokojeně s pohledem upřeným na bezvědomého Umegata. „Že nyní nemáme žádnou hráz proti přívalu oné temné kletby?“

Zaváhala. „V Umegatovi již zázračná síla nepřebývá. Nevím, zda ji Bastard nepřemístil do vůle jiného člověka.“

Mendenal se pln naděje otočil k Cazarilovi. „Že by do něj?“

Zamračila se na Cazarila a přidržela si ruku na čele, jako by si zastíňovala oči. „Pokud jsem svatá, jak mne Učený Umegat pojmenoval, jsem jen malá a bezvýznamná. A jestliže Umegatovo silné působení nevyostřilo za ta léta mé vnímání, měla bych se pouze považovat za neobvykle šťastnou.“

Cazaril si nemohl pomoci, aby si nepomyslel, že u něho se - od té doby, co vstoupil do tohoto labyrintu utkaného vůlí bohů - o štěstí zrovna mluvit nedá.

A přesto skrze mne čas od času Matka zasahuje, a pak její síla ubývá. Pan Cazaril... přímo plane. Ode dne, kdy jsem ho poprvé spatřila na pohřbu pána Donda. Je v něm bílé světlo Bastarda a modrá průzračnost Paní jara, což vypovídá o neutuchající živoucí přítomnosti obou bohů. To vše se ale mísí s nějakou jinou temnou věcí, kterou nejsem schopná rozpoznat. Umegat to viděl zřetelněji. Možná se k tomu přidalo nějaké temné působení Bastardových démonů, ale samozřejmě to nevím s jistotou.“

Arcibožský se prsty roztaženými doširoka dotkl čela, rtů, břicha, slabin a srdce a dychtivě se zahleděl na Cazarila. „Dva bohové, dva bohové najednou, a v této místnosti!“

Cazaril se nachýlil dopředu a zaťal ruce v pěst, protože v tu chvíli ucítil další křeč v břiše, bolestně se vzdouvajícím proti jeho opasku. „Cožpak vám Umegat nevyjevil, co jsem udělal pánu Dondovi? Nehovořil jste s Rojerasem?“

„Ach ano, mluvil jsem s Rojerasem, je to dobrý muž, ale samozřejmě nemůže pochopit povahu...“

„Zdá se, že tomu rozuměl lépe než vy. Nosím ve svých útrobách smrt a vraždu. Jeden velký hnus, protože podle toho, co vím, na sebe bere nejenom duševní formu, ale také fyzickou, zplozenou démonem a prokletým duchem Donda dy Jironal. Formu, která na mne mimochodem noc co noc řve a ječí Dondovým hlasem jeho nejsprostější slova, a všichni vědí, že Dondo měl ústa jako cargedosská hlavní stoka. Ven se nemůže dostat jinak, než že se ze mě protrhne. Na tomhle přece není nic svatého. Je to odporné!“

Mendenal zamrkal a ustoupil o krok dozadu.

Cazaril se popadl za hlavu. „Ve spaní mne pronásledují strašlivé sny. A trpím ukrutnými bolestmi břicha. A záchvaty zuřivosti. Obávám se, že Dondo do mne nějak prosakuje.“

„Och, bohové,“ hlesl Mendenal. „O tom jsem neměl ponětí, pane Cazarile. Umegat jen řekl, že máš svou hlavu a že bude nejlepší nechat tě na pokoji.“

„Svou hlavu,“ opakoval Cazaril nepřítomně. „Och, a zmínil jsem se vám o duších?“

„Duchové?“

„Všichni duchové ze Zangre mne pronásledují po hradu a za noci se shlukují u mé postele.“

„Och,“ řekl Mendenal, který se najednou zatvářil ustaraně. „Ach.“

„Ach?“

„Varoval tě Umegat před těmi duchy?“

„Ne... řekl, že mi nemohou nijak ublížit.“

„Nu, ano i ne. Nemohou ti ublížit, dokud jsi naživu. Ale jak mi Umegat vysvětlil, zázrak Paní pozdržel působení Bastardova zázraku, ale nezrušil jej. Z toho vyplývá, že, hmm, kdyby se Její ruka otevřela a démon odletěl s tvou duší - a samozřejmě taky Dondovou - ponechá tvoji tělesnou slupku bez duše s jistotou, ehm, nebezpečnou teologickou prázdnotou, která není zas tak docela přirozenou smrtí. A duchové vyhoštěných prokletých mrtvých se budou pokoušet, ehm, nastěhovat se do ní.“

Cazaril se po krátkém, ustaraném mlčení zeptal: „Mohlo by se jim to podařit?“

„Někdy se to stává. Viděl jsem takový případ, když jsem ještě byl mladý arcibožský. Degradovaní duchové jsou pomalé hloupé věci, ovšem je velmi obtížné vymýtit je, jakmile někoho posednou. Musí být upáleni... nu, zaživa není docela správný termín, především pak pokud to nechápuou příbuzní, protože poněvadž je to tvoje tělo, tak samozřejmě křičí tvým hlasem... Tvůj problém by to samozřejmě nebyl, ty bys byl, ehm, v tu dobu již někde úplně jinde, ale mohlo by to ušetřit spoustu bolestných problémů jiným, hmm, pokud by sis zajistil, že vždycky budeš mít někoho, kdo by pochopil nezbytnost spálení tvého těla do soumraku...“ Mendenal se omluvně odmlčel.

„Děkuji vám, Důstojnosti,“ řekl Cazaril s chladnou zdvořilostí. „Přidám si to k Rojerasově teorii o démonovi vrůstajícím do nového těla v mém nádoru a prohryzávajícím si cestu ven, kdybych se někdy ocitl v nebezpečí, že se mi podaří v noci usnout. Ačkoli předpokládám, že zde není důvod, proč by se nemohlo vyskytnout obojí. Těsně po sobě.“

Mendenal si odkašlal. „Je mi líto, můj pane. Myslel jsem, že bys to měl vědět.“

Cazaril si povzdechl. „Ano... myslím, že bych měl.“ Vzhledl, protože si v tu chvíli vzpomněl na zážitek s dy Joalem z

předchozího večera. „Je možné... za předpokladu, že by stisk Paní třeba jen mírně povolil... aby Dondova duše prosákla do mé?“

Mendenal zvedl obočí. „Já nevím... Umegat by to věděl. Och, jak si jen přeju, aby se probudil! Předpokládám, že by to byl pro Dondova ducha rychlejší způsob, jak získat tělo, než si jej nechat narůst v tvém nádoru. To by byl v každém případě moc malý.“ Nejistě se pokusil naznačit velikost rukama.

„Nikoli podle Rojerasa,“ řekl Cazaril suše.

Mendenal si otřel čelo. „Ach, ubohý Rojeras. Domníval se, že se ve mně probudil náhlý zájem o jeho specializaci, když jsem se na tebe začal vyptávat, a já jsem ho samozřejmě nevyváděl z omylu. Myslel jsem, že bude mluvit snad polovinu noci. Nakonec jsem mu musel slíbit měsíc pro jeho nemocniční oddělení, jinak bych asi neunikl prohlídce jeho sbírky.“

„Já bych taky raději zaplatil, než abych se na to musel dívat,“ připustil Cazaril. Po chvíli se zvědavě zeptal: „Důstojnosti... proč jsem vlastně nebyl zatčen za Dondovu vraždu? Jak to Umegat zařídil?“

„Vraždu? K žádné nedošlo.“

„Promiňte, ale ten muž je mrtvý, a to mou rukou, pomocí magie smrti, která je hrdelním zločinem.“

„Ach. Ano, chápu. Nevědoucí jsou plní omylů, co se týče magie smrti, a dokonce i její název je zavádějící. Je to zajímavá teologická otázka, víš? Pokus o magii smrti je úkladný zločin, spiknutí. Ovšem dokonaná magie smrti není vražda, ale zázrak spravedlnosti, a nemůže být zločinem, protože to ruka boha odnáší oběť - tedy vlastně oběti - a sotva by to mohlo být tak, že by roya poslal svoje vojáky, aby zatkl Bastarda, že ano?“

„A myslíte, že to takto chápe i současný kancléř Chalionu?“

„Ach... to ne. Proto Umegat doporučil, aby chrám upřednostnil k této... velmi komplikované záležitosti... diskrétní přístup.“ Mendenal se ustaraně poškrábal na hlavě. „Ne že by to prosebník o takovou spravedlnost někdy prožil celé, aby mohl... Zkrátka rozdíl byl patrnější, když to všechno bylo čistě teoretické. Dva zázraky. Nikdy jsem nepomyslel na dva zázraky najednou. Něco takového se ještě nestalo. Paní jara tě zřejmě velmi miluje.“

„Tak jako vozka miluje své mezky, když tahají jeho náklad,“ řekl Cazaril zahořkle, „a praská jim bičem nad hlavou, když se jim nechce jet.“

Arcibožský se zatvářil mírně dotčeně, ale akolyta Clara soucitně zvedla koutky úst. Umegat by si nad tím jen odfrkl, pomyslel si Cazaril. Začínal chápat, proč byl roknarský svatý tak rád, když s ním mohl mluvit. Jenom svatí se odvažovali tak žertovat o bozích, protože z jejich rtů musel vyjít buď žert, nebo výkřik zoufalství, a jen oni věděli, že bohům je stejně všechno jedno.

„Ano, ale,“ řekl Mendenal, „Umegat se se mnou shodl v tom, že tak výjimečné zachování při životě musí rozhodně sloužit nějakému výjimečnému účelu. Nemáš snad ty sám - nemáš ponětí, proč by tomu tak mohlo být?“

„Arcibožský, já nevím vůbec nic.“ Cazarilův hlas se zachvěl. „A mám...“ odmlčel se.

„Ano?“ pobídl ho Mendenal.

Jestli to řeknu nahlas, sesypu se tady před nimi na hromádku. Olízl si rty a polkl. Když konečně přiměl ta slova přejít mu přes jazyk, vyšla z něj v ochraptělém šepotu. „A mám hrozný strach.“

„Och,“ řekl arcibožský po dlouhém mlčení. „Ach. Ano, já... já vidím, že by bylo záhodno... Och, kéž by se jen Umegat probudil!“

Matčina porodní bába si ostýchavě odkašlala. „Můj pane dy Cazaril?“

„Ano, akolyto Claro?“

„Myslím, že pro tebe mám vzkaz.“

„Cože?“

„Minulou noc se mi zdál sen, ve kterém ke mně promlouvala moje matka. Nebyla jsem si tím docela jistá, protože můj spící mozek si sprádá fantazie z čehokoli, co se obvykle nalézá v mých myšlenkách, a na svou matku myslívám dost často. Měla jsem v úmyslu zajít s tím dnes za Umegatem a poprosit ho o radu. Řekla mi,“ Clara se zhluboka nadechla a ztišila hlas, „Pověz věrnému kurýrovi mé Dcery, aby se především vyvaroval zoufalství.“

„Ano?“ řekl Cazaril po chvíli. „A...?“ Zatraceně! Když už se bohové obtěžují tím, že mu posílají vzkazy prostřednictvím snů jiných lidí, tak by dal přednost něčemu méně tajemnému. A praktičtějšímu.

„To je všechno.“

„Jsi si tím jistá?“ zeptal se Mendenal.

„Nu... Možná řekla věrnému kurýrovi mé Dcery. Nebo hradnímu správci. Nebo kapitánovi. Nebo všem čtyřem - ta část je v mé mysli poněkud rozmazaná.“

„Pokud je tomu tak, kdo jsou ti další tři muži?“ zeptal se Mendenal zmateně.

Bezděčná ozvěna provincařiných slov ve Valendě zamrazila Cazarila až do hloubky jeho bolavého břicha. „Já... jsem to já, arcibožský. To všechno jsem já.“ Uklonil se akolyt a mezi staženými rty řekl: „Děkuji ti, Claro. Modli se za mne ke své Paní.“

Obdařila jej tichým, chápavým úsměvem a pokývla hlavou.

Ponechávaje Matčinu akolytu, aby pozorně dohlížela na Umegata, se arcibožský omluvil s tím, že půjde navštívit roya Orika, a s ostýchavou rozpačitostí vyzval Cazarila, aby jej doprovodil k bráně Zangre.

Cazaril zjistil, že je za tu nabídku vděčný, a s radostí jej následoval. Jeho dřívější nebetýčná zuřivost a hrůza již dávno pominuly, zanechaly ho ochablého a zesláblého. Kolena se mu na schodech ochozu podlamovala a kdyby se nechytil zábradlí, zřít by se dolů. K jeho zahanbení trval starostlivý Mendenal na tom, že Cazarila vynesou nahoru na kopec v jeho vlastních nosítkách, která zvedli čtyři silní akolyté, přičemž Mendenal šel vedle nosítek pěšky. Cazaril si připadal jako blázen a navíc strašně nápadný. Ale, a to musel připustit, velmi opečovávaný.

K rozhovoru, kterého se Cazaril obával, došlo až po večeři. Obeslán pážetem neochotně vystoupil po schodech do

royessina přijímacího pokoje. Iselle, která se tvářila podrážděně, jej tam očekávala společně s Betriz. Royessa mu pokývla směrem ke stoličce. Ani svíce planoucí ve všech nástěnných hořácích v místnosti nerozehnaly temný stín, který k ní lpěl.

„Jak se vede Orikovi?“ zeptal se dam znepokojeně. Žádná z nich se nedostavila k večeři v hodovní síni, protože zůstaly s roynou u churavého royi.

Odpověděla mu Betriz. „Dnes večer vypadal klidnější, když zjistil, že není úplně slepý- pravým okem vidí plamen svíce. Ale velmi špatně vylučuje tekutiny a jeho lékař se obává, že zde hrozí nebezpečí vodnatelnosti. Je příšerně oteklý.“ Ustaraně se kousla do rtu.

Cazaril naklonil hlavu směrem k royesse. „A viděla jste Teideze?“

Iselle si povzddechla. „Ano, hned poté, co jej přišel navštívit kancelář dy Jironal. Byl příliš rozrušený, než aby byl schopen chovat se rozumně. Kdyby byl mladší, nazvala bych to jedním z jeho záchvatů vzteku. Je mi líto, že už příliš vyrostl, než abych mu mohla nafackovat. Vůbec nejlí, háže věci po svých služebnících, a přestože teď může svobodně vycházet ze svých komnat, odmítá jít ven. Když se takto chová, neexistuje nic, co bychom mohli dělat, než ho nechat na pokoji. Zítřka to bude lepší.“ Přimhouřila na Cazarila oči a stiskla rty. „Tak, můj pane. Jak dlouho jsi věděl o té temné kletbě, která se vznáší nad Orikem?“

„Takže Sara o tom s vámi konečně mluvila... je to tak?“

„Ano.“

„Co vám řekla?“

Iselle mu dosti přesně přetlumočila příběh o Fonsovi a Zlatém generálově a o tom, jak dědictví tohoto zlého osudu přešlo skrze lase na Orika. O sobě nebo Teidezovi se ale nezminila.

Cazaril se hryzal do kloubu na ruce. „V tom případě znáte jen polovinu pravdy.“

„Tato poloviční porce se mi vůbec nelíbí, Cazarile. Svět po mně požaduje, abych činila dobrá rozhodnutí na základě nedostatečných informací a pak viní za moje chyby mé mládí, jako by moje mládí bylo zodpovědné za mou nevědomost. Nevědomost není hloupost, ale mohla by docela dobře být. A já se nerada cítím hloupá.“ V jejích posledních slovech neomylně zvonila ocel.

Omluvně sklopil hlavu. V tu chvíli se mu chtělo plakat pro to, co měl ztratit. Svoje mlčení nezachovával tak dlouho kvůli tomu, aby ochránil její panenskou nevinnost, nebo Betrizinu, dokonce ani kvůli strachu ze zatčení. Obával se toho, že přijde o blaho pramenící z jejich úcty, a bylo mu zle ze strašlivého uvědomění, jak odporným se stane v jejich očích. Zbaběle. Promluv, a pak se ztrat.

„Poprvé jsem se o kletbě dozvěděl v tu noc po Dondově smrti, od štolby Umegata, který ve skutečnosti mimochodem není štolba, ale božský Bastardova řádu, světec a strážce záračné síly, kterou působil zvěřinec na Orika.“

Betriz na něj vyřeštila oči. „Och. Já... měla jsem ho ráda. Jak se mu daří?“

Cazaril zoufale mávl rukou. „Špatně. Stále je v bezvědomí. Ba co hůř, on,“ polkl, jen do toho, „přestal vyzařovat.“

„Přestal vyzařovat?“ nechápala Iselle. „Já ani nevěděla, že někdy začal.“

„Ano. Já vím. Vy to vidět nemůžete. Je tu... něco, co jsem vám neřekl o Dondově smrti.“ Nadechl se. „Byl jsem to já, kdo obětoval vránu a krysu a modlil se k Bastardovi za Dondovu smrt.“

„Ach, já si to myslela,“ vydechla Betriz, která se vsedě napřímila.

„Ano, ale nevíte to, že má prosba byla vyslyšena. Měl jsem té noci zemřít, tam nahoře ve Fonsově věži. Jenže zasáhla jiná modlitba. Myslím, že Isellina.“ Kývl hlavou směrem k royesse.

Její rty se rozevřely a ruka jí vylétla k hrudi. „Modlila jsem se, aby mne Dcera ušetřila osudu provdat se za Donda!“

„Modlila jste - a Dcera ušetřila mne. Ale neochránila mne, jak se ukázalo, před Dondem. Viděly jste, jak na jeho pohřbu všichni bohové odmítli dát najevo, že by si některý z nich vzal jeho duši na nebesa?“

„Ano, a tak byl vyhoštěn, zatracen, uvězněn v tomto světě,“ řekla Iselle. „Polovina dvora se obává, že se volně pohybuje po Cargedossu, a tak se ověšeli amulety proti jeho moci.“

„Volně pohybuje po Cargedossu, ano. Jenže... on není volný. Většina ztracených duchů je připoutána k místu, kde zemřeli. Dondův je připoután k člověku, jenž ho zabil.“ Zavřel oči, neschopný dívat se na jejich bezkrvné tváře. „Víte o mém nádoru. Ve skutečnosti to není nádor. Nebo jenom nádor. V mém těle je polapena Dondova duše. Společně s mrtvým démonem. Alespoň ten démon je, díky Bohům, v klidu. To Dondo mi nedává pokoj. Křičívá na mne za noci. A je to strašné.“ Znovu otevřel oči, ale neodvážil se k nim zvednout pohled. „Všechna tato... božská aktivita mne obdařila druhem vnitřního zraku. Má jej Umegat, dále je tu jedna svatá Matčina řádu ve městě, která jej má - a mám jej taky já. Umegat kolem sebe má - měl - bílou záři. Matka Clara vyzařuje slabý nazelenalý svit. Oba mi řekli, že já jsem většinou bílý a modrý a všechno se to kolem mne svíjí a září jako plamen.“ Konečně se přinutil podívat Iselle do očí. „A Orikovu kletbu vidím jako temný stín. Iselle, poslouchajte, tohle je důležité. Sara to zřejmě neví. Ten stín neprodlévá jenom na Orikovi. Obklopuje taky vás a Teideze. Zdá se, že tou černou kletbou byli postiženi všichni Fonsovi potomci.“

Po chvíli ticha, během které tam seděla vzpřímená a nehybná, Iselle řekla jen: „Svým způsobem to dává smysl.“

Betriz jej po očku pozorovala. Podle tlaku pod opaskem byl nyní jeho nádor větší než ještě před nedávným a Cazaril se pod jejím pohledem cítil jako zrůda. Mírně se nad svým břichem sklonil dopředu a podařilo se mu vyčarovat na tváři slabý úsměv.

„Ale jak se toho... strašení... zbavíš?“ zeptala se Betriz pomalu.

„Hmmm... já to vidím tak, že pokud budu zabít, moje duše ztratí své ukotvení v mém těle a démon smrti bude volný, takže bude moci dokončit svou práci. Alespoň myslím. Mám trochu strach, že se démon pokusí zradit mne nebo mne přivést k rychlejší smrti lští, pokud bude moci. Zdá se, že se soustředí na jediný cíl. Chce se vrátit domů. Nebo, pokud se otevře ruka Paní, démon bude propuštěn, vytrhne mi duši z těla a odnese ji pryč.“ Rozhodl se nezatěžovat její mysl Rojerasovou druhou teorií.

„Ne, pane Cazi, ty to nechápeš. Já chci vědět, jak se toho můžeš zbavit, aniž bys musel zemřít.“

„To bych taky rád věděl,“ povzdechl si Cazaril. S nemalým úsilím se mu podařilo napřímit záda a usmát se. „Na tom nesejde. Vyměnil jsem svůj život za Dondovu smrt o svobodné vůli a přijal jsem důsledky. Splacení mého dluhu bylo pouze odloženo, nikoli zrušeno. Paní mne zřejmě udržuje naživu kvůli nějakému úkolu, který ještě musím splnit. Jinak bych sám sebe pln zhnusení zabil a všechno to ukončil.“

Iselle, která při jeho slovech přimhouřila oči, ostře řekla: „Nu, já tě ale nepropouštím z mých služeb! Slyšíš, Cazarile?“ Jeho úsměv se stal upřímnějším, byť jen na okamžik. „Ano.“

„Ano,“ opakovala Betriz, „a nemůžeš od nás očekávat, že budeme přecitlivělé jen proto, že jsi... něčím obývaný. Chci říct... i od nás se očekává, že budeme svoje těla jednoho dne s někým sdílet. A činí nás to snad odpornými?“ Zaváhala, když si uvědomila, jak je její metafora dvojsmyslná.

Cazaril, jehož mysl se po nějaký čas zdráhala přijmout tutéž paralelu, klidným hlasem řekl: „Ano, ale co s Dondem? Vy obě jste již udělaly za Dondem tlustou čáru.“ Ve skutečnosti každý člověk, kterého kdy zabil, putoval po smrtelném máchnutí Cazarilova meče vzhůru po jeho paži až do mozku a v jistém slova smyslu zůstával stále s ním. A tak s sebou vláčíme své hříchy.

Iselle náhle vylétla ruka k ústům. Vyděšeně se ho zeptala: „Cazarile, nemůže se z tebe dostat ven, že ne?“

„Modlím se k Paní, aby nemohl. Pomýšlení, že by prosákl do mé mysli je... to nejhorší ze všech. Dokonce horší než... na tom nesejde. Ach. Což mi připomíná, že bych vás měl varovat před duchy.“ Krátce jim zopakoval to, co mu arcibožský řekl o nutnosti zajistit, že jeho tělo bude spáleno, a proč tomu tak je. Bylo mu zvláštní úlevou mít to ze sebe venku. Obě dívky z toho byly vyděšené, ale naslouchaly pozorně. Říkal si, že jim může důvěřovat, že budou mít odvahu splnit ten úkol. A pak se v duchu zastyděl, že jejich odvaze nedůvěřoval dřív.

„Ale poslouchajte, royesso,“ pokračoval. „Kletba Zlatého generála pronásleduje Fonsovy potomky, jenže Sara kolem sebe má taky stín. Umegat a já si myslíme, že se do tohoto stavu přivdala.“

„A její život se tím proměnil v jedno velké utrpení,“ souhlasila Iselle.

„Z čehož tedy logicky vyplývá, že vy byste se z kletby mohla vyvdat. Je to alespoň nějaká naděje, velká naděje. Myslím, že bychom na ni měli upřít svou mysl - rád bych vás viděl vyvdanou z Cargedossu, pryč z kletby, pryč z Chalionu, a to pokud možno co nejdříve.“

„Teď, když je dvůr v takovém stavu, jsou jakékoli přípravy na sňatek vy...“ Iselle se zarazila. „Ale... co Teidez? A Oriko? A celý Chalion? To je mám opustit jako generál prchající z bitvy, kterou prohrává?“

„Nejvyšší velitelé mají širší zodpovědnost než za jedinou bitvu. Pokud bitvu nelze vyhrát, pokud generál nedokáže zachránit jeden den, ústup mu alespoň poskytne další den navíc.“

Iselle se pochybovačně zamračila, chvíli o tom přemýšlela. Obočí jí na čele pokleslo. „Cazarile... myslíš, že moje matka a babička o této temné věci, která se nad námi vznáší, vědí?“

„U vaší babičky si nejsem jistý. Vaše matka...“ Pokud Ista viděla duchy Zangre, pak i jí musel být na nějaký čas propůjčen druhý zrak. Co to mělo znamenat? Cazarilova představitost byla v koncích. „Vaše matka něco ví, ale netuším, co přesně. V každém případě dost, aby z toho byla tak vystrašená, když jste byli povoláni do Cargedossu.“

„A já ji považovala za hysterku.“ Isellin hlas poklesl. „Myslela jsem si, že je blázen, jak si šeptaly její služebné.“ Její zamračení se prohloubilo. „Je toho hodně, o čem musím přemýšlet.“

Jak se její mlčení prodlužovalo, Cazaril vstal a popřál oběma dívkám dobrou noc. Royessa mu odpověděla nepřítomným pokývnutím. Betriz sepjala ruce, pohlédla na něj s výrazem zoufalství a napůl se mu uklonila.

„Počkej!“ zavolala Iselle najednou, když přišel ke dveřím. Otočil se k ní. Royessa vyskočila ze židle, rozběhla se k němu a chytila ho za ruce. „Jsi moc vysoký. Skloň hlavu,“ nařídila mu.

Poslušně sklonil hlavu, zatímco ona se postavila na špičky. Zamrkal překvapením, když mu její mladé rty vtiskly polibek na čelo a pak popořadě na každou ruku, které si zvedla k ústům. A potom klesla v šelestu navoněného hedvábí na podlahu, a zatímco se jeho ústa otvírala v nevysloveném protestu, políbila mu se stejným odhodláním každou obutou nohu. „Tak,“ řekla Iselle vstávajíc. „Teď můžeš jít.“ Betriz stékaly po tváři slzy. Příliš otřesen, než aby se zmohl na slova, se Cazaril zhluboka uklonil a prchl na lože, aby tam přetrpěl další trýznivou noc.

KAPITOLA 19

Následujícího dne vypadal hrad Zangre přízračně tichý. Po Dondově smrti byli všichni dvořané vystrašení, to ano, ale zároveň mezi nimi panovalo vzrušení a všichni si mezi sebou dychtivě šeptali a rozšiřovali řeči. Nyní utichl dokonce i šepot. Všichni, kteří zde neměli žádné přímé povinnosti, se drželi stranou, a ti, co měli na starosti neodkladné úkoly, si je plnili v uspěchaném, znepokojivém tichu.

Iselle a Betriz strávily den v Iasově věži, kde prodlévaly u Sary a Orika. Cazaril a zachmuřený správce hradu dohlédli za svítání na spálení a pohřbení zbytků posvátných zvířat. Po zbytek dne Cazaril střídal chabé pokusy věnovat pozornost nepořádku na svém psacím stole s plahočením dolů do chrámové nemocnice. Umegat tam ležel stále stejný, bledý a chroptící. Po své druhé návštěvě se Cazaril zastavil v chrámu a modlil se tam, natažený na zemi a šeptající před všemi pěti oltáři popořadě. Pokud byl zasažen „svatou nemocí“, neměla by mu být ve skutečnosti k něčemu užitečná?

Bohové nekonají zázraky kvůli nám, ale pro svoje vlastní účely, řekl Umegat. Takže takhle je to? Cazarilovi připadalo, že by tato dohoda měla být výhodná pro obě strany. Pokud by lidé přestali propůjčovat bohům svou vůli, pomoci které mohly být konány zázraky, co by pak bohové dělali? Inu, první věcí, která by se stala, by bylo to, že bych tu padl mrtvý k zemi. Tak to bylo. Dlouhou dobu ležel Cazaril před oltářem Paní jara, ale tam mlčel, dokonce ani nepohyboval rty. Zaražený, zahanbený, zoufalý? Ale ať se slovy či bez nich, bohové mu pětkrát po sobě odpovídali stále stejným mrtvým tichem.

Když se plahočil zpátky do kopce na hrad a procházel kolem dy Jironalova paláce, potkal dy Joala a dalšího z dy Jironalových věrných, kteří právě mířili k bráně. Tehdy si vzpomněl na Palliho naléhání, aby nikam nechodil sám. Dy Joalova ruka se sevřela na jílcí meče, ale netasil. Se zdvořilými obezřetnými pokývnutími se navzájem obešli širokým obloukem.

Když se Cazaril vrátil do své kanceláře, začal přemýšlet o Isellině sňatku. Royse Bergon z Ibry, hm. Chlapec poslouží stejně dobře jako kdokoli jiný a lépe než většina, předpokládal Cazaril. Jenže současná situace na chalionském dvoře vylučovala jakékoli vyjednávání. Do Ibry by se musel vydat tajný vyslanec, a čím dříve tím lépe. V duchu si prošel seznamem dvořanů schopných takové diplomatické mise, ale neobjevil žádného, komu by mohl plně důvěřovat. A v mnohem kratším seznamu mužů, kterým mohl důvěřovat, neobjevil žádné zkušené diplomaty. Umegat byl odkázaný na lože. Arcibožský by nebyl schopen odjet v tajnosti. Palli? Markýz dy Palliar měl přinejmenším hodnost, aby mohl požadovat ibránský respekt, když už nic jiného. Pokoušel se představit si veskrze čestného Palliho, jak jedná o rafinovaných detailech Iselliny svatební smlouvy s Lišákem z Ibry, a zasténal. Snad... snad kdyby vyslal Palliho na cestu s mimořádně detailním a jednoznačným seznamem instrukcí...?

Když nebude zbylí... Zítra si o tom s Pallim v každém případě promluví.

Na kolenou se modlil před svou postelí, aby byl ušetřen noční můry, která se opakovala již třikrát po sobě a ve které Dondo dorostl v jeho vzednutém břiše zpátky do životní velikosti, a pak, oblečen ve svém pohřebním šatu a ozbrojen svým mečem, si z něj prosekával cestu ven. Snad Paní jeho prosbu slyšela. V každém případě se za svítání probudil s bušením v hlavě a srdcem bijícím mu v těle jako splašené ze zcela jiného strašlivého snu. V tom snu Dondo nějak vcucel Cazarilovu duši na svoje místo do jeho vlastního břicha a sám pak převzal Cazarilovo tělo. Pak se pustil do znásilňování žen, zatímco Cazaril, který jej nebyl schopen zastavit, se na to musel dívat. K jeho zděšení, jak tak zpocený oddychoval v šedivém světle úsvitu a pomalu začínal vnímat realitu, si uvědomil, že jeho tělo je bolestně vzrušené.

Jak je to tedy? Byl Dondo uvržen do neosvětleného žaláře, odříznut od zvuků, zbaven jakýchkoli pocitů? Nebo si chodil kolem jako ten nejdokonalejší špeh a slídič, ukrytý v Cazarilově těle? Cazaril ani nepomyslel na to, že by se miloval s Be - s jakoukoliv ženou, od té doby, co se ocitl v tomto prokletém stavu. Představil si to až teď, jeho, ženu a ty další dva mezi prostěradly, a otřásl se odporem.

Pak na okamžik pomyslel na to, že by mohl vyskočit z okna. Třebaže bylo úzké, protlačil by jím ramena a vrhl by se do propasti. Let dolů by byl úžasný, a konec dole pod hradem... rychlý. Nebo by si mohl podržnout nožem zápěstí či hrdlo nebo rozpárat břicho nebo dokonce všechno troje najednou... Posadil se, zamrkal, jen aby uviděl půl tuctu duchů dychtivě shromážděných kolem něho, odstrkávajících se navzájem jako supi kolem mrtvého koně. Sykl na ně, naklonil se a máchl rukou ve vzduchu, aby je rozehnal. Mohlo by být jeho tělo s roztrášenou lebkou opětovně oživeno jedním z nich? Slova arcibožského to naznačovala. Zdálo se, že únik prostřednictvím sebevraždy mu byl touto příšernou patrolou znemožněn. Obávaje se dalšího spánku se vypoťel z postele a šel se umýt a obléknout.

Když pojezdil v hodovní síni a vracel se do své kanceláře, setkal se na schodech s udýchanou Nan dy Vrit.

„Moje paní tě prosí, abys za ní okamžitě přišel,“ řekla mu a Cazaril přikývl a zamířil nahoru po schodech. „Ne do jejích komnat,“ dodala Nan, když se chystal začít vystupovat do druhého patra. „K royseovi Teidezovi.“

„Ach tak.“ Cazaril prošel kolem svého pokoje a s Nan v patách zamířil chodbou k Teidezovým komnatám.

Když vstupoval do kancelářského předpokoje, identického s Iselliným o patro výš, uslyšel hlasy z pokojů za ním: Isellin tichý a Teidezův zvýšený: „Já nechci jít. A nechci nikoho vidět! Jděte pryč!“

V přijímacím pokoji byly bez ladu a skladu poházené zbraně, kusy oděvu a rozličné věci, které dostal Teidez darem. Cazaril mezi nimi musel opatrně našlapovat přes pokoj k ložnici.

Teidez ležel na zádech na polštářích, stále v nočním úboru. Dusný, vlhký vzduch v místnosti byl cítit chlapeckým potem a ještě nějakým dalším pachem. Teidezův učitel znepokojeně seděl na jedné straně postele, Iselle stála s rukama v bok z druhé strany. Teidez řekl: „Chci ještě spát. Vypadněte odsud!“ Když zvedl oči a uviděl Cazarila, celý se schoulil. Ukázal na něho prstem: „Především tohohle tady nechci!“

Nan dy Vrit velmi mírným hlasem řekla: „Tak, a už toho mám dost, mladý pane. Máte přece víc rozumu, než abyste mluvil před starou Nan tak ošklivě.“

Teidez, zřejmě z nějakého starého zvyku, poslechl, ale přešel od mračení ke kvílení. „Bolí mě hlava.“

Iselle pevným hlasem nařídila: „Nan, přines světlo. Cazarile, chci, aby ses Teidezovi podíval na nohu. Případá mi nějaká divná.“

Nan přispěchala se zapálenou svící, jejíž záře měla doplnit mdlé denní světlo pronikající oknem. Teidez si nejprve křečovitě tiskl pokrývky k hrudi, ale nějak se neodvažoval vzpírat proti nazlobenému pohledu své sestry. Vytrhla mu pokrývku z ruky a odložila ji stranou.

Část chlapcovy pravé nohy spirálovitě obtáčely tři souběžné rýhy pokryté strupy. Ty samotné nevypadaly nijak hluboké ani nebezpečné, ale tkáň kolem nich tak otekla, že pokožka byla lesklá a stříbřitá. Z okrajů šrámů prosakovala narůžovělá tekutina a vytékal z nich žlutý hnis. Když si Cazaril prohlížel horké rudé pruhy šplhající kolem chlapcova kolena a končící vysoko na vnitřní straně stehna, snažil se nedat najevo rozrušení. Teidezovy oči byly skelné. Když k němu Cazaril natáhl ruku, škulbl hlavou dozadu. „Nedotýkej se mě!“

„Nehýbejte se!“ nařídil mu Cazaril tichým hlasem. Teidezovo čelo pod jeho dlaní pálilo.

Zvedl pohled k zsinalému učiteli, který to zachmuřeně pozoroval. „Jak dlouho už má horečku?“

„Myslím, že ji dostal až dnes ráno.“

„Kdy ho naposledy viděl jeho lékař?“

„On k sobě nechce lékaře pustit, pane Cazarile. Po mně hodil židli, když jsem se mu snažil pomoci, a pak si ránu obvázal sám.“

„A ty jsi ho tak nechal?“ vyjel na tajemníka.

Muž rozpačitě pokrčil rameny. „On to tak chtěl.“

Teidez zamumlal: „Někteří lidé mne poslouchají. Však já si jednou vzpomenu, kteří to byli.“ Zaškaredil se na Cazarila zpod napůl sklopených řas a na svou sestru vystrčil spodní ret.

„Do rány se dostala infekce. Postarám se o to, aby k němu okamžitě poslali chrámového lékaře.“

Rozladěný Teidez se zachumlal zpátky pod pokrývky. „Mohu teď jít zase spát? Pokud by vám to nevadilo. A zatáhnete závěsy, to světlo mě bodá do očí.“

„Ano, zůstaňte v posteli,“ řekl mu Cazaril a odešel.

Iselle jej následovala do předpokoje, kde ztišila hlas. „Je to zlé, že ano?“

„Ano je. Dobrý postřeh, royesso. Váš úsudek byl správný.“

Přikývla a Cazaril se uklonil a zamířil ke schodišti. Podle vážného obličejce Nan dy Vrit usoudil, že i ona ví, jak je to vážné. Jediné, na co byl Cazaril schopen myslet, když pospíchal ze schodů a zpátky přes dlažební kameny nádvoří směrem k Iasově věži, bylo to, jak zřídka viděl jakéhokoli muže, ať mladého či starého, přežít amputaci tak vysoko na stehně. Jeho krok se prodloužil.

Štěstěna tomu chtěla, že našel dy Jironala na kancléřství. Právě pečetil sedlový vak a vysílal s ním na cestu kurýra.

„V jakém stavu jsou cesty?“ ptal se dy Jironal chlapíka, který byl typicky hubený a šlachovitý a měl na sobě kancléřskou tuniku oblečenou přes nesourodou směsici silných zimních šatů.

„Jsou rozbahněné, můj pane. Bude nebezpečné jet po nich po setmění.“

„Dobrá, snaž se ze všech sil,“ povzdychl si dy Jironal a poplácal ho po rameni. Muž zvedl ruku na pozdrav a vyšel kolem Cazarila ze dveří.

Dy Jironal se na svého nového návštěvníka zamračil. „Cazarile.“

„Můj pane.“ Cazaril se mu částečně uklonil a vstoupil.

Dy Jironal se posadil na kraj stolu a založil si ruce na hrudi. „Jen abys věděl, tvoje snaha pomáhat Dceřinu řádu v jeho úkladu sesadit mne je odsouzená vně,“ řekl nenuceným tónem. „Mám v úmyslu postarat se o to, že zažijí velice žalostný pád.“

Cazaril nad jeho slovy netrpělivě mávl rukou. Spíš by ho překvapilo, kdyby dy Jironal neměl na zasedáních řádu svoje zvědy. „Máš dnes ráno mnohem horší problémy než cokoli, co bych k nim mohl přidat já, můj pane.“

Dy Jironalovy oči se rozšířily překvapením. Naklonil k němu hlavu, náhle pln pozornosti. „Co se stalo?“

„Jak vypadalo Teidezovo zranění, když jsi je viděl naposledy?“

„Jaké zranění? On mi žádné zranění neukazoval.“

„Na pravé noze - zjevně ho tam škrábl Orikův leopard, když to ubohé zvíře zabíjel. Ty šrámy ve skutečnosti nevypadají nijak hluboké, jenže se zanítily. Kůže mu úplně hoří. A víš, jak se někdy od otrávené rány tvoří horké rudé pruhy na kůži?“

„Ano,“ přikývl dy Jironal znepokojeně.

„Teidezovy se táhnou od kotníku ke slabinám. Vypadají jako krvavý požár.“

Dy Jironal zaklel.

„Radím ti, abys na chvíli odehnal ten houf neužitečných doktorů od Orika a poslal je přes nádvoří do Teidezových komnat. Jinak bys mohl přijít o dvě královské loutky během jednoho týdne.“

Dy Jironalův pohled křísil o Cazarilův jako pazourek o ocel, ale po jednom zuřivém nadechnutí přikývl a svezl se ze stolu. Cazaril jej následoval ven. Ať si byl dy Jironal zkorumpovaný hrabivostí a rodinnou pýchou, rozhodně nebyl neschopný. Cazaril docela chápal, proč si jej Orik vybral za svého kancléře a proč mu toho tolik trpěl.

Jakmile se Cazaril ujistil, že dy Jironal vystupuje s patřičným spěchem nahoru do Orikových komnat, otočil se zpátky dolů. Od minulého večera nedostal žádný vzkaz z chrámové nemocnice a chtěl se jít znovu podívat na Umegata. Cestou ze zangreské brány kolem nešťastného zvěřince spatřil ke svému překvapení štolbu bez jazyka, který vystupoval do kopce proti němu. Když Cazarila spatřil, zamával rukou bez palce a zrychlil krok.

Přišel k němu udýchaný a s úsměvem na tváři. Jeho obličej byl po marném zápase ve zvěřinci poznamenaný černomodrými podlitinami a rudým monoklem, zlomený nos měl stále napuchlý a jeho rozedřené okraje tmavě sraženou krví. Ale oči mu přímo zářily a málem kolem Cazarila tančil.

Cazaril zvedl obočí. „Vypadáš šťastně - že by se Umegat probral?“

Muž dychtivě přikývl.

Cazaril se na něj usmál. Úlevou se mu málem podlomila kolena.

Muž hovořil v mumlavé směsici klototání, ve kterém Cazaril rozlišil snad jedno slovo ze čtyř, ale stačilo to k tomu, aby pochopil, že štolba je na nějaké důležité pochůzce. Pokynul Cazarilovi, aby počkal venku před tichým, tmavým zvěřincem a za pár minut se vrátil s vakem uvázaným k pasu a v ruce svíral knihu, kterou vítězoslavně mával ve vzduchu, z čehož Cazaril usoudil, že Umegat se nejenže probral, ale je mu natolik dobře, že chce svoji oblíbenou knihu, Ordola. Rád, že je ve společnosti toho podsaditého malého muže, kráčel vedle něho dolů do města.

Cestou přemítal o stigmatěch mučednictví toho muže, vystavovaných s takovou nenuceností. Byla to tichá výpověď o strašlivých mukách přetrpěných ve jménu jeho boha. Trvalo jeho utrpení hodinu, den, měsíce? Nebyl si jistý, zda je ona změkčilá oblost jeho zjevu výsledkem kastrace, nebo jen stáří. Cazaril se ho jaksi nemohl dost dobře na jeho příběh zeptat. Pouhá snaha naslouchat jeho špatně vyslovovaným slovům byla bolestným úsilím pro uši a pozornost.

Dokonce ani nevěděl, zda je ten muž Chalioňan, či Ibránec, Brajaran, nebo Roknar, nebo jak se dostal do Cargedossu či jak dlouho již slouží pod Umegatem. Konal svoje každodenní povinnosti tak, jak k němu přicházely. Nyní se těžkým krokem belhal do kopce, knihu v podpaždí, oči mu jen svítily. Věrný služebník bohů, hrdinský a jimi milovaný, který dopadl takto.

Přišli do Umegatova pokoje a našli ho sedět na posteli opřeného o polštáře. Byl bledý a vypadal strašně unaveně, kůže na oholené lebce se stříštěm vlasů se mu krabatila kolem stehů, zbývající vlasy měl rozčuchané v krysí hnízdo, rty rozpraskané, obličej zarostlý. Štolba bez jazyka zalovil v pytlí, vytáhl z něj holicí náčiní a vítězoslavně jím zamával ve vzduchu. Umegat se pousmál. Hleděl na Cazarila, aniž zvedl hlavu z polštářů.

Cazaril polkl. „Jak se cítíš?“

„Bolí mě hlava,“ podařilo se Umegatovi říct. Tiše si odfrkl. Nakonec řekl: „Jsou všechna moje nádherná zvířata mrtvá?“ Jazyk jako by měl zdřevěnělý, hlas měl tichý a mírně zadřával v řeči, ale jinak se zdálo, že je docela v pořádku.

„Téměř všechna. Unikl jeden modrozlutý ptáček. Teď je zpátky v kleci. Nedovolil jsem nikomu, aby si z nich udělal trofeje. Včera jsem dohlédl na to, že je spálili jako padlé vojáky. Arcibožský Mendenal slíbil, že najde pro jejich popel čestné místo.“

Umegat přikývl, pak sebou škubl, sevřel rozpraskané rty.

Cazaril pohlédl na štolbu - ano, ten muž byl určitě jedním z těch, kdo znali pravdu - pak zpátky na Umegata a váhavě řekl: „Víš, že jsi přestal vyzařovat?“

Umegat na něj zamžoural. „Ano... myslel jsem si to. Alespoň je na vás mnohem snesitelnější pohled.“

„Takže ti byl odebrán i dar druhého vidění?“

„Hmm. Druhý zrak je v každém případě pro rozum nadbytečný. Žijete, tudíž dokonale dobře vím, že ruka Paní vás stále drží v pevném sevření.“ Po chvíli dodal: „Vždycky jsem věděl, že mi to bylo propůjčeno jen dočasně. Abych pravdu řekl, byla to docela divoká jízda.“ Jeho hlas ztichl v šepot. „Docela divoká jízda.“ Odvrátil tvář. „Dokázal bych se s tím smířit, kdyby mi ten dar byl odňat. Ale že mi byl z rukou takto vyrván... Měl jsem vědět, že to má přijít.“

Bohové tě měli varovat...

Malý stárnoucí štolba, který se díky bolesti v Umegatově hlase tvářil nešťastně, vzal knihu a podal mu ji.

Umegat se pousmál a opatrně si ji vzal. „Alespoň se mohu vrátit ke své staré profesi, co?“ Uhladil dlaněmi stránky otevřené na nějakém známém místě a sklopil k nim oči. Úsměv se mu z tváře vytratil. „To má být nějaký vtíp?“

„Co je vtíp, Umegate? Je to tvoje kniha, viděl jsem, jak ji vzal ve zvěřinci.“

Umegat se nešikovně pokusil posadit se o něco vzpřímeněji. „Co je to za jazyk?“

Cazaril popošel blíž a nahlédl mu přes rameno. „Ibránština, samozřejmě.“

Umegat listoval knihou, prsty se mu třáslly, oči trhavě přelétaly nad stránkami, dech z něj vycházel stále rychleji mezi rty rozevřenými v něčem, co se podobalo čirému zděšení. „Je to... jsou to jakési nesmysly. Jsou to jen... jen malé skvrny inkoustu. Cazarile!“

„Je to ibránština, Umegate. Je to jen ibránština.“

„To moje oči. Mám něco s...“ Popadl se za tvář, promnul si oči a najednou vykřikl: „Ach, bohové!“ a z očí se mu vyřinuly slzy. Po třetím nadechnutí se slzy proměnily v drásavé vzlyky. „Byl jsem potrestán!“

„Sežeň doktora, přiveď sem doktora,“ vykřikl Cazaril na ustrašeně vyhlížejícího štolbu a muž přikývl a odběhl. Umegat sevřenými prsty slepě trhal stránky vzácné knihy. Cazaril se neobratně snažil pomoci mu, hladil ho po rameni a knihu mu nakonec vzal. Hradby, pomocí kterých Umegat chladnokrevně vzdoroval zhroucení, se na tomto nechráněném místě konečně prolomily, všechny potlačované city se vyvalily ven a ten muž plakal - ale ne jako dítě. Dětské vzlyky by nikdy nemohly být tak děsivé.

Po minutách agonie se dostavila bělovlasá lékařka a rozrušeného světce utišila. Zoufale ji chytil za ruce a dlouho trvalo, než ji zase pustil, aby mohla odejít za dalšími povinnostmi. Její vysvětlení, že stav mnoha mužů a žen, zasažených záchvatem obrny, se výrazně zlepšil během několika dní, že lidé přivezeni do nemocnice ustaranými příbuznými nakonec odešli o pár dní později po vlastních, mu alespoň zčásti pomohlo získat zpátky otřesenou důvěru a sebeovládání. Vyžádalo si všechnu sílu jeho mysli, když se rozhodla provést další zkoušku: poslala procházející zasvěcenkyni do knihovny pro další svazky - a vyšlo najevo, že Umegat nedokáže číst ani ve své rodné roknařtině či darthakanštině a jeho ruce ztratily schopnost udržet brk a psát jakýmkoli druhem písma.

Brk mu vypadl z nemotorného stisku, zanechal inkoustovou stopu na ložním prádle a Umegat zabořil obličej do dlaní a začal znovu sténat: „Byl jsem potrestán. Odebrali mi moji radost a moji útěchu, vzali mi to...“

„Někdy se mohou lidé věci, které zapoměli, opětovně naučit,“ řekla lékařka nejistě. „A chápání významu slov ti odebráno nebylo, ani poznávání lidí, které znáš z dřívějšíka. Tohle už jsem u některých podobně postižených lidí zažila. Někdo ti přece může předčítat knihy nahlas...“

Umegatovy oči se setkaly s očima němého štolby, který stál z jedné strany postele a stále držel v rukou Ordolovu knihu. Starý muž si drhnul pěstí ústa a z hrdla mu vycházel podivný zvuk, kňučení čirého zoufalství. Z koutků očí se mu po zjizveném obličejí hnuly slzy.

Umegat prudce vydechl a zavrtěl hlavou. Odpoután od svých vlastních problémů se natáhl a stiskl štolbovi ruku. „Sššš. Sššš. To jsme to dopracovali.“ Povzděchl si a klesl zpátky do polštářů. „Ať nikdo neříká, že Bastard nemá smysl pro humor.“ Po chvíli zavřel oči. Cazaril si nebyl jistý, zda je jen vyčerpaný, nebo se chce uzavřít před celým světem.

Potlačil v sobě svůj vlastní vystrašený dotaz: Umegate, co teď budeme dělat? Umegat nebyl ve stavu, kdy by mohl cokoli dělat, dokonce i jen dávat rady. Nebo se jen modlit. Cazaril se za daných okolností dokonce ani neodvažoval poprosit jej, aby se modlil za Teideze.

Umegatův dech se zklidnil a Roknar upadl do nepokojného spánku. Pacholek tiše a pečlivě, aby nevydal sebemenší zvuk, položil jeho holicí potřeby na stolek vedle postele a posadil se, aby trpělivě čekal, až se jeho pán opět probudí. Lékařka si něco zaznamenala a tiše odešla. Cazaril ji následoval ven na ohoz, ze kterého byl výhled na nádvoří. Jeho středová fontána v tomto chladném počasí nezpívala a voda v ní byla v šedivém zimním světle tmavá a kalná.

„Je to trest?“ zeptal se jí.

„Jak to mám vědět?“ řekla unaveně, „Zranění hlavy patří mezi ta nejpodivnější ze všech. Jednou jsem viděla ženu, jejíž

oči vypadaly naprosto nepoškozené, a přesto byla po úderu zezadu do hlavy slepá. Viděla jsem lidi, kteří ztratili řeč či přestali ovládat jednu polovinu těla, ale ne druhou. Byl to trest bohů? Pokud ano, tak jsou bohové zlí a to si nemyslím. Podle mne se to stalo náhodou.“

Já myslím, že bohové si s námi hrají. Chtěl na ni naléhat, aby se o Umegata dobře starala, ale to již zjevně dělala, a on nechtěl vypadat hystericky nebo aby si myslela, že pochybuje o jejích schopnostech či oddanosti své práci. Místo toho se s ní zdvořile rozloučil a odešel, aby vyhledal arcibožského a informoval ho o ošklivém vývoji Teidezova zranění.

Arcibožského Mendenala našel v chrámu u Matčina oltáře, kde právě žehnal manželce bohatého kupce s kůžemi a jejich novorozenému děvčátku. Cazaril vyčkal, dokud rodina nepoložila na oltář děkovné dary a nevyhrnula se z chrámu, načež přistoupil k arcibožskému a tichým hlasem mu sdělil svou zprávu. Mendenal zbledl a neprodleně se vydal na Zangre.

Cazaril sice poslední dobou zastával nový, poněkud znepokojivý názor na účinnost a vlastně i bezpečnost modlitby, přesto se však položil na chladnou dlažbu před Matčin oltář a myslel přitom na Istu. Pokud existuje alespoň nepatrná naděje na milosrdenství pro Teideze zlákaného Dondem k oné divoké svatokrádeži, pak by si Matka dozajista mohla vyšetřit špetku lítosti pro jeho matku Istu? Bohynin nedávný vzkaz pro něho prostřednictvím snu její akolyty mu milosrdný připadal. Svým způsobem. Ačkoli se mohlo ukázat, že je pouze nemilosrdně praktický. Natažený na naleštěných vzorovaných dlaždicích cítil smrtonosnou hroudu ve svém břiše, nepříjemnou masu, jejíž velikost nyní odhadoval již na dvě spojené mužské pěsti.

Nakonec vstal a šel vyhledat Palliho do úzkého starého kamenného paláce dy Yarrinů. Sluha jej odvedl do hostinského pokoje v zadní části domu. Palli tam seděl u malého stolu, cosi zapisoval do účetní knihy, ale jakmile Cazaril vstoupil, odložil brka pokynul mu, aby se posadil. Když za sebou sluha zavřel dveře, Cazaril se naklonil k dy Palliarovi. „Palli, mohl bys ses v případě potřeby tajně vypravit jako royessin kurýr do Ibry?“

Palli zvedl obočí. „Kdy?“

„Brzy.“

Zavrtěl hlavou. „Pokud tím brzy myslíš hned, tak asi ne. Mám teď mnoho povinností - přislíbil jsem dy Yarrinovi svůj hlas a podporu na sněmu.“

„Mohl bys tady s dy Yarrinem nechat svého zástupce nebo nějakého jiného důvěryhodného přítele.“

Palli si promnul oholenou bradu a nejspíše zamručel: „Hmm.“

Cazaril zvažoval, že mu řekne, že je Dceřin svatý a začne svého postavení zneužívat před Pallim, dy Yarrinem a celým jejich vojenským řádem. Vyžadovalo by to však velice složitá vysvětlení. Žádalo by si to prozrazení tajemství Fonsovy kletby. Musel by mu říct o svém... zvláštním stavu. Bohem-dotčený. Bohem-uchvácený. A znělo by to přitom stejně šíleně nebo ještě mnohem šíleněji, než kdy mluvila Ista. Uchýlil se proto ke kompromisu. „Myslím, že by se mohlo jednat o záležitost Dcery.“

Koutky Palliho rtů se zvedly. „Jak to můžeš vědět?“

„Prostě to vím.“

„Nu, jenže já nemohu.“

„Tak dobrá. Udělej pro mě alespoň toto. Než půjdeš dnes večer spát, pomodli se o vedení.“

„Já? Proč ne ty?“

„Moje noci jsou... plné.“

„A odkdy jsi ty začal věřit v prorocké sny? Já myslel, že jsi je vždycky považoval za nesmysly. Tvrdil jsi, že lidé jimi klamou sami sebe nebo si dělají nárok na důležitost, které by jinak nemohli nikdy dosáhnout.“

„Nedávno jsem změnil názor. Poslyš, Palli, prostě to udělej, jen tak na zkoušku. Abys mi udělal radost, jestli chceš.“

Palli odevzdaně pokrčil rameny. „Kvůli tobě to udělám. Kvůli těm ostatním věcem...“ Jeho černé obočí zachmuřeně pokleslo. „Ibra...? Před kým je třeba zatajit cestu do Ibry?“

„Před dy Jironalem. Především.“

„Tak? Dy Yarrina to možná bude zajímat. Jde o něco, co se ho nějak týká?“

„Ne přímým způsobem, to rozhodně ne.“ Cazaril váhavě dodal: „A taky před Orikem.“

Palli se v židli napřímil, naklonil hlavu na stranu. Ztišil hlas. „Tak pozor, Cazarile. Jaký druh ohlávky se mi to tu snažíš přehodit přes hlavu? Je to zrada?“

„Něco ještě horšího,“ povzdychl si Cazaril. „Teologie.“

„Eh?“

„Což mi něco připomnělo... Vyříd' dy Yarrinovi, že nějaký špeh donáší dy Jironalovi o všem, co probíráte na vašich zasedáních. I když je možná dost chytrý na to, aby si to již uvědomil sám.“

„Horší a ještě horší. Řekni mi, spíš poslední dobou dobře, Cazi?“

Cazaril se hoře zasmál. „To tedy ne.“

„Já jen, že když jsi hodně unavený, vždycky se chováš jako blázen, víš? Nu, jenže já nikam nepojedu na základě snůšky temných nárážek.“

„V tom případě budeš plně informován.“

„Jakmile budu plně informován, rozhodnu se.“

„To je docela spravedlivé,“ připustil Cazaril. „Proberu to s royessou. Ale nechtěl jsem jí nabízet jako kurýra člověka, který by ji zklamal.“

„Hej!“ řekl Palli rozhořčeně. „Kdy jsem zklamal?“

„Nikdy, Palli. Proto jsem si na tebe vzpomněl.“ Cazaril se usmál a s tichým heknutím vstal. „Musím se vrátit na Zangre.“ V krátkosti mu ještě popsal nepříjemný vývoj Teidezova zranění.

Tehdy Palliho obličej velmi zvažněl. „Jak zlé to ve skutečnosti je?“

„Já nevím...“ Ted' byl Cazaril spíš obezřetný než upřímný. „Teidez je mladý, silný, dobře živěný. Nevidím důvod, proč by tu infekci neměl překonat.“

„U pěti bohů, Cazarile, on je jedinou nadějí svého rodu. Co bude Chalion dělat, pokud se mu něco stane? A s Orikem to taky vypadá moc špatně!“

Cazaril zaváhal. „Orikovi... nebylo dobře již nějaký čas, ale jsem si jistý, že dy Jironala ani nenapadlo, že by mohli tak vážně onemocnět oba najednou. Měl bys dy Yarrinovi oznámit, že náš drahý kancléř bude během příštích pár dnů hodně zaneprázdněný. Pokud by chtěli páni zasvěcenci proklouznout kolem něho k Orikovu loži a nechat si něco podepsat, možná k tomu ted' budou mít nejlepší příležitost.“

Podánilo se mu uniknout Palliho záplavě dalších otázek, ovšem nikoli jeho naléhání, aby si s sebou vzal jako doprovod bratry dy Gura. Jak tak znovu stoupal do kopce k hradu, jeho spleť úvah o tom, jak by mohl Iselle pomoci k útěku od jejího vlastního prokletého rodu, se postupně ztenčovaly k mnohem jednoduššímu zarputilému odhodlání nezhroutit se před těmi dvěma upřímnými mladými muži, aby nemusel být odveden domů vrávorající mezi nimi s pažemi na jejich ramenou.

Po svém návratu našel Cazaril chodbu v patře hlavního bloku přeplněnou. Zeleně odění lékaři a jejich pomocníci akolyté pobíhali sem a tam. Henžili se tam sluhové s vodou, plátnem, pokrývkami, podivnými nápoji ve stříbrných konvicích. Zatímco Cazaril přemítal, čím by jim mohl být nápomocný, z předpokojů se vynořil arcibozský a vešel do chodby. Výraz jeho obličeje byl tvrdý a sebezpytující.

„Vaše Důstojnosti?“ Cazaril se dotkl jeho pětibarevného rukávu. „Jak se vede chlapci?“

„Ach, pane Cazarile.“ Mendenal se krátce otočil stranou. „Kanceléř a royessa mi dali peníze na modlení. Jdu to zařídit.“

„Myslíte... že modlitby budou k něčemu užitečné?“ Myslíte, že jakékoli modlitby pomohou?

„Modlitba je vždycky užitečná.“

Ne, to není, chtěl odpovědět Cazaril, ale raději držel jazyk za zuby.

Mendenal o něco tišším hlasem dvojsmyslně dodal: „Tvoje by mohly být především účinné, pane. Tentokrát.“

Cazaril si to nemyslel. „Vaše Ctihodnosti, nechovám v sobě k žádnému člověku na tomto světě dostatečné množství zášti, abych na něho uvalil důsledky svých modliteb.“

„Ach tak,“ řekl Mendenal ustaraně. Podánilo se mu usmát a zdvořile se rozloučit.

Do chodby vstoupila royessa Iselle a rozhlédla se na obě strany. Spatřila Cazarila a pokynula mu, aby k ní přišel.

Uklonil se. „Royesso?“

I ona ztišila hlas: zdálo se, že tam všichni hovoří potichu. „Doktoři uvažují o amputaci. Mohl bys - byl bys ochotný - pomoci jej podržet, kdyby k tomu muselo dojít? Myslím, že jsi s tou procedurou obeznámen?“

„Ano, royesso.“ Cazaril polkl. Hlavou mu probleskly vzpomínky na strašlivé okamžiky v polních nemocnicích, na zážitky jako z nočních můr. Nikdy nebyl schopen rozhodnout, zda je to pro takové pomocníky u amputaci horší s muži, kteří svůj úděl snášeli statečně, nebo s těmi, jež zešileli hrůzou. Nejlepší to asi bylo s těmi, kteří milosrdně upadli do bezvědomí. „Výříd' lékařům, že jsem jim a pánu Teidezovi k službám.“

Z předpokojů, kde se opíral o stěnu a čekal, až ho zavolají, slyšel, jak vznášejí tento návrh Teidezovi. Zdálo se, že chlapec bude patřit do druhé kategorie. Křičel a řval, že z něj chce ta banda zrádců a idiotů udělat mrzáka, házel kolem sebe věci. Jeho silící hysterie byla utištěna teprve tehdy, když jeden z lékařů prohlásil, že infekce konečkonců vůbec není ganréna - a Cazarilův nos s tím souhlasil - ale spíš otrava krve, a že by amputace v tomto případě spíš uškodila, než prokázala nějaké dobro. Léčba se tedy omezila pouze na rozříznutí skalpelem, třebaže podle Teidezova řevu a zápasu by se mohlo zdát, že se jedná docela dobře o amputaci. Navzdory vyčištění rány Teidezovi prudce stoupla horečka. Sluhové přinášeli vědra se studenou vodou, aby mu připravili koupel v měděné kádi postavené do přijímacího pokoje, pak s ním museli lékaři zápasit, aby ho do ní dostali.

Zdálo se, že lékařů, akolytů a sluhů tam pro tyto ryze praktické účely bylo až dost, a tak Cazaril odešel na čas do své kanceláře o poschodí výš. Tam zaměstnal svou mysl tím, že psal kousavé dopisy těm městským radám, které se zpozdíly se svými královsky vyměřenými platbami pro royessinu domácnost, což byly v podstatě všechny. Radní poslali dopisy, ve kterých se vymlouvali na špatnou úrodu, bandity, nemoci, nepříznivé počasí a podvodné výběrčí daní. Šest měst zamořených problémy. Cazaril si říkal, zda to Oriko neudělal schválně a nepředhodil své sestře a Dondovi jako zasnubní dar šest nejhorších měst ze všech, nebo zda je v takovém nepořádku celý Chalion.

Po čase za ním přišly do kanceláře Iselle a Betriz. Vypadaly být vyčerpané a nervózní.

„Můj bratr je víc nemocný, než jsem ho viděla kdy předtím,“ řekla Iselle Cazarilovi. „Chceme si ještě před večerí postavit soukromý oltář a modlit se u něj. Také si říkám, zda bychom se neměly postít.“

„Já si myslím, že tady nejsou třeba modlitby druhých, ale spíš Teidezovy, a neměl by se modlit o zdraví, ale za odpuštění.“

Iselle zavrtěla hlavou. „On modlení odmítá. Říká, že to není jeho vina, ale Dondova, což je do určité míry pravda... Vykřikuje, že neměl v úmyslu Orikovi ublížit, a že ti, kdo to říkají, jej očerňují.“

„A je tu někdo, kdo to říká?“

„Nikdo to neřekne royseovi do očí,“ odpověděla mu Betriz. „Ale Nan říká, že mezi služebnictvem kolují divné řeči.“

Isellino zamračení se prohloubilo. „Cazarile... je možné, aby to byla pravda?“

Cazaril se opřel lokty o stůl. „Jsem si jistý... že Teidez neměl v úmyslu ublížit Orikovi. Věřím mu, když říká, že to byl Dondův nápad. U Donda bych věřil čemukoli. Zkuste si to promyslet z jeho pohledu. Ožení se s Teidezovou sestrou, pak si to zařídí tak, aby Teidez nastoupil na trůn jako neplnoletý. Z pozorování svého bratra Martoua ví, jak velkou moc může člověk získat, když sedí na royově měšci. Ujišťuji vás, že nevím, jakým způsobem měl v úmyslu zbavit se

Martoua, ale jsem si jistý, že Dondo se hodlal stát příštím kancléřem, ba možná i regentem Chalionu. Nebo dokonce i royou Chalionu, podle toho, jak zlý osud by dokázal připravit Teidezovi.“

Iselle si hryzala spodní ret. „A já myslela, že jsi zachránil jenom mne.“ Letmo se Cazarila dotkla na rameni a vzdálila se do svých komnat.

Před večeří toho dne doprovodil Cazaril Iselle a Betriz na návštěvu k Orikovi. Roya, ačkoli na tom nebyl lépe, se necítil ani hůř. Nalezli ho uloženého v čerstvém ložním povlečení, sedícího na posteli a naslouchajícího Saře, která mu předčítala. Roya pln naděje hovořil o zlepšení zraku v pravém oku, poněvadž se mu zdálo, že vidí pohybující se tvary. Cazaril považoval diagnózu vodnatelnosti za zcela pravděpodobnou, protože Orikovo otlé tělo bylo napuchlé do ještě větší odulosti. Když si roya přitiskl palec na napjatou pokožku tváře, otisk zůstal viditelný po velmi dlouhou dobu. Iselle před Orikem zlehčovala poplašné zprávy o Teidezově infekci, ale se Sárrou hovořila v předpokojí cestou ven bez jakéhokoli zastírání. Sara měla rty pevně semknuté k sobě a téměř nic před Teidezovou sestrou nekomentovala, ale Cazaril si pomyslel, že alespoň tady je někdo, kdo se za toho pomýleného krutého chlapce nemodlí.

Po večeři stoupla Teidezovi horečka ještě víc. Přestal vzdorovat a stěžovat si a upadl do malátnosti.

Nedlouho před půlnocí se zdálo, že usne. Iselle a Betriz konečně opustily royseův předpokoj a vyšly o patro výš, do svých vlastních komnat, aby si trochu odpočinuly.

Blízko k půlnoci, neschopen spát kvůli svým obvyklým neblahým očekáváním, sešel Cazaril znovu dolů k Teidezovým pokojům. Hlavní lékař, který se chystal probudit chlapce, aby mu dal sirup proti horkost, čerstvě namíchaný a doručený udýchaným akolytou, zjistil, že Teideze není možné probudit.

Cazaril se ztěžka vyplašil po schodech nahoru, aby o tom informoval Nan dy Vrit.

„Nu, neexistuje nic, co by s tím mohla Iselle udělat,“ usoudila Nan. „Právě usnula, chudinka. Nemohli bychom ji raději nechat spát?“

Cazaril chvíli váhal, pak řekl: „Ne.“

A tak se obě unavené, ustarané mladé ženy znovu oblékly a vrátily se dolů do Teidezova přeplněného přijímacího pokoje. Dostavil se i kancléř dy Jironal, přivolaný ze svého paláce.

Dy Jironal se zamračil na Cazarila a uklonil se Iselle. „Royesso. Tato místnost nemocného pro vás není vhodným místem.“ V jeho kyselém pohledu na Cazarila se zračilo tiché: Ani pro tebe.

Iselle přimhouřila oči, ale odpověděla tichým, důstojným hlasem. „Nikdo zde na to nemá větší právo než já. Nebo větší povinnost.“ Po krátké odmlce dodala: „A musím zde být jako svědek kvůli své matce.“

Dy Jironal se nadechl, chystal se cosi říct, ale pak si to raději rozmyslel. Zřejmě se rozhodl ponechat si střet názorů na jiný čas a místo, pomyslel si Cazaril. Příležitostí bude nepochybně dost.

Studené zábalý Teidezovu horečku nezmírnily a bodání jehlou ho neprobudila. Jeho ustaraní pečovatelé měli co dělat, když dostal krátký záchvat křečí. Jeho dýchání bylo ještě přerývanější a namáhavější než tehdy u bezvědomého Umegata. Venku na chodbě se shromáždil kvintet chrámových zpěváků, jeden hlas za každý z pěti řádů, a začali prozpěvovat modlitby. Jejich hlasy splývaly a odrážely se v chodbě ozvěnou, vytvářely pro ty strašlivé okamžiky srdceryvně nádherné zvukové pozadí.

Zpěv utichl. V tu chvíli si Cazaril uvědomil, že ustalo i namáhavé dýchání ozývající se z ložnice za ním. Všichni tváří v tvář tomu tichu zmlkli. Do předpokojí přišel jeden z přítomných lékařů, tvář vyčerpanou a zbrocenou slzami, a zavolal dy Jironala a Iselle jako svědky. Na okamžik se z Teidezovy ložnice ozývaly hlasy, tlumené a tiché, které stoupaly a klesaly, pak utichly docela.

Oba byli zaraženi, když vyšli ven. Dy Jironal byl bledý a šokovaný. Cazaril si uvědomil, že ten muž až do poslední chvíle věřil, že Teidez svoje onemocnění překoná a uzdraví se. Iselle byla rovněž bledá a její tvář byla takřka bez výrazu. Černý stín se kolem ní hustě vlnil.

Každý obličej v předpokojí se otočil jejím směrem, jako přehoupnuvší se jehla kompasu. Royacie Chalion měla novou následnici trůnu.

KAPITOLA 20

Iselliny oči, třebaže zarudlé únavou a žalem, byly suché. Betriz, která k ní přispěchala, aby se o ni mohla její paní opřít, si utřela slzy. Bylo těžké říci, která ze dvou mladých žen podpírá tu druhou.

Kancléř dy Jironal si odkašlal. „Předám zprávu o této bolestné ztrátě Orikovi.“ Opožděně dodal: „Dovolte mi posloužit vám v této záležitosti, royesso.“

„Ano...“ Iselle se rozhlížela kolem sebe po pokojí, ale jako by ani neviděla. „Ať si jdou všichni tihle dobří lidé po své práci.“

Dy Jironal se zachmuřil, jako by mu za očima prolétaly stovky myšlenek a on nevěděl, které se věnovat první. Pohlédl na Betriz, pak na Cazarila. „Vaše domácnost... vaše domácnost musí být nyní o mnoho lidí rozšířena, tak aby to odpovídalo vašemu novému postavení. Postarám se o to.“

„Já teď nejsem schopná uvažovat o takových praktických záležitostech. Snad zítra. V dnešní večer mne, můj pane kancléři, nech prosím o samotě s mým zármutkem.“

„Samozřejmě, royesso.“ Dy Jironal se uklonil a otočil se k odchodu.

„Och,“ dodala Iselle, „nevypravuj prosím žádného kurýra s oficiální zprávou k mé matce, dokud nenapišu dopis, který chci přiložit.“

Dy Jironal se mezi dveřmi zastavil a znovu jí vysekl poloviční úklon na znamení, že bere její žádost na vědomí. „Zajisté.“

Když Betriz vyprovázela Iselle z pokoje, royessa tiše řekla Cazarilovi, kolem kterého procházela: „Cazarile, přijď za půl hodiny za mnou. Musím teď chvíli přemýšlet.“

Cazaril sklonil hlavu.

Dav dvořanů v předpokoji a přijímacím pokoji se rozptýlil, až na Teidezova učitele, který tam stál a vypadal jako okradený a naprosto neužitečný. Společně s ním tam zůstali jen akolyté a sluhové, jejichž úkolem bylo nyní umýt a připravit royseovo tělo. Šokovaný a rozrušený pěvecký sbor zazpíval ještě jednu poslední píseň, tentokrát žalozpěv k odchodu mrtvého, a pak se jeho členové také rozešli.

Cazaril si nebyl jistý, co ho bolí víc, zda hlava, nebo břicho. Uchýlil se do své komnaty na konci chodby, zavřel za sebou dveře a obrnil se proti Dondovu nočnímu útoku, o němž věděl, jak jej varovalo rozbolavělé břicho, že přijde brzy.

Povědomé křiče jej ohnuly vpůli jako obvykle, ale k jeho překvapení byl Dondo dnes v noci tichý. Že by byl rovněž vydešený Teidezovou smrtí? Pokud plánoval chlapcovo zničení, které mělo následovat po Orikově, nyní se mu to vyplnilo - ovšem příliš pozdě, než aby posloužilo nějakému účelu, který sledoval, když ještě žil.

Cazarila to zvláštní ticho neupokojilo. Jeho zvýšené vnímání oné zlovolné přítomnosti jej ujistilo, že Dondo je stále uvězněn v něm. Hladový. Vztekly. Přemýšlí? Až dosud nebyla intelligence charakteristickým rysem Dondova běsnění. Možná, že šok z jeho smrti vyprchal. Opouští... co? Čeká? Stopuje? Kdysi býval Dondo zdatným lovcem.

Cazarila napadlo, že zatímco démonovi možná jde jen o to, aby naplnil svá vědra dvěma lidskými dušemi a vrátil se ke svému pánovi, Dondo pravděpodobně tuto touhu nesdílí. Břicho jeho největšího nepřítele pro něj sice bylo nenáviděným vězením, ale Bastardovo očišťující peklo nebo osud mrazivého zapomnění bohy vypovězeného ducha nebyly právě uspokojivými alternativami. Jaká jiná možnost by mohla nastat, to si Cazaril nedokázal dost dobře představit, ale byl si vědom toho, že pokud by Dondo hledal fyzickou formu, ve které by mohl znovu vstoupit do světa, pak by jeho tělo bylo tím nejbližším, které by měl po ruce. Tím způsobem či oním. Hnětl si rukama břicho a pokoušel se rozpoznat, snad už postě, jak rychle nádor roste.

Křiče a zničující čtvrt hodina utrpení přešly. Tehdy si vzpomněl na Isellinu žádost. Složit dopis Istě informující ji o smrti jejího syna bude nesnesitelné, a tak nebylo divu, že po něm Iselle chtěla, aby jí pomohl. Jakkoli nekompetentní pro tento úkol si Cazaril připadal, ať jej Iselle požádá ve svém žalu a trápení o cokoli, musí jí vyjít všemožně vstříc. Narovnal se, zvedl se z postele a vyšel po schodech nahoru.

Našel Iselle již sedící u psacího stolu v předpokoji, kde měla před sebou srovnané jeho nejlepší pergameny, brky a pečetící vosk. Po celé místnosti byly zapálené svíce, zaháněly tmu. Betriz před sebou měla malý čtverec hedvábí a právě na něm rovnala hromádku šperků: brože, prsteny a bledě se lesknoucí šňůru perel od Donda, kterou Cazaril dosud neměl příležitost odnést do chrámu.

Iselle se mračila na prázdnou stránku a otáčela dokola pečatním prstenem, který měla na palci. Vzhledla a tichým hlasem řekla: „Dobře, že jsi přišel. Zavři za sebou dveře.“

Neslyšně je za sebou zavřel. „Jsem zde k vašim službám, royesso.“

„Modlím se za to, Cazarile. Modlím se o to.“ Její pohled se střetl s jeho.

„Je tak nemocný, Iselle. Jste si jistá?“ zeptala se Betriz ustaraně.

„Nejsem si jistá ničím kromě toho, že už mi nezbývá čas. Ani jiné možnosti.“ Zhluboka se nadechla. „Cazarile, chci, abys zítra ráno vyjel do Ibry jako můj vyslanec vyjednat můj sňatek s roysem Bergonem.“

Cazaril se zamyslel. „Kancleř dy Jironal mi nikdy nedovolí odjet.“

„Samozřejmě, že to nepůjde přímou cestou,“ řekla Iselle netrpělivě. „Pojedeš nejdříve do Valendy, která je téměř při cestě, jako můj osobní kurýr, který poveze zprávu o úmrtí mého bratra mé matce. Dy Jironal bude souhlasit a bude jen rád, když uvidí tvoje vzdalující se záda - nepochybně ti dokonce zapůjčí kurýrskou hůl, s pomocí které si budeš moci rekvírovat koně z kancleřských poštovních stanic. Zajistě si uvědomuješ, že do zítřejšího poledne budu mít svou domácnost zamořenou jeho špehy.“

„To jsem pochopil hned na začátku.“

„Jenže ty po zastávce ve Valendě nepojedeš zpátky do Cargedossu, ale dál do Zagosuru nebo kamkoli jinam, kde lze nalézt roysea Bergona. Já mezitím budu trvat na tom, aby byl Teidez pohřben ve Valendě, svém milovaném domově.“

„Teidez se nemohl dočkat, až se z Valendy dostane pryč,“ poznamenal Cazaril, kterému se z toho všeho začínala točit hlava.

„Ano, jistě, jenže tohle dy Jironal přece neví, že ne? Z žádného jiného důvodu by mne kancleř z Cargedossu nepustil, ale nemůže mi odmítnout požadavek rodinné piety. Hned zítra ráno požádám o podporu v této věci roýinu Saru.“

„Jste teď v dvojím období smutku, za svého bratra a za Donda. Dy Jironal vám nemůže přivést dalšího snoubence ještě celé měsíce.“

Zavrtěla hlavou. „Před hodinou jsem se stala budoucností Chalionu. Pokud má dy Jironal v úmyslu mít vládu nad touto budoucností, musí mne pevně uchopit a držet si mne. Kritickým okamžikem není počátek mého truchlení za Teideze, ale počátek mého truchlení za Orika. Pak - ale ne předtím - přejdu do dy Jironalových rukou. Pokud se ovšem předtím neprovádám.“

Jakmile se dostanu z Cargedossu, nemám v úmyslu vracet se sem. V tomto počasí by mohl být Teidezův pohřební průvod na cestě celé týdny. A pokud nám nebude nahrávat počasí, najdu si jiné výmluvy, proč jsme se zpozdlili. Než se vrátíš s roysem Bergonem, měla bych být bezpečně ve Valendě.“

„Počkat, cože? Vráťím se s roysem Bergonem?“

„Ano, samozřejmě, musíš ho přivést ke mně. Pouvažuj o tom. Jestliže odjedu z Chalionu a provdám se v Ibře, dy Jironal to prohlásí za rebelii a přiměje mne vrátit se sem v čele cizích vojsk. Ale pokud zůstanu od prvního okamžiku doma, na svém území, už nikdy si je nenechám vyrvat. To ty jsi mě tohle naučil!“

Já že jsem...?

Naklonila se dopředu a podívala se na něj spalujícím pohledem. „Provdám se za roysea Bergona, ano, ale nevzdám se kvůli tomu Chalionu. Ne, nevzdám se ani pídě své půdy. Nedám ji dy Jironalovi, a nedám ji ani Lišákovi. Tohle jsou

moje podmínky. Bergon a já podědíme každý svou vlastní korunu. Bergon bude mít v Chalionu autoritu jako roya choť a já budu mít v Ibře autoritu jako royina choť, a každý bude vládnout skrze toho druhého, vzájemně a rovnoprávně. Náš budoucí syn, dají-li Matka a Otec, pak obě royacie zdědí a sloučí pod jednu korunu. Ale moje budoucí vláda v Chalionu bude jenom moje a nebude předána jako věno mému manželovi. A rozhodně nebude navracena Saře, pouhé přehlížené a umlčované manželce neschopného royi!“

„Lišák bude chtít víc.“

Iselle zvedla bradu. „Proto musím poslat jako svého vyslance tebe a nikoho jiného. Pokud pro mne nedokážeš získat roysea Bergona za podmínek, které nenaruší moji budoucí svrchovanost, tak se rovnou otoč a jeď domů. A já po Orikově smrti sama pozvednu svoji zástavu proti dy Jironalovi.“ Její černý stín kolem ní jen vřel. „Kletba či ne, já nebudu osedlaná klisna Martoua dy Jironal, která by jezdila podle toho, jak do ní bude on zabodávat ostruhy.“

Ano, Iselle měla odvalu, vůli a inteligenci, aby mohla vzdorovat dy Jironalovi tak, jak to Oriko nedokázal a jak to Teidez nikdy nedělal. Cazaril jí to viděl v očích a dokázal si představit armády s praporce na kopích, které se vlní v temné černi visící kolem nijako příkrov kouře z hořícího města. Toto byla podoba, kterou na sebe kletba jejího rodu vezme v příští generaci: nikoli osobní zármutek, ale občanská válka mezi královskou a šlechtickou frakcí, rvoucí zemi vpůli od jednoho konce ke druhému.

Pokud ze sebe nedokáže setřást jak rodová pouta, tak kletbu, a přejít pod ochranu roysea Bergona...

„Pojeďu pro vás, royesso.“

„Dobrá.“ Opřela se v židli a přejela rukou přes prázdný arch pergamenu. „Nyní musíme napsat několik dopisů. Prvním bude tvoje pověřovací listina pro Lišáka, a já se domnívám, že by měla být napsána mou vlastní rukou. Ty jsi četl a psal různé dohody. Musíš mi nadiktovat všechny správné výrazy a fráze, aby to neznělo jako od nějaké nevzdělané selky.“

„Vynasnažím se ze všech sil, ale nejsem právník, Iselle.“

Pokrčila rameny. „Jestli se nám to podaří, budu mít meče, které má slova podpoří. A pokud ne, žádné právnícké rafinovanosti je nezaplatíš. Ať je to jednoduché a srozumitelné. Začneme...“

Vyčerpávající tři čtvrtě hodiny, během kterých se Iselle nervózně hryzala do rtů, vyústily v koncept, který royessa posléze přepsala načisto, rozmáchle podepsala a zapečetila svým pečetním prstenem. Betriz mezitím dokončila třídění a soupis mincí a šperků.

„To jsou všechny peníze, co máme?“ zeptala se Iselle.

„Bohužel ano,“ povzddechla si Betriz.

„Nu, tak prostě bude muset dát do zástavy šperky, jakmile se dostane do Valendy nebo na nějaké bezpečnější místo.“ Iselle všechny cennosti zabalila do hedvábí a přistrčila je přes stůl k Cazarilovi. „To je pro tebe, můj pane. Kéž Dcera zajistí, ať je to dost na to, aby ses bezpečně dostal tam i zpátky.“

„Je to víc než dost, pokud ovšem nenarazím na nějakého podvodníka.“

„Pozor, ty peníze máš utratit, ne je ušetřit. Jako můj vyslanec v Ibře mne musíš reprezentovat. Nezapomeň se dobře obléknout. A royse Bergon by měl cestovat ve stylu příslušejícím jeho postavení i mému, ne k ostudě Chalionu.“

„To bude možná obtížné. Tím chci říct bez armády. Budu o tom přemýšlet. Mnohé bude záviset na, nu, nejistých věcech. Což mi něco připomnělo. Potřebujeme nějaký bezpečný prostředek komunikace. Dy Jironal a jeho zvědové se nepochybně budou snažit ze všech sil zachytit všechny dopisy, které budete dostávat.“

„Ach ano.“

„Existuje jedna velice jednoduchá šifra, kterou je nicméně takřka nemožné rozluštit. Je založená na tom, že máte dva výtisky stejné knihy. Jednu si vezmu já, druhá zůstane tady u vás. Třicíselné série označují slova - číslo stránky, číslo řádku a pořadí slova v řádku - a příjemce si podle nich dotyčné slovo v knize najde. Nepoužívejte vždy stejné číslice pro stejná slova, ale snažte se je hledat na dalších stránkách, pokud to půjde. Existují lepší šifry, ale nemáme čas, abych vás je mohl naučit. A kromě toho... ehm, nemám žádnou knihu ve dvou exemplářích.“

„Já nějaké takové dvě knihy seženu, než zítra odjedeš,“ řekla Betriz energicky.

„Děkuji,“ řekl vděčně Cazaril. Bylo šílenství podujmout se takové cesty, nemocný a možná vnitřně krvácející, přes hory a uprostřed zimy. Mohl by spadnout z koně do sněhu a zmrznout, a jeho koně i pověřovací dopisy by sežrali hladoví vlci.

„Iselle. Moje srdce je ochotné. Ale mé tělo je okupované území, ležící napůl ladem. Obávám se, že tu cestu nevydržím a zklamám vaši důvěru. Můj přítel markýz dy Palliar je dobrý jezdec a zdatný šermíř. Mohu vám jej nabídnout jako vašeho vyslance místo sebe?“

Iselle se při té představě zamračila. „Domnívám se, že se bude jednat o souboj důvtipu s Lišákem o Bergonovu ruku, nikoli o souboj mečů. Lépe poslat do Ibry důvtip a meč ponechat v Chalionu.“

Svůdná myšlenka, ponechat zde Iselle a Betriz přece nikoli nehlídané, ale se silným přítelem, kterého by přizval... přítelem s přáteli. „Mohl bych ho v každém případě přivést na naši zítřejší poradu?“

Iselle pohlédla přes místnost na Betriz. Cazaril neviděl žádný zřetelný signál, který by mezi nimi proběhl, ale Iselle nakonec odhodlaně přikývla. „Ano, přiveď ho sem ihned, jakmile budeš moci.“

Royessa si přitáhla další list pergamenu a vzala si nový brk. „Nyní napíšu osobní dopis roysei Bergonovi, který mu odvezeš zapečetěný a odevzdáš mu ho neotevřený. A potom,“ povzddechla si, „dopis mé matce. Myslím, že s žádným z nich mi nemůžeš pomoci. Jdi se trochu prospat, dokud můžeš.“

Cazaril vstal a uklonil se.

Když přišel ke dveřím, tiše dodala: „Jsem ráda, že to budeš ty, kdo jí sdělí tu zprávu, Cazarile, a ne nějaký náhodně vybraný kancléřský kurýr. I když to pro tebe bude těžké.“ Zhluboka se nadechla a sklonila se nad pergamenem. Ve světle svíce zářily její jantarové vlasy kolem soustředěného obličeje jako svatozář. Cazaril ji tam zanechal v jezírku světla a vkročil do tmy chladné chodby.

Za svítání ho probudilo neodbytné klepání na dveře. Když se vypotácel z postele a přešel ke dveřím, aby je odemkl, nalezl za nimi nikoli páže s něčím předvoláním, ale Palliho.

Obvykle úpravně oděný Palli vypadal, jako by se oblékal ve spěchu a potmě, poslepu. Vlasý měl přelezené spánkem a trčely mu do všech stran. Oči měl rozšířené a temné. Zívající bratři dy Gura, vyhlížející ospale, ale vesele, se na Cazarila usmívali ze svého stanoviště na chodbě, zatímco Palli se ramenem napřed tlačil dovnitř. Cazaril podal tomu většímu z nich, Ferdovi, svou svíci ze stolku vedle postele, aby mohl zapálit nástěnný hořák. Ferda dal svícen zpátky svému pánovi a veliteli Pallimu, kterému se mírně trásly ruce. Dokud se za ním a Cazarilem nezavřely dveře, nepromluvil.

„Bastardovi démoni, Cazi! Co má tohle všechno znamenat?“

„Co jako?“ zeptal se Cazaril mírně zmateně.

Palli zapálil další svíci na Cazarilově mycím stolku a otočil se. „Modli se o vedení, řekl jsi. Ve spaní, budeš-li chtít. Chci, abys věděl, že ve svých snech jsem byl minulou noc pětkrát zabit. Někam jsem jel. Pokaždé to bylo horší než předtím. V tom posledním snu mě sežral můj vlastní kůň. Povídám ti, že nechci přehodit nohu přes nic, koně, mezka či kozu na řezání dříví, přinejmenším týden!“

„Och.“ Cazaril zamrkal, když mu to došlo. Palliho prohlášení mu připadalo docela logické. „V tom případě nechci, abys někam jel.“

„To je pro mne úleva.“

„Musím jet sám.“

„Jet kam? V tomhle počasí? Venku sněží, pokud to nevíš.“

„Ach, už nám chybělo jen tohle. Tobě to ještě nikdo neřekl? Royse Teidez minulou noc kolem půlnoci skončil na následky svého zranění.“

Palli se najednou zcela probral. „To podstatně mění situaci v Chalionu.“

„Přesně tak. Dovol, ať se obléknu, a pak spolu půjdeme nahoru.“ Cazaril si spěšně opláchl tvář studenou vodou a vsoukal se do šatů ze včerejška.

V horních pokojích nalezl Betriz také stále oblečenou v černolevandulovém smutečním šatu z minulého večera. Bylo zřejmé, že ještě nespala. Cazaril odvedl bratry dy Gura z chodby, aby je nikdo neviděl, a zavřel je ve svém kancelářském předpokojí. Společně s Pallim pak vstoupil do royessina přijímacího pokoje.

Betriz položila ruku na zapečetěný balíček na stolku. „Všechny dopisy jsou připraveny k odvezení do,“ pohlédla na Palliho a na okamžik zaváhala, „Valendy.“

„Iselle ještě spí?“ zeptal se Cazaril tiše.

„Jenom odpočívá. Chce vás vidět. Oba.“ Betriz na chvíli zmizela do ložnice, ze které zazněly tiché hlasy, a po chvíli se vrátila se dvěma knihami v podpaždí.

„Proplížila jsem se dolů do royovy knihovny a našla jsem dva identické svazky. Nebylo tam příliš mnoho duplikátů. Myslela jsem, že bude lépe vzít nějaké větší, abychom měli více slov, ze kterých budeme moci vybírat.“

„Výborně,“ řekl Cazaril a vzal si od ní jednu knihu. Podíval se na ni a potlačil smích. Ordol, četl zlatá písmena na hřbetu. Pětinasobná stezka. „Výborně. Potřebuju si oprášit svoje znalosti teologie.“ Položil knihu k dopisům.

Ze dveří se vynořila Iselle zahalená v silném županu z modrého sametu, z něhož vyčnívala bílá krajka nočního úboru. Jantarové vlasy jí spadaly ve vodopádu přes ramena a tvář měla bledou a opuchlou od nedostatku spánku, stejně jako Betriz. Pokývla Cazarilovi a Pallimu. „Můj pane dy Palliar. Děkuji, že jsi mi přišel na pomoc.“

„Já, ehm...“ řekl Palli. Vrhł poněkud zoufalý pohled Cazarilovým směrem. S čím to tady vlastně souhlasím?

„Pojede místo tebe?“ zeptala se Betriz Cazarila znepokojeně. „Ty by ses o to neměl pokoušet, sám dobře víš, že mám pravdu.“

„Ach... ne. Palli nepojede. Místo toho jej žádám, aby ve jménu všech bohů a především Paní jara odpřísáhl službu a ochranu royesse Iselle. Nejde o žádnou zradu - je právoplatnou dědičkou Chalionu. A ty budeš tedy mít tu čest, Palli, že budeš jejím prvním dvořanem.“

„Já, já, já... mohu odpřísáhnout věrnost tomu, co jsem přísahal vašemu bratru Orikovi, paní. Nemohu přísahat vám namísto jemu.“

„Já po tobě nežádám službu, která by byla nadřazena tomu, co jsi přísahal Orikovi. Žádám pouze, abys upřednostnil službu mně před službou Orikovu kancléři.“

„Ano, to mohu udělat,“ řekl Palli a jeho tvář se rozjasnila. „A udělám to rád.“ Políbil Iselle čelo, ruce a trepy a pak na kolenou před jejími sukněmi odříkal sliby šlechtice Chalionu, dosvědčené Betriz a Cazarilem. Stále na kolenou dodal:

„Jaký je váš názor, royesso, na pána dy Yarrin jako příštího svatého generála Dceřina řádu?“

„Myslím si... že o takových věcech zatím nemohu rozhodovat. V každém případě by pro mne však byl mnohem přijatelnější než jakýkoli kandidát z dy Jironalova klanu.“

Palli pomalu přikývl na souhlas s jejími uvážlivými slovy a vstal. „Vyřídím mu to.“

„Iselle bude potřebovat veškerou praktickou pomoc, které se jí od tebe může dostat, a to až do té doby, než proběhne Teidezův pohřeb,“ řekl Cazaril Pallimu. „Má být pochován ve Valendě. Mohl bys vybrat svůj oddíl z Palliaru, který by se stal součástí royseova pohřebního průvodu? Poskytni ti to záminku často s ní hovořit, a zajisti to, že budeš po jejím boku, až vyjede z Cargedossu.“

„Och, uvažuješ bystře,“ poznamenala Iselle.

Cazaril si bystrý nepřipadal. Měl pocit, jako by se jeho rozum a myšlenky plahočily za Isellinými, v botách zatížených dvaceti librami bláta. V každé. Autorita, která jí připadla minulou noc, jako by uvolnila nějakou dosud spoutanou energii v ní, přímo jí uvnitř svého zámotku z temnoty plála. Báł se zavřít oči, aby snad ten plamen v ní opravdu neuviděl.

„Ale musíš jet sám, Cazarile?“ zeptala se Betriz zkormouceně. „Mně se to nelíbí.“

Iselle našpulila rty. „Myslím, že do Valendy musí jet sám. V Cargedossu stěží existuje někdo, komu bych důvěřovala natolik, abych ho vypravila s ním.“ Pochybovačně si Cazarila měřila pohledem. „Až bude ve Valendě, snad by mu moje babička mohla přidělit nějaké muže. Popravdě řečeno bys neměl přijet na Lišákův dvůr bez doprovodu. Nechci, abychom v jeho očích vypadali zas až tak zoufalí.“ S mírnou hořkostí v hlase dodala: „I když jsme.“

Betriz se popotahovala za černý samet svého oděvu. „Ale co když na cestě onemocníš? Co když tě ten nádor začne bolet ještě víc? A kdo spálí tvoje tělo, kdybys zemřel?“

Palli prudce otočil hlavu. „Nádor? Cazarile! Co má tohle znamenat?“

„Cazaril ti to neřekl? Já myslela, že je tvůj přítel!“ Betriz se otočila k Pallimu. „Má v úmyslu vyskočit na koně a ujíždět - ujíždět! - do Ibry s obrovským záhadným vražedným nádorem v břiše a úplně sám. Já si nemyslím, že je statečný, myslím, že je hloupý. Do Ibry jet musí, protože nemáme nikoho jiného, kdo by mohl tu věc vyřídit, ale neměl by cestovat sám!“

Palli nečinně přihlížel, hryzal se do palce a pozoroval Cazarila přimhouřenýma očima. Nakonec řekl: „A mně se zdálo, že vypadáš nemocný.“

„Ano. Naneštěstí je to tak, že se s tím nedá nic dělat.“

„Ehm... jak zlé... chci říct, ehm, ty...“

„Jestli umírám? Ano. Jak brzy? To nikdo neví. Což v podstatě nijak neodlišuje můj život od tvého, jak zdůrazňuje Umegat. A vůbec, kdo by chtěl umřít v posteli?“

„Ty jsi chtěl, vždycky jsi to říkal. V mimořádně vysokém věku, v posteli, a s něčí manželkou.“

„Nejraději se svou,“ povzdechl si Cazaril. Podařilo se mu nepodívat se přitom na Betriz. „Moje smrt je problém bohů. Co se mě týče, vyjedu tak brzy, jak jen může být osedlán kůň.“ S heknutím se zvedl, vzal knihu a balíček dopisů.

Palli se podíval na Betriz, která splekla ruce dohromady a prosebně se na něho zadívala. Cosi si pod fousy tiše zaklel, vstal a spěšně zamířil ke dveřím předpokojů, které s trhnutím otevřel. Foix dy Gura, s uchem přitisknutým na druhé straně, se vrávoravě napřímil, zamrkal a usmál se na svého velitele. Jeho bratr Ferda, opírající se o protější zeď, si odfrkl.

„Nazdar, hoši,“ řekl Palli klidným hlasem, „mám pro vás úkol.“

Cazaril s Pallim v patách vyrazil ze Zangre ustrojen k zimnímu cestování, přes rameno sedlový vak naplněný náhradním oblečením, malým jménem, knihou teologie a diskutabilní zradou.

Bratry dy Gura nalezl již připravené na stájovém nádvoří. Na Palliho naléhavý příkaz pospíchali do dy Yarrinova paláce, kde vyměnili svoje modrobílé dvorské odění za oděv vhodnější k cestování a dobře prošlapané vysoké boty.

Betriz tam byla s nimi, zahalená do bílé vlněné šály. Měli hlavy blízko u sebe a Betriz jim cosi důrazně sdělovala. Foix zvedl hlavu a uviděl přicházet Cazarila. V obličeji měl poněkud ustrašený výraz. Mávl rukou a něco řekl. Betriz se podívala přes rameno a jejich konverzace rázem ustala. Bratři se otočili a uklonili se mu. Betriz na něj hleděla upřeně, jako by jeho tvář byla nějaká lekce, kterou pro ni připravil k zapamatování.

„Ferdo!“ řekl Palli. Vrchní štolba se před ním postavil do pozoru. Palli vytáhl ze svého pláště dva dopisy, jeden zapečetěný, druhý pouze složený. „Toto,“ podal složený papír Ferdovi, „je pověřovací dopis ode mne jako pána zasvěcenice Dceřina řádu, opravňující vás k jakékoli pomoci, kterou si možná budete muset vyžádat od našich sesterských kapitul po cestě. Jakékoli náklady budou vyřízeny se mnou v Palliaru. Druhý,“ podal Ferdovi zapečetěný dopis, „je pro tebe, a otevřeš to až ve Valendě.“

Ferda přikývl a oba je uschoval. Druhý ze zmínovaných dopisů předával bratry dy Gura pod Cazarilovo vedení ve jménu Dcery. Žádné další detaily se v něm neuváděly. Cesta do Ibry pro ně bude příjemným překvapením.

Palli chodil kolem nich, všechno kontroloval zkušeným velitelským okem. „Máte dostatek teplého oblečení? Jste vyzbrojeni proti banditům?“ Ukázali mu naleštěné meče, kuše s tělivami chráněnými proti vlhku a dostatečnou zásobu šipek. Jejich výzbroj i výstroj byly v naprostém pořádku. Vlhkým vzduchem nyní vířilo jen pár sněhových vloček, přistávaly jim na vlněných oděvech, kůži a ve vlasech, kde roztávaly do malých kapek. Ranní sněžení bylo tady ve městě pouhým popraškem. V kopcích to pravděpodobně bude horší.

Betriz vytáhla zpod svého pláště cosi bílého a nadýchaného. Cazaril přimhouřil oči a poznal kožešinový klobouk horalů z jižního Chalionu, s chloupky, které se daly sklopit přes uši kožešinou dovnitř a zavázat na tkanice pod bradou. Ačkoli tamní muži i ženy nosili pokrývky hlavy v podobném stylu, tato byla očividně určena pro dámu, byla ušitá z bílé králíčí kožešiny a nahoře měla květiny vyšité zlatou nití. „Cazarile, napadlo mě, že by se ti to mohlo hodit ve vysokohorských průsmycích.“

Foix zvedl obočí a usklíbl se a Ferda si dal ruku k ústům a začal se tiše pochechtávat. „Okouzlující,“ poznamenal.

Betriz se začervenala. „Byla to jediná věc, kterou jsem byla schopná takhle narychlo najít,“ řekla na svou obranu. „Lepší, než aby ti mrzly uši.“

„To je pravda,“ řekl Cazaril zcela vážně. „Nemám zrovna dobrý klobouk. Budu ti za něj velmi vděčný.“ Ignoroval usklíbabající se mladíky, vzal si jej od ní a poklekl, aby jej pečlivě zabalil do svého sedlového vaku. Nebylo to jen prázdné gesto, aby udělal radost Betriz, ačkoli se v duchu usmíval nad jejím zmařeným pohledem směrem k Ferdovi. Až se oba bratři setkají v pohraničních horách se zimními větry, úšklebky je velice rychle přejdou.

V bráně se objevila Iselle v sametovém plášti tak temném a purpurovém, že byl téměř černý, provázená zimou se třesoucím kancléřským úředníkem, který jí předal očišlovanou kurýrskou hůl výměnou za Cazarilův podpis do své účetní knihy. S klapnutím knihu zavřel a pospíchal přes padací most zpátky do tepla.

„Vám se podařilo získat dy Jironalův příkaz?“ zeptal se Cazaril, zastrkující si hůl do bezpečí vnitřní kapsy svého kabátce. Prokáže-li se jí, obdrží čerstvé koně, jídlo a nocleh na čistých, i když úzkých postelích v jakémkoli kancléřském poštovním domě u hlavních cest po celém Chalionu.

„Ne dy Jironalův. Orikův. Oriko je stále roya Chalionu, ačkoli dokonce i kancléřskému úředníkovi bylo třeba tuto skutečnost připomenout.“ Iselle si tiše odfrkla. „Bohové ať tě provázejí, Cazarile.“

„Ano,“ povzdechl si a opožděně si uvědomil, že to nebyla jen tak nějaká poznámka, ale rozloučení. Sklonil hlavu a políbil jí promrzlé ruce. Betriz jej po očku pozorovala. Zaváhal, pak si odkašlal a vzal ji také za ruce. Její prsty se křečovitě sevřely kolem jeho a při doteku jeho rtů zatajila dech. Její oči však hleděly nad jeho hlavou kamsi pryč. Napřimil se a uviděl bratry dy Gura choulící se pod jejím tvrdým pohledem.

Zangreský štolba vyvedl tři osedlané kurýrní koně. Palli si potřásl rukama se svými bratrance. Ferda vzal otěže koně, o kterém vyšlo najevo, že má být Cazarilův, vytáhlého grošáka, jenž se hodil k jeho vysoké hubené postavě. Svalnatý Ferda pospíchal, aby mu pomohl nasednout, a jakmile se Cazaril uvelebil se slabým heknutím v sedle, znepokojeně se zeptal: „Jsi v pořádku, pane?“

Ještě ani nevyjeli; co jim to Betriz napovídala? „Ano, jsem v pořádku,“ ujistil jej Cazaril. „Děkuji ti.“ Ferda mu podal otěže a Foix mu pomohl připevnit jeho drahocenné sedlové vaky. Ferda zlehka vyskočil na svého koně, jeho bratr nasedl o něco neobratněji na svého a vyrazili ze stájového nádvoří. Cazaril se ještě otočil v sedle, aby se podíval, jak Iselle a Betriz odcházejí zpátky přes padací most a skrze velkou bránu Zangre. Betriz se otočila a zvedla ruku. Cazaril jí pozdrav opatřil. Pak koně vjeli do prvního ohybu a bránu Zangre skryly před jejich zraky budovy města Cargedoss. Následovala je jediná vrána, která slétla z okapu na římsu.

Sotva vjeli do první ulice, potkali kancléře dy Jironal jedoucím pomalu vzhůru ze svého paláce, provázeného dvěma ozbrojenými pěšími družiníky. Zjevně byl doma, aby se umyl, najedl, převlékl se a vyřídil nejnaléhavější korespondenci. Soudě podle jeho popelavého obličej a zarudlých očí toho uplynulé noci nenaspal víc než Iselle.

Dy Jironal zastavil a ledabyly Cazarila pozdravil.

„Kampak, pane Cazarile,“ přejel pohledem lehká kurýrská sedla opatřená znakem hradu a leoparda Chalionu, „na mých kancléřských koních?“

Cazaril mu pozdrav opatřil poloviční úklonou ze svého sedla. „Do Valendy, můj pane. Royessa Iselle rozhodla, že nechce, aby tu špatnou zprávu odnesl její matce a babičce nějaký cizí člověk, a tak vyslala jako svého kurýra mne.“

„K bláznivé Istě, co?“ Dy Jironal se zašklebil. „To ti nezávidím.“

„To si myslím,“ pronesl Cazaril úmyslně hlasem plným beznaděje. „Přikaz, ať se vrátím zpátky k Isellinu boku, a já tě s radostí okamžitě poslechnu.“

„Ne, ne.“ Dy Jironal se samolibě ušklíbl. „Nenapadá mě žádný jiný člověk, který by se pro tuto smutnou povinnost hodil lépe než ty. Jen jeď dál. Och, kdy máš v úmyslu vrátit se?“

„Ještě si nejsem jistý. Iselle po mně chtěla, abych se ubezpečil, že je její matka v pořádku, než se vydám na zpáteční cestu. Neočekávám, že Ista tu zprávu přijme dobře.“

„To určitě ne. Nu, budeme tady na tebe čekat.“

To se vsadím, že budete. Vyměnili si s dy Jironalem odměřená pokývnutí a obě skupiny se rozjely každá svým směrem. Cazaril se ohlédl zpátky a uviděl, jak se dy Jironal těsně předtím, než zabočil za roh k zangreské bráně, také otočil. Dy Jironal si uvědomoval, že teď na začátku cesty Cazarilovi a jeho doprovodu na kurýrních koních žádné přepadení ze zálohy připravit nemůže. Lepší příležitost mu poskytne návrat. Až na to, že já se touto cestou nevrátím.

Nebo se nevrátím vůbec? Dosud obracel v mysli všechny možné pohromy, které by mohly následovat po neúspěchu; jaký by byl jeho osud, kdyby se mu to podařilo? Co dělají bohové s použitými svatými? Nikdy, pokud jej paměť neklamala, se s žádným nesetkal, tedy až na Umegata... což bylo pomyšlení, které, když o tom tak přemýšlel, jej příliš neuklidnilo.

Dorazili k městské bráně a přejeli po mostě na cestu podél řeky. Fonsova vrána za nimi neletěla, ale usadila se na vysokém cimbuří brány a vydala několik smutných zakrákání, která se rozléhala ozvěnou, když sestupovali do strže. Stěna zangreského útesu, zbavená nyní v zimě svěží zeleně, čněla vysoko a strmě nad rychle proudící černou vodou v řece. Cazaril si říkal, zda se Betriz dívá dolů na cestu z některého z hradních oken vysoko nad nimi. On ji tam nahoře, tak vysoko a v temném stínu, neviděl.

Jeho bezútěšné myšlenky rozptýlil dusot kopyt a šplíchání bláta. Kolem nich procválal na hrad směřující kurýr sedící na zpěněném koni a prudce oddychující. On - ne, ona - jim zamávala, když je mýjela. Kurýři ženského pohlaví byli u některých z kancléřských štolbů mnohem oblíbenější, alespoň na bezpečnějších trasách, protože jejich malá váha a lehká ruka šetřily koně. Foix jí zamával a ještě se otočil, aby se podíval na její vlající černé copy. Cazaril si nemyslel, že obdivuje pouze její mistrovskou jízdu.

Ferda pobídl svého koně a zařadil se vedle Cazarila. „Nemohli bychom teď jet rychleji, můj pane?“ zeptal se s nadějí v hlase. „Denní světlo je vzácné a máme čerstvá zvířata.“

Jenže u pěti bohů, já nejsem čerstvý. Cazaril se nadechl v neblahé předtuše. „Ano.“

Zarazil paty v holínkách grošákov do boků a zvíře přešlo v dlouhý klus. Cesta se před nimi otvírala přes sněhem poprášenou šedohnědou krajinu pokrytou vlnící se šedivou mlhou, která byla prostoupená slabým nasládlým pachem hníloby zimní vegetace. Ztrácela se před nimi v nejistotě.

KAPITOLA 21

Do Valendy přijeli za soumraku následujícího dne. Město před nimi černě čnělo na pozadí cínově šedivé oblohy, prohlubující se stíny byly tu a tam odlehčeny jasně oranžovou září pochodně či svíce, slabých jiskérek světla a života. Po celou délku odbočky do Valendy jeli bez přesezení, poněvadž kurýrní stanice se vyskytovaly pouze u hlavní trasy z Cargedossu do baocijského provinciálního sídla Taryoonu, tudíž závěrečný úsek byl pro koně až příliš dlouhý. Ten poslední kus cesty přes město a nahoru k hradu nechal Cazaril jít znavená zvířata již jen krokem, s hlavami svěšenými k zemi na dlouhé otěži. Přál si, aby již mohl zastavit, zastavit přímo na místě, zhroutit se na zem u cesty a nehybat se celé

dny. Během pár okamžiků bude muset splnit svůj neradostný úkol - zvěstovat matce, že její syn je mrtvý. Ze všech útrap, kterým měl podle svého očekávání čelit na této cestě, měla být tahle tou nejhorší.

Až příliš brzy přijeli k bráně provinčarína hradu. Strážní jej okamžitě poznali a s výkřiky se rozběhli upozornit služebnictvo. Štolba Demi mu podržel koně a byl prvním, kdo se zeptal: „Proč jsi přijel, můj pane?“ Prvním, ale ne posledním.

„Přináším zprávu provinčara a paní Istě,“ odpověděl Cazaril krátce, sehnutý nad hruškou svého sedla. Foix vyhlížel nad lopatkou svého koně, pln očekávání hleděl vzhůru. Cazaril nadzvedl nohu přes koňský zadek, druhou vyndal ze tmene a podařilo se mu seskočit na zem. Tehdy se mu podlomila kolena a snad by byl i upadl, nebýt silné ruky, která jej pevně uchopila za loket. Urazili cestu za dobrý čas. Omámeně si říkal, jak draze za to zaplatí. Na okamžik tam stál a celý se třásl, dokud se pozvolna nezačal vzpamatovávat. „Je zde rytíř dy Ferrej?“

„Doprovodil provinčara na svatební hostinu dole ve městě,“ vysvětlil mu Demi. „Nevím, kdy mají v úmyslu se vrátit.“

„Ach tak,“ přikývl Cazaril. Byl příliš unavený dokonce i na to, aby mohl jen přemýšlet. Minulého večera byl tak vyčerpaný, že usnul na pryčně poštovního domu během pár minut poté, co k ní byl přiveden svými pomocníky, a prospal dokonce i Dondovo bésnění. Počkat na provinčara? Měl v úmyslu vyřídít tu zprávu nejprve jí. Sama ať pak rozhodne, jak ji sdělit své dceři. Ne. Už to nevydržím. Musím to mít za sebou. „V tom případě půjdu nejdříve navštívit paní Istu.“ Po chvíli dodal: „Koně potřebuji vytříť dosucha, napojit a nakrmit. Tohle jsou Ferda a Foix dy Gura, muži z dobrého palliarského rodu. Dohlédni prosím na to, aby dostali... všechno. Nejedli jsme.“ Ani se nemyli, ale to na nich bylo vidět. Každý měl svůj propocení vlněný oděv potřísněný blátem zimních cest, ruce špinavé, obličej umouněný. Všichni tři vypadali ve světle pochodní planoucích na nádvoří zbídačeně a unaveně. Cazaril hmatl prsty ztuhlými od toho, jak od svítání svíral v chladu otěže, po tkanicích svých sedlových vaků. Foix převzal tuto úlohu za něj a stáhl vaky z koně. Cazaril si je od něj rázně vzal, přehodil si je přes ruku a otočil se. „Odved' mne nyní prosím k Istě,“ řekl slabým hlasem. „Mám pro ni dopisy od royessy Iselle.“

Domácí sluha jej odvedl do nové budovy a nahoru po schodech. Byl docela mladý a musel čekat, než se za ním Cazarilovi podařilo s námahou vyplahočit. Připadal si, jako by měl nohy z olova. Pak ten muž tichým hlasem vyjednal s royininými sluhy Cazarilův vstup do jejích komnat. Vzduch uvnitř byl provoněný mísami plnými sušených okvětních plátků a zalitý světlem svící a teplem z ohně, který plápolal v krbu v rohu místnosti. Cazaril si v tom líbezném přijímacím pokoji připadal obrovitý a nemotorný.

Ista seděla na čalouněné pohovce, oblečená v teplém zimním oděvu, šedohnědé vlasy měla spletené do silného copu spadajícího jí dolů po zádech. Stejně jako u Sary i kolem Isty prodléval inkoustově temný stín kletby. Takže jsem se ve svém odhadu nemýlil.

Ista se k němu otočila. Její oči se rozšířily a tvář jí strnula. Určitě poznala - jen podle jeho náhlé přítomnosti - že se něco stalo něco. Stovka způsobů, jak jí tu zprávu sdělit co nejšetněji, které si v duchu přehrával po dlouhé hodiny jízdy do Valendy, jako by mu pod pohledem těch tmavých, vyčreštěných očí propadala mezi prsty jako zrnka písku. Jakékoli odklady by nyní přesahovaly míru krutosti. Klesl před ní na koleno a odkašlal si.

„Za prvé bych vám chtěl říct, že Iselle je v naprostém pořádku. Držte se toho.“ Nadechl se. „Za druhé. Teidez zemřel před dvěma dny na následky zranění rány.“

Dvě ženy, které byly v pokoji s Istou, vykřikly a popadly jedna druhou. Istá se stěží pohnula, kromě sotva patrného škubnutí, jako by do ní narazil neviditelný šíp. Ze rtů jí uniklo dlouhé, němé povzdechnutí.

„Rozuměla jste mým slovům, royino?“ zeptal se Cazaril váhavě.

„Ach ano,“ vydechla. Jeden koutek jejích úst se zvedl; nešlo to ale nazvat úsměvem. Vůbec se to úsměvu nepodobalo, ta temná ironie. „Když člověk něco očekává příliš dlouho, rána pak přichází jako úleva, víš? Čekání skončilo. Teď už se mohu přestat strachovat. Dokážeš to pochopit?“

Cazaril přikývl.

Po chvíli ticha, narušené jenom stkaním jedné z žen, tiše dodala: „Jak přišel k tomu svému zranění? Na lovu? Nebo nějak... jinak?“

„Ne... lov přesně to nebyl. I když svým způsobem...“ Cazaril si oblízl rty rozpraskané mrazem. „Paní, vidíte na mně něco divného?“

„Já teď vidím jen svýma očima. Už celé roky jsem slepá, víš? Ty něco vidíš?“

Důraz na prvním slovu její otázky dával zřetelně najevo, že ví, o jakém druhu zraku Cazaril hovoří. „Ano.“

Přikývla a opřela se v křesle. „Myslela jsem si to. Na těch, kdo vidí těma očima, je něco zvláštního.“

K Istě se přiblížila rozechvělá společnice a až příliš nenuceným hlasem řekla: „Paní, snad byste se teď měla uchýlit na lože. Vaše paní matka se jistě již brzy vrátí...“ Střelila po Cazarilovi významným pohledem přes Istino rameno. Ta žena si zjevně myslela, že Istá upadne do jednoho ze svých hysterických záchvatů. Do toho, co každý považoval za hysterické záchvaty. Byla Istá vůbec někdy šílená?

Cazaril si dřepel na paty. „Odejděte prosím. Musím si s royinou promluvit v soukromí o jistých naléhavých záležitostech.“

„Můj pane...“ Ženě se podařilo vyčarovat na tváři falešný úsměv. Pošeptala mu do ucha: „My se neodvažujeme nechat ji tu v této bolestné hodině o samotě - mohla by si nějak ublížit.“

Cazaril se narovnal, vzal obě ženy za paže a jemně, ale neúprosně je odvedl ke dveřím. „Já ji ohlídám. Vy zatím můžete počkat v komnatě v chodbě, a když vás budu potřebovat, zavolám vás, ano?“ Přes jejich protesty zavřel oboje dveře.

Ista tam seděla nehybná - kromě rukou. Držela v nich jemný krajkový kapesník, který skládala do stále menších čtverečků. Cazaril se s heknutím posadil se zkříženými nohama na podlahu k jejím chodidlům a pohlédl vzhůru do jejího křídově bílého obličejě s vytřeštěnými očima.

„Vídám zangreské duchy,“ řekl.

„Ano.“

„A ještě víc. Vidím temné stíny, které obklopují příslušníky vašeho rodu. Kletbu Zlatého generála, zhoubu Fonsových dědiců.“

„Ano.“

„Takže vy o nich víte?“

„Ach ano.“

„Vidím ten stín teď i kolem vás.“

„Ano.“

„Visí kolem Orika a Sary. Taký kolem Iselle - a Teideze.“

„Ano.“ Naklonila hlavu na stranu a zahleděla se do prázdna.

Cazaril pomyslel na stav šoku, který někdy viděl u mužů v bitvě, mezi okamžikem, kdy padne rána a časem, než se jejich těla zhroutí k zemi. Muže, kteří by měli být v bezvědomí a měli by být mrtví, a přesto se ještě nějaký čas potácejí kolem a někdy konají mimořádné skutky. Byla tato tichá přítomnost takovým šokem, který brzy pomine? Nebo Ista nikdy přítomná nebyla? Nebo jsme ji prostě jen nechápali?

„Oriko těžce onemocněl. Příběh o tom, jak jsem já přišel ke svému druhému zraku, je jen součástí toho temného prokletence. Ale prosím, prosím, paní, povězte mi, jak o tom víte vy? Co jste viděla, a kdy a jak? Musím to pochopit porozumět, protože si myslím, obávám se, že mi to bylo dáno, že mi to připadlo, abych jednal. Ale nikdo mi neřekl, co mám vykonat. Dokonce ani můj druhý zrak nedokáže tuto temnotu proniknout a osvětit mi cestu.“

„Já ti jen mohu říct pravdu. Nemohu ti nabídnout porozumění. Protože jak může někdo dát něco, čeho se jemu samotnému nedostává? Vždycky jsem mluvila pravdu.“

„Ano. Teď už to vím.“ Kurážně se nadechl. „Ale řekla jste někdy celou pravdu?“

Chvíli se kousala do spodního rtu, pozorovala ho. Její třesoucí se ruce, které jako by patřily nějaké jiné Istě než té, která s kamennou tváří seděla před ním, začaly opět na jejím koleně rozplétat těsný uzel kapesníku. Pomalu přikývla a promluvila hlasem tak tichým, že Cazaril musel naklonit hlavu na stranu, aby pochytil všechna její slova.

„Začalo to, když jsem otěhotněla s Iselle. Ty víze. Druhý zrak přišel a odešel. Považovala jsem to za důsledek svého těhotenství; u některých žen dokáže tento stav pozměnit jejich mozek. I lékaři mne v tom nějaký čas utvrzovali. Viděla jsem vznášející se slepé duchy. Viděla jsem temné mraky obklopující Iase a mladého Orika. Slyšela jsem hlasy. Zdály se mi sny o bozích, o Zlatém generálovi, o Fonsovi a jeho dvou věrných společnících hořících v jeho věži. O Chalionu planoucím jako ta věž. Jakmile se narodila Iselle, víze ustaly. Myslela jsem, že jsem byla přechodně šílená, ale že jsem se už uzdravila.“

Oko nemohlo vidět samo sebe, dokonce ani vnitřní oko. On měl to štěstí, že potkal Umegata, že se mu dostalo vědomostí získaných na náklady jiných a předaných mu jako dar. Jak vystrašený by teď byl, kdyby stále ještě pátral po vysvětlení nevysvětlitelného?

„Pak jsem znovu otěhotněla, s Teidezem. A víze začaly znovu, dvakrát horší než předtím. Bylo nesnesitelné, když jsem měla sama sebe považovat za šílenou. Teprve tehdy, když jsem začala vyhrožovat, že se zabiju, se mi Ias svěřil, že je to kletba, a že on o ní věděl. Věděl o ní od samého začátku.“

A jak zrazený by si připadal, kdyby zjistil, že ti, co znali pravdu, mu to neřekli, nechali ho potácet se kolem v osamocené temné hrůze?

„Byla jsem vyděšená, že jsem přivedla svoje děti do tak strašlivého nebezpečí. Modlila jsem se k bohům, aby byla kletba odňata, nebo aby mi vyjevili, jak by ji bylo možné zrušit, aby ušetřili nevinné bytosti.“ Pak, to už jsem byla s Teidezem v břiše kulatá k prasknutí, ke mně přišla Matka léta. Ne ve snu, ne když jsem spala, ale když jsem byla vzhůru a při smyslech, za bílého dne. Stála u mě tak blízko, jako jsi teď ty, a já padla na kolena. Mohla jsem se dotknout jejího šatu, kdybych se odvažovala. Její dech voněl jako parfém, jako plané květiny v letní trávě. Tvář měla příliš líbeznou, než abych ji mohla vidět očima. Bylo to jako hledět do slunce. Její hlas byl hudbou.“

Istina ústa změkla. Dokonce i nyní se poklid oné víze krátce odrazil na jejím obličej, záblesk krásy podobný odrazu slunečního světla na hladině temné vody. Pak se ale její tvář opět zkrabatila a Ista se znovu rozhovořila, nakloněná dopředu, soustředěná ještě víc, pokud to vůbec bylo možné, než předtím.

„Řekla, že bohové se snažili vzít tu kletbu zpátky, že nepatří do tohoto světa, že to byl dar Zlatému generálovi, dar nesprávně použitý. Řekla, že bohové by kletbu mohli stáhnout zpátky k sobě jenom skrze vůli člověka, který by třikrát položil svůj život za rod Chalionu.“

Cazaril zaváhal. Zvuk jeho vlastního dechu v jeho chřípí mu připadal natolik hlasitý, že v něm Istina hlas málem utonul. Na rty se mu drala otázka, a on nebyl schopen potlačit ji, i když předem proklínal sám sebe za to, že to bude znít bláznivě. „Ehm... nepředpokládám, že by místo toho mohli položit svůj život tři muži?“

„Ne.“ Její rty se opět zkrivily v oné podivné ironické grimase, která nebyla úsměvem. „Chápeš ten problém?“

„Ano. Ale já... já... nevidím řešení. Měl to snad být nějaký trik, to... proroctví?“

Krátce rozevřela dlaně v gestu bezmoci, pak opět začala skládat kapesník. „Řekla jsem to Iasovi. Ten to samozřejmě pověděl pánu dy Lutez. Ias před dy Lutezem nikdy nic nezamřčoval, jen přede mnou. Jen přede mnou.“

Cazarila přemohla zvědavost. Nyní, když byli s Istou druhý ve... svatosti nebo něčem na ten způsob, mu připadalo lehké hovořit s ní. Ta lehkost byla šílená, zvrácená, křehká; kdyby zamrkal, ztratila by se v nenávratnu, a přesto... svatý ke svatému, duše k duši, po tento pomíjivý okamžik to byla intimita podivnější a více povznášející než vztah milenky k milenci. Začínal chápat, proč se po něm Umegat vrhl s takovou vyhladovělostí. „Jaký byl ve skutečnosti jejich vztah?“

Pokřčila rameny. „Byli milenci ještě předtím, než jsem se narodila. A kdo je mohl odsuzovat? Dy Lutez miloval Iase, já jsem milovala Iase. Ias miloval nás oba. Tak usilovně se snažil, tolik se staral, pokoušel se nést na sobě břímě všech svých mrtvých bratrů a také svého otce Fonsy. Málem se udřel k smrti, jak se staral, a přesto šlo všechno špatně a

znovu špatně.“

Na okamžik zaváhala a Cazaril se zděsil, zda neúmyslně neřekl něco, co přivedlo tento tok důvěrností ke konci. Ale zjevně si jen uspořádávala... ne svoje myšlenky, ale svoje srdce, protože pokračovala, ještě pomaleji než předtím. „Nepamatuji si, či to byl původně nápad. Seděli jsme na noční poradě, my tři, krátce po Teidezově narození. Stále jsem viděla i druhým zrakem. Oba jsme věděli, že naše děti byly vtaženy do oné temné věci, a ubohý Oriko taky. „Zachraňte moje děti,“ křičel Ias, který si položil hlavu na desku stolu a plakal. „Zachraňte moje děti.“ A pán dy Lutez řekl: „Pro lásku, kterou k tobě chovám, se o to pokusím. Odvážím se přinést tu oběť.“

Cazaril se stěžl odvažoval šeptem zeptat: „Jenže, u pěti bohů, jak?“

Ista škubla hlavou. „Probírali jsme stovku možných způsobů, jak by mohl někdo zabít člověka a pak ho přivést zpátky k životu, aby mohl zemřít znovu. Nemožné, a přesto to není tak docela pravda. Nakonec jsme se rozhodli, že nejlepší cestou bude utopit ho. Způsobilo by to nejmenší fyzické poškození těla, a kolovalo mnoho příběhů o lidech, kteří byli po utonutí opětovně oživeni. Dy Lutez vyjel do kraje, aby některé z nich ověřil, aby se pokusil přijít tomu na kloub.“

Cazaril zatajil dech. Utonutí, och bohové. A tak chladnokrevně... ruce se mu nyní také třásly.

„Přiměli jsme jednoho lékaře složit slib mlčenlivosti a sestoupili jsme do žalářů pod Zangre. Dy Lutez se nechal svléknout, svázat ruce a nohy pevně k tělu a pověsit hlavou dolů nad nádrž. Spustili jsme ho do vody hlavou napřed. A když sebou konečně přestal zmitat, vytáhli jsme ho...“

„A zemřel?“ zeptal se Cazaril tiše. „Takže to obvinění ze zrady bylo...“

„Opravdu zemřel, ale ne naposledy. Oživili jsme ho, i když to bylo jen o vlasek.“

„Ach.“

„Ach, jenže ono to zabralo!“ Její ruce se sevřely v pěst. „Já to cítila, viděla jsem to, tu prasklinu v kletbě! Dy Lutez však... ztratil odvahu. Příští noc nechtěl podstoupit druhé utopení. Křičel, že se ho snažím zabít ze žárlivosti. Pak jsme Ias a já... udělali chybu.“

Cazaril věděl, kam to bude směřovat. Ani zavření očí jej neušetří před viděním. Přinutil se nechat je otevřené a upřené do jejího obličej.

„Popadli jsme ho a provedli druhou zkoušku násilím. Nařikal a plakal... Ias váhal, já jsem křičela: „Jenže my to musíme udělat! Mysli na naše děti!“ Ale tentokrát, když jsme ho vytáhli, byl utopený a ani všechny naše slzy a modlitby ho neoživily. Ias byl ořesený. Já byla pološílená. Můj druhý zrak mi byl z očí odejmut. Bohové ode mne odvrátili tváře...“

„To znamená, že to obvinění ze zrady bylo falešné. Skrz naskrz falešné.“

„Ano. Lež, která měla zamaskovat naše hříchy. Abychom měli jak vysvětlit dy Lutezovu mrtvolu.“ Nadechla se. „Ale jeho rodina dostala svolení podědit jeho majetek a nepřišli o svoje občanská práva.“

„A co jeho pověst? Co jeho veřejná čest?“ Čest, která znamenala pro hrdého dy Luteze všechno; cenil si veškerého svého majetku a slávy jen jako vnějších znaků své cti.

„Učinili jsme to v okamžiku paniky a pak už to nešlo vzít zpátky. Myslím, že z veškerých našich bolů byl tento tím, který v následujících měsících hnětl Iase nejvíce ze všech. Už se o to znovu nepokoušel, nesnažil se vyhledat dalšího ochotného člověka. Musela to být dobrovolná oběť, víš, žádná násilná vražda by nepomohla. Spasit nás mohl jen člověk, který by se obětoval o své vlastní vůli a šel by do toho s očima doširoka otevřenými. Ias obrátil tvář ke zdi a neměl žalem a z pocitu viny.“ Istiny ruce napjaly kousek krajky na kapesníku tak prudce, až se téměř přetřhla, „a mě tu nechal samotnou se dvěma malými dětmi a žádným způsobem, jak je ochránit nebo spasit před tou... černou... věď...“ Nadechla se, hrudník se jí začal prudce zvedat a klesat, ale neupadla do hysterie, jak se Cazaril, hotový vyskočit a přivolat její společnice, obával. Jak se její dýchání zkldňovalo, opět se uvolnil. „Ale ty,“ řekla nakonec, „bohové se tě dotkli?“

„Ano.“

„To je mi líto.“

Ze rtů se mu vydral rozechvělý smích. „Ano.“ Nyní byla řada na něm, aby se vyzpovídal. Jiným by dokázal zastřít pravdu, pro svůj osobní prospěch. Nikoli ovšem Istě. Dlužil jí břímě za břímě, hodnotu za hodnotu. Ránu za ránu. „Kolik jste se toho dozvěděli z Cargedossu o Iselině krátkém zasnoubení a osudu pána Donda dy Jironal?“

„Jeden posel následoval za druhým, ještě než jsme stačili začít s oslavami.“

„S oslavami? Čtyřicetiletý muž ženatý s šestnáctiletou dívkou?“

Ista zvedla bradu a na okamžik tolik připomínala Iselle, až Cazaril zatajil dech. „Mezi lasem a mnou byl ještě větší věkový rozdíl.“

Ach ano. To jí poskytovalo zcela odlišný názor na takové záležitosti. „Dondo nebyl Ias, moje paní. Byl zkorumpovaný, zhýralý, bezbožný a defraudant -a jsem si téměř jistý, že nechal zavraždit rytíře dy Sanda. Možná jej dokonce zabil vlastní rukou. Tajně se se svým bratrem Martouem dohodl, že získají bezvýhradnou moc nad rodem Chalionu, skrze Oriku, Teideze a Iselle.“

Istě vylétla ruka k ústům. „Poznala jsem Martoua před lety u dvora. Už tehdy usiloval o to, aby se stal příštím pánem dy Lutez. Dy Lutezem, nejjasnější, nejvznešenější hvězdou, která kdy svítila na dvoře Chalionu; Martou by se snad ještě mohl učit, jak mu čistit boty... Donda jsem nikdy nepotkala.“

„Dondo byl zhouba. Poprvé jsem ho poznal před lety a už tehdy byl naprosto bezcharakterní. S věkem se to jen zhoršovalo. Iselle byla rozrušená a zuřila, že ji za něho chtějí provdat násilím, modlila se k bohům, aby ji ušetřili toho ohavného svazku, ale bohové... neodpovídali. A tak jsem se toho podujal já. Celý den jsem se za ním plížil, s úmyslem zavraždit ho pro ni, ale nedokázal jsem k němu proniknout dostatečně blízko. A tak jsem se modlil k Bastardovi o záznak magie smrti. A dostalo se mi ho.“

Chvilí trvalo, než Ista zvedla obočí. „Jak to, že nejsi mrtvý?“

„Myslel jsem si, že umírám. Když jsem se probudil a zjistil jsem, že Dondo zemřel a já jsem naživu, nevěděl jsem, co si

o tom mám myslet. Jenže Umegat usoudil, že Iselliny modlitby přivodily další zázrak, a že Paní Jara spasila můj život před Bastardovým démonem, ale jen dočasně. Svatý Umegat... považoval jsem ho za obyčejného štolbu...“ Uvědomil si, že jeho příběh začíná být beznadějně zapletený. Zhluboka se nadechl, vrátil se o kus zpátky a vysvětlil jí všechno o Umegatovi a zázraku zvěřince a o tom, jak zvířata ochraňovala ubohého Orika polapeného v chřtánu kletby. „Až na to, že Dondo předtím, než zemřel, když si stále ještě myslel, že se ožení s Iselle, napovídal Teidezovi, že to je úplně naopak a že zvěřinec je zlé roknarské kouzlo, které má Orika zničit. Teidez mu uvěřil. Před pěti dny vzal svoji baocijskou stráž a pozabíjel téměř všechna posvátná zvířata v něm. Jen dílem náhody se stalo, že nezabil také svatého. Utržil škrábnutí od Oriкова umírajícího leoparda - přísahám, že to opravdu bylo jen škrábnutí! Kdybych si to tehdy byl uvědomil... Rána se zanítila. Jeho konec byl...“ Cazaril se upamatoval, s kým mluví, „...velmi rychlý.“

„Ubohý Teidezi,“ zašeptala Ista s pohledem upřeným stranou. „Můj nešťastný chlapče. Myslím, že ses narodil, abys byl zrazen.“

„Niměně,“ pokračoval Cazaril, „v důsledku onoho podivného zřetězení zázraků byli démon smrti a Dondův duch uvěznění v mém těle. Zjevně zapouzdření v nějakém druhu nádoru. Jakmile budou propuštěni, zemřu.“

Istin zarmoucený obličej strnul. Zvedla pohled, vyhledala Cazarilovy oči. „To by bylo podruhé,“ vydechla.

„Ach... cože?“

Upustila pokrčený kapesník, zvedla ruce a popadla Cazarila za límec. Její pohled se stal spalujícím, téměř bolestným ve své intenzitě. Dech se jí zrychlil. „Jsi Isellin dy Lutez?“

„Já, já, já,“ zajíkal se Cazaril.

„Podruhé. Podruhé. Ale jak bys mohl zemřít potřetí? Och. Och. Och. Och...“ Oči měla rozšířené, zornice jí pulzovaly. Rty se jí chvěly naději. „Co jsi?“

„Já, já, jsem jenom Cazaril, moje paní! Určitě nejsem žádný dy Lutez, to mi věřte. Nejsem ani oslňující, ani bohatý, ani silný. Ani sličný, u všech bohů. Nebo statečný, i když samozřejmě bojuji, když se ocitnu v úzkých.“

Netrpělivě mávla rukou. „Zapomeň na všechny ty příkrasy - nahý, spoutaný, i obrácený hlavou dolů jako by ten muž stále zářil. Věrný až k smrti. Jenže... ne, ke dvěma. Nebo ke třem.“

„Já... tohle je šílenství. Ujist'uj vás, že tohle není způsob, který mám v úmyslu.“ U pěti bohů, ne utopení. „Mám jiný plán, jak Iselle zachránit.“

Její oči ho probodávaly, stále s onou děsivou intenzitou. „To znamená, že k tobě bohové mluvili?“

„Ne. Řídím se svým vlastním rozumem.“

Napřímila se, k jeho úlevě jej pustila a zmateně nakrčila obočí. „Rozumem? V tomhle?“

„Sara a vy jste se do kletby chalionského rodu přivdaly. Podle mého názoru se z ní může Iselle vyvdat. Tento způsob záchrany by samozřejmě nebyl myslitelný u Teideze, ale teď... Jsem na cestě do Ibry, abych se pokusil dojednat pro Iselle sňatek s novým ibránským následníkem trůnu, roysem Bergonem. Dy Jironal se bude snažit tomu zabránit, protože to bude znamenat konec jeho moci v Chalionu. Iselle má v úmyslu uniknout z jeho dosahu tím způsobem, že přiveze Teidezovo tělo sem do Valendy, aby zde bylo pohřbeno.“ Cazaril jí vylíčil detaily Isellina plánu s pohřebním průvodem a její úmysl setkat se s Bergonem ve Valendě.

„Snad,“ vydechla Ista. „Snad...“

Nebyl si jistý, co má na mysli. Stále se na něj dívala tím mimořádně znepokojivým pohledem.

„Vaše matka,“ řekl, „ví o tomhle všem? O kletbě, o pravdivém příběhu pána dy Lutez?“

„Jednou jsem se jí to pokoušela říct. Usoudila, že jsem opravdu blázen. Není to špatný život, být bláznivá, víš. Má to svoje výhody. Nemusíš činit žádná rozhodnutí. Co jíst, jak se oblékat, kam chodit... kdo žije... kdo zemře. Můžeš si to sám vyzkoušet, jestli chceš. Stačí, když řekneš pravdu. Pověz lidem, že jsi těhotný démonem a duchem a že v sobě máš nádor, který na tebe za noci odporně křičí a že bohové hlídají tvé kroky, a uvidíš, co se stane.“ Její hrdelní smích Cazarila nepřiměl, aby se zasmál s ní. Zkřivila rty. „Ne-tvař se tak vyjeveně, pane Cazarile. Když budu tvůj příběh někde opakovat, stačí, když řekneš, že to není pravda, a za blázna budou opět považovat mne, ne tebe.“

„Já... já myslím, že vám už křivdili až dost, moje paní.“

Kousla se do rtu a odvrátila pohled. Chvěla se po celém těle.

Cazaril změnil polohu a tehdy si uvědomil, že se bokem opírá o svůj sedlový vak. „Iselle vám napsala dopis, a jeden svojí babičce a pověřila mne, abych vám je doručil.“ Zalovil ve vaku, našel svazek dopisů a podal Istě ten její. Ruce se mu třáslы od vyčerpání a hladu. Mezi jiným „Měl bych ze sebe jít smýt špínu a něco pojíst. Než se vrátí provincara, snad se dokážu uvést do takového stavu, abych mohl pobývat v její společnosti.“

Ista si přitiskla dopis k hrudi. „Zavolej sem moje dámy. Myslím, že si teď půjdu lehnout. Už nemám žádný důvod bdít...“

Cazaril vzlédl. „Iselle. Iselle je důvodem, abyste zůstala bdělá.“

„Ach ano. Ještě jeden rukojmí k vysvobození. Pak už budu moci spát navěky.“ Naklonila se dopředu a poklepala ho na rameno v podivném gestu ujištění. „Zatím budu spát jenom dnes v noci. Jsem tak unavená. Myslím, že jsem si zřejmě odbyla všechno svoje truchlení a nářek předem, a už ve mně nic nezbylo. Všechno je prázdné.“

„Rozumím, moje paní.“

„Ano, já vím. Jak zvláštní.“

Cazaril opatrně nahmatl lavici za sebou, zvedl se a šel vpustit dovnitř uplakané společnice. Ista zaťala zuby a přetrpěla, jak se na ni vrhly. Cazaril zvedl svoje sedlové vaky a s úklonou se vzdálil.

Koupel, výměna šatů a horké jídlo Cazarila fyzicky osvěžily, třebaže jeho mysl byla po rozhovoru s Istou stále jakoby zmámená. Když jej sluhové odvedli do tichého malého předpokojí v nové budově, aby tam očekával provincařin návrat, byl vděčný za příležitost uspořádat si myšlenky. Rozdělal pro něj oheň v nádherném krbu v rohu komnaty. S

každou kostí v těle bolavou se posadil do vypoštěřovaného křesla, usrkával víno hodně zředěné vodou a snažil se neusnout. Bylo nepravděpodobné, že by se stará paní zdržela venku příliš dlouho.

A opravdu, brzy se objevila, provázená svou sestřenicí a společnicí v jednom paní dy Hueltar a zasmušilým rytířem dy Ferrej. Byla oblečená v nádherném slavnostním šatu ze zeleného saténu a sametu a třpytila se šperky, ale jediný pohled na její popelavou tvář Cazarilovi napověděl, že nějaký přespolní horlivý služebník jí tu špatnou zprávu již sdělil. Cazaril vstal a uklonil se.

Sevřela mu ruce, pátravě se mu zahleděla do tváře. „Cazarile, je to pravda?“

„Teidez zemřel zcela náhle na následky infekce. Iselle je v pořádku,“ nadechl se, „a stala se dědičkou Chalionu.“

„Ubohý chlapec! Ubohý chlapec! Už jsi to řekl Istě?“

„Ano.“

„Ach, bohové. Jak to přijala?“

Slovo dobře to nevystihovalo. Cazaril místo toho řekl: „Klidně, Vaše Výsosti. V každém případě neupadla do žádného divokého záchvatu, jak jsem se obával. Myslím, že rány, které již v životě utrhla, ji znecitlivily. Nevím, jak na tom bude zítra. Její společnice ji uložily do postele.“

Provincara si povzdechla a mrkáním potlačila slzy.

Cazaril poklekl ke svým sedlovým vakům. „Iselle mi pro vás svěřila dopis. A je zde vzkaz také pro tebe, rytíři dy Ferrej, od Betriz. Neměla čas napsat toho mnoho.“ Podal jim dva zapečetěné dopisy. „Obě sem přijdou. Iselle má v úmyslu nechat Teideze pohřbit zde ve Valendě.“

„Och,“ zasténala provincara, která již lámala studený vosk pečeti na dopise, aniž se starala, kam úlomky dopadnou. „Ach, jak jen toužím zase ji spatřit.“ Hltala očima napsané řádky. „Příliš krátké,“ posteskla si. „Cazaril vám všechno vysvětlí, píše tady.“

„Ano, Vaše Výsosti. Mám toho na srdci hodně, a většinu z toho vám mohu sdělit výhradně v soukromí.“

Mávla svým společníkům, aby odešli. „Jděte, až vás budu potřebovat, zavolám vás.“ Dy Ferrej cestou ke dveřím již otvíral svůj dopis.

Posadila se za šustotu hedvábí, stále svírajíc v ruce dopis. Cazarilovi pokynula, aby si sedl na druhou židli, kterou si přitáhl blíž k ní. „Musím ještě zajít za Istou, než usne.“

„Pokusím se být stručný, Vaše Výsosti. Toto je to, co jsem se dozvěděl během tohoto ročního období v Cargedossu. To, čím jsem musel projít, abych se všechno dozvěděl...“ Ista tu cenu, to puknutí jeho světa, pochopila okamžitě, ovšem nebyl si jistý, zda tomu porozumí provincara. „Na tom teď nezáleží. Ale arcibožský Mendenal může potvrdit pravdu všeho, co vám řeknu, pokud budete mít příležitost hovořit s ním. Řekněte mu, že jsem vás za ním poslal já, a on před vámi nic nezatají.“

Provincara zvedla obočí. „Jak je možné, že se stýkáš s arcibožským?“

Cazaril si odfrkl. „Povýšil jsem.“

Napřímila se v křesle, její rty se zúžily. „Cazarile, neutahuj si ze mne. Začínáš být stejně záhadný jako Ista.“

Ano, Istin sebeochranný smysl pro - ne humor, spíš ironii - pravděpodobně byl popuzující. „Provincaro... vaše dcera má zlomené srdce, rozdrásanou mysl. Touží po vysvobození ve smrti. Ale není blázen. Tak milosrdní bohové nejsou.“

Stará žena se schoulila, jako by jeho slova přejela přes rozedřené místo. „Její žal je přemrštěný. Copak ještě žádná žena před ní neovdověla? Žádná nepřišla o dítě? Já jsem prožila obojí, ale nesténala jsem, nebyla jsem tak sklíčená a nenesla jsem si s sebou svůj zármutek po celé roky. Prokřičela jsem si svou hodinku, to ano, ale pak jsem pokračovala v plnění svých povinností. Pokud nemá narušený rozum, pak je velice sobecká.“

Mohl by ji přimět pochopit, jaká je skutečná povaha Istina stavu, aniž by prozradil Istina tajemství? Nu, snad by mohla pomoci dokonce i částečná pravda. Naklonil hlavu k její. „Všechno má svůj počátek hluboko v minulosti, v době velké války mezi Fonsou Docela-Moudrým a Zlatým generálem.“ V těch nejjednodušších možných výrazech jí detailně vyličil vnitřní působení kletby na historii chalionského rodu. Za Iasovy vlády došlo k dostatečnému množství dalších pohrom, že se stěžl potřeboval dotýkat tématu dy Lutezova pádu. Orikova pohlavní nemohoucnost, pozvolná korupce jeho rádců, selhání jak jeho politiky, tak jeho zdraví, přivedly příběh až do současnosti.

Provincara se zachmuřila. „Takže všechno tohle zlo a neštěstí je dílem nějaké roknarské černé magie?“

„Ne... jak to chápu já. Je to vychrlení nějakého nevýslovného božství, mylně přeneseného z jeho řádného místa na místo zcela nesprávné.“

Pokrčila rameny. „Což je skoro totéž. Pokud to působí jako černá magie, tak je to černá magie. Praktická otázka zní, jak tomu lze čelit?“

Cazaril si nebyl jejími slovy tak jistý. Říkal si, že zajisté pouze správné pochopení může vést ke správnému postupu. Ista a Ias se pokoušeli vynutit si řešení, jako by to prokletí bylo dílem magie, a tak se rozhodli protřečít ji magií. K ničemu to nevedlo.

„A souvisí tohle nějak s tím divokým příběhem, co jsme slyšeli o tom, jak byl Dondo dy Jironal zavražděn pomocí magie smrti?“ zeptala se provincara.

Přínejmenším na toto jí mohl odpovědět, ale tentokrát se rozhodl vypustit z příběhu tolik nadpřirozených detailů, jak jen to šlo. Nemyslel si, že by její důvěra v něho nějak vzrostla, kdyby před ní blábolil o démonech, duších, světcích, druhém zraku a ještě grotesknějších věcech. Zbývalo toho víc než dost, aby z toho byla šokovaná. Začal s příběhem Isellina násilného zasnoubení, ačkoli si nepřičetl zásluhy za Dondovu smrt, zamlčel svůj akt vraždy stejně, jako zatajil Istin podíl na dy Lutezově smrti.

Provincara nebyla tak přecitlivělá. „Pokud byl pan Dondo tak špatný, jak říkáš,“ ušklíbala se, „tak se budu za toho neznámého dobrodince ještě modlit.“

„To je dobře, Vaše Výsosti. Já se za něj modlím denně.“

„A Dondo, pouhý mladší syn - pro Iselle! Co si ten blázen Oriko myslí?“

Vynechávaje nevyslovitelné jí popsal zvěřinec jako div vytvořený chrámem k tomu, aby uchoval Orikoovo chátrající zdraví, což byla v podstatě pravda. Okamžitě pochopila tajný politický cíl Dondova poštvání Teideze k jeho - a Orikově - zničení, a zaskřípala zuby.

Sténala nad tím, jak byl její milovaný Teidez zrazen. Ale zpráva, že Valenda se nyní musí připravit na pohřeb, svatbu a válku, možná všechno zároveň, ji zase oživila.

„Může Iselle počítat s podporou svého strýce dy Baocia?“ zeptal se jí Cazaril. „Kolik ještě šlechticů můžete vy a on přivést do války proti dy Jironalovi?“

Provincara mu vyjmenovala šlechtice, které by mohla naverbovat ve Valendě, údajně na Teidezův pohřeb, ale ve skutečnosti k tomu, aby vyrvala Iselle z dy Jironalových spárů. Ten seznam na něj zapůsobil. Po desetiletích pozorování politické situace v Chalionu se provincara dokonce ani nemusela dívat na mapu, když plánovala svoje taktiky.

„Vzkažte jim, ať přijedou na Teidezův pohřeb se všemi muži, které dokáží nashromáždit,“ řekl Cazaril. „Především musíme strážit cesty mezi Valendou a Ibrou, abychom zajistili bezpečný průjezd roysea Bergona.“

„To bude obtížné,“ řekla provincara, která se opírala v křesle a špulila rty. „Mezi Valendou a hranicí se nalézají některé z dy Jironalových vlastních pozemků, a také pozemky jeho švagrů. Měl bys sis s sebou vzít vojenský oddíl, aby tě doprovodil. Seženu tady ve Valendě nějaké muže.“

„Ne,“ řekl Cazaril zvolna. „Vy budete potřebovat všechny svoje muže tady, až přijede Iselle, což může být dlouho předtím, než se vrátím. A pokud s sebou vezmu do Iby ozbrojený oddíl, sníží se tím naše rychlost. Sotva můžeme doufat, že bychom po cestě sehnali tolik koní k přesedání, a udržet naši misi v tajnosti by bylo takřka vyloučené. Lépe bude, když pojedeme dál nalehko, rychle a bez jakéhokoli označení.“

Šetřete si vojsko, aby nám v případě potřeby vyjelo vstříc, až se budeme vracet. Och, a pozor, váš baocijský kapitán poslaný s Teidezem na Zangre se zaprodal Dondovi, již mu nelze důvěřovat. Budete muset přijít na nějaký způsob, jak ho vyměnit, až se vrátí.“

„Bastardovi démoni, dostanu jeho uši,“ zaklela provincara.

Pak přemýšleli o tom, jak propašovat jeho zašifrované dopisy k Iselle a její k němu přes Valendu, tak aby si dy Jironalovi zvědové mysleli, že Cazaril stále pobývá ve společnosti její babičky. Provincara se podujala úlohy zastavit pro něj některé z Iselliných šperků na další část cesty. Během neuvěřitelně krátké doby vyřešili tucet dalších praktických detailů. Cazaril si říkal, že samotná provincarina rozhodnost činí její vůli zcela neprostupnou vůči jakémukoli bohu: navzdory veškeré pozornosti, kterou věnovala modlení a pobožným obřadům, nemohl žádný bůh proklouznout do její železné vůle dokonce ani postranními vrátky. Bohové jí dali méně nebezpečné dary, a on za ně teď byl vděčný.

„Abyste to pochopila,“ řekl nakonec, „já se domnívám, že tento sňatek by mohl Iselle zachránit. Nevím, zda zachrání také Istu.“ Istu, ploužící se smutně po hradu ve Valendě, ani Orika, osleplého a napuchlého na Zangre. A žádné nabádání provincary, aby se Ista už konečně vzpamatovala, by nebylo k užítu, dokud ji bude tato černá věc dusit jako otrávená mlha.

„Byla bych spokojená, i kdyby to jen zachránilo Iselle ze spárů kancléře dy Jironal. Případá mi neuvěřitelné, že Oriko učinil ve své závěti tak odporná opatření.“ Tato legální stránka věci jí dělala dokonce ještě větší starosti než veškeré nadpřirozené záležitosti. „Odebrat mi moji vnučku, aniž by to se mnou dokonce jen probral!“

„Uvědomujete si, že pokud se nám všechno podaří, vaše vnučka se stane vaší lenní paní? Právoplatnou roynou celého Chalionu, a roynou-chotí Iby?“

Pousmála se. „To je na tom ze všeho nejšilenější. Je tak mladá! Ne že by neměla víc rozumu než ubohý Teidez, ale co si vůbec všichni bohové dohromady myslí, když chtějí posadit na chalionský trůn takové dítě!“

Cazaril mírným hlasem řekl: „Možná, že je obnova Chalionu výsledkem velmi dlouhého životního cyklu, a nikdo tak starý jako vy nebo já už nebude žít dostatečně dlouho, abychom viděli, jak se to uskuteční.“

Odfrkla si. „Och, ty sám jsi stěží víc než dítě. Děti teď vládnu světu, a tak není divu, že se svět zbláznil. Nu... dobrá. Musíme se domluvit na zítřek. U pěti bohů, Cazarile, jdi se teď vyspat, i když pochybuju, že zamhouříš oka. Vypadáš, jako bys byl na prahu smrti vyčerpáním, a to ještě nemáš moje roky, aby ses mohl vymlouvat.“

Ztuhle se zvedl, uklonil se a odešel. Provincara byla svými výbuchy energie již známá. Vyžadovalo by si to pomoc všech jejích sluhů, aby jí zabránili se tak nebezpečně vyčerpávat. Nalezl ve vedlejší místnosti trpělivě čekající paní dy Hueltar a poslal ji, aby se věnovala svojí sestřenci.

Opět mu dali jeho chladnou, čestnou komnatu v hlavní baště. Vděčně vklouzl pod nahřáté pokrývky. Podobalo se to návratu domů mnohem víc, než cokoli, co prožil za celá léta. Přesto vnímal díky novému zraku povědomá místa cize: celý svět se pro něj stal divný, stejně zvláštní, jako byl nyní on sám, předěláván zas a znovu, a neexistovalo na něm místo, kde by si mohl opravdu odpočinout.

Ani Dondo se svým příšerným groteskním běsněním nedokázal udržet Cazarila té noci bdělého. Stal se pro něj nebezpečím až příliš rutinním, než aby z něj Cazaril měl ještě strach. Teď jej trápily nové obavy.

Ze všeho nejvíc jej znepokojovala vzpomínka na strašlivou naději, která se zračila v Istiných očích. A také pomyšlení na to, že zítra nasedne na koně, jehož každý krok jej bude unášet blíž a blíž k moři.

KAPITOLA 22

Jakmile vyjeli z Valendy, Cazaril se musel v zájmu utajení s lítostí vzdát možnosti využívat k přesedání a odpočinku

kancléřské kurýrní stanice. Ničemu by neprospělo, kdyby za sebou zanechali pro dy Jironala podepsaný záznam o své trase a cíli cesty. Vybaveni Palliho doporučujícími dopisy si místo toho vyjednávali výměnu čerstvých koní v místních kapitulách Dceřina řádu. Na úpatí hor u západní hranice byli nuceni dohadovat se s tamním koňským handlířem kvůli robustním mezkům s jistým krokem, kteří by je převezli přes vysokohorské končiny.

Ten muž si za léta odírání zoufalých cestovatelů zjevně musel přijít na pěkné peníze. Ferda si prohlédl zvířata, která jim handlíř předvedl, a rozhořčeně spustil: „Tohle zvíře je dýchavičné. A jestli se tomuhle nedělá výrůstek na zanártní kosti, tak sním svůj klobouk!“ načež se s handlířem začali jízlivě dohadovat.

Cazaril, vyčerpaně se opírající o zábradlí ohrady a myslící jen na to, jak touží po tom, aby už nemusel přehodit nohu přes žádné zvíře, zdravé či nemocné, po příštích tisíc let, se nakonec napřímil a prošel bránou dovnitř. Vešel doprostřed stáda procházejících se koní a mezků, uvedených do pohybu hrubým odchycením jejich nechtěných druhů, rozpráhl ruce a zavřel oči. „Pokud budeš tak laskavá, Paní, dej nám tři pěkné mezky.“

Po dloubnutí do boku otevřel oči. Hleděl na něj zvláštní mezek s průzračnými hnědými očima. Netrvalo dlouho a přidružili se k němu další dva, dlouhé uši se jim jen kývaly. Ten nejvyšší, tmavohnědý s krémovým čenichem, mu položil bradu na rameno, vydal ze sebe tvrdě znící oslí odfrknutí a láskyplně ho poslintal.

„Děkuji ti, Paní,“ zamumlal Cazaril. Hlasitěji pak řekl: „Výborně. Pojdte za mnou.“ Přes bláto pokryté důlky od kopyt se pachtil zpátky k bráně. Tři mezkové šli poslušně za ním, pofírkávali zájmem.

„Vezmeme si tyhle tři,“ oznámil handlíři, který společně s Ferdou utíchl a pohlédl na něj s otevřenými ústy.

Handlíř našel hlas jako první. „Ale - ale to jsou moje tři nejlepší zvířata!“

„Ano. Já vím.“ Vyšel z ohrady a nechal tam handlíře, aby sám hájil bránu proti třem mezkům, kteří se stále snažili následovat ho, ztěžka se tlačili rameny proti prknům a vydávali rozdychtěné oslí zvuky. „Ferdo, dohodni cenu. Já se zatím na chvíli natáhnou támhle do té nádherné hromádky slámy. Vzbud' mě, až budou osedlaní...“

Ukázalo se, že jeho mezek je zdravý, spolehlivý a znužený. Podle Cazarila neexistovalo na zrádných vysokohorských stezkách nic lepšího než znužený mezek. Ohniví oři, které měl tak rád Ferda, protože dokázali za krátký čas urazit dlouhou vzdálenost přes planiny, by nemohli na těch dechberoucích svazích postupovat o nic rychleji a navíc by svou nervozitou na vysokých úzkých místech ohrožovali kromě jezdců i sami sebe. A z mezcí pomalé houpavé chůze se mu nepřevracely vnitřnosti. Ačkoli pokud mu bohyně darovala svoje svaté mezky, nechápal, proč mu nedala také lepší počasí.

Bratři dy Gura se přestali smát Cazarilovu kožešinovému klobouku asi v půli cesty průsmykem přes horský hřeben zvaný Bastardovy zuby. Sklopil si teplé kožešinové chlopně přes uši a zavázal tkanice pevně pod bradou ještě předtím, než je začala bodat do tváří plískanice hnaná valícími se vzdušnými proudy. Mhouřil oči proti větru mezi dozadu sklopenými ušima svého lopotícího se mezka na stezce vinoucí se mezi kamením a ledem a v duchu odhadoval, kolik denního světla jim ještě zbývá.

Po nějakém čase Ferda přitáhl svému mezkovi oště a zastavil vedle něho. „Můj pane, neměli bychom si najít nějaké útočiště, kde bychom se skryli před touto sněhovou bouří?“

„Bouří?“ Cazaril si smetl ledovou námrazu z vousu a zamrkal. Ach tak. Palliarské zimy byly mírné, spíš deštivé než zasněžené, a bratři nikdy předtím mimo svoji provincii nepobývali. „Pokud by tohle byla sněhová bouře, tak bys nebyl schopen dohlédnout na uši svého mezka z místa, kde teď sedíš. Nejde o nic nebezpečného. Je to pouze nepříjemné.“

Ferda vystrašeně protáhl tvář, ale zavázal si pevněji tkanice na kápi svého pláště a sklonil se proti větru. A skutečně, netrvalo dlouho a vyjeli z náporu větru ven a viditelnost se obnovila. Před jejich zraky se rozevířelo vysokohorské údolí. Mezi stříbřitými mraky proklouzlo pár prstů bledého slunečního svitu a potečkovalo světlem a stíny dlouhé svahy klesající v dále před nimi do nížiny.

Cazaril tam ukázal a povzbudivě vykřikl: „Ibra!“

Počasí se zmírnilo, když započali dlouhý sestup směrem k pobřeží, třebaže frkající mezkové se na schůdnějším terénu nepohybovali o nic rychleji. Rozeklané pohraniční oblasti ustoupily o něco pohostinnějším kopcům, kostrbatým a hnědým, s širokými údolními mezi sebou. Když zanechali sních vzadu, Cazaril neochotně dovolil Ferdovi, aby vyměnil jejich skvělé mezky za rychlejší koně. Rada zlepšujících se cest a stále civilizovanější hostince je přivedly za další dva dny k říčnímu korytu, které sbíhalo až do Zagosuru. Projížděli kolem odlehklých farem a po mostech přes zavlažovací kanály přeplněné po zimních deštích.

Vynořili se z říčního údolí a konečně spatřili město zvedající se před nimi: šedivé hradby, hranatou zmrť obilných domů se střešními ze zelených tašek typických pro tuto oblast, pevnost na samém vrcholku, slavný přístav u jejích nohou. Za ním se do dále prostíralo ocelově šedé moře, nekonečný rovný obzor pruhovaný odraženým světlem. Pach soli a mořských řas zavánějící při odlivu na perutích chladného vánku do vnitrozemí přiměl Cazarila škubnout sebou. Neměl na moře zrovna dobré vzpomínky. Foix se zhluboka nadechl a oči mu zahohřely okouzlením, když se opíjel svým vůbec prvním pohledem na rozlehlou mořskou pláň.

Palliho dopis a hodnost bratří dy Gura jim zajistily útočiště v Dceřině domě hned vedle náměstí u hlavního chrámu v Zagosuru. Cazaril poslal chlapce, aby koupili, vyžebřili nebo si půjčili formální oděv svého řádu, zatímco sám se odebral ke krejčímu. Sdělení, že si krejčí může určit cenu, pokud mu něco ušije co nejrychleji, vyústilo v záchvěv aktivity, která měla za výsledek, že se Cazaril vynořil o něco málo přes hodinu později se snesitelnou verzí chalionského smutečního oděvu v podpaždí.

Po koupeli v ledové vodě rychle vklouzl do těžké levandulové brokátové tuniky s vysokým límcem, silných temně purpurových vlněných nohavic a vyčištěných a naleštěných vysokých bot. Upravil si opasek a meč, který mu rytíř dy Ferrej zapůjčil již před tak dlouhou dobou, poněkud opotřebovaný, a tím pádem vyhlížející úctyhodněji, a přes to všechno si přehodil těžký černý plášť ze sametu s jemnou hedvábnou podšívkou. Jeden z Iselliných zbývajících prstenů, do čtverce obroušený ametyst, se přesně hodil na Cazarilův malíček, a jeho tenká zlatá obroučka naznačovala

spíš skromnost než chudobu. Oblečen ve dvorním smutečním šatu a s šedivými prameny ve vousu měl dojem, že výsledek je natolik důstojný a vznešený, jak si jen mohl přát. Vážný. Zabalil svoje cenné diplomatické dopisy do balíčku a zastrčil si je do podpaždí, zavolal bratry dy Gura, kteří se mezitím převlékli do elegantní modré a bílé a pak je vedl úzkými krivolakými uličkami vzhůru do kopce k doupci Velkého Lišáka.

Díky svému zjevu a držení těla se Cazaril brzy dostal před samotného správce ibránského hradu. Ukázal úředníkovi své dopisy a pečetě na nich, a ten jej naopak urychleně poslal k royovu osobnímu tajemníkovi, jenž se s nimi setkal v holém předpokojí s obilnými stěnami, chladném neutuchajícím zimním vlhkem typickým pro Zagosaur.

Tajemník byl hubený muž středního věku, který vypadal velmi usouzeně. Cazaril jej pozdravil poloviční úklonou, jako rovný rovného.

„Jsem kastillar dy Cazaril a přijel jsem z Cargedossu v naléhavé diplomatické misi. Nesu dopisy royovi a roysei Bergonovi dy Ibra od royessy Iselle dy Chalion.“ Ukázal mu jejich pečetě, ale přitiskl si je zpátky k hrudi, když po nich tajemník natáhl ruku. „Obdržel jsem je z royessiny vlastní ruky. Prikázala mi, abych je odevzdal do royovy vlastní ruky.“

Tajemník uvážlivě naklonil hlavu na stranu. „Uvidím, co pro tebe mohu udělat, můj pane, ale roya je přímo zamořen různými žádostmi, většinou od příbuzných bývalých rebelů snažících se prosit o royovu milost, která je v současné době již téměř vyčerpaná.“ Změřil si Cazarila od hlavy k patě. „Myslím, že tě zřejmě nikdo nevaroval, pane - roya zakázal, aby kdokoli u dvora nosil smuteční oděv za Dědice z Ibry, poněvadž dotyčný zemřel ve stavu neusmíření se svým otcem a jako rebelant. Pouze ti, kdož si přejí vrhnout svůj vzdor royovi do tváře, nosí tento smuteční šat, a většina z nich má alespoň tolik zdravého rozumu, že to dělají, ehm, v jeho nepřítomnosti. Pokud nemáš v úmyslu urazit ho, navrhuji ti, aby ses šel převléknout, než požádáš o audienci.“

Cazaril se zatvářil překvapeně. „To tady s tou zprávou ještě nebyl nikdo přede mnou? Jeli jsme rychle, ale nedomníval jsem se, že bychom někoho předjeli. Nenosi smuteční barvy za Dědice Ibry, ale za následníka trůnu Chalionu. Royse Teidez náhle zemřel sotva před týdnem, na infekci.“

„Och,“ vydechl tajemník ohromeně. „Och.“ Pozoruhodně rychle se mu podařilo vzpamatovat. „V tom případě přijmi vyjádření mé upřímné soustrasti rodu Chalionu, který v jeho osobě ztratil tak zářivou naději.“ Zaváhal. „Dopisy od royessy Iselle, říkáš?“

„Ano,“ odpověděl Cazaril a po chvíli na vysvětlenou dodal: „Roya Oriko leží vážně nemocen a nevyřizuje žádné státní záležitosti, nebo tomu tak alespoň bylo, když jsme ve spěchu vyjížděli z Cargedossu.“

Tajemník otevřel a zavřel ústa. Nakonec řekl: „Pojďte se mnou,“ a odvedl je do útulnější komnaty s malým ohněm v rohovém krbu. „Uvidím, co se dá dělat.“

Cazaril se posadil do čalouněného křesla blízko příjemného žáru. Foix si sedl na lavici, ale Ferda začal netrpělivě přecházet sem a tam po místnosti a nesoustředěně se mračil na tapiserie visící na stěnách.

„Přijmou nás, pane?“ zeptal se mladík. „Jeli jsme celou tu dalekou cestu jen proto, abychom pak museli čekat na prahu jako nějaký podomní obchodníci...“

„Ach, ano. Přijmou nás.“ Cazaril se pousmál, když přispěchal udýchaný sluha, aby poutníkům nabídl víno a malé kořeněné pečivo z křehkého těsta orážené ibránským znakem, což byla zagosurská specialita.

„Proč tenhle pes nemá nohy?“ zajímal se Foix, hledící úkosem na tvora vyšitého na tapiserii, než se zakousl do svého pečiva.

„To je mořský pes. Místo nohou má malé ploutve a loví ryby. Podél pobřeží směrem k Darthace jsou jich celé kolonie.“ Cazaril nechal sluhu nalít mu pouhý doušek vína, částečně z toho důvodu, aby zůstal střizlivý, ale hlavně proto, aby se vyhnul nutnosti nechat je tam, protože jak předpokládal, tajemník se vrátil, sotva si stačil smočít rty.

Tentokrát se muž uklonil hlouběji než předtím. „Račte jít se mnou, můj pane, pánové.“

Ferda zhltl svou sklenici tmavého iberského vína a Foix si smetl drobčky z bílého vlněného pláště. Spěšně následovali Cazarila a tajemníka, který je vedl vzhůru po schodech a přes malý obloukový kamenný most k novější části pevnosti. Prošli dalšími chodbami, až nakonec stanuli před dvojími dveřmi, na jejichž dřevěných křídlech byli v roknarském stylu vyřezáni mořští tvorové.

Otevřely se před nimi a vyšel z nich elegantně oděný šlechtic, vedoucí se za rámě s dalším dvořanem a stěžující si: „Jenže já na tuhle audienci čekal pět dní! Co je to za bláznovství...“

„Budeš prostě muset počkat ještě o něco déle, můj pane,“ řekl dvořan, odvádějící jej pryč pevným stiskem pod loktem.

Tajemník pokynul Cazarilovi a bratrům dy Gura, aby vešli, a oznámil jejich jména a hodnosti.

Nebyla to trůnní síň, ale o něco méně formální přijímací pokoj, zařízený k poradám, nikoli ceremoniálům. Na jednom konci stál široký stůl, dostatečně prostorný, aby na něm mohly být rozkládány mapy a dokumenty. V dlouhé protilehlé zdi byla zasazena řada dveří s čtvercovými okenními tabulkami odshora až dolů, které vedly na balkon ohraničený cimbuřím, z něhož byl zase výhled na přístav a loděnice, které byly srdcem zagosurského bohatství a moci. Touto hojností skleněných tabulek procházelo dovnitř stříbřité mořské světlo, rozptýlené a bledé, činilo plameny svící v nástěnných hořících slabými a mdlými.

Bylo tam přítomno půl tuctu mužů, ale Cazarilovo oko nemělo problém vyhledat mezi nimi Lišáka a jeho syna. Ve věku přes sedmdesát let byl roya Ibry šlachovitý, plešatějící, rezavá houšť vlasů z jeho mladších dnů byla nahrazena chumáčovitým lemem bělí kolem temene. Ale zůstal čilý, nikoli křehký na svoje roky. Seděl ve svém křesle ostražitý a uvolněný zároveň. Vysoký mladík stojící po jeho boku měl rovné hnědé darthakanské vlasy své zesnulé matky, třebaže místy zabarvené načervenalými světlými prameny, a měl je právě tak dlouhé, aby mu tvořily dokonalý polštář pro přílbici, s necitlivě osekanými konečky. Alespoň vypadá zdravě. To je dobře... Na sobě měl mořsky zelený plášť posázený stovkami perel ve vzoru stáječícího se příboje, který se zhoupl v elegantních bohatých vlnkách, když se mladík otočil k nově přichozím.

Řetěz úřadu kolem krku muže stojícího z Lišákovy druhé strany vypovídal o tom, že se jedná o kanceláře Ibry. Ostražitě a ustrašeně vyhlížející chlapík byl - podle všech zpráv přepracovaným - Lišákovým služebníkem, nikoli jeho rivalem v boji o moc. Další z přítomných mužů na sobě měl odznaky velitele loďstva, admirála Ibrovy flotily.

Cazaril poklekl před Lišákem na koleno a navzdory ztuhlosti ze sedla a bolestem se mu podařilo udělat to poměrně grációzně. Sklonil hlavu. „Můj pane, přináším smutnou zprávu z Chalionu, o smrti roysea Teideze, jakož i naléhavé dopisy od jeho sestry, royessy Iselle.“ Natáhl ruku se svým pověřovacím dopisem.

Lišák rozlomil pečeti a rychle přelétl očima pár inkoustem napsaných řádků. Obočí mu vyšplhalo na čele o něco výš a se zájmem pronikavě pohlédl zpátky na Cazarila. „Nanejvýš zajímavé. Vstaň, můj pane vyslance,“ pobídl ho.

Cazaril se nadechl a podařilo se mu zvednout se zpátky na nohy, aniž by se musel buď odstrčit dlaní od podlahy nebo, což by bylo ještě horší, chytit se royova křesla. Vzhlédl a zjistil, že royse Bergon na něj upřeně hledí, rty rozevřené v soustředěně zamračené tváři. Cazaril zamrkal a obdařil jej nejistým pokývnutím a úsměvem. Byl to docela dobře stavěný mladý muž s pravidelnými rysy, snad i pohledný, kdyby se tolik nemračil. Nešilhal, neměl ovislý ret - mírně podsaditý, ale zdravý, nikoli otlý. A nikoli čtyřicetiletý. Mladý, hladce oholený, ale tmavý stín na bradě a čelistech dával tušit, že již vespěl v muže. Cazaril si pomyslel, že Iselle by byla potěšena.

Bergon se na něj podíval pozorněji. „Promluv ještě!“ řekl.

„Promiňte, můj pane?“ Cazaril ohromeně ustoupil dozadu, zatímco royse popošel dopředu a začal jej obcházet a měřit si jej pohledem odshora dolů. Dech se mu zrychloval.

„Sundej si košili!“ nařídil Bergon náhle.

„Cože?“

„Sundej si košili, sundej si tu košili!“

„Můj pane... roysei Bergone...“ Cazaril se ve vzpomínkách vrátil k hrozné scéně zkonstruované dy Jironalem k tomu, aby jej očemil před Orikem. Jenže tady v Zagosuru nebyly žádné posvátné vrány, aby ho zachránily. Ztlátil hlas.

„Prosim, můj pane, nezahanbujte mne v této společnosti.“

„Pane, pěkně prosím, nebyl jsi před rokem či víc, na podzim, náhodou zachráněn z roknarské galéry u pobřeží Ibry?“

„Ach tak. Ano...?“

„Sundej si tu košili!“ Royse prakticky tančil, zas a znovu kolem něj kroužil, až z toho Cazarila jímala závrať. Pohlédl na Lišáka, který se tvářil stejně zmateně jako kdokoli z ostatních mužů v místnosti, ale zvědavě mávl rukou, podpořil prazvláštní požadavek svého syna. Zmatený a vystrašený Cazaril poslechl, rozepjal přezky své tuniky, svlékl ji společně s pláštěm a složil si oděv přes ruku. Zaťal zuby, pokoušeje se stát tam co nejdůstojněji, aby snesl jakékoli pokoreň, které mělo následovat.

„Ty jsi Caz! Jsi Caz!“ vykřikl Bergon. Jeho zamračení se změnilo v šílený úsměv. To snad ne, u všech bohů, royse Bergon je blázen, pomyslel si Cazaril. Po všem tom šíleném trysku přes hory a pláň nakonec zjistíme, že je pro Iselle naprosto nevhodný a -

„Proč? Ano, tak mi říkají mí přátelé.“ Cazarilovi uvízla slova v krku, když se k němu royse najednou vrhl, prudce ho objal a málem ho ve svém stisku zvedl do vzduchu.

„Otče,“ zvolal Bergon radostně, „tohle je ten muž! To je ten muž!“

„Cože,“ začal Cazaril, ale pak najednou vše pochopil. Jeho vlastní vyjevený pohled s otevřenými ústy se proměnil v úsměv. Ten chlapec ale vyrostl! Pošli ho zpátky v čase o rok dozadu, zkrát' jej o čtyři palce na výšku, vymaž stín vousu, ohol hlavu a přidej špetku štěněcího tuku a kůži spálenou od slunce... „U pěti bohů,“ vydechl. „Danni? Danni!“

Royse ho popadl za ruce a zlíbal mu je. „Kam jsi šel? Byl jsem nemocný celý týden poté, co mě přivedli domů, a když jsem konečně poslal svoje muže, aby se po tobě podívali, byl jsi pryč. Podařilo se mi najít jiné muže z lodi, ale tebe ne, a nikdo nevěděl, kam ses poděl.“

„Také jsem byl nemocný, ležel jsem v Matčině nemocnici tady v Zagosuru. Pak jsem, ehm, šel pěšky domů do Chalionu.“

„Tady! Byl jsi tady po celou dobu! Já se z toho zblázním. Ach! Jenže já přece poslal svoje lidi i do nemocnic - jak je možné, že tě tam nenašli? Myslel jsem, že jsi na svá zranění zemřel, byla tak strašlivá.“

„Já si také byl jistý, že zemřel,“ řekl pomalu Lišák. „Protože si nepřišel nechat splatit ten obrovský dluh, kterým mu byl můj rod zavázán.“

„Já jsem nevěděl... kdo jsi, roysei Bergone.“

Lišákovo šedé obočí vystřelilo vzhůru. „Opravdu?“

„Ne, otče,“ potvrdil Bergon dychtivě. „Nikomu jsem neřekl, kdo jsem. Použil jsem přezdívku, kterou mne volávala matka, když jsem byl malý. Připadalo mi bezpečnější projít tím anonymně než odhalit svoje postavení.“ K Cazarilovi dodal: „Když mě unesli žoldáci mého zesnulého bratra, neřekli roknarskému kapitánovi, kdo jsem. Myslím, že měli v úmyslu nechat mě tam na galéře zemřít.“

„Uchovávat to tajemství bylo bláznivé, roysei,“ plísnil ho Cazaril. „Roknarští by si vás jistě byli šetřili kvůli výkupnému.“

„Ano, kvůli velkému výkupnému a nepochybně taky kvůli politickým ústupkům vyždímaným od mého otce, pokud bych svolil, aby si ze mne učinili rukojmího.“ Bergon zaťal zuby. „Ne. Nevydal bych se jim, abych hrál tuto hru.“

„Takže,“ řekl Lišák zvláštním hlasem, s pohledem upřeným na Cazarila, „ty jsi nedal v sázku svůj vlastní život, abys zachránil od pohany roysea z Ibry, ale prostě jen pro záchranu obyčejného chlapce?“

„Obyčejného otroka, můj pane.“ Cazarilovy rty se zkrivily, když pozoroval Lišáka, který se snažil usoudit, co to z Cazarila činí, zda hrdinu, či naprostého blázna.

„V tom případě pochybuji o tvém zdravém rozumu.“

„Jsem si jistý, že tehdy jsem ho měl jen půl,“ připustil Cazaril přátelsky. „Byl jsem na galéře od té doby, co mě prodali

jako válečného zajatce po pádu Gotorgetu.“

Lišák přimhouřil oči. „Ach. Takže ty jsi ten Cazaril, co?“

Cazaril mu vysekl malou úklonu, v duchu přemýšleje, co asi Lišák slyšel o tom bezvýsledném tažení, a vytřepal si tuniku. Bergon mu ji pospíchal obléknout. Cazaril zjistil, že je objektem ohromených pohledů všech mužů v místnosti, včetně Ferdy a Foixe. Jen tak tak stačil zadržet smích, který se mu dral z hrdla, ačkoli pod smíchem již kypěla nová hrůza, kterou dokázal stěží pojmenovat. Jak dlouho již kráčím po této cestě?

Vytáhl ze svého balíčku poslední dopis a vysekl roysei Bergonovi hlubší poklonu. „Přicházím jako mluvčí za hrdou krásnou dámu a přišel jsem nikoli pouze k vašemu otci, ale také k vám. Následnice trůnu Cha-lionu žádá o vaši ruku.“ Podal zapečetěný dopis ohromenému Bergonovi. „V této záležitosti nechám royessu Iselle hovořit samu za sebe, čehož je nanejvýš schopná díky svému jedinečnému intelektu. Poté budu mít na srdci ještě hodně dalších věcí, které vám mám říci, roysei.“

„Nemohu se dočkat, až tě vyslechnu, pane Cazarile.“ Bergon se po napjatém pohledu vrženém po místnosti odebral k proskleným dveřím vedoucím na balkon, rozlomil pečeť a okamžitě si dopis přečetl. Tvářil se nadmíru překvapeně.

Ohromení bylo znát i na Lišákovi. Cazaril nepochyboval o tom, do jaké míry rozvířil mysl toho muže. Co se týkalo jeho vlastního rozumu, modlil se nyní o křídla.

Cazaril a jeho společníci byli toho dne samozřejmě pozváni na večeři v royově síni. Nedlouho před západem slunce se šli Cazaril a Bergon společně projít na mořské pobřeží pod pevností. Mělo to tak blízko k soukromému rozhovoru, jak se mu jen mělo dostat, pomyslel si Cazaril, který mávl bratrům dy Gura, aby se na písku pláže vzdálili mimo doslech. Hukot příboje maskoval zvuk jejich hlasů. Nad hlavami jim kroužilo několik bílých racků, kteří křičeli stejně pronikavě jako cargedosské vrány nebo zobali do zapáchajících mořských řas na mokřím písku, a Cazarilovi bylo připomenuto, že tito odpadkožrouti se studenými zlatavými očima jsou v Ibře posvátnými ptáky boha Bastarda.

Bergon také pokynul svým těžce ozbrojeným strážným, aby se drželi v určité vzdálenosti za nimi, třebaže se nesnažil úplně se jich zbavit. Tichá rutina tohoto opatření Cazarilovi znovu připomněla, že občanská válka skončila v Ibře teprve nedávno, a Bergon již byl v této kruté hře jak figurkou, tak hráčem. Figurkou, která hrála sama sebe, jak se zdálo.

„Nikdy nezapomenu na první okamžik, kdy jsem tě poznal,“ řekl Bergon, „když mnou smýkli vedle tebe na lavici na galéře. Na okamžik jsem z tebe měl větší hrůzu než ze samotných Roknarů.“

Cazaril se usmál. „Hmm, a to proto, že jsem byl sluncem spálený strašák plný strupů, loupala se mi kůže a páchl jsem?“

Bergon mu úsměv oplatil. „Tak nějak,“ připustil ostýchavě. „Ale pak ses usmál a řekl jsi Dobrý večer, mladý pane, jako bys mě zval, abych s tebou sdílel posezení někde v hostinci, a ne na veslovací lavici.“

„Inu, byl jste nováček, a takových jsme u nás moc neměli.“

„Později jsem o tom hodně přemýšlel. Jsem si jistý, že tehdy mi to moc jasně nemyslelo.“

„Přirozeně že ne. Přišel jste tam pěkně vyjevený, jen co je pravda.“

„Přesně tak. Unesený, vystrašený, právě jsem dostal první výprask, ale ty jsi mi pomohl. Řekl jsi mi, jak to mám vydržet, co mám očekávat, naučil jsi mě, jak přežít. Dvakrát jsi mi dal vodu navíc ze svého vlastního přídělu.“

„Ech, jenom tehdy, když jste ji opravdu potřeboval. Já byl na horko už zvyklý, byl jsem tak vysušený, že to víc ani nešlo. Po čase je člověk schopen rozpoznat rozdíl mezi pouhým nepohodlím a horečnatým výzorem druha na pokraji zhroutení. Bylo velice důležité, abyste u svého vesla neomdlel, víte.“

„Byl jsi laskavý.“

Cazaril pokrčil rameny. „A proč taky ne? Co mě to mohlo koneckonců stát?“

Royse zavrtěl hlavou. „Každý člověk dokáže být laskavý, když je mu pohodlně. Proto jsem vždycky považoval laskavost za triviální ctnost. Jenže když jsme byli hladoví, žizniví, nemocní, vystrašení, smrt na nás řvala a přežívali jsme v samotném srdci hrůzy, ty jsi byl stále stejně neochvějně zdvořilý jako šlechtic v pohodlí svého hradu před svým vlastním krbem.“

„Události mohou být strašlivé nebo nevyhnutelné. Lidé mají vždycky na výběr - pokud ne v otázce, zda mohou přežít, tak tedy jak lze přežít.“

„Ano, ale... já jsem tohle předtím neviděl. Teprve díky tobě jsem začal věřit, že je možné přežít. A nemyslím tím jen přežití těla.“

Cazaril se suše usmál. „Mě už tehdy považovali za polovičního blázna, víte?“

Bergon znovu zavrtěl hlavou a rozkopl botou stříbrný písek. Slunce klonící se k západu zdůrazňovalo světlejší měděná místa v jeho tmavých darthakanských vlasech.

Bergonovu zesnulou matku v Chalionu považovali za semetricku, darthakanského příselce podezřívajícího z rozdmýchávání sváru mezi svým manželem a jeho prvorozeným synem v zájmu svého vlastního syna. Ale zdálo se, že Bergon na ni vzpomíná v dobrém. Jako dítě s ní prožil dvojí obléhání, kdy byli odříznuti od vojsk svého otce v přerušované válce s jeho nevlastním bratrem. Byl zjevně přivyklý na ženy se silnou vůlí, které měly svůj hlas na mužských poradách. Když se s Cazarilem dělil o veslovací lavici na galéře, hovořil o své mrtvé matce, třebaže ve skrytých pojmech, kdykoli se snažil dodat sám sobě odvalu. Nikdy o svém žijícím otci. Bergonův předčasně vyspělý rozum a sebeovládání, tak jak byly demonstrovány v těch strašlivých dnech na galéře, nebyly, usoudil Cazaril, výlučně Lišákovým odkazem.

Cazarilův úsměv se rozšířil. „Tak mi tedy dovoluňte povědět vám,“ začal, „všechno o royesse Iselle dy Chalion...“

Bergon visel na Cazarilových rtech, když mu jeho přítel popisoval Iselliny vlnité jantarové vlasy a jasné šedé oči, její široká usměvavá ústa, její mistrovství jízdy na koni a její vědomosti. Její nezdolnou, neutuchající odvalu, její duchapřítomnost v krizových situacích. Prodat Iselle Bergonovi bylo asi tak obtížné jako prodat jídlo hladovějícím,

vodu žiznicím nebo pláště nahým ve sněhové bouři, a to se ještě ani slovem nezminil o tom, že má podědit království. Než skončil, zdálo se, že chlapec je do ní již napůl zamilován. Lišák ovšem bude představovat větší výzvu: bude mít podezření, že se jedná o léčku. Cazaril neměl v úmyslu svěřovat se mu s podstatou té léčky, ovšem s Bergonem to byla jiná záležitost. Ty si zasloužíš pravdu.

„Za naléhavou prosbou royessy Iselle stojí ještě jedna věc, mnohem temnější,“ pokračoval Cazaril, když přišli na konec půlměsíce pláže a otočili se na zpáteční cestu. „Sděluji vám to v té nejhlubší důvěrnosti, protože royessa doufá, že vám bude moci jako svému manželovi bezmezně důvěřovat. Následující slova jsou tedy určena pouze pro vaše uši.“ Nadechl se mořského vzduchu, posbíral veškerou svoji odvahu. „Všechno se to táhne dozadu k Fonsovi Docela-Moudrému a Zlatému generálovi...“

Učinili další dvě otočky podél pruhu písku, přecházejíce zpátky po svých vlastních stopách, než byl Cazarilův příběh vypovězen. Slunce klesající dolů v rudé kouli se již téměř dotýkalo rovného mořského obzoru a třístí se vlny se leskly úchvatnými temnými barvami v přílivu, který je hnal proti pláži. Cazaril byl k Bergonovi stejně upřímný a otevřený jako k Istě, nezamlčel před ním nic kromě Istiny zpovědi, dokonce ani svoje osobní muka, která mu působil Dondo. Když skončil, Bergon s tváří narudlou ve slunečním svitu vypadal zamyšleně.

„Pane Cazarile, kdyby tohle vyšlo z něčích jiných rtů než ze tvých, pochybuji, že bych tomu věřil. Považoval bych jej za blázna.“

„Třebaže šílenství může být důsledkem těchto událostí, roysei, můj případ to není. Všechno je to pravda. Vidím to. Napůl si myslím, že v tom přímo tonu.“ Nešťastný výběr slov, ale moře hučící a vlnící se tak blízko nich činilo Cazarila nervózním. Říkal si, zda si Bergon všiml, že se Cazaril vždycky natočil tak, aby royse byl mezi ním a přílivem.

„Udělal bys ze mne něco jako hrdinu v příběhu staré chůvy, který zachraňuje dámu z moci kouzla polibkem.“

Cazaril si odkašlal. „Nu, myslím, že bude třeba víc než jen polibek. Sňatek musí být završen o satební noci, aby byl legálně zavazující. A rovněž teologicky zavazující, jak předpokládám.“

Royse jej obdařil nečitelným pohledem. Během dalších pár kroků nepromluvil. Pak řekl: „Viděl jsem tvoji poctivost a čest v akci. Myslím, že to... rozšířilo moje obzory. Byl jsem vychováván svým otcem, který je prozíravý, obezřetný muž, vždycky v lidech pátrá po skrytých, osobních sobeckých motivacích. Nikdo jej nedokáže oklamat. Ale já jsem viděl klamat jeho. Pokud chápeš, co tím myslím.“

„Ano.“

„Bylo od tebe velmi pošetilé napadnout toho odporného roknarského otrokáře.“

„Ano.“

„A přesto si myslím, že bys to za určitých okolností udělal znovu.“

„Kdybych věděl to, co vím teď... bylo by to asi obtížnější. Ale doufal bych... modlil bych se, roysei, aby mi bohové přesto dovolili udělat takovou pošetilost ve chvíli potřeby.“

„Co je to za podivuhodnou pošetilost, že v mých očích září jasněji než všechno otcovo zlato? Mohl bys mne naučit, jak být také takovým pošetilcem, Cazi?“

„Ach ano,“ vydechl Cazaril. „Jsem si tím jistý.“

S Lišákem se Cazaril setkal v chladu následujícího rána. Opět ho odvedli do vysoké, světlé komnaty, z níž byl výhled na moře, ale tentokrát k soukromějšímu rozhovoru, při němž byl jen on sám, roya a royův tajemník. Tajemník se posadil na konec stolu s hromádkou papírů, novými brky a zásobou inkoustu. Lišák si sedl na jeho dlouhou stranu, pohrával si s figurkami hry na zámky a jezdce, které byly nádherně vyřezány z korálu a nefritu, a deska byla vyrobena z leštěného malachitu, onyxu a bílého mramoru. Cazaril se uklonil a na royovo pokývnutí se posadil proti němu.

„Hraješ?“ zeptal se Lišák.

„Ne, můj pane,“ odpověděl Cazaril s lítostí.

„Ach, to je škoda.“ Lišák odstrčil desku s figurkami kousek stranou. „Bergon je tvým popisem onoho zářného příkladu Chalionu velmi nadšený. Děláš svou práci dobře, vyslance.“

„V to taky doufám.“

Roya se dotkl Isellina pověřovacího dopisu ležícího na naleštěném dřevu. „Mimořádný dokument. Víš, zavazuje royessu k čemukoli, co podepíšeš v jejím jménu.“

„Ano, pane.“

„Její autorita pověřit tě takto je pochybná, víš? Tak například zde hraje roli otázka jejího věku.“

„Pane, pokud neuznáváte její právo sepsat svou vlastní satební smlouvu, pak předpokládám, že mi nezbyvá než se posadit na svého koně a vyrazit zpátky do Chalionu.“

„Ne, ne, já jsem neřekl, že o ni pochybuji já!“ V hlase starého royi byl znát záchrň paniky.

Cazaril potlačil úsměv. „Vskutku, pane, jednat s námi je veřejným uznáním její autority.“

„Hmm. Pravda, pravda. Mladí lidé, tak důvěřiví. Proto musíme my staří hlídat jejich zájmy.“ Zvedl druhý list, který mu Cazaril dal předchozího večera. „Prostudoval jsem si vámi navrhované klauzule satební smlouvy. Máme toho spolu hodně co probírat.“

„Promiňte, pane. Tyto klauzule nejsou navrhované. Jsou to podmínky, ze kterých royessa nemíní ustoupit. Pokud si přejete navrhnout dodatečné body, vyslechnu vás.“

Roya ho probodl pohledem. „To snad ne. Stačí si vzít například tuto jednu, týkající se neplnoletosti jejich dědice, budou-li jim pozeňnání. Stačí jedna nehoda s koněm, a royina Chalionu se stane regentkou Ibry! To nedovolím. Bergon s sebou nese rizika válčení na bitevních polích, což se o jeho manželce říct nedá, že ano?“

„V což můžeme jen doufat. Jinak jsem zřejmě podivuhodně mylně informován o historii Ibry, můj pane. Měl jsem za to, že se royseově matce podařilo prolomit dvojí obléhání?“

Lišák si odkašlal.

„V každém případě,“ pokračoval Cazaril, Jsem toho názoru, že riziko je oboustranné, a taková musí být i klauzule. Iselle nese rizika porodu, což se Bergona samozřejmě netýká. Stačí plod obrácený v děloze a mohl by se stát regentem Chalionu. Mimochodem, kolik z vašich manželek vás přežilo, Veličenstvo?“

Lišák se nadechl, odmlčel se a pokračoval: „A pak je zde ona jmenovací klauzule!“

Po několika minutách nenásilného argumentování se shodli v tom, že Bergon dy Ibra-Chalion není o nic libozvučnější než Bergon dy Chalion-Ibra, a této klauzuli bylo rovněž dovoleno zůstat.

Tehdy Lišák našpulil rty a zamyšleně se zamračil. „Pochopil jsem to tak, že jsi nemajetný muž bez pozemků, pane Cazarile. Jak je možné, že tě royessa neodmění, jak by se slušelo na muže tvého postavení?“

„Ona mne odměňuje tak, jak to připadá vhodné jí. Iselle není royina Chalionu - zatím.“

„Hmm. Já, na druhé straně, jsem současný roya Ibry a mám moc udílet... hodně.“

Cazaril se pouze usmál.

Takto povzbuzený se Lišák rozhovořil o elegantním sídle s výhledem na moře a postavil na stůl mezi ně figurku korálového hradu. Fascinován a zvědavý, kam to povede, se Cazaril zdržel toho, aby poznamenal, jak málo se stará o nějaký výhled na moře. Lišák mluvil o krásných koních a loukách, na kterých by se mohli pást, a o tom, jak nevhodnou shledává klauzuli číslo tři. Připojili k ní nějaké dodatky. Cazaril pouze vydával neutrální zvuky. Lišák svůdně šeptal o penězích, za které by se mohl oblékat, jak by se slušelo jeho ibránskému postavení o hodně vyššímu než pouhý kastillar a o tom, jak by mohla být s oboustranným ziskem přepracována klauzule číslo šest. K narůstající sadě na stole mezi nimi přibyla figurka nefritového hradu. Tajemník všechno zapisoval. S každým Cazarilovým zabručením narůstaly v Lišákových očích jak respekt, tak pohrdání, ačkoli jak se hromádka zvětšovala, poznamenal tónem prodchnutým bolestí: „Hraješ lépe, než jsem očekával, kastillare.“

Nakonec se Lišák opřel v židli a mávl rukou k malé hromádce obětních symbolů. „Jak to vidíš ty, Cazarile? Co ti podle tebe může to děvče dát, co bych já mnohonásobně nepřebil?“

Cazarilovo pousmání přerostlo do veselého širokého úsměvu. „Já vám povím, jak je to, Veličenstvo. Věřím, že mi dá sídlo v Chalionu, které mi bude dokonale vyhovovat. Jeden krok široké a dva kroky dlouhé, a v něm budu ležet navěky.“ Pomalu a jemně, aby roya neurazil, natáhl ruku a odsunul figurky zpátky k Lišákovi. „Pravděpodobně bych vám měl vysvětlit, že nosím ve svých útrobach nádor, který mne podle mého očekávání již v brzké době zahubí. Myslím, že takové odměny jsou pro žijící muže, nikoli pro umírající.“

Lišák bezhlesně pohnul rty. Přes tvář mu přelétl výraz ohromení a úleku a taky sotva zřetelný záblesk pro něj neznámého studu, rychle potlačeného. Ze rtů mu uniklo krátké vyštěknutí smíchu. „U pěti bohů! To děvče má tolik rozumu a tvrdosti, že by mohla mne učit mému řemeslu! Není divu, že ti svěřila takovou pravomoc. U Bastardových koulí, vždyť ona mi poslala nepodplatitelného vyslance!“

Cazarila v tu chvíli napadly tři věci najednou: za prvé, že Iselle žádný takový vychytralý plán neměla, za druhé, že kdyby na to poukázal před ní, řekla by jen Hm! a ponechala by si ten nápad k nějakému použití v budoucnosti, a za třetí, že Lišák rozhodně nemusí vědět o tom prvním.

Lišák vystřízlivěl, zahleděl se Cazarilovi do očí. „To je mi moc líto, že musíš takto trpět, kastillare. Není to nic zábavného. Bergonova matka zemřela na nádor prsu, který ji připravil o život ještě velmi mladou -bylo jí teprve šestatřicet. Ani veškeré hoře, za které se se mnou provdala, ji nedokázalo udolat, ale na samém konci... ach, nu.“

„Mně je taky třicet šest,“ poznamenal smutně Cazaril.

Lišák zamrkal. „V tom případě nevypadáš dobře.“

„Ne,“ souhlasil Cazaril. Sebral seznam klauzulí. „A teď, Veličenstvo, ohledně naší svatební smlouvy...“

Nakonec to dopadlo tak, že Cazaril neškrtl nic, co bylo na jeho seznamu, a získal se vším souhlas. Lišák, smutný a na konci již vyčerpaný, nabídl pár rozumných dodatků ke klauzuli o nepředvídaných událostech, s nimiž Cazaril rád souhlasil. Lišák tu a tam zakňučel, jen pro formu, a činil časté nárazky ohledně podřízenosti náležející manželovi ze strany manželky - což rovněž nebyl příznačný rys nedávné ibránské historie, jak Cazaril raději diplomaticky nezdůraznil - a ohledně nepřirozené cílevědomosti žen, které příliš mnoho jezdí na koni.

„Nezapomeňte, Veličenstvo,“ utěšoval jej Cazaril, „že není vaším cílem získat dnes royacii pro vašeho syna. Je jím získat impérium pro vašeho vnuka.“

Lišák ožil. Dokonce i jeho tajemník se usmál.

Nakonec mu Lišák nabídl svou hrací sadu jezdců a hradů, na památku.

„Myslím, že to pro sebe odmítnu,“ řekl Cazaril, který lítostivě hleděl na nádherné figurky. Dostal lepší nápad. „Ale kdybyste si dal tu práci a nechal je zabalit, byl bych potěšen, kdybych je mohl odvézt zpátky do Chalionu jako váš osobní zásnubní dar vaší budoucí snaze.“

Lišák se zasmál a zavrtěl hlavou. „Kéž bych tak já měl dvořana, který by mi mohl nabídnout tolik loajality za tak malou odměnu. Ty opravdu nechceš vůbec nic pro sebe, Cazarile?“

„Chci čas.“

Lišák si lítostivě odfrkl. „Copak ho nechceme všichni? O ten musíš požádat bohy, ne roya Ibry.“

Tohle nechal Cazaril projít bez poznámky, třebaže ho trochu svrběl jazyk. „Rád bych se alespoň dožil toho, abych viděl Iselle bezpečně provdanou. Toto je dar, který mi ve skutečnosti můžete dát, Veličenstvo, tím, že celou záležitost uspišíte.“ Po chvíli dodal: „A je opravdu naléhavé, aby se Bergon stal roysem-choťem Chalionu dřív, než se Martou dy Jironal stačí stát regentem Chalionu.“

Dokonce i Lišák byl nucen na tohle uvážlivě přikývnout.

Toho večera, po royově tradiční recepci a poté, co ze sebe setřásl Bergona, jenž, když jej nemohl přecpat poctami,

kteřé Cazaril tvrdošijně odmítal, si zřejmě usmyslel přecpat jej alespoň jídlem, se Cazaril zastavil v chrámu. Jeho vysoké klenuté síně byly v tuto hodinu tiché a prázdné, téměř bez věřících, ačkoli světla na stěnách stejně jako středový oheň hořely neochvějným plamenem a pár akolytů tam drželo noční stráž. Oplatil jim jejich srdečné přání dobrého večera a prošel ozdobně obloženým klenutým průchodem na Dceřino nádvoří.

Panny a urozené ženy Ibry utkaly nádherné modlitební koberečky, které darovaly chrámům na znamení své zbožnosti, čímž chránily kolena a těla prosebníků před chladem čišícím z mramorových podlah. Cazaril si pomyslel, že pokud by tento zvyk byl dovezen do Chalionu společně s Bergonem, jistě by se zasloužil o zvýšení návštěvnosti chrámů v zimním období. Podlaha kolem oltáře Paní jara byla pokladena koberečky všech velikostí, barev a vzorů. Cazaril si vybral jeden široký a silný, s mírně rozmazanými obrazy jarních květin vyšitých tlustou vlnou a položil se na něj. Jeho účelem před oltářem je modlitba, nikoli vyčerpaný spánek, připomínal sám sobě...

Na cestě do Ibry využil v každém venkovském Dceřině domě šanci pomodlit se, zatímco Ferda dohlížel na koně. Modlil se za zachování Orika, za Isellino a Betrizino bezpečí, za útěchu pro Istu. A především pak, předem zastrašený Lišákovou pověstí, se modlil za úspěch své mise. Tato modlitba, jak se zdálo, byla předem vyslyšena. Jak dalece předem? Šmátral rozpraženými rukama po vláknech koberečku, hmatl smyčku za smyčkou protaženou rukama nějaké trpělivé ženy. Nebo možná ani nebyla trpělivá. Možná byla unavená či podrážděná nebo šílená úzkostí, nebo hladová či vzteklá. Možná umírala. Ale její ruce se tak či tak neúnavně pohybovaly stále dál.

Jak dlouho již kráčí po této cestě?

Kdysi dávno by byl vystopoval svoji věrnost dílu Paní k minci upuštěné nešikovným vojákem do bláta baocijské zimy. Neměl sice žádné prostředky, aby to mohl vědět s jistotou, ale v žádném případě si nebyl jistý, zda se mu líbí nová odpověď.

Před tou mincí v blátě byla noční můra galejí. Byly všechna jeho bolest, strach a agónie, které tam prožil, pouhou manipulací ze strany bohů směřující k jejich vlastním cílům? Nebyl ničím víc než jen loutkou vedenou na drátkách? Nebo oslem vedeným na provaze, mezkovitým a tvrdohlavým, kterého museli po cestě šlehat bičem? Stěží věděl, zda cítí údiv, či hněv. Přemýšlel o Umegatově tvrzení, že bohové se nemohou sami zmocnit lidské vůle, ale mohou jen čekat, až jim bude nabídnuta. Kdy se upsal k něčemu takovému?

Och.

Tehdy.

Jednoho hladového, mrazivého, zoufalého večera v Gotorgetu krácel při své velitelské obchůzce po hradbách. Na té nejvyšší věži dovolil jednomu vyhladovělému chlapci umdlévajícímu na stráži, aby sešel na chvíli dolů a sehnal si tam jakékoli občerstvení, které se mu podaří najít, a postavil se na hlídku místo něho. Hleděl dolů na nepřátelské táborové ohně urážlivě plápolající v rozbořené vesnici, v údolí, na pahorcích všude kolem, vypovídající o sálajícím teple, vařícím se jídle, sebejistotě a všech těch věcech, které jeho druhové uvnitř za hradbami postrádali. A myslel na to, jak už takovou dobu plánuje, intrikuje, snaží se hrát o čas, nabádá své muže k věrnosti, ucpává díry, bojuje ve sporadických výpadech, shání pro ně žvance nečistého jídla, špiní svůj meč krví u ztékacích žebříků, a především se modlí. Dokud nedospěl na samý konec svých modliteb.

V mládí prožitém na Cazarilu šel běžnou cestou nejurozenějších mladých mužů a stal se laickým zasvěcencem Bratrova řádu, se všemi jeho vojenskými přísliby a aspiracemi. Vysílal k nebi svoje modlitby, pokud se modlením vůbec obtěžoval, bezmyšlenkovitě je odřikával k bohu přidělenému mu podle pohlaví, věku a hodnosti. Tam na té věži ve tmě měl pocit, že tato cesta, o které nikdy předtím nezapochyboval, jej přivedla krok za krokem do této pasti, z níž nebylo úniku a v níž se ocitl opuštěný svým bohem.

Svou medaili Bratrova zasvěcence nosil pod košilí od obřadu zasvěcení ve věku třinácti let, těsně předtím, než odešel z Cazarilu, aby pracoval jako páže v domácnosti starého provincara. Té noci na věži, se slzami únavy, zoufalství a - ano, hněvu - stékajícími mu po tváři, si ji strhl z krku a hodil ji dolů přes cimbuří, zapíraje boha, který zapřel jeho. Otáčející se proužek zlata beze zvuku zmizel ve tmě. A on se vrhl celým tělem na kameny, tak jako na nich ležel teď, a přísahal, že si jej může vzít kterýkoli jiný bůh, který si to bude přát, nebo taky žádný, pokud bude mužům na hradbách, kteří mu důvěřovali, umožněno vyvážnout z této pasti. Co se týkalo jeho, on byl vyřízený. Vyřízený.

Nic se samozřejmě nestalo.

Nu, nakonec začalo pršet.

Po čase se zvedl z chladných kamenů, zahanbený svým záchvatem hněvu, vděčný, že žádný z jeho mužů nebyl svědkem toho představení. Přišla jej vystřídat další hlídka a on v tichosti sešel dolů. Pak se nic nedělo celé týdny, až do příjezdu vypaseného kurýra se zprávou, že všechno bylo zbytečné, že všechna jejich krev a oběť byla prodána za zlato, které mělo jít do dy Jironalových truhlic.

A jeho muži měli odpochodovat do bezpečí.

On sám se vydal na jih po jiné cestě...

Co to říkala Ista? Jako odpovědi na naše modlitby přicházejí ty nejkrutější kletby bohů. Modlitba je nebezpečná věc.

Takže co se týkalo volby sdílet svou vlastní vůli s vůlí bohů, stačilo zvolit si jen jednu, něco jako upsat se přísahou vojenskému bratrstvu? Nebo se pro to musel člověk rozhodovat zas a znovu, každý den? Nebo to bylo obojí? Mohl by z té cesty kdykoli sestoupit, nasednout na koně a jet, řekněme, do Darthaky, k novému jménu a novému životu? Přesně jako Umegatových sto dalších Cazarilů, kteří se dokonce ani neobjevili, aby si splnili svou povinnost? Opustit všechny, kdo mu věřili, Iselle, Istu a provincaru, Palliho a Betriz...

Ale běda, nikoli Donda.

Mírně se na koberečku zkroutil, vědom si nepříjemného tlaku v břiše, snažil se přesvědčit sám sebe, že to jsou pouze důsledky royovy hostiny a nikoli nádor pozvolna narůstající do stále obludnější velikosti. Narůstající do nějaké groteskní konečné formy, která teď bude vyčkávat jen na to, až ruka Paní zakolísá ve svém sevření. Možná se bohové

poučili z Istiny chyby, z dy Lutezova selhání? Možná si zajišťovali, aby jejich mezek tentokrát nemohl odejít uprostřed cesty, stejně jako tehdy dy Lutez...?

Leda na smrt. Tyto dveře pro něj byly vždycky otevřené. Co jej čekalo na druhé straně? Bastardovo peklo? Přízračný rozklad? Pokoj?

Pche.

V Dceřině domě na druhé straně chrámového náměstí na něj čekala příjemná měkká postel. To, že jeho mysl dospěla k tomuto obratu, bylo jistě dobrým znamením, kterého by se měl držet. Tohle koneckonců stejně nebyla modlitba, jen polemika s bohy.

Modlitba, říkal si, když vstával a otáčel se ke dveřím, klade jedno chodidlo před druhé. Nutí ho pohybovat se stále dál.

KAPITOLA 23

V poslední chvíli, s jednotlivými klauzulemi již dohodnutými a potvrzenými, se smlouvami napsanými v mnohačetných kopiích úhledným dvorním rukopisem, podepsanými všemi stranami i s jejich svědky a zapečetěnými, se všechno ocitlo na mrtvém bodě kvůli ryze praktickým otázkám. Lišák se - podle Cazarila nikoli bezdůvodně - zdráhal poslat svého syna do Chalionu s tak malou zárukou jeho osobní bezpečnosti. Roya však neměl ve své válkou znavené royacii ani muže, ani peníze, aby mohl nashromáždit početné vojsko, které by Bergona strážilo, a Cazaril se zase obával účinku, jaký by to mělo na Chalion, kdyby do něj přivedl zpoza hranic armádu, dokonce i v tak spravedlivé věci. Jejich debata nabírala na rozhorlenosti: Lišák, zahanbený připomínkou, že vděčí Cazarilovi za Bergonův život, se uchýlil k tomu, že se Cazarilovým prosbám začal vyhýbat způsobem, který mu silně připomněl Orika.

Prostřednictvím štafety kurýrů z Dceřina řádu, která byla zřízena při jejich cestě z Chalionu do Ibry, obdržel Cazaril Isellin první zašifrovaný dopis. Byl napsaný pouhé čtyři dny po jejich odjezdu z Cargedossu a byl stručný, pouze potvrzoval, že Teidezovy pohřební obřady se odehrály bez jakéhokoli incidentu a že Iselle odjede z Cargedossu do Valendy ještě téhož odpoledne v čele pohřebního průvodu, který poveze zesnulého Teideze. Se zjevnou úlevou v dopise poznamenala: Naše modlitby byly vyslyšeny - posvátná zvířata vyjevila, že si ho nakonec přece jen vzal k sobě Syn podzimu. Modlím se, aby našel v dobré společnosti svého boha útěchu. Dodala: Můj starší bratr žije, a vrátil se mu zrak do jednoho oka, ale stále zůstává velmi oteklý. Zdržuje se doma, na loži. O něco mrazivějším tónem poznamenala: Náš nepřítel mi sem poslal dvě svoje neteře jako moje dvorní dámy. Nebudu moci psát příliš často. Ať Paní urychlí Tvé poslání.

Marně pátral po doušce od Betriz a málem ji nenašel, dokud papír neobrátil na druhou stranu. Drobnou číslíčka napsaná jejím charakteristickým rukopisem byla napůl schovaná pod popraskaným voskem pečeti. Oškrábal jej nehtem. Krátká poznámka, kterou tam našel, jej přivedla ke stránce téměř na konci knihy, jedné z Ordolových nejlyričtějších modliteb: vášnivě prosbě za bezpečí milovaného člověka, který musel odjet daleko od domova. Kolik let - desetiletí - uplynulo od doby, co se za něho někdo takto vzdálený modlil? Cazaril si dokonce ani nebyl jistý, zda to bylo míněno pro jeho oči nebo jen pro zrak bohů, ale dotkl se drobnou šifrou pěti posvátných míst, přičemž ji ponechal o něco déle na rtech. Pak vyšel ze své komnaty, aby vyhledal Bergona.

Druhou stranu dopisu ukázal royseovi, který si s fascinovaným zájmem prohlížel jejich kódovací systém. Cazaril složil krátký vzkaz, ve kterém vyličil dosavadní úspěch své mise a Bergon, s jazykem vraženým mezi zuby, pracně napsal zašifrovaný dopis vlastní rukou, aby jej poslal své nastávající společně s Cazarilovým.

Cazaril v duchu počítal dny. Bylo takřka vyloučeno, aby dy Jironal neměl svoje zvědy zde na ibránském dvoře. Dříve nebo později budou o jeho přítomnosti v Ibře spraveni v Cargedossu. Jak brzy? Bude dy Jironal vědět, že Cazarilovo vyjednávání ve jménu Iselle mělo tak ohromující úspěch? Zmocní se royessy, odhadne Cazarilův příští pohyb, bude se snažit zadržet Bergona v Chalionu?

Po několika dnech bezvýsledného dohadování ohledně Bergonova bezpečí na cestě do Chalionu poslal Cazaril ve výbuchu geniality Bergona, aby se za sebe hádal se svým otcem sám. Tomuto vyslanci se Lišák vyhýbat nemohl, dokonce ani ve svých soukromých komnatách. Bergon byl nejen mladý a energický, ale také horlivý. Lišák byl starý a unavený. Ba co hůř, nebo snad z Cazarilova hlediska lépe, jedno město v Jižní Ibře, které bylo na straně zesnulého následníka, povstalo do zbraně kvůli nesplnění jakési dohody, a Lišák byl nucen shromáždit svoje muže, aby vyjeli a znovu tam sjednali mír. Zmítán v dilematu, rván mezi velkými nadějemi a mrazivým strachem o bezpečí svého jediného přeživšího syna, hodil Lišák rozhodnutí zpátky na Bergona a jeho stoupence.

Rozhodnost, jak Cazaril zjistil, byla jednou z věcí, které Bergon nepostrádal. Royse ochotně podpořil Cazarilův plán cestovat přes nepřátelské území mezi ibránskou hranicí a Valendou nalehko a inkognito. Za doprovod si vybral kromě Cazarila a bratrů dy Gura jen tři svoje nejbližší přátele: dva mladé ibránské šlechtice, dy Tagillea a dy Cembuera, a jen o něco málo staršího markýze dy Sould.

Nadšený dy Tagille navrhl, že by mohli cestovat jako skupina ibránských kupců směřujících do Cargedossu. Cazaril trval na tom, aby všichni muži, ať urození či prostého původu, kteří pojedou s roysem, byli zkušení v boji se zbraněmi. Skupina se shromáždila den po Bergonově rozhodnutí - Cazaril doufal, že v naprosté tajnosti - v jednom z dy Tagilleových sídel mimo Zagossur. Nebyla to, jak Cazaril zjistil, zas tak malá společnost, jak by si byl přál: se služebníky to bylo dohromady přes tucet mužů na koních a jejich zavazadla byla naložená na půl tuctu mezků. Kromě toho sluhové vedli čtyři spárované bílé ibránské horské poníky, kteří byli míněni jako dar pro Bergonovu snoubenku, a mezitím vystupovali jako záložní zvířata.

Vydali se na cestu ve skvělé náladě; Bergonovi společníci to zjevně považovali za vznešené dobrodružství. Bergon sám byl mnohem vážnější a zamyšlenější, což Cazarila jen potěšilo, protože by si jinak připadal, jako by vedl skupinu dětí do jeskyní šílenství. Aspoň v Bergonově případě to však nebylo poslepu. Což bohové rozhodně nedopřáli jemu,

přemítal zachmuřeně. Říkal si, zda by se teď nemohlo projevit působení kletby, a sice tím způsobem, že je všechny zavede do války, nikoli od ní. Dy Jironal také nebyl na začátku tak zkorumpovaný.

Poněvadž byli omezeni rychlostí nejpomalejšího mezka se zavazadly, nebylo jejich tempo tak bolestně namáhavé jako překotný závod do Zagosuru. Výstup od pobřeží k úpatí Bastardových zubů jim zabral celé čtyři dny. Tam Cazarila zastihl další dopis od Iselle, tento psaný zhruba čtrnáct dnů po jeho odchodu z Cargedossu. Psala v něm o tom, jak byl Teidez s náležitými obřady pohřben ve Valendě a o úspěšnosti své záminky zůstat tam, s tím, že si chce prodloužit Cazaril v duchu počítal dny. Bylo takřka vyloučeno, aby dy Jironal neměl svoje zvědy zde na ibránském dvoře. Dříve nebo později budou o jeho přítomnosti v Ibře spraveni v Cargedossu. Jak brzy? Bude dy Jironal vědět, že Cazarilovo vyjednávání ve jménu Iselle mělo tak ohromující úspěch? Zmocní se royessy, odhadne Cazarilův příští pohyb, bude se snažit zadržet Bergona v Chalionu?

Po několika dnech bezvýsledného dohadování ohledně Bergonova bezpečí na cestě do Chalionu poslal Cazaril ve výbuchu geniality Bergona, aby se za sebe hádal se svým otcem sám. Tomuto vyslanci se Lišák vyhýbat nemohl, dokonce ani ve svých soukromých komnatách. Bergon byl nejen mladý a energický, ale také horlivý. Lišák byl starý a unavený. Ba co hůř, nebo snad z Cazarilova hlediska lépe, jedno město v Jižní Ibře, které bylo na straně zesnulého následníka, povstalo do zbraně kvůli nesplnění jakési dohody, a Lišák byl nucen shromáždit svoje muže, aby vyjeli a znovu tam sjednali mír. Zmítán v dilematu, rván mezi velkými nadějami a mrazivým strachem o bezpečí svého jediného přeživšího syna, hodil Lišák rozhodnutí zpátky na Bergona a jeho stoupence.

Rozhodnost, jak Cazaril zjistil, byla jednou z věcí, které Bergon nepostrádal. Royse ochotně podpořil Cazarilův plán cestovat přes nepřátelské území mezi ibránskou hranicí a Valendou nalehko a inkognito. Za doprovod si vybral kromě Cazarila a bratrů dy Gura jen tři svoje nejbližší přátele: dva mladé ibránské šlechtice, dy Tagillea a dy Cembuera, a jen o něco málo staršího markýze dy Sould.

Nadšený dy Tagille navrhl, že by mohli cestovat jako skupina ibránských kupců směřujících do Cargedossu. Cazaril trval na tom, aby všichni muži, ať urození či prostého původu, kteří pojedou s roysem, byli zkušení v boji se zbraněmi. Skupina se shromáždila den po Bergonově rozhodnutí - Cazaril doufal, že v naprosté tajnosti - v jednom z dy Tagilleových sídel mimo Zagosur. Nebyla to, jak Cazaril zjistil, zas tak malá společnost, jak by si byl přál: se služebníky to bylo dohromady přes tucet mužů na koních a jejich zavazadla byla naložená na půl tuctu mezků. Kromě toho sluhové vedli čtyři spárované bílé ibránské horské poníky, kteří byli míněni jako dar pro Bergonovu snoubenku, a mezitím vystupovali jako záložní zvířata.

Vydali se na cestu ve skvělé náladě; Bergonovi společníci to zjevně považovali za vznešené dobrodružství. Bergon sám byl mnohem vážnější a zamyšlenější, což Cazarila jen potěšilo, protože by si jinak připadal, jako by vedl skupinu dětí do jeskyní šílenství. Aspoň v Bergonově případě to však nebylo poslepu. Což bohové rozhodně nedopřáli jemu, přemítal zachmuřeně. Říkal si, zda by se teď nemohlo projevit působení kletby, a sice tím způsobem, že je všechny zavede do války, nikoli od ní. Dy Jironal také nebyl na začátku tak zkorumpovaný.

Poněvadž byli omezeni rychlostí nejpomalejšího mezka se zavazadly, nebylo jejich tempo tak bolestně namáhavé jako překotný závod do Zagosuru. Výstup od pobřeží k úpatí Bastardových zubů jim zabral celé čtyři dny. Tam Cazarila zastihl další dopis od Iselle, tento psaný zhruba čtrnáct dnů po jeho odchodu z Cargedossu. Psala v něm o tom, jak byl Teidez s náležitými obřady pohřben ve Valendě a o úspěšnosti své záminky zůstat tam, s tím, že si chce prodloužit návštěvu u své truchlící matky a babičky. Dy Jironal byl nucen vrátit se do Cargedossu kvůli zprávám o Orikově horším se zdravotním stavu. Naneštěstí za sebou nechal nejenom svoje ženské špehy, ale také několik kumpanií vojáků, aby mu ohlíželi novou dědičku Chalionu. Začínám přemýšlet, co bych s nimi mohla udělat... hlásila Iselle, což byla fráze, při které se Cazarilovi ježily vlasy. Přiložila rovněž soukromý dopis Bergonovi, který mu Cazaril předal neotevřený. Bergon se s ním nepoděil o jeho obsah, ale často se usmíval nad stránkami z Ordola, když jej luštil, s hlavou skloněnou nížko ke svíci v dusném malém hostinském pokojíku.

O něco povzbudivější bylo, že provincara přiložila svůj vlastní dopis, ve kterém psala, že se Iselle dostalo podpory pro její ibránský sňatek nejenom od jejího strýce, provincara Baocie, ale rovněž od tří dalších provincarů. Bergon bude mít svoje obránce, jakmile dorazí na místo.

Když Cazaril ukázal tento dopis Bergonovi, royse rázně přikývl. „Výborně. Jedeme dál.“

Tak tedy vyjeli, ale toho večera, když se ubytovali v hostinci, byli svědky toho, jak se tam vracejí seshora od průsmyku znechucení poutníci, kteří hlásili, že cesta je neprůchodná, protože právě napadl čerstvý sníh. Cazaril si prohlédl mapu, rozpomněl se - a druhého dne odvedl svou družinu k jinému průsmyku, o den jízdy na sever, výše položenému a méně používanému, o němž bylo hlášeno, že je stále průchodný. Ukázalo se, že hlášení byla pravdivá, nicméně dva koně si tam při výstupu namohli hlezna. Jak se blížili k předělu, markýz dy Sould, který o sobě tvrdil, že se cítí pohodlněji na palubě lodi než na koňském hřbetě a který byl v průběhu dopoledne stále zamklejší, se náhle v sedle naklonil na stranu a začal zvracet.

Udýchaná družina se na cestě seskupila ke krátkému odpočinku; Cazaril, Bergon a Ferda se radili a obvykle vtípem sršící dy Sould mumlal zahanbeně a zmatené omluvy a protesty.

„Neměli bychom rozdělat oheň a pokusit se ho trochu zahřát?“ zeptal se royse ustaraně, rozhlížeje se kolem po bezútěšných úbočích.

„Je omámený, jako by trpěl vysokou horečkou, ale není rozpálený. Je to zkrátka člověk, který vyrostl na mořském břehu. Podle mého názoru to není infekce, spíš nevolnost, která někdy přepadá obyvatele nížin ve vysokých polohách. V každém případě uděláme nejlip, když ho co nejrychleji dostaneme z této nehostinné skalnaté divočiny dolů,“ usoudil Cazaril, který tam stál sám napůl ohnutý bolestí.

„A jak se vede tobě, můj pane?“ zeptal se Ferda, který ho úkosem pozoroval.

Bergon se na něj také ustaraně mračil.

„Není mi nic, čemu by mohlo zastavování a odpočívání tady nahoře pomoci. Pojedme dál.“

Znovu nasedli. Bergon jel blízko dy Soulda, kdykoli to stezka dovoľovala. Nemocný muž se odhodlaně držel v sedle. Během půl hodiny Foix zavýskl radostí a ukázal na mohyly z kamenů, která značila ibránsko-chalionskou hranici. Společnost se rozveselila, na chvíli zastavila a přidala k mohyle svoje kameny. Pak započali sestup, který byl prudší než výstup. Dy Souldovi se již neudělalo hůř, což Cazarila ujistilo, že jeho diagnóza byla správná. Cazarilovi se zase neudělalo o nic lépe, jenže nic takového ani neočekával.

Odpoledne přijeli ke kraji rozlehlého údolí a vnořili se do hustého borového lesa. Vzduch tam byl náhle dýchatelnější, dokonce i kdyby to bylo jen díky pronikavě příjemné vůni borovic, a podestýlka z jehličí působila jako balzám na znavené nohy jejich koní. Šumící stromy je zaštiťovaly před všetečnými prsty větru. Když vjeli do ohybu, Cazarilovy uši zachytily tlumený dusot kopyt klusajících na cestě před nimi, prvního cestujícího, kterého potkali za celý den, byl to však jen osamělý jezdec, a tudíž nepředstavoval pro jejich skupinu žádné nebezpečí.

Jezdec byl prošedivělý muž s huňatým rozježeným obočím a vousem, oblečený v ošoupané kůži. Pozdravit je a k Cazarilovu údivu se jim postavil se svým chundelatým koněm přes cestu.

„Jsem hradní správce kastillara dy Zavar. Viděli jsme vaši skupinu sjíždět do údolí, když se mraky protrhaly. Můj pán mne posílá, abych vás varoval, že se sem žene bouře. Zve vás, abyste se před ní ukryli, dokud to nejhorší nepřejde.“

Dy Tagille uvítal tuto nabídku pohostinnosti s potěšením. Bergon, který se držel vzadu, pošeptal Cazarilovi: „Myslíš, že bychom s ním měli jet, Cazi?“

„Nejsem si jistý...“ V duchu přemýšlel, zda vůbec kdy slyšel o nějakém kastillarovi dy Zavar.

Bergon pohlédl na svého přítele dy Soulda, naklánějícího se dopředu přes hrušku svého sedla. „Dal bych hodně za to, aby se mohl na chvíli uchýlit někam dovnitř. Je nás mnoho a jsme ozbrojení.“

Cazaril svolil: „Ve sněhové bouři bychom stejně nemohli jet rychle a navíc bychom riskovali, že sjedeme z cesty.“

Prošedivělý hradní správce na ně zavolal: „Rozhodněte se, jak chcete, pánové, ale poněvadž je mým úkolem sbírat mrtvoly z příkopů, když v této části země konečně nastane jaro, bral bych jako osobní službu, kdybyste nabídku mého pána přijali. Jinak vás podle mne bouře zastihne ještě před úsvitem.“

„Nu, já jsem rád, že jsme se včas dostali alespoň přes průsmyk. Ano,“ rozhodl Bergon. Zvýšil hlas: „Děkujeme ti, pane, a přijímáme laskavou nabídku tvého pána!“

Prošedivělý muž jim zasalutoval a pobídl svého koně dolů po cestě. O míli dál zabočil doleva a vjel na tenčí stezku, která vedla mezi vysokými tmavými borovicemi. Stezka klesala, pak nějaký čas prudce stoupala, vedla cik-cak sem a tam. Zadky jejich koní se pod nimi houpaly a kymácely, jak se zvířata plahočila vzhůru do kopce. Mezi stromy před nimi slyšel Cazaril vzdálené kráčení a výkřiky hejna vran, což ho docela potěšilo.

Vyjeli do šedavého světla na skalní ostroh. Usazená na výběžku tam dřepěla malá, poněkud zchátralá pevnost z neomítnutého místního kamene. Z komína stoupal povzbudivý sloupec kouře.

Projeli pod pískovcovou klenbou na nádvoří vydlážděné břídlíci. Přímou do nádvoří se otvírala stáj a také široká dřevěná veranda nade dveřmi do hlavní síně. Její okraje byly zastavěné nejrůznějším nářadím, sudy a roztodivným brakem. Na stěnu stáje byly přibity sušící se jelení kůže. Z verandy vyšli jacísi tvrdě vyhlížející muži, sluhové, štolbové, či strážní - nebo všechno troje v jednom, aby skupině pomohli s koňmi a mezky. Bylo tam ale ještě něco jiného, a Cazaril při pohledu na to vytřeštil oči a dech mu uvízl v hrdle: téměř půl tuctu duchů, zuřivě vířících kolem dokola po nádvoří.

Byli čerství, což poznal podle jejich ostře vykreslených šedivých obrysů, stále si udržovali tvary, které měli zaživa: tři muži, žena a plačící chlapec. Ženský tvar ukazoval na prošedivělého muže a z úst mu prýštil bílý oheň bezhleských výkřiků.

Cazaril zastavil svého koně, počkal na Bergona, naklonil se k němu a pošeptal: „Je to past. Mějte připravené zbraně. Předejte to dál.“ Bergon přešel dozadu k dy Tagilleovi, který zase předal vzkaz páru štolbů. Cazaril se naoko usmál a přešel se svým koněm k Foixovi, kde si držel ruku před ústy, jako by se s ním dělil o soukromý vtip, a zopakoval mu svoje varování. Foix se prázdně usmál a přikývl. Jeho oči těkaly po nádvoří, zvažovaly šance, když se nakláněl ke svému bratrovi.

Jejich šance nebyly na první pohled špatné, až na vytáhlého halamu sedícího na dřevěné lavici vedle brány, opírajícího se o vnitřní zeď, s kuší klátící se mu jakoby nenuceně z ruky. Až na to, že byla nabitá. Cazaril odmanévroval zpátky k Bergonovi, vjel se svým koněm mezi royssea a bránu. „Pozor na toho s kuší,“ vydechl. „Schovejte se pod mezka.“

Duchové divoce poletovali z místa na místo po nádvoří, ukazovali na muže ukryté za sudy a nářadím, ve stínu stání i na ty, co zjevně čekali hned za dveřmi do síně. Tehdy Cazaril přehodnotil svůj názor na jejich šance. Prošedivělý muž pokynul jednomu ze svých lidí a brána se za skupinou zavřela. Cazaril se otočil v sedle a zajel rukou do svého vaku. Jeho prsty nahnataly hedvábí a pod ním hladký chlad kulatých perel: nezastavil Dondovy perly v Zagosuru, protože cena tam byla nevýhodná, tak blízko zdroji. Zvedl ruku, vytáhl lesknoucí se šňůru perel v rozmáchlém gestu. Jak mávl perlami nad hlavou, uvolnil šňůru palcem. Perly se začaly sypat z konce šňůry a s poskakováním dopadaly na břídlíci dlážděné nádvoří. Ohromení halamové se dali do smíchu a vrhli se po nich.

Cazaril spustil ruku a vykřikl: „Ted!“

Prošedivělý velitel, který se zjevně právě chystal vydat stejný povel, byl zaskočen. Cazarilovi muži tasili ocel jako první, přepadli nesoustředěného nepřítele. Cazaril napůl spadl ze svého sedla těsně předtím, než do něj narazila šípka z kuše. Jeho kůň se vzepjal a spláhl se, ale to už Cazaril vytahoval z pochvy meč.

Foixovi, budiž ten chlapec požeňán, se podařilo tiše vyndat svoji vlastní kuší ještě předtím, než na nádvoří vypukl chaos. Před Cazarilovým vnitřním zrakem se protáhl jeden z mužských duchů a ukázal na nežetelný tvar plížící se po střeše verandy. Cazaril poťukal Foixovi na rameno a vykřikl: „Tam nahoře!“ Foix zvedl kuší a vystřelil přesně v

okamžiku, kdy se druhý střelec vynořil. Cazaril by mohl přísahat, že se ten šílený duch sám snažil vést šipku. Vjela střelci do pravého oka a na místě ho sklátila. Rohatkové ústrojí jen zadrnčelo.

Cazaril, otáčející se, aby vyhledal dalšího nepřítele, našel jednoho, který hledal jej. Z hlavních dveří se s tasenou ocelí vynořila překvapivě známá postava: rytíř dy Joal, dy Jironalův poskok, kterého Cazaril viděl naposledy v Cargedossu. Cazaril zvedl meč právě včas, aby odrazil dy Joalův zuřivý výpad. Jak tak kroužili kolem sebe a každý se snažil získat pro sebe výhodu, v břiše ho prudce bodlo a přepadla jej šílená bolest. Pak dy Joal znovu zaútočil.

Mučivá bolest v břiše vysála sílu z Cazarilovy paže, téměř jej ohnula vpůli, takže byl stěží schopen odrazit další útok, a protiútok náhle vůbec nepřicházel v úvahu. Koutkem oka zahlédl, jak se duch ženy svinul do těsného klubička. Ona - nebo to byla perla? - nebo obojí spojené v jedno nějak vklouzly pod dy Joalovo chodidlo. Dy Joal prudce a neočekávaně uklouzl a přepadl dopředu, mávaje rukama, aby neztratil rovnováhu. Hrot Cazarilova meče mu vjel do hrdla a nakrátko uvízl mezi kostmi jeho páteře.

Síla nárazu se odrazila vzhůru do Cazarilovy paže. Nejenom jeho břicho, ale celé jeho tělo jako by bylo v křeči a jeho vidění se rozmazalo a potmělo. Dondo v jeho těle vítězoslavně řval. Démon smrti se vzvednul za jeho očima jako vířící oheň, dychtivý a nesmiřitelný. Cazaril začal dávit, zvracel. V neovladatelné křeči sekl jeho meč stranou; z tepny vystříkla krev a dy Joal se mu zhroutil v rudé kaluži k nohám.

Když se Cazaril vzpamatoval, zjistil, že klečí na všech čtyřech na ledové břídlíci, před sebou meč upuštěný z necitlivé ruky, stále slabě zvonící. Chvěl se po celém těle tak hrozně, že nebyl schopen se postavit. Vyplivl z úst plných slin chuchvalec žluči. Z hrotu jeho meče ležícího na zemi kouřila dy Joalova černající vlhká krev.

Dondo v jeho břiše kvílel a vyl ve zklamaném vzteku, ale pozvolna se opět zklidňoval. Démon se usadil v jeho břiše kamsi dozadu jako kočka na číhané, pozorná a napjatá. Cazaril sevřel a rozevřel ruku, jen aby si byl jistý, že stále ještě ovládá své tělo.

Takže. Démon smrti nedbal na to, či duše naplnily jeho vědra, pokud byly vždycky dvě. Cazarilova a Dondova, Cazarilova a nějakého jiného vraha - nebo oběti - nebyl si jistý, co je co, nebo zda na tom za daných okolností vůbec záleží. Dondo zjevně doufal, že si pro sebe podrží jeho tělo a nechá démona odervat Cazarilovu duši. Dondovy a démonovy cíle byly, jak se zdálo, mírně odlišné. Démon by byl spokojený, kdyby Cazaril zemřel jakýmkoli způsobem. Dondo chtěl vraždu nebo zabití.

Ležící skleslý a zesláblý na kameni, se slzami prosakujícími mezi očními víčky, si Cazaril pozvolna uvědomoval, že hluk kolem něho odumřel. Jeho lokte se dotkla čísi ruka a Cazaril sebou trhl. U ucha se mu ozval Foixův znepokojený hlas:

„Můj pane? Můj pane, jsi zraněn?“

„Ne... nic se mi nestalo,“ vypravil ze sebe. Zamrkal, zalapal po dechu. Natáhl se po svém meči, pak ucukl rukou dozadu. Ocel byla horká na dotek. Z jeho druhé strany se objevil Ferda a oba bratři jej zvedli na nohy. Stál tam a celý se třásl.

„Jsi si jistý, že jsi v pořádku?“ naléhal na něj Ferda. „Ta tmavovlasá paní v Cargedossu nás ujistila, že royessa dostane naše uši, pokud tě k ní nepřivedeme zpátky živého.“

„Ano,“ ozval se Foix, „a taky nás stáhne z kůže a tu použije na buben.“

„Vaše kůže jsou prozatím v bezpečí.“ Cazaril si zammul slzící oči, mírně se napřímil a rozhlédl se kolem. Velitelsky vyhlížející štolba s taseným mečem hlídal na půl tuctu halamů ležících tváří k zemi na břídlíci a odzbrojených. Další tři se vsedě opírali o zeď stáje, sténali a krváceli. Sluha za sebou táhl mrtvolu jednoho z lapků.

Cazaril se zamračil na dy Joala, který ležel natažený před ním. Nevyměnili si ve svém krátkém střetu jediné slovo. Moc ho mrzelo, že dy Joalovi prosekl hrdlo. Jeho přítomnost na tomto místě hodně naznačovala, ale samozřejmě nic nepotvrzovala. Byl v této věci dy Jironalovým člověkem, nebo jednal sám za sebe?

„Velitel - kde je? Potřebuji se ho na něco zeptat.“

„Tamhle, můj pane,“ ukázal Foix, „ale obávám se, že už ti nic neřekne.“

Bergon právě dokončil prohlídku nehybného těla. Běda, byl to onen prošedivělý muž.

Ferda řekl pln rozpaků omluvným tónem: „Bojoval příliš urputně a nechtěl se vzdát. Zranil dva naše štolby, a tak jej Foix nakonec skolil šipkou z kuše.“

„Opravdu myslíš, že tady byl hradním správcem, můj pane?“ dodal Foix.

„Ne.“

Přispěchal k němu Bergon s mečem v ruce a ustaraně si jej změřil odshora dolů. „Co teď budeme dělat, Cazarile?“

Duch ženy, který už nebyl tak nepokojný, mu kynul směrem k bráně. Jeden z mužských duchů jej stejně naléhavě pobízela, aby šel k vnitřním dveřím. „Já... já teď musím jít za nimi.“

„Cože?“ řekl Bergon zmateně.

Cazaril odtrhl pohled od toho, co vidělo jen jeho vnitřní oko. „Zamkněte je ve stáji,“ pokývl směrem k poraženým nepřítelům, „a postavte k nim stráž. Zdravé i zraněné dejte prozatím dohromady. Ošetřme je později, až po našich vlastních. Pak pošlete skupinu schopných mužů, aby prohledali všechny budovy a přesvědčili se, zda se tu neschovává ještě někdo z nich. Nebo... nebo někdo jiný. Nebo... cokoli.“ Upřel svůj vnitřní zrak směrem k bráně, kde mu průzračný obrys ženy opět kynul, aby jej následoval. „Foixi, vezmi svoji kuši a meč a pojď se mnou.“

„Neměli bychom s sebou vzít víc mužů, můj pane?“

„Myslím, že nebude třeba...“

Ponecháváje Bergona a Ferdu, aby zařídili vše ostatní, zamířil Cazaril konečně k bráně. Foix jej následoval, udivený tím, jak Cazaril bez váhání zabočil na stezku vedoucí dolů mezi borovice. Jak tak po ní šli, výkřiky vran byly stále hlasitější. Cazaril se v duchu obrnil. Stezka vedla ke kraji prudké propasti.

„Bastardovo peklo,“ zašeptal Foix. Spustil kuši a dotkl se v ochranném gestu pěti teologických bodů - čela, rtů, pupku, slabiny a srdce.

Našli těla.

Byla hozena na hnojiště, svalená dolů z okraje rozsedliny na vrchol dlouholeté hromady kuchyňského a stájového odpadu. Jeden mladší muž a dva starší, přičemž na tomto odlehlém venkovském místě nebylo možné rozpoznat s jistotou sluhu od pána podle oděvu, protože všichni na sobě měli praktickou kůži a vlnu. Kyprá žena bodrého vzhledu a středního věku tam ležela svlečená donaha, stejně jako chlapec, kterému mohlo být kolem pěti let. Oba byli v krutém smyslu pro humor zohavení. Pravděpodobně také znásilnění. Byli mrtví zhruba den, soudil Cazaril podle zkázy, kterou již stačily napáchat vrány. Ženský duch tiše plakal a dětský duch se jí pevně držel a kvílel. Nebyly to bohem odmítnuté duše, jen oddělené, stále ještě omámené ze svých smrtí a neschopné najít cestu k bohům bez řádných obřadů.

Cazaril poklekl na kolena a zašeptal: „Paní. Pokud jsem teď na tomto místě naživu já, ty určitě také. Budeš-li tak laskavá, poskytni prosím těmto ubohým duším klid.“

Tváře duchů se pozměnily od utrápených výrazů k údivu, nehmotná těla se zavlnila jako ohyb slunečního světla ve vysokém nadýchaném mračnu a zmizela.

Zhruba po minutě Cazaril otupěle řekl: „Pomoz mi vstát, prosím.“

Zmatený Foix jej podepřel rukou pod loktem. Cazaril se chvíli potácel kolem, pak se vydal zpátky vzhůru po stezce.

„Můj pane, neměli bychom se rozhlédnout kolem po ostatních?“

„Ne, to je všechno.“

Foix jej následoval bez jediného dalšího slova.

Na břidlicí dlážděném nádvoří našli Ferdu a ozbrojeného štolbu, kteří se právě vynořili z hlavních dveří.

„Našli jste ještě někoho?“ zeptal se jej Cazaril.

„Ne, můj pane.“

Vedle dveří stále setrval již jen stín mladého muže, třebaže jeho světélkující průsvitné tělo jako by ve stuhách odplyvalo pryč jako kouř ve větru. Svíjel se jakoby v agonii a naznačoval Cazarilovi, aby šel dál. Co za strašlivou naléhavost to bylo, že jej odvracela od otevřené náruče bohyně, a nutila jej stále zůstat v tomto raněném světě?

„Ano, ano, už jdu,“ řekl mu Cazaril tiše.

Duch vklouzl dovnitř. Cazaril pokynul Foixovi a Ferdovi, kteří jej znepokojeně pozorovali, aby ho následovali. Prošli hlavní síní a pod ochozem, dozadu přes kuchyň a dolů po dřevěných schodech do tmavé komory s kamennými stěnami.

„Tady jste hledali?“ zavolal na ně Cazaril přes rameno.

„Ano, můj pane,“ odpověděl Ferda.

„Přineste víc světla.“ Upřeně hleděl na ducha, který nyní znepokojeně kroužil v zužující se spirále po místnosti. Cazaril namířil prst. „Odstraňte ty sudy.“

Foix je odvalil stranou. Ferda přispěchal zpátky z kuchyně s párem dlouhých svící, jejichž plameny byly sice žluté a čadivé, ale v přítmí sklepa poskytovaly dostatečné světlo. Pod sudy v podlaze byla ukrytá kamenná deska a v ní zasazen železný kruh. Cazaril opět pokynul Foixovi. Chlapec kruh popadl, vši silou za něj zatáhl, nadzvedl desku a odsunul ji stranou. Objevily se pod ní úzké schody vedoucí do černočerné tmy.

Ze zdola se ozval přidušený výkřik.

Duch se Cazarilovi uklonil, zdálo se, jako by ho políbil na čelo, ruce a chodidla a pak se rozplynul do věčnosti. Před Cazarilovým druhým zrakem se na okamžik zatřpytila slabá modrá jiskřička, něco jako zviditelněný hudební akord, a byla pryč. Ferda, se svícemi v jedné ruce a taseným mečem ve druhé, začal opatrně sestupovat po kamenných schodech.

Skrze vlhký otvor zalétl zpátky nahoru hluk a lidské hlasy. Ferda se během chvíle zase objevil, podepíraje cestou do schodů zanedbaného statného muže, jehož tvář byla plná podlitin a šrámů a nohy se mu třáslly. Za ním, plačící radostí, vystupoval jeden po druhém tucet dalších stejně zbídačených lidí.

Osvobození vězňové se svorně vrhli na Ferdu a Foixe s otázkami a příběhy najednou, přímo je zaplavili. Cazaril se skromně opíral o jeden ze sudů a dával si dohromady kousky skládačky. Ukázalo se, že podsaditý muž je pravý kastillar dy Zavar, rozrušená žena středního věku jeho kastillara a dva mladí lidé jeho syn a - podle Cazarilova názoru zázrakem ušetřená - dcera. Zbytek tvořili sluhové a lidé závislí na tomto malém venkovském hospodářství.

Dy Joal a jeho muži je přepadli včera. Zpočátku se zdálo, že jsou to obyčejní, byť trochu drsní cestující. Teprve když několik z nich začalo obtěžovat kastillarovu kuchařku a její manžel a skutečný správce hradu jí přispěchali na pomoc a pokoušeli se vyhnat nevídané návštěvníky, byla tasena ocel. Skutečně bylo zvykem tohoto domu brát na noc dovnitř poutníky z cesty od průsmyku, když hrozila bouře. Nikdo z nich tady dy Joala ani žádného z jeho mužů neznal.

Starý kastillar znepokojeně popadl Ferdův plášť. „Můj starší syn... Žije? Viděl jsi ho? Šel na pomoc mému správci...“

„Byl to mladý muž zhruba ve věku těchto hochů,“ Cazaril pokývl směrem k bratrům dy Gura, „oblečený ve vlně a kůžích jako všichni tvoji lidé?“

„Ano...“ Obličej starého muže se napjal očekáváním.

„Je v péči bohů a dostává se mu tam hodně útěchy,“ sdělil mu Cazaril klidným hlasem.

Jeho zpráva byla přijata s výkřiky žalu. Cazaril znaveně vyšel po schodech do kuchyně ve stopách davu, který se rozbíhal, aby si znovu zabrali svůj dům, snesli svoje mrtvé a postarali se o zraněné.

„Můj pane,“ zeptal se ho Ferda tichým hlasem, když se Cazaril zastavil, aby se ohlédl u kuchyňského ohně, „ty jsi v tomto domě už někdy byl?“

„Ne.“

„Jak jsi tedy - já nic neslyšel, když jsem se díval do toho sklepa. Nechal bych tam ty ubohé lidi zemřít hladem, žízni a šílenstvím ve tmě.“

„Myslím, že dy Joalovi lidé by se k nim přiznali, než by se rozednilo.“ Cazaril se zamračil. „Mám v úmyslu dozvědět se

od nich ještě nějaké další věci.“

Zajatí muži jim pod nátlakem docela brzy vypověděli svoji polovinu příběhu. Byla to smíšená cháska včetně několika zločinců a zbídačených propuštěných vojáků, kteří se seskupili pod vedením prošedivělého muže, a několik místních žoldáků, z nichž jeden je dovedl do dy Zavarovy pevnůstky, z jejíž nejvyšší věže byl dokonalý výhled na cestu od průsmyku. Dy Joal jedoucí sám a ve spěchu k ibránské hranici je všechny posbíral v jednom městečku na úpatí hor, kde se předtím nuzně protloukali střídavě hlídáním cestujících a jejich okrádáním.

Věděli jen to, že sem dy Joal přijel, aby si počíhal na muže, o kterém předpokládal, že se bude vracet přes hory z Ibry. Nevěděli, kdo jejich nový zaměstnavatel ve skutečnosti je, ačkoli opovrhovali jeho dvořanským oděm a způsoby. Cazarilovi bylo jasné, že dy Joal neměl nad muži, které tak spěšně najal, žádnou kontrolu. Když se spor ohledně kastillarovy kuchařky zvrhl v násilí, neměl odvalu ani svaly, aby jí zabránil nebo aby znovu nastolil pořádek, než se události tak ošklivě zvrhly.

Znepokojený Bergon si odvedl Cazarila v mihotavém světle pochodní pryč z nádvoří, kde se tento drsný výslech odehrával. „Cazi, to já jsem příčinou neštěstí, které potkalo ubohé dy Zavarovi lidi?“

„Ne, roysei. Je zřejmé, že dy Joal očekával pouze mne, až pojedu zpátky jako Isellin kurýr. Kancléř dy Jironal se nějaký čas snažil vypudit mne z jejich služeb - tajně mne zavraždit, pokud by to nešlo jinak. Jak si jen přeju, abych toho blázna nebyl zabil! Dal bych svoje zuby za to, abych se dozvěděl, kolik toho dy Jironal teď ví.“

„Jsi si jistý, že to kancléř nastražil tuto past?“

Cazaril zaváhal. „Dy Joal měl vůči mně osobní zášť, ale... svět věděl pouze to, že jsem odjel do Valendy. Dy Joal mohl vědět o skutečném cíli mé cesty pouze od dy Jironala. Tudíž si můžeme být jisti, že se o mně dy Jironal dozvěděl od svých zvěďů v Ibře. O našem skutečném cíli sice možná neví, ale určitě něco tuší. Dy Joal byl pouze nouzové řešení, dy Jironal ho narychlo vyslal, aby si na mě počíhal. A zajisté to nebyl jediný takový agent. Brzy po něm bude následovat někdo další.“

„Jak brzy?“

„To nevím. Dy Jironal má pod svým velením Synův řád, a tak si může stáhnout jeho muže ihned, jakmile se mu podaří vymyslet dostatečně přesvědčivou lež, která je uvede do pohybu.“

Bergon zaťukal na svůj meč v pochvě a zamračen se podíval vzhůru na oblohu, která se s přicházejícím večerem jasnila. Horské hřbety na západní straně byly pouhými černými obrysy vykreslenými proti setrvávající zelenkavé záři, a nad hlavou jim blikaly první hvězdy. Povíadačka prošedivělého muže o blížící se sněhové bouři byla pouhou lstí, ačkoli zárodkem myšlenky možná byla lehká sněhová přeháňka, která se přehnala dříve toho dne. „Měsíc je téměř v úplňku a do půlnoci bude hezky vysoko. Když pojedeme nejenom ve dne, ale i v noci, možná se stačíme dostat přes tuto nepokojnou zemi dřív, než na nás dy Jironal stihne poslat další posily.“

Cazaril přikývl. „Abychom ho nechali nahnat svoje muže hlídkovat u hranice, kterou jsme již přejeli? Dobrý nápad. Líbí se mi.“

Bergon si jej pochybovačně změřil. „Ale... budeš schopen jet, Cazi?“

„Raději pojedu, než bych s někým bojoval.“ Bergon si povzdychl. „Dobrá.“

Vděčný, truchlící kastillar dy Zavar jim vnutil všechno možné občerstvení, které jim jeho vzhůru nohama obrácená domácnost byla schopná poskytnout. Bergon rozhodl, že nechají mezky, zraněné štolby a chromé koně v jeho péči, aby se vydali za nimi, až budou moci, a tímto odlehčili jeho vlastní skupině. Ferda vybral nejrychlejší, nejzdravější koně a postaral se o to, aby byli dobře vydrhnuti, nakrmeni a odpočati, než vyrazí. Markýz dy Sould se po pár hodinách odpočinku v tomto osvěžujícím vzduchu zcela zotavil a trval na tom, že pojedou s roysem. Dy Cembuer, který utrpěl během potyčky na nádvoří zlomeninu ruky a pár nehlubokých sečných ran, se zaručil, že zůstane v zadu se štolby a zavazadly a bude pomáhat dy Zavarovi, dokud nebudou všichni připraveni k další cestě. Problém vynesení spravedlivého soudu nad lapky přenechal Cazaril s úlevou jejich obětem. Bergonův půlnoční odjezd je ušetřil toho, že budou nuceni být svědky jejich pověšení za úsvitu. Ponechal rozkutálený díl Dondových perel lidem z domácnosti, aby si je posbírali, a zbytek šňůry zastrčil zpátky do svého sedlového vaku. Royseova družina se vydala na další cestu, když zpoza kopců před nimi vyšel měsíc, který naplnil zasněžená údolí stříbřitým svitem. Až do Valendy už nebude žádná odbočka.

KAPITOLA 24

Vraceli se po Cazarilových vlastních stopách přes západní Chalion a cestou si vyměňovali koně v zapadlých venkovských domech Dceřina řádu. Na každé zastávce se Cazaril dychtivě vyptával po jakýchkoli dalších zašifrovaných vzkazech od Iselle nebo po zprávách z Valendy, které by jim poodhalily situaci, do níž se řítili. Žádné zprávy však nepřicházely a jeho nepokoj narůstal. Podle původního plánu si představoval, že Iselle bude čekat ve Valendě se svou babičkou a matkou, strážena oddíly svého strýce dy Baocia. Ted' se obával, že je to jinak.

Večer zastavili ve vzdálenosti zhruba pětadvacet mil od Valendy ve vesnici jménem Palma. Oblast kolem Palmy byla proslulá pastevectvím; místní stanice Dceřina řádu se věnovala chovu a výcviku jezdeckých koní pro církev. Cazaril si byl jistý, že v Palmě dostanou čerstvé koně. Modlil se také o čerstvý rozum...

Ze svého udýchaného koně ani tak nesedl, jako se spíš pomalu svezl, jako by jeho tělo bylo vytesáno z kusu dřeva. Ferda a Foix jej museli podírat, když se ubírali skrze rozlehlý pozemek řádu. Nakonec ho přivedli do útulné staré místnosti, kde v krbu plápolal jasný oheň. Někdo spěšně uklidil z prken borového stolu karetní hru. Velitel stanice pospíchal dovnitř, aby je přivítal. Muž nejistě pohlédl z dy Tagillea na dy Soulda, pak pohledem přešel Bergona, který

se z bezpečnostních důvodů oblékal od přejezdu hranice jako obyčejný štolba. Když mu byl royse představen, velitel začal poněkud zmatkovat a rychle poslal svého pobočníka pro jídlo a pití, aby je mohl nabídnout vznešené společnosti. Cazaril se posadil ke stolu na čalouněnou židli, tak nádherně odlišnou od tvrdého sedla, přestože měl i nadále pocit, jako by se s ním celá místnost houpala. Koně se mu začínali nelíbit stejně, jako neměl rád lodě. Měl pocit, že má hlavu nacpanou vlnou; nedokázal jasně přemýšlet. Po výměně zdvořilostí se velitele ochraptěle zeptal: „Máte nějaké zprávy z Valendy? Nedostali jste vzkaz od royessy Iselle?“ Ferda mu vtiskl do dlaně víno zředěné vodou a Cazaril ho vypil celou polovinu najednou.

Velitel jim odpověděl mírným zavrtěním hlavy a sevráním rtů. „Minulý týden přitáhl k městu kancléř dy Jironal s tisícovkou mužů. Další tisíc mužů má utábořených podél řeky. Hlídkují po kraji, hledají vás. Tady u nás se pátrači zastavili už dvakrát. Drží Valendu v obležení,“ oznámil po chvíli. „Copak zde provincar dy Baocia neměl žádné muže?“

„Ano, dvě kumpanie, jenže byly v početní menšině. Během pohřbu roysea Teideze nikdo bojovat nechtěl, no a pak už se neodvažovali.“ „Slyšeli jste něco od markýze dy Palliar?“

„Privázel nám sem dopisy. Od royessy jsme nedostali žádný přímý vzkaz už pět dní. Říká se, že je velmi nemocná a nikoho nepřijímá.“

Bergonovy oči se rozšířily v panice. Cazaril zamžoural a promnul si bolavou hlavu. „Nemocná? Iselle? Nu... možná. Nebo ji dy Jironal bedlivě hlídá a její nemoc je jen zástěrka, kterou šíří kolem.“ Že by jeden z Cazarilových dopisů padl do špatných rukou? Obával se, že budou muset buď tajně odvézt royessu z Valendy, nebo ji osvobodit za použití zbraní; dal by přednost první z možností. Raději ani neplánoval, co budou dělat, pokud je opravdu nemocná, a to tak těžce, že by v tomto kritickém okamžiku nemohla jet.

Jeho otupělý mozek začal vytvářet šílenou vizi Bergona propašovaného k Iselle přes střechy domů a balkony jako milence v nějaké básni. Ne. Noc tajné lásky mezi nimi by sice možná zlomila kletbu, odeslala ji nějak zpátky k bohům, kteří ji na rod Chalionu uvrhli, ale nedokázal si představit, jak by mohla zázračně zatočit s přibližně dvěma tisíci vojáky z masa a kostí.

„Je Oriko stále ještě naživu?“ zeptal se nakonec.

„Zatím ano, jak jsme alespoň slyšeli.“

„Dnes večer už toho moc udělat nemůžeme.“ Nedůvěřoval by žádnému plánu, který by v tuto pozdní hodinu vyšel z jeho znaveného mozku. „Zítřka se Foix, Ferda a já vydáme do Valendy pěšky, v přestrojení, a prozkoumáme to tam. Ujist'uji vás, že se umím vydávat za toulavého pobudu. Pokud nenajdeme cestu, kudy bychom prošli, stáhneme se k lidem provincara dy Baocia v Taryoonu a vymyslíme jiný plán.“

„Jsi vůbec schopen jít, můj pane?“ zeptal se Foix pochybovačným hlasem.

Právě teď si nebyl jistý ani tím, zda by vůbec dokázal vstát. Bezmocně se zamračil na Foixe, který byl unavený, ale nezdolný, po dnech strávených v sedle spíš uzardělý než popelavý jako Cazaril. Mládí, hm. „Do zítřka budu.“ Protřel si oči. „Uvědomuji si dy Jironalovi muži, že nejsou strážní, ale vězeňští dozorcí? Že jsou možná vedeni do zrady proti právoplatné dědičce?“

Velitel se v židli napřímil a rozevřel ruce.

„Podobná obvinění jsou teď vrhána oběma stranami jako sněhové koule. Všude bují pomluvy, že royessa poslala agenty do Ibry, aby tajně dohodli sňatek s novým následníkem trůnu.“ Obdařil roysea Bergona omluvným pokývnutím.

Tolik ohledně tajnosti jeho mise. Zvažoval slabá místa možných skupinových paktů v Chalionu. Iselle a Oriko versus dy Jironal by bylo v pořádku. Ovšem Iselle versus Oriko a dy Jironal... by bylo strašlivě nebezpečné.

„Ta zpráva byla přijata různě,“ pokračoval velitel. „Dámy pohlížejí na Bergona pochvalně a chtějí z toho všeho udělat romantický příběh, protože se o něm říká, že je statečný a oblíbený. Střízlivější hlavy si dělají starosti, že by Iselle mohla zaprodat Chalion Lišákovi, protože je, ehm, mladá a nezkušená.“

Jinými slovy, pošetilá a přelétavá. Cazaril stáhl rty dozadu v suchém úsměvu. „Ne,“ zamumlal. „Nic takového se nestane.“ Uvědomil si, že mluví ke svým kolenům, protože jeho čelo nevysvětlitelně kleslo na desku stolu a zůstalo tam.

Po chvíli mu tiše zamumlal do ucha Bergonův hlas: „Cazi? Jsi vzhůru?“

„Mmm.“

„Nechceš jít do postele, můj pane?“ zeptal se velitel po další odmlce.

„Mmm.“

Tiše zasténal, když jej silné ruce vložené z obou stran do podpaždí zvedly na nohy. Byli to Ferda a Foix, kteří jej nemilosrdně odváděli kamsi pryč. Ten stůl byl přece dost pohodlný... Dokonce si ani nepamatoval, jak padl do postele.

Někdo mu třásl ramenem.

Do ucha mu zaburácel příšerně rozjařený hlas: „Vstávej a pojed', Sluneční kapitáne!“

Křečovitě sevřel pokrývky a přitáhl si je k bradě. Pokusil se posadit se, ale pak si tu námahu raději rozmyslel. Otevřel slepená oční víčka, zamrkal ve světle svíce. Teprve po chvíli mu došlo, čím to byl hlas. „Palli! Ty žiješ!“ Měl v úmyslu vykřiknout to radostně. Aspoň že to z něj vyšlo slyšitelně. „Kolik je hodin?“

Znovu se pokusil posadit se, a podařilo se mu aspoň vztyčit se na lokti. Zdálo se, že se nalézá v jakési velmi skrovně zařízené ložnici.

„Zbývá zhruba hodina do svítání. Jeli jsme celou noc. Iselle mne poslala, abych tě vyhledal.“ Zvedl svícen o něco výš. U jeho ramene stál znepokojeně vyhlížející Bergon, u druhého Foix. „Bastardovi démoni, Cazi, vypadáš jako mrtvola.“

„To... bylo dobře řečeno.“ Klesl zpátky do postele. Palli přijel. Palli přijel a všechno je v pořádku. Teď by mohl svěřit

Bergona a všechny ostatní jemu, a sám tu zůstat ležet a už nikdy nevstat. Umřít osamoceně a v klidu, vzít Donda z tohoto světa s sebou. „Odvez roysea Bergona a jeho přátele k Iselle. Mě nech...“

„Co, nechat tě tady, aby tě tu našly dy Jironalovy hlídky? Ne, pokud si cením své budoucnosti jako dvořana! Iselle tě chce mít zpátky u sebe v bezpečí v Taryoonu.“

„V Taryoonu? Ona není ve Valendě?“ Zamrkal. „V bezpečí?“ Tentokrát se mu podařilo posadit se a dokonce vstát, jenže vzápětí omdlel...

Po chvíli se černá mlha rozptýlila a Cazaril spatřil Bergona, který na něj hleděl vytřeštěným očima a držel jeho bezvládné tělo na kraji postele.

„Sedni si chvíličku s hlavou dolů,“ poradil mu Palli.

Cazaril se poslušně ohnul nad svým bolavým břichem. Pokud jej Dondo minulou noc navštívil, nebyl doma. Duch jej přesto několikrát ve spánku kopl, nebo to tak alespoň bylo cítit. Zevnitř ven.

„Včera večer, když jsme sem přijeli, nic nejedl. Uprostřed řeči se zhroutil na stůl a my jsme ho odvedli do postele,“ poznamenal tiše Bergon.

„Dobře,“ řekl Palli a kývl na otálejícího Foixe, který přikývl a vyklouzl z místnosti.

„Taryoon?“ zamumlal Cazaril s hlavou blízko kolen.

„Ano. Podařilo se jí proklouznout dvěma tisícům dy Jironalových mužů. Nu, ještě předtím její strýc dy Baocia stálh svoje vojáky a odešel domů. Ti blázní ho nechali jít, mysleli si, že je tím odstraněno nebezpečí z jejich středu. Ano, bylo odstraněné, a mohlo se svobodně pohybovat! Pak Iselle jezdila pět dní za sebou na projížďku, vždycky s oddílem dy Jironalových kavaleristů jako doprovod, a že jim dávala pořádně zabrat. Naprosto se jí podařilo přesvědčit je, že pokud má v úmyslu uprchnout, tak to bude při jedné z takových vyjížděk. A tak když se royessa a paní Betriz šly jednoho dne projít se starou paní dy Hueltar, klidně ji nechali jít. Já už jsem čekal na dohodnutém místě se dvěma osedlanými koňmi a dvěma ženami, které si s nimi vyměnily šaty a vrátily se na hrad se starou paní. Pak jsme tou nejvyšší možnou rychlostí ujížděli roklí... Stará provincara tajila Isellin útěk tak dlouho, jak jen to šlo, rozšířila zprávu, že leží nemocná v komnatách své matky. Už na to určitě přišli, ale já se vsadím, že byla v bezpečí se svým strýcem v Taryoonu mnohem dřív, než ve Valendě zjistili, že je pryč. U pěti bohů, ty holky ale umí jezdit! Šedesát mil přes krajinu mezi soumrakem a svítáním za úplňku, a jen jedna výměna koní.“

„Holky?“ zeptal se Cazaril. „Takže paní Betriz je také v bezpečí?“

„Ach ano. Obě byly čiperné jako zpěvní ptáček, když jsem je opouštěl. Připadal jsem si v jejich společnosti starý.“

Cazaril mrkl nahoru na Palliho, který byl o pět let mladší než on, ale raději nic neřekl. „Co rytíř dy Ferrej... provincara, paní Ista?“

Palliho obličej se zachmuřil. „Stále jsou drženi jako rukojmí ve Valendě. Všichni ale říkali děvčatům, aby jela, víš?“

„Ach tak.“

Foix mu přinesl táč s miskou fazolové kaše, horké a voňavé, a Bergon sám mu urovnal polštáře a pomohl mu posadit se, aby se mohl najíst. Cazaril si myslel, že je vyhladovělý, a přesto se nedokázal přimět, aby pozřel víc než pár soust. Palli dychtil dostat se pryč ještě za tmy a Cazaril se snažil vyhovět mu, dokonce nechal Foixe pomoci mu zpátky do šatů. Obával se pokusu znovu vysednout na koně.

Na stájovém dvoře přisedací stanice zjistil, že jejich doprovod, tucet mužů z Dceřina řádu, kteří vyjeli s Pallim z Taryoonu, tam čeká s koňskými nosítky zaváženými mezi dvěma zvířaty. Zpočátku byl pobouřený, ale nechal se od Bergona přesvědčit, aby do nich nasedl, a kavalkáda jezdců vyjela do šedivějící temnoty. Nosítka na drsných nepoužívaných cestách a pěšinách, kterými se ubírali, nadskakovala a kolébala se, až se mu z toho dělalo zle od žaludku. Po půlhodině tohoto utrpení křičel o milost a souhlasil, že raději pojede na koni. Někoho napadlo přivést s nimi za tímto účelem poslušného loudavého valacha, a Cazaril se pevně držel sedla a snášel jeho houpavou chůzi, zatímco širokým obloukem objížděli Valendu a nepřátelské hlídky.

Odpoledne sjeli ze zalesněných svahů na širší cestu a Palli se zařadil vedle něho. Co chvíli se na něj úkosem podíval.

„Slyšel jsem, že dokážeš zázraky s mezky.“

„Ne já. To bohyně.“ Cazaril se ušklíbl. „Ona to s mezky umí, jak se zdá.“

„Také jsem se dozvěděl, že jsi dost tvrdý na lapky.“

„Byli jsme početná skupina, dobře vyzbrojená. Kdyby na nás ty muže neposlal dy Joal, nikdy by se neodvážili napadnout nás sami.“

„Dy Joal byl jeden z dy Jironalových nejlepších šermířů. Foix říká, žeš ho skolil během pár vteřin.“

„To jsem neměl v úmyslu. Kromě toho, podklouzlo mu chodidlo.“

Palliho rty sebou cukly. „Víš co, tohle raději nikomu neříkej, ano?“ Na chvíli se zahleděl dopředu mezi nadskakující uši svého koně. „Takže ten chlapec, kterého jsi bránil na roknarské galéře, byl Bergon sám.“

„Ano. Unesen muži svého bratra, jak se ukázalo. Teď už vím, proč za námi ibránská flotila veslovala tak urputně.“

„Tebe nikdy ani na chvíli nenapadlo, kdo by to mohl ve skutečnosti být? Tehdy ani později?“

„Ne. On měl... měl o hodně víc sebeovládání, než jsem si tehdy uvědomoval. Jsem si jistý, že z něho bude roya hodný následování, až se jím stane.“

Palli se podíval dopředu, kde jel Bergon s dy Souldem, a udiveně si povzdechl. „Přesně tak, bohové jsou na naší straně. Můžeme vůbec zklamat?“

Cazaril si hořce odfrkl. „Ano.“ Pomyslel na Istu, Umegata, němého štolbu. Na smrtonosnou situaci, ve které se nacházel on sám. „A když selžeme my, selžou i bohové.“ Nemyslel si, že by si tohle byl uvědomil kdy předtím, alespoň ne v těchto souvislostech.

Ještěže Iselle teď byla v bezpečí, pod ochranou svého strýce; jako dědička bude na svou stranu přitahovat další ambiciózní muže. Bude jich mít mnoho, nejenom Bergona, kdo ji bude chránit před nepřáteli, ačkoli rádci dostatečně

moudří k tomu, aby ji ochraňovali také před jejími přáteli, budou možná obtížněji k sehnání... Ale jaká opatření proti hrozícímu nebezpečí může vykonat pro Betriz?

„Měl jsi příležitost poznat lépe paní Betriz, zatímco jsi doprovázel pohřební průvod do Valendy?“ zeptal se Palliho.

„Ach, ano.“

„Krásná dívka, nemyslíš? Hovořili jste spolu o jejím otci, rytíři dy Ferrej?“

„Ano. Nanejvýš čestný muž.“

„Taky si to myslím.“

„Dělá si o něho velké starosti,“ dodal Palli.

„To si umím představit. On o ni také. Pokud... pokud všechno dobře dopadne, bude oblíbenkyní budoucí roiny. Tento druh politického vlivu by mohl znamenat pro chytrého muže mnohem víc než pouhé hmotné věno. Pokud by ten muž byl dostatečně moudrý, aby to viděl.“

„O tom není pochyb.“

„Je inteligentní, energická...“

„Taky dobře jezdí.“ Palliho hlas byl podivně suchý.

Cazaril polkl a se snahou o nenucený tón ze sebe vypravil: „Nemohl bys o ní uvažovat jako o budoucí markýze dy Palliar?“

Jeden koutek Palliho úst se zvedl. „Obávám se, že moje žádost o její ruku by byla beznadějná. Věřím, že nosí v srdci jiného. Soudě podle toho, jak se na něj vyptávala.“

„Och? Kdo je to?“ Pokoušel se krátce - a bezúspěšně - přesvědčit sám sebe, že Betriz sní o, dejme tomu, dy Rinalovi nebo některém z jiných cargedosských dvořanů. Hm. Jen pár z mladších mužů mělo bohatství či vliv, a nikdo dostatečně rozumu, aby jí byl dobrým manželem. Ve skutečnosti, usoudil Cazaril, pro ni nebyl dost dobrý žádný z nich. „Bylo to důvěrné sdělení. Já si ale rozhodně myslím, že by ses jí měl na všechno vyptat sám, jakmile se dostaneme do Taryoonu.“ Palli se usmál a popohnal svého koně dopředu.

Cazaril přemýšlel o důsledcích Palliho úsměvu a o bílé kožešinové čepici, kterou měl stále nacpanou ve svém sedlovém vaku. Ta žena, kterou miluješ, miluje tebe? Měl o tom nějaké pochybnosti? Běda, bylo tam až příliš mnoho překážek, aby převrátily jeho radostné podezření ve smutek. Příliš pozdě, příliš pozdě, příliš pozdě. Její věrnost by jí mohl oplácet pouze žalem a jeho rakev bude příliš úzká a tvrdá, než aby jí ji mohl nabídnout jako svatební lože.

Nicméně to bylo v této smrtelné spleti milé sdělení, stejně milé jako nalézt přeživšího trosečníka na ztroskotané lodi nebo rozkvetlou květinu uprostřed vypáleného pole. Nu, nezbyvají nic jiného, než prostě tuto svou osudovou náklonnost k němu překonat. A on se musí v co nejvyšší možné míře ovládat, aby ji v ní nepodporoval. Říkal si, zda by ji mohl navrhnout, aby si vzala Palliho, kdyby to formuloval jako poslední přání umírajícího.

Patnáct mil před Taryoonem se setkali s početnou skupinou baocijských strážných. Ti měli ruční nosítka a spousty mužů, kteří je měli nést. Příliš unavený na to, aby cítil cokoli než jen vděk, se do nich Cazaril nechal bez protestů naložit. Dokonce pár hodin spal, kymácející se sem a tam na péřové matraci s bolavou hlavou podepřenou polštáři. Po čase se probudil a pozoroval bezútěšnou temnějící zimní krajinu plynoucí kolem jako ve snu.

Takže, toto je umírání. Nepřipadalo mu to zas tak zlé, takhle ležet a nechat ze sebe unikat život. Ale prosím, bohové, nechte mě žít ještě alespoň tak dlouho, abych viděl, jak je z Iselle sňata kletba. Jeho život byl velké dílo, takové, na jaké se mohl jakýkoli člověk ohlédnout a říct Tohle byl můj život, a bylo toho dost. Teď už nežádal o nic víc, než jen aby mu bylo umožněno dokončit, co začal. Isellin sňatek a zajištění bezpečnosti pro Betriz... Pomyslel si, že pokud mu bohové dají už jen tyto dva dary, může spokojeně zemřít. Jsem unavený.

Do bran hlavního města provincie Baocia Taryoonu vjeli hodinu po západu slunce. Podél trasy jejich malého procesí se shromáždili zvědaví obyvatelé nebo kráčeli vedle něj s pochodněmi osvětlujícími jim cestu, nebo se na ně dívali z balkonů, když procházeli kolem. Při třech příležitostech hodily ženy dolů květiny, které Bergonovi ibránští společníci po svém prvním nejistém pokusu chytili - hodně tomu napomohla skutečnost, že dámy měly dobrou trefu. Mladí pánové jim vzduchem posílali v odpověď vroucí polibky, provázeni vlnou obdivných šepotů, především nahoře na balkonech. Blízko středu města se Bergon a jeho přátelé doprovázeni Pallim odklonili a zamířili do městského paláce bohatého markýze dy Huesta, jednoho z hlavních provinciarových stoupenců a, ne náhodou, jeho švagra. Baocijští strážní pomalým tempem odnesli nosítka s Cazarilem do provinciarova vlastního nového paláce, který stál v ulici o kus níž od pomalu se bortící staré pevnosti.

Svíraje svoje sedlové vaky obsahující budoucnost dvou zemí byl Cazaril odveden baocijským správcem hradu do ložnice vyhříváné ohněm v krbu. V místnosti osvětlené hojností svící čekali dva sluhové s připravenou kádí, mimofádně horkou vodou, mýdlem, nůžkami, vůněmi a ručníky. Třetí muž přinesl tác s jemným bílým sýrem, ovocnými koláčky a množstvím horkého bylinného čaje. Někdo si dal tu práci a položil na postel šaty na převlečení, kompletní dvorní smuteční šat od nového spodního prádla přes brokát a samet až k stříbrnému opasku s ametysty. Proměna z utmáčeného cestovatele v dvořana trvala stěží dvacet minut.

Ze svých špinavých sedlových vaků vytáhl Cazaril balíček dokumentů zabalený v naolejovaném plátně a hedvábí a zkontroloval, zda dopisy nejsou umazané od hlíny či od krve. Nic nevídaného k nim však neprosáкло. Odhodil umouněné naolejované plátno stranou a zastrčil si dokumenty do podpaždí. Správce hradu jej pak odvedl přes nádvoří, kde pracovali ve světle pochodní dělníci, pokládající poslední dlažební kameny, do přilehlé budovy. Prošli řadou pokojů do prostorné vydlážděné síně změkčené rohožemi na podlaze a tapisériemi na stěnách. Stály v ní jako člověk vysoké mnohoramenné svícní, každý s pěti zapálenými svícemi, důmyslně ozdobně kované, a vrhaly hřejivé světlo kolem. U vzdálené stěny seděla ve velkém vyřezávaném křesle Iselle, vedle ní stála Betriz a provinciar, také ve smutečním šatu.

Vzhlédli, když Cazaril vstoupil, ženy dychtivě, dy Baocia, muž středního věku, poněkud obezřetnější. Isellin strýc se trochu podobal své mladší sestře Istě, ačkoli byl svalnatý a ne křehký a také nebyl moc vysoký, a měl s Istou společnou šedohnědou barvu vlasů, mírně prošedivělou. Vedle dy Baocii stál podsaditý muž, o kterém Cazaril usoudil, že je to tajemník, a postarší muž v pětibarevné róbě arcibožského Taryoonu. Cazaril na něj dychtivě pohlédl, zda kolem něj nespatří záblesk božího světla, ale byl to jen obyčejný zbožný muž.

Před Cazarilovým druhým zrakem visel kolem Iselle stále tentýž temný mrak, ačkoli se nyní zlověstně líně vlnil. Ale už ne dlouho, dá-li Paní.

„Vítej doma, kastillare,“ řekla Iselle. Vřelost jejího hlasu byla jako pohlazení po čele, ale použití jeho titulu bylo skrytým varováním.

Cazaril udělal posvátné znamení. „U pěti bohů, royesso, všechno dobře dopadlo.“

„Máš smlouvy?“ zeptal se dy Baocia s pohledem upřeným na balíček v Cazarilově podpaždí. Nedočkavě k nim natáhl ruku. „Dělali jsme si tu kvůli nim velké starosti.“

Cazaril se pousmál, prošel kolem něho a poklekl u Iselliných nohou, přičemž se mu s nemalým úsilím podařilo neheknout přitom bolestí ani nepřepadnout dopředu v nemístném projevu nešikovnosti. Dotkl se rty hřbetů rukou, které k němu vystřela, a vtiskl jí do nich balíček dokumentů, když je obrátila dlaněmi vzhůru. „Všechno je, jak jste poručila.“

Oči jí pochvalně svítily. „Děkuji ti, Cazarile.“ Pohlédla na tajemníka svého strýce. „Přines prosím mému vyslanci židli. Cesta byla dlouhá a namáhavá a odpočinku málo.“ Začala rozbalovat hedvábí.

Tajemník přinesl židli s vlnou vycpaným sedákem. Cazaril se poněkud strnule usmál na znamení díků a zvažoval problém, jak opět pokud možno graciálně vstát. K jeho nemalým rozpakům Betriz poklekla k jeho boku a po další vteřině se k ní připojil z druhé strany arcibožský a společně se jim podařilo zvednout ho na nohy. Betriz krátce a bázlivě pohlédla na jeho nádozem zvednuté břicho, ale nemohla dělat nic víc než jej jen obdařit povzbudivým úsměvem.

Iselle si četla svatební smlouvu, ačkoli si vyšetřila okamžik, když si Cazaril sedal, aby se na něj usmála. Cazaril se díval a čekal. Když dočetla, podala každou stránku popsaného a orazítkovaného pergamentu svému stojícímu strýci, kterému je stejně rychle kradl z ruky nedočkávat arcibožský. Tajemník byl až poslední v řadě, ale o nic méně dychtivý si je přečíst také. Rovnal stránky zpátky do pořádku, jak k němu přicházely.

Dy Baocia spojil ruce dohromady a díval se, jak oči arcibožského sjíždějí po poslední stránce. Pak pergamen tiše podal podsaditému tajemníkovi.

„Nuže?“ řekl provincar.

„Neprodlala Chalion.“ Arcibožský se poznamenal svatým znamením a rozevřel ruce dlaněmi vzhůru na poděkování bohům. „Koupila Ibru! Blahopřeji vám, royesso, k vašemu vyslanci - a k vám“

„K nám všem,“ řekl dy Baocia. Všichni tři muži se nyní tvářili o hodně veseleji.

Cazaril si odkašlal. „To je pravda, ale věřím, že takto nebudete mluvit před roysem Bergonem. Smlouvy jsou konečkonců potencionálně výhodné pro obě strany.“ Pohlédl na dy Baociova tajemníka. „Ačkoli by pravděpodobně utišilo obavy lidí, kdyby byly články smlouvy přepsány velkým úhledným písmem a vyvěšeny na zdi vedle palácové brány, aby si je mohl každý přečíst.“

Dy Baocia se nejistě zamračil, ale arcibožský přikývl a řekl: „Moudrý návrh, kastillare.“

„Velmi by mne to potěšilo,“ řekla Iselle tichým hlasem. „Prosím tě, aby ses o to postaral, strýče.“

Do místnosti vrazilo udýchané páže, s uklouznutím zastavilo před dy Baociou a vyhrklo: „Vaše paní říká, že k bráně přijíždí družina roysea Bergona a že za ní máte ihned přijít, abyste je spolu mohli přivítat.“

„Už jdu.“ Provincar se nadechl a usmál se na svou neteř. „Tak ti přivádíme tvého ženicha. Nezapomeň, že musíš požadovat všechny polibky podřízenosti, na čelo, na ruce a na nohy. Musí být vidět, že Chalion vládne Ibře. Strež hrdost a čest svého rodu. Nesmíme dopustit, aby se nad tebe jakkoli vyvyšoval, nebo se brzy stane arogantním. Musíš začít tak, jak máš v úmyslu pokračovat.“

Iselle přimhouřila oči. Stín kolem ní potměněl, jako by zesílil své sevření.

Cazaril se vsedě napřímil a obdařil ji znepokojeným pohledem provázeným sotva patrným zavrtěním hlavy. „Royse Bergon má taky svou hrdost, a jeho čest není o nic menší než vaše, royesso. A navíc zde bude stát před svými vlastními šlechtici.“

Zaváhala, pak její rty zpevněly. „Začnu tak, jak mám v úmyslu pokračovat.“ Její hlas najednou už vůbec nebyl měkký, ale ocelově tvrdý. Pokývla hlavou směrem ke smlouvě. „Podstata naší rovnoprávnosti je vyjádřena zde, strýčku. Moje hrdost si žádné další projevy nevyžaduje. Vzájemně si vyměníme uvítací polibky, a jenom na ruce.“ Temnota o trochu polevila. Cazaril cítil podivné zachvění, jako by mu nad hlavou prolétl predátorský stín, a letěl dál, zmařen...

„Obdivuhodná rozvážnost,“ souhlasil úlevně.

Páže, přešlapující z nohy na nohu, podrželo otevřené dveře a provincar spěšně vyklouzl z místnosti.

„Pane Cazarile, jakou jsi měl cestu?“ zeptala se jej Betriz během té krátké přestávky. „Vypadáš tak... unavený.“

„Ano, byla to úmorná spousta cestování, ale všechno šlo docela dobře.“ Posunul se ve své židli a podíval se na ni.

Zvedla obočí. „Myslím, že si sem musíme zavolat Ferdu a Foixe, aby nám řekli víc. Určitě to nebylo tak obyčejné a nezáživné.“

„Nu, měli jsme menší problém s loupežníky v horách. Jsem si poměrně jistý, že šlo o dy Jironalovo dílo. Bergon si vedl velmi dobře. Lišák... s tím to bylo snazší, než jsem očekával, z důvodu, který jsem ovšem nečekal.“ Naklonil se dopředu a ztišil hlas. „Pamatujete si, jak jsem vám vyprávěl o svém společníkovi z galejí, o Dannim, tom chlapci z dobré rodiny?“

Betriz přikývla a Iselle řekla: „Myslím, že na tohle nezapomenu nikdy.“

„Netušil jsem z jak dobré rodiny. Danni byla přezdívka pro Bergona, aby neprozradil svou totožnost únoscům. Zdá se, že jeho únos byl manévr zesnulého ibránského dědice. Bergon mě poznal, když jsem přišel na ibránský dvůr - to on

se změnil a vyrostl téměř k nepoznání.“

Iselliny rty se rozevřely v údivu. Po chvíli vydechla: „Tebe mi jistě seslala sama bohyně.“

„Ano,“ připustil neochotně. „I já jsem dospěl k tomuto závěru.“

Stočila oči k dvojítm dveřím na konci místnosti a zkroutila ruce v klíně v náhlém náporu nervozity. „Jak ho poznám? Je -je milý?“

„Já nevím, jak dámy posuzují takové věci...“

Ale to už se dveře rozletěly dokořán a dovnitř se nahnul početný dav: pázata, dvořané, dy Baocia a jeho žena, Bergon, dy Sould, dy Tagille a Palli uzavírající průvod. Ibránci byli rovněž vykoupání a měli na sobě ty nejlepší šaty, jaké se jim podařilo přibalit do svých skrovných sedlových vaků, doplněné - a tím si byl Cazaril zcela jistý - několika vypůjčenými drobnostmi. Bergonovy oči zalétly v usměvavé panice od Betriz k Iselle a spočinuly na Iselle. Ta hleděla v okamžiku zděšení z jednoho Ibránce na druhého.

Vysoký Palli, stojící za Bergonem, ukázal na roysea a mlčky vyslovil: Tento! Iselliny šedivé oči zjasněly a její bledé tváře zalila barva.

Natáhla k němu ruce. „Můj pane Bergone dy Ibra,“ řekla hlasem, který jen mírně zakolísal. „Vítej v Chalionu.“

„Moje paní Iselle dy Chalion,“ oplatil jí pozdrav bez dechu Bergon a zamířil k ní. „Dy Ibra ti děkuje.“ Poklekl na koleno a políbil jí ruce. Iselle sklonila hlavu a políbila ruce jemu.

Bergon vstal a představil svoje společníky, kteří se řádně uklonili. Provincar a arcibožský přitáhli se slabým skřípotem křeslo pro Bergona a postavili je z Iselliny druhé strany od Cazarila. Z koženého váčku, který k němu natáhl dy Tagille, vyndal Bergon svůj královský dar, náhrdelník z nádherných smaragdů, jeden z posledních kusů jeho matky, které neshrábl Lišák, aby si za ně koupil další zbraně. Bílí ponici naneštěstí byli ještě někde na cestě. Bergon jí chtěl původně darovat šňůru nových ibránských perel, ale na Cazarilovu upřímně míněnou radu si to raději rozmyslel.

Dy Baocia pronesl krátkou uvítací řeč, která by byla poněkud delší, kdyby Isellina teta, která zachytila pohled své neteře, nevyužila odmlky v jeho proslovu k tomu, že pozvala shromážděnou společnost do vedlejší místnosti, aby se občerstvili. Mladý pár tam zůstal, aby si spolu mohli promluvit v soukromí. Iselle a Bergon sklonili hlavy k sobě, stali se takřka neslyšitelnými pro dychtivé posluchače, kteří se zdržovali v otevřených dveřích a často nahlíželi dovnitř, aby viděli, jak to pokračuje.

Také Cazaril úzkostlivě natahoval krk ze své přenesené židle a střídavě uždíboval z malých pamlsků a ohryzával si klouby na ruce. Jejich hlasy někdy sílily, jindy naopak utichaly. Bergon cosi ukázal a Iselle se dvakrát zasmála nahlas a třikrát zatajila dech, ruce jí vylétly k ústům, oči se jí rozšířily. Pak sklonila hlavu a cosi mu šeptala. Bergon naklonil hlavu na stranu a zaníceně naslouchal a ani na okamžik nespouštěl oči z její tváře, kromě dvou příležitostí, kdy pohlédl na Cazarila, a potom oba ztišili hlasy ještě víc.

Paní Betriz mu přinesla sklenici vína ředěného vodou a na jeho díky jen pokývla hlavou. Cazaril měl pocit, že ví, kdo se postaral o to, aby měl po příjezdu připravenou horkou vodu, sluhý, jídlo a šaty. Její svěží kůže zlatě zářila ve světle svíci, hladká a mladistvá, ale její střízlivý šat a dozadu stažené vlasy jí propůjčovaly neočekávanou dospělou eleganci. Vášnivá energie, na pokraji přesunu ke zralé moci a moudrosti...

„Jaká byla situace ve Valendě, když jste odjížděly?“ zeptal se jí Cazaril.

Přestala se usmívat. „Napjatá. Ale doufáme, že teď, když je Iselle pryč, je to tam už lepší. Dy Jironal se určitě neodvážil projevit násilí vůči vdově a tchyni po royovi Iasovi, co myslíš?“

„Hmm. V zoufalství by mohl udělat cokoli.“

„To je pravda. Za takové situace lidé přestávají přemýšlet o tom, co je správné a co ne.“

Cazaril přemítal o divoké noční jízdě mladých žen, která převrátila jejich taktickou situaci tak náhle naruby. „Jak se vám podařilo uniknout?“

„Nu, dy Jironal očekával, že se budeme všichni krčit na hradě, zastrašení přehlídkou jeho vojska. Dovedeš si představit, jak rozzuřená byla stará provincara. Jeho ženští zvědové sledovali Iselle po celý čas, ale ne mě. Vzala jsem Nan a šly jsme se projít do města, kde jsme vyřizovaly malé pochůzky pro domácnost a pozorovaly jsme dění kolem. Veškerá obrana jeho mužů je namířená směrem pryč od města, připravená odrazit jakékoli případné zachránce. A nikdo nám nemohl bránit v tom, abychom šly do chrámu, kde zůstával pán dy Palliar, abychom se pomodlily za Orikovo zdraví.“ Usmála se a ve tvářích se jí objevily dolíčky. „Na čas jsme se staly velmi zbožnými.“ Dolíčky se vytratily. „Pak dostala provincara vzkaz, nevím, jakou cestou k ní přišel, že kancléř vyslal svého mladšího syna s oddílem jeho domácí kavalérie, aby Iselle zajistili a ve spěchu ji přivezli zpátky na Cargedoss, protože Oriko prý umírá. Což mohla být podle všeho, co jsme věděly, pravda, ale tím lepší důvod nevydávat ji do dy Jironalových rukou. A tak byl únik nezbytný.“

Palli popošel blíž, aby naslouchal, a připojil se k nim také dy Baocia.

Cazaril dy Baociovi pokývl. „Vaše paní matka mi napsala dopis o příslibu pomoci od okolních provincarů. Podařilo se vám od té doby získat nějaké další?“

Dy Baocia ze sebe vychrlil seznam mužů, kterým napsal nebo o nich slyšel. Nebyl tak dlouhý, jak by se Cazarilovi bylo líbilo.

„Tolik slova. Co vojsko?“

Dy Baocia pokrčil rameny. „Dva z mých sousedů slíbili v případě potřeby větší materiální podporu. Představa, že by kancléřovy oddíly okupovaly jedno z mých měst, se jim nelíbí o nic víc než mně. Ten třetí - nu, je ženatý s jednou z dy Jironalových dcer. V současné době tam jen sedí, říká každému tak málo, jak jen to jde.“

„To je pochopitelné. Kde je dy Jironal teď, ví to někdo?“

„Myslíme si, že v Cargedossu,“ odpověděl Palli. „Dceřin vojenský řád nadále zůstává bez svatého generála. Dy Jironal nechtěl zůstat příliš dlouho pryč od Orika, aby se dy Yarrinovi nepodařilo přetáhnout royu na svou stranu. Orikův život visí na vlásku, jak mi dy Yarrin v tajnosti napsal, je nemocný, ale není bezduchý, jak si alespoň myslíme, a

zdá se, že využívá svoji nemoc jako výmluvu k odkládání rozhodnutí, protože nechce nikoho urazit.“

„To se mu jen podobá.“ Cazaril si prohrábl prsty svůj vous a pohlédl vzhůru na dy Baociu. „Když už mluvíme o chrámových vojácích, kolik mužů Bratrova řádu má stanoviště zde v Taryoonu?“

„Jenom kumpanie, okolo dvou set mužů,“ odpověděl provincar. „Nemáme tady tak početnou posádku jako například Guarida nebo jiné provincie, které hraničí s roknarskými knížectvími.“

To znamená dvě stovky mužů za hradbami Taryoonu, přemítal Cazaril.

Dy Baocia se mu podívala do očí. „Arcibožský promluví později dnes večer s jejich velitelem. Myslím, že svatební smlouva se hodně zaslouží o to, aby ho přesvědčila, že nová dědička je věrná, ehm, budoucnosti Chalionu.“

„Jenže oni přece složili sliby věrnosti,“ zamumlal Palli. „Nebylo by dobré nutit je k tomu, aby je porušili.“

Cazaril přemítal o jízdách trasách a vzdálenostech. „Zpráva o Isellině útěku z Valendy se nyní jistě už dostala do Cargedossu. Zpráva o Bergonově příjezdu ji musí těsně následovat. Jakmile tam dorazí, dy Jironal si uvědomí, že regentství, se kterým počítal, mu proklouzává mezi prsty.“

Dy Baocia se povzneseně usmál. „V tom okamžiku bude po všem. Události se vyvíjejí mnohem rychleji, než by on - nebo vlastně kdokoli - mohl očekávat.“ V pohledu, který vrhl na Cazarila, se mísil respekt s bázní.

„Tak by to bylo lepší,“ řekl Cazaril. „Nesmíme ho přimět k něčemu, z čeho by později nemohl couvnout.“ Pokud proti sobě zaútočí dvě strany - obě proklaté - v občanské válce, je docela dobře možné, že obě prohrají. Byla by to dokonalá kulminace smrtelného daru Svatého generála, kdyby se celý Chalion od základu zhroutil v takové agonii. Vítězství spočívalo ve vytržení zápasu tak, aby bylo možné zabránit krveprolití. Ačkoli pokud Bergon vyjme Iselle ze spárů kletby, nadále zůstane lpět na Orikově a dy Jironal bude sdílet osud svého formálního pána... A co by pak bylo s Istou? „Ačkoli to zní neomaleně, hodně závisí na tom, kdy roya zemře. Mohl by ještě vydržet, víte.“ Kletba by jistě nakonec přivedla Orika k jakémukoli osudu, který by pro něj a Chalion byl tím nejhroznějším. Kéž by alespoň neexistovalo tolik podob, jimiž se mohla neodvratná katastrofa projevit. Umegatův zvěřinec zabraňoval mnohem většímu zlu, než bylo jen Orikoovo špatné zdraví. „Musíme zvážit, jaké ústupky lze nabídnout dy Jironalově pyši - jak před Iselliným nástupem na trůn, tak po něm.“

„Já si nemyslím, že by se spokojil s úplatky, Cazi,“ namítl Palli. „Po více než desetiletí byl royou Chalionu ve všem jiném kromě jména.“

„Pak z toho jistě už musí být unavený,“ povzdechl si Cazaril. „Nějaká protekční místa pro jeho syny by jej možná obměkčila. Rodinná loajalita je jeho slabou stránkou.“ Anebo to tak alespoň naznačovala kletba, která měnila všechny ctnosti ve zvrácenou posedlost. „Uklidte ho, ale projevte přízeň jeho klanu... vytáhněte mu zuby pomalu a něžně... a bude to.“ Pohlédl vzhůru na Betriz, která mu zaníceně naslouchala. Ano, na tu se mohl spolehnout, že o obsahu této debaty zpraví Iselle.

Iselle a Bergon ve druhé místnosti vstali. Royessa položila ruku na jeho nabídnuté rámě a oba vrhli nesmělé pohledy jeden na druhého; dva lidé vypadající jeden s druhým spokojeněji, než se Cazaril odvažoval doufat. Ačkoli když Iselle vstoupila se svým snoubencem do místnosti a triumfálně se rozhlédla po shromážděné společnosti, vypadala stejně spokojená i sama se sebou. Bergon se tvářil poněkud víc zmámeně, třebaže Cazarila, škrábajícího se ze své židle, obdařil ujišťujícím odhodlaným přikývnutím.

„Následnice trůnu Chalionu,“ řekla Iselle a odmlčela se.

„A následník trůnu Ibry,“ řekl Bergon.

„Vám s potěšením oznamuji, že složíme své svatební sliby,“ pokračovala Iselle, „před bohy, našimi vznešenými ibránskými hosty a obyvateli tohoto města...“

„Pozití v pravé poledne v taryoonském chrámu,“ dořekl Bergon.

Malý dav propukl v jásot a gratulace. A, o tom Cazaril nepochyboval, všichni také propočítávali, jak rychle by se mohla kolona nepřátelských vojsk vřít do města, na což existovala jediná odpověď: Ne tak rychle. Sjedení a vzájemně posílení by se mohli dva mladí vůdcové národů pohybovat v případě potřeby v těsné koordinaci. Jakmile se Iselle vyvdá z kletby, čas bude na jejich straně. Každý den jim bude získávat větší podporu. S pocitem té nejhlubší úlevy klesl Cazaril zpátky na židli a přimhouřil oči bolestí při mučivé křeči v břiše.

KAPITOLA 25

V paláci horečnatě připravami Cazaril příštího dne zjistil, že je jediným člověkem, který nemá co na práci. Iselle přijela do Taryoonu sotva s něčím víc než jen s šaty, ve kterých cestovala; veškerá Cazarilova korespondence a knihy z jejích komnat byly stále v Cargedossu. Když se pokusil jít za ní a zeptat se, jestli něco nepotřebuje, našel její komnaty přeplněné mírně hysterickými vyčerpanými ženami, nad kterými měla dohled její teta dy Baocia, všemi pobíhajícími sem a tam s hromadami oblečení v náručí.

Iselle s velkým úsilím prostrčila hlavu přes vrstvy hedvábí, zalapala po dechu a křikla na něho: „Právě jsi kvůli mně ujel přes osm set mil. Jdi si odpočinout, Cazarile.“ Poslušně natáhla ruku, zatímco jakási žena jí zkoušela rukáv. „Nebo ještě lépe - slož dva dopisy pro písaře mého strýce, aby je mohl opsat, jeden všem provincarům Chalionu a jeden každému chrámovému arcibožskému, oznamující můj sňatek. Něco, co by mohli přečíst všemu lidu. Měla by to být pěkná, klidná úloha, jako stvořená pro tebe. Až bude opsaných všech sedmáct, ne šestnáct...“

„Sedmáct,“ ozvala se její teta z těsného sousedství lemu jejích šatů. „Tvůj strýc si přeje ponechat si jeden pro svoje kancléřské záznamy. Stůj rovně.“

„Až budou všechny připravené, odlož je stranou, abychom je mohli Bergon a já zítra po svatebním obřadu podepsat, a pak se postarej o jejich odeslání.“ Rázně pokývla hlavou k rozhořčení komorné, která se pokoušela upravit jí výstřih.

Cazaril se odporoučel dřív, než ho mohl někdo píchnout špendlíkem, a pak se na okamžik opřel o zábradlí na ochozu.

Den byl opravdu nádherný, ve vzduchu již byl cítit příslib jara. Obloha měla barvu bledé seprané modři, a sluneční paprsky zalévaly jemným svitem nově vydlážděné nádvoří, kam zahradníci vozili na kárách pomerančovníky v plném květu ve velkých květináčích, a rozestavovali je kolem bublající fontány. Zastavil procházejícího sluhu a nechal si přinést psací stůl a postavit jej na slunce. A židli se silným, měkkým sedákem, protože zatímco většina oněch osmi set mil byla nyní v jeho mysli jedinou rozmazaninou, jeho bolavé pozadí jako by si pamatovalo každý kámen na cestě. Opřel se v židli, zavřel oči a nechal si zahřívát tvář paprsky slunce. Chvilí takto přemýšlel, pak otevřel oči, naklonil se dopředu a začal psát. Netrvalo dlouho a dy Baociův písař odnesl výsledky k přepsání mnohem úhlednějším rukopisem, než byl Cazarilův. Tehdy se Cazaril znovu opřel v židli, zavřel oči a odpočíval.

Neotevřel je, dokonce ani když slyšel přibližující se kroky, dokud jej z lehké dřímoty nevytrhlo zařinčení. Vzhledl a našel sluhu usměřovaného paní Betriz, který pokládal na stůl táč s čajem, džbán mléka, mísu sušeného ovoce a chléb namazaný medem a posypaný ořechy. Propustila sluhu a sama mu nalila čaj a vtiskla chléb do ruky, a pak se posadila na kraj fontány, aby ho pozorovala, jak jí.

„Zase vypadáš pohuble. Copak rádně nejíš?“ vyptávala se přísně.

„Já ani nevím. Že je dnes nádherný slunečný den! Doufám, že to tak vydrží do zítřka.“

„Paní dy Baocia si myslí, že vydrží, ačkoli říkala, že v Dceřin den možná přijde déšť.“

Vůně pomerančových květů zavánějící od fontány jako by se prolínala s chutí medu v jeho ústech. Polkl čaj, aby spláchl chléb, a v zahálčivém údivu poznamenal: „Za tři dny to bude přesně rok, co jsem vešel do hradu ve Valendě. Chtěl jsem tam pracovat jako kuchyňský pomocník.“

Betriz se začervenala, ve tvářích se jí objevily dolíčky. „Pamatuju si to. Bylo to v předvečer loňského Dceřina dne, a tehdy jsme se poprvé setkali u provincarína stolu.“

„Och, já tě viděl už předtím. Vjížděla jsi na nádvoří s Iselle a... a Teidezem.“ A ubohým dy Sandou.

Zatvářila se udiveně. „Opravdu? Kde jsi byl? Já tě neviděla.“

„Seděl jsem na lavici u zdi. Byla jsi až příliš rozrušená tím, jak tě otec plísnil, že jezdíš moc rychle, než aby sis mě všimla.“

„Och.“ Povzdechla si, zčeřila rukou vodu ve fontáně a pak si z ní otřepala studené kapky. Dcera jara toho dne možná svým dechem proteplila vzduch, ale ve fontáně byla v každém případě stále voda staré zimy. „Mně to připadá, jako by se to událo před stovkou let, a přitom uplynul jen jeden rok.“

„Mně to naopak připadá jako okamžik. Čas... mne teď předbíhá. Což bezpochyby vysvětluje, proč se mi tak těžko dýchá.“ Po chvíli se tiše zeptal: „Pověděla Iselle svému strýci o kletbě, kterou hodláme zítřka zrušit?“

„Ne, to samozřejmě ne.“ Když zvedl obočí, dodala: „Iselle je Istina dcera. Nemůže o tom mluvit, jinak by lidé okamžitě prohlásili, že je taky šílená. A použili by to jako výmluvu k tomu, aby ji... o všechno okradli. Dy Jironal na to taky myslel. Na Teidezově pohřbu neproměškal jedinou příležitost pronést nějakou poznámku o Iselle ke každému pánovi nebo provincarovi v doslechu. Pokud plakala, bylo to podle něj přemrštěné, když se zasmála, jak podivné bylo, že to udělala na bratrově pohřbu, pokud ztichla, nezdá se jim, že je nepřirozeně zachmuřená? A já se mohla jen dívat, jak lidé začínají vidět to, co jim říkal, že vidí, ať už to tam ve skutečnosti bylo či ne. Ke konci své návštěvy dokonce říkal takové věci v jejím doslechu, aby viděl, zda ji tím dokáže zastrašit a rozzuřit, a pak ji obvinil z toho, že se z ní stává bláznivá furie. A taky kolem sebe rozšiřoval do očí bijící lži. Ale já, Nan a provincara jsme jeho hru včas prohlédly, a varovaly jsme Iselle, aby v jeho společnosti krotila svůj temperament.“

„Ach tak. Skvělá dívka.“

Přikývla. „Když jsme se ale doslechly o tom, že se blíží kancléřovi muži, aby ji uchvátili a odvezli zpátky do Cargedossu, Iselle se rozhodla utéct z Valendy. Protože jakmile by ji dy Jironal jednou dostal pod zámek, mohl by rozšířit jakýkoli příběh, jaký by chtěl o jejím pomateném chování, a kdo by se mu mohl postavit? Přiměl by provincary Chalionu k odsouhlasení prodloužení svého regentství, aby mohl vládnout místo té ubohé vyšinuté dívky tak dlouho, jak by chtěl, aniž by musel jen pozvednout meč.“ Rozechvěle se nadechla. „A tak se Iselle neodvažuje zmínit se před někým o kletbě.“

„Chápu. Je moudrá, že se chová tak obezřetně. Nu, snad bohové dají, že to již brzy budeme mít za sebou.“

„Bohové a kastillar dy Cazaril.“

Zamítavě mávl rukou a znovu si lokl čaje. „Kdy se dy Jironal dozvěděl, že jsem odjel do Ibry?“

„Myslím, že nic netušil, dokud pohřební průvod nedorazil do Valendy a tebe nebylo možné nikde najít. Stará provincara říkala, že dostal nějaké zprávy od svých ibránských zvědů. Myslím, že to byl částečně důvod, proč z Valendy neodjel, dokud tam neměl utábořené svoje vojenské oddíly, ačkoli po tom dychtil, aby zamezil dy Yarrinovi přístup k nemocnému Orikovi.“

„Poslal nájemné vrahy, aby mne zneškodnili na hranici. Zřejmě si myslel, že se budu vracet sám, k dalšímu kolu vyjednávání. Nemyslím, že očekával roysa Bergona tak brzy.“

„To nečekal nikdo. Kromě Iselle.“ Chvilí si pohrávala s jemnou černou vlnu svého pláště, který jí ležel přes koleno. Když k němu opět zvedla oči, její pohled byl nepříjemně pronikavý. „Zatímco ses snažil zachránit Iselle, přišel jsi na nějaký způsob, jak spasit sám sebe?“

Chvilí mlčel, pak jednoduše odpověděl: „Ne.“

„To... to není správné.“

Nepřítomně se rozhlédl po sluncem zalitým nádvoří, vyhýbaje se jejím očím. „Tahle nová budova se mi líbí. Nejsou v ní žádní duchové, viš?“

„Odbočuješ od tématu.“ Zamračila se. „Právě jsem si uvědomila, že to děláváš často, když o něčem nechceš mluvit.“

„Betriz...“ Ztišil hlas. „Od chvíle, kdy jsem přivolał smrt na Donda, kráčeji naše nohy po odlišných stezkách. Já se

nemohu vrátit. Ty budeš žít, ale já ne. Nemůžeme pokračovat dál spolu, dokonce i kdyby... nu, prostě to nejde.“

„Ty přece nevíš, kolik času ti ještě zbývá. Mohou to být týdny. Měsíce. Ale pokud je hodina veškerým darem, který nám bohové dají, tím více bohy urazíme, když jím budeme opovrhovat.“

„Nevadí mi ani tak nedostatek času.“ Nepohodlně se ošil. „Spíš nadbytek společnosti. Pomysli na nás dva o samotě... pohromadě s Dondem a démonem smrti. Nepřipadá ti to strašlivé?“ Jeho hlas měl teď téměř prosebný tón. „Ujišťuji tě, že pro mě je to dost hrůzostrašné!“

Pohlédla na jeho břicho, pak se zahleděla přes nádvoří, čelist pevně zaťatou. „Když někoho straší duchové, tak to přece není nakažlivé. Ty si myslíš, že nemám odvahu?“

„To mě nikdy ani nenapadlo,“ vydechl.

Upřela zrak na svá chodidla a tiše řekla: „Pohnula bych pro tebe nebesy, kdybych věděla, kde jsou.“

„Copak jsi nečetla knihu starého Ordola, když jsi pomáhala Iselle šifrovat ty dopisy? Tvrdí v ní, že bohové a my jsme obojí přímo tady, oddělení od sebe jen na tloušťku stínu, a abychom se dostali jedni k druhým, nemusíme překonat vůbec žádnou vzdálenost.“ Ve skutečnosti vidím jejich svět z místa, kde teď sedím. Ordol měl pravdu. „Jenže bohy nemůžeš k ničemu nutit. Předpokládám, že je to jen spravedlivé. A oni zase nemohou nutit nás.“

„Už to děláš znovu. Překrucuješ téma.“

„Co máš v úmyslu vzít si zítra na sebe? Bude to pěkné? Hlavně nezapomeň, že bys neměla svou krásou zastínit nevěstu.“

Zamračila se na něho.

Nahoře na ochozu se objevila paní dy Baocia a zavolala dolů na Betriz jakousi komplikovanou otázkou, týkající se, jak se Cazarilovi zdálo, přemíry druhů odlišných látek. Betriz jí v odpověď zamávala a neochotně se zvedla. Pospíchajíc nahoru po schodech rázně pronesla přes rameno: „Nu, možná je to pravda a ty jsi odsouzen k záhubě, ale taky je možné, že mě zítra shodí kůň a já si zlomím vaz. Doufám, že si pak budeš připadat jako blázen!“

„Víc než blázen,“ zamumlal k šustotu jejich vzdalujících se sukní. Osvětlené nádvoří bylo v tu chvíli v jeho neposlušných očích rozmazané čímsi jako slzy a Cazaril si je prudkým pohybem zlostně otřel rukávem.

Jitro ve svatební den bylo tak nádherné, jak všichni doufali. Když se Iselle, provázená svou tetou a Betriz, objevila na vrcholu schodiště vedoucího na ochoz, vůni pomerančových květů provoněné nádvoří bylo tak přeplněné, že by se tam víc lidí nevměstnalo. Cazaril se podíval na oblohu a blaženě přimhouřil oči. Švadleny dokázaly s hedvábím a saténem přímo zázrak, oblékly ji do všech odstínů modři příhodných pro nevěstu. Její modrý plášť byl lemovaný tolika ibránskými perlami, kolik se jich jen dalo v Taryoonu najít, uspořádaných do podoby stylizovaných leopardů. Pohybující se ve vší té nádhře poněkud strnule se usmála a jala se za váhavého potlesku sestupovat ze schodů. Vlasý se jí ve slunečním svitu leskly jako řeka zlata. Dvě z dy Baociových sestřenic nesly vlečku, sporadicky usměřňovaný svou matkou. Dokonce i kletba jako by se kolem ní ovinula jako róba ze soboliny. Už ne na dlouho...

Cazaril se poslušně zařadil vedle provincara dy Baocia, a tak shledal, že pomáhá vést průvod pěších křivolakými uličkami k nedalekému taryoonskému chrámu. Nějakým zázrakem koordinace se stalo, že Bergonův průvod, který vyšel z paláce markýze dy Huesta, dorazil k průčelí chrámu současně s Iselliným. Royse na sobě měl červenooranžový oděv příslušející jeho věku a pohlaví a na tváři mu zářil odhodlaný výraz, který by byl na místě u muže dobývajícího baštu. K royseově skupině se připojil Palli a jeho deset vojenských bratří ve dvorním odění svého řádu, společně s Foixem a Ferdou, aby Ibránci nevypadali, a snad se i necítily, v takové menšině. Navzdory rychlému ohlášení obřadu se zdálo, že se na kulaté chrámové nádvoří vtěsnilo přes tisíc osob vznešeného postavení, a trasu royessina a royseova průvodu lemovalo snad veškeré obyvatelstvo Taryoonu. Město zjevně ovládla slavnostní nálada.

Obě procesí splynula ve víru barev a vstoupila do posvátných prostor. Taryoon měl vynikající chrámové zpěváky a nadšený sbor záhy rozechvěl stěny svými písněmi. Mladý pár vedený arcibožským vstoupil popořadě do každé z částí chrámu. Poklekli a pomodlili se na nových koberečcích za požehnání každého z bohů: Dceři a Synovi nabídli svoje poděkování za ochranu na dosavadní cestě životem, k Matce a Otci se modlili v naději, že během krátkého času přejdou do jejich společenství.

Podle náboženské věrouky a tradice neměl Bastard při obřadu svatby žádné oficiální místo, nicméně všechny prozíravé páry mu posílaly dar na usmířenou. Cazaril a dy Tagille byli pověřeni tím, aby dnes vystupovali v roli svatých poslů. Obdrželi od Bergona a Iselle obětní dary a společně s malou, ale upřímně hlasitou skupinou zpívajících dětí záměřili kolem vnější stěny hlavní budovy k Bastardově věži. Tam již stál usmívající se bíle oděný božský, připravený přijmout je u oltáře.

Královský pár byl sice nucen vypůjčit si pro tento den šaty, peníze, jídlo a ubytovací prostory, ale Bergon boha o nic neukrátil. Dy Tagille nabídl u oltáře kromě modliteb i tučný měšec ibránského zlata. Iselle poslala slib napsaný vlastní rukou, že zaplatí náklady na opravu střechy Bastardovy věže v Cargedossu, až se tam stane roynou. Cazaril přidal svůj vlastní dar - krví poskvěnou šňůru perel, celý zbytek Dondova roztrženého náhrdelníku, který se nedostal do rukou lapků. Tento prokletý předmět náležel mimo veškerou pochybnost jedině tomuto bohu a Cazaril si vydechl úlevou, když se jej konečně zbavil.

Jak kráčel zpátky po chodníku z Bastardovy věže za sborem taryoonských dětí, pohlédl na dav a zatajil dech. Spatřil muže středního věku, kolem kterého se vznášelo tlumené světlo, šedavé jako zimní den. I když zavřel oči, stále to slabě vyzařování viděl. Podíval se na něj znovu svým normálním zrakem. Muž na sobě měl černošedý šat a rudou šerpu úředníka taryoonského městského soudu - pravděpodobně nějaký méně významný přestupkový soudce. A méně významný Otcův svatý, jako byla Clara Matčina svatá v Cargedossu...?

Muž hleděl na Cazarila s ústy otevřenými údivem a popelavou tváří. Neměli šanci vyměnit si spolu slovo, protože již byl vtažen zpátky do obřadů uvnitř vysokého, ozvěnou se rozléhajícího chrámového nádvoří, ale rozhodl se, že se na

toho muže při první příležitosti zeptá arcibožského.

U středového ohně pronesli nově sezdaní royse a royessa jeden po druhém krátkou řeč, pak šli arcibožský, Cazaril a všichni ostatní v průvodu zpátky skrze vlajkami ověšené ulice do nového paláce dy Baociů. Tam byla uspořádána velkolepá hostina, která měla vyplnit celé odpoledne. Jídla bylo hojně a bylo vynikající, tím spíš, že bylo všechno shromážděno za pouhé dva dny. Cazaril měl podezření, že něco vzali ze zásob připravených na nadcházející slavnost Dceřina dne. Ale nemyslel si, že by se za to na ně bohyně hněvala. Jako významní hosté měli jak Cazaril, tak arcibožský každý svoje vyhrazené místo, na kterém se museli zdržovat, a tak nedostal šanci k soukromému rozhovoru, dokud po večerní hudba a tanec neodlákaly mladší svatebčany na jednotlivá nádvoří. V tom okamžiku dva muži, které hledal, vyhledali jeho.

Soudce stál u ramene arcibožského a tvářil se zdrceně. Vyměnili s Cazarilem pohledy, zatímco arcibožský je spěšně představoval.

„Můj pane dy Cazaril, dovol, abych ti představil Ctihodného Paginina. Pracuje na magistrátu města Taryoonu...“ Arcibožský ztišil hlas. „Tvrdí, že jsi bohem dotčený. Je to pravda?“

„Ano, je,“ povzdechl si Cazaril. Paginine si pro sebe přikývl, jako by chtěl říct: Já si to myslel. Cazaril se rozhlédl kolem a odtáhl ty dva stranou. Bylo obtížné najít si tam soukromé místočko, a tak nakonec skončili na malém vnitřním nádvoří stranou od jednoho z palácových bočních vchodů. Temnějším vzduchem k nim zalétaly útržky hudby a smíchu. Sluha zapálil pochodně v nástěnných hořácích a vrátil se dovnitř. Vysoké mraky nad jejich hlavami proplouvaly přes první večerní hvězdy.

„Váš kolega arcibožský z Cargedossu o mně ví úplně všechno,“ řekl Cazaril arcibožskému Taryoonu.

„Och.“ Arcibožský zamrkal a zdálo se, že se mu značně ulevilo. Cazaril si pomyslel, že je to pomýlená důvěra, ale rozhodl se ponechat ho v ní. „Mendenal je skvělý člověk.“

„Otec zimy ti dal jistý dar, jak vidím,“ řekl Cazaril soudci. „Jaká je jeho povaha?“

Paginine nervózně sklonil hlavu. „Někdy - ne pokaždé - mi umožňuje poznat, kdo v mé justiciární kanceláři lže a kdo říká pravdu.“ Paginine zaváhal. „Nepřináší mi to vždycky tolik dobrého, jak by sis mohl myslet.“

Cazaril se zasmál.

Paginine viditelně ožil, jak před Cazarilovým vnějším, tak před vnitřním zrakem, a suše se usmál. „Ach, takže to chápeš.“

„Ach ano.“

„Ale ty, pane...“ Paginine se otočil k arcibožskému se znepokojeným výrazem ve tváři. „Řekl jsem bohem dotčený, ale tento výraz stěží popisuje, co vidím. Ono to... téměř to bolí dívat se na něho. Třikrát od té doby, co jsem dostal svůj dar, jsem potkal ostatní, kteří byli rovněž bohem dotčení, ale nikdy jsem neviděl nikoho jako on.“

„Svatý Umegat v Cargedossu mi řekl, že vypadám jako planoucí město,“ připustil Cazaril.

„To je...“ Paginine se na něj podíval přimhouřenýma očima. „To je dobře řečeno.“

„Byl to muž dobrých slov.“ Kdysi.

„Jaký je tvůj dar?“

„Já, ehm... myslím, že ve skutečnosti jsem darem já. Darem pro royessu Iselle.“

Arcibožský se dotkl rukou rtů, pak spěšně udělal svaté znamení. „Takže to vysvětluje ty příběhy, které o tobě kolují!“

„Jaké příběhy?“ zeptal se Cazaril udiveně.

„Ale pane Cazarile,“ skočil jim do řeči soudce, „co je ten strašný stín, který se vznáší kolem royessy Iselle? To není žádná boží věc! Vidíš jej taky?“

„Já... pracuji na tom. Zdá se, že mým bohy přiděleným úkolem je právě odstranění té ohavné věci. Myslím, že jsem téměř u konce.“

„Och, to se mi ulevilo.“ Paginine vypadal mnohem šťastněji.

Cazaril si uvědomil, že netouží po ničem jiném víc než vzít si Paginina stranou, aby si s ním mohl nerušeně popovídat. Jak se vyrovnáváš s těmito věcmi? Arcibožský možná sice byl zbožný člověk, snad i dobrý duchovní pastýř, zřejmě učený teolog, ale Cazaril měl podezření, že jaksi nechápe všechna úskalí řemesla světce. Pagininův hořký úsměv hovořil za vše.

Arcibožský se mu k jeho rozpakům hluboce uklonil a řekl ztišeným hlasem plným bázně: „Požehnaný pane, je zde něco, co bych pro tebe mohl udělat?“

V jeho mysli se ozvěnou odrážela Betrizina otázka. Už jsi přišel na to, jak spasit sám sebe? Možná nemůžeš zachránit sám sebe. Možná budete muset zachránit jeden druhého.... „Dnes v noci... Ne. Zítřejší... později během týdne budu mít jednu osobní záležitost, ve které bych se na vás rád obrátil, bude-li to možné.“

„Zajisté, Požehnaný pane. Jsem ti k službám.“

Vrátili se k ostatním svatebčanům. Cazaril byl vyčerpaný a toužil po loži, ale nádvoří pode dveřmi jeho komnaty bylo plné hlučných hýřilů. Udýchaná Betriz jej jednou požádala o tanec, z kteréhož tělesného cvičení se s úsměvem vymluvil. Partnerů rozhodně neměla nedostatek. I když však tančila s jinými, její pohled často zalétal k němu, jak tak seděl u zdi a popíjel ze své sklenice víno hodně ředěné vodou. Společnost nepostrádal, protože s ním postupně zapřádala hovor šňůra mužů a žen usilujících o zaměstnání na dvoře budoucí royiny. Všem z nich dával zdvořilě, ale k ničemu nezavazující odpovědi.

Ibránští pánové si smlsávali na chalionských dámách, podobně jako hodují mravenci na rozlitém medu; vypadali nadmíru spokojeně. V polovině večera doplnil jejich společnost k všeobecnému potěšení právě dorazivší pán dy Cembuer. Ibránci si k údivu svých chalionských posluchačů vyměňovali příběhy o tom, co všechno je na jejich cestách potkalo. K Cazarilově úlevě byl jako hlavní hrdina tohoto v jejich očích romantického dobrodružství obsazen Bergon, přičemž Iselle nebyla o nic menší hrdinkou ve své noční jízdě z Valendy. Tyto milé příběhy o sjednocení

ženicha a nevěsty rozhodně musí porazit dy Jironalovu ubohou povídačku o šílené Iselle, říkal si Cazaril v duchu. A náš příběh je pravdivý!

Konečně nadešla hodina a obřad, který Cazaril bez dechu očekával, při němž byli Bergon a Iselle odvedeni nahoru do své ložnice. Žádný z nich, jak si Cazaril s potěšením všiml, nepil tolik, aby byl teď opilý. Protože jeho víno bylo v průběhu večera jaksi stále méně ředěné, zjistil, že má sám mírně svázaný jazyk, když jej royse a royessa zavolali k úpatí schodiště, aby mu dali - a přijali od něj - obřadní děkovné políbení na ruce. Dojatě se poznamenal božím znamením a pln naděje poprosil o požehnání na jejich hlavy. Výrazy nezměrného vděku v jejich očích jej uvedly do rozpaků.

Paní dy Baocia shromáždila malý pěvecký sbor, jenž začal prozpěvovat modlitby, které se nesly za párem při jejich cestě vzhůru po schodech. Křišťálové hlasy posloužily k tomu, že potlačily oplzlé výkřiky opilců do zvládnutelných proporcí. Nahoře na ochozu se nádherně uzardělá Iselle s rozšířenými očima vyklonila s Bergonem přes zábradlí, všem společně poděkovali a hodili dolů květiny.

Zmizeli do svých světlém zalitých pokojů a dveře se za nimi zavřely. Dva z dy baocijských vojáků se postavili na ochozu na stráž, aby hlídali jejich soukromí. Netrvalo dlouho a většina provázejících žen se vynořila, včetně Betriz, kterou si Palli a dy Tagille okamžitě zabrali k dalšímu tanci.

Vypadalo to, že radovánky budou pokračovat až do rána, ale k Cazarilově úlevě se začal z mrazivé oblohy snášet mlhavý déšť, který zahnal hudebníky a tanečníky z nádvoří do tepla přilehlé budovy. Cazaril pomalu, s rukou těžce spočívající na zábradlí, vystoupil po schodech ke svému pokoji, za roh ochozu od roysea a royessy. Moje povinnost skončila. Co teď?

Nevěděl to. Z jeho ramen jako by bylo snato ohromné morální břímě. Teď může žít a zemřít podle své volby - a svých chyb. Odmitám litovat. Nebudu se dívat nazpět. Okamžik rovnováhy na hraně mezi minulostí a budoucností.

Rozhodl se, že se zítra znovu pokusí vyhledat malého soudce. Společnost toho muže by mu mohla hodně ulevit v jeho osamělosti.

Ve skutečnosti nejsem ani trochu osamělý, pomyslel si o chvíli později, když k jeho vnitřnímu sluchu dolehl Dondův nesouvislý obscenní řev, spuštěný v jeho pravidelnou hodinu. Rozštěpený duch byl dnes v noci bez sebe zuřivostí mnohem víc, než jej Cazaril zažil kdy předtím, a v jeho vzteku byly rozcupovávány poslední zbytky inteligence a přičetnosti. Cazaril si dokázal představit, proč tomu tak je, a jen se ve své agónii usmíval, když se převracel na posteli stočený do klubíčka kolem strašlivé bodavé bolesti v břiše.

Málem ztratil vědomí, pak se přiměl probrat se, zděšený možností, že by se ďábelsky rozrušený Dondo mohl pokusit převzít vládu nad jeho tělem, zatímco on by stále ještě byl živý, a použít jej k nějakému ohavnému útoku na Iselle a Bergona. Svíjel se na podlaze v čemsi podobném křečím, polykal výkřiky a žluč, které se mu draly z úst, stěž si jistý, či slova to vlastně jsou.

Když záchvat přešel, ležel s oddychováním na studených prknech, noční košili měl obtočenou kolem sebe, nehty na prstech rozdrásané a zakrvácené. Pozvracel se a teď v tom ležel. Dotkl se svého vlhkého vousu a našel chrchel rozstříknutý do pěny kolem svých rtů. Jeho břicho - nebo byla ta groteskní vyboulenina pouhý sen? - se vrátilo do své předchozí mírné odulosti, ačkoli jej celá břišní stěna stále bolela a třásla se jako svaly potřhané od nějaké strašlivé námahy.

Už to moc dlouho nevydržím. Něco muselo odejít - jeho tělo, jeho přičetnost, jeho dech. Jeho víra. Něco.

Vstal, očistil podlahu, umyl se v umývadle, našel si čistou suchou košili místo nočního úboru, pak urovnal svoje propocené zmačkané ložní prádlo, zapálil všechny svíce v místnosti a zalezl si zpátky do postele. Ležel tam s očima dokořán a hltal světlo.

Tiché hlasy služebnictva a kroky na ochozu mu daly na vědomí, že se palác konečně probouzí. Zřejmě usnul, protože svíce byly dohořelé a on si nepamatoval, kdy zhasly. Pod jeho dveřmi a skrze okenice prosakovalo šedivé světlo.

Budou se konat ranní modlitby. Ranní modlitby mu připadaly jako dobrý nápad, byť myšlenka, že by se pokusil pohnout, byla o dost horší. Přesto vstal. Pomalu. Nu, nebude jediný, kdo bude mít dnes ráno v Taryoonu kocovinu. I když nebyl opilý. Isellina družina odložila kvůli svatbě smuteční šat, a tak si vybral mezi zapůjčenými kusy oděvy ty, které mu propůjčily, jak alespoň doufal, střízlivý, ale radostný vzhled.

Sešel dolů na nádvoří, aby tam počkal na východ slunce a novomanžele. Slunce mít neměli, protože déšť sice ustal, ale obloha byla zatažená a studená. Cazaril osušil kapesníkem kamenný okraj fontány a posadil se. Vyměnil si úsměv a dobré ráno se starou služebnou, která procházela kolem s prádlem. Na vzdálený konec nádvoří slétla vrána, pátrala po upuštěných kouscích jídla. Cazaril ji chvíli pozoroval, ale pták o něj nejevil žádný zvláštní zájem. Když o tom tak přemýšlel, byla to spíš úleva.

Nakonec se nahoře na ochozu rozevřely dveře, na jejichž otevření Cazaril právě čekal. Ospalí baocijští strážníci, kteří je hlídali, se postavili do pozoru. Zazněly ženské hlasy, a jeden mužský, hluboký a veselý. Objevili se Bergon a Iselle oblečení k ranním modlitbám, její ruka lehce spočívala na jeho nabídnuté paži. Bok po boku se jali sestupovat ze schodů. Vyšli spolu ze stínu ochozu.

Ne... stín je následoval.

Cazaril zavřel oči a znovu je otevřel. Dech mu uvízl v hrdle.

Dusivý oblak, který obklopoval Iselle, byl nyní i kolem Bergona.

Iselle se usmála na svého manžela a Bergon její úsměv opětoval. Předchozího večera vypadali rozrušeně, unaveně a mírně vyděšeně. Dnes ráno byli jako dva lidé, kteří jsou do sebe hluboce zamilovaní. S černotou vířící kolem obou jako kouř z hořící lodi.

Jak se k němu blížili, Iselle na něj zazpívala veselě: „Dobré jitro, pane Cazi!“

Bergon se zasmál a řekl: „Nepřipojíš se k nám, pane? Máme ti hodně co děkovat za toto ráno, že ano?“

Cazaril se pokusil o úsměv. „Já... já... přijdu později. Něco jsem si zapomněl v pokoji.“

Ztěžka se zvedl a proběhl kolem nich na schodiště. Otočil se a znovu se na ně podíval z ochozu, když vycházeli z nádvoří. Stále se za nimi vleklely černé stíny.

Zabouchl za sebou dveře svého pokoje a stál tam, lapal po dechu, téměř plakal. Bohové. Bohové. Co jsem to udělal? Neosvobodil jsem Iselle. Proklet jsem Bergona.

KAPITOLA 26

Pološílený úzkostí se Cazaril celé dopoledne zdržoval ve své komnatě. Odpoledne zaklepal páže s nevítanou zprávou, že royse a royessa touží po tom, aby se dostavil do jejich pokojů. Cazaril zvažoval, že bude předstírat nevolnost, byť by stěží musel něco hrát. Pak si to raději rozmyslel, protože Iselle by na něho nepochybně poslala lékaře, pravděpodobně celou smečku - vzpomněl si, jak nepříjemné to bylo naposledy s Rojerasem, a otřásl se. S nesmírnou neochotou si dal do pořádku oděv, uvedl se do přijatelného stavu, vyšel na ochoz a zabočil ke královskému apartmá.

Vysoká křídlová okna v obývacím pokoji byla otevřená a dovnitř pronikalo chladné jarní světlo. Iselle a Bergon, stále ve slavnostním oblečení od odpolední hostiny v paláci markýze dy Huesta, je očekávali. Seděli kolem rohu stolu, na kterém byl papír, pergamen a přřezané brky, se třetí židli přitaženou z druhé strany. Jejich hlavy, jantarová a hnědá, byly skloněné k sobě v tichém hovoru. Stín neslyšně pomalu vřel kolem nich, temný a vazký jako horký dehet. Při zvuku Cazarilových kroků oba vzhledli a usmáli se na něj. Navlhl si rty a uklonil se jim, obličej měl strnulý.

Iselle ukázala na papíry. „Naším dalším nejnaléhavějším úkolem je složit dopis mému bratru Orikovu a obeznámit jej s kroky, které jsme podnikli, jakož to i ujistit o naší nejloajálnější podřízenosti. Myslím, že bychom měli začlenit úryvky z těch klauzulí týkajících se našeho sňatku, které vyznívají co nepříznivěji pro Chalion, abychom mu pomohli smířit se s tím, nemyslíš?“

Cazaril si odkašlal a polkl.

Bergon svraštil obočí. „Cazi, vypadáš bledý jako... ehm. Jsi v pořádku? Posad se, prosím.“

Cazarilovi se podařilo mírně zavrtět hlavou. Opět byl v pokušení použít nějakou lež - či spíš polopravdu, protože se opravdu cítil nemocný. „Nic není v pořádku,“ zašeptal. Klesl před roysem na koleno. „Dopustil jsem se strašného omylu. Je mi to líto. Je mi to moc líto.“

Isellin obezřetný, vylekaný obličej se rozmazal před jeho očima. „Pane Cazi...?“

„Váš sňatek,“ znovu polkl, a pak přinutil svoje oněmělé rty mluvit dál, „nesňal kletbu z Iselle, jak jsem doufal. Místo toho se rozšířila na vás oba.“

„Cože?“ vydechl Bergon.

Slzy zadusily Cazarilův hlas. „A já teď nemám tušení, co dělat...“

„Jak to víš?“ zeptala se jej Iselle naléhavě.

„Vidím to. Vidím to teď na vás obou. Pokud něco, je to ještě temnější a hustější než dřív. Víc vás to pohlcuje.“

Bergon ulekaně rozevřel rty. „Udělal jsem snad... udělali jsme něco špatně? Nějak?“

„Ne, ne! Ale jak Sara, tak Ista se provdaly do chalionského rodu a tím pádem do kletby. Myslel jsem si, protože muži a ženy jsou odlišní, že kletba sleduje mužskou linii Fonsových potomků společně s jejich rodovým jménem.“

„Jenže já jsem také Fonsův potomek,“ řekla Iselle pomalu. „A maso a krev jsou víc než pouhá jména. Když se spolu dva vezmou, neznamená to, že jeden zmizí a zůstane jen ten druhý. Jsme spojeni, nikoli podřízeni. To opravdu neexistuje nic, co bychom mohli udělat? Určitě to nějak jde!“

„Ista říkala,“ začal Cazaril, pak se odmlčel. Nebyl si docela jistý, zda chce sdělit těm dvěma odhodlaným mladým lidem, co Ista říkala. Iselle by mohla opět začít přemýšlet...

Nevědomost není hloupost, ale mohla by docela dobře být, křičela jednou Iselle. Bylo příliš pozdě chránit ji teď před něčím. U hněvu bohů, bude to příští royina Chalionu! S právem vládnout přicházela povinnost ochraňovat - privilegium vlastní ochrany muselo být ponecháno vzadu s ostatními dětskými hračkami. Dokonce i ochrany před hořkou vědomostí. Především pak před vědomostí.

Cazaril polkl a odkašlal si. „Ista říkala, že existuje jiný způsob.“

Přešel k židli a ztěžka se na ni posadil. Zlomeným hlasem, v pojmech tak prostých, že zněly téměř brutálně, jim zopakoval příběh, který mu Ista vyprávěla o pánu dy Lutez, royovi Iasovi a její vizi bohyně. O dvou temných nocích v zangreských žalářích se svázaným mužem a kádí ledové vody. Když skončil, oba jeho posluchači byli bledí a hleděli na něj s vytřeštěným očima.

„Myslel jsem si... obával jsem se... že bych tím člověkem mohl být já,“ řekl Cazaril. „Kvůli té noci, kdy jsem se pokoušel vyměnit svůj život za Dondovu smrt. Byl jsem vyděšen, že bych mohl být tím člověkem. Isellin dy Lutez, jak mě Ista pojmenovala. Teď tu ale před všemi bohy přísahám, že kdybych si myslel, že to bude fungovat, přiměl bych vás vzít mě hned teď ven a utopit mě ve fontáně na nádvoří. Dvakrát. Jenže já se tou obětí stát nemohu. Moje druhá smrt bude mou poslední, protože démon smrti odletí s mou duší i s Dondovou a já nevidím možnost, jak bych se pak mohl dostat zpátky do svého těla.“ Promnul si hřbetem ruky vlhké oči.

Bergon hleděl na svoji novomanželku, jako by ji chtěl spolknout očima. Nakonec se zastřeným hlasem zeptal: „A co já?“

„Cože?“ vyhrkla Iselle.

„Podujal jsem se úlohy přijít sem a zachránit tě od té věci. No a teď jsem se dozvěděl, že ten úkol je o něco obtížnější, než jsem se domníval. To je všechno. Já se vody nebojím. Co kdybyste utopili mě?“

Cazaril a Iselle začali jednohlasně protestovat, a Cazaril nad tím navíc zamítavě mávl rukou. Iselle opakovala: „Jednou

už to zkusili. Zkusili to a nefungovalo to. Já nebudu topit žádného z vás, děkuju pěkně! Ani vás nepověším a neudělám žádnou jinou strašlivou věc, kterou byste si mohli vymyslet. Prostě ne!“

„Kromě toho,“ řekl Cazaril, „slova bohyně zněla, že ten muž musí položit svůj život třikrát pro rod Chalionu. Ne muž z rodu Chalionu.“ Alespoň podle Isty. Zopakovala mu svou vizi slovo od slova? Nebo byla její slova nějak zkomolená a všechno to byl strašlivý omyl? Na tom nesejde, hlavně že tím odradí Bergona od jeho strašlivého úmyslu. „Nemyslím si, že můžete prolomit kletbu zevnitř, jinak by se do kádě dal spustit las sám, a ne dy Lutez. A, ať mi všech pět bohů odpustí, vy jste teď uvnitř té věci, Bergone.“

„Mně to stejně připadá nějaké divné,“ řekla Iselle, mhouříc oči. „Je v tom nějaký trik. Co ti to odpověděl Svatý Umegat, když ses ho ptal, co máš dělat? Něco o denních povinnostech?“

„Řekl, že mám konat svoje denní povinnosti, tak jak ke mně přicházejí.“

„Přesně tak. Bohové s námi jistě ještě neskončili.“ Zabubnovala prsty do desky stolu. „Tak mě napadá... moje matka dvakrát ulehla na porodní lože, aby chalionskému rodu dala dědice. Nikdy nedostala šanci pro třetí takovou zkoušku. I to byla určitě povinnost, kterou měla vykonat.“

Cazaril přemítal o spoušti, kterou by mohla kletba napáchat, kdyby ovlivňovala rizika těhotenství a porodů, tak jako ovlivňovala lasovy a Orikovy šance ve všech bitvách, které vedli, a zachvěl se. Neplodnost, tak jako tomu bylo u Sáry, byla tou nejmenší z možných katastrof. „U pěti bohů, Iselle, já si stejně myslím, že by bylo lepší spustit do té kádě mě.“

„A kromě toho,“ dodal Bergon, „bohyně řekla, že to musí být muž. Řekla muž, že ano, Cazi?“

„Ehm... ano, takto májeji slova přetlumočila paní Ista.“

„Božští říkají, že když bohové dávají mužům pokyny k jejich zbožným povinnostem, myslí tím také ženy,“ zabručela Iselle. „Jinak to být nemůže. Já jsem nicméně žila pod jhem kletby šestnáct let, aniž jsem o ní věděla. Nějak jsem to přežila.“

Jenže teď se to mění v něco mnohem horšího. Divnějšího. Samotná Teidezova smrt byla podle Cazarila názorným příkladem, jak teď kletba působila - všechny chlapcovy výjimečné ctnosti a nadání, i když jich bylo jen pár, byly překrouceny v podlé zlo. Iselle a Bergon měli oba dohromady mnoho ctností, a pole působnosti pro znetvořující účinek kletby bylo tudíž nezměrné.

Iselle a Bergon se drželi za ruce nad stolem. Iselle si promnula oči volnou rukou, štipla se do nosu a popotáhla.

„Kletba či ne,“ řekla, „musíme napsat dopis o uznání své podřízenosti Orikovi, a to hned. Tak aby dy Jironal nemohl o mně prohlásit, že jsem se proti němu vzbouřila. Kéž bych jen teď byla u Orika. Jsem si jistá, že bych ho dokázala přesvědčit o prospěšnosti tohoto sňatku pro Chalion!“

„Oriko se skutečně dá přesvědčit velmi snadno,“ připustil Cazaril suše. „Mnohem obtížnější je přinutit ho, aby zůstal přesvědčený.“

„Ano, a já ani na okamžik nezapomínám, že dy Jironal je teď s Orikem v Cargedossu. Největší strach mám z toho, že by kancléř mohl, jakmile se doslechne tu zvěst, nějak přesvědčit Orika, aby znovu změnil podmínky své závěti.“

„Získejte na svou stranu dostatečné množství provincarů Chalionu, royesso, a možná budou ochotní pomoci vám vzepřít se proti jakýmkoli takovým dodatkům.“

Iselle se hluboce zamračila. „Přeju si, abychom mohli jet do Cargedossu. Měla bych být vedle Orika, pokud se ukáže, že leží na smrtelném loži. Měli bychom být v hlavním městě, když se události dají do pohybu.“

Cazaril chvíli mlčel, pak řekl: „To nepůjde. Nesmíte sama sebe vydat do dy Jironalových rukou.“

„Nemám v úmyslu jet tam nestřežená.“ Na tváři jí temně blýskl úsměv, jako odraz měsíce na ostří nože. „Ale měli bychom využít jakékoli zákonné rafinovanosti, stejně jako veškeré taktické výhody. Bylo by dobře připomenout pánům Chalionu, že veškerá kancléřova zákonná moc k němu proudí skrze royu. Jenom skrze něho.“

Bergon znepokojeně řekl: „Ty znáš toho muže lépe než já. Myslíš, že dy Jironal bude jen tak sedět, až se tuhle novinu dozví?“

„Čím déle ho přimějeme sedět, tím lépe. Ziskáváme pomoc každým dnem.“

„Slyšeli jste něco o dy Jironalově reakci?“ zajímal se Cazaril.

„Zatím ne,“ odpověděl Bergon.

Časové zpoždění naneštěstí fungovalo oběma směry. „Dejte mi okamžitě vědět, jakmile se něco dozvíte.“ Cazaril se zhluboka nadechl, urovnal před sebou čistý list papíru a chopil se brku. „Takže. Jaký styl dopisu si vy dva přejete...?“

Problém, jak doručit tento politicky důležitý dopis, je mírně delikátní, přemítal Cazaril, když přecházel přes nádvoří pod komnatami královského páru s podepsaným a zapečetěným dokumentem v ruce. Ničemu by neprospělo hodit jej jen tak do kurýrského vaku, aby byl tryskem doručen na kancléřství na Zangre. Tento konkrétní list vyžadoval delegaci urozených mužů, nejenom aby mu dodali patřičnou váhu, a tím pádem i Iselle a Bergonovi, ale také, aby se postarali o to, že dopis bude doručen rovnou Orikovi a nikoli dy Jironalovi. Tito důvěryhodní muži musí přečíst dopis umírajícímu royovi v jeho slepotě přesně tak, jak je napsán, a musí umět poskytnout politické odpovědi na jakékoli otázky, které by Orik mohl mít ohledně uspěchané svatby své sestry. Šlechtici a božští - několik od obojích, rozhodl Cazaril nakonec. Isellin strýc bude schopen dodat vhodné muže, kteří by mohli vyjet ještě dnes večer. Zrychlil krok a začal hledat páže či sluhu, kteří by mu řekli, kde se nachází pán dy Baocia.

Pod vykachlikovaným klenutým průchodem vedoucím na nádvoří se setkal s Pallim a dy Baociou samotným, kteří pospíchali dovnitř. I oni na sobě stále měli svůj hodovní šat.

„Cazi!“ pozdravil jej Palli. „Byl jsi u oběda?“

„Odpočíval jsem. Já... měl jsem špatnou noc.“

„Cože, a já bych byl přísahal, že jsi jako jediný z nás šel do postele střízlivý.“ Cazaril to nechal přejít bez poznámky.

„Co se děje?“ Palli zvedl svazek otevřených dopisů. „Zprávy od dy Yarrina z Cargedossu, poslané ve spěchu

chrámovým kurýrem. Myslím, že royse a royessa by o tom měli být okamžitě zpraveni. Dy Jironal vyjel včera uprostřed dopoledne ze Zangre, a nikdo neví kam.“

„Vzal si s sebou vojsko? Ne, pojdte jim to říct hned. Pojdte.“ Cazaril se otočil na patě a vedl je zpátky vzhůru po schodech ke komnatám mladého páru. Jeden z Iselliných sluhů je pustil a šel přivést roysea a royessu do přijímacího pokoje. Zatímco čekali, Cazaril jim ukázal dopis pro Orika a vysvětlil jim, co v něm stojí. Provincar souhlasně přikývl a jmenoval některé urozené pány, kteří přicházeli v úvahu pro úlohu doručení dopisu do Cargedossu.

Iselle a Bergon vstoupili, přičemž Iselle si ještě narychlo urovnávala spletené vlasy, a tři muži se jim uklonili. Royse Bergon při pohledu na dopisy v Palliho rukou okamžitě zbystřil a pokynul jim, aby se posadili kolem stolu.

Palli mu zopakoval zprávu o dy Jironalovi. „Kancelář si s sebou vzal jen pár mužů své domácí jízdy. Dy Yarrin se domnívá, že měl v úmyslu jet buď jen na krátkou vzdálenost, nebo velmi rychle.“

„Nějaké zprávy o mém bratru Orikovy?“ zeptala se Iselle.

„Ano, tady...“ Palli jí podal dopis, aby se na něj mohla podívat. „Jakmile dy Jironal odjel, dy Yarrin se okamžitě pokusil dostat se k royovi, ale royina Sara řekla, že spí, a odmítla rušit jeho odpočinek kvůli jakékoli prosbě. Protože se odvažila propašovat dy Yarrina dovnitř už předtím, a to i navzdory dy Jironalovi, náš pán zasvěcenec se obává, že se royovi zřejmě přitížilo.“

„Co stojí v tom druhém dopise?“ zeptal se Bergon.

„Staré zprávy, ale neméně zajímavé,“ odpověděl Palli. „Cazarile, co to u všech bohů ten starý arcibožský o tobě říká? Přišel ke mně velitel taryoonského oddílu Synova řádu, celý se třásl - zjevně si myslí, že jsi bohem pomazaný a neodvažuje se přiblížit se k tobě. Chtěl hovořit s mužem, který složil stejnou chrámovou přísahu jako on sám. Dostal kopii příkazu, který byl odeslán z kancelářství všem vojenským stanicím Synova řádu v západním Chalionu - abys byl zatčen za zradu. Byl jsi obviněn z...“

„Už zase?“ zamumlal Cazaril a vzal si dopis.

„A také z toho, že ses tajně vydal do Ibry, abys zaprodal Chalion Lišákovi. Což je, poněvadž celý svět zná skutečnou pravdu, podlá lež.“

Cazaril přelétl očima zatykač. „Chápu. Roztáhl siť, aby mne lapil, pokud by se to nepodařilo jeho vrahům na hranici. Obávám se, že ji nastražil trochu pozdě. Jak říkáš, staré zprávy.“

„Ano, jenže to má ještě pokračování. Ten poslušný blázen poslal dy Jironalovi odpověď, ve které připustil, že tě viděl, ale omluvil se, že tě nezatkl. Protestoval, že ten zatykač byl zjevně nedorozumění. Že jsi jednal na příkaz royessy Iselle a vykonal jsi toho hodně pro dobro Chalionu, a že rozhodně nemáš na svědomí zradu. Že na ten sňatek je mezi lidem Taryoonu pohlíženo nanejvýš příznivě. A taky že si každý myslí, že royessa je mimořádně krásná a že nového ibránského následníka považují všichni za moudrého a dobrého, což je nám všem velkou úlevou a vnáší to naději do našich srdcí po všech těch pohromách Orikovy vlády.“

Dy Baocia si odfrkl. „Což, poněvadž jsou v podstatě katastrofami dy Jironalovy vlády, vyznívá jako neúmyslná urážka. Nebo byla úmyslná?“

„Myslím, že ne. Ten muž je, ehm, prostého rozumu a prosté řeči. Říká, že měl v úmyslu pomoci přesvědčit dy Jironala, aby se obrátil na podporu royessy.“

„Bude to mít spíš opačný účinek,“ řekl Cazaril pomalu. „Přesvědčí to dy Jironala, že jeho vlastní podpora rychle selhává a že by měl podniknout nějakou akci, aby tomu učinil ráznou přítrž. Kdy asi obdržel dy Jironal tuto moudrou radu od svého podřízeného?“

Palliho rty se zkrřivily. „Včera brzy ráno.“

„Nu... předpokládám, že v ní nebylo nic víc, co se už nemohl dozvědět z jiných zdrojů.“ Cazaril podal zatykač Bergonovi, který si jej se zájmem přečetl.

„Takže dy Jironal odjel z Cargedossu,“ řekla Iselle zamyšleně.

„Ano, jenže kam?“ divil se Palli.

Dy Baocia našpulil rty. „Pokud odjel s tak málo muži, muselo to být někam, kde má již shromážděny svoje síly. Někam do útočné vzdálenosti od Taryoonu. To znamená buď ke svému zeti, provincarovi Thistanu, což je na východ od nás, nebo do Valendy, severozápadně od nás.“

„Thistan je nám ve skutečnosti blíž,“ poznamenal Cazaril.

„Jenže ve Valendě drží mou matku a sestru jako rukojmí,“ řekl dy Baocia chmurně.

„O nic víc než předtím,“ řekla Iselle, jejíž hlas byl tvrdý potlačovanými starostmi. „Samy mne vyzvaly, abych jela, strýče...“

Bergon jim pozorně naslouchal. Ibránský royse vyrůstal uprostřed občanské války, připomněl sám sobě Cazaril. Byl sice možná znepokojený, ale rozhodně na sobě nedával znát paniku.

„Myslím, že bychom měli jet rovnou do Cargedossu, zatímco je dy Jironal pryč, a zmocnit se jej,“ navrhla Iselle.

„Pokud bychom měli zahájit takové tažení,“ namítl její strýc, „měli bychom se nejdříve zmocnit Valendy, osvobodit naši rodinu a upevnit naši základnu. Jenže pokud dy Jironal shromažďuje muže, aby zaútočili na Taryoon, nerad bych zbavoval město jeho obrany.“

Iselle naléhavě gestikulovala. „Jenže pokud Bergon a já odjedeme z Taryoonu, dy Jironal nebude mít důvod zaútočit na něj. Ani na Valendu. Jsem to já, koho chce - koho musí mít.“

„Představa, že by dy Jironal průvod přepadl na cestě, kde budete v otevřené krajině a zranitelná, se mi taky moc nezamlouvá,“ namítl Cazaril.

„Kolik mužů bys mohl poskytnout, aby nás doprovodili do Cargedossu, strýčku?“ zeptala se Iselle. „Jezdců. S pěšími vojáky, kteří budou co nejvyšší možnou rychlostí následovat za nimi. A jak brzy by bylo možné shromáždit je?“

„Mohl bych mít pět set jezdců do zítřejšího večera a tisíc pěšáků den poté,“ připustil dy Baocia dost neochotně.

„Moji dva dobří sousedé by jich mohli poslat stejné množství, ale ne tak brzy.“

Cazaril si pomyslel, že dy Baocia by snadno mohl udaný počet mužů zdvojnásobit, kdyby chtěl. Příliš velká péče by mohla být stejně osudová jako příliš velká lhostejnost, když přišlo na okamžik, ve kterém riskovali vše.

Iselle si složila ruce do klína a zamračila se. „Pak je tedy svolej. Před svítáním v Dceřin den vykonáme vigilie a zúčastníme se procesí, jak bylo naplánováno. Strýče, pane dy Palliar, když budete tak laskaví, vyšlete tolik mužů, kolik jen můžete, aby se rozjeli do všech stran se zprávou o dy Jironalových pohybech. Uvidíme, jaké nové informace se dozvíme do zítřejšího večera, a pak učiníme konečné rozhodnutí.“

Oba muži se uklonili a pospíchali z místnosti. Iselle pokynula Cazarilovi, aby ještě na okamžik zůstal.

„Nechci se se svým strýcem hádat,“ řekla mu pochybovačným tónem, „ale myslím si, že Valenda je jen manévr k odvedení pozornosti. Jaký je tvůj názor, Cazarile?“

„Z hlediska pohledu royi a royiny Chalionu-Ibry nezaujímá Valenda pozici zeměpisné důležitosti. Ať ji drží kdokoli.“

„Pak ji tedy obětujeme pro dy Jironalovy síly a neposíláme tam naše vlastní. Jenže mám podezření, že bude těžké přesvědčit o tom mého strýce.“

Bergon si odkašlal. „Cesta do Valendy a cesta do Cargedossu běží během prvního úseku společně. Mohli bychom to udělat tak, jako že jedeme do Valendy, ale pak na rozcestí zapišme místo toho rovnou na Cargedoss.“

„A komu to takto napovídáme?“

„Každému. Téměř všem. Zvědové, které má dy Jironal mezi námi, jej pak pošlou špatným směrem.“

Ano, toto byl skutečně syn Lišáka z Ibry... Cazaril souhlasně přikývl.

Iselle o tom chvíli přemýšlela, pak se zamračila. „To ovšem zabere jenom tehdy, pokud nás budou muži mého strýce následovat.“

„Myslím, že když je povedeme, nebudou mít jinou možnost, než jít za námi.“

„Já ale doufám, že se válce vyhnu, ne že ji rozpoutám,“ zdůraznila Iselle.

„V tom případě dává náš plán netáhnout na město plně kancléřových sil smysl, nemyslíš?“ řekl Bergon.

Iselle se usmála, naklonila se přes stůl a políbila ho na tvář. On se toho místa dotkl s mírným údivem. „Oba ještě budeme do zítřejšího dne přemýšlet,“ oznámila. „Cazarile, pošli ten dopis mému bratru Orikovi tak či tak, jako bychom měli v úmyslu nadále sedět tady v Taryoonu. Budeme-li mít štěstí, předhloníme kurýra na cestě a doručíme jej sami.“

Díky pomoci samotného dy Baocii a arcibožského neměl Cazaril nedostatek dychtivých dobrovolníků ve městě či chrámu, kteří měli odvézt royessin dopis do Cargedossu. Muži se k mladému královskému páru přímo shlukovali. Ti, kdo zmeškali svatbu, se nyní hrnuli do města na zítřejší oslavy Dceřina dne. Všechno to mládí a krása účinkovaly na mužská srdce jako silný magnet, a čas obnovy, kterému vládla Paní jara, byl spojován s Isellinou nadcházející vládou. Trikem bude dostat vládu nad Chalionem na vyrovnanější základ, dokud tyto nálady přetrvávaly, tak aby neochvějně vydržela v méně šťastné hodiny. Žádný očitý svědek události v Taryoonu jistě nikdy úplně nezapomene na tento čas naděje. Stále bude setrvávat v jejich srdcích, až se jednou budou dívat na Iselle a Bergona v pokročilejším věku.

A tak Cazaril dohlédl na to, že skupina statečných mužů nasedala na koně v tom čase noci, když většina lidí odcházela na lože. Úřední listiny svěřil do rukou staršího božského, rozvážného šlechtice, který se pozvedl vysoko v Otcově řádu. Markýz dy Sould vyjel s nimi jako Bergonův svědek a mluvčí. Vyslanci s řinčením a klapotem vyjeli z chrámového náměstí a Palli odešel s Cazarilem zpátky do dy Baociova paláce a popřál mu dobrou noc.

Po tomto malém rozptýlujícím záchvěvu aktivity Cazarilovy kroky opět ztěžkly, když vystupoval po schodech na ochoz nad nádvořím. Tiha kletby byla tajným břemenem potlačujícím veškeré jeho naděje. Mladší Oriko zahájil svou vládu před tuctem let stejně dychtivě a ochotně jako Iselle. Jako by tehdy věřil, že stačí vyvinout dostatek úsilí, dobré vůle, neutuchající poctivosti, a podaří se mu překonat tu temnou zkázu. Jenže se všechno pokazilo...

Byly horší osudy, než stát se Iselliným dy Lutezem, přemítal Cazaril. Mohl by se stát Iselliným dy Jironalem. Kolik pocitu marnosti, kolik koroze dokáže loajální muž vydržet předtím, než se zblázní, bude-li svědkem zdoluhavé pozvolné proměny mládí a naděje ke stáří a zoufalství? A přece, ať byl Oriko jakýkoli, vydržel dost dlouho na to, aby mohla dostat svou šanci příští generace. Jako nějaký ke zkáze odsouzený hrdina zadržující hráz strastí a sám tonoucí, aby mohli ostatní před zkázonosným přílivem uniknout.

Cazaril se přichystal k odchodu na lože a obrnil se na pravidelný noční útok, ale Dondo byl dnes překvapivě tichý. Vyčerpaný? Obnovující své síly? Vyčkávající... Navzdory jeho neutuchající zlovolné přítomnosti Cazaril konečně jednou spal.

Sluha jej probudil hodinu před svítáním a za svitu svíce jej odvedl dolů na nádvoří, kde měla mít nejvnitřnější skupina královského páru svatou vigilií. Vzduch byl chladný a mlhavý, ale několik slabých hvězd na obloze slibovalo pěkné svítání. Kolem fontány uprostřed byly rozloženy modlitební koberečky v ibránském stylu a všichni přítomní na nich zaujali svá místa, na kolenou nebo tvář k zemi, jak si kdo přál. Iselle a Bergon poklekli vedle sebe. Paní Betriz si klekla mezi royessu a Cazarila. Dovnitř pospíchali zívající dy Tagille a dy Cembuer, aby se k nim připojili na vnějším okruhu kobereček, společně se zhruba půl tuctem dalších lidí nižšího postavení. Božský z chrámu odříkal nahlas krátkou modlitbu, pak vyzval přítomné, aby v tichosti meditovali nad dary a požehnáními nadcházejícího ročního období. Po celém Taryoonu byly uhašeny zimní ohně. Když bylo všechno připraveno, sfoukli poslední svíce a na svět kolem nich sestoupila hluboká tma a ticho.

Cazaril si tiše lehl tvář k zemi na svůj kobereček, ruce rozepjaté. Třikrát po sobě odříkal všechny modlitby, které znal, ale pak svého úsilí naplnit mysl rituálními slovy, aby udržel v šachu svoje myšlenky, zanechal. Když nechá myšlenky volně plynout, možná na něj sestoupí opravdové ticho. A v tom tichu snad uslyší... co?

Betriz jej obvinila, že mění téma pokaždé, když se mu nechce o něčem mluvit nebo přemýšlet. Nyní se pokoušel dělat

to samé s bohy, ale ani ty se mu zjevně nedařilo obelstít.

Ista dostala svou šanci odstranit kletbu, a selhala. Selhala, jak se zdálo, jednou provždy. Pokud selže i on, jak věřil, nedostane svolení pokusit se o to znovu. Stane se tedy z Iselle nebo z Bergona či z obou nový Oriko, zadržující příliv, dokud se nezhroutí ve svém úsilí dát světu další šanci?

Dočkali by se hrozného neštěstí se svými dětmi. Náhle to věděl s chladnou jistotou. Veškerá jejich snaha o mír a pořádek v zemi závisela na naději v silného, chytrého dědice, který by se po nich ujal vlády. Budou sami sebe vlévat - dokud nebudou zcela prázdní - do dětí potracených, mrtvých, šílených, vypovězených, zrazených...

Pohnula bych pro tebe nebesy, kdybych věděla, kde jsou.

On věděl, kde to je. Bylo to na druhé straně každého živého člověka, každého živoucího tvora, stejně blízko jako druhá strana mince, jako odvrácená strana dveří. Každá duše byla možným portálem pro vstup bohů. Říkám si, co by se asi stalo, kdybychom se otevřeli všichni najednou? Zaplavilo by to svět zázračným, vyprázdnilo by to nebesa? Hlavou mu bleskla náhlá vize svatých jako závlahového systému bohů, podobného tomu, co byl kolem Zagosuru; systém logického a propočítaného otevírání a zavírání vrat plavebních komor, aby doručily každé malé farně její správnou porci požehnání. Až na to, že tohle mu připadalo spíš jako záplavové vody hromadící se za povolující přehradou.

Duchové byli vyhnanci za špatnou hranicí, lidé obrácení zevnitř ven. Proč to nefungovalo naopak? Jaké by to bylo být neduchem z masa a kostí vpuštěným do světa duchů? Byl by tam člověk pro většinu duchů neviditelný a zcela bezmocný, tak jako byli duchové pro většinu lidí?

A pokud mohu vidět duchy odštěpené od jejich těl, proč je nevidím, když stále ještě prodlévají ve svých tělech? Pokoušel se o to vůbec někdy? Kolik lidí je v tuto chvíli shromážděných kolem něho? Zavřel oči a pokoušel se vidět je ve tmě svým vnitřním zrakem. Jeho smysly byly stále zmatené hmotou; někde na vnějším okruhu koberečků začal někdo chrápat a byl s vylekaným zabručením šťouchnut svým sousedem. Kéž by to jen pracovalo tímto způsobem - bylo by to jako dívat se přes okno do nebe.

Pokud bohové vidí duše lidí, a ne jejich těla, podobně jako vidí lidé těla a nikoli duše, mohlo by to vysvětlovat, proč bohům tak málo záleží na takových věcech jako vzhled či jiné tělesné funkce. Jako bolest? Byla bolest z pohledu bohů pouhou iluzí? Možná nebe vůbec není místo, ale jen úhel pohledu, vyhlídka, perspektiva.

A v okamžiku smrti zcela proklouzneme skrz. Ztrácíme kotvu, která nás drží v hmotě, získáváme... co? Smrt, která hloubila propast mezi světy.

A pokud jedna smrt vyhloubila ve světě malou díru, co bylo zapotřebí k tomu, aby tam zanechala větší? Ne pouhou výpadovou branku, kterou by se dalo vyklouznout, ale široký průlom, vydolovaný a vykopaný, takový, aby se jím mohly prohnat svaté armády?

Pokud by zemřel bůh, jaký druh jámy by to vyrvalo mezi zemí a nebesy? Co byla vůbec kletba Zlatého generála, ta strašná věc vypovězená z druhé strany? Jaký druh portálu pro sebe ten roknarský génius otevřel, jakým druhem kanálu byl on sám...?

Cazarilovo oteklé břicho přepadla křeč, a tak se natočil mírně stranou, aby si ulevil od bolesti. Já jsem to nejpodivnější místo celé současnosti. Uvnitř jeho těla byli polapeni dva vyhnanci ze světa duchů. Démon, který sem vůbec nepatřil, a Dondo, který měl odejít, ale byl zde ukotven svými neodpuštěnými hříchy. Dondo netoužil po bozích. Dondo byl sraženinou umíněnosti, olověnou zátkou zabodávající se mu do těla pařáty jako hákovací kotvice. Kdyby nebylo Donda, mohl by uniknout.

Mohl bych?

Představil si to... dejme tomu, že by tato osudová kotva byla najednou a - ha! - zázrakem odstraněna. Mohl by uniknout... jenže nikdo neví, jak by to dopadlo. Tak je to, Cazarile. Kdybys lpěl jen ještě na jednom dalším dni, třeba bys mohl zachránit svět. Ale skončíš-li jen o pouhou hodinu dřív... Ne, bylo hanebné dělat si z rozštěpených duchů byt' jen zdánlivý zdroj pobavení. Život - celá věčnost? - předvídaní sebe sama.

Jediným způsobem, jak se to kdy mohl dozvědět s jistotou, bylo projít celou tu cestu do konce až ke svému vlastnímu zatracení.

U pěti bohů, jsem určitě blázen. Věřím, že bych se mohl dobelhat celou cestu až k Bastardovu peklu jen kvůli té své děsivé zvědavosti.

Slyšel kolem sebe dýchání ostatních, občasné zašustění látky. Voda ve fontáně něžně zurčela. Ty zvuky jej uklidňovaly. Připadal si velmi osamělý, ale aspoň to bylo v dobré společnosti.

Vítej do svatosti, Cazarile. U požehnám bohů, jsi hostitelem zázraků! Potíž je v tom, že si nevybíráš, jaké to jsou...

S Betriz tomu bylo přesně naopak. Tam nešlo o to, abys pohnul nebesy, ale spíš o to, abys nechal nebe pohnout tebou. Mohl by se starý mistr obléhání naučit vzdát se, otevřít svoje brány?

Do vašich rukou, ó, páni světla, poručím svou duši. Udělejte, co musíte, abyste napravili svět. Jsem tu k vašim službám.

Obloha se projasňovala, přecházela od šedi Otcovy zimy k Dceřině něžné modři. Cazaril si všiml, jak tvary jeho společníků začínají vrhat stíny a svět kolem se pozvolna plnil světelným darem barev. Ve vlhku úsvitu se těžce vznášela vůně pomerančových květů... a o něco slaběji cítil parfém Betriziných vlasů. Cazaril se zvedl zpátky na kolena, ztuhlý a prochládlý.

Odněkud z paláce prot'al vzduch mužský výkřik a byl náhle umlčen. Jakási žena zaječela.

KAPITOLA 27

Cazaril se opřel rukou o dláždění, vstal a odhrnul plášť z jílce svého meče. Ostatní kolem něj již také vstávali a vyděšeně se rozhlíželi kolem.

„Dy Tagille,“ pokynul Bergon svému ibránskému druhovi. „Jdi se tam podívat.“

Dy Tagille přikývl a odběhl.

Dy Cembuer, ruku stále v závěsu, sevřel a rozevřel levou dlaň, neobratně vyprostil jílec svého meče a vydal se rázným krokem za ním. „Měli bychom zavřít bránu.“

Cazaril se rozhlédl po nádvoří, podíval se na klenutý průchod. Jeho ozdobná brána z tepaného železa se za dy Tagillem s máchnutím zhoupala. Je tu ještě nějaký vchod? „Royesso, roysei, nesmíte tu zůstat v pasti.“ Se srdcem divoce mu bušícím v hrudi se rozběhl za dy Cembuerem. Kdyby je stačil dostat ven dřív než -

Ve chvíli, kdy dorazil dy Cembuer k průchodu, se málem srazil s udýchaným pážetem. „Pomoc, moji páni, do paláce vtrhli ozbrojení muži!“ Chlapec se vystrašeně ohlížel přes rameno.

A už jsou tady. Dva muži, meče tasené, běželi pážeti v patách. Dy Cembuer, snažící se zavřít bránu mečem, který svíral v levé ruce, stěží odrazil první výpad. Pak už se na ně vrhl Cazaril. Jeho první sek byl divoký a jeho protivník jej odrazil s třesnutím, které se rozlehlo ozvěnou kolem nádvoří.

„Utečte odsud!“ vykřikl přes rameno. „Přes střechy, když budete muset!“ Dokáže Iselle šplhat ve svém dvorském odění? Nemohl se ohlédnout, aby se přesvědčil, zda ho poslechli, protože jeho protivník se již vzpamatoval a tvrdě na něj zaútočil. Najatí rváči, vojáci, ať to byl kdokoli, měli na sobě obyčejné šaty mužů z ulice, žádné rozpoznávací barvy nebo znaky - nepochybně aby lépe pronikli do města v malých skupinách, smíšení se slavnostním davem.

Dy Cembuer svého protivníka sekl. Na jeho ruku dopadl těžký odvetný úder, mladík zbledl a vrávoravě se s tlumeným výkřikem zhroutil pozadu k zemi. Zpoza rohu vyběhl voják a zamířil k průchodu, oblečený v zelenočerné baocijské uniformě, a Cazaril na okamžik pocítil naději. Dokud v něm nepoznal Teidezova zkorumpovaného kapitána stráží, který se zjevně stával stále zkušenějším v umění zrady.

Rty baocijského kapitána se odrhnuły dozadu, když spatřil Cazarila. Zachmuřeně popadl meč a pospíchal na pomoc svému kumpánovi. Cazaril teď neměl volnou ruku, aby se pokusil znovu za nimi zavřít bránu, a kromě toho mu do cesty vpadl dy Cembuerův protivník. Cazaril se neodvažoval odtud utéct. V tom úzkém dusivém prostoru se na něj mohli vrhat jen po jednom, každý na chvíli, což byla ta nejlepší šance, které se mu pravděpodobně mělo toho dne dostat. Ruka mu již začínala umdlévat od řinčivých úderů přenášných po čepeli meče vzhůru k jílcu a útroby mu svírala křeč. Ale každé jeho namáhavé nadechnutí vykouplilo další krok útěku pro Bergona, Iselle a Betriz. Jeden krok, dva kroky, pět kroků... Kde je dy Tagille? Devět kroků, jedenáct, patnáct... Kolik mužů ještě bude následovat po těchto? Jeho čepel odsekla kus čelisti prvního útočníka a zakrvácený muž se s výkřikem zvrátil dozadu, ale to jen poskytlo kapitánovi stráží lepší úhel k útoku. Stále měl na ruce Dondův prsten se zeleným kamenem. Zableskl se, když se jeho meč zvedl a odrazil úder. Čtyřicet kroků. Padesát...

Cazaril bojoval v euforii zděšení, natolik v tísní, kdy byl nucen bránit sám sebe, že úplně zapomněl na nadpřirozené nebezpečí úspěšného výpadu démona smrti rvoucího mu duši z těla společně s duší jeho umírající oběti. Jeho svět se sevrkl, už se nesnažil vyhrát den, nebo tento boj nebo svůj život, ale pouze další krok. Každý krok pro něj byl malým vítězstvím. Šedesát... či tak nějak... začínal ztrácet přehled. Začni znovu. Jeden. Dva. Tři...

Teď asi zemřu. Zemřít dvakrát by bylo k ničemu. Vnitřně zaskočel nad touto marností, šílený lítostí, že nebude moci zemřít potřetí. Ruka se mu chvěla únavou. Tato brána potřebovala šermíře, ne učitele, jenže royessiny soukromé svaté vigilie se zúčastnilo jen pár slehčiců. Copak tu není nikdo, kdo by mu přišel na pomoc? Zajisté by dokonce i ti staří sluhové mohli něco popadnout a hodit to po... Dvacet dva.

Mohl by utéct dozadu přes nádvoří ke schodišti? Stačil již novomanželský pár vyběhnout nahoru? Vrhł zoufalý pohled dozadu, což byla chyba, protože ztratil rytmus; kapitánův meč mu vyrazil se zaskřipěním kovu o kov jeho vlastní zbraň z polevujícího stisku. Meč dopadl se zařinčením na kámen, otáčel se na něm. Kapitán zuřivě prohnal Cazarila pozpátku skrze průchod a srazil jej na dlažbu nádvoří. Po něm se přihrnulo bránou dovnitř půl tuctu dalších útočníků, kteří se roztáhli po nádvoří, a někteří z nich, opatrní a zkušení, do něj kopli, když běželi kolem, aby ho udrželi na zemi. Stále nevěděl, kdo je to, ale neměl pochyb o tom, a jsou.

S lapáním po dechu se překulil na stranu právě včas, aby uviděl klejícího dy Jironala, jak rázuje průchodem ve stopách dalšího půl tuctu mužů. Dy Cembuer stále ležel na zemi, zkroucený bolestí, zuby zaťaté v agonii. Jsou už Iselle a Bergon v bezpečí? Utekli dolů po schodech pro služebnictvo, přes tašky střech? Modli se k bohům, aby nezpanikařili a nezabarikádováli se ve svých komnatách... Dy Jironal zamířil ke schodům na ochoz, kde již čekala malá skupina jeho mužů, aby podnikli soustředěný výpad.

„Martou!“ zařval Cazaril, který se překulil a zvedl se na kolena.

Dy Jironal se prudce otočil, jako loutka na konci provázku. „Ano, ty!“ Při jeho pohybu jej baocijský kapitán stráží a další voják popadli za paže, zkroutili mu je za zády a vytáhli ho na nohy.

„Přišel jsi příliš pozdě!“ zavolal Cazaril. „Je provdaná a má za sebou svatební noc; neexistuje žádný způsob, jak bys to teď mohl zrušit. Chalion vlastní Ibru za tu nejlepší cenu a celá země oslavuje royessino štěstí. Ona je Dítě jara a potěšení bohů, proti ní nemůžeš zvítězit. Vzdej to! Zachraň si život a životy svých mužů.“

„Provdaná?“ zavrčel dy Jironal. „Bude z ní vdova, když to bude třeba. Je to pomatená zrádkyně a ibránská děvka a taky je prokletá a to já nestrpím!“ Znovu se otočil směrem ke schodišti.

„Ty jsi děvka, Martou! Prodal jsi Gotorget za roknarské peníze, které jsem já odmítl, a mě jsi poslal na galeje, abys mě umlčel!“ Cazaril se horečnatě rozhlédl kolem po váhajících mužích. Padesát pět, padesát šest, padesát sedm... „Tento lhář prodává svoje vlastní muže. Následujte ho a riskujete, že vás zradí v prvním okamžiku, kdy ucítí zisk!“

Dy Jironal se znovu otočil, tasil svůj meč. „Já tu tvoji hubu umlčím jednou provždy, ty mizerný červe! Podržte mi ho!“

Počkat, to ne -

Dva muži držící Cazarila jím mírně trhli stranou a vytřeštili oči, když začal dy Jironal kráčet jejich směrem, natáčeje se k mocnému obouručnímu seku. „Můj pane, to je vražda,“ vyhrkl muž držící Cazarila za levou paži. Setnout hlavu mu dy

Jironal nemohl, protože by zasáhl i ty dva, a tak sek změnil uprostřed pohybu na prudký spodní výpad a se vši silou svého vzteku se vrhl dopředu.

Ocel probodla hedvábí, brokát, kůži a sval a zajela do Cazarilova břicha tak prudce, že jej to málem zvedlo do vzduchu.

Zvuky ustaly. Meč skrze něj projížděl pomalu jako perla upuštěná do medu, a stejně bezbolestně. Dy Jironalova zrudlá tvář byla strnulá v křeči vzteku. Muži z obou stran od Cazarila ucukli a odklonili se stranou, ústa otevřená ve zděšených výkřicích, které z nich nikdy nevyšly.

S vítězoslavným zavytím, které slyšel jen Cazaril, zvedl démon smrti čepel meče vzhůru, žhavou v její brázdě jako železo, a vlétl do dy Jironalovy ruky. Za ním se s mučivým výkřikem vyřinula černá melasa, která byla Dondem. Kolem dy Jironalovy pravé ruky se začaly jako břečťan ovíjet praskající modrobílé jiskry, které ve spirále záhy obtočily celé jeho tělo. Dy Jironal pomalu zvrátil hlavu dozadu a z úst mu vyšlehl bílý oheň -jeho duše, která byla v tu chvíli rvána ven z jeho těla. Vlasy se mu zježily, oči rozšířily a bělmo začalo vřít. Démonem vedený meč se s jeho padajícím tělem stále pohyboval a Cazarilovo maso syčelo kolem něj. Bílá, černá a rudá vířily dohromady, oplétaly se navzájem a odplyvaly do nicoty. Cazarilovo vědomí bylo vtaženo do vířícího cyklonu, který stoupal vzhůru z jeho těla jako sloupec kouře. Tři mrtví a démon, všichni spojení dohromady. Vpluli do modré Přítomnosti...

Cazarilova mysl explodovala.

Otvíral se zevnitř ven, a ven a stále ven, dokud celý svět neležel pod ním, jako by jej viděl z vršku vysokánské hory. Ale nebyla to říše hmoty. Byla to krajina duše, barev, které nedokázal pojmenovat, zdrcující zářivosti, a cosi ho vynášelo stále vzhůru v úžasném víru. Slyšel všechny myslí světa, které šeptaly a vzdychaly jako vítr v lese - kéž by jen mohl rozlišit, jednotlivě a odděleně, píseň každého listu. A celosvětové výkřiky bolesti a žalu. A hanby a radosti. A naděje a zoufalství a touhy... Tisíce tisíců okamžiků od tisíce tisíců životů se řinuly skrze jeho rozpínajícího se ducha.

Z povrchu dole pod ním stoupaly jedna za druhou malé bublinky barvy a vplouvaly do víru tance, stovky, tisíce, jako velké kapky deště padající vzhůru... Toto je umírání, přelévám se z pozemského světa sem na toto místo. A ty malé bublinky byly duše zplozené světla, umírající do tohoto podivného nového zrození. Je toho příliš mnoho, příliš mnoho, příliš mnoho. ... Jeho mysl nedokázala všechno pojmout, a vize vybuchovaly kolem něj a pryč od něj jako voda propadající mu skrze prsty.

Ve svých povrchních mladických představách si kdysi vykreslil Paní jara jako nějakou příjemnou, něžnou mladou ženu. Božští a Ordol tuto představu stěží posunuli dál než k mentálnímu obrazu krásné nesmrtelné bytosti. Jenže tato všeobjímající Mysl naslouchala každému výkřiku či písni na světě najednou. Pozorovala duše, jak ve spirále stoupají vzhůru ve vši jejich strašlivé komplexní nádheře, s potěšením zahradnice vdechující vůni svých květín. A nyní tato Mysl soustředila Svou pozornost plně na Cazarila.

Rozpouštěl se a byl nabírán do Jejích rukou. Zdálo se mu, že ho pije, odčerpává ho pryč z onoho strašlivého zřetězení bratří dy Jironalu a démona, který vystřelil jakýmsi jiným směrem. Byl z Jejích rtů odfouknut a ve stále sevřenější spirále padal skrze ten velký průsvit ve světě, který byl jeho smrtí, zpátky do svého těla. Čepel dy Jironalova meče mu právě vyjížděla ze zad. Krev kvetla kolem kovového hrotu jako růže.

A teď do práce, pošeptala Paní. Otevři se mi, drahý Cazarile.

Mohu se dívat? zeptal se rozechvěle.

Cokoli sneseš, je ti dovoleno.

V malátné lehkosti klesl zpátky a bohyně skrze něj vplula do vnějšího světa. Rty se mu zkrivily v úsměvu, nebo alespoň začaly; jeho smrtelné tělo se pohybovalo velmi pomalu, stejně pomalu jako těla mužů kolem něho na nádvoří. Zdálo se mu, že klesá na kolena. Dy Jironalova mrtvola ještě nestačila dopadnout na dlažbu, třebaže jeho mrtvá ruka křečovitě rozevřela a pustila jílec meče. Dy Cembuer se zvedal, podpíraje se o zdravou paži, ústa otevřená ve výkřiku, ze kterého se mělo nakonec stát Cazarile! Někteří z mužů se vrhali tváří k zemi. Jiní se rozbíhali a utíkali pryč.

Bohyně vtáhla kletbu Chalionu v podobě husté černé vlny do Svých rukou. Zvedla ji z Iselle a Bergona někde v uličkách Taryoonu. Z Isty ve Valendě. Ze Sary v Cargedossu. Z celé chalionské země, od hory k hoře, od řeky k planině. Cazaril v té temné mlze nikde necítil Oriku. Paní jara začala všechno protahovat skrze jeho tělo na druhou stranu, do druhé říše, a jak jím to s otáčením procházelo, temnota z toho odpadávala a on si nakonec nebyl jistý, zda to bylo vlákno, nebo proud jasné čisté vody, nebo vína, nebo něčeho ještě silnějšího.

Na druhé straně již čekala další Přítomnost, vážná a šedivá, která to převzala. A vzala to do sebe. A povzdechla si něčím jako úlevou nebo pocitem dokončení nebo konečného vyrovnání. Myslím, že to byla krev boha. Prolitá, pošpiněná, znovu nasátá zpátky, očištěná, konečně navracená...

Nerozumím tomu. Mýlila se snad Ista? Přepočítal jsem se ve svých úmrtích?

Bohyně se usmála. Zamysli se nad tím...

Pak se ta rozlehlá modrá Přítomnost přelila z tohoto světa skrze něj pryč jako řeka hřmotící přes peřeje vodopádu. Srdece mu pukalo z nádhery vítězoslavné hudby, o které věděl, že si ji nikdy nebude zcela pamatovat, dokud znovu nepřijde do Její říše. Velká propast se uzavírala. Hojila se. Zacelovala.

A pak bylo náhle všechno pryč.

Prvním vracějícím se vjemem byla prasklina v kamenné dlažbě, která jej uhodila do kolen. Zoufale se snažil udržet se vzpřímeně, vsedě na kolenou, aby neotočil čepel meče, která mu vlezla v těle. Jílec a jako dlaň dlouhý kus naleštěné čepele mu čnely z břicha, z místa těsně pod a mírně nalevo od pupku, prohnané šikmo vzhůru jeho tělem. Měl pocit, že hrot vychází na druhé straně někde výš a napravo od páteře. Teprve teď přišla bolest. Jak se odvážil nasát do sebe svůj první rozechvělý nádech, zbraň se mírně pohnula. Do chřipí jej udeřil pach spáleného masa smíšený s nebesky nádhernou vůní jarních květín. Třásl se šokem a zimou. Pokoušel se vydržet bez pohybu.

Najednou jej přepadla tíživá potřeba začít se smát. Jenže to by bolelo. Ještě víc než teď...

Ne všechen zápach spáleného masa pocházel od něho. Před ním ležel dy Jironal. Cazaril už viděl mrtvolu spálené zvenčí dovnitř - nikdy předtím ale neviděl žádnou, která by shořela zevnitř ven. Kancelářovy vlasy a šaty mírně doutnaly, ale pak tedy zemřel, aniž by chytil plamenem.

Jeho pozornost upoutal oblázek, který ležel na dlažbě blízko jeho kolena. Byl tak pevný. Tak trvalý. Bohové nemohli uzvednout víc než pírkó, ale on, pouhý smrtelník, by mohl sebrat tento prastarý neměnný předmět a umístit jej kamkoli by si přál, dokonce do své vlastní kapsy. Napadlo ho, proč si nikdy předtím neuvědomil tuto úpornou trvalost hmoty. Opodál ležel suchý list, ještě víc zarážející ve své tvarové složitosti. Hmota vynalézala takové množství forem, a pokračovala stále dál a vytvářela krásu přesahující sebe sama, myslí a duše zvedající se z ní jako melodie linoucí se z nástroje... hmota musela být pro bohy divem. Hmota si tak zřetelně pamatovala sebe sama. Nechápal, jak je možné, že si to neuvědomil nikdy předtím. Jeho vlastní chvějící se ruka byla zázrakem, stejně jako nádherný kovový meč vězící v jeho břiše a pomerančovínky v květináčích - jeden byl nyní převržený, nádherně popraskaný a sypala se z něj hlína, a ty květináče, a ptačí cvrlikání a voda - voda! U pěti bohů, voda! - ve fontáně, a ranní světlo z oblohy...

„Pane Cazarile?“ ozval se slabý hlas od jeho lokte.

Pohlédl stranou a zjistil, že se k němu připlazil dy Cembuer.

„Co to bylo?“ Dy Cembuer měl blízko k slzám.

„Nějaké zázraky.“ Příliš mnoho zázraků na jednom místě v jeden čas. Byl zázraky přemožen. Plnily jeho oči v každém směru.

Promluvit bylo chybou, protože vibrace vyvolávaly strašlivou bolest v jeho břiše. Ale aspoň že mohl mluvit; zdálo se, že meč neprobodl plíci. Představoval si, jak by to bolelo, kdyby teď vykašlával krev. Takže břišní zranění. Do tří dnů budu mrtvý. Cítil slabý zápach svých výkalů mísící se s pachem spáleného masa a vůní bohyně. A slyšel vzlykání... ne, počkat, ten smrtelný zápach fekálií nepocházel z něho. Vedle jeho boku, mírně stranou, ležel baocijský kapitán stráží, stočený do klubíčka, ruce semknuté kolem hlavy a plakal. Nezdálo se, že by utrpěl nějaké zranění. Ach, ano. Byl tím nejblíže živým svědkem. Bohyně se o něj zřejmě otřela ve Svém průchodu.

Cazaril riskoval další nádech. „Co jsi viděl?“ zeptal se dy Cembuera.

„Ten muž - byl to dy Jironal?“

Cazaril opatrně přikývl.

„Když tě probodl, ozvalo se pekelné třesnutí, a on vybuchl modrým plamenem. „On... co to... to bohové jej skolili?“

„Ne tak docela. Bylo to... o něco složitější...“ Nádvoří mu připadalo podivně tiché. Cazaril zkusil otočit hlavu. Zhruba polovina dy Jironalových mužů a několik sluhů z Iselliny domácnosti leželi na zemi. Někteří si cosi drmolili pod fousy, jiní plakali stejně jako baocijský kapitán. Zbytek jich zmizel.

Cazaril si pomyslel, že nyní chápe, proč musí člověk položit život třikrát, aby dosáhl něčeho takového. A on si myslel, že bohové jsou svévolní a je s nimi těžké pořízení, když jde o zrušení nějaké tajemné kletby. Jenže on ty první dvě smrti potřeboval jen kvůli procvičení. Tu první, aby se naučil, jak přijímat smrt těla - to bylo to bičování na galéře.

Nepřepočítal se - smrt v té době sice nebyla pro rod Chalionu, ale stala se jí s Iselliným sňatkem za Bergona a jeho stvrzením, spojením dvou bytostí v jednu, které tak strašlivě rozdělilo kletbu mezi oba. Zjevně rozdělilo také oběť jeho smrti. Bergonovo tajné věno... Cazaril doufal, že bude žít dostatečně dlouho, aby mu to mohl říct, a že royse bude potěšen. Jeho druhá smrt, smrt duše, se odehrála tehdy v osamělé společnosti vran ve Fonsově věži. A teď, když přišlo na třetí smrt, mohl nabídnout bohům vyrovnané a pevné partnerství... do myslí se mu vkradly ponižující paralely dokonale vycvičených mezků.

Zazněly kroky. Cazaril vzhlédl a uviděl dy Tagillea, udýchaného a rozčuchaného, ale s mečem již zasunutým v pochvě, jak vbíhá na nádvoří. Přítíl se k nim a prudce se zarazil. „Bastardovo peklo.“ Pohlédl stranou na svého ibránského druha. „Jsi v pořádku, dy Cembuere?“

„Ti zkurvysyni mi znovu zlomili ruku, ale jinak mi nic není. To s ním je to horší. Co se děje venku?“

„Dy Baocia shromáždil svoje muže a vyhnal útočníky z paláce. Právě teď je všechno jeden velký zmatek, ale zdá se, že zbytek jich probíhá městem a snaží se dostat k chrámu.“

„Aby jej mohli přepadnout?“ zeptal se dy Cembuer vydešeně. Znovu se pokusil vstát.

„Ne. Aby se vzdali ozbrojeným mužům, kteří se nebudou snažit roztrhat je na kusy. Zdá se, že všichni obyvatelé Taryoonu vyšli do ulic a pronásledují je. Ženy jsou z nich nejhorší. Bastardovo peklo,“ opakoval, s pohledem upřeným na dy Jironalovu kouřící mrtvolu. „Jakýsi chalionský voják křičel a blábolil cosi o tom, že viděl, jak dy Jironala zasáhl blesk z čistého nebe za znesvěcení Dceřina dne svatokrádeží bitvy. A já mu to nevěřil.“

„Já jsem to taky viděl,“ řekl dy Cembuer. „Ozval se strašlivý hluk. Neměl čas ani vykřiknout.“

Dy Tagille odtáhl mrtvolu mírně stranou a poklekl před Cazarilem, chvíli ustaraně hleděl na jeho probodené břicho, pak na jeho tvář. „Pane Cazarile, musíme se pokusit vytáhnout z tebe ten meč. Nejlepší bude, když to uděláme hned.“

„Ne... počkat...“ Cazaril jednou viděl muže probodeného šípem z kuše, jak žil ještě půl hodiny, dokud z něj šíp nevytáhl. Pak se vyřinula krev a muž zemřel. „Nejdříve chci vidět paní Betriz.“

„Můj pane, nemůžeš tady sedět probodnutý mečem!“

„Nu,“ řekl Cazaril rozumně, „rozhodně se nemohu hýbat.“ Snaha mluvit jej přiměla zalapat po dechu. Nebylo to dobré. Trásl se a byla mu hrozná zima. Ale pulzující bolest nebyla tak zničující, jak očekával, zřejmě proto, že se mu dařilo nehybat se. Pokud dokáže vydržet velmi nehybný, nebude to o moc horší než křeče dříve vyvolávané Dondem.

Na nádvoří přišli další muži. Mezi stěnami se odráželo mumlání a výkřiky zraněných a zvýšené hlasy zas a znovu nevěřičně opakovaly, co se tam stalo. Cazaril si ničeho z toho nevšímal, znovu zaujatý svým oblázkem. Divil se, odkud se tam vzal, jak se tam dostal. Čím byl předtím, než se stal oblázkem. Skálou? Horou? Kde? Kolik let? Naplňovalo to jeho mysl. A pokud jeho mysl dokázal naplnit jediný oblázek, co by dokázala hora? Bohové dokázali držet ve své myslí hory, a kromě nich všechno ostatní najednou. Všem věnovali stejnou pozornost, s jakou se nyní on zaobíral jedinou

věcí. Viděl to, viděl to očima Paní. Pokud by to trvalo déle než jen ten kratičký okamžik, asi by mu z toho pukla duše. Ještě teď se cítil jakoby podivně roztažený. Byl to záblesk daru, nebo jen bezděčná náhoda?

„Cazarile?“

Rozechvělý hlas, hlas, na který čekal. Vzhlédl. Pokud byl oblázek ohromující, Betrizina tvář byla úžasná. Samotný tvar jejího nosu by jej dokázal udržet fascinovaného celé hodiny. Upustil oblázek a blaženě upřel zrak na ni. Jenže Betriz se v očích leskly slzy a celá její tvář byla bezbarvá. To nebylo v pořádku. Nejhorší ze všeho bylo, že se někam poděly její dolíčky.

„Tady jsi,“ vydechl šťastně. Jeho hlas byl nezřetelným zachroptěním. „Políb mne.“

Zalapala po dechu, poklekla, přišoupala se k němu po kolenou a natáhla krk. Její rty byly horké. Vůně jejích úst se v ničem nepodobala vůni bohyně, ale byla to vůně lidské ženy a byla nádherná. Jeho rty byly chladné a on je pevně přitiskl na její, aby si od nich půjčil její žár a její mladost. Tak je to. Vznášel se v zázraku každý den svého života a nevěděl o tom.

Zvrátil hlavu dozadu. „Dobře.“ Nedodal to stačí, protože to nestačilo. „Teď můžete meč vytáhnout.“

Kolem se shlukli muži, většinou ustaraně vyhlížející cizinci. Betriz odhrnula záhyby jeho tuniky a pak nad ním zůstala stát. Někdo ho pevně popadl za ramena. Páže nabídlo složený polštářek, aby mu jej přitiskli na ránu, a někdo držel role obvazů připravených omotat je kolem jeho trupu.

Cazaril přimhouřil oči, náhle pln nejistoty. Betriz byla u něho, proto by tu měla být i Iselle, musí být... „Iselle? Bergone?“

„Jsem tady, pane Cazi,“ ozval se Isellin hlas odněkud ze strany.

Popošla a ocitla se před ním, hledíc na něj se zděšením v očích. Na útěku odhodila těžké svrchní vrstvy šatu a stále vypadala mírně udýchaná. A také ze sebe shodila ten temný plášť prokletí... nebo ne? Jeho vnitřní zrak slábl, ale tohle si splést nemohl.

„Bergon je s mým strýcem,“ pokračovala, „pomáhá mu vyhodit z nádvoří dy Jironalovy přeživší muže.“ Po tváři jí stékaly slzy, ale hlas měla pevný.

„Temný stín byl sňat,“ řekl jí, „z vás i z Bergona. Ze všech.“

„Jak?“

„Povím vám o tom, pokud budu žít.“

„Cazarile!“

Usmál se při povědomém podrážděném přízvuku na první slabice svého jména.

„Tak tedy žij!“ Její hlas zakolísal. „Já... já ti to poručím!“

Dy Tagille poklekl na zem před ním.

Cazaril krátce kývl hlavou. „Vytáhni to.“

„Rovně a hladce, pane dy Tagille,“ radila mu Iselle napjatým hlasem, „abys jej ještě víc nepořezal.“

„Ano, moje paní.“ Dy Tagille si nervózně olízl rty a sevřel jílec meče.

„Opatrně,“ zalapal Cazaril po dechu, „ale ne zas tak pomalu, prosím...“

Čepel mu vyjela z těla a z ústí rány se hned za ní vyřinul horký proud. Cazaril doufal, že ztratí vědomí, ale jen se zakymácel, když k němu přitiskli podušky, a zůstal při vědomí. Sklopil zrak s očekáváním, že spatří svůj klín zalitý krví, ale žádnou záplavu rudé tekutiny neviděl, jen cosi čirého jako voda, pouze slabě zabarveného do růžova. Meč zřejmě projel mým nádorem. Který koneckonců nebyl, a Bastard ať usmaží Rojerase za to, že mu vnukl tuto vizi noční můry, vyplněný žádným zrudným zárodkem démona. Pokoušel se nemyslet si aspoň teď už ne. Kruhem přihlížejících proběhlo udivené mumlání, když se z vyloučené tekutiny zvedla vůně nebeských květin, která zaplnila vzduch.

Nechal své tělo klesnout do náručí čekajících pomocníků, jako by bylo bez kostí. A než jej ochotné ruce vynesly nahoru po schodech do jeho pokoje, podařilo se mu sebrat z dláždění malý kámen. Všichni byli rozrušení a vyděšení, ale on byl stále víc nádherně uvolněný. Věděl, že o něj teď budou pečovat, což bylo milé. Když jej ukládali do postele, Betriz jej uchopila za ruku. On sevřel její a nepustil ji.

KAPITOLA 28

Ťukání a tiché hlasy u dveří pokoje probraly Cazarila z dřímoty. V místnosti panovalo šero. Plamen jediné zapálené svíce zahánějící tu nejhlubší tmu mu napověděl, že už je noc. Slyšel lékaře, který seděl vedle něho, jak tiše říká: „Teď spí, royi - royino...“

„Ne, nespím,“ zvolal Cazaril dychtivě. „Pojďte dál.“ Podepřel se rukama, aby se odstrčil do sedu, ale pak si to raději rozmyslel. „Ať je tu víc světla,“ dodal. „O hodně víc světla. Chci vás vidět.“

Do jeho pokoje se vtěsnilo několik lidí, kteří se snažili být zticha, jako nějaký slavnostní průvod, který se náhle zklidní. Iselle a Bergon, Betriz a Palli. A hned za nimi arcibožský Taryoonu s tím malým Otcovým soudcem rozhlížejícím se kolem. V tichosti zaplnili místnost. Cazaril se na ně přátelsky usmíval ze svého horizontálního ráje čistého povlečení a nečinnosti, zatímco knot jedné svíce byl přikládán ke druhé a k další a plameny se zmnohásobovaly.

Bergon na něj pohlédl pln obav a ochraptěle pošeptal doktorovi: „Jak mu je?“

„Předtím měl v moči hodně krve, ale dnes večer už jí bylo méně. Zatím nemá horečku. Neodvažoval jsem se dát mu víc než jen pár doušek čaje, dokud nebudeme vědět, jak se zranění v břiše vyvíjí. Nevím, jak velké má bolesti.“

Cazaril se rozhodl, že raději promluví sám. „Bolí to, o tom není pochyb.“ Učinil další chabý pokus zvednout se a škulb sebou. „Rád bych se trochu nadzvedl. Nemohu dost dobře mluvit, když se vám všem dívám zespodu na nosy.“ Palli a Bergon ho pospíchali jemně nadzvednout a navršit mu pod záda polštáře.

„Děkuji ti,“ řekla Iselle lékaři, který se uklonil a na královský pokyn ustoupil od lůžka.

Cazaril s povzdechem klesl do polštářů a řekl: „Co se stalo? Zaútočili na Taryoon? A nemluvejte mi tady tím pohřebním

septem, prosím.“

Iselle se od nohou jeho postele usmála. „Stalo se toho hodně,“ řekla mu už normálním hlasem. „Dy Jironalovi muži sem postupovali tak rychle, jak jen mohli, od jeho zetě v Thistanu i z Valendy, aby podpořili jeho zvědy a únosce, kteří se sem nepozorovaně dostali během slavnosti. Včera pozdě v noci se jejich oddíly postupující po cestě z Valendy setkaly s delegací, která nesla náš dopis Orikovi do Cargedossu, a zajaly ji.“

„Živé, doufám?“ zeptal se Cazaril poplašeně.

„Došlo sice k menší potyčce, ale díky bohům nebyl nikdo zabit. V jejich táboře pak následovalo vyjednávání.“

Nu, vždyť přece poslal na tuhle cestu ty nejrozumnější, nejpřesvědčivější a nejcennější muže, které mohl Taryoon k této vyslanecké misi nabídnout.

„Později toho odpoledne jsme vyslali z města vyjednávací skupiny. Byli v nich i někteří z dy Jironalových mužů, kteří byli svědky boje na nádvoří a... čehokoli, co byl ten zázračný modrý oheň, jenž ho zabil, aby jim všechno vysvětlili a dosvědčili. Plakali a drmolili, ale byli velmi přesvědčiví. Cazarile, co to opravdu -och, a říkají, že Oriko je mrtvý.“

Cazaril si povzddechl. Já to věděl. „Kdy?“

Odpověděl mu arcibožský Taryoonu. „To nikdo přesně neví. Dnes odpoledne sem s tou zprávou přijela chrámová kurýrka. Přinesla dopis od arcibožského Mendenala v Cargedossu, ve kterém stálo, že to bylo v noci po royessině - royinině svatbě. Ale všichni dy Jironalovi muži říkají, že Oriko zemřel noc předtím, a že dy Jironal se stal právoplatným regentem Chalionu. Předpokládám, že jim lhal. Nejsem si jistý, zda na tom teď ještě záleží.“

Ale mohlo by záležet, kdyby se události byly vyvíjely jiným směrem... Cazaril se zachmuřil.

„V každém případě,“ ozval se Bergon, „po zprávách o dy Jironalově překvapivém odjezdu z Cargedossu a o selhání a zajetí jejich zvědů, a po uvědomění, že vytáhli do boje nikoli proti rebelantské dědičce, ale proti své právoplatné royině, se jejich zástupy rozpadly. Muži se vracejí do svých domovů. Právě jsem se odtud vrátil a viděl jsem to na vlastní oči.“ Skutečně, byl potřísněný blátem, ale oči se mu leskly radostí z úspěchu a úlevou.

„Domníváte se, že příměří potrvá?“ zeptal se Cazaril. „Dy Jironal uměl dobře tahat za nitky a mnozí z těch, které se mu podařilo přesvědčit, budou stále ochotni bojovat za svou věc.“

Palli zabručel a zavrtěl hlavou. „Nemají podporu Synova řádu, teď když je bez hlavy - ba co hůř, je téměř jisté, že kontrola nad jejich řádem přejde na někoho jiného. Myslím, že se dy Jironalův klan naučí opatrnosti.“

„Provincar Thistanu již poslal dopis, ve kterém uznal svou podřízenost,“ poznamenala Iselle. „Právě přišel. Vypadá to, že byl napsán ve spěchu. Máme v plánu počkat ještě den, abychom si byli jistí, že cesty jsou bezpečné, a poděkovat bohům v taryoonském chrámu. Pak s Bergonem pojedeme v doprovodu jízdního oddílu mého strýce do Cargedossu na Orikův pohřeb a moji korunovaci.“ Zatvářila se trochu smutně. „Obávám se, že tě budeme muset nechat nějaký čas zde, pane Cazi.“

Pohlédl na Betriz, která jej pozorovala očima temnými obavami. Kam jela Iselle, musela následovat i Betriz, její první dvořanka.

Iselle pokračovala: „Nemluv, pokud tě to příliš bolí, ale Cazarile... co se stalo tam na nádvoří? To skutečně Dcera skolila dy Jironala bleskem z jasného nebe?“

„Musím říct, že jeho tělo na to vypadalo,“ poznamenal Bergon. „Bylo celé uškvařené. Nikdy jsem nic podobného neviděl.“

„Ano, je to dobrý příběh,“ řekl Cazaril pomalu, „a většině lidí bude stačit. Vy byste měli znát pravdu, ale... myslím, že tato pravda by se neměla šířit mezi lidem, co?“

Iselle tiše naznačila lékaři, aby odešel. Zvědavě pohlédla na malého soudce. „A tento pán, Cazarile?“

„Ctihodný Paginine je... svým způsobem můj kolega. Měl by tu zůstat a arcibožský též.“

Jeho posluchači se seřadili kolem postele a hleděli na něj téměř se zatajeným dechem. Paginine, arcibožský ani Palli neznali úvodní část o Dondovi a démonu smrti, jak si Cazaril uvědomil, a tak to musel vyprávět všechno od začátku, ačkoli to udělal v tolika málo slovech, v kolika to jen dokázal rozumně vyličit. Alespoň doufal, že to zní souvisle, a ne jako blouznění šilence.

„Arcibožský v Cargedossu můj příběh zná,“ ujistil šokované vyhlížející pár z Taryoonu. Palli se tvářil ohromeně a pobouřeně zároveň; Cazaril se s mírným pocitem viny vyhýbal jeho pohledu. „Ale když dy Jironal poručil svým mužům, aby mě neozbrojeného podrželi, a proklál mě svým mečem - když mě zavraždil, démon smrti nás odnesl v nevyvážené změti vrahů a obětí. Tedy démon odnesl ty dva, ale moje duše k nim byla připojená a následovala... Co jsem viděl pak... Bohyně...“ Jeho hlas zakolísal. „Nevím, jak mám otevřít ústa a popsat vesmír slovy. Nešlo by to. Kdybych měl všechna slova ze všech jazyků světa, které kdy byly nebo budou, a mluvil bych až do konce času, stále bych nemohl...“ Chvil se a jeho vidění bylo rozmazané slzami.

„Ale nebyl jsi opravdu mrtvý, že ne?“ zeptal se Palli znepokojeně.

„Ach ano, jen na malou chvíli... na podivný záblesk čehosi malého, co vyšlo ven, hmmm, velmi velké. Kdybych opravdu nezemřel, nemohl bych protrhnout otvor ve zdi mezi světy a bohyně by nemohla sáhnout z nebes na zem, aby vzala zpátky kletbu. Což ve skutečnosti byla krupěj Otcovy krve, jak si alespoň myslím, ačkoli jak přišel Zlatý generál k takovému daru, to netuším. Tohle je mimochodem metafora. Je mi líto, ale nemám... nemám proto, co jsem viděl, slova. Je to jako snažit se utkat ze stínů nádoby, ve které byste chtěli nosit vodu.“ A naše duše jsou vysušené. „Paní jara mi dovolila prozírat Jejima očima a ačkoli mi můj vnitřní zrak byl odňat - alespoň myslím - moje oči jako by nefungovaly stejně jako dřív...“

Arcibožský udělal posvátné znamení. Paginine si odkašlal a ostýchavě řekl: „Vskutku, můj pane, už kolem sebe nemáš to nesmírně jasné plápolavé světlo jako dřív.“

„Nemám? Och, to je dobře.“ Cazaril dychtivě dodal: „Ale ten černý háv kolem Iselle a Bergona je také pryč, že ano?“

„Ano, můj pane. Roysei, royino, můžete se radovat. Zdá se, že ten stín z vás byl zcela sňat.“

„Takže je všechno v pořádku. Bohové, démoni, duchové, celá ta jejich nadpřirozená sešlost, všichni jsou pryč. Teď už na mně není vůbec nic zvláštního,“ řekl Cazaril šťastně.

Paginine měl na tváři výraz, který nebyl ani tak docela zděšení, ani smích. „Já bych nezacházel tak daleko, abych říkal něco takového, můj pane,“ zamumlal.

Arcibožský strčil do Paginina a pošeptal: „Ale mluví pravdu, že ano? Přestože to zní neuvěřitelně...“

„Ach ano, Důstojnosti. O tom nepochybuji.“ V krátkém pohledu, který si vyměnil s Cazarilem, bylo o hodně víc pochopení než v pohledu arcibožského, který stále vypadal ohromeně a pln bázně.

„Zítřa,“ oznámila Iselle, „s Bergonem uspořádáme děkovné procesí do chrámu a půjdeme bosí, abychom vyjádřili svůj vděk bohům.“

„Ach. V tom případě buďte opatrní. Nešlápnete na nějaké rozbité sklo nebo starý hřebík,“ řekl otupěle Cazaril.

„Budeme dávat pozor, kam šlapeme, po celou cestu,“ slíbil mu Bergon.

Cazaril pohlédl stranou na Betriz, posunul ruku přes pokrývku k její a řekl: „Víš, teď už mě nic nestraší. Z mé mysli bylo snato docela velké břímě, ve více ohledech než jen v jednom. Je to velmi osvobozující, taková věc...“ Jeho hlas byl stále tišší, ochraptělejší únavou. Její ruka se pod jeho dlaní otočila a potajmu ji stiskla.

„Měli bychom jít a nechat tě odpočívat,“ řekla Iselle, ustaraně. „Je tu něco, po čem toužíš, Cazarile? Po čemkoli?“

Hotový odpovědět Ne, po ničem, místo toho řekl: „Ach, ano. Chci hudbu.“

„Hudbu?“

„Snad nějakou velmi tichou,“ zasáhla Betriz. „Aby jej ukolébala ke spaní.“

Bergon se usmál. „Budeš-li tak laskavá, postarej se o to, paní Betriz.“ Návštěvníci se vzdálili, odešli po špičkách. Lékař se vrátil. Dovolil Cazarilovi napít se čaje, výměnou za vyloučení další krvi zabarvené moči, kterou si pak ve zkumavce podezřívavě prohlížel ve světle svíce a znepokojivě si přitom cosi brumlal.

Betriz se vrátila společně s nervózně vyhlížejícím mladým loutnistou, který vypadal, že ho kvůli této nucené produkci probudili z hlubokého spánku. Ale rozhybal si prsty, naladil nástroj a zahrál sedm krátkých kousků. Žádný z nich nebyl ten správný, žádný neevokoval Paní jara a Její květiny duše, dokud nezahrál osmý, složitý kontrapunkt nepřekonatelného půvabu. Tato skladba obsahovala slaboučkou ozvěnu nebes. Cazaril přiměl chlapce zahrát ji ještě dvakrát a trochu plakal, načež Betriz trvala na tom, že už je příliš unavený a musí spát, a mladíka odvedla.

A Cazaril nedostal příležitost povědět jí o jejím nose. Když se pokoušel vysvětlit ten zázrak lékaři, muž reagoval tím, že mu dal velkou lžici odvaru z makovic.

Za tři dny přestala z ran prosakovat vonná tekutina, čistě se zavíraly, a k snídani lékař dovolil Cazarilovi řídkou ovesnou kaši. To jej povzbudilo natolik, že trval na tom, aby mu dovolili posedět v jarním slunci na nádvoří. Tato výprava, jak se zdálo, vyžadovala nezřízené množství služebnictva a pomocníků, ale nakonec jej opatrně odvedli dolů po schodech a usadili do křesla vyloženého vlněnými polštáři vycpanými prachovým peřím, s nohama položenými nahoře na dalším měkkém polštáři. Odehnal všechny pomocníky a oddal se tomu nejrozkošnějšímu lenošení. Voda ve fontáně zurčivě bublala. Stromy v květináčích rozvily ještě víc vonných květů. Vzduchem prolétl párek oranžově černých ptáčků nesoucích v zobáčkích suchou trávu a větvičky, aby si postavili hnízdo přilepené nahoru k hlavici jednoho z podpůrných sloupů ochozu. Zásoba papíru a brků ležela zapomenutá na malém stolku vedle Cazarilova lokte, zatímco se díval, jak létají tam a zpět.

Palác dy Baociů byl velmi tichý, když jeho královští hosté a jeho pán a paní odjeli do Cargedossu. Cazaril se tudíž s lenivým potěšením usmál, když se brána z tepaného železa na konci klenutého průchodu otevřela a dovnitř prošel Palli. Markýz dostal od své nové royiny příkazem poněkud nudnou úlohu dávat pozor na zotavujícího se tajemníka, zatímco všichni ostatní odjeli směrem k velkolepým událostem v hlavním městě, což Cazarilovi připadalo poněkud nespravedlivou odměnou za Palliho statečné služby. Palli se mu věnoval tak poctivě a věrně, až měl Cazaril provinilý pocit z toho, že si přeje, aby tam s ním byli nechali raději Betriz.

Usmívající se Palli jej přátelsky pozdravil a posadil se na kraj fontány. „Nu, kastillare! Vypadáš lépe. Ale co má znamenat tahle,“ ukázal na psací stolec, „práce? Včera před svým odjezdem mne dámy přiměly důrazně prosazovat velmi dlouhý seznam věcí, které nesmíš dělat, z nichž na většinu velice rád zapomenu, ale jsem si jistý, že jakákoli pracovní činnost byla někde úplně vpředu.“

„Nic takového,“ hájil se Cazaril. „Chtěl jsem se jen pokusit o pár veršů ve stylu Behara, jenže pak sem přilétli tihle ptáčci... tamhle zrovna jeden letí.“ Odmlčel se a ukázal na oranžově černý záblesk. „Lidé se obdivují ptákům, jací jsou to skvělí stavitelé, ale abych pravdu řekl, tihle dva mi připadají strašně neobratní. Možná jsou to mladí ptáci a toto je jejich první pokus. Ačkoli jsou vytrvalí. I když předpokládám, že kdybych si já měl vybudovat příbytek a používat při tom jen ústa, nevedl bych si lépe. Měl bych napsat oslavnou píseň na ptáky. Pokud je zázrakem hmota, která vstane a chodí si kolem, o kolik zázračnější je ta, jež se zvedne a letí!“

Palli se zatvářil zmateně. „Tohle má být poezie, nebo tě spíš jímá fantas, Cazi?“

„Ach ano, je to mohutná infekce poezie, nakažlivina chvalo zpěvů. Bohové poezii milují, víš? Písne a básně, poněvadž jsou utkané ze stejné látky jako duše, mohou nerušené přecházet do jejich světa. Takoví veršotepci... dokonce i bohové k nim mají úctu.“ Přimhouřil oči do slunce a usmál se na Palliho.

„Niměně,“ zamumlal Palli suše, „nemohu si pomoci, ale mám dojem, že to o nose paní Betriz bylo včera ráno taktickou chybou.“

„Já si z ní nedělal legraci!“ protestoval Cazaril zaníceně. „Ona se na mne kvůli tomu hněvala, když odjížděla?“

„Ne, ne, nebyla rozzlobená! Byla přesvědčená, že to je horečkou, a dělala si kvůli tomu velké starosti. Kdybych já byl na tvém místě, zaměřil bych se hezky rychle na celou její osobu.“

„Zatím jsem nebyl schopen složit báseň o ní celé. Zkoušel jsem to, ale bylo to příliš vyčerpávající.“

„Nu, pokud tedy musíš psát chvalozpěvy na její tělesné části, tak si vyber rty. Rty jsou rozhodně romantičtější než nos.“

„Proč?“ nechápal Cazaril. „Není snad každá část na ní úchvatná?“

„Ano, jenže líbáme rty. Nelíbáme nosy. Obvykle. Muži píší básně o objektech své touhy, aby je k sobě přilákali blíž.“

„Jak praktické. V tom případě by si člověk mýsl, že muži budou psát básně o intimních částech dámských těl.“

„Za něco takového by nás dámy zbily. Rty jsou bezpečný kompromis, poněvadž jsou jakousi náhradou nebo nášlapným kamenem k větším mystériím“

„Ha. Já nicméně toužím po ní celé. Po nose a rtech a chodidlech a všech těch částech mezi nimi, a po její duši, bez které by celé její tělo bylo nehybné, chladné a jakoby jílovité, a začalo by hnit a už vůbec by nebylo objektem touhy.“

„Ach!“ Palli si prohrábl vlasy. „Můj příteli, ty vůbec nerozumíš romantice.“

„Ujisti'uj tě, že už nerozumím vůbec ničemu. Jsem z toho všeho nádherně popletený.“ Opřel se o polštáře a tiše se zasmál.

Palli si odfrkl a naklonil se dopředu, aby sebral papír z vrcholku hromádky, jediný, který byl zatím popsán. Pohlédl na něj a zvedl obočí. „Co je tohle? To není o dámských nosech.“ Jeho tvář ztvárnila. Znovu se podíval na začátek stránky a sjel po ní dolů. „Ve skutečnosti si vůbec nejsem jistý, o čem to je. Ale běhá mi z toho mráz po zádech.“

„Ach, tohle. Obávám se, že to nic není. Zkoušel jsem to, ale nešlo to.“ Cazaril bezmocně mávl rukama před sebou a pak se jimi dotkl čela. „Nebylo to to, co jsem viděl.“ Na vysvětlenou dodal: „Myslel jsem, že v poezii by mohla slova mít větší význam, že by mohla existovat na obou stranách zdi mezi světy, stejně jako lidé. Zatím ale jen plýtvám papírem, bude dobrý tak na podpal.“

„Hmm,“ zabručel Palli. Nenápadně papír složil a vsunul si jej do vnitřní kapsy pláště.

„Zkusím to znovu,“ povzdechl si Cazaril. „Snad se mi to jednoho dne podaří. Také o tom musím napsat nějaké oslavné hymny. Ptáci. Kameny. Myslím, že by to Paní potěšilo.“

Palli zamrkal. „To jako abys Ji přilákal blíž?“

„Snad.“

„Nebezpečná věc, tahle poezie. Myslím, že sám se raději budu držet činů.“

Cazaril se na něj usmál. „Pozor, můj pane zasvěcence. Čin může být svým způsobem rovněž modlitbou.“

Od konce ochozu zazněl šepot a tiché hihňání. Cazaril vzhledl a spatřil nějaké služby a chlapce skrčené za ozdobným kamenným zábradlím a pozorující jej skrze otvory v něm. Palli sledoval jeho pohled. Jedna dívka směle vystrčila hlavu a zamávala jím. Cazaril jí přátelsky zamával v odpověď. Hihňání zesílilo a dívky se rozprchly. Palli se poškrábal za uchem a pohlédl na Cazarila s jízlivou zvědavostí.

„Lidé se sem nenápadně trousí celé dopoledne, aby se podívali na místo, kde zemřel nebohý dy Jironal. Když si nedá pán dy Baocia pozor, brzy přijde o svoje krásné nové nádvoří, protože se to tu stane poutním místem,“ vysvětloval Cazaril svému příteli.

Palli si odkašlal. „Jenže oni se sem ve skutečnosti trousí proto, Cazi, aby se mohli podívat na tebe. Pár dy Baociových sluhů vybírá vstupné a odvádějí zvědavce dovnitř a ven z paláce. Byl jsem na vázkách, jestli jim to nemám zatrhnout, ale pokud tě obtěžují, tak tam půjdu...“ Zavrtěl se, jako by chtěl vstát.

„Ach tak. Ne, nechod' tam. Přidělal jsem palácovému služebnictvu spoustu práce. Ať z toho taky něco mají.“

Palli si odfrkl, ale pokrčil rameny na souhlas. „A stále ještě nemáš horečku?“

„Zpočátku jsem si tím nebyl jistý, ale nemám. Doktor mi konečně dovolil jíst, ačkoli ne mnoho. Myslím, že se uzdravuji.“

„To je zázrak sám o sobě, který stojí za tu vaudu, aby se na tebe mohli podívat.“

„Ano. Nejsem si zcela jistý, zda to, že mne Paní poslala tímto způsobem zpátky na svět, je jejím darem na rozloučenou, nebo si tím jen chtěla zajistit, že tady na druhé straně bude mít někoho, kdo by pro Ni držel otevřenou bránu. Ordol měl pravdu, když říkal, že bohové jsou skrbliční. Nu, tak či tak je to v pořádku. Určitě se s Ni jednou znovu setkám.“ Zvrátil hlavu dozadu a zahleděl se do oblohy, nádherné modří, jakou měla ráda Paní. Bezděky se zasmál.

„Byl jsi ten nejvážnější chlapík, jakého jsem kdy poznal, a teď se pořád jen usmíváš. Cazi, jsi si jistý, že do tebe poslala tvou duši zcela správným způsobem?“

Cazaril se zasmál nahlas. „Možná ne! Víš přece, jaké to je, když cestuješ. Zabálíš si věci do sedlových vaků a než cesta skončí, zdá se, že se ve svém objemu zdvojnásobily a visí kolem tebe do všech stran, i když bys přísahal, že jsi k nim nic nepřidával...“ Poplácal se po stehně. „Možná prostě jen nejsem zapakovaný do téhle dobité staré skříně tak úhledně, jako jsem byl dřív.“

Palli udiveně zavrtěl hlavou. „A tak z tebe teď na všechny strany číší poezie. Hmm.“

Zotavoval se dalších deset dnů, a ani se nijak strašně nenudil, jen kdyby nezahlélel tak sám. Nakonec touha po lidech překonala jeho nechuť opět vysednout na koně, a tak požádal Palliho, aby připravil vše na cestu. Palliho protesty kvůli tomuto předčasnému tělesnému pohybu byly chabé, snadno přemožitelné, poněvadž Palli sám byl neméně dychtivý než Cazaril dozvědět se, co se děje v Cargedossu.

A tak Cazaril a jeho doprovod, včetně vždy věrných Ferdy a Foixe, vyjeli na cestu v pěkném počasí v pomalých, snadných úsecích, naprosto nepodobných oné zoufalé zimní jízdě. Každého večera pomohli Cazarilovi z koně, slibující, že druhého dne pojedou volnějším tempem, a on každého rána zjišťoval, že chce jet stále rychleji. Nakonec před jeho očima začalo znovu vystupovat Zangre. Na pozadí nadýchaných bílých mraků, modré oblohy a zelených polí mu připadalo jako nádherný šperk zasazený v krajině.

Několik mil od Cargedossu potkali na cestě proti sobě další kolonu. Muži v livřejích provincara Labranu provázeli tři vozy, za nimiž se vlekl průvod mezků a služebnictva. Dva z povozů byly nakupeny zavazadly. V tom třetím, s

odhrnutou plátěnou střešou a stranami otevřenými nádherné jarní scenerii, cestovalo několik dam.

Kočár s dámami zastavil po straně silnice a vyhlédla z něj služebná, která zavolala na jednoho z mužů jejich doprovodu. Labranský seržant k ní sklonil hlavu, zajel střídavě k Pallimu a ke Cazarilovi a zsalutoval jim.

„Budete-li tak laskaví, pánové, pokud je jeden z vás kastillar dy Cazaril, moje paní royina vdova Sara příkazuje - prosí,“ opravil se, „aby za ní přišel.“

Cazaril si vzpomněl, že současný provincar Labranu je synovec royiny vdovy Sary. Uvědomil si, že je svědkem jejího přesunu - či ústupu - na její tamní rodinné sídlo. Oplatil muži pozdrav. „Jsem royině cele k službám.“

Foix pomohl Cazarilovi z koně. Ze zadní části povozu byly spuštěny schůdky a dámy a služebné vystoupily, aby se společně prošly kolem neobděláného pole opodál a podívaly se na planě rostoucí jarní květiny. Sara zůstala sedět ve stínu plátěné střešy. „Prosím, Cazarile,“ zavolala tiše. „Jsem tak ráda, že se naše cesty zkřížily. Mohl bys mi věnovat chvíli času?“

„Bude mi ctí, paní.“ Sklonil hlavu a vyšplhal do povozu, usedl na čalouněnou lavici proti ní. Mezkové se zavazadly se plahočili dál kolem nich. Scenerii zvukově doplňoval poklidný vzdálený šum, ptačí cvrlikání, tiché hlasy, řehání koní, které pustili, aby se napásli u cesty, a občasný trylek smíchu od služebných.

Sara byla oblečená v jednoduše střiženém šatu a plášti levandulové a černé barvy, protože truchlila za ubohého zesnulého Orika.

„Velice se omlouvám,“ řekl Cazaril a pokývl hlavou k jejímu smutečnímu odění, „že jsem se nezúčastnil royova pohřbu. Ještě jsem nebyl dostatečně zdrav, abych mohl cestovat.“

Mávla nad tím rukou. „Podle toho, co mi řekli Iselle, Bergon a paní Betriz, je zázrakem, že jsi svoje zranění vůbec přežil.“

„Ano, nu... přesně tak.“

Obdařila ho soucivným pohledem.

„Takže Orika si k sobě někdo vzal?“ zeptal se Cazaril.

„Ano, Bastard. Odmítnutý bohy ve smrti stejně, jako jej odmítali zaživa. Běda, trochu to rozdmýchalo nepříjemné spekulace ohledně jeho rodového původu.“

„To ne, paní. On byl určitě Iasovo dítě. Myslím, že Bastard byl zvláštním strážcem jeho rodu od doby Fonsovy vlády. A tak tentokrát bral tento bůh jako první, nikoli poslední.“

Pokrčila vyhublými rameny. „Pak to tedy byla nešťastná stráž. V den předtím, než zemřel, mi Orik řekl, že si přeje, aby se byl narodil jako syn obyčejného dřevorubce a ne jako syn royi Chalionu. Ze všech epitafů na jeho smrt mi tento jeho vlastní připadá nepříhodnější.“ Její hlas se stal o odstín mrzutějším. „Říkají, že Martoua dy Jironal si k sobě vzal Otec.“

„Taky jsem to slyšel. Jeho tělo poslali jeho dceři v Thistanu, aby se o ně postarala. Nu, i on měl svou roli, kterou musel sehrát, a na samém konci mu přinesla pramálo radosti.“ Po chvíli dodal: „Ačkoli vás mohu osobně ujistit, že jeho bratr Dondo byl odnesen do Bastardova pekla.“

Přes rty jí přelétl malý, ponurý úsměv. „Snad se tam naučí lepším způsobům.“

K tomuto epitafu již nebylo co dodat.

Cazarila přemohla zvědavost a nesměle si odkašlal. „Mluvila jste o dni předtím, než Orik zemřel. A ve který den vůbec zemřel, moje paní?“

Její oči zalétly k jeho a její tmavé obočí se zvedlo. Po chvíli řekla: „Nu, přece v den po Isellině svatbě, samozřejmě.“

„Ne v den předtím? V tom případě se zdá, že Martou dy Jironal byl podivuhodně špatně informován. Nemluvě o ukvapenosti některých jeho činů. A... připadá mi to jako ztraceně velká smůla zemřít předtím, než je někdo zachráněn.“

„Orikův lékař a arcibožský Mendenal, kteří jej navštěvovali, odpřisáhnu, že Orik ještě žil, mluvil s námi toho odpoledne i večer a naposledy vydechl až časně ráno příštího dne.“ Podívala se mu přímo do očí, rty stále sevřené v ponuré křivce. „A tak je platnost Isellina sňatku za roysea Bergona nenapadnutelná.“

A tím pádem se tento argument stal pro rebelantské pány nepoužitelným coby záminka ke vzdoru.

Cazaril si to představil, její celodenní tajnou stráž u mrtvého, vedle ledově studeného napučeného těla svého manžela. Na co v té umrlčí komoře myslela, o čem přemítala, zatímco se hodiny pomalu vlekly? A přesto z té hrůzy učinila ryze praktický dar pro Iselle a Bergona, pro rod Chalionu, který nyní opouštěla. Náhle si ji představil jako spořádanou hospodyňku, naposledy vymetající staré rodinné sídlo a ponechávající na krbu vázu s květinami pro nové majitele.

„Myslím... že to chápu.“

„Já vím, že ano. Tys měl vždycky velmi prozíravý pohled, kastillare.“ Po chvíli dodala: „A diskrétní jazyk.“

„Podmínka mé služby, royino.“

„Sloužil jsi rodu Chalionu dobře. Možná lépe, než si zasluhoval.“

„Ale ani z poloviny tak dobře, jak potřeboval.“

Usmála se na souhlas.

Zdvořile se vyptal na její další plány. Skutečně se vracela do své domovské provincie, aby dál pokojně žila na venkovském sídle, které mělo patřit výlučně jí. Zdálo se, že je nejenom smířená, ale i dychtivá opustit Chalion a přenechat jej svým nástupcům. Cazaril vstal a z celého srdce jí popřál hodně štěstí a bezpečnou cestu. Políbil jí ruce, ona na oplátku políbila ruce jemu a krátce se dotkla konečky prstů jeho čela, když se k ní sklonil.

Díval se, jak její průvod povozů odjíždí, škubaje sebou, když nadskakovaly přes výmoly. Cesty v Chalionu by potřebovaly vylepšit, usoudil, a že toho po nich najezdil dost, aby to věděl. Viděl cesty na Souostroví, které byly navzdory rozmarům počasí široké a hladké - možná by Iselle a Bergon měli pozvat nějaké roknarské zedníky. Lepší cesty s menším množstvím lapků kolem by Chalionu hodně prospěly. Chalionu-Ibře, opravil se v duchu a usmál se, když mu Foix pomohl na koně.

KAPITOLA 29

Palli poslal Ferdu tryskem dopředu, zatímco Cazaril byl u cesty zabrán do rozhovoru s royinou Sarou. A tak se stalo, že když skupina z Taryoonu konečně vjela na hradní nádvoří, již je tam očekával zangreský správce hradu a řada služebníků, aby je uvítali. Správce hradu se Cazarilovi uklonil, když mu stolbové pomáhali z koně. Cazaril se opatrně protáhl a nedočkavě se zeptal: „Jsou zde royina Iselle a royse Bergon?“

„Ne, můj pane. Odešli do chrámu, aby se tam zúčastnili slavnostní investitury pána dy Yarrin a roysea Bergona.“

Nová royina podle očekávání vybrala za nového svatého generála Dceřina řádu dy Yarrina. Jmenování Bergona za svatého generála Synova řádu bylo podle Cazarilova soudu brilantním tahem, namířeným k obnově přímé kontroly royacie nad tímto důležitým vojenským řádem, a zároveň tím byla odstraněna pomyslná kost, o kterou se mezi sebou přetahovali urození pánové Chalionu. Tento nápad dostala Iselle, a to ještě před svým a Bergonovým odjezdem z Taryoonu, když tam tuto záležitost probírali. Cazaril poukázal na to, že třebaže nemůže se ctí odmítnout odměnit dy Yarrinovu loajalitu jmenováním, po kterém tak horoucně toužil, dy Yarrin již nebyl mladý, a po čase se generálování Dceřina řádu rovněž navrátí royacii.

„A!“ zvolal Palli. „To je dnes? Takže obřad stále ještě probíhá?“

„Domnívám se, že ano, markýzi.“

„Když si pospíším, možná toho ještě kousek stihnu. Cazarile, mohu tě zde ponechat v péči tohoto muže? Můj pane správce, dohlédni na to, aby si šel odpočinout. Ještě se pořádně nezotavil ze svého zranění, i když se tě bude snažit přesvědčit o opaku.“

Palli obrátil svého koně a vesele Cazarilovi zasalutoval. „Vrátím se, až to skončí a všechno ti povyprávím.“
Následován svou malou skupinou vyjel z brány.

Stolbové a sluhové se postarali o koně a zavazadla. Cazaril odmítl - doufal, že dostatečně vznešeně - správcovu pomoc, alespoň do té doby, než by přišli ke schodům. Ale když Cazaril zamířil k hlavnímu bloku, správce hradu jej zavolal zpátky.

„Tvůj pokoj byl na příkaz royiny Iselle přestěhován do Iasovy věže, můj pane,“ vysvětloval správce, „abys mohl být blíž jí a royseovi.“

„Ach tak.“ Cazarila to potěšilo. Nadšeně následoval muže do patra, kde si royse Bergon a jeho ibránští dvořané zřídili svůj nový příbytek, ačkoli Bergon si pro sebe zjevně vybral jinou oficiální ložnici; ne tu, ve které nedávno zemřel Oriko. Ne že by tam royse spával, jak bylo Cazarilovi dáno na srozuměnou. Iselle se právě nastěhovala do starého royinina apartmá nahoře. Správce hradu doprovodil Cazarila do pokoje blízko Bergonova, který měl být jeho. Někdo tam přestěhoval jeho truhlu a pár věcí z jeho starého pokoje a na posteli již čekaly rozprostřené zcela nové šaty, které si měl vzít na večerní slavnost. Nechal sluhy přinést mu vodu k mytí, pak je propustil a poslušně ulehl, aby si odpočinul.

Asi za deset minut vstal a tiše vyšel nahoru, aby si prohlédl svoje nové kancelářské prostory. Služebná, která jej poznala, jej s úklonou pustila dovnitř. Strčil nos do komnaty, kterou mívala Sara vyhrazenou pro svého tajemníka. Jak očekával, byla nyní zaplněná jeho záznamy, sešity a účetními knihami z royessiny bývalé domácnosti, třebaže k ní přibýlo množství dalších. K jeho překvapení seděl za širokým psacím stolem elegantní tmavovlasý chlapík, kterému mohlo být kolem třiceti. Měl na sobě šedou róbu a karmínový ramenní proužek označující Otcova božského, a zrovna zapisoval jakési cifry do jedné z Cazarilových účetních knih. U jeho levé ruky ležel otevřený dopis a mnohem větší hromádku vyřízené korespondence měl po pravici.

Zvedl oči a pohlédl na Cazarila se zdvořilým, ale chladným dotazem: „Mohu ti být nějak nápomocný, pane?“

„Já... promiň, ale myslím, že se neznáme. Kdo jsi, pane?“

„Jsem Učený Bonneret, osobní tajemník royiny Iselle.“

Cazaril otevřel a zavřel ústa. Ale já jsem přece osobní tajemník royiny Iselle! „Předpokládám, že to je jen dočasné opatření, že ano?“

Bonneret zvedl obočí. „Nu, já se domnívám, že jsem zde nastálo.“

„Jak jsi přišel ke svému místu?“

„Arcibožský Mendenal byl tak laskavý, že mně royině doporučil.“

„Někdy v poslední době?“

„Promiň, pane?“

„Je to dávno, co jsi byl jmenován?“

„Před dvěma týdny, pane.“ Bonneret se trochu podrážděně zamračil. „Ehm -, věřím, že o mně všichni věděli?“

Právě naopak. „Royina... mi o tom neřekla,“ odpověděl Cazaril. Byl vyhozen, sesazen ze své pozice? Jistě, lavina úkolů následujících po nástupu royiny Iselle na trůn se měla stěží zastavit, zatímco se pomalu zotavoval, a tak ho musel někdo zastoupit. A, jak si Cazaril všiml, Bonneret měl nádherný rukopis. Božský se na něj zamračil ještě víc. Cazaril dodal: „Jmenuji se Cazaril.“

Bonneret se přestal mračit a na tváři se mu objevil úsměv plný úcty. Upustil svůj brk, rozstříkl inkoust a spěšně se začal škrábat na nohy. „Můj pán dy Cazaril! Je mi ctí!“ Hluboce se mu uklonil. „Co pro tebe mohu udělat, můj pane?“ opakoval, nyní zcela odlišným tónem.

Tato dychtivá zdvořilost vystrašila Cazarila mnohem víc než Bonneretova předchozí nadutost. Zamumlal jakousi nesouvislou omluvu, že vůbec obtěžoval, vymluvil se na únavu po cestě a utekl zpátky dolů.

Něco málo času vyplnil tříděním svého oblečení a až příliš mála knih a jejich rovnáním ve svém novém pokoji. Kupodivu se zdálo, že nic z jeho skrovného majetku neschází. Přešel k úzkému oknu, z něhož byl výhled na město pod hradem. Otevřel okenní křídlo dokořán a vystrčil hlavu, ale žádné posvátné vrány nepřiletěly, aby ho přivítaly. Hnízdí i

ted', když je kletba zlomená a zvěřinec pryč, stále ještě ve Fonsově věži? Prohlížel si chrámové kupole a říkal si, že musí jít při první příležitosti vyhledat Umegata. Pak se zmateně posadil.

Byl oťresený a částečně to přičítal únavě. Hojící se zranění na břicho jej bolelo od dopolední jízdy, ačkoli to nebylo tak strašné, jako když v něm řádil Dondo. Jeho tělo teď zázrakem nic neobývalo, a jen tato skutečnost sama jej udržovala přímo extaticky šťastným celé dny. Nezdálo se však, že by to na něj stejně působilo dnešní odpoledne. Po vši nervozitě, se kterou sem jel, mu nyní tento tichý odpočinek, jenž podle svého okolí nutně potřeboval, navozoval spíš pocit zklamání.

Nálada se mu zhoršila. Možná tady pro něho v tomto novém Chalionu-Ibře už nemají místo. Iselle teď bude potřebovat vzdělanější a kultivovanější muže, aby jí pomáhali zvládat její o hodně rozšířené záležitosti, než nějakého opotřebovaného a, nu, divného bývalého vojáka se slabostí pro poezii. Ba co hůř - být propuštěn z Iselliných služeb znamenalo přijít o potěšení z Betriziny každodenní společnosti. Nikdo už nebude rozsvěcet jeho svíce za soumraku, ani jej nutit nosit nemódní teplé klobouky, ani si nikdo nevšimne, že onemocněl, a nepřivede mu žádné hrozné doktory, ani se nebude modlit za jeho bezpečí, když se ocitne daleko od domova...

Uslyšel klapot a hluk, o kterém usoudil, že je to Isellina a Bergonova skupina vracející se z obřadů v chrámu, ale ani když se ve svém okně natočil a vystrčil krk, neměl z něj výhled na nádvoří. Měl by vyběhnout ven, aby je přivítal. Ne. Já teď odpočívám. Znělo to palčivě a urážlivě dokonce i jeho vlastního uchu. Nebud' blázen. Strašlivá únava jej však doslova přilepila k židli.

Než mohl překonat nápor melancholie, do jeho komnaty vrazil Bergon a pak už bylo nemožné zůstat zasmužilý. Royse měl na sobě stále hnědý, oranžový a žlutý šat svatého generála Synova řádu, s širokým opaskem na meč zdobeným symboly podzimu, a všechno to na něm vypadalo mnohem lépe než kdy předtím na starém šedivém dy Jironalovi. Pokud Bergon nebyl pro tohoto boha potěšením, pak Ho již nemohl potěšit opravdu nikdo. Cazaril vstal a Bergon jej objal, vyptával se jej na cestu z Tayroonu a na jeho zdraví, a nečekaje na jeho odpověď se mu pokoušel na oplátku vypovědět zhruba osm věcí najednou, načež se z toho dal do smíchu nad sebou samým.

„Na tohle všechno budeme mít zakrátko dost času. Ted' jsem zde ale na misi, na kterou mne vyslala moje choť, royina Chalionu. Ale nejdříve mi tady v soukromí pověz, pane Cazi - miluješ paní Betriz?“

Cazaril zamrkal. „Já... ona... ano, mám ji moc rád, roysei.“

„Dobře. Já si tím byl sice jistý, ale Iselle trvala na tom, abych se tě nejdřív zeptal. Ted', a tohle je velice důležité - jsi ochotný nechat se oholit?“

„Cože?“ Cazarilova ruka vylétla k jeho vousu. Už vůbec nebyl tak neupravený jako zpočátku, když si ho nechal poprvé růst, docela mu slušel, a kromě toho si jej udržoval úpravně zastřížený. „Je tu nějaký důvod, proč se na tohle ptáte? Ne že by na tom nějak moc záleželo, vousy mohou dorůst...“

„Ale nijak bláznivě na nich nelpíš, že ne?“

„Bláznivě určitě ne. Tam na galejích byla moje ruka nějaký čas roztřesená a neholil jsem se proto, že jsem se nechtěl pořežat do krve, jenže holiče jsem si nemohl dovolit. Pak jsem si na něj prostě zvykl.“

„Výborně.“ Bergon se vrátil ke dveřím a vystrčil hlavu do chodby. „V pořádku, pojdte dál.“

Do komnaty napochodovali na royseův příkaz holič a sluha s konví s horkou vodou a miskou. Holič přinutil Cazarila posadit se a rozmáchlým pohybem mu přehodil kolem krku zástěru. Než stačil Cazaril něco poznamenat, měl namydlenu bradu. Sluha mu pod ní podržel nádobu s vodou, zatímco holič, tiše si cosi pobrukuje pod fousy, se do něj pustil se svou břitvou. Cazaril s šilháním hleděl dolů přes svůj nos, zatímco do cínové nádoby s vodou se šploucháním dopadaly chumáčky mýdlem splených šedivých a černých vousů. Holič občas znepokojeně zamlaskal, ale nakonec se potěšeně usmál a pokynul, aby byla nádoba odnesena. „A je to, můj pane!“ Chvilka práce s horkým ručníkem a chladivou levandulovou tinkturou, která štípala, jeho umělecké dílo zdárně dokončila. Royse upustil do holičovy ruky minci, která jej přiměla hluboce se uklonit a s mumláním díky se pozpátku vzdálit.

Z chodby se ozvalo ženské chichotání a čísi hlas, ne zrovna moc tichý, zašeptal: „Vidíte Iselle! Přece jen má bradu, já vám to říkala.“

„Ano, měla jsi pravdu. A docela pěknou.“

Iselle se vplížila dovnitř. Zádla měla narovnaná a snažila se vypadat vznešeně a královsky ve velmi důmyslně propracovaných slavnostních šatech, které měla na investituře, ale nedokázala si svou vážnost udržet; podívala se na Cazarila a propukla v smích. Betriz u jejího ramene, téměř stejně krásně oblečená, měla ve tváři dolíčky, oči jí jen svítily a hlavu jí krášlil složitý účes sestávající ze spousty černých prstýnků, které jí půvabně rámovaly tvář a při každém jejím pohybu se fascinujícím způsobem natřásaly. Iselle vylétla ruka ke rtům. „U pěti bohů, Cazarile! Jakmile tě vytáhli zpoza toho šedivého plotu, tak koneckonců nejsi tak starý!“

„Vůbec není starý,“ opravila ji Betriz důrazně.

Cazaril při roynině vstupu vstal a vysekl jí elegantní poklonu. Ruka mu bezděčně vyjela nahoru a dotkla se nezvykle holé, chladné brady. Nikdo mu nenabídl zrcadlo, ve kterém by mohl prozkoumat příčinu té podivné ženské rozpustilosti.

„Všechno je zařízeno,“ nahlásil Bergon záhadně.

Iselle s úsměvem vzala Betriz za ruku. Bergon popadl Cazarilovu. Iselle zaujala pózu a hlasem příhodným do trůnní síně oznámila: „Moje nejmilovanější a nejvěrnější paní Betriz dy Ferrej si ode mne vyprosila laskavost, kterou jí se vši radostí svého srdce udělují. Poněvadž už nemáš otce, pane Cazarile, Bergon a já zaujmeme jeho místo jako tvoji lenní pání. Požádala mne o tvou ruku. Poněvadž nás velmi těší, že naši dva nejmilovanější služebníci mluví jeden druhého, budižte nyní s naší dobrou vůlí zasnoubeni.“

Bergon otočil svou ruku s Cazarilovou dlaní, Iselle na ni položila Betrizinu ruku. Pak jim royse a royina stiskli ruce dohromady a s úsměvem na tvářích ustoupili.

„Ale, ale,“ zajíkal se Cazaril. „To přece nejde. Iselle, Bergone, obětovat tuto pannu, abyste odměnili moje šediny, je

odporná věc!“ Betrizinu ruku však nepustil.

„Právě jsme tě tých šedin zbavili,“ poznamenala Iselle. Prohlédla si ho kritickým okem. „Musím uznat, že je to opravdu velkolepé vylepšení.“

„A já musím říci, že paní Betriz nevypadá, že by tím byla nějak znechucená,“ poznamenal Bergon.

Betriz opět měla ve tvářích hluboké dolíčky a hnědé oči se jí vesele leskly, když na něj pohlížela zpod ostýchavě sklopených řas.

„Ale... ale...“

„A kromě toho,“ pokračovala Iselle rázně, „já ji neobětují tobě jako odměnu za tvou věrnost. Věnuju tebe jí jako odměnu za její věrnost. Tak je to.“

„Och. Och, nu, takhle je to lepší, tedy...“ Cazaril přimhouřil oči, snažil se zastavit svou vířící mysl. „Ale. . . jistě jsou zde větší pánové... bohatší, mladší, pěknější... cennější...“

„Ano, jenže ona o ně nepožádala. Chtěla tebe,“ řekl Bergon a v očích se mu zablesklo.

„A aspoň kvůli části tvého sebehodnocení se s tebou musím hádat,“ vyhrkla Betriz. „V Chalionu nejsou žádní cennější muži než ty.“ Sevřela mu ruku o něco těsněji.

„Počkat,“ řekl Cazaril, který měl pocit, jako by klouzal dolů po zasněženém svahu. Po měkkém, teplém sněhu. „Nemám žádné statky, žádné peníze. Jak vůbec užívám svou ženu?“

„Mám v úmyslu učinit kancléřství placeným zaměstnáním,“ řekla Iselle.

„Tak, jak to udělal Lišák v Ibře? Velmi moudré rozhodnutí, royino. Takto bude věrnost vašeho nejvýznamnějšího služebníka cele náležet pouze royacii a nebude rozdělována mezi korunu a klan, tak jako tomu bylo v případě dy Jironala. Koho jmenujete jeho nástupcem? Měl bych pár nápadů...“

„Cazarile!“ S laskavým podrážděním povědomě zdůraznila první slabiku jeho jména. „Samozřejmě jsi to ty. Koho sis mysl, že bych měla jmenovat? To jsem ti snad ani nemusela říkat! Tento úřad musí připadnout tobě.“

Cazaril ztěžka dosedl na holičovu židli, stále nepouštěje Betrizinu ruku ze svého stisku. „To jako hned teď?“ hlesl.

Zvedla bradu. „Ne, to samozřejmě ne! Dnes budeme hodovat. Zítra budeme konat.“

„Pokud se na to budeš cítit,“ dodal Bergon spěšně.

„Je to velký úkol.“ Přál si chléb, a dali mu hostinu... Cazaril usoudil, že kdyby si měl vybrat mezi těmi, kdo se až přespříliš snažili ochraňovat jej a hýčkat, a těmi, kdo bez rozmyšlení nemilosrdně obětovali jeho pohodlí pro svoje vlastní cíle, dal by přednost těm druhým. Kancléř dy Cazaril Jeho rty se pohnuly, když v nich tvaroval tyto slabiky. Pak se pousmál.

„Dnes po večeri to oznámíme veřejně,“ řekla Iselle, „takže se náležitě obleč, Cazarile. Bergon a já ti pak dáme před celým dvorem řetěz úřadu. Betriz, přijď za mnou - za chvíli.“ Zavěsila ruku do Bergonova rámě a vytáhla ho za sebou ven. Dveře se za nimi zavřely.

Cazaril dal ruku kolem Betrizina pasu a tvrdě, ani trochu ostýchavě, si ji stáhl do klína. Tiše vyjekla překvapením.

„Tak rty, co?“ zamumlal, a přitiskl svoje na její.

Když se o chvíli později potřebovala nadechnout, odtáhla hlavu a pak se dotkla jeho brady. „Tak, teď už mě tvoje polibky nepíchají.“

Teprve pozdě následujícího dopoledne měl Cazaril konečně čas jít vyhledat do Bastardova domu Umegata. Uctivý akolyta jej odvedl k páru pokojů ve druhém patře. Otevřít mu přišel štolba bez jazyka, Daris, který s úklonou vpustil Cazarila dovnitř. Cazarila nepřekvapilo, že má na sobě oděv laického zasvěcence řádu, úpravný a bílý. Daris ukázal na Cazarilovu bezvousou tvář, cosi zamumlal a usmál se, a Cazaril byl jen rád, že nerozumí, co to vlastně říkal. Muž bez palců mu pokynul, aby jej následoval přes místnost zařízenou jako obývací pokoj na malý dřevěný balkon porostlý psím vínem a okrášlený květy pelargonii v květináčích, z něhož byl výhled na Chrámové nádvoří.

Umegat, také v čistě bílém šatu, seděl u malého stolku v chladivém stínu a Cazaril byl nadšený, když před ním spatřil papíry, brk a inkoust. Daris spěšně přinesl židli, aby si mohl Cazaril sednout, než se Umegat pokusí vstát. Pak Daris cosi zabručel. Umegat to přeložil jako nabídku pohostinnosti a Cazaril souhlasil, že si dá čaj, který Daris odběhl připravit.

„Co je to?“ zeptal se Cazaril dychtivě a mávl rukou k papírům. „Vrátila se ti schopnost psát?“

Umegat se usmál. „Zatím se zdá, že jsem tak ve věku pěti let. Kéž by se takto dal omladit i zbytek ze mne.“ Zvedl stránku, aby mu ukázal nemotorně naškrábaná písmena. „Ukládám si je zpátky do mysli, a ona mně z ní stále znovu vypadávají. Ruka ztratila cit pro brk, a přesto stále umím hrát na loutnu, i když stejně špatně jako vždycky! Doktor tvrdí, že se můj stav zlepšuje, a já předpokládám, že má pravdu, protože ještě před měsícem jsem nedokázal ani tohle málo. Slova se mi rozbíhají po papíře jako krabi, ale stále častěji se mi daří pochytat je.“ Vzhlédl a pokrčil nad svým snažením rameny. „Ale vy! Zažil jste docela dobrodružství, že ano? Mendenal říkal, že vámi prohnali meč.“

„Proděravěli mě zepředu dozadu,“ připustil Cazaril. „Jenže to ze mě vyřízlo pána Donda a démona, takže to stálo za všechnu tu bolest. Paní mne pak ušetřila od smrtící horečky.“

Umegat pohlédl vzhůru na Darise. „Takže jste byl zázračně zachráněn.“

„Zdá se, že ano.“

Umegat se naklonil přes stůl mírně dopředu a zahleděl se mu upřeně do tváře. „Hra. Hm. Vidím, že si udržujete vznešenou společnost.“

„Tobě se navrátil druhý zrak?“ zeptal se Cazaril ohromeně.

„Ne. Spíš jsem se naučil rozpoznávat vzhled člověka, který byl či je bohem dotčený.“

Ano. Umegat jej měl taky. Zdálo se, že pokud byl člověk bohem dotčený, a přesto jej to úplně nevyvedlo z rovnováhy, zanechalo jej to pak tajuplně soustředěného. „Ty jsi také spatřil svého boha.“ Nebyla to otázka.

„Jednou či dvakrát,“ připustil Umegat.

„Jak dlouho trvá, než se z toho člověk dostane?“

„Tím si zatím nejsem jistý.“ Umegat z Cazarila nespouštěl oči. „Povězte mi - jestli to jde - co jste viděl...“

Nebyl to jen zájem učeného teologa; Cazaril v Roknarových šedých očích viděl záblesk hlubokého hladu po bohu. Vypadám taky tak, když mluvím o Ní? Není divu, že na mě lidé hledí divně.

Cazaril mu vypověděl svůj příběh, počínaje svým odjezdem z Cargedossu na royessin příkaz. Než přišel na konec, byl přinesen čaj, byl vypit, a šálky byly znovu dolity. Daris se chouli ve dveřích a naslouchal; Cazaril předpokládal, že od bývalého štolby nemusí požadovat slib diskrétnosti. Když se pokusil popsat své setkání s Paní, jako by měl najednou svázaný jazyk. Umegat visel na jeho vážnoucích slovech, rty měl rozevřené.

„Poezie - poezie by to snad mohla dokázat,“ řekl nakonec Cazaril. „Potřebuju slova, která znamenají víc, než znamenají, slova, která nemají jen výšku a šířku, ale také hloubku a váhu a, a všechny ostatní dimenze, které nedokážu ani pojmenovat.“

„Hmm,“ řekl Umegat. „Já se snažil opětovně zachytit setkání s bohem pomocí hudby nějaký čas po mém prvním.. prožitku. Jenže běda, neměl jsem ten dar.“

Cazaril přikývl. „Je tu něco, co byste - kterýkoli z vás - potřebovali, co mohu zařídit?“ zeptal se ostýchavě. „Iselle mne včera jmenovala kancléřem Cha-lionu, takže předpokládám, že mám určitou moc, vlastně docela velkou.“

Umegat zvedl obočí a mírně se Cazarilovi ze svého křesla uklonil. „To udělala mladá royina dobře.“

Cazaril se usmál. „Ve skutečnosti nemohu přestat myslet na svého zemřelého předchůdce.“

Umegat pokývl hlavou. „Rozumím. Co se nás týče, chrást se o svoje bývalé svaté stará pozoruhodně dobře a dává nám všechno, co momentálně potřebujeme. Líbí se mi tyto pokoje, toto město, jarní vzduch, moje společnost. Doufám, že mi bůh ještě přidělí nějaký úkol či dva, než tady skončím. Ačkoli bych byl raději, kdyby to nemělo nic společného se zvířaty. Ani s králi.“

Cazaril chápavě přikývl. „Předpokládám, že jsi Orika znal lépe než kdokoli jiný, snad jen kromě Sary.“

„Vidal jsem ho téměř denně celých šest let. Ke konci se mnou mluvil zcela otevřeně. Doufám, že jsem mu byl útěchou.“

Cazaril zaváhal. „Abych pravdu řekl, dospěl jsem k závěru, že to byl svým způsobem hrdina.“

Umegat přikývl. „I já si to myslím. Tragický hrdina. V každém případě byl obět.“ Povzdech si. „Nu, je mimořádným hříchem dovolit žalu za to, co odešlo, aby nám otrávil radost z toho, co požehnaně zůstává.“

Němý štolba se zvedl ze svého místa u dveří, aby odnesl nádoby.

„Děkuji ti, Darisi,“ řekl Umegat a pohládl ruku, která se ho krátce dotkla na rameni. Daris posbíral šálky a talíře a odešel.

Cazaril se za ním zvědavě otočil. „Znáš ho už dlouho?“

„Kolem dvaceti let.“

„To tedy ještě nebyl tvým pomocníkem ve zvěřinci...“ Cazaril ztišil hlas. „Už tehdy byl mučedníkem?“

„Ne, tehdy ještě ne.“

„Ach tak.“

Umegat se usmál. „Netvař se tak zasmušile, pane Cazarile. Máme se lépe. To bylo včera. Teď je dnes. Požádám ho o svolení, abych ti mohl někdy vypovědět jeho příběh.“

„Byl bych jeho důvěrou poctěn.“

„Všechno je v pořádku, a pokud ne, tak nás alespoň každý den přivádí blíž k našemu bohu.“

„Toho jsem si všiml. Měl jsem menší problém s počítáním času, těch prvních pár dní po... poté, co jsem spatřil Paní. Čas a měřítka, oboje se pro mne na nějakou dobu změnilo k nepoznání.“

Ozvalo se tiché zaťukání na dveře komnaty. Z druhé místnosti se vynořil Daris a šel vpustit dovnitř bíle oděnou mladou zasvěcenkyni, která držela v ruce knihu.

„A.“ Umegat ožil. „To je moje předčitatelka. Uklon se panu Cazarilovi, zasvěcenkyně.“ Na vysvětlenou dodal: „Posílají mi sem jednu provinilou zasvěcenkyni, aby mi hodinu denně četla, což pro ni má být lehký trest za malé porušení domácího řádu. Už ses rozhodla, jaké pravidlo porušíš zítra, děvče?“

Zasvěcenkyně se ostýchavě usmála. „Přemýšlím o tom, Učený Umegate.“

„Nu, kdyby ti došly nápady, zabrousím zpátky do svého mládí a podívám se, zda bych si dokázal vzpomenout na pár dalších.“

Zasvěcenkyně naklonila knihu směrem ke Cazarilovi. „Myslela jsem si, že mne sem poslali, abych božskému předčítala nějakou nudnou teologii, ale on chtěl místo toho tuto knihu příběhů.“

Cazaril se se zájmem podíval na svazek, který pocházel z Ibry, soudě podle značky tiskaře.

„Je to opravdu zajímavé,“ řekl Umegat. „Autor sleduje skupinu cestovatelů na cestě k poutnímu místu a nechává každého z nich vyprávět svůj příběh. Velmi, ehm, svaté.“

„Ve skutečnosti, můj pane,“ pošeptala zasvěcenkyně, „jsou některé z nich velmi neslušné.“

„Vidím, že budu muset oprášit Ordolovo kázání k lekcím týkajícím se těla. Slíbil jsem zasvěcenkyni za její ruměnce úlevu od pokání k Bastardovi. Obávám se, že mi věří.“ Umegat se usmál.

„Já, ehm... bych byl velmi potěšen, kdybych si tu knihu mohl půjčit, až s ní skončíte,“ řekl Cazaril s nadějí v hlase.

„Nechám vám ji poslat, můj pane.“

Cazaril se s nimi rozloučil. Znovu přešel pětistranné nádvoří a zamířil vzhůru do kopce, ale ještě než se před ním objevilo Zangre, zabočil a vydal se k městskému paláci provincara Baocie. Hranatá stará kamenná budova připomínala palác Jironalových, třebaže byla mnohem menší. V přízemí nebyla žádná okna, a křídlová okna v patře byla chráněná mřížemi z tepaného železa. Byl nově otevřen nejenom pro svého pána a paní, ale také pro starou provincaru a paní Istu,

kteřé přijely z Valendy. Byl plný k prasknutí a po dlouhé nevlídné prázdnotě to tam teď bzučelo jako v úle. Cazaril oznámil svou hodnotu a posláním uklánějícímu se vrátnému a bez dalších otázek a průtahů byl uveden dovnitř.

Vrátný jej odvedl do vysoké slunné komnaty v zadní části domu. Tam našel rovinu vdovu Istu sedící na malém balkoně s kovovým zábradlím, ze kterého byl výhled na bylinkovou zahradu a příbytky adaptované z bývalých stájí. Svou společnici poslala pryč a pokynula Cazarilovi, aby se posadil na prázdnou židli. Istiny šedohnědé vlasy byly dnes úhledně spletené do copů a ovinuté kolem hlavy. Jak její tvář, tak šaty mu připadaly jaksi svěžejší, výraznější a živější, než je viděl kdy předtím.

„Příjemné místo,“ poznamenal, když se posadil.

„Ano, mám tento pokoj ráda. Bydlívala jsem tu už jako děvčátko, kdykoli nás s sebou můj otec přivezl do hlavního města, což se nestávalo často. Nejlepší je, že odsud nevidím Zangre.“ Pohlédla dolů na zelený obdélník zahrady, chráněný a uzavřený.

„Včera večer jste přišla na hostinu.“ Byl schopný vyměnit si s ní tam jen pár slov, a Ista mu pouze poblahopřála k jeho kancléřství a k zasnoubení a brzy odešla. „Musím říct, že jste vypadala velmi dobře. A všiml jsem si, jakou z toho měla Iselle radost.“

„Jím tam, abych ji potěšila. Nechtěla bych tam ale spát.“

„Předpokládám, že všichni ti duchové tam stále přebývají. Já už je teď taky nevidím, ke své velké úlevě.“

„Ani já, s druhým zrakem či bez něho, ale cítím je jako chlad prostupující ze stěn. Nebo je to možná jen vzpomínka na ně, ze které mne vždycky zamrazí.“ Promnul si paže, jako by se chtěla zahřát. „Zangre se mi oškliví.“

„Já těm ubohým duchům teď rozumím mnohem lépe než ze začátku, kdy mě děsili,“ řekl Cazaril ostýchavě. „Zpočátku jsem si myslel, že jejich vypovězení a pomalý rozklad jsou odmítnutím ze strany bohů, zatracením, ale teď vím, že je to milosrdenství. Když jsou duše vzaty do nebe, upamatují se samy na sebe... jejich mysl obsahuje všechny jejich životy najednou, stejně jako to umí bohové, s téměř stejnou strašlivou přesností, s jakou si hmota pamatuje sama sebe. Pro některé... pro některé by nebe bylo stejně nesnesitelné jako to nejhorší peklo, a tak je bohové propouštějí do zapomenutí.“

„Zapomenutí. Ta rozmazaná existence v zapomnění mi teď připadá jako nebe. Modlím se, abych byla taky takový duch.“

Obávám se, že toto milosrdenství vám bude odepřeno. Cazaril si odkašlal. „Víte o tom, že kletba byla z Iselle, Bergona a ze všech sňata, že byla stažena z celého Chalionu?“

„Ano. Iselle mi o tom řekla, alespoň tak, jak to dokázala pochopit, ale já jsem sama poznala, když se to stalo. Moje dámy mne právě oblékaly na ranní modlitby v Dcefin den. Nestalo se nic, co bych mohla vidět, nic, co bych slyšela nebo cítila, ale bylo to, jako by z mé mysli byla sňata mlha. Neuvědomovala jsem si, jak těsně mne to obaluje, jako lepkavý opar na kůži mé duše, dokud to ze mne nebylo sňato. Tehdy mne zaplavil smutek, protože jsem si myslela, že to znamená, že jsi zemřel.“

„Opravdu jsem zemřel, ale Paní mne poslala zpátky na svět. Do mého těla. Můj přítel Palli prohlásil, že mě tam poslala vzhůru nohama.“ Na tváři se mu mihl úsměv.

Ista odvrátila pohled stranou. „Sejmutí kletby učinilo mou bolest výraznější, a přesto jako by teď byla více vzdálená. Je to velmi divný pocit.“

Odkašlal si. „Měla jste pravdu, paní Isto, o tom proroctví. Tři smrti. Já jsem se se svým plánem ohledně Isellina sňatku mýlil, protože jsem měl strach. Váš způsob mi připadal velice drastický. A přesto k tomu nakonec došlo, i proti mé vůli, a jen díky milosrdenství Paní jsem to přežil.“

Přikývla. „Byla bych to udělala sama, kdybych mohla. Moje oběť však zjevně byla považována za nepřijatelnou.“ V hlase jí zazněl nádech hořkosti.

„Tady nešlo o to, zda... to není ten důvod,“ namítl Cazaril. „Nu, tedy vlastně je, ale zároveň není. Má to co dělat s tvarem vaší duše, ne s její cenou. Musíte ze sebe udělat číši, přijmout ono vylévání se ven. Vy nejste číše, ale meč. Vždycky jste byla meč. Stejně jako vaše matka a taky vaše dcera; ženy vašeho rodu mají ocelovou páteř. Teď si uvědomuji, proč jsem nikdy předtím neviděl svaté. Svět nenaráží na jejich vůli jako vlny na skálu a nedělí se kolem nich jako voda před přídi lodí. Místo toho jsou poddajní a plavou skrze svět tiše jako ryby.“

Zvedla obočí, ačkoli si nebyl jistý, zda v souhlasu, nesouhlasu, či zdvořilé ironii.

„Kam půjdete?“ zeptal se jí. „Myslím teď, když už je vám lépe.“

Pokrčila rameny. „Zdraví mé matky je stále chatrnější. Předpokládám, že si vyměníme křesla a já se o ni budu starat v hradu ve Valendě, tak jako se ona dosud starala o mne. Nejraději bych se vydala někam, kde jsem ještě nebyla. Ani do Valendy, ani do Cargedossu. Na nějaké místo, na které nemám žádné vzpomínky.“

Proti tomu nemohl nic namítat. Pomyslel na Umegata, který jí nevyhnutně nebyl po duchovní stránce nadřazený, ale měl takové zkušenosti se ztrátami a strastmi, že se pro něj zotavování stalo málem rutinou. Ista před sebou měla dalších dvacet let, než najde cestu k vyrovnanosti, jako byla jeho. Zhruba ve věku, v jakém teď byla Ista, právě zachraňoval zmražené tělo svého přítele z nějaké hrůzné nehody, která jej potkala, a možná tehdy nařikal a kvílel stejně srdceryvně, jako to dělala ona, nebo proklínal bohy stejně chladně jako Ista svým mrazivým mlčením. „Musím zařídít, abyste se setkala s mým přítelem Umegatem,“ řekl jí. „Byl to svatý, poslaný sem, aby zachoval při životě Orika. Nyní je tedy bývalý svatý, tak jako jsme též vy a já. Myslím... Myslím, že byste si spolu mohli zajímavě pohovořit.“

Pomalou rozevřela ruku; ani nesouhlasila, ani neprotestovala. Cazaril se rozhodl, že je někdy později musí určitě seznámit.

Pokoušeje se obrátit její myšlenky k radostnějším záležitostem se jí zeptal na Isellinu korunovaci, na kterou Ista a hrdá a dychtivá provincara přijely do Cargedossu právě včas, aby se jí mohly zúčastnit. Zatím se na ni vyptával nějakých čtyř či pěti lidí, ale líčení jejich zážitků jej stále ještě neomrzelo. Na chvíli ožila, radost z vítězství její dcery jí rozjasnila

tvář a rozzářila oči. O Teidezově osudu se žádný z nich nezmínil, jakoby po vzájemné dohodě. Nebyl to den vhodný k tomu, aby mohli mačkat čerstvě zajizvené rány, natožpak je znovu rozdírat a nechat opětovně krváčet. Snad v nějaké pozdější, silnější hodině přijde vhodná příležitost ke vzpomínkám na jejího zesnulého syna.

Nakonec sklonil hlavu a popřál jí dobrý den. Tehdy se Ista dychtivě naklonila dopředu a dotkla se, vůbec poprvé, jeho ruky.

„Požehnej mi, Cazarile, než půjdeš.“

„Překvapilo ho to. „Paní, já teď už nejsem o nic svatější, než jste vy, a zajisté nejsem bůh, abych mohl sesílat požehnání na hlavy smrtelníků dle své libovůle.“ A přesto... nebyl ani royessa, a navzdory tomu jel v jejím zastoupení do Ibry a uzavřel závaznou smlouvu v jejím jménu. Paní jara, pokud jsem ti kdy sloužil, oplat' mi nyní Svůj dluh. Olízl si rty. „Ale pokusím se o to.“

Naklonil se dopředu a položil ruku na Istino bílé čelo. Nevěděl, odkud se ta slova vzala, přesto mu ale vystoupila na rty.

„Toto je pravdivé proroctví, tak pravdivé, jako bylo to tvoje. Až se duše pozvednou ve slávě, tvoje nebude vyhnána ani rozštěpena, ale stane se ozdobou božích zahrad. Dokonce i tvá temnota tam bude střežena jako poklad, a všechna tvá bolest se stane svatou.“

Posadil se zpátky do židle a rázně zavřel ústa. Proběhl jím záchvěv hrůzy. Je to dobře, je to špatně, či jsem snad blázen?

Istiny oči se zaplnily slzami, které nevytekly. Její ruka, obrácená na jejím koleni dlaní vzhůru, znehybněla. Sklonila hlavu v zaraženém znamení pokory, stejně nesměle jako dítě podnikající svoje první krůčky. „Děláš to velmi dobře, Cazarile, na muže, který o sobě tvrdí, že je amatér,“ řekla rozechvělým hlasem. Polkl, pokývl na souhlas, zvedl se k odchodu, a vyšel na ulici. Když zabočil vzhůru do kopce, jeho krok se navzdory příkrému svahu prodloužil. Jeho dámy budou čekat.

Lois McMaster Bujold

PROKLETÍ CHALIONU

Z amerického originálu The Curse of Chalion,

vydaného nakladatelstvím EOS

v New Yorku v roce 2001,

přeložila Hana Březáková

Obálka: Jan Patrik Krásný

Odpovědná redaktorka: Ivana Milotová.

Vydalo nakladatelství TALPRESS, spol. s r.o.,

Jungmannova 14, 110 00 Praha 1,

jako svou 367. publikaci.

Sazba: SF SOFT.

Lito obálky: Trilabit.

Výtiskla tiskárna S-TISK Vimperk.

První vydání, Praha 2005.